R. P. CANDIDI
BROGNOLI
BERGOMENSIS.
MANUALE
EXORCISTARUM.

MANUALE EXORCISTARUM, AC PAROCHORUM:

HOC EST

TRACTATUS DE CURATIONE, AC PROTECTIONE DIVINA;

in quo reprobatis erroribus, verus, certus, ſecurus, catholicus, apoſtolicus, & evangelicus eiiciendi dæmones ab hominibus, & è rebus ad homines ſpectantibus: curandi infirmos: ab inimicis ſe tuendi: Deumque in cunctis neceſſitatibus propitium habendi modus traditur.

Opus à nemine hactenus attentatum, nedum Exorciſtis, & Parochis neceſſarium; ſed Medicis, Theologis, Concionatoribus, Obſeſſis, Aegrotis, ac in quacumque neceſſitate conſtitutis apprimè utile.

AUCTORE

R. P. CANDIDO BROGNOLO

Bergomenſi, Sac. Theologiæ Profeſſore, Ord. Min. Ref. S. Franciſci.

Prodit quatuor Indicibus locupletatum.

VENETIIS, M. DCCII.

Apud Nicolaum Pezzana.

SUPERIORUM PERMISSU, ET PRIVILEGIIS.

Aplicase à la Libreria de nro. Convto. de Sn. Diego de Sevilla.

Fr. Juan Conejero dic.o franco.

Jimenez Pascal

ALTISSIME,
QUI HUMILIA RESPICIS:
PROFUNDISSIME,
QUI ALTA A LONGE COGNOSCIS:
POTENTISSIME,
CUJUS NOMINIS VIRTUTE
SUPERBORUM SUNT DESTRUCTÆ
DÆMONUM POTENTIÆ:
ADMIRANDE,
CUJUS ADMIRABILE EST NOMEN IN UNIVERSA TERRA:
PRÆSTANTISSIME
JESU,
QUI FUGAS MORBOS, ET LIVORES,
SED ET ANIMI LANGUORES,
IN QUO PRÆSENS ADERIS:
TIBI GLORIA, SUMMUS HONOR,
ET LAUS TIBI SIT IN SÆCULA.

Fluctuaverat jam diù inter eluviata aquarum profluvia Arca illa divino instituta molimine, cui salutis spes jam penè defecerat, priùs in fluctibus tumulum, quàm vitæ dilationem inveniendum arbitranti. Defecerat jam qui-

quidem ſpes illa in cordibus, ſed avida vitæ fames ſemimortua jam ferè acuebat ingenia, cùm rector patientiæ immemor expanſis Arcæ liminibus columbam, quam animantium ſervaturo propaginem ſociaverat gregi, dimiſit, ut aerea translata per ſpatia, an diminutis aquarum vorticibus aperta alicubi ſoli appareret ſoliditas, nunciaret. Verùm cùm jam præ volatu deſtitutum corpus pennæ ampliùs ſuſtinere non poſſent, nullibi tantæ laſſitudini quietem inveniens, ad lignum, unde proceſſerat, quaſi lachrymis augmentum fluctibus ingerens, & ſuſpiriis aquas exagitans, triſtitiæ potiùs quàm ſuſpiratæ lætitiæ augur, regredi eſt compulſa. Fluctuaverat jam diù infelix mei ingenii Arca inter procelloſas orbis hujus voragines, quem Regius Vates Mare magnum, & ſpatioſum *vocavit, & imminentia ſibi excidia deflens, infauſto doloris accentu:* Veni in altitudinem maris, & tempeſtas demerſit me*: cecinit: cùm egomet impatiens veluti ingenii mei rector de tumulati orbis miſeriis perſcrutari deſiderans, expanſis intelligentiæ meæ liminibus, opus hoc alteram veluti ex Arca columbam in legationis officium dimiſi. Verùm cùm jam volatus undequaque protenderit, nec tàm in planis Eccleſiaſticarum dignitatum ſpatiis, quàm in arduis purpuratorum Principum, Regumque faſtigiis diuturnæ laſſitudinis quietem repererit, ne multò ad Arcam, unde exierat, redire cogatur, fortiori, quo poteſt, conamine ad altiſſimum tui Nominis (quod ſilentio veneror) montem ſe in eo ſolium tranquilli-*

Pſalm. 103. Verſ. 25.

Pſalm. 68. Verſ. .

tatis,

tatis , & quietis portum inventurum ſperans , extendit . Laborioſum hoc igitur ingenii mei opus tanquam fœtum ex viſceribus , & intellectus mei præcordiis recentiſſimè natum , breviori forſitan , quàm arbitrer , occaſum perituri parentis viſurum ſub tui nominis umbraculis alendum committo , ut cùm proprium ſibi flendum foret excidium , ſub indefectibili tui tutela protectum ſe ſentiens , ad uberiora gregis tui juvamina vigeat ; cùm hoc celebre ſuper omnia nomina Nomen omnibus ſit de propria ſpe jam diù ruentibus perpetuæ præſagium felicitatis . Quare , cùm Scriptorum quàmplurium lapſum non aliunde , quàm à fallaci hominum quavis dignitate fulgentium , quorum nitebantur præſidio , promanaſſe , eoſque ad illos , quaſi Charybdis , Scyllæque voragines naufragium ſubiiſſe dignoverim , in his tanquam in ſpeculo contuens , ne ipſe quoque tantæ infelicitatis particeps naufragus peream , ad tutiſſimum tui nominis portum , in quo , cùm pericula ſemper evaſerim , naufragia metuenda non imminent , navigium appuli ; ubi languentium multitudo hominum Sathanicis irretita vinculis , & deceptoriis laqueata retibus , quorum hæc ſolatio ſcripſi , impoſterum deſperare non valebit . Quorumnam igitur tutiùs , quam tui opus auſpiciis ſubſternere potero ? cùm quod alii dedecoris arbitrantes petentibus ad ſe aditum pandere renuunt , tu tui augmentum ſplendoris propemodum arbitraris : quod orbis Magnates , ac ſi impenſi amoris argumenta

non

non nōſcant , oblata deſpiciunt : tu , qui hominum viſcera intimus perſcrutator agnoſcis , benigniter excipis ; & ubi ii importunitatis potiùs , quàm dignationis gratia , ſed repulſionis periculo , petitionibus aures aperiunt , tu vix oratus , apud quem perſonarum acceptatio non regnat , ſine repudio , ut me in arduis te protegente negotiis ſæpiùs experientia docuit , clementiæ , ac benignitatis exceſſu exaudis . Hinc cùm deficientibus illis patrocinia ſimul cum eorum nixis auſpiciis corruant , meque tua jam pridem , ut gloriæ tuæ ſervirem , excitaverit bonitas , me tibi , qui indefectibilis es , cum hoc opere conſecro ; & doctrinam meam , quæ mea non eſt , in te , de cujus ſinu proceſſit , refundere audeo : Nam Flumina, unde exeunt, revertuntur , ut iterùm fluant : *ut in beneficiorum , quæ indignitati meæ conferre dedignatus non es , monumentum ſempiternum exiſtat , quorum memor ſempiternam tuo nomini auguror gloriam , & ad tremendam hujus præſentiam genua flectens , ut me ab adverſantium , & obtrectantium morſibus liberes , & in proſperis ſecundùm tuæ benignitatis placita dirigas , deprecabor.*

Eccl. cap. 1. Verſ. 7.

Altiſſimi tui nominis gloriæ ſitiens

Inter Minores minimus

Frater Candidus à Sarnico.

A U-

A U C T O R

Ad ſuum Libellum.

I Mea cara rates, tutos per æquora greſſus
  Dirige, quas promis quiſque requirit opes.
Non ſcopuli, non aſtra vetant, non ventus, & unda.
  Cælicolum cymbis invia nulla via eſt.
Invidus obſtiterit torvo ſi lumine quiſquam,
  E Patre te IESU proſiliiſſe ſcias.
Si quis te placido vultu veneretur amicus.
  Non mihi, ſed IESU, dic, referendus honos.
Filia Franciſci merces ſine munere pandes,
  Ut levior curras: I mea cara rates.

Facultas Reverendissimi Patris Vicarii Generalis totius Ordinis S. P. FRANCISCI.

FR. DANIEL A DONGO Totius Ordinis Minorum S. P. FRANCISCI Vicarius Generalis, & Servus. Dilecto nobis in Christo Patri Fratri Candido à Sarnico ejusdem Ordinis, Provinciæ verò nostræ Reformatæ Brixiæ Concionatori, & Lectori Salutem in Domino.

CUM juxta Apostolicas, ac Ordinis Constitutiones revisum, & approbatum fuerit quoddam Opus à te collectum, cui titulus est, MANUALE EXORCISTARUM, ET PAROCHORUM; tenore præsentium cum salutaris obedientiæ merito facultatem tibi concedimus, & facimus, quatenus serv. servan. prædictum Opus Typis mandare possis.

Datum Neapoli in nostro Regio S. Mariæ Novæ Cænobio hac die 7. Februarii 1650.

Fr. Daniel à Dongo
Vic. Gener.

Locus ✠ Sgilli.

Ad

JUssu Reverendissimi Patris Danielis à Dongo Vicarii Generalis totius Ordinis S. Francisci, Ego Fr. Ægidius à Melo Lector Sac. Theol. Ordinis Minorum Strictioris Observantiæ Provinciæ Reformatæ S. Antonii, ac S. Officii Inquisitionis Tarvisii Consultor Generalis, legi, & majori, qua potui, diligentia examinavi Opus Exorcisticum R. P. Candidi à Sarnico ejusdem Ordinis, & Instituti, Reformationis verò Brixiensis Theologi: quod inscribitur: MANUALE EXORCISTARUM: cujus piam, devotam, ac facilem maxima cum animi oblectatione miratus sum doctrinam, ex fontibus quidem Salvatoris haustam; cùm ejusdem Salvatoris documentis, fide, & sanctissimi nominis ejus vi, & invocatione undique scateat; Doctrinam sanè Catholicam, & Evangelicam; nam ab Evangelii medulla hactenus (nescio cujus incuria) obrutam, iste Pater erutam fecit; & quantum Sathanæ invisam! propterea solitis suis versutiis ei lucem enixè deturbare continuè non desistit. Et quæ genus humanum emolumenta reportet, egomet, cùm eædem sacræ ædes, hujus revisionis gratia, nos ambos tenerent, aliquando oculatus testis fui, apertè agnoscens, quomodo ipse Pater, nedum ex studio assiduo, verùm etiam ex experientia, quæ docet, didicit. Nec aliquid immixtum moribus, devotioni, fideliumque pietati obnoxium mihi se se obvium dedit; ob id Opus, ut in publicum, nedum spectandum: sed utiliùs ad publicam praxim trahendum dignum, & necessarium censeo. Dat. Tarvisii in nostro S. Mariæ de Jesu Cœnobio, die 2. Junii, anno Orbis reparati, Christianæque lætitiæ ob sanctum Jubileum 1650.

Fr. Ægidius à Melo, quì supra.

EGO F. Thomas à Feltria ex Min. S. Francisci Strict. Obser. Lector. Generalis, ex commissione Reverendissimi Patris Danielis à Dongo totius Ordinis Seraphici Patris nostri S. Francisci Vicarii Generalis vidi, ac seriò, & satis rigorosè examinavi præsens Opus, inscriptum Manuale Exorcistarum, ac Parochorum; hoc est, Tractatus de Curatione, ac Protectione Divina, Auctore Rev. Patre Candido Brognolo, ejusdem Ordinis, & Instituti S. T. Professore, in eoque nihil reperi sacræ doctrinæ, aut Christianis moribus dissonum, nec piarum aurium offensivum: Quinimò cùm in eo plures, & graves errores circa Exorcisticam doctrinam, & plures notabiles abusus, periculis, ac pusillorum scandalis, obnoxii, ab imperitis Exorcistis invecti, detegantur, ac dilucidè ex Sacri Evangelii, & Sacræ Theologiæ fontibus confutentur; ac insuper verus, purus, planus, & Evangelicus modus expellendi dæmonis nobis ab ipso Christo Domino traditus, in hoc Opere mira facilitate, & puritate explicetur, & ad praxim applicetur; quo nempe modo explosis scandalorum periculis efficaciter, perfectè, ac brevi tempore dæmones expellantur, Energumeni liberentur, ac Maleficiati à maleficiis curentur; dignissimum judico, ut ad gloriam sanctissimi nominis JESU, & ad decorem tam sancti Exorcistici officii, nec non ad Energumenorum, ac Maleficiatorum solamen in lucem edatur. In quorum fidem hæc manu propria subscripsi in nostro Conventu Sancti Joseph Vincentiæ, hac die 9. Julii 1650.

Ego Fr. Thomas, qui supra.

NOI RIFORMATORI
dello Studio di Padoa.

HAvendo veduto per atteſtato del Segretario noſtro, nel Libro intitolato, *Manuale Exorciſtarum, ac Parochorum*, Authore R. P. Candido Brognolo, ſtampato in Bergamo l'anno 1651. non v'eſſer coſa alcuna contro Principi, e buoni coſtumi, concediamo licenza à Nicolò Pezzana di poterlo riſtampare, oſſervando gli ordini, &c.

Dato li 28. Novembre 1682.

{ *Girolamo Aſcanio Giuſtinian Riformator.*
{ *Federigo Marcello Riformator.*

Gio: Battiſta Nicoloſi Segretario.

PRÆ-

PRÆFATIO
AD BENIGNUM LECTOREM.

MOta fuit aliquot abhinc annis inter Exorcistas, & Medicos non spernenda lis, quæ sub Judice hucusque indecisa pependit: Cuinam de morbis, an Medicis, an Exorcistis judicium inferre liceret: quam quidem ab inimico homine in agro dominico superseminante zizania ortam esse, tutissimè potest ab omnibus judicari. Cùm enim nihil illi connaturalius fuerit, & ad aliud quidpiam studium minimè erexerit, quàm ad morbis inficiendos maleficis, infestationibus noxiis vexandos, sævæque suæ tyrannidi subjectos detinendos mortales, ne sibi de tot animarum, corporumve sit omittenda possessio; neve illi ab horrenda tam execrandi hostis servitute per opportuna remedia amoveantur, callida machinatione, artibusque dolosis ex Exorcistis nonnullos, & ex Medicis quosdam seduxit, utrisque firmiter ad se tantùm morborum humanæ naturæ occurrentium cognitionem, & curationem pertinere suadendo. Hinc, cùm Medicorum quamplurimi detrimento laborantium maximo omnia ferè mala humanis tam intus, quàm foris obviantia corporibus, rarissimè, vel nunquam maleficis Sathanæ versutiis, sed naturalibus duntaxat causis tribuere consueverint; si quem veneficio fortè infectum (quòd hoc ipsi tanquam à munere suo extraneum non agnoscant) inveniant, non Ecclesiastica Exorcistæ potestate; sed virtute medica curandum esse opinantur. At Exorcistæ nonnulli sive imperitiæ,

I *Huius operis necessitas.*

tiæ, ſive ſufficientiæ gratia, quam ſibi autumanter attribuunt, falcem in aliorum meſsem mittentes, malefico laborantibus morbo, maximo ipſorum periculo eiſdem vomitoria, potiones, unctiones, balnea, lenimenta, ſuffitus, aliaque hujuſmodi indifferenter proponunt; & quod magis erroneum eſt, & error quidem pejor priore ſacris miſcere non niſi à communi Dei, hominumque inimico fraudulenter inventa, ac per obſeſſorum os Exorciſtis, quæ non decent, quærentibus tradita, conſueverunt.

2

A quo Auctor juſſus onus ſuſcepere.

Ea ergo de cauſa à cordatis viris rogatus Adm. Rev. P. Archangelus Carraria Bergomenſis noſtræ Religionis alumnus, tunc Prominiſtri in Provincia noſtra Reformata inſignitus officio, ut cùm de maleficiorum ſolvendis malis ſtudio operam dederit, obſeſsorumque pius ſublevator extiterit, tantæ litis difficultatem, quæ inter oppoſitas partes odii, invidiæ, rixarumque motiones excierat, malefico morbo infectis prolixioris anguſtię, ac dilatandi imperii dęmonibus occaſionem prębuerat, exploderet, nullum aptiorem ſedandæ litis modum eſse putavit, quàm ſi publicis typis mandandis ſcriptis, quænam tùm Exorciſtarum, tùm Medicorum partes ſint in dignoſcendis, curandiſque morbis ad ſalubre oppreſsorum levamen, demonſtraretur. Cùm autē ſibi hoc mihi onus imponere placuerit, etſi aſsiduè tùm ad ſacrarum literarum lecturæ, tùm Evangelicæ predicationis munus eſsem applicitus, non meis viribus, ſed divina gratia nixus, tanto oneri humeros libentiſſimè expoſui; & ideò, ne deſideriis meis imparem effectum explerem, varias de hoc ſcribentium doctrinas conſului, de quorum fontibus diligentiſſimè hauſi, quæ ad propoſitum inſtitutum conferre videbantur. Hinc, ut faciliori modo, quàm priùs, maleficiorum ſolverentur ligamina; & ex obſeſsorum corporibus pellerentur dæmonia; ac inter tot, tamque varias Exorciſmorum formulas certiorem Exorciſtis traderem modum, modernorum Theologorum Exorciſticæ artis profeſsorum praxim majori, quo potui, ſtudio tum corporeis, tum mentalibus oculis perſcrutans, exorcizandique regulas à priſcorum temporum Exorciſtis conſiderans, ego meorum Superiorum juſsu pluries Romæ, Venetiis, Tarviſii, Bergomi, aliiſque Italiæ Civitatibus, Vicis, ac Oppidis ſuper Energumenos, morbiſque obnoxios maleficis manus impoſui, & cum

ad

ad præcepta, divino Jesu interposito nomine, vexatos liberari compererim, tum nedum theorica edoctus; sed & experientia mediocriter saltem instructus, variis in veteri exorcizandi methodo compertis, reprobatisque erroribus, nunc Medicorum partes (si quæ circa maleficia sint) breviter tangendo, Opus hoc de Curatione Divina ex piorum Theologorum consilio pro Exorcistis, Parochis, ac Medicis, ac quibusvis Christianæ veritatis professoribus, majora imposterum divino favente Numine daturus, typis mandare decrevi.

Hoc sub Manualis Exorcistarum, Parochorumque titulo dedi, ut Exorcistæ, ac Parochi illud præ manibus incessanter habentes, nedum ab Energumenis, ac maleficio affectis dæmones expellendi, ac fideles edocendi modum, quo in infirmitatibus valetudinem, in persecutionibus tutelam, in angustiis solamen, & in necessitatibus cunctis à Deo suffragium obtinere possint, ediscant, sed & ipsi, quæ sit voluntas Dei bona, beneplacens, ac perfecta, agnoscant: ac semitas rectas, quæ ad Paradisi patriam perducunt, sibi eligere valeant; cùm in hoc verus, certus, securus, catholicus, apostolicus, & evangelicus dæmones eiiciendi, se ab inimicorum tuendi insultibus, Deumque in cunctis necessitatibus propitium habendi modus elargiatur. Verus certè est, qui traditur modus, cùm nullis subsit falsitatis erroribus; non enim ex dæmonis mendaciorum patris responsis per Energumenorum, obsessorumque ora veritatem desumit; sed infallibili Evangelicorum dogmatum veritate roboratur. Certus; suppositis namque conditionibus hoc in opere assignatis, infallibiliter effectum consequitur: eo quia Dei promissione, qui *fidelis est in omnibus verbis suis, & sanctus in omnibus operibus suis*, immobiliter radicatur. Securus; quia non super volubilem mentis meæ arenam erigitur; sed super firmissimum divinæ Scripturæ lapidem, sacrorum Canonum verbis, sanctorumque Patrum nititur auctoritate. Catholicus; universalis quippe, non enim Exorcistis, ac Parochis tantùm; sed & omnibus Christianæ Religionis cultoribus per fidem Jesu nomini præstitam ipsa increata Veritas docet, & docuit convenire. Apostolicus; ab Apostolis namque, Dominique Discipulis usitatissimus fuit, & à cunctis Apostolicis viris in praxim deductus. Evangelicus denique; quia à Christo æterni Patris Filio in Evangelio traditur, dicente: *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequen-*

3 *Titulus.*

4 *Subiectum.*

Psal. 144

Marci 16.

Ioan. 14. verſ. 13.

ſequentur: in nomine meo dæmonia eiicient. Et, *Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam, ut glorificetur Pater in Filio. Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam.*

5 *Diviſio.*

Tres autem in partes hoc opus dividitur, quarum prima de ſpirituali Medico, Exorciſta nempè, ſeu Parocho loquitur: Secunda de Ægroto obſeſſo, vel maleficio infecto, qui ſe per orationes, ac jejunia ad liberationem rectè diſponit: Tertia demum de remediis tum genericis, tum particularibus ad dęmonis coercendam, deprimendamque ſuperbiam requiſitis; nec non ad afflictorum animos ſublevandos: Quæ in aliis minutioribus partibus diviſæ ſub Apocalypticæ viſionibus typo proponuntur.

Accipe igitur, benigniſſime Lector, exiguum hoc quod tibi animi liberalitate opus exhibeo, (quod quidem elegantiori ſtylo prætexuiſſem, ut multorum ingeniorum ſublimitas poſtularet, niſi illud ad publicæ utilitatis emolumentum, hominumque ſolamen, quorum plurimi ſunt, quibus, intelligentiæ defectu, minimè profuiſſet, ordinaſſem.) At, ſi quæ in eo ad publica, vel privata bona ſpectantia repereris, à Deo uberrimo omnium fonte fluxiſſe firmiter crede, à quo omne ſapientiæ, ac ſcientiæ munus, omne datum optimum, & omne donum perfectum, Deipara favente Maria, copioſè deſcendit, per quam cęleſtium gratiarum theſauri diſpenſantur. Hoc unum denique, ut me in tuis apud Deum orationibus commendatum habeas, ut cætera, quæ pro Chriſtianæ Reipublicæ bono de tenebris ad lucem trahere ſtatui, divino juvante præſidio, perficere valeam. Vale.

SUM-

SUMMARIA BREVIA

OMNIUM PARTIUM, CAPITUM, ARTICULORUM, QUÆSTIONUMQUE,

Quæ toto hoc Opere continentur.

Hic, & deinceps duo numeri, unus paginam, alter numerum marginalem dijudicant.

Quæst.

Quęst. I.

HIC
AUCTORES OMNES
PROBATÆ, VEL IMPROBATÆ FIDEI,

Theologi, Juriſconſulti, Medici, Philoſophi, Phyſiologi, Hiſtorici, aliarumque ſcientiarum, atque artium Profeſſores, qui huic operi ſuam quoquomodo operam ſubminiſtrarunt, ſerie Alphabetica recenſentur.

A

Abbas Panormitanus.
R. Abenezra.
Ægidius de Coninch.
Albericus.
Albertus Magnus.
Albinus Flaccus.
Alcazar.
Alciatus.
Alcuinus.
Alexander Albertinus.
Alexander Alenſis D. irrefrag.
Alexander Calamato.
S. Alexander Papa I. Martyr.
Allois Abbas.
Almainus.
Aloyſius Bariola.
Alphonſus à Caſtro.
Alphonſus Toſtatus.
Altiſiodorenſis.
Amalarius Fortunatus.
S. Ambroſius Epiſcopus.
S. Amphilochius Epiſcopus.
Anaſtaſius Germon.
Andreas de Vega.
Anonymus.
S. Anſelmus Epiſcopus.
S. Antoninus Archiepiſcopus.
Antoninus Diana.
S. Antonius Abbas.
Antonius Hiquæus.
S. Antonius à Padua.
Antonius Flaminius.
Antonius Naldus.
Antonius Quevedo.
Aquila.
Archidiaconus.
Aretas.
Ariſtoteles.
Armilla.
Arnobius Rhetor.
Arnoldus Carnotenſis.
Arſenale Inquiſitorum.
S. Athanaſius Epiſcopus.
S. Audoenus Epiſcop. Rhotomag.
Auguſtinus Barboſa.
S. Auguſtinus Hipponenſis Epiſc.
Avicenna Medicus.

B

Balthaſſar Paes.
Baptiſta Codroncus Medicus.
Baretius de Baretiis.
Baronius Cardinalis.
Bartholomæus ab Angelo.
Bartholomæus Fajus.
Bartholomæus Sibilia.
Bartholomæus Spineus.
S. Baſilius Magnus Epiſcopus.
Beda Venerabilis.

Be-

Benedictus Pererius.
Benedictus Justinianus.
S. Bernardinus Senensis.
S. Bernardus Abbas.
Bernardus Luxemburgicus.
S. Birgitta.
Boetius.
S. Bonaventura D. Seraphicus.
Bordonus.
Breviarium Romanum.
Burcardus.

C

CÆsar Carena.
CÆsarius Cisterciensis.
S. Cajus Papa, & martyr.
Canus.
Capreolus.
Carolus Baucius.
S. Carolus Borromæus.
Carolus de Graffiis.
Carolus Oliverius.
Cassiodorus.
Cedrenus.
Chronicum Fratr. Minorum.
Cicero.
Ciruelis Darocensis.
S. Clemens Papa Romanus.
S. Cœlestinus Papa.

Concilium:
- Antiochenum.
- Arausicanum.
- Aurelianense I.
- Bracharense II.
- Carthaginense IV.
- Florentinum.
- Gangrense.
- Gerundense.
- Laodicense.
- Lugdunense.
- Moguntinum.
- Nicænum II.
- Romanum.
- Toletanum V.
- Toletanum VI.
- Tridentinum.

Conradus Monachus.
Cornelius à Lapide.
S. Cornelius Papa, & Martyr.
Crolandensis Historicus.
S. Cyprianus Episcop. & Martyr.
S. Cyrillus Alexandrinus.
S. Cyrillus Hierosolomitanus.

D

DAniel Sennertus Medicus.
Dinamius Patricius.
S. Dionysius Areopagita.
Dionysius Carthusianus.
Dominicus Bannes.
Dominicus Soto.
Dorotheus.
Durandus.

E

ECclesia.
Echias.
S. Eligius Noviomensis Episcop.
S. Ephrem Syrus Diaconus.
S. Epiphanius Episcopus.
S. Erasmus Episcopus, & Martyr.
S. Evagrius Episc. Constantinop.
Euclides.
Eugubinus.
Eusebius.
S. Eustachius Presbiter.
Euthymius Zigabonus.
R. Ezra.

F

FAventinus.
Felix Scripturista.
Ferdinandus à Castro Palao.
Fortunatus.
S. Franciscus Assisiates Seraphicus.
Franciscus Cespedes.
Franciscus Longobardus.
Franciscus Maria Guaccius.
Franciscus Pegna.
Franciscus Pelizzarius.
Franciscus Ribera.

Fran-

Raba-

EX AUCTORIBUS
IN HOC OPERE ALLEGATIS,
Ii dumtaxat, qui Exorcistico munere sunt perfuncti, hoc Indice Alphabetico continentur.

MANUA-

MANUALIS EXORCISTARUM, AC PAROCHORUM.

PARS PRIMA.

DE EXORCISTA.

VIDI, ait Joannes Apoc. 1. *in medio septem candelabrorum aureorum similem filio hominis, vestitum podere, præcinctum ad mamillas Zona aurea: caput ejus, & capilli candidi erant, tanquam lana alba, & tanquam nix: oculi ejus tanquam flamma ignis, pedes ejus similes aurichalco, sicut in camino ardenti: & vox illius, tanquam vox aquarum multarum, &c. & facies ejus, sicut Sol lucet in virtute sua.*

1 *Exorcista, dictus dæmonem adiurans, per similis filio hominis figuratur. Quia dignitatem humanam superat.*

Quo apparatu Exorcista, Græca voce sic dictus, qui Latinè dæmonem adjurans, sivè increpans vocatur, *c. Cleros. vers. Exorcistæ.* 21. *dist.* jure meritò non homo, sed similis filio hominis dicitur, eò quòd conditionem humanam superantem, æquantem angelicam, & divinam attingentem sortitus sit.

Verè plusquam homo est censendus, qui diabolum expellere potest. Quæ etenim vires alicui ex hominibus suppetunt, ut talem, & tantum inimicum gloriosè expugnare valeat; cùm illo nihil debilius, isto nihil fortius in orbe reperiatur? *Nihil aliud est homo*, ait D. Bernardus *lib. Meditat. capit. 3. quàm sperma fœtidum, saccus stercorum, cibus vermium. Post hominem vermis, post vermem fœtor, & horror. Sic in non hominem vertitur omnis homo. Quid superbis pulvis, & cinis: cujus conceptus culpa, nasci miseria, vivere pœna, mori angustia? Unde superbit homo, cujus conceptio culpa: nasci pœna: labor vita: necesse mori?* Dæmon nihil horum patitur; sed intellectu subtilis, scientia illustris, motu velox, potentia insignis, essentia spiritualis, statu perpetuus perseverat in æternum. Quomodo tam debilis dæmonem tam fortem posset è sedibus suis nolentem expellere, profligare reluctantem, nisi conditione cæteris hominibus supereminerent?

2 *Angelicam exequat.*

Undè supra homines elevatus Angelorum sortes exæquat. Nam si Spirituum beatorum dignitatem attendas, videbis ipsos spiritibus malignis dominari, & dæmones suo subjectos imperio quaquaversum agere, agitare, exagitare, ut docent Alexander Alens. *par. 2. q. 100. mem. 2. ar. 6.* Rupertus Abbas *super Judicum cap. 5.* B. Laurentius Justinianus *de spirituali animæ resurrect.* Jacobus Alvarez *lib. 1. de victoria tentat. par. 3. cap. 7.* D. Basilius *in Psal. 33.* & alii infra citandi *articulo de Angelis num. 515.* Quà potestate cùm Exorcista virtutes adversas cohibeat,

 jure-

jure meritò ut Angelus censendus est, & similis filio hominis, qui Angelorum ore in forma juvenis splendidi, & ingenui apparentium ministerium contra dæmones exercet, ut scripturæ, ac Patres indicant, qui toties Angelorum titulo Ecclesiæ Ministros cohonestant.

Divinam attingit.

Immò divinam aliquo modo attingit conditionem. Quis enim est ille filius hominis, cui similis esse asseritur à Joanne, nisi Christus Dominus, ut testantur S. Irenæus *lib.4.c.37.* Luisius Legionensis *de Nominibus Christi*, Aretas, Abbas Joachim, Ribera, Haymo, Anselmus, Alcazar, & alii relati à Cornelio à Lapide *in Apocalypsim*, qui seipsum tali nomine vocans Matthæi 25. hujusmodi potestatem expulsivam dæmoniorum ipsemet sæpissimè exercuit, & suis Apostolis tradidit: neque illis solùm, sed etiam successoribus? Quam spiritualiter æmulantur omnes Exorcistæ, cum spiritus malignos cogunt in fugam prorumpere: aut maleficia solvunt, morbosque veneficos sanant. Et ideò jure meritò similes filio hominis esse dicuntur, eò quòd si non æqualem, saltem similem potestatem adepti sunt. Quare Exorcista, qui conditione sic eminet, multis qualitatibus fulgere debet, quæ illum ad tale munus efficaciter obeundum apte disponant; sed præcipuè debet esse Potestate donatus, Scientia præditus, Virtutibus ornatus: ut tribus capitibus explicabitur.

Ideo debet esse Potestate donatus.
Scientia præditus.
Virtutibus ornatus.

Cap. I.

Potestate donato.

3

Ecclesiastica potestas Exorcistæ necessaria ad debitam officii exercitationem.

Ecclesiasticam potestatem omnibus Ecclesiæ Ministris necessarium esse, nemo ambigit. Quantumvis enim aliquis sit abundantioribus charismatum donis præ cæteris superfusus, si tamen hac potestate careat, non potest ritè suum exercere ministerium; ideò Exorcista hujusmodi potestate donatus esse debet, ut aptè sit præparatus in iis, quæ ad officium exorcisticum pertinent.

Quod typicè videtur in simili filio hominis apparenti in medio candelabrorum aureorum, qui vestitus erat podere, tunica, scilicet, byssina, sivè linea interula, quæ (ut explicant Nicolaus Lyranus in postilla, & Alcazar super Apocalypsim) erat vestis Sacerdotalis descendens à collo, & humeris usque ad talos, ideoque dicta (Podiris) idest, talaris; & tam arctè corpori adhærens, ut nulla ferè in ea esset ruga: cum esset stricta admodum, & manicas habere strictas. Nam quid designat sacerdoticum illud indumentum, nisi potestatem Ecclesiasticam, *quæ à Christo supernaturaliter, & specialiter Apostolis, Discipulis, & eorum successoribus legitimis usque in finem sæculi ad ædificationem Ecclesiæ militantis secundùm leges Evangelicas pro consecutione felicitatis æternæ collata est?* Ita colligitur ex Soto *in 4. sent. d.20. q.1. ar.1.* Suarez *de Legib. & Legislat. l.4. c.2. num.10. & c.3. per tot.* & Barbosa *de Episc. offic. instit. c.1. & latiss. de Jure Eccles. univ. l.1. c.1. & 2.*

Eius quatuor causæ explicantur.

In qua descriptione quadruplex illius causa indicatur, secundùm quam ab alia qualibet potestate distinguitur: Efficiens, cùm dicitur: *à Christo supernaturaliter collata*. Nam cùm Ecclesia sit regnum ejus monarchicum, placuit aliquos ex hominibus assumere, quibus tanquam Officiariis, & Magistratibus suam tribueret facultatem. Subjectiva, cùm dicitur: *Apostolis, & eorum successoribus*. Nam hæc potestas Apostolis primitùs collata, ab iis transiit ad Apostolicos viros; & ab illis in eorum successores transfunditur usquè ad consummationem sæculi: *can. In novo testamento dist.21. & Concil. Trident. sess.23. de Sacram. Ordinis c.1. & can.1.* Formalis, cùm dicitur *secundùm leges evangelicas*, quæ dant formam utendi: cùm non sit in libertate Ecclesiastici, ea potestate ad libitum uti; sed ad legis Evangelicæ, & Ecclesiasticæ præceptum, quæ unicuique definiunt, quid facto opus sit; aliàs usus esset abusus. Finalis, cùm dicitur, *ad ædificationem Ecclesiæ*: eò quòd omnia ejus ministeria ad malum removendum, & bonum promovendum occupentur; ut fideles à malis liberi, & in bono confirmati faciliùs suum finem assequantur.

Hæc autem, ut ministerium respicit exorcisticum, secernitur in potestatem Ordinis exorcistatus, & sacerdotalis, ac potestatem Jurisdictionis ordinariæ, & delegatæ, quæ ambæ potestates Exorcistæ sunt necessariæ modo, quo sequentibus articulis explicabitur.

Duplex est. Ordinis (Exorcistatus, (Sacerdotalis. Iurisdictionis (Ordinariæ, (Delegatæ.

ARTICULUS I.

Ordinis Exorcistatus.

CUM *Ordo sit concentus operationum ad invicem communionis proportio, vicissitudinis in omnibus causa, & contemperatio ad perficiendum idonea*, ut ait Speusippus *in platonicis definitionibus*; & æquum sit juxta apostolicum præceptum I. Cor. 14. *omnia honestè, & secundùm ordinem fieri*, in Ecclesia dari oportuit Sacrum Ordinem plures graduum, ac dignitatum Ordines in se continentem, in quibus singularis gratia, & spiritualis potestas, atq; officium traditur Ordinatis, ut munus suum in Ecclesia ex professo gerant, ut docent Magister *in 4. d. 14. §. si autem.* D. Th. *ibi qu. 1. ar. 1.* Viguerius *in summa c. 16. §. 6.* & Barbosa *Juris ecclesiast. univer. l. 1. de Ordine, & qualit. Ordinan. c. 32. n. 2.* ut sic ex ordinata illa potestate admirabilis officiorum harmonia consurgeret, propter quam tot ordinum varietate circundata non immeritò castrorum aciei ordinatæ assimilatur.

4 Quid sit Ordo genericè sumptus. In Ecclesia sunt plures Ordines.

Inter hos graduum ordines numeratur Ordo Exorcistatus, *qui est spiritualis potestas, qua Ordinatus potest dæmones increpare, illosque ab hominibus, & è rebus ad homines spectantibus expellere.* Qua potestate nemo uti valet ad dæmones expellendos, ac dissolvenda opera diabolica, qui non fuerit saltem hujusmodi Exorcistatus Ordine insignitus, *c. Non oportet. dist. 69. ex Concilio Laodicensi c. 26.* Alcuinus *de divin. offic. cap. 35.*

Cantic. 6. Definitur Ordo Exorcistatus. Potestas in dæmones exercerè debet ab iis, quæ sunt in ordine Exorcistatus.

Quapropter jure ordinario ab hujusmodi ministerio Laici repelluntur, nec possunt sine pacti dæmoniaci suspicione hoc sibi munus de jure vindicare. Nam si hoc sibi ex officio deberi asseverant, palàm convincuntur sacrilegii. Si verò gratiam ad hoc specialiter datam, puta, per fidem in Christi nomine, prætendunt, tenentur hujus juris extraordinarii documenta præbere Ecclesiæ Sanctæ Prælatis. Nam etsi dæmonum expulsio, & solutio maleficiorum per fidem in Christi nomine inter gratuita Dei dona connumerentur, quæ in aliorum utilitatem bonis, & malis, Clericis, & Laicis tribuuntur, ut docet Paulus 1. Cor. 12. dicens: *Alii datur operatio virtutum*, qua fideles per fidem possunt dæmones expellere, ut Christus dixit Marci ult. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eiicient.* Nihilominus hujusmodi gratiæ ab Ecclesia sunt examinandæ, sine cujus judicio, & auctoritate nemini licet, saltem publicè, vel ministerialiter virtute peculiari exorcizare.

5 Iure ordinario ab hoc munere excluduntur Laici.

Infra num. 184. §. 5.

Simili ratione excluduntur ab eo numero simplices Clerici, qui licèt asciti sint in sortem Domini, & veniant nomine personarum ecclesiasticarũ; non tamen possunt hoc munus ministerialiter obire, nisi Exorcistatus Ordine sint insigniti. Ideò tota potestas penes illos manet, qui saltem in Exorcistarum numero cooptantur.

Clerici simplices.

§. I.

HUnc autem ordinem unum esse ex iis, quos minores vocant, omnes sciunt, quicumque ecclesiasticam disciplinam noverunt, cujus umbra præcessit in lege veteri apud Judæos, inter quos adjurandis dæmonibus aliquos vacasse, probat illud Domini dictum Lucæ 11. & Matthæi 12. *Si autem ego in Beelzebub eiicio dæmonia, filii vestri in quo eiiciunt? Ideò ipsi judices vestri erunt.* Ubi Tostatus loquens in persona Christi *q. 64. super illa Christi verba relata*, ait: *Nõ est verisimile, quòd dicatis, scilicet, me eiicere dæmonia in Beelzebub: quia ego, & filii vestri eiicimus dæmonia in eadẽ potestate, & tamen nõ conceditis, quòd filii vestri eiiciant illa in Beelzebub: nec ergo debetis asserere, quòd ego eiiciã in Beelzebub; sed in virtute Dei sicut filii vestri:*

6 Ordo Exorcistatus est unus ex minoribus. Figuratus in lege veteri.

cum non appareat aliqua ratio differentiæ, quare illos in virtute Dei, & me in Beelzebub dæmonia eiicere dicatis. Deinde ſubdit: *Quòd autē dicitur (Filii veſtri) accipitur de Exorciſtis. Nam apud Judæos erant Exorciſtæ, qui inſtructi à Salomone dæmones eiiciebant; & manſerunt ſemper in gente illa uſq; ad tempora Chriſti, & etiam poſt. Aſſerit enim Joſephus l.8. Antiquit. cap.2. quòd tempore belli Romani, Judæus quidam de gente Judæorum coram Veſpaſiano Cæſare dæmonem de obſeſſo corpore expulit; in cujus rei notitiam fecit, ut dæmon de corpore egreſſus vas aquæ coram poſitum videntibus cunctis everteret. Sicque de iſtis Exorciſtis Chriſtus loquebatur, qui erant filii Judæorum, ideſt, de gente illa.* Quod confirmat Chryſoſtomus *ſuper eadem verba Matthæi*, & Amalarius Fortunatus Epiſcopus Treviren. *lib.2. de Eccleſiaſticis officiis cap.9. de Exorciſtis:* ut habetur *tom.9. p.1. Bibliothecæ Veterum PP.* & Beda *tract. ſuper Actus Apoſtolorum* ab eo allegatus.

§. II.

7 *Inſtitutus à Chriſto in lege nova.*

IN lege verò nova veritas ſubſecuta eſt, cùm ipſemet Chriſtus Ordinem hunc inſtituit; non, ut ajunt quidam, videlicet, quando Chriſtus tetigit aures ſurdi, & muti dicens: *Ephpheta, quod eſt adaperire:* Marci 7. Et quando Maria Magdalena à ſeptem dæmoniis ab eo fuit liberata. Matthæi 26. quia ſequeretur, quòd bis inſtituiſſet Ordinem Exorciſtatus, quod videtur abſurdum; Sed in ultima cæna; cum totum Ordinis Sacramentum inſtituit. Et licèt Auguſtinus Barboſa *de jure Eccleſ. univ. c.33. de Ordine, & qualit. Ordin. n.5. in fin.* videatur aſſerere, ſolùm Sacerdotiū inſtitutum eſſe à Chriſto in ultima cæna, cæteros verò Ordines ab Apoſtolis, & ab eorum primis ſucceſſoribus introductos eſſe; omneſquè dici à Chriſto inſtitutos: quia ille omnium Ordinum officia in ſeipſo quodammodo geſſiſſe probatur; Nihilominus cùm ex ſententia Doctorum melioris notæ, nempè D. Thomæ *p.3. q.64. ar.3.* Cajetani ibi, D. Bonav. *in 4. diſt.24. q.1. &* 4. Richardi. *q.3. ar.3.* & aliorum infra citandorum, omnes Ordines ſint Sacramenta, dubio procul eſt aſſerendum, Ordinem Exorciſtatus à Chriſto Domino inſtitutum fuiſſe in ultima cæna ſimul cum toto Ordine; Vel dicendum eſt, Jeſum inſtituiſſe Ordinem Exorciſtatus, cum *Matthæi cap.10. Marci 3. & Lucæ 9. Convocatis duodecim Diſcipulis ſuis, dedit illis poteſtatem ſpirituum immundorum, ut eiicerent eos, & curarent omnem languorem, & omnem infirmitatem.* Juxta enim fidem omnia Sacramenta inſtituta ſunt à Chriſto Domino: ita expreſsè definitur in Concilio Trident. *ſeſſ.7. de Sacramentis in genere can.7.* cujus verba ſunt: *Si quis dixerit, Sacramenta novæ legis non fuiſſe omnia à Domino noſtro Jeſu Chriſto inſtituta, anathema ſit.*

Et quando.

Verſ. 1. Verſ. 15. Verſ. 1.

8 *Servatus ab initio Eccleſiæ Vt teſtantur Patres.*

Quem ordinem ſervatum fuiſſe ab initio naſcentis Eccleſiæ probant Doctores teſtimonio Sanctorum Patrum, ut Ignatii, qui in epiſtola ad Antiochenſes ſalutat Subdiaconos, Lectores, Cantores, Oſtiarios, Exorciſtas: Cypriani Epiſcopi, & Martyris, qui *lib.4. epiſt.7.* ſcribit per Exorciſtas voce humana, & poteſtate divina dæmones flagellari, uri, torqueri: Cyrilli Hieroſolomitani *in præfat. Catheche ſ.* aſſerentis, Exorciſtas per Spiritum Sanctum dæmones effugare: Optati Milevet. *lib.4.* docentis, per Exorciſtas ſpiritus immundos depelli, & in deſertum fugari: Clementis Romani Papæ *epiſtola ad Jacobum fratrem Domini:* Cornelii Papæ, & Martyris *epiſt. ad Flavianum*, quam Euſebius conſervavit: Caii Papæ, & Martyris *epiſt. ad Felicem Epiſcopum:* Auguſtini *l.2. de Nuptiis, & concupiſc. cap.19. & 29.* Quibus adde Concilia, Roman. ſub Sylveſtro *can.3.* Antiochen. *can.10.* Carthag. 4. *can.4.* cui interfuit, & ſubſcripſit idem Auguſtinus, Laodic. *cap.26* & alia moderniora, quæ cum antiquis æqualis ſunt auctoritatis, & fidei.

Concilia.

§. III.

9 *Quem eſſe Sacramentum, ſuſtinent plures Theologi.*

HUnc Ordinem, aſſerunt nonnulli cum Durando relati à Joſeph Angles *in 4. ſent. quæſt. de Sacram. Ord. art.1. diff.3.* eſſe tantùm ſacramentale; Attamen Sacramentum eſſe, ſicut & cæteros Ordines, tuentur, præter D. Thomam, & alios

alios supra relatos *n.7.* Paludanus *in 4.d.24.q.1.* Albertus Magnus, Almaynus, Major ibi. Franciscus à Victoria *Summa Sacram.q.6. de Ordine.* Coninchus *disp. 28. dub.6.* Nugnus *q.27.ar.2. concl.1.* & Bonacina *de Sacram. disp. 8.* plures citans Doctores. Quare cùm Ordo Exorcistatus sit Sacramentum, eum suum producere effectum non solùm ex opere operantis; sed etiam ex opere operato, videlicet ex virtute Passionis Domini nostri Jesu Christi, nempe, ex se, & ex vi talis Ordinis absolutè, & infallibiliter secundùm Dei legem ordinariam dæmones ab obsessis corporibus expellere, si adsint omnia requisita, ut mox dicetur *num.17.* & *sequentibus*, fatemur indubitanter cum Tostato *par.2.in 1. Regum cap. 16. quæst.41.* Alphonso à Castro *lib. 6. adversùs hæreses verb Exorcismus*, Sanchez *lib.2.in præcepta Decalogi cap.42.n.16* Suarez *tom.3.in 3.part.* D.Thomæ *quæst 65.art.4.disp.15.sect 4.* Valentia *2. 2. disp.6. q.8.punct.2.* Philiberto Marchino *tract.2.de Sacramento Ordinis par.4.cap.10.* Virtus enim hujus Ordinis, quæ est expulsio Dæmonis ab obsessis corporibus per se pendet ex institutione divina, & potestate tradita à Christo Apostolis, & eorum successoribus, & ab Ecclesia suis Ecclesiasticis Ministris, nempè, Exorcistis. Sed necesse est, ut Exorcistæ in suis præceptis, nomen Dei, videlicet, vel Sanctissimæ Trinitatis, vel Domini nostri Jesu Christi interponant.

Idè producere suum effectum ex opere operato: nempè dæmones expellere, si adsint omnia requisita.

Probatur Ex institutione Christi.

Undè per sola verba, quæ proferunt Exorcistæ dæmones objurgantes, eos non expellunt: quia ex se nullam habent efficaciam; sed quando præcipiunt in nomine Sanctissimæ Trinitatis, vel in nomine Jesu Christi, dæmones expelluntur, non vi verborum coacti; sed à virtute Dei, qui vult operari, prolatis illis verbis.

10 *Auctoritate Tostati.*

Hoc probat Tostatus loco citato à simili in Sacramento Eucharistiæ. *Quemadmodum enim, ait, in Sacramento Eucharistiæ prolatis verbis à Sacerdote est ibi verum corpus, & sanguis Christi; & tamen ista verba ex natura sua non habent aliquam virtutem ad hoc efficiendum: quia si in verbis esset virtus naturalis, à quocumque illa proferrentur, conficeretur Eucharistia. Sed falsum est: quia si Laicus illa protulerit, nihil efficit. Etiam non est efficacia à Sacerdote: quia tunc quandocumque Sacerdos illa proferret, conficeret. Sed falsum est: quia si non proferantur cum intentione consecrandi, sed intentione jocandi, nihil efficit. Similiter si non proferantur super debitam materiam, nihil fit. Solus ergo Deus est, qui consecrat, faciendo ibi esse verum corpus Christi: & sic ipse fieri jussit Joan.cap.13.& 1.Cor.11. Ita in Exorcistis, quamquam verba, quæ ipsi proferunt, non habeant ex natura sua aliquam efficaciam ad expellendos dæmones de corporibus; prolatis tamen illis verbis, quæ etiam in forma dedit Deus, illicò dæmonem eiicit de corpore. Et hoc: quia ipse promisit, scilicet, quòd prolato nomine suo ista fierent: Marci ultimo, scilicet, In nomine meo dæmonia eiicient, idest, prolato nomine meo. Hæc Tost.* Hoc ipsum confirmat Alphonsus à Castro loco citato: *Vis, ait, præcepti ab Exorcista prolati contra dæmones verbis Christi innititur: In nomine meo dæmonia eiicient. Per quę promisit non tantùm Exorcistis; sed toti Ecclesię, se numquam illorum invocationi defuturum, qui nomen ipsius interposuerint.*

Alphonsi à Castro.

§. IV.

HInc ministerio huic exorcistico, ea, quæ in Sacramentis concurrunt, proportionaliter convenire, non est dubitandum. Quod facilè probari potest ex Sacramento Pœnitentiæ, in quo, sicut in cæteris, concurrunt causa efficiens, materia, forma, & intentio Ministri, quorum si unum deficiat, Sacramentum non efficitur. Docet Concil. Trident. *sess.7.can.11.de Sacram.in genere*, Bartholomæus ab Angelo *Dialogo 1.§.27.*& Bonac. *disp.1.de Sacr.in genere q.3.pun.2.* alios plures citans. Efficiens causa, altera est principalis, quæ est Deus operans, peccata remittendo, & gratiam conferendo: Altera minus principalis, Sacerdos nempe, verba proferens absolutionis, qui est velut instrumentum morale: ut serra est artificiale, quæ movetur à fabro lignario. Materia altera remota: Propinqua altera. Remota sunt peccata. Propinqua sunt actus detestationis peccatorum, & confessionis eorundem.

11 *In ministerio Exorcistatus concurrunt omnia, quæ in Sacramentis proportionaliter.*

D Thom. 3. p. q. 84 ar. 2. Nugnus, & Vasquez ibi, & Bonac. disp. 5. de Sacram. q. 3

Quænam sint causæ Exorcistatus, ut Ordo est.

dem. Forma altera remota, propinqua altera. Remota sunt verba absolutionis: *Ego te absolvo à peccatis tuis, In nomine Patris, &c.* Propinqua est prolatio verborum super debitam materiam. Intentio Ministri est, absolvere hominem à peccatis, & gratiæ Dei eum reconciliare. Quæ omnia si adsint, Sacramentum suum producit effectū.

Idem prorsus proportionaliter fatendum in ministerio Ordinis Exorcistatus. Non enim loquimur hic de Exorcistatu, prout est ordinatio: quia sic ejus causa principalis efficiens est Deus: minus principalis, dicta ministerialis, est Episcopus. Materia remota est liber Exorcismorum. Propinqua traditio ejusdem. Forma sunt verba ab Episcopo prolata, cùm traditur Exorcistæ libellum, in quo Exorcismi continentur, dicens: *Accipe, & commenda memoriæ, & habeto potestatem imponendi manus super Energumenos, sivè baptizatos, sivè Catechumenos.* Intentio verò Episcopi est, instituere in Ecclesia Dei idoneum Ministrum ad dæmones expellendos. Ita præscriptum est in Concilio Chartagin. 4. *can.* 7. & Ecclesiasticis canonibus *cap. Exorcista dist.* 23. Et probant Valentia *tom.* 2. *disp.* 6. *q.* 8. *par.* 2. *col. penult. verbo Jampridem.* Sanchez *in Decalogi præcepta c.* 42. *n.* 18. Guilhielmus Durandus *in Rationali divin. offic. lib.* 2. *c.* 6. *n.* 4. Vivaldus *in candel. aureo par.* 1. *ubi de Sacram. Ordinis n.* 12 *&* 13. Cardinalis Bellarminus *de Clericis lib.* 1. *c.* 13. *vers. tertius Ordin.* Henriquez *in Summa lib.* 10. *c.* 9. §. 2. Molfes. *in Sum. Theologiæ Moralis tract.* 2. *c.* 6. Filliuccius *tract.* 9. *num.* 20. *&* 51. Sebastianus *Cæs. in relect. de Ecclesiastica Hierarchia disp.* 11. §. 3. *in fin.* Vasquez *tom.* 3. *in* 3. *p.* D. Thomæ *disp.* 237. *c.* 3. *num.* 32. Barbosa *de Jure Ecclesiast. in univ. l.* 1. *de Acolyt. & aliis ordin. c.* 38. *num.* 14. & Petrus Thyræus *de Dæmoniacis c.* 37. *num.* 502. ex illo Actuum 19. ubi dæmon objecit filiis Scevæ iniquè hujusmodi potestatem usurpantibus: *Jesum novi, & Paulum scio, vos autem qui estis? & insiliens in eos, &c.*

Vers. 15.
Vers. 16.

§. V.

12 Exorcistatus ut ministerium est, ejus causa efficiens Principalis est Deus. Ministerialis est Exorcista. Exorcizare quid sit.

SEd loquimur hic de ministerio Exorcistatus, videlicet, prout actu exercetur ab Exorcista. Hoc enim modo consideratus, ejus causa principalis est Deus, qui dæmonem tum ab hominibus obsessis, aut maleficiatis, tum à rebus ad homines spectantibus virtute sua expellit; ut docet Tostatus *loc. cit. nu.* 10. Causa instrumentalis, seu ministerialis est Exorcista, qui in nomine Jesu dæmoni præcipit, ut exeat è corpore, quod possidet. Ejus namque officium est, dæmonem adjurare, & increpare per nomen Domini, ut colligitur ex Augustino *lib.* 1. *de Vita beata*, ubi ait: *Exorcizare est per divinam virtutem immundum spiritum adjurando expellere.* Quod pariter testantur D. Isidorus *in Epist. ad Ludifredum*, & refertur *in c. Perlectis dist.* 25. Rabanus *l.* 1 *de Institut. Clericorum c.* 10. Hugo *lib.* 2. *de Sacramentis p.* 3. *c.* 8. Stephanus Eduensis *tract. de Sacramento Altaris c.* 3. relatus *tom.* 10. *Bibliothecæ Veterum Patrum.*

§. VI.

13 Materia remota ministerii Exorcistatus quænam sit. Quænam materia propinqua.

MAteria altera remota: propinqua altera. Remota est dæmon expellendus. Nam tota actio Exorcistæ versatur circa hujusmodi dæmonis expulsionem, tanquam materiam circa quam: ut sic patiens à diabolica tyrannide liber expeditiùs Deo inservire possit. Propinqua est passiva dæmonis expulsio cooperante obsesso, aut maleficiato, (si est capax rationis) per actus liberi arbitrii, quibus dæmonem detestatur; ac protestatur, se nihil cum eo velle habere commune; ac firmiter credit, quòd Deus non solùm potest illum à Dæmone liberare, ac modum eum liberandi novit; sed pro sua infinita clementia, ac bonitate, ac pro veritate verbi sui, quo promisit omnibus in se confidentibus suum præstare auxilium, illum absque ulla dubitatione à dæmone liberabit, si hujusmodi liberatio futura sit animæ salutaris.

Si verò obsessus, vel maleficiatus rationis usu careat, tunc pro eo supplet Ecclesia. Veruntamen juvant maximopere actus fidei, ac confidentiæ in Deum pro ejus liberatione eliciti à parentibus, vel consanguineis, aut quibuscumque Vexati curam habentibus.

Declaratur à simili in baptizandis. Adultis. Parvulis.

Sicut in Sacramento Baptismi, cùm Baptizandus est adultus, ante Baptismi susceptionem circa ea, quæ credenda sunt, catechizari debet, ut habetur *can. ante viginti*, & in Concilio Laodicensi *can. Baptizandos*, & Concil. Bracharensi *can. Non liceat. de Consecrat. dist.* 4. teneturque habere voluntatem determinatam actualem, sivè virtualem Baptismum suscipiendi. Definita est in *cap. Majores de Baptismo*. Et docet Scotus *in 4. dist. 4. q. 4.* Pro parvulis verò voluntarium consensum præstat Ecclesia. Ratio est; quia sicut originale peccatum fuit voluntarium non in parvulo, sed in Adam: ita remedium satis erit in parvulo, ut sit voluntarium in Christo instituente, & Ecclesia ministrante: fuit enim primus Adam futuri Adæ, scilicet Christi, forma. Ita Joseph Angles docet *Flor. Theolog. qq. in 4. qu. de recipientibus Baptismum art. 5. diffic. 4. concl.* 2 Pari modo obsessus, aut maleficiatus, si capax sit rationis, tenetur ipse habere voluntarium consensum suæ liberationis; & elicere actus fidei, ac confidentiæ in Deum, quòd pro sua pietate, ac fidelitate, ad præceptum ab Exorcista dæmoni faciendum, ut exeat, & recedat totaliter ab eo, illum Deus expellet, & in fugam vertet. Si verò rationis usu careat, tunc supplet Ecclesia.

14

Veruntamen sicut cùm parvulus solemniter baptizatur, fidem per verba gestantium quodammodo profitetur, & per eorundem verba diabolo, & mundo abrenuntiat: & hoc fit vi Sacramenti, & divinæ gratiæ, quam Dominus donavit Ecclesiæ, ut habetur *can. Parvuli fideles de consecrat. dist.* 4. Ita obsessis, vel maleficiatis, aut ægrotis rationis usu carentibus maximoperè juvat pro sanitate à Deo illis impetranda, si eorum parentes, vel consanguinei, aut curam habentes actus detestationis in demonem, ac confidentiæ in Deum efficaciter eliciant. Sic enim Redemptor noster Jesus Christus pro fide Chananeæ filiam ejus à demone liberavit. Matth. 15. Pro fide Centurionis servo ejus ægroto sanitatem contulit. Matth. 8. Pro fide eorum, qui paralyticum per tectum demiserunt, à paralysi liberavit eum. Matth. 9. Pro fide Archisynagogi ejus filiam à mortuis suscitavit. Luc. 8. Pro fide patris pro filio suo demoniaco rogantis, illum à demone eripuit. Marci 9. Unde Joannes Maldonatus Comment. in c. 9. Matthæi *vers.* 28. ait: *Licèt nemo possit justificari aliena fide, potest benè gratias sanitatis obtinere aliena fide.*

§. VII.

15

Quænam sit ejus Forma remota. Præcepta debēt fieri in nomine Jesu, vel Sanctissimæ Trinitatis.

Forma altera remota, propinqua altera. Remota sunt verba à Christo instituta; Marci ult. *In nomine meo dæmonia eiicient.* Nam præcepta debent fieri in nomine Dei, præcipuè in nomine Jesu Christi interposito. Sic testantur Jacobus de Graffiis *in aureis decisionibus par.* 2. *lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 6. Alciatus *lib.* 8. *parerg. cap.* 23. Durandus *in Rationali div. offic. lib.* 2. *cap.* 6 *num.* 1. & 2. Henriquez *in sum. l.* 10. *cap.* 9. §. 2. Anastas. Germon. *de Sacrorum immunit. l.* 3 *cap.* 3. *nu.* 38. Rodulph. Cupers *in repet. cap. oportebat. dist.* 79. *sub titulo de Exorcar.* 1. Cardinal. Baronius *tom.* 1 *annal. Eccl. anno Christi* 56. *num.* 7. Petrus Gregorius *Syntagmat. Juris p.* 2. *lib.* 16. *c.* 5. *num.* 1. ubi declarat, qui dicantur Energumeni: Vasquez *tom.* 3. *in* 3. *p.* D. Thomæ *disput.* 236. *n.* 23. *vers. tertius, & nu.* 24. Carolus de Graffiis *de effectibus Clericalibus in prælud. n.* 286. relati ab Augustino Barbosa *de Jure Ecclesiast. univ. l.* 1. *de Acolyt. & aliis min. Ord. cap.* 38. *num.* 15.

Tali forma usi sunt Apostoli.

Simili verborum forma ipsi Apostoli, ac Discipuli Christi fassi sunt, se usos fuisse Lucæ 10. *Reversi sunt septuaginta duo cum gaudio dicentes: Domine, etiam dæmonia subiiciuntur nobis in nomine tuo* Quibus verbis Paulus Apostolus utebatur Actuum 16. ubi à puella pythonem spiritum eiiciens conversus spiritui dixit: *Præcipio tibi in nomine Jesu Christi, exire ab ea: & exiit eadem hora.* S. Petrus similiter, teste S. Clemente, hac forma utebatur: *Non curo, quomodo hùc intraveris; sed ut exeas, impero in nomine Jesu Christi.* Sic S. Joannes Evangelista: *Interdico tibi in nomine Jesu Christi Nazareni, ne ultrà hìc habites. Item in nomine Jesu Christi hinc exite numquam redituri.* Sic omnes Sancti utebantur, ut omnes ecclesiasticæ ferunt historiæ. Quæ formæ essentialiter, & quoad sensum non differunt. Nam intentio Christi est,

Vers. 18.

est, ut præcepta fiant in nomine ejus. Ratio est: quia, ut ait Paulus Philipp. 2. *Deus dedit illi nomen, quod est super omne nomen; Ut in nomine Jesu omne genu flectatur cęlestium, terrestrium, & infernorum.* Et Petrus Act. 4. *Hoc est nomen, in quo oportet nos salvos fieri.*

Vers. 9.
Vers. 10.
Vers. 12.

Forma propinqua.

Forma verò propinqua est prolatio hujusmodi verborum super debitam materiam cum debita intentione; ut docent omnes Doctores in simili de Sacramentis.

§. VIII.

16
Intentio, quam debet habere Exorcista in suo ministerio.

INtentio, quam debet habere Exorcista, est, non solùm se velle dęmonem torquere; sed illum à corpore obsesso expellere. Vel saltem habere debet intentionem faciendi, quod intendit Ecclesia, vel Christus instituit faciendum. Quæ intentio omninò necessaria est in quolibet Ecclesiæ Ministro. Ideò Exorcista necessariò debet ad veritatem Sacramenti, suum actum exteriorem, puta, verba in hunc finem dirigere, ut per illum actum id, quod Christus Jesus, vel Romana Ecclesia faciendum instituit, conficiatur: ita definita est expresè hæc veritas in Concilio Florentino. Confirmant Theologi D. Thom. *3. par. q. 64. ar. 8* Alexander Alens. *in 4. par. q. 19. mem. 1. ar. 4.* D. Bonav. *in 4. d. 6. q. 1. & 2. ar. 2* Ricard. *ibi. q. 1. ar. 1.* Scotus *q. 3. 5. & 6.* & alii plures apud Joseph Angles *in 4. q. de Ministro Sacramentorum.*

§. IX.

17
Exorcismus infallibiliter suum producit effectum, si adsint omnia requisita.

CUM ergo in hoc sacro exorcistico ministerio ea, quæ in Sacramentis requiruntur, proportionaliter concurrere videamus, procul dubio asserere non ambigimus, vim exorcismi, seù præcepti ecclesiastici dæmoni ab Exorcista facti in nomine Jesu non inniti Sanctitati ministri, & si ea non parum juvet; sed invocationi Sanctissimi Nominis Jesu, & fidei, & Sanctitati Ecclesiæ, in cujus persona fiunt; Et hujusmodi pręcepta vim habere dæmones expellendi non solùm ex opere operantis; sed etiam ex opere operato, sicut cætera Sacramenta in producendo suum effectum: ut colligitur ex D. Thoma *3. p. q. 71. ar. 3.* Et ideò sicut infallibilis est Sacramentorum effectus, nisi adsit aliquis defectus vel ex parte ministri, vel ex parte formæ, vel ex parte materiæ, vel suscipientis: Sic infallibilis est effectus actus Ordinis Exorcistatus, qui est expulsio dæmonis, nisi sit aliquis defectus vel ex parte causæ instrumentalis, vel intentionis Ministri, vel formæ, vel materiæ. Videamus ergo ex quanam causa defectus evenire possit; cum sæpiùs multi obsessi, ac maleficiati exorcizentur, nec tamen à dæmoniaca obsessione liberentur.

Unde proveniat, quòd aliqui obsessi exorcizati non liberantur.

§. X.

18
Non à Deo si liberatio sit salutaris animæ.

EX parte causæ efficientis principalis, nempè, Dei, non potest esse defectus: quia Deus quantum est ex se ad liberationem concurrere semper est paratus, quando expulsio dæmonis animę obsessi futura est salutaris: quia Deus promisit in eo credentibus, quòd dæmones eiicerent, Marci ult. *Signa autem eos, qui crediderint, hęc sequentur: In nomine meo dęmonia eiicient.* Si crediderint, nempè, dæmones eiicere in nomine Jesu. *Jesus enim*, ait Gregorius homil. 28. in Evang. apud Glofs. *Salvator est: vel etiam salutaris dicitur; & qui petit in nomine Jesu, salutaria petit, & illa obtinet, quę petit.* Verba autem Dei præteriri non possunt: cùm Deus sit verax, & omnia in veritate docens; & ita verax, quòd *Cęlum, & terra transibunt, verba autem mea non pręteribunt*, ait Jesus Matth. 24. Ideò quantum est ex parte Dei ex vi promissionis factæ, quando liberatio à dæmone personæ liberandæ est salutaris, Deus infallibiliter concurrit, si adsint cætera requisita.

19
Adducitur error aliquorum.

Hinc cautè legendi Auctores illi tàm prisci, quàm neoterici, qui dicunt, *Deum plerunque sinere dęmonem in sua voluntate, an obedire velit, nec ne; sicut homines, quibus*

Deus

Deus aliqua præcipit; *quia Deus regulariter omnia movet secundum modum suum; rationalia, scilicet, cum libertate. Sed tamen sicut hominibus adhibet stimulos, ut velint obedire per Prædicatores, adversitates, & hujusmodi; Ita etiā malignis spiritibus adhibet stimulos urgentes ad suam obedientiam, qui sunt exorcismi, quibus dęmones ita spiritualiter cruciantur, sicut homines verberibus corporalibus.* Hęc dicti Auctores.

At quis non videat, prædicta verba expressè veritati Sancti Evangelii adversari, in quo Deus promisit in se credentibus, quòd dæmones eiicerent in nomine Salvatoris independenter à dæmonis voluntate, immò contra dæmonis voluntatem? Marci ult. sicut etiam *cap.9.* dixit: *Omnia credenti sunt possibilia.* Ubi videas eorum gravissimum errorem à nemine hucusque consideratum, dum ex prædictis suis verbis, & ex similitudine allata ostendunt, hujusmodi dæmonis expulsionem non fieri à virtute Dei dęmone invito; sed pendere à libera dęmonis voluntate; sicut observatio præceptorum dependet à libero hominis arbitrio, Deo adjuvante. Quod impium est asserere; cùm repugnet veritati Evangelicæ, & potestati Ecclesiæ, quæ hujusmodi facultatem dęmones eiiciendi à Christo Domino accepit independenter à dæmonis voluntate. Quod magis, ac magis ostendit factum, ac dictum Christi. Cùm.n. Discipuli ejus non potuissent ab illo puero lunatico dęmonem eiicere, accesserunt ad Jesum secretò, & dixerunt: *quare nos non potuimus eiicere illum?* Quibus non dixit Jesus: quia Pater meus noluit ita sua omnipotenti virtute; sed reliquit dęmonem in sua libertate, & obstinatione; ut dixissent præfati Auctores. Sed respondit: *Propter incredulitatem vestram.* Matthæi 17. causam refundens non in Deum, sed in Exorcistas: quia non se benè disposuerant ad fidem vigorosam, ac confidentiam perfectam impetrandam per orationem, & jejunium: Nec non in obsessum, & ejus patrem dicens: *O generatio incredula, & perversa quamdiù apud vos ero? quamdiù vos patiar?*

Et reprobatur.

Marc.16.

§. XI.

20 *Quomodo sit defectus ex parte Exorcistæ.*

Ex parte causæ instrumentalis, seu ministerialis tunc est defectus, quando Exorcista non cognoscit suam potestatem à Christo sibi traditam in persona Apostolorum, & ab Ecclesia sibi communicatam in Ordine exorcistatus: qua mediante, debet credere, dęmonem teneri ejus pręceptis obedire, sicut Deo in his, quæ ad liberationem pertinent obsessi, si etiam ipse obsessus sit benè dispositus, & liberatio sit ei profutura. Sicut enim securis, vel serra est instrumentum fabri lignarii, & lignum obedit serræ, vel securi, dum scinditur per eam: sic dæmon necessariò ministro Christi, & Ecclesiæ tenetur obedire. Et sicut non potest dęmon non obedire Deo: sic non potest non obedire ejus ministro in his, quæ infrà ejus potestatis limites continentur. Quam veritatem dęmones ipsi pluries Venetiis, & alibi coacti per vim præcepti sibi à me facti in nomine Jesu, fassi sunt, antequam per ultimum præceptum expulsivum è corpore obsesso egrederentur.

Hinc plures Exorcistæ hujusmodi suam ignorantes potestatem, confugiunt ad dęmonem; ac per vim præcepti tentant educere ex Orco Luciferum cum suis satellitibus, ut ipse veniat, ac potestate sua satanica hujusmodi obstinatos è corpore obsesso spiritus eripiat, eosque ad inferos deducat. Immò sæpitis ab ipsomet dęmone obsidente quęrunt, ut si dicat, quando velit exire, qua die, qua hora, quo loco, per quam personam, per quem Sanctum sit expellendus: Et in alios hujusmodi labuntur errores, qui à nobis ut abominabiles, Deoque, & Ecclesiæ injuriosi, & obsessis, ac maleficiatis valdè noxii, quin & ipsis Exorcistis admodum perniciosi reprobantur infra *cap.3. articulo de Prudentia in vitandis erroribus.*

§. XII.

21 *Quando sit error ex parte intentionis.*

Ex parte intentionis dęmonem expellendi, notabilis defectus videtur in regulis traditis ab antiquis Auctoribus, dum assignant ad dęmones eiiciendos multos

dies,

dies, hebdomadas, menſes, & annos, in quibus multa præſcribunt adimplenda, & exercenda tum pharmaca corporalia, unctiones, balnea, vomitoria, fumigationes ſulphureas: tum irriſiva, & alia id generis, quæ in eorum libris continentur: in quibus apertè conſtat, nunquam Exorciſtam actualem, vel virtualem eiiciendi dæmonem tunc habere intentionem, quando illud de exitu facit præceptum, ſi credit cætera alia ſervanda eſſe neceſſariò: quia ſic verba contraria ſunt intentioni. Per verba enim præcipit, ut exeat citò; ſed intentio eſt, ut non exeat, niſi adimpletis hujuſmodi remediis, & deſtructis maleficii ſignis.

§. XIII.

22 *Error ex parte formæ.*

Ex parte formæ communis, eſt defectus ferè in omnibus exorciſmariis. Nam relicta forma tradita ab ipſo Chriſto, & ab Apoſtolis, ac Diſcipulis ejus uſitata, quæ quoad eſſentiam clara eſt in Evangelio: *In nomine meo dæmonia eiicient*: & ſæpiùs apud Evangeliſtas, & Acta Apoſtolorum memorata, novas quærunt alibi exorciſmorum formulas, unuſquiſque proprio ſuo Marte, & continuè multiplicantur novi exorciſmi vocati potentiſſimi, & efficaciſſimi, eò quòd in eis multæ continentur dæmonibus comminationes factæ; aſſerentes, neceſſe eſſe, Exorciſtam, quoties Energumenum exorcizare aggreditur, ſaltem per ſex horas continuas legere exorciſmos, quaſi modus expellendi dæmones conſiſtat in multitudine, & longitudine conjurationum, & non in virtute, & efficacia Sanctiſſimi Nominis Jeſu, qua ab Exorciſta dæmones ſunt expellendi.

Vndè proveniat multitudo exorciſmorum.

Sed undenam tanta multitudo exorciſmorum, ex quorum lectione nimis defatigantur Exorciſtæ, & obſeſſi defeſſi aufugiunt, ſi à Chriſto data eſt verborum forma (ſaltem quoad ſubſtantiam) dæmones effugandi? Cur Exorciſtæ huc illucq; diſcurrunt, ut novas exorcizandi adinveniant formulas, ſi in Evangelio clara, & aperta traditur? Hoc utiq; non aliundè provenit, quàm ex ignorantia, qua laborant, eorum, quæ eſſentialiter ſpectant ad hanc artem. Hinc ex hac ignorantia ſequitur error pejor priore, quòd in hujuſmodi ſuis exorciſmariis admonent Exorciſtas, ut dæmonem patrem mendacii interrogantes arctent, ut dicat: *Quibus verbis magis crucietur; Quinam ſint Sancti in Cęlo, & quinam dæmones in Inferno ſibi magis inimici.* Quas interrogationes in ſuis conjurationibus ſæpiùs repetunt; in quibus apertè manifeſtant, ſe nunquam agnoviſſe verba ſacri Evangelii, quibus Dęmones ab obſeſſis corporibus ſunt expellendi. Ubi videas, quomodo per hujuſmodi interrogationes occultè, & inconſideratè Exorciſtæ evadunt diaboli diſcipuli. Quos errores infrà deteſtamur *n.271. & ſequent.*

§. XIV.

23 *Error ex parte materiæ remotæ.*

Ex parte materiæ remotæ, quæ eſt dæmon expellendus, error evenit: quia ignorant, Chriſtum per Paſſionem ſuam dæmonibus abſtuliſſe omnem hominibus nocendi facultatem quoad actum ſecundum pro omnibus iis, quos Deus vult protegere ob aliquod bonum publicum, vel privatum, & maximè, quia confidunt in protectione Dei Altiſſimi, ac in virtute Sanctiſſimi Nominis Jeſu, cui Deus Pater dedit hanc virtutem, ut eò invocato dæmones effugentur, ac cætera mirabilia ſupernaturaliter ab hominibus operentur; ut latè *infrà num.65.& ſeq. nu* 494. Undè licèt dæmones maximam ex ſe vim habeant naturalem; attamen virtus hæc eorum quoad actum ſecundum, ideſt, quoad operationem eſt ligata, ut dixi, & maximè pro his, qui in Deum ſuam conſtituunt fiduciam, ut latiſſimè probatur infrà *loco citato, & ubi de Fiducia in Deum.*

Tan-

§. XV.

TAndem ex parte materiæ propinquæ, quam voco passivam dæmonis expulsionem, cooperante obsesso, vel maleficiato per actus liberi arbitrii, quibus dęmon detestatur, ac in Deum suam collocat fiduciam (si capax sit rationis) est communis defectus: quia multi obsessi, ac maleficiati non se disponunt ad fiduciam à Deo impetrandam, quæ eis, ut liberentur à dęmone, est necessaria. Non enim incumbunt orationi, nec jejuniis vacant, per quæ à Deo hujusmodi fiducia facilè obtinetur, ut latissimè infrà, cùm de Ægroto erit sermo *par.* 2. Alii accedunt ad Exorcistas, ut exorcizentur, & orant, & jejunant; sed nolunt credere, quòd Exorcista possit prima vice (si expulsio fuerit salutaris) illos à dęmone liberare: sed requiri, putant, multas temporis stationes, longas, ac sępiùs exorcismorum lectiones iteratas, rerum fętidarum fumigationes, unctiones, purgationes, & evacuationes crebrò adhibitas. Alii credunt, voluntatem Dei sic esse determinatam, ut à dęmone ità diù vexentur pro animæ suæ merito abundantiori, ut faciunt personæ magis exercitiis spiritualibus addictæ. Et licèt personæ istæ non peccent; tamen ponunt obicem ad liberationem ob defectum confidentiæ, quæ omninò necessaria est in adultis; videlicet, ut credant, ac confidant, quòd Deus non tantùm potest, & novit illos à dęmone liberare, sed pro sua infinita bonitate, ac fidelitate suæ promissionis infallibiliter vult illos à dęmone liberare, si liberatio hujusmodi eis sit profutura. De his, & aliis hujusmodi impedimentis latissimè infrà *par.* 3. *ubi de Dęmone obsistente*.

24 *Ex parte actuũ liberi arbitrii sæpè deficiunt Obsessi.*

Si ergo in his quatuor causis nullus in ordine ad liberationem defectus occurrerit, Exorcistam per fidem Sanctissimæ Trinitatis, ac virtutem Sanctissimi Nominis Jesu ab hominibus obsessis, ac maleficiatis, & à rebus ad homines spectantibus infallibiliter dæmones expulsurum, nemini est ambigendum, ut toto tractatus decursu exactè demonstratur.

ARTICULUS II.

Ordinis Sacerdotalis.

QUamvis sanctum expellendi dęmones ministerium quilibet Exorcista ritè ordinatus exercere possit, *can. Perlectis dist.* 25. & constat de S. Petro Martyre, dicto Exorcista; tamen ex communi Ecclesiæ praxi ad Sacerdotes propriè, ac principaliter pertinet; & convenientiùs ab illis exercetur, sive dignitatem, sive potestatem, sive exercitium ipsum consideres.

25 *Dæmones expellere ex consuetudine Ecclesiæ ad Sacerdotes spectat ratione Dignitatis.*

Dignitas Sacerdotum tanta est, ut nullus in orbe, qualicumque splendore fulgeat, eis æquiparari valeat, ut plur bus docet D. Chrysost. *in lib. de Sacerdotio*. Undè decentiùs exorcismi, & præcepta ecclesiastica ab eis fiunt: eò quòd per tantum ministerium super dæmones, & Angelos evehuntur: Cùm dæmones, quantumvis mali, Sacerdotali imperio parere cogantur: & Angeli, etsi natura, & sanctitate sublimes, ei honorem habere, & mandatis eorum aliquando obsequi non dedignantur; præcipuè cum de expellendo è corporibus dæmone, aut dissolvendis maleficiis agitur. Nam sicut mali hominum exitio semper invigilant; ita boni eò magis eorum salutem procurant, ut benè docet Joseph Angles *in* 2. *dist.* 11. *q. unica dub.* 6. & libenti animo vires angelicas potestati sacerdotali connectunt, cùm vident Sacerdotes, qui nobilitate ministerii æqualem, si non majorem, cum eis sortiuntur conditionem, dæmones oppugnare; ut quasi agmine facto Angeli celestes, & terrestres insimul juncti, majori impetu ferantur in hostem, qui tam potenter oppugnatus aufugere cogitur. Quare aptè admodum hoc ministerium Sacerdotibus reservatur.

Huic

§. I.

26 *Poteſtatis.*

HUic tantæ dignitati ampla poteſtas annexa eſt, cui multa conveniunt eorum, quæ ab Exorciſta in liberatione energumenorum, aut maleficiatorum ſunt præſtanda: ut vexatis Sanctiſſimam præbere Euchariſtiam: Sacramentales eorum audire confeſſiones: benedictionem impertiri rebus omnibus, quæ ad curationem illorum requiruntur. Quis enim ignoret, Sanctiſſimam Euchariſtiam eſſe potentiſſimum divinæ virtutis pharmacum, & efficaciſſimum omnium ſpiritualium armorum promptuarium? Sacramentum Pœnitentiæ omnia ligata ſolvere, clauſa reſerare, adverſa mitigare, contrita ſanare, confuſa lucidare, deſperata animare, dum peccata delet, quæ ut plurimùm ſunt cauſa maleficiorum, & obſeſſionum? ut probatur infrà *cap.2. ubi de Divina permiſſione*. Sacerdotales benedictiones rebus divinam conferre virtutem, per quam mirabilia perficiuntur? Quæ omnia ſimplex Exorc ſta perficere nequit, & ad Sacerdotes pertinent, qui ſic convenientiùs dæmonem iis remediis oppugnant.

Quod pluries in variis energumenis, ac maleficiatis expertus ſum. Cùm enim dæmones præceptis ſibi à me factis in nomine Jeſu non obtemperant, quæſivi à patientibus, quantum temporis eſſet, ex quo peccata ſua non eſſent confeſſi, ac Sacratiſſimo Euchariſtiæ pabulo refecti. Qui reſpondentes: multùm temporis; ſtatim juſſi, ut ſuam diligenter examinarent conſcientiam, ex puro corde ſua deteſtarentur peccata, ac fideliter, humiliterque illa confiterentur; nec non ad Sacram Euchariſtiam ſumendam devotiſſimè ſe pararent: quia fides, ſeu fiducia in Deum licèt principaliter divinæ liberalitati, ac fidelitati innitatur; attamen ait Caſſianus *in ſuis Collationibus l.1. Collat.9.c.32. de conſcientiæ puritate creditur emanare.* Quo peracto, iterùm dæmonibus præcepto impoſito de exitu, illicò in fugam verſi ſunt. Quare juvat plurimùm, Exorciſtam ſacerdotali dignitate eſſe inſignitum, ac poteſtate audiendi confeſſiones ſuffultum: quia ipſemet poteſt obſeſſum interrogare de peccatis, & noſſe, quæ pharmaca ſpiritualia ei ſint adhibenda ad faciliùs à Deo fiduciam obtinendam, qua ab omni valeat diabolica eripi vexatione.

§. II.

27 *Miniſterii.*

QUod magis expediens videtur, ſi modum conſideres, quo miniſterium exorciſticum ſolemniter exercetur, nempè, manuum impoſitione, & applicatione ſtolæ.

Impoſitionem manuum ſuper vexatos à ſpiritibus immundis, & infirmos docuere Apoſtoli, & ea uſi ſunt. Immò quoad ægrotos ipſe Chriſtus Marci ultimo dicens: *Super ægros manus imponent, & benè habebunt.* Poſteà Sancti, ut S.Martinus, qui Treviris Tetradii ſervum à vexante dæmone liberavit, ut ſacræ ferunt hiſtoriæ; Et uſque modò Miniſtri Eccleſiæ juxta Eccleſiæ praxim. Sic enim Epiſcopus dum confert Clericis Ordinem Exorciſtatus, eis tradens librum Exorciſmorum ait: *Accipe, & commenda memoriæ, & habeto poteſtatem imponendi manus ſuper energumenos, ſive baptizatos, ſive Catechumenos*, juxta Concilii Carthagin. 4. præſcriptum, & *can. Exorciſta diſt.*23. & Patres Theologos ſupra allegatos *n.*11. Si autem qui exorcizant, ſint etiam Sacerdotes, per hujuſmodi manuum impoſitionem dæmones aliquando faciliùs deteguntur: eò quòd ad talem contactum contremiſcere ſoleant, non volentes illius manuum impoſitionem ſuſtinere, quæ quotidie corpus dominicum contrectant, & aliis adminiſtrant. Hoc tamen non eſt neceſſarium: quia Exorciſta poteſtatem manus imponendi ſuper energumenos obtinet ab ordine Exorciſtatus, & non Sacerdotali.

Idem dicendum de ſtolæ applicatione, qua energumenos cingere, aut eam in eorum collum iniicere conſueverunt; ut aliàs feliciter præſtitit Pontius Abbas Bonevallis *in vita S. Bernardi lib.4.c.7.* Etenim ſtola quaſi ferreis vinculis ſpiritus nequam alliga-

gatur, ut se Christi captivum esse cognoscat, & suum victorem, atque tartarearum potestatum triumphatorem revereatur. At usus rectus, & proprius stolæ ad Sacerdotes pertinet, quasi externi ordinis, & officii signum; & consequenter hic ritus aptiùs ab illis, quàm ab Exorcistis observatur.

§. III.

28 *Stolæ usus ostenditur non necessarius Exorcistæ ad dæmones expellendos.*

VEruntamen, quia plures moderni Exorcistæ doctissimi, ac diù in arte exorcistica versati, relicta multitudine Exorcismorum, toto conatu incumbunt, ut obsessos, ac maleficiatos in fide, ac confidentia in Deo, & potestate Exorcistis ab Ecclesia tradita ritè instruant: Ac tandem, cùm eos perfectè dispositos agnoscunt, In nomine Sanctissimæ Trinitatis, & in virtute Sanctissimi Nominis Jesu more Apostolico, non ut Sacerdotes, sed ut Exorcistæ, post aliqua convicia, & objurgationes vulgari idiomate ad dęmones directas, illis pręcipiunt, ut è corporibus obsessis aufugiant; & de facto videmus eos exire compelli: Dicimus, stolæ usum non esse necessarium: quia licèt valdè sit conveniens, ministrum, qui dæmones expellit, esse sacerdotali insignitum dignitate; nihilominus quia hoc non exercet munus, ut Sacerdos est; sed prout ordine exorcistico est adoptatus; ideò ad hoc munus obeundum stola non est necessaria.

29 *Stolæ usus est necessarius necessitate præcepti in ritu exorcismorũ, qui ante Baptismũ præmittuntur.*

Est tamen necessaria necessitate præcepti in ritu exorcismorum, qui ante Baptismum præmittuntur, dum adulti, vel parvuli sunt baptizandi: quia tunc cùm Sacerdotes, ut Sacerdotes sunt, tale subeant onus *c. Sacerdotes, de consecrat. dist.* 4. cæremonias, ac ritus ab Ecclesia institutos, & in ea universaliter receptos, vel in Episcoporum Conciliis constitutos, adeòque certam, & indubitatam originem habentes, diligenter observare tenentur. Per exorcismos enim, & alia externa signa, quæ in Baptismi administratione solemni adhibentur, fidelibus innotescit, quid Baptismus interiùs in animo operetur. Non quòd diabolus in non baptizatorum corporibus tanquam obsessis habitet; nec quia homo secundùm naturam malus sit: sed quia ex lapsu primorum parentum originem peccati, atque justitiæ privationem trahit; Et idcircò diaboli infestationibus magis est obnoxius, uti S. Augustinus docet *lib.* 1. *de Symbolo ad Cathecum. c.* 1. *Non creatura Dei,* ait, *in infantibus exorcizatur, aut exsufflatur, sed ille, sub quo omnes, qui cum peccato nascuntur. Est enim Princeps peccatorum. Ac per hoc propter unum, qui lapsus est, & omnes misit in mortem, missus est unus sine peccato, qui omnes in se credentes perducat ad vitam liberans eos à peccato.*

Qui exorcizandi ritus videri potest in Pastorali, sive Rituali Romano, ubi *de Sacramento Baptismi.* Et in antiqua Ecclesia semper fuit in usu, sicut constat ex Dyonisio Areopagita *cap.* 2. *Ecclesiasticæ Hierarchiæ par.* 2. Cyrillo Hierosolimit. *Catechesi* 1. Chrysostomo *homil. de Adam, & Eva,* Cęlestino Papa *epist.* 1. *ad Episc. Galliæ cap.* 12. S. Isidoro *lib.* 2. *de Officio Ecclesiastico cap.* 20. Alexand. Alens. *par.* 4. *qu.* 10. S. Bonaventura *in* 4. *dist.* 6. *ar.* 3. *qu.* 2. Jacobo Pamelio *loco citato, verb. exsufflatur, & exorcizatur,* & aliis relatis à Paulo Layman *Theologiæ Moralis part.* 2. *lib.* 5. *tr.* 11. *cap.* 8. *de Sacramento Baptismi.*

Quare in administratione nedum Sacramenti Baptismi, sed & aliorum Sacramentorum Parochi, ac cęteri Ecclesiæ Ministri operam dare debent, ut ritus ecclesiasticos benè calleant, & cum decore, & populi ædificatione exerceant juxta præceptum Apostoli 1. Corinth. 14. *Omnia honestè, & secundùm ordinem fiant.*

In exorcizandis verò à dæmone obsessis, aut maleficiatis, licèt sit proprium munus Exorcistæ, *can. Perlectis dist.* 25. attamen præsente Sacerdote, cui de jure tenetur præstare obedientiam, sine ejus licentia Exorcista huic muneri non se intromittat. Eo verò absente à Diacono, vel Subdiacono, vel ipso Exorcista exerceri potest; modò honestas, & recta Ecclesiæ consuetudo, aut evangelica norma, ac methodus observentur, quæ postulant, ut coram superioris Ordinis Clerico alter minoris gradus id ipso invito non attentet, *can. Denique dist.* 21.

A R-

ARTICULUS III.

Juriſdictionis ordinariæ.

30 *Poteſtas juriſdictionis requiritur.*

POST præfatam Ordinis poteſtatem, qua Exorciſta præditus eſſe debet, alia requiritur, nempè poteſtas juriſdictionis ſpiritualis, quæ (etſi alii aliter dicant) videtur habitualiter, ſeu aptitudinaliter eadem eſſe cum alia, cui tamen ſuperaddat applicationem materiæ, circa quam exerceatur. Hoc ſignificat Sotus *in 4.diſt.20.q.1.ar.1.* cùm docet, poteſtatem clavium non dicere niſi meram potentiam; Juriſdictionem verò non eſſe propriè potentiam; ſed applicationem materiæ ad agens, ut ſequatur actio. Sic in ſtatu politico, cùm Princeps alicui Medico facultatem facit utendi ſua arte, non ſuperaddit eidem arti vim aliquam operandi, ſed tantùm applicationem materiæ, circa quam operetur, hoc eſt, populum, cujus curationi incumbat. Sic in ſtatu eccleſiaſtico, cùm Beneficium Curato Sacerdoti confertur, non datur ei poteſtas Ordinis, quam per characterem Sacerdotalem jam habebat, ſed applicatur ei populus, in quem illam exerceat.

31 *Non jure communi, ſed particulari plurium Epiſcoporum.*

Hanc autem requiri dico, non jure communi, per quod Exorciſtæ, & Sacerdotes exorcizare permittuntur: cùm nulla prohibitio ipſis facta reperiatur; ſed ex ordine Eccleſiaſtico multarum Diœceſum, quarum Epiſcopi prudenter interdicere conſueverunt, nè quis ſine eorum licentia, etiam in ſcriptis obtenta, audeat obſeſſos exorcizare. Veruntamen, quia plures ſunt infra citandi Auctores, qui aſſeverant locorum ordinarios hoc munus prohibere non poſſe: eò quòd talis auctoritas miniſtris Eccleſiæ à Chriſto Domino per illa verba Marci ult. *In nomine meo dæmonia ejicient*, conceſſa ſit, diligentiùs hæc veritas à nobis eſt enucleanda.

§. I.

32 *Epiſcopi non poſſunt prohibere munus exorcizandi.*

DIcendum ergo ex Martino Navarro *Conſiliorum l.1. de offic. Judic. Ordinarii conſ.6.* de hac exorcizandi poteſtate poſſe dupliciter loqui: Vel quoad poteſtatem generalem, quam omnes Chriſtiani habent à jure divino, ejiciendi dæmonia, & adjurandi increpatoriè; Vel quoad particularem poteſtatem, quam habent quidam in aliquibus terris particulariter deputati ab Epiſcopis ad officium hujuſmodi exorcizandi arreptitios cum ſuperpelliceo, & ſtola, & quibuſdam aliis cæremoniis.

Quoad poteſtatem generalem à Chriſto, & à jure communi acceptam.

Quoad primam facultatem non videtur poſſe reſtringi ſaltem ab inferiore Papa: quia tale ſtatutum videretur contra ordinationem ab ipſomet Chriſto factam Marci ult. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc ſequentur. In nomine meo dæmonia ejicient.* Quam tollere non poteſt inferior Papa. Immò nec ipſe Papa in totum, ſaltem ſine juſta cauſa *c. ſunt quidam, 25.q.1.* Quæ doctrina valet etiam pro Benedictione infirmorum. Sic teſtantur præter Navarrum *loc.cit.num.4.* Ugolinus *de offic. & poteſtate Epiſc.c.47.n.6.* Philibertus Marchinus *tract.2.de Sacramento Ordinis par.4. c 5.* Franciſcus Ceſpedes *tract.de Exemptione Regularium cap.6.dub.135.* Aloyſius Bariola *Aphoriſ.Inquiſ.verbo Exorcizandi*, & Franciſcus Pelizzarius *in Manuale Regularium tom 2.de Exemptione Regularium tract.8.c.6.ſect.1.n.54.* aſſerentes Epiſcopos non poſſe regulariter prohibere Clericis ſibi ſubditis exorcizare: Nam de jure divino eſt, ut unuſquiſque actum ſui Ordinis exerceat. Exorcizare autem eſt actus Ordinis Exorciſtatus; cùm hoc poſſit etiam facere quilibet Chriſtianus per fidem in nomine Jeſu Chriſti, dæmonem increpando die, noctuque; idque frequenter facimus, ut ait ipſe Navarrus *loco citato*, aſpergendo nos aqua benedicta, & dicentes: *Ecce crucem Domini, fugite partes adverſæ &c.*

33 *Poſſunt Epiſcopi prohibere mu-*

Quo verò ad particularem poteſtatem videtur, quòd qui deputavit eos, poſſet aſtringere ad aliqua ſervanda, quæ non tenerentur ſervare alii, qui volunt uti ſola poteſtate à Chriſto tradita: qualiter multi Sancti ſine aliquo apparatu ſolo ver-

bo;

verbo; puta, præcepto facto in nomine Jesu, vexatos à dæmoniis liberarunt. Quod sustinet etiam Suarez *tom.2. de Religione lib.4. de Adjuratione c.4.n.5.* dicens: *Supposita necessitate hominis à dæmone obsessi, vel alia simili possunt Ministri Ecclesiæ ex officio obligari,* (puta ab Episcopo) *ad dæmonem adjurandum, seu exorcizandum juxta formam, & ritum Ecclesiæ: quia tenentur subvenire necessitati suorum fidelium per remedia convenientia, & ab Ecclesia instituta. Unum autem ex remediis pro illa gravi necessitate destinatum ab Ecclesia est exorcismus.*

nus exorcizandi quoad potestatem particularem.

§. II.

OB aliquam autem justam causam benè potest Episcopus suspendere suos subditos ab exercitio talis Ordinis, puta, ob aliquod scandalum ex hujusmodi exercitii abusu exortum. Quæ suspensio potest esse generalis respectu omnium suorum subditorum quoad functionem publicam, & ministerialem. Quò verò ad functionem privatam factam sine ulla cæremonia, solùm per invocationem Sanctissimi Nominis Jesu, non debet esse generalis respectu omnium; sed tantùm respectu eorum, qui in tali functione obeunda deliquerunt: quia unusquisque hoc habet à jure divino, *Beneficium autem juris nemini est auferendum, nisi in jus ipsum peccaverit. L.4. Si quis condemnatus ff. de re judicata.*

34 *Ob aliquam iustam causã possunt suspendere suos subditos quoad functionem publicam. Quoad privatã tantùm delinquentes inea.*

Posset tamen Episcopus statuere, ne quis ordinatè, ac immodestè uteretur hujusmodi potestate; quia id non esset legem novam facere; sed confirmare legem naturalem, qua tenemur benè, ac modestè facere, quæ facimus. Velle autem prohibere, ne in ædibus laicalibus, locisve privatis; sed in Ecclesiæ loco aperto, & conspicuo: neque in omni, & quavis Ecclesia; sed in iis, quas certas Episcopus statuerit, fiat exorcismus: Item ne ante ortum, nec post occasum Solis quisquam exorcizetur. Et qui exorcizat, Sacerdos sit; & antequam exorcismum inchoet, Missæ sacrificium faciat: tantas restrictiones non videri esse facultatis Episcopalis, censet Navarrus *loco cit. num.5.*

35 *Possunt statuere, ut subditi modestè, & ordinatè utantur tali facultate.*

Utillimum tamen erit, si Episcopi, vel ipsimet, vel per suos Theologos curaverint, suos Clericos Exorcistæ munere fungentes, sicut & quoscumque alios sive viros, sive mulieres privatim per domos obsessos, aut maleficiatos, aut quoscumque ægrotos benedicentes de modo, ac formulis, quibus utuntur, diligenter interrogari, & examinari; ne digni, & indigni se huic muneri, præcipuè exorcizandi tumultuariè exercendo se immisceant cum scandalo pusillorum, qui ecclesiasticam potestatem aut vanam, aut debilem reputant, si post exorcismorum reiterationes laudabilis non sequatur effectus, & talis, qui ab ipsis expectatur. Similiter ne formulis utantur superstitiosis; vel aliquod cum dæmone pactum habeant explicitum, vel implicitum, ut sæpiùs cum maximo Reipublicæ Christianæ detrimento evenire contingit.

36 *Possunt examinare eos de modis, & formulis, quibus utuntur.*

Cùm ergo Episcopi exorcizandi munus sive publicè quoad omnes: sive privatim quoad delinquentes in tali munere, ne exerceatur absque eorum licentia, prohibere possint, ac consueverint, dixi, præter potestatem Ordinis, requiri potestatem jurisdictionis sive ordinariæ, de qua nunc loquimur: sive delegatæ, de qua agitur articulo sequenti.

§. III.

JUrisdictio ordinaria primò, & principalissimè residet in Summo Pontifice, quæ ita ampla est, & tanta, ut ad omnes orbis plagas se extendat: cùm illa acceperit à Christo Domino, *can. Sacrosancta, dist.22. cui data est omnis potestas in Cælo, & in terra*. Matthæi 28. non limitatam, sed amplissimam, quando Petro Pontificum apici dictum est Joannis 21. *Pasce oves meas*. Quam illi priùs promiserat collaturum Matthæi 16. dicens: *Tibi dabo claves regni Cælorum. Et quodcumque*

37 *Potestas ordinaria fluit à Papa In (Prælatos. (Plebanos.*

liga-

ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in Cælis: & quodcumque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in Cælis. Quare in eo tanquam in Chriſti Vicario reſidet ſuprema poteſtatis plenitudo, quæ in cæteros Eccleſiæ prælatos, tanquam in partem ſollicitudinis paſtoralis vocatos, derivatur. Ex quibus poſteà fluit in Curatos, qui Eccleſiis particularibus in unaquaque Diæceſi præficiuntur: cum hac tamen differentia, quòd Papalis à duabus reliquis differt tum origine; eò quòd immediatè à Chriſto procedit, *can. In novo teſtamento, diſt.* 21. tum independentia; quia non dependet ab aliis, *can. Omnes, diſt.* 22. tum univerſitate; eò quòd reſtricta non eſt: *can. Quamvis univerſæ, diſt.* 21. ſed ad omnes urbes in univerſo mundo, ad omnia loca, perſonas, & cauſas extenditur.

§. IV.

38 *Ab veriſque exercetur laudabiliter in Energumenos. Ab Epiſcopis multis fuit practicata.*

EX quo ſequitur, omnes illos ordinaria poteſtate pollere, qui ratione dignitatis, aut Beneficii curam habent animarum; atque eà uti poſſe ad Energumenos exorcizandos, dæmoneſque pellendos ex corporibus. Sic Eccleſiaſtica narrat hiſtoria, plures Epiſcopos huic miniſterio quantumvis laborioſo laudabiliter incubuiſſe: ut S. Baſilius *apud Amphilochium in vita ejus*, S. Gregorius Thaumaturgus *apud Gregorium Nyſſenum*, S. Martinus Turonenſis *in vita ejus apud Vincentium Belvacenſem*, S. Urſmarus *apud Raitherium tom. 2. Surii*, S. Adelelinus Sagienſis *in vita S. Opportunæ*, S. Maurilius Andegavenſis *in vita ejus cap.* 10. S Ambroſius Archiepiſcopus, ut colligitur ex exorciſmis, ac documentis ad dæmones effugandos ab ipſo traditis, S. Ubaldus Eugubinus, S. Zenon Veronenſis, & alii multi, quos, longum, ac tædioſum eſſet, recenſere.

Et certè aptiſſimè, & efficaciſſimè. Cùm enim ſint Apoſtolorum ſucceſſores, quomodo convenientiùs tales ſeſe exhibere poſſunt, quàm Apoſtolorum mores imitando, quos Energumenis liberandis, & ſolvendis dæmoniacis operibus juxta præceptum Domini vacaſſe, ex Evangelio, & Hiſtoria Sacra, eſt certiſſimum? Præſertim cùm majori poteſtate gaudentes, majori conatu tartareas poteſtates aggrediantur, quæ ſuſtinere nō poſſunt manus illius applicationem, qui Sacerdotes ordinat, auctoritatem confert remittendi peccata, & ſacrificium incruentum pro vivis, & mortuis offerendi: dat facultatem prædicandi verbum Dei, & regendi populum ejus; aliaque facit, quæ Epiſcopali dignitati conveniunt; præcipuè Exorciſtis dæmones adjurandi, & è corporibus obſeſſis eiiciendi poteſtatem tradit. Mitto ædificationem, quæ ex tam ſancto opere conſurgit.

§. V.

39 *Ad quod munus exercend. vel { Per ſe. { Per alios. Tenentur ex { Charitate, { Iuſtitia.*

AD quod munus obeundum omnes Epiſcopos nedum ex charitate, ſed ex juſtitia teneri vel per ſe, vel per ſuos Clericos, Parochos, vel alios Sacerdotes, aut Exorciſtas, videlicet, providere ſuorum ſubditorum neceſſitatibus. quando aliquis eorum à dęmone divexatur, nemini eſt ambigēdum. Quod facilè colligitur ex verbis Principis Apoſtolorū Petri ſcribentis ad Clementem de univerſis Epiſcopis, relatis à Barboſa *de Epiſcopali munere. Tit.* 11. *Gloſ.* 12. *n.* 7. *Eccleſiarum omnium*, ait, *curam habentes miſericordes, & benevoli eſtote in omni verbo, & opere pro viribus agite: omniſque Pontifex ſacro Chriſmate perunctus carus, & pretioſus omnibus eſſe debet. Hæc eſt voluntas Dei, ut benefacientes obmuteſcere faciatis imprudentium hominum ignorantiam.* Quomodo autem benefacient ſuis ſubditis, ſi, cùm à dęmone ſęviſſimo tortore divexantur, eis opitulari non curant? Quod magis ac magis ex eorum nominibus deducitur. *Inter enim nomina*, ait Auguſt. Barboſa *de Epiſcopi nominis etbymologia, & ſignificatione c.* 2. *n.* 18. *quibus inſignitur Epiſcopus, ſortitur nomen militis armati, Cuſtodis, Leonis, Angeli, & aliorum, quæ à S. Gregorio Nazianzeno connumerantur in carmine ad Epiſcopos; ut ſua inſuperabili poteſtate dæmo-*

dæmonum impetus perfringat. Et in summa quot sunt necessitates hominum, tot ferè nomina attributa sunt Episcopis ex earum similitudine, ut norint se totidem officia obtinere. Unde *Episcop.* Græcè dictus, Latinè dicitur *Speculator, vel superintendens*: eò quòd illius præcipuè munus sit, gregis sibi commissi mores, & vitam explorare, & inspicere, eorumque necessitatibus providere. Quænam autem major necessitas potest homini obvenire, quam cum à dæmone spiritu potentissimo, & iniquissimo arripitur, affligitur, acriterque torquetur? Quænam urgentior indigentia, quàm cùm quis ad desperationem, & per hanc ad collisionem, præfocationem, in ignem projectionem, ad præcipitia horrenda, cæteraque pericula mortem inferentia, quibus anima simul cum corpore interire, necesse est, trahitur, & inducitur? Quæ omnia practicè in dies multis evenire energumenis, in comperto est.

Ostenditur necessitas hujus muneris exercendi.

Quot enim obsessi à dæmone, etiam hoc nostro ævo, se aquis præfocarunt? Quot in ignem se projecerunt? Quot mortem sibi violentam intulerunt? Nec alia de re à lupo fuerunt arrepti, nisi quia non habuerunt pastorem, qui eos à lupi voracitate, ac pernicitate tueretur

40

Quare Episcopi, ne Deus de manibus eorum animas ovium suarum requirat, tenentur in suis Diœcesibus invigilare, ut Parochi omnes in sua Parochia, cùm necessitas postulat, Exorcistæ munere fungantur, per præcepta in nomine Jesu dæmonibus facta, artes eorum, sævumque averni principem calcare, ac disperdere studeant; luporumque infernalium rabiem, ac sævitiam omni, quo possunt, conatu deprimant, ac confringant; ut sic oves suas ab eorum infestationibus, ac vexationibus illæsas tueantur, ac securas ad ovile cœlestis Beatitudinis perducant.

§. VI.

Hinc ergo pari modo, sed non æqua potestate, hoc munus exercere debent Parochi, quibus animarum cura commissa est. Hi namque ordinaria potestate in energumenorum liberatione uti possunt, ac debent. Nam eo ipso, quòd animarum curam susceperunt, sibi ex officio incumbere, oves suas à dæmonum insultibus, sivè visibiliter, sivè invisibiliter, sivè in anima tentando, sivè in corpore affligendo divexentur, tueri, ac protegere, pro certo sciant. Et hoc per Exorcismos ab Ecclesia traditos, vel per præcepta dæmoni facta, Nomine Jesu Christi interposito. Quod etiam docet Barbosa *de Jure Ecclesiast. univ. lib. 1. de Acol. & aliis Min. Ordin. c. 38. num. 16.* ubi ait: *Est exorcismus adjuratio contra dæmones, quæ non solùm circa corpora obsessa; verùm etiam circa obsessas animas per peccatum, vel infidelitatem exercetur.* Nec possunt Episcopi prohibere, nisi justa de causa, quin tam publicè Parochi in sua Parochia, quàm privatim per domos, cùm opus est, suos Parochianos obsessos, vel maleficiatos exorcizent, ac pro suo posse à dæmoniacis vexationibus eripiant; sicut nec possunt, nisi justa de causa, ab audiendis subditorum confessionibus, cæterisque Sacramentis administrandis eos impedire: cùm hoc eis competat à jure. *Beneficium autem juris nemini est auferendum. L. 4. §. si quis condemnatus ff. de re judicata.* Quod intelligitur, nisi in jus ipsum peccaverint.

41 *Ad idem obeundum tenentur Parochi vel per seipsos, vel per alios.*

§. VII.

Dico ergo, Curatum, seu Parochum, cùm necessitas postulat, quòd aliquis ex suis Parochianis à dæmone vexatur, teneri vel per seipsum, vel per alium idoneum Exorcistam, non tantùm ex charitate, sed etiam ex justitia, illum exorcizare, ac per remedia spiritualia pro virili se gerere, ut dæmonis tyrannidem perfringat, illius audaciam reprimat, ac meliori modo, quo potest, è corpore obsessi expellat, & extrudat. Secùs faciens peccat mortaliter, ut docet Joann. Baptista Possevinus *de officio Curati extra Sacramenta cap. 12. q. 25.* Et ego addo, illum teneri ad resarcienda omnia damna, quæ ex sua negligentia, vel malitia sequuntur: ac cùm viam

42 *Ex Charitate, & Justitia.*

viam univerſæ carnis ingredi cogetur, tenebitur ante Judicem ſupremum arctiſſimam eorum omnium, qui ob eius negligentiam, aut crudelem inhumanitatem perierunt, rationem reddere.

43 *Probatur Au-ctoritate Theo-logorum.*

Colligitur ex Navarro apertiſſimè *cap.24.num.*18.& Leonardo Leſſio *de juſtitia, & jure lib.2.cap.9.dub.3. num.94.* aſſerentibus, *Epiſcopos, & Parochos ex officio obligari ad ſuorum ſubditorum defenſionem ſecundùm modum ſuæ poteſtatis, & media ſuæ gubernationis; ſed in ordine duntaxat ad ſpiritualia.* Et benè. Nam poteſtas Epiſcoporum, & Parochorum, & media ſuæ gubernationis non reſpiciunt defenſionem per naturalia, ac corporalia adjutoria, puta, per vim armorum, ac robur militiarum, exceptis maximis neceſſitatibus; ſed per auxilia ſpiritualia, ac ſupernaturalia adjutotia: ut per adminiſtrationem Sacramentorum, ac ſacramentalium. Sed quænam remedia requiruntur ad dæmonis audaciam, ac ſævitiam confringendam, cùm aliquis ab eo divexatur, ac malè habetur? An gladius? An ſcutum? An magna cohors militum? *At non eſt nobis colluctatio*, ait Paulus Epheſ.6. *adversùs carnem, & ſanguinem; ſed adversùs principes, & poteſtates, adversùs mundi rectores tenebrarum harum contra ſpiritualia nequitiæ in cæleſtibus.* Non ergo alia media requiruntur, quàm ſpiritualia, puta, præcepta facta dæmoni in Nomine Jeſu maxima in Deum fiducia, ac cætera hujuſmodi, de quibus *tota 3. part.* pertractatur, & infrà *cap. ſequenti articulo de Fiducia.* Quæ propriè, ac principaliter à Parocho ſunt adhibenda ad tartareas acies profligandas, & ab infernalium luporum rabie, ac ſævitia oves ſuas intactas conſervandas.

44

Confirmat hanc veritatem Suarez *tom.2. de Relig. lib.4. de Adjuratione cap. 4. num.5. Suppoſita*, ait, *neceſſitate hominis à dæmone obſeſſi, vel alia ſimili, Miniſtri Eccleſiæ poſſunt ex officio obligari ad dæmonem adjurandum, ſeù exorcizandum: quia tenentur ſubvenire neceſſitati ſuorum fidelium per remedia convenientia, & ab Eccleſia inſtituta; unum autem ex remediis pro illa gravi neceſſitate deſtinatum ab Eccleſia eſt exorciſmus.*

§. VIII.

45 *Ratione à ſimili.*

Ratio dictat à ſimili. Quemadmodum Medici à Communitate ſalariati, tenentur ex juſtitia, quotieſcumque neceſſitas poſtulat, ægrotis remedia exhibere corporalia, & diligentiam adhibere in viſitando infirmum, & alia ſuo muneri neceſſaria adimplendo, & ſi notabiliter ſint negligentes, vel negent alicui ſubvenire ægroto, peccant mortaliter, & tenentur ad reſarcienda omnia damna. Nam *qui cauſam damni dat* (etiam damnum non impediendo, quando ad id obligatur ex officio) *damnum dediſſe videtur. L. qui occidit §. pœn. ff. ad legem Aquiliam. cap. de cætero de homic. cap. ſtudeat. diſt.*50. Et colligitur ex Sylveſtro *verbo Medicus qu.*1. & Navarro *in Manuali cap.*17. *num.*17. & alii apud eundem.

Ita Parochi, cùm ſua interſit, Parochianos ſuos à dæmonum inſultibus tueri; ac maximopere in neceſſitatibus ſpiritualibus, cùm mala, & animæ, & corpori damnum inferunt, eis ex officio opitulari teneantur; ſi ob negligentiam ſtudendi arti exorciſticæ, vel ſe præparandi ad præliandum contra ſpirituales nequitias in cœleſtibus, & adversùs infernales prædones dimicandum: vel quia non credunt, aliquem maleficio umquam eſſe affectum, nolunt hujuſmodi functionibus incumbere, nec per alios ſatisfacere curant, ſi aliquis ex ſuis Parochianis periclitetur, puta, à diabolo ſuffocetur, vel aquis ſubmergatur, vel maleficio interficiatur, vel quovis modo à dæmone obſidente, vel poſſidente inductus ipſe ſibimet mortem inferat, vel etiam grave damnum ſubeat, dicti Parochi mortaliter peccant, & tenentur ad omnia damna ſecuta reſarcienda, ac reſtauranda. Nam *ubi eſt eadem ratio, ibi idem jus eſſe debet. L. illud. ff. ad legem Aquiliam cum ſimilibus.* Immò Medicis Parochi eò graviùs peccant, & ſtrictiori vinculo tenentur ad reſtitutionem, quò majus eſt damnum, quòd obſeſſi, vel eorum conſanguinei ob ipſorum negligentiam, vel

vel malitiam patiuntur: cùm multò anima corpore sit pretiosior. Medici enim duntaxat damnificant in corpore, & bonis temporalibus; sed Parochi exorcisticam functionem, cùm necessitas urget, negligentes, vel contemnentes, & animæ, & corpori, & rebus temporalibus damnum ferunt.

§. IX.

At fortasse nonnulli dicent, hoc onus nimis grave, ac periculosum esse, ideòque nolle ei colla supponere? At meminerint (vellem) illius dicti triti, ac vulgati *Commoda qui sentis, jungas onus emolumentis. §. 1. Instit. de legitima patronorum tutela.* Ad quid enim isti eliguntur? An ut tantùm bonis temporalibus perfruantur? At dices: Ad Sacramenta administranda, ac funeralia exequenda. Sed hoc non sufficit. Nonne ad cætera etiam sacramentalia conficienda, & exercenda pro loco, & tempore ac necessitate exigente? Nec eos ignorantia, vel pusillanimitas excusant. Nam quod per se facere non possunt, vel non audent, per alios facere tenentur.

46 *Nec excusantur, eò quod nimis grave sit onus.*

47 Nec prohibere possunt, quin sui subditi, cùm aliquo afficiuntur maleficio, vel à dæmone possidente, vel obsidente divexantur, accedant ad eos, ad quos spectat de jure, ut per exorcismos, ac præcepta ecclesiastica à dæmonis vexatione liberentur.

Quod magis, ac magis per simile confirmatur. Sicut Princeps, vel dominus temporalis prohibere non potest suos subditos, cùm ægrotantur, ne ad Medicos, accedant, sanitatis corporalis gratia consequendæ, cùm hoc à jure naturali, ac divino unicuique sit concessum: ita Parochus prohibere non potest, quin sui subditi, cùm à dæmone vexantur, liberè ad quoscumque Exorcistas accedant, ut à dæmonis vexatione liberentur.

48 Immò si aliquis daretur homo, qui publicè coram populi multitudine congregata pertinaciter assereret, nullam in tali Civitate, aut oppido, vel vico esse sagam, nullum esse maleficum, qui valeat aliquem maleficio afficere, & consequenter nullum esse infirmum maleficio affectum, omnesque infirmitates esse naturales: iste ut magorum maleficorum, ac sagarum saltem indirectè occultator, ac fautor censendus esset. Probat à simili de hæreticis occultantibus Farinacius *de Hæresi q. 182. n. 75. & 95.* plures cumulans Auctores. Ratio est, quia per hujusmodi verba, vel operationes saltem indirectè impediret, vel occultaret, si qui essent magi, malefici, vel sagæ, ne Tribunali S. Inquisitionis denunciarentur, & ad manus curiæ devenirent.

ARTICULUS IV.

Jurisdictionis delegatæ.

49 *Potestas delegata duplex.*

Gravi officiorum ecclesiasticorum oneri ferendo non sufficit unus, in tanta humanarum virium infirmitate, & mole occupationum in diversa trahentium; ex quo necesse est, Superiores aliis quasi coadjutoribus ecclesiasticam potestatem ad id muneris necessariam impartire, cùm illos in partem sollicitudinis vocant. Et ita Parochus in sua Parochia alios delegat, ut constat in *c. Omnis utriusque sexus.* Episcopus in sua Diœcesi, ut probatur ex *c. quoniam, & c. inter cætera de offic. Judic. ordin.* & Summus Pontifex in toto orbe terrarum ob plenitudinem potestatis. *can. Decreto. 2. q. 6.* & Glossa *in c. Consequens est, d. 11. & in c. Ut debitus, de Appellat.* Quilibet enim illorum ita potestatem jurisdictionis accepit, ut illa tam per se, quàm per alios uti possit, nisi Superior inferioris delegationem impediat.

50 *(Limitata. (Media.*

Quare præter potestatem ordinariam alia datur extraordinaria, seu commissa, & delegata, quæ duplex est. Quædam est limitata solùm ad arbitrium committentis, & per se nullo jure suffulta. Quædam verò media inter ordinariam, & commissam, quæ servata forma à jure statuta, ampliari potest arbitrio committentis.

51 *Per primam Clerici exorcizant.*

Virtute primæ ſimplices Sacerdotes, quos Plebani aſſumunt in levamen laboris (ſivè commiſſio fiat generaliter ad omnes Parochianos, ſivè ad aliquos, ſivè ad unum ſingulariter) poſſunt publicè, ac miniſterialiter energumenos exorcizare in iis Diœceſibus, in quibus exorcizandi munus Epiſcopis non reſervatur. Et eò magis, quòd ſine tali delegatione hoc eis licet, ſicut omnibus Exorciſtis, quibus id nullo jure prohibetur eo modo, quo dictum eſt ſupra *num.* 31. *& ſequentibus.*

§. I.

52 *Per ſecundam Regulares aliique, Licentia Epiſcopi hoc munus exercere poſſunt.*

VIrtute ſecundæ Regulares idem munus obeunt, qui gaudent media illa poteſtate, ſervata forma expreſſa in *c. Dudum de Sepulturis in Clement.* Et illam accipiunt à Summo Pontifice, qui eſt Hierarchos, & Princeps in Eccleſia. Juxta quam energumenis, ac maleficiatis illud impendere poſſunt. Nec ad id neceſſarium eſt, licentiam ab Epiſcopo petere: ut apertè docent Portel. *in dub. Regularium verb. Exorciſ.* Diana *p.3. Reſol. Moral. tract. 2. de Dubiis Regul. Reſol. 36.* Pelizzarius *Manuale Regul. tom. 2. de Exempt. Regular. tract. 8. cap. 6. num.* 54. Peirinus *in Formul. Prælat. cap. 36. littera E. num.* 5. Ceſpedes *tract. de Exempt. Regular. cap. 6. dub.* 135. Bordonus *Reſolut. 7. num.* 144. Lupus *Comment. in Edict. S. Inquiſit. part 3. lib. 22. diſt. 4. art. 3. diffic.* 4. & Lezana *de Oblig. Regul. cap.* 11 *num.* 21.

53

Ratio eſt: quia id jure communi non prohibetur; ſed omnibus Exorciſtis, & Sacerdotibus permittitur; ideòque Regularibus licet, etiamſi Epiſcopus in ſua Diœceſi id fieri prohibuerit, ſine ejus licentia exercere: quia talis Conſtitutio ſolos Clericos ligat Epiſcopo ſubditos; non verò Religioſos, qui ab ejus juriſdictione ſunt exempti per multa privilegia, quæ obſervari jubentur per *c. Nimis iniqua. cap. Nimis prava de exceſſibus Prælatorum.* Clement. 1. *eodem tit.* Clement. 2. *de Cenſibus.* Concilium Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regular.* ac noviſſimè per Conſtitutionem Gregorii XV. incipit, *Inſcrutabili*. Nam etſi in dictis Decretis, & Conſtitutionibus aliqua excipiantur, in quibus Regulares exempti Ordinariis ſubſunt; tamen inter hujuſmodi exceptiones uſus exorcizandi non comprehenditur. Undè cùm non excipiatur neque à jure communi antiquo, neque à jure novo, intelligitur conceſſus: quia *exceptio firmat Regulam in contrarium, L. quæſitum. §. denique ff. de fundo inſtructo.*

§. II.

54 *Regulares non incidunt in pœnas ab Epiſcopis latas contra Exorcizantes.*

HInc ex hac concluſione colligit Ceſpedes, nullo pacto Regulares incidere in illas pœnas Epiſcoporum, quas fulminant in exorcizantes, ut ſunt v.g. pœnæ latæ ab Epiſcopo Parmenſi 1621 teſte Bordono. Primò ne Exorcizantes aliquid recipiant licèt ſpontè oblatum etiam nomine eleemoſynæ ab obſeſſis, vel eorum conſanguineis, ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto incurrenda. Secundò ne audeant ullo modo ægrotis præbere anthimonium, oleum, aut quodvis genus medicinæ, niſi de conſenſu Medici ſub pœna ſuſpenſionis, &c. Quæ leges utique juſtæ, ac ſanctæ ſunt, ac deberent ab omnibus Exorciſtis obſervari; ſic enim evitarentur ſcandala, quæ ex eorum tranſgreſſione oriri ſolent. De quibus infrà *n.* 312. *& ſequentibus.*

55

56 *Ad hoc munus obeundum Regulares præcipuè Mendicantes tenentur ex charitate.*

Quare licèt hoc munus dæmones adjurandi, obſeſſos, ac maleficio affectos à dæmoniacis vexationibus liberandi, ægrotos ſacris benedictionibus muniendi ex officio Parochis incumbat, ut pluribus ſupra demonſtratum eſt; Nihilominus etiam Religioſi, præcipuè Mendicantes, qui quaſi Parochorum coadjutores, & in partem ſollicitudinis vocati eccleſiaſtica poteſtate ſunt inſigniti, ardentiori devotione, armiſque ſpiritualibus ad infenſiſſimum hoſtem profligandum ut plurimū ſunt ſuffulti, ſi non ex officio, ſaltem ex charitate tenentur, cùm neceſſitas urget, hujuſmodi obire miniſteria. Immò ipſi, quia ſæpiùs orationi magis, quàm aliqui Parochi ſunt intenti, nec vitam inter mundanas degunt vanitates, atque in ſpiritualibus exercitiis magis ſunt verſati, faciliori, ac præſtantiori modo dæmones in fugam ver-

tere, eorumque opera malefica destruere valent, si ad hujusmodi munera obeunda sint idonei.

57 *Institutores Religionum, ac præ at: hu c muneri vacarunt.*

Nonne hujusmodi onera subiere ferè omnes SS. Patres, ac Religionum Sacrarum Institutores? Quot dæmones profligarunt, & è corporibus obsessis ejecerunt. S. Antonius, S. Benedictus, S. Hilarion, S. Bernardus, S. Gallus, Pontius Bonevallis, Isidorus, Petrus Santutius Cœlestinus Neotericus, & alii plures Abbates? Quot S. Dominicus, aliique ejus sectatores? Quot Seraphicus P. S. Franciscus ab Urbe Arretii, & alibi à pluribus energumenis deturbavit, ut rectè Baretius de Baretiis *in ejus vita cap. 2.* illum comparaverit Angelo Raphaeli, qui dæmonem exclusit à Sara Tobiæ uxore: David, qui Jebusæum ab Urbe Jerosolyma ejecit: Simeoni, qui advenas ab arce effugavit? Quot B. Joannes à Capistrano, B. Bernardinus à Feltria, B. Jacobus à Marchia, & alii D. Francisci sectatores? Quot S. Ignatius Loyola? Quot cæteri Theodicati ab hominibus obsessis, à domibus, Civitatibus, aliisque rebus ad usum hominum spectantibus infernales prædones ejecerunt, ut omnes sacræ historiæ contestantur? Nonne hi cuncti zelum domus Dei, ac monasticæ Religionis habuere? & tamen urgentibus necessitatibus vitæ solitariæ quieti sæpiùs cesserunt, ut hujusmodi charitatis exercitio opus suum impenderent.

58

Quare Religionum Prælati, ac Superiores, si quos noverint ex suis subditis scientia, prudentia, morum gravitate, ac vitæ probitate conspicuos ad hujusmodi munera obeunda esse idoneos, cùm fuerint requisiti, ac necessitas urgeat, alicui obsesso, vel maleficiato suum præstandi auxilium, libenti animo obedientiæ meritò eos excitent, ac muniant, animosque augeant ad hujusmodi munere fungendum. Et subditi ipsi non recusent tale, etsi grave, subire onus, memores utrique scilicet, tam Superiores, quàm subditi dicti Salvatoris N. Jesu Christi Matthæ. 7. *Omnia quæcumque vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis*, & Lucæ 6. *Estote misericordes, sicut & Pater vester misericors est. Eadem quippè mensura, quâ mensi fueritis, remetietur vobis*, & 1. Joann. 3. *Filioli non diligamus verbo, neque lingua, sed opere, & veritate*, nostro opitulando proximo, cùm in angustiis, ac necessitatibus versatur. Nam *unicuique mandavit Deus de proximo suo*, ait Sapiens filius Sirach Eccles. 17.

Cap. II.

De Exorcista Scientia prædito.

59 *Exorcista debet cognoscere causas maleficiorum.*

CUM nulla morbi alicujus curatio exacta haberi possit, nisi priùs cognoscatur morbus: nec perfectè morbus aliquis cognosci queat, nisi perfecta ipsius causarum, ac principiorum cognitio comparetur, ut docet Arist. 1. Poster. 1. *Unumquodque*, ait, *arbitramur cognoscere, cùm causas ejus cognoscimus*. Non poterit Exorcista accuratiùs apertam, de morborum dæmoniacorum curatione notitiam habere, quàm causas eorum indagare: Quas certè difficilè non erit adinvenire, si scrutemur, quid sit maleficium, quod (relictis variis Auctorum definitionibus) possumus sic definire: *Maleficium est prava operatio in corpore per virtutem dæmonis ex pacto tacito, vel expresso cum homine inito, & rerum naturalium applicationem, atque ejusdem hominis ad suam malitiam explendam ministerium, justo semper, etsi occulto, Dei permittentis judicio facta*. Ex qua definitione (quæ clarè, & distinctè complectitur omnia ad ejus essentiam pertinentia) colligitur, quatuor causas ad maleficia patranda concurrere, quamvis diversimodè: Dæmonem, Maleficum, Res naturales, & Deum: Dæmonem, ut causam efficientem: Maleficum ut cooperantem: Res naturales, ut moralem, vel physicam: Deum, ut permissivam.

Quæ in definitione maleficii includuntur. Quid sit maleficium. Causæ maleficii sunt Dæmon. Maleficus. Res naturales. Deus.

60

Quarum omnium, sicut & signorum externorum, quæ in obsessionum, ac morborum maleficorum cognitionem ducunt, Exorcista, ut notitiam habeat perfectam, omni, quo potest, studio conari debet; ut sic dicatur similis Filio hominis, oculos habens igneos, id est, lucidos, & inflammatos, quibus non solùm ob-

 sessorum,

sessorum, ac maleficio affectorum indigentias, & angustias acutissimè videre possit, eisque remedia ad eas tollendas, ac removendas spiritualia adhibere; verùm etiam illos instruere, & edocere ad fidei, ac confidentiæ in Deum, nec non detestationis in dæmonem actus eliciendos: atque ad amorem ardentem erga Deum, & proximum inflammare. Quod præstabit, si sequentes articulos sæpius præ oculis habuerit.

ARTICULUS I.

De Dæmone, ut maleficiorum, & obsessionum causa efficiente.

61 *Dæmon est causa efficiens maleficiorum, & obsessionum.*

QUemadmodum Deus misericors, & piissimus, ac summè bonus est causa omnium bonorum, quæ in mundo fiunt: ita è converso dæmon impius, iniquus, ac pessimus causa est efficiens omnium obsessionum, ac maleficiorum, eorumque architectus est eximius; eò ad malefaciendum, ac nocendum promptior, quò magis scientia, potentia, & malitia armatus scit, potest, & vult maleficia operari.

62 *In maleficiis concinnandis dæmon utitur Scientia, quæ est maxima.*

Scientia enim magna, & eminenti sapientia à Deo donatum fuisse in faustis suæ creationis primordiis, testatur Ezechiel *cap.* 28. cùm illum alloquitur dicens: *Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, & perfectus decore*. Quæ scientia longo intervallo superior est omni creata scientia, quæ in hominibus reperitur. Dæmon enim, viget subtilitate naturæ, experientia temporum, revelatione supernorum spirituum: ut benè docet B. Isidorus *in libro de summo bono*, quem sequitur Angles *in* 2. *dist.* 11. *qu. unica de dæmonibus art.* 2. *dub.* 5. ac communiter Theologi *in* 2.

Sic triplici hujusce scientiæ acumine dæmon præditus, quæ tripliciter extenditur ad præterita, præsentia, & futura, quæ habent causam naturalem determinatam, quid non poterit in adinveniendis maleficiis, & variis artibus, quibus innumera inducit mala? Perspicacissimè enim cognoscit cœlorum motus, stellarum influentias, planetarum conjunctiones, elementorum mixtiones, virtutes lapidum, operationes metallorum, qualitates mixtorum, herbarum vires, animalium proprietates, hominum temperamenta, occultas, & admirandas rerum omnium facultates, earumque inter se sympathiam, vel antipathiam: insuper quomodo invicem applicari, & temperari debeant: quo tempore opus sit ad tempestivè operandum: quid prætensos effectus impedire retardare, vel juvare possit: præterea seligere materiam, cui naturalis insit facultas alterandi, frigefaciendi, calefaciendi, nec non aperiendi, obstruendi, dividendi, evacuandi, & urendi: denique quid mixtis, plantis, animantibus hominibus obesse, vel prodesse possit, & alterationes, morbos, cruciatus, mortem ipsam, aut alia quævis nocumenta inferre: cùm uniuscujusque rei specificæ per species sibi congenitas, aut acquisitas essentiam, causas, principia, effectus, antecedentia, concomitantia, ac consequentia clarissimè, ac perfectissimè agnoscat, ut testantur D. Augustinus *super Genes. cap.* 1. & 4. D. Bonav. *in* 2. *d.* 3. *art.* 4. *q.* 1. Scotus *ibi q.* 10. D. Thom. 1. *p. q.* 55. *art.* 2. & communiter Theologi, ubi *de Angelorum cognitione*.

63 *Potentia, quæ est eminentissima.*

Nec est mirandum, si spiritus tam sagax, & subtilis in maleficiorum inventionibus tot, tanta, & tam mira operetur, cùm potentia ejus sit tam magna, ut *non sit potestas super terram, quæ comparetur ei*. Job. 41. Non enim superveniente peccato imminuta est; sed post peccatum integra remansit quoad actum primum, & eadem, quæ à Creatore summo in eorum primordiis naturæ angelicæ indita erat, ut docet D. Gregorius illa verba explicans *lib.* 34. *Moralium c.* 16. *Potestas dæmonis*, inquit, *super terram cunctis eminentior perhibetur; quia etsi actionis suæ merito infrà homines cecidit; omne tamen humanum genus naturæ angelicæ conditione transcendit*. Quod ibi Glossa confirmat; *Omnia dæmon humana superat, et si meritis Sanctorum subjaceat; quamvis enim internæ felicitatis beatitudinem perdidit, naturæ tamen magnitudinem non amisit, cujus adhuc viribus humana omnia superat.*

superat. Cui potentiæ adhæret voluntas mala, & tam mala, quòd, teste D. Bernardino *serm.6. de misericordiæ perfectione art.2. cap.3. vult semper quòd pejus potest, si ejus potestas esset quoad omnia libera, & soluta, ineffabili modo sine omni ordine, & mensura subverteret totum statum inferiorum*.

Malitia, quæ est insignis.

§. I.

PRopterea ejus potentia est ligata, ut non operetur omne, ad quod maligna ejus voluntas impellit.

64 *Potestas dæmonis cæpit aliqualiter ligari ab origine mundi.*

Cœpit autem à Deo alligari usque ab origine mundi, immediatè post Luciferi peccatum: non quoad homines tentandum; sed quoad eos seducendum, & vexandum: Nam sicut, cùm superba ejus mens propriæ excellentiæ cupiditate intumescens à Deo aversa ad seipsam conversa est, utriusque sapientiæ supernaturalis, practicæ, nempè, ac speculativæ jacturam fecit; quia practica, quæ est causa efficax amoris Dei totaliter ei fuit ablata, & speculativa multùm diminuta, cùm in statu damnationis non noverit tot mysteria supernaturalia, quot agnovisset, si in cognitione beata fuisset; ut docet Augustinus *lib.9. de Civit. Dei cap.21.* Sic ob superbiæ peccatum meritò cœpit à Deo cohiberi ejus potestas, ut non posset ea omnia perficere, quæ vellet. Nam licèt post peccatum integra remanserint ejus naturalia quantum ad fundamentum, & quoad substantialia, idest, quoad actum primum, ut dictum est supra: non tamen quoad actum secundùm; idest, quantum ad libertatem omnium operationum, & executionem earum. Quod perlucidè testatur Alexander Alens. *p.2.q.100.mem.2.art.2. Licèt ex prima*, ait, *potestate sibi data possent dæmones super hujusmodi creaturas ex ordine naturali; tamen in pœnam peccatorum eorum, & bonum hominum cohibetur eorum potestas*.

Sup. num.23.

§. II.

PER Passionem verò, ac mortem Christi confracta est, ac sublata dæmonum potentia, sed respectivè, ac dependenter à Dei voluntate. Hoc probat ipsa veritas Jo.20. *Nunc princeps*, ait, *hujus mundi eiicietur foras*. Quæ verba exponens S. Cyrillus Alexandrinus. *Habuit*, inquit, *quidem priùs dæmon per tyrannidem principatum in totum genus humanum, & dominatum crudeliter exercuit in omnes. Atqui virtute mortis Christi, & sanguinis confracta est illius potestas, & sublata potentia; & quos injustè detinuit captivos, justè perdidit*. Hilarion Monachus super eadem verba: *Nunc princeps, &c.* loquens in persona Christi ait: *Nunc morte mea fiet, ut dominatum in homines omninò amittat diabolus, qui peccato primorum parentum in omnes acerbissimè principabatur.* Et subdit: *Quis igitur ad hanc mentionem non lætetur? non gratias agat continuè pro liberatore?* Glossa ordinaria: *Nunc princeps, &c. Undè tam nunc Sanctos omnes non tenendo possidet; sed tentando persequitur. Nam quia non in eis intrinsecùs regnat, contra eos pugnat extrinsecùs, & qui intus dominium perdidit, bella molitur foris*. Joannes Maldonatus ibi: *Nunc princeps, &c.* ait: *Perinde, ac si dicat, deturbabitur de possessione sua, eiicietur ex arce sua. Ejectus foras dicitur, non quòd in mundo non sit, & in multis etiam non dominetur; sed quòd quantum in Christo fuit; ejectus fuerit; ita ut si homines vellent, nihil prorsùs in ipsos haberet potestatem. Eodem sensu dicitur Apoc.12. de cælo in terram projectus, idest extra Ecclesiam, quæ per cælum significatur, in terra, idest, in tenebras suas in infernum, & c.30. dicitur esse ligatus per annos mille. Non quòd aut reverà extra Ecclesiam ejectus, aut omninò ligatus sit: sed quòd coercita sit ejus potentia, atque tyrannis, ita ut si homines velint, nihil illis nocere possit*. Idem affirmat Tostatus *in c.8. Matthæi q.123.* ubi quærit: *An conveniens fuerit, Christum facere miracula eiiciendi dæmones de hominibus?* Et inter alias rationes affirmativas, quas adducit, unam, ait, esse, *ad dandum nobis spem, quòd liberaremur de potestate dæmonis, & de inferno*.

65 *Per Passionem Christi dæmonum potestas sublata. Quomodo sit ligata.*

Colligitur hæc veritas etiam ex Vilhelmo Lindano *Panopliæ Evangelicæ lib. 4. cap. 78. post medium: Sicut Christus*, ait, *olim suos misit discipulos hac potestate munitos, ut diabolum ex hominum sivè pectoribus, sivè corporibus etiam profligarent: ita certo Clericorum generi ea post fuit cura à Majoribus credita, ut homines, vel ante Baptismum, vel post, dæmone obsessos, & occupatos vindicarent, & in libertatem per Christum partam assererent.* Quid igitur agit Exorcista, dum aliquem obsessum à dæmonis potestate eripit, nisi illum vindicare in libertatem, qua per crucem, ac Passionem Christi fuerat jam donatus?

QUÆSTIO I.

Pro quibus potestas dæmonis sit ligata?

66 *Potestas dæmonis pro quibus sit ligata.*

RESpondetur, dæmonis potestatem quoad actum secundùm in ordine ad damna inferenda animæ, vel corpori, esse ligatam pro his, quos Deus vult protegere, & à dæmonum infestationibus præservare, vel ob eorum fidem, qua firmiter in Christum credunt: vel ob eorum confidentiam in protectione Dei, vel in Sanctissimo Nomine Jesu collocatam: vel ob aliud bonum publicum, aut privatum. Ita Lactantius *lib. 2. Divin. Inst. c. 16.* in hæc verba: *Non nocent dæmones iis, quos manus Dei potens, & excelsa protegit.* Tostatus *loco cit. de credentibus in Christum*, ait, *Futurum erat, quòd per virtutem Deitatis Christi excluderetur potestas dæmonum ab hominibus credituris in ipsum:* juxta illud Joann. 2. *Nunc princeps hujus mundi eiicietur foras, scilicet, diabolus. Ad ostendendum ergo hoc, conveniens fuit, ut præcederent quædam signa scilicet, quòd Christus expelleret dæmones.* S. Athanas. *orat. 1. contra Arianos*: *Omnes*, ait, *qui legitimè in Christum fiduciam habent, pedibus conculcant eum, qui hæc verba dicebat: In cœlum conscendam, super astra Dei exaltabo solium meum, &c.* Isaiæ 14. Idipsum S. Bernardus docet *super Ps. 90.* in illis verbis: *Qui habitat in adjutorio Altissimi, &c. Beatus*, ait, *planè, qui sic habitat in adjutorio Altissimi: quia in protectione Dei cœli commorabitur. Quid ei nocere poterit eorum, quæ sub cœlo sunt, quem Deus cœli protegere, & conservare voluerit? Porrò sub cœlo sunt, quæcumque nocere possunt; sub cœlo sunt aereæ potestates: sub cœlo præsens sæculum nequam, & caro adversùs spiritum concupiscens. Optimè igitur dictum est; In protectione Dei cœli commorabitur; ut nihil eorum, quæ sub cœlo sunt, timere possit quisquis protectionem ejus habere meruerit.* Hanc fidem in Christum maximè commendat etiam magnus ille Antonius, ut refert Delrius *lib. 6. Disquis. mag. cap. 2. sect. 3. Magna*, inquit, *dilectissimi adversùs dæmonem arma sunt vita sincera, & intemerata in Deum fides.* Hanc docuit S. Hermam Pauli discipulum Angelus ejus Custos, qui sub forma Pastoris diù cum eo habitavit, ut refert ipse *tom. 1. Bibliothecæ Veterum Patrum lib. 2. mandato 12. Quicumque*, ait, *fide pleni sunt, resistunt diabolo, & ille recedit ab eis: quia non habet locum intrandi.*

Maxima Divi Ambrosii in Deum fiducia.

Quam virtutem in seipso expertus est S. Ambrosius Episcopus, cui, ut memorat S. Paulinus *in vita ejus*, nullus unquam magnus, aut maleficus nocere potuit ob firmissimam in Deum fiduciam. Mortua namque Justina Imperatrice Arriana, cùm Innocentius Magus in quæstionem raperetur, inter tormenta fassus est, Angelum Ambrosii custodem suum esset tortorem. Nam viva Imperatrice ejus jussu se nocte intempesta sub templi tectum ascendisse, & sacrificasse dixit, ut Ambrosium infamem, invisumque faceret plebi; nihilominus amorem in hunc virum, & fidem Catholicam magis, ac magis efflorüisse: Missos etiam à se dæmones, qui Ambrosium necarent; sed iis ultra ædium fores progredi non licuisse. En quibus excubiis Deus illos defendat, qui omnem in se solo collocant fiduciam! En quomodo potestas dæmonis ligatur, & totaliter cohibetur pro his, qui firmiter in Christum credunt, ac in ejus protectione suam collocant fiduciam!

§. I.

§. I.

67 *Potestas dæmonis relaxatur respectu eorum, qui diffidunt de Dei protectione*

E Converso facillimè colligi potest, cur sæpius dæmonis potestas relaxetur, ut quamplures homines, ac mulieres diabolicis vexationibus afficiantur, nec non maleficis artibus devinciantur, aut necentur? Ut plurimum eorum diffidentia in Deum est in causa. Hanc rationem apertè adducit Joan. Maldonatus super illa verba: *Nunc princeps hujusmodi, &c. Homines, ait, dæmoni portam arcis aperuerunt, & proditione quadam in suam quisque domum admittit. Itaque etiam nunc regnat, & operatur, sed in filios diffidentiæ.* Eph. 2. Habetur etiam *in c. nec mirum. §. Magi sunt. 26. q. 5. Hi permissu Dei elementa concutiunt, turbant mentes hominum minus confidentium in Deo.* Cui astipulantur S. Isidorus *lib. 8. Ethymol. c. 9.* Burchardus *lib. 10. c. 42.* S. Ivo *par. 11. c. 67.* Panormit. *lib. 8. c. 65.*

Sed audias, quàm perpolitè de hoc rationem reddat P. Hieremias Drexelius *de Conformitate voluntatis lib. 5. cap. 10. § 7. Sed quæras fortè*, inquit, *cur Deus permittat tot homines maleficis artibus devinciri, & necari? Nè mirare: summa in Deum diffidentia etiam supplicii genus meretur. Jure Deus per hos punit, per quos tam variè offenditur: Multis enim vix alius est Medicus, quàm Magus: nec alius pharmacopæus, quàm diabolus.* Et paulò infra: *Heu quàm in Orbe rari sunt, qui Deo fidant toto animo! Mores hominum considera, & plurimùm ubiquè reperies diffidentiæ, quæ quotannis penè eadem redit, ac reviviscit; & indè tàm vani timores.* Posteà in fine concludit, hujusce diffidentiæ rationem reddens: *Et hoc indè*, ait, *quia de Dei bonitate, ac potentia parum rectè, parumvè liberaliter sentiunt.*

§. II.

68 *Dæmon maiorem potestatem habet super peccatores, quàm super justos.*

H Inc, cùm peccatores ut plurimùm in Deum nullam, vel saltem exiguam habeant fiduciam, quia peccatis suis ipsum continuè offendunt, super eos dæmoni etiam major à Deo permittitur potestas, quàm super justos. Quod videtur annuere Augustinus adversùs Manichæos: *Diabolus*, inquit, *potestatem habet in eos, qui præcepta Dei contemnunt.* Sed clariùs Alexander Alensis *part. 2. qu. 100. mem. 2. ar. 4. Diabolus in malis*, inquit, *potestatem habet ad seducendum, & ad perdendum, nisi prohibeatur à Domino. In bonis autem non habet potestatem ad perdendum; sed ad probandum.*

Quam potestatem in corpus hominis exercet, prout sibi permittitur à Deo. In animam verò juxta varias hominum inclinationes, ac propensiones multiformiter exercere solet, quatenus motus quosdam pravos in corpore excitat, ac prava sensibus externis, & internis obiicit, quibus quodam quasi pondere voluntatem ad malum pertrahit, etsi cogere nequeat: ut benè docet Thyreus *lib. de Dæmoniacis toto cap 4 & 5.* Quem sequitur Sanchez *lib. 2. in præcepta Decalogi cap. 42. num. 7.*

Præcipuè super Magos, Maleficos, & Sagas.

Hanc autem potestatem dæmon maximè habet in Magos, Maleficos, & Sagas, quorum animam sibi vindicat per consensum in tam immane scelus: sicut in corpus dominatur, quod verberibus quoque subiicit, si maleficus ad ejus beneplacitum servitutem illi non impendat: ut apertè docet Alexander Alensis *loco citato*; ac pluribus exemplis probat Nicolaus Remigius *lib. 1. Dæmonolatr. cap. 13.*

§. III.

69 *Hæc potestas dæmonis est limitata, & quoad animam, & quoad corpus.*

V Eruntamen hujusmodi dæmonum potestas est limitata, nedum quoad animam, cui nocere nequeunt, nisi ipsa velit; ut docet Augustinus *lib. 20 de Civit. Dei cap. 8.* dicens: *Dæmon est quasi canis à Christo ligatus, qui latrare potest, sollicitare potest, mordere omninò non potest, nisi volentem.* Sed etiam quoad corpus, quod torquere non possunt, nisi quando, & prout sibi permittitur à Deo; ut idem Augu-

Augustinus docet *lib.18. de Civit. Dei cap.18. Dæmones*, ait, *non omnia, quæ volunt facere possunt, nisi quantum illis divina ordinatione conceditur*. Quam veritatem sæpiùs per os Energumenorum dæmones per vim præcepti sibi à me facti, divino nomine Jesu interposito, fateri coacti sunt; quorum de duobus tantùm hic referam. Anno reparatæ salutis 1648. Venetiis dæmon, à quo possidebatur quidam adolescens Justus nuncupatus annos 14. natus filius Joannis de Taxis, cum à me interrogatus esset: cur ingressus esset in corpus illius Adolescentis; respondit: *Hùc ingressus sum, ut puerum hunc de medio tollam: quia sic à Malefico jussus sum*. Idipsum respondit eadem die alius dæmon, qui quandam Adolescentulam 15. annos natam possidebat. Sed mihi adhuc sciscitanti: cur eos nondum occiderant, cùm jam integro anno eos possiderent; Responderunt ambo: *quia potestas Dei nos impedit, nec sinit facere omne malum, quod volumus*. Qui ambo ab eadem divina potestate eadem die per invocationem Sanctissimi Nominis Jesu ad meum præceptum ab eorum corporibus egredi coacti sunt.

QUÆSTIO II.

Cur dæmon maximos peccatores omnes in corpore non possideat?

70 *Ratio dubitandi.*

CUM dæmon super peccatores Magos, Maleficos, & Sagas, nec non super hæreticos, schismaticos, & infideles magnam habeat potestatem, cur non omnes illos possidet in corpore, vel maleficiis non afficit?

Dæmon maximos peccatores rarò vexat in corpore, nisi jussus à Deo, ut magis eos infestat in anima.

Huic difficultati respondet Leonardus Vairus *de Fascino lib.3. cap.7. Cùm dæmones*, ait, *pro certò sciant, hos peccatores sui esse juris, impræsentiarum rarò eos vexant in corpore, quos perfectè possident in anima in perpetuum simul cum corpore torquenda in orco, & affligenda*, puta, (nisi jussi à Deo). Quod videtur etiam annuere D. Gregorius *lib.24. Moral. c.7.* dicens: *Dæmon eos pulsare negligit, quos quieto jure possidere se sentit.*

Testantur Patres.

Ratio est, quia finis principalis in hominibus vexandis à dæmone intentus, est, ut illos divina privet amicitia, ad peccatum eos inducendo; æternaque illos expertes reddat beatitudine: ut benè docet Tostatus *q.121. in c.8. Matthæi: Dæmones*, inquit, *ex invidia tentant hominem inducere in peccatum, nè assequatur beatitudinem: quòd si non possunt; saltem volunt ei corporaliter nocere, quod est minus nocumentum; & ita desiderant intrare in eum: quia intrando vexant*. Et paulò infra aliam reddens rationem, cur dæmones velint, homines possidere? *ut ostendant*, ait, *hominibus potestatem suam, ac per hoc ab eis adorentur: sicut fuit inter Gentiles, qui quosdam Deos colebant, credentes se ab eis posse beneficia recipere: alios autem colebant, nè eis nocerent*. Sed clariùs hujus rationem reddit Suarez *p.2. to.1. de Angelis lib.8. c.20. n.3. Dæmon hoc modo*, inquit, *nocet homini, ut illum ad impatientiam, desperationem, blasphemiam, vel aliud simile vitium inducat*. At quia hujusmodi Magi, Malefici, ac Sagæ, sicut & hæretici, aliique hujusmodi peccatores quàm maximè in malo sunt obstinati, semperquè præcipites ad malum currunt, continueque abominandis criminibus se obnoxios reddunt, Deum gravissimè offendentes blasphemiis execrandis, abominandis sacrilegiis, impietatibus intolerandis, ac injustitiis detestandis dæmonis voluntati in omnibus ferè obsequentes; nec seipsos tantùm criminibus continuis illaqueantes; sed ut diaboli ministri alios seducere tentantes, & ad perditionem trahere conantes; propterea sicut dæmon eos pulsare negligit in anima: quia quieto jure eos possidet; ita non curat illos affligere in corpore, nisi vel jussus à Deo, vel fortassè cùm aliquando sibi ad beneplacitum suum obsequium, ac servitutem non impendunt: quia dum sanitate pollent, plura, & atrociora peccata in Divinæ Majestatis offensam, ac contemptum perpetrare non cessant; dæmonique ipsi divinitatis cultum, & honorem (ut faciunt Magi, & Malefici) tribuere non detrectant.

Quam

Quam veritatem faſſus eſt etiam quiddam dæmoniorum princeps Beelzebub nuncupatus in Gallia apud Oppidum Laudunum, ut refert Bartholomæus Fajus Regius in Senatu Pariſienſi Conſiliarius, ac Inquiſitionum Præſes in ſuo Energumenico: *Dum enim*, ait, *Burſus Cillius Cathedralis Eccleſiæ Canonicus quandam Nicolam Energumenam exorcizaret, pluribus Hæreticis præſentibus, à prædicto dæmone, qui eam poſſidebat, quæſivit: cur tot vafris Hæreticis omiſſis ſimplicem Catholicam adortus eſſet?* Reſpondit dæmon: *Plecteres tibi morigeros?* Si enim dæmon hujuſmodi peccatores obſtinatos maleficiis, ac diris vexationibus ſæpè affligeret in corpore; non poſſent tot crimina patrare: idcircò dæmon verſipellis ſæpiùs deſinit, afflictionibus corporeis, quæ minora ſunt mala, eos afficere, ut illos pluribus criminibus, & atrocioribus delictis, quæ majora ſunt mala, magis illaqueet, & obnoxios reddat. Et licèt quandoque vexationes corporeæ Vexatum inducant ad blaſphemias, ad deſperationem, & alia peccata; nihilominus etiam quandoque peccatores reducunt ad ſanam mentem, ad ſuorum petendam veniam peccatorum, ad dæmonem ſpernendum, & ad caſtra Dei confugiendum. Nam ſæpè vexatio dat intellectum: *& mala, quæ nos hìc premunt*, ait Gregorius, *ad Deum citiùs nos ire compellunt*. Quare hac de cauſa dæmon, licèt majorem ſuper maximos peccatores, quàm ſuper juſtos, habeat poteſtatem, eos tamen non ſæpiùs, ſed raro vexat in corpore, niſi jubeatur à Deo, ut magis ac magis eos vexare poſſit in anima in perpetuum ſimul cum corpore flammis gehennalibus uſtulanda, & affligenda.

71 *Experientia docet.*

Lib. Moral.

QUÆSTIO III.

Quas moleſtias dæmon ſoleat hominibus inferre exiſtens extra corpora ipſorum?

RESpondetur, dæmonem quinque modis regulariter ſolere extrinſecè homines vexare.

72 *Dæmon homines vexat extrinſecè. Per apparitiones imaginarias*

Primò per imaginarias apparitiones; ſolet enim ſpecies in imaginatione eorum, quos vexare deſiderat, commovere; ita ut ſe ab eo agitari, moleſtia affici, aut etiam occidi, & jugulari putent. Quod fit aliquando in vigilia, & aliquando in ſomnis.

Aliquando in vigilia. Et quomodo.

In vigilia enim accidunt, cùm homines nihil minus cogitantes ſubito terrore corripiuntur. Imaginatio etenim, cùm ſit corporalis potentia, quæ aliàs phantaſia dicitur, inter cognoſcitivas media, nempè ſenſum externum, cui eſt ſuperior, & intellectum, cui eſt inferior, diabolicæ operationi eſt ſubjecta; atque in ea ſpecies intentionales, quas vocant rerum aut exiſtentium, aut fictitiarum ſimulacra, ad libitum movet, & accommodat, quibus ea, quæ ipſe exhibere deſiderat, repræſentantur. Hoc teſtantur D. Auguſtinus *lib. de cura pro mortuis agen. cap.*12. D. Bonavent. *in 2. diſt.8. art.4.qu.3.* Toſtatus *in c.8. Matthæi q.*216. & Joſeph Angles *ibi qu.*8. *diffic.*12.

73 *Aliquando in ſomnis.*

In ſomnis verò hæ viſiones haud raro contingunt. Obſcura enim, falſa, & horrenda excitat ſomnia. Namcùm in dormientibus potentiæ intellectivæ ſopitæ maneant; ſenſitivæ verò internæ, & maximè appetitivæ ſint cibo ac potu obſtupefactæ, naturali propenſione vel immoderatè delectantur, vel triſtantur, dum variæ ſpecies, ac ſimulacra vel delectabilia, vel triſtia ſibi obiiciuntur, ac repræſentantur. Quòd ſi iis naturalibus diſpoſitionibus virtus accedat diabolica, quid non patitur miſer homo phantaſticis, & imaginariis viſionibus! quaſi tot furiis agitatur: timor artus occupans, pallor diſperſus per totum corpus, clamores inſoliti, ululatus lamentabiles, ſudor per omnes poros emiſſus, longa ſuſpiria ex immò pectore educta, horrendi fremitus, violenta membrorum agitatio, totumque corpus efferum id teſtantur. Quæ accidentia ſæpè ſunt præludia futuræ diabolicæ obſeſſionis, niſi Patiens ad divina confugiat remedia. Illaque experiuntur ut plurimum ii, qui aliquo maleficio tangi incipiunt: dæmones enim ſuæ operationis primordia conteſtantur, ut plu-

Vexationes imaginariæ ſunt præludia futuræ obſeſſionis.

ut pluries in variis obsessis, ac maleficiatis experientia comprobavi. Qui si statim ac incipiunt, hujusmodi visiones pati imaginarias, ad peritum accedant Exorcistam, facillimè à quacumque dæmoniaca vexatione liberantur, ac præservantur.

§. I.

74 *Molestiæ à dæmone effectæ per visiones corporales.*

SEcundò per Visiones corporales. Aliqui enim ante dæmonis ingressum in corpus suum vident eum sub variis figuris, ac phantasmatibus apparentem. Alii sub forma leonis, vel ursi, vel serpentis, vel draconis: alii sub forma tauri, vel canis, vel lupi, aut felis: alii sub forma gallinæ, vel corvi, aut vulturis: alii sub specie hominis atri, aut mulieris recenter mortuæ, vel alterius spectri terribilis, & horrendi: alii sub specie ingentis muscæ, aut araneæ, vel alicujus ramenti, aut minutioris pili, quæ oculis obversantur, & in faucibus se ingerunt, ut ex pluribus Energumenis experimentaliter cognovi. Undè quidam profectam hinc volunt consuetudinem, quæ apud Catholicos viget, quando oscitant, os signo ✠ crucis munire, quasi hac crucis signatione dæmonum in corpora ingressus prohibeatur. De his legendi sunt Tostatus *in cap.8. Matthæi q.*115. Delrius *Disquis. Magic. libr.*2. *q* 26 *sect.*3. ac Petrus Thyreus *lib.*1. *de apparit. spirituum cap.*16.

Vndè mos exortus, os signo ✠ crucis muniendi cùm homo oscitat.

§. II.

75 *Molestiæ per auditum.*

TErtiò per Auditum. Percipiuntur enim aliquando voces tàm interiores, quàm exteriores, tàm de locis remotis, quàm de propinquis, leves strepitus, simulati incessus, risus, cachinni, suspiria, gemitus, clamores, & alia, quæ sub aurium sensum cadunt, atque à spiritibus excitantur. Qui spiritus vulgò apud Italos *Folletti* nuncupantur. Veruntamen hos quandoque rumores causant etiam alii dæmones, & antequam corpus alicujus hominis possideant, & etiam postquam illud ingressi sunt. Volunt namque Dei, & Angelorum mores contraria æmulatione sectari: ut quemadmodum illi adventu suo operationes suas externis signis quibusdam, magnisque argumentis testantur, & indicant; ita spiritus nequam suam præsentiam volunt innotescere sensibili aliquo signo, vel modo, nè in hac re ipsi videantur inferiores; cum hac tamen differentia, quòd illi cupiunt omnes quieto esse animo, ad quos divertunt; hi turbatum volunt, & territum; undè terriculamenta, & perturbantia adhibent signa, antequam miseros homines invadant. De quibus latissimè Delrius plures cumulans Auctores *lib.*2. *Disquis. Magic. q.*27. *&* 28.

§. III.

76 *Molestiæ per odoratum.*

QUartò per Odoratum. Hic enim sensus sæpiùs fætorem sustinet intolerabilem, qui in omnibus dæmoniacis operibus ferè intervenit, vestesque astantium, domos, aerem, & circunstantia loca sic replet, ut longo tempore duret. Quare dæmonum fæderati, ut sunt Magi, Malefici, & Striges ut plurimùm fætent, atque è vestibus, ore, & corpore graveolentia emittunt non ferenda: quia cum dæmone familiariter conversantur, qui fætoribus, & putoribus aerem inficere solet, quoties se præbet visibilem, ut omnes historiæ contestantur.

77 *Molestiæ per gustum.*

Quintò per Gustum. Sæpiùs enim hic sensus malè à dæmone afficitur, quando unà cum cibo, aut potu in os hominis latenter dæmon ingreditur, & mox in corpus ingressus magna tyrannidis exempla dat, ut suo damno sensit Virgo illa, de qua Gregorius *lib.*1. *Dialogorum c.*4. narrat, quòd cùm lactuca dæmonem latitantem hausit, à quo statim possessa est. Quare ut plurimùm solent Magi, & Malefici pomum, aut quid simile edendum præbere iis, quos maleficio inficere conantur. Id pluribus exemplis testatur Remigius *lib.*3. *c.*5. Cujusdam Cathinæ Gillotiæ insignis maleficæ sua manu poma, pruna, aliaque esculenta præbentis iis, quos vel per

Exemplis comprobatur.

vel per maleficia debilitare, vel sanitate donare cupiebat. *Lib.2. c.7.* Alterius veneficæ Barbelinæ Rayel medicatum pyrum in via deponentis, quasi id è viatoris pera fortè excidisset; quo imprudenter à quodam Ludovico, à quo iniuriam passa erat, sublato, ac gustato, statim gravi morbo correptus vix præ dolore domum pedes se referre sustinuit. Aliorum plurium refert exempla *lib.2. c.4.* & *lib.3. c.3.*

78 *Exemplum ab Auctore relatum*

Sed quid immoror circa ista? unicum referam eorum, qui hoc modo à dæmone malè affecti ad me accesserunt gratia sanitatis consequendæ. Anno Domini 1648. ultima die Augusti coram me fuit adducta Venetiis adolescentula quædam annos 14. nata, nomine Magdalena Forlana à Castro Franco Oppido Diæcesis Tarvisinæ, à dæmone obsessa, quæ præsente ejus avia, aliisque pluribus personis mihi enarravit, se vigilia S. Laurentii postquam accepisset quoddam pomum à quadam vetula sua conterranea, quæ vulgò malefica existimabatur, illicò sensisse sibi stomachum quasi igne aduri, sæpè terribiles habere vomitus, nihil tamen eructare potuisse; frequenter ita sensibus destitui, ut planè mortua videretur: quæ omnia successivè sic dæmon à me jussus in nomine Jesu, illi palàm intulit, sine ulla tamen juvenculæ læsione. Quibus visis, & auditis, ipsa ante pedes meos genuflexa, dæmoni præcepi in nomine Jesu, ut & ipse enarraret per os juvenculæ quando, & quomodo in corpus illius esset ingressus. Qui statim respondit, se ingressum esse illius corpus vigilia S. Laurentii subter pomum latens, quod à malefica adolescentulæ Magdalenæ traditum fuit ad edendum: quo comeso cæpisse omnia prædicta tormenta illi inferre: quia sic jusserat malefica, ut illam sic torqueret toto tempore vitæ ejus. At iniquus tortor, cùm à me juvencula illa in fide, ac confidentia in Deum fuisset instructa, facto illi præcepto in nomine Jesu, ut egrederetur, illicò ab ea recedere coactus est, ejus guttur fætore sulphureo in suo exitu repletum relinquendo. Ex quo videas, quomodo homines vexat nedum in sensu odoratus per fætores; sed in gustu per esculenta, & cætera comestibilia.

§. IV.

79 *Molestiæ per tactum.*

DEnique per tactum varias in hominibus causat afflictiones. Aliquando enim illi tenebriones hominum aures vellicant: aliquando è lecto detrahunt: aliàs crines abradunt: modò accubare cum eis tentant in eodem lecto: nunc propulsant, & prostrant renitentes: nunc fustibus excipiunt: modò allidunt ad angulos: aliquando præcipites agunt: sæpiùs ustiones, & verbera infligunt, aliisque malis dormientes, & vigilantes molestant antequam morbos inferant, vel ipsam mortem. Quæ præstare possunt vel per assumpta corpora: vel vi, & potestate ipsis innata, more hominum, qui aut fuste, gladio, hasta, & hujusmodi instrumentis utuntur in vulneribus infligendis: aut opera concitati aeris, cujus vi deiiciuntur ædes, concitantur maria, arbores radicitus evelluntur: aut robore naturali corporibus nervosis indito. His tribus modis à dæmone plures vexati inveniuntur, alii tali hora determinata diei: alii tali hebdomadæ die: alii semel in mense; quo tempore sensuum alienatione, crurium morsibus, cordis punctionibus, & aliis hujusmodi molestiis afficiuntur. Quam veritatem docet Tostatus *in c. 8. Matthæi q. 120.* & Petrus Thyr. *lib. 1. de Apparit. spirituum.* Et praxis in multis à dæmone vexatis docet in dies.

§. V.

80 *Dæmones sæpius simulant se esse animas defunctorum.*

SED hostes versipelles, ut magis homines decipiant, & in nassam trahant, sæpiùs fingunt, se esse animas defunctorum, præcipuè animam alicujus scelerati hominis; Et hoc vel ut inducant homines in illam hæresim, quæ asserit animas sceleratorum hominum post mortem in dæmones, & in quæcumque animalia bruta suis meritis congrua converti. De qua Augustinus *lib. de Hæresibus cap. 68.* Vel ut se aspicientes errore aliquo decipiant, puta animam alicujus maximi peccato-

catoris, qui absque peccatorum suorum confessione, vel ullo doloris, aut contritionis actu interno, & externo signo è vivis ad mortuos migravit, esse in tuto salvationis loco, viventibus persuadeant: Sic mortuos in peccato mortali pœna gehennæ æterna non puniri credant. Vel si mortui sunt sancti divina jam beatitudine fruentes, eos infament dicentes, magnos in Purgatorio pro suis delictis sustinere cruciatus: ita eruditè docet Augustinus *lib.10. de Civit. Dei, cap.11. à medio.* Chrysostomus *homil.29. in Matthæum.* D. Thom. *1. par. q.117. art.4. ad 2.* Sanchez *tom. 1. Decalogi lib.2. c.38. num.23.* Sylvester *verbo maleficium q.4. dict.2.* Victoria *de Magia Relect.12. q.4. num.17.* Sotus *de just. lib.8. q.2. art.2. colum.4. vers. Sed rogat.* Cirvelo *de superst. par.3. cap.8.* Pedraza *in summa in 1. præcepto. §.10.* Delrius *lib. 2. Disquis. Magic. qu.26. sect.7.* & Stephan. Facundez *par.1. lib.1. in 1. præceptum. Decalogi cap.36. num.10.*

Et quamvis bona consulant, petantque suffragia fieri, aut aliquid restitui, hoc faciunt gratia posteà faciliùs decipiendi; ut benè docet Pedraza, Victoria ibidem, & Petrus Thyræus *de spirituum apparitionibus cap.16. num 9.* Ideòque magna cautela in talibus apparitionibus est utendum. Nam absque particulari Dei gratia nemo potest in iis esse tutus: cùm discretio spirituum sit gratuitum Dei donum, teste Paulo Apostolo *1. Corinth.12.*

§. VI.

81

Modi, quibus cognoscuntur mali à bonis spiritibus & animæ veræ ab illusionibus diabolicis.

VEruntamen à Doctoribus varia traduntur signa, malos à bonis spiritibus, & veras animas ab illusionibus diabolicis discernentia, quæ etsi non certam fidem, probabilem tamen opinionem faciunt; quorum aliqua breviter hic referam ex Petro Thyræo *loco citato*, Delrio *lib.2. Disquis. Magic. q.26. sect.3. vers. metum nobis hîc obstrudunt*, & Peltano *de Purgatorio cap.5.*

Primò si signum crucis, nomen Jesu, Mariæ, vel aliorum Sanctorum, cereumvè, reliquias, agni Dei ceream effigiem, lustralem aquam, panem, salem, aliaque hujusmodi sacramentalia, vel Catholicæ religionis symbola fugiant, aut detestentur, diabolus est.

Secundò si postquam exegerunt semel id, quod volebant, adhuc frustra iterùm appareant, & sint importuniores (*nam animæ veræ, cùm illis satisfeceris, vel ampliùs non apparent; vel semel tantùm, ut gratias agant; è contrà dæmones causas ex causis, ut funiculum nectant, ut vel obsideant, vel saltem graviter decipiant*) his ergo concurrentibus diabolus est.

Tertiò si prætexit apparitioni causam falsam, vel malam; ver. gr. dicit, se apparere coactum vi conjurationis magicæ, vel ut revelet curiosa, parùm necessaria, aut quæ nesciri expediret, dæmon est.

Quartò si aliter ejus oratio sit falsa, superstitiosa, desperati, libidinosi, vindictæ appetentis, aut aliter perturbati præferens animi ostentationem, dæmon est.

Quintò si appareat forma non humana formosa, & benè formata; sed terra, deformi, aut vili, vel Canis, Serpentis, Suis, Draconis, Aranei, Bufonis, vel similium, vel nigri Æthiopis, malus est genius: si verò forma humana bona, Angeli, vel Beati, vel Christi; tunc consideranda operatio: si ex genere suo est improba, ut blasphemiæ, superstitionis, mendacii, homicidii, luxuriæ, &c. vel dolosa ex modo operationis, ut si primo congressu lætitiam afferat animo, & tranquillitatem, posteà horrorem, turbationem, vel desolationem, vel etiam magno cum fætore, strepitu, vel clade abeat, dæmon est. Sic D. Antonius hanc suis cautionem tradidit his fermè verbis: *Non est difficilis bonorum, malorumque spirituum discretio, si enim post timorem successerit gaudium, à Domino sciamus venisse auxilium: si autem incussa formido permanserit, hostis est, qui videtur.*

Non est credendum dæmoni dicenti per os

Sextò si dicat, se animam esse alicujus damnati, mentitur, & dæmon est ut plurimum; vix enim unquam damnatorum animæ sinuntur egredi.

Ex hoc

Ex hoc sequitur, semper mentiri dæmonem, quando in dæmoniaco loquitur dicens, se talis, vel talis defuncti damnati, vel non damnati animam esse: quia anima defuncti nunquam alterius hominis corpus ingreditur: ut docent Sanchez *tom.1. Decalogi lib.2.cap.38.n.24.* Delrius *in Ana cephal. monit.1. & lib.2.q.26.* latissimè Tostatus *cap.8. in Matthæum q.124. ad 1.* Ideò non est faciendum, quod præscribunt. Nam ex his occasionem quærunt, vel homines in errorem aliquem inducendi quoad animam: vel eos in corpore possidendi.

obsessi, se esse animam defuncti.

QUÆSTIO IV.

Quomodo dæmones humana corpora ingrediantur?

82

Dæmon in corpus peccatorum maximorum ingreditur aliquando nedum permissus, sed à Deo iussus.

SUpposita divina permissione, sine qua nec minimum quidem nocumentum dæmon hominibus inferre potest, dico, illum ingredi corpora humana, Aliquando ob divinam jussionem, nempè quia sic jubetur à Deo, ut talem puniat hominem in corpore propter aliquod gravissimum peccatum: Et tunc dæmon non per magorum, aut maleficorum, vel strigarum, aut aliorum hominum pessimorum; sed per seipsum tantùm malum inducit. Ratio est, quam affert Suarez *lib.8. de Angelis cap.20. num.7.* quia quoties dæmon, ut pœnam, vel malum aliquod uni inferat, alium ad peccandum inducit: vel quando pœna ipsa intrinsecè includit similem inductionem (ut contingit, quando instigatio, seù tentatio ad unum peccatum est pœna prioris peccati) tunc pœna illa non provenit jubente Deo, sed permittente: quia intrinsecè involvit tentationem, & suggestionem mali culpæ, cujus Deus auctor esse non potest. Quod confirmat D. Anselmus *lib.1. Cur Deus homo.cap.7.* dicens: *hoc ministerium malum inferendi* (intellige, quando aliquo modo includit culpam) *à dæmone nunquam fieri Deo jubente, sed tantùm permittente.* At quando dæmon immediatè per seipsum, vel per creaturam irrationalem malum purè pœnale infert homini, tunc nihil vetat, quin dæmon, non solùm permittente, sed etiam jubente Deo id faciat: Quia de se non involvit malum culpæ, nec ejus causalitatem; sed solius tantùm pœnæ. Dico autem *de se*: quia non obstabit, quòd dæmon semper peccaturus sit, illud mandatum Dei exequendo: vel semper id faciens ex odio contra hominem: vel dolens, quòd illa vindicta, & actio sua in gloriam Dei cedat: vel quòd Deo obedire cogatur. Hoc, inquam, non obstat; quia hæc malitia non est per se conjuncta tali actioni, sed per accidens adjungitur ex pravitate operantis, quam Deus impedire, aut vitare non tenetur; & ideò licèt Deus jubeat dæmoni actionem, & executionem justitiæ erga peccatorem; nihilominus malitiam, quam dæmon admiscet, Deus solùm permittit.

Hoc modo B. Paulus Corinthium incæstuosum Sathanæ tradidit, 1.Corint. 5. nec non Alexandrum, & Himenæum blasphemos dæmoni torquendos permisit 1. Tim. 1. sic multorum peccatorum exempla affert Delrius *lib.3.Disquis.Magic. par. 1.q.7.sect.2.* qui per dæmonum possessionem, ac diram vexationem, & per mortem ipsam pœnas suis sceleribus debitas solverunt.

§. I.

83

Quandoque dæmon corpora ingreditur per timorem.

ALiquando ingreditur per timorem, ut dicunt aliqui, quando, scilicet aliqua creatura varias habet dæmonum visiones imaginarias, vel corporales, aliasque patitur à dæmone molestias exteriores, de quibus supra *à n.72. & sequent.* vel invenitur in aliquo periculo, vel loco obscuro: vel minæ illi graves intentantur; tunc enim dæmon suggerit illius imaginationi, quòd in tali loco sint dæmones, spiritus, umbræ, animæ mortuorum, aliquis absconditus, serpentes, feræ, & id generis monstruosa animalia, ut timeat, ac sic timore animo consternato in fide tepescat, ac dæmoni intrandi in corpus januam aperiat.

Sed nè

Hic modus explicatur.

Sed nè error nos capiat, est adnotandum, quòd dæmon ex timore potestatem non accipit intrandi in corpus hominis timore correpti. Nam ait Tostatus *in cap. 8. Matt. qu.122. quòd Deus permittit homines torqueri à dæmonibus, ut timeant ipsos dæmones, & caveant eorum futurum consortium*. Non ergo timere dæmonem est causa, quòd ille corpus timentis ingrediatur. Si enim, cùm hujusmodi timor advenit, homo ex tali timore motus statim se signo crucis muniet, ad Deum confugiat, sanctissimum nomen Jesu devotissimè invocet, ac in eo totam suam collocet fiduciam, illicò dæmon aufugit, timor abscedit, nec malum ullum incurrit, Deo ipsum protegente, ac custodiente. Quod benè admonet D. Bernardus super illa verba Ps.90. *Non timebis à timore nocturno. Quia timor ipse*, ait, *tentatio est, congruè dictum est ei, qui circundatur scuto Domini, quòd à tentatione hac non timebit. Caminus est timor iste; sed ut examinet, non exurat, Veritas facit.*

84

Ratione diffidentiæ.

At cùm homo timore consternatus Dei protegentis obliviscitur, de ejus diffidit bonitate, ac protectione, nec credit Deum velle in se confidentes tueri, atque defendere, murmuratque de Dei providentia, bonitate, ac liberalitate; hic dum Deum deserit, meretur aliquo modo deseri à Deo: sic aliquando contingit, quòd dæmoni à Deo licentia concedatur, corpus illius possidendi, ac diris cruciatibus vexandi, quod benè docet Drexelius *de Conformatione voluntatis lib. 5. c. 5. §. 5.* super illa verba Prover. c.3. *Habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo. Porrò*, ait, *qui hac fiducia sunt vacui, humana tantùm circumspiciunt, omniaque humanis viribus metiuntur. Et ferè contingit, ut hos in manu consilii sui destituat Deus*, & c.10. §.7. ait: *Sed quæras fortè, cur Deus permittat tot homines maleficis artibus devinciri, & necari? Nè mirare: Summa in Deum diffidentia etiam supplicii genus meretur.* Quod idem prorsus fatendum etiam in his, qui sine maleficorum cooperatione à Dæmone possidentur. Nam, ut subdit idem Doctor, *Plerumque qualis est hominis in Deum confidentia, talis est Dei in hominem liberalitas.* Undè qui valdè timent diabolum, ac timore consternati ad Deum non confugiunt, ostendunt se de divina diffidere bonitate, ac protectione. Cujus rei monitum saluberrimum dedit Angelus Custos sub forma pastoris S. Hermæ discipulo Pauli Apostoli ei apparens, secumque visibiliter ac domesticè usque ad finem vitæ ejus conversans, ut habetur *tom. 1. Bibliothecæ Veterum PP. lib. 2. mandato 12. Quicumque* ait, *fide pleni non sunt, timent diabolum, quasi potestatem habentem. Quicumque pleni sunt fide, resistunt illi fortiter, & ille recedit ab eis: quia non habet lotum intrandi. Tunc vadit ad illos, qui non sunt in fide pleni, & quoniam habet locum, indè intrat in illos, & quæcumque vult, facit illis, & fiunt famuli ejus*, & mandato 7. *Diabolum*, ait, *nè timeas: timens enim Dominum dominaberis illius: quia virtus in eo nulla est; In quo autem non est virtus, is timendus non est. In quo verò est virtus gloriosa, is etiam timendus*, & loco sup cit. *Diabolus timorem facit; sed timor illius vanus est: Nolite ergo timere eum, & fugiet à vobis.* Et Lactantius Firm. *lib. 2. Divin. Inst. c.16. Nocent*, ait, *dæmones quidem, sed iis, à quibus timentur, quos manus Dei potens & excelsa non protegit.*

§. II.

85

Quandoque dæmon in corpus alicujus ingreditur, sumpta occasione ex ejus ira, vel indignatione, vel alio defectu.

ALiquando dæmon occasionem sumit intrandi in corpus alicujus hominis, illudque possidendi, dum talis homo, vel mulier graviter irascitur, & indignatur. Non quòd indignatio, ira, aut furor sint causa ingressus dæmonum; nam sequeretur, quòd quotiescumque aliquis irascitur, vel indignatur, aut furit, à dæmone possideretur, quod est falsum; sed quia novit versipellis, qui teste Augustino *lib. 18. de Civit. Dei cap. 12. ex se nocendi cupidissimus est*, quòd dum homo per aliquam actionem, quæ Deo displicet, Deum offendit, tunc Deus etiam aliquo modo ipsum deserit, sic faciliùs dæmoni intrandi in corpus ejus, illudque possidendi permittitur potestas; ideò tali occasione iræ, indignationis, furoris, libidinis, ebrietatis, crapulæ, vel alterius sibi oblata, intrandi occasionem quærit. Hanc veritatem

erudi-

eruditè docet Hieremias Drexelius *loco citato cap.* 10. §. 7. loquens de peccato Saulis super illa verba 1. Regum *c.*28. *Coarctor nimis, siquidem Philistiim pugnant adversùm me, & Deus recessit à me*; sic ait: *Non recessisset à te ò rex, nisi tu priùs ab illo. Hoc & tu, mi Christiane, cogites: neminem deserit Deus, nisi desertus.*

86 *Exemplum memorabile relatum ab Auctore.*

Ob hujusmodi rationem quidam dæmon per os cujusdam Energumeni fassus est mihi se illum hominem obsedisse (quicquid sit de veritate verbi dæmonis, Deus scit) factum sanè memorabile referam. Anno Domini 1648. die 4. Septembris Venetiis in Conventu S. Bonaventuræ coram me fuit adductus Bartholomæus de Bonjovannis à Castro Franco Oppido Diæcesis Tarvisinæ annos natus 32. vir simplex, & idiota, in cujus corpus ingressus erat dæmon dictus Beelzebub, ille met, qui à Sathana, seù Lucifero dæmoniorum principe (ut ipse dixit) illi ab ortu nativitatis ejus ad tentandum illum, & ad malum inducendum destinatus fuerat. Quem ut seduceret, & ad peccatum traheret, cùm varias adhibuisset artes; nec tamen ad grave aliquod, sed ad levia duntaxat peccata inducere potuisset; eò quòd vir bonus esset, rectus, ac timens Deum, ac Sanctissima sæpiùs frequentans Sacramenta, tandem eum zelotipia erga uxorem torquere decrevit. Idcircò una dierum solemnium Pentecostes dæmon occasione accepta, quòd præfatus homo ex vino, quod biberat, semiebrius erat, domum ingredienti præstigiator apparuit sub specie juvenis incogniti, propè uxorem ipsius ad lectum sedentem in cubiculo manentis, qui eam amplexari videbatur. Tunc prædictus homo hoc viso ira percitus, ac indignatione repletus illicò districto ense, ut uxorem occideret; adversùm illam ictum jecit: sed juvenis ille virum amplexus, impedivit, nè occideret: ex quo ictu in manu tantùm grave vulnus uxor accepit, & statim juvenis ille disparuit. Tunc præfatus homo putans juvenem illum per scalam aufugisse deorsum, illum est insecutus gladio districto, ut de medio tolleret: sed cùm ad imum scalæ pervenisset, illic fratrem uxoris suæ invenit, cùm quo plures habere cæpit de sorore ejus querimonias, quòd sibi conjugii fidelitatem non servasset. Qua de re homo ille admiratione repletus rogavit, ut omnia distinctè enarraret: quibus auditis, cùm nec ille, nec ullus alius illum vidissent juvenem, quem cum uxore sua concubuisse asserebat, aufugientem, uxorque injusto vulnere sauciata lacrymas, gemitusque effundens Deum pro sua innocentia contestaretur; parentes, & amici ejus ebrietati hoc attribuendum rati sunt. At præfatus Bartholomæus his acquiescere nequivit; sed acriter erga uxorem cæpit zelotipia comedi, graviterque in stomacho, ventre, cruribus affligi, ac torqueri: & veluti ventum, seù formicarum multitudinem sentire in corpore discurrentem: nexus omnes, ac nodos corporis ligatos habere, ita quòd vix posset aliquis pro sui ipsius, uxoris, & filiorum alimentis acquirendis operari. Tandē die 30. Augusti totius mali inventor se patefecit, dum forma ingentis muscæ assumpta in os ejus intravit; ex quo delirio repentino, ac phrenesi vehementi laborare, ac furiis ita agitari cæpit, ut ab alto loco, nisi à parentibus impeditus fuisset, præcipitem se dare vellet. Cùm ergo in conspectu meo esset in Capella Salvatori nostro Jesu Christo dicata, quæ est in viridario præfati Conventus, præsentibus fratre ejus majore natu, & altero homine ejus conterraneo, statim per os prædicti obsessi dæmon voce tremula dicere cæpit vulgari idiomate: *Egrediar, egrediar illicò, si sic præcipis, ex corpore istius: quia non possum ampliùs manere in eo.* Quam promptitudinem egrediendi antiqui adversarii ego conspiciens, præcepi illi in nomine Jesu, nè egrederetur, donec ego sic illi pręcepissem. Statimq; prohibui, nè loqueretur, nec hominem illum ulla afficeret molestia, nec sensus ejus sivè interiores, sivè exteriores impediret, quin omnia, quę sibi evenissent, mihi clarè, ac distinctè enarrare posset. Qui sensibus, ac potentiis omnibus benè valens, ac plenè mentis compos omnia, ut supra clarè, ac distinctè mihi explicavit. Quibus auditis, dæmoni præcepi in nomine Jesu, ut omnia sua facinora patefaceret, & lingua obsessi uteretur, sed auditum, cæterasque potentias sensitivas nedum exteriores, sed etiam inte-

interiores non impediret, ut ipsemet obsessus, ac cæteri astantes clarè, ac distinctè omnia audire possent, uxorisque ipsius agnoscere innocentiam. Sic dæmon omnia supradicta enarravit, dixitque, mulierem illam esse puram, & innocentem; ac virum illum bonum, ac justum: & addidit: *Cùm viruncululum hunc variis modis impetere contenderem, nec ei prævalere possem, ab aliis dæmonibus ut ignavus irridebar, ac subsannabar, sed præcipuè à principe nostro Lucifero arguebar, & ut iners, & segnis acriter reprehendebar. Quare illum ut saltem zelotipia affligerem, & inter ipsum, & uxorem rixas disseminarem, odiaque foverem, juvenis illius speciem assumpsi; sed cùm vir vellet uxorem suam occidere, prohibui, nè faceret: quia sic eum impedire mihi præcepit Deus: nec, ut tot mala inferrem, mihi permittere voluit. Tunc autem quando ex oculis ejus evanui, corpus ipsius sum ingressus, & in eo, quas pertulit omnes hoc quadrimestre, præstiti afflictiones; sed cùm ampliùs clam manere non potuissem, ingentis muscæ forma assumpta, ejus guttur violenter penetravi, eum agitando, mortemque illi inferre tentando: quod utique, nisi Deus probibuisset, opere complevissem.* Dixit insuper se esse unum ex ultimo Angelorum ordine Beelzebub nuncupatum; non quia esset dæmoniorum princeps; sed ratione officii, quo fungebatur: quia à Lucifero datus illi erat ad seducendum, & ad peccata illum inducendum: *Beelzebub enim interpretatur vir muscarum, idest animarum peccantium, quæ reliquerunt verum Sponsum Christum.* At tandem cùm illi præcepissem, ut diceret an ingressus esset missus ab aliqua Saga opere maleficii? Respondit, *non. Cur ergo*, dixi, *ingressus es, & venisti ad torquendum hunc simplicem, & pauperculum?* Respondit: *quia sic mihi placuit.* Sed ego adhuc: *Undè hæc tua complacentia?* Et ille: *Ex mea voluntate.* Et deniq; coactus fuit dicere: quòd ex malitia sua, & improba voluntate ad malefaciendũ ingressus erat. Qui audito pręcepto à me sibi facto in nomine Jesu, ut ex corpore illius egrederetur, statim sine ulla mora egressus est; & ille bonus vir totus hilaris à dęmonis tyrannide ereptus, & zelotipia erga uxorẽ deposita, unà cùm aliis suis conterraneis ad propriam domum reversus est. Ex quo videas, quomodo aliquando dæmon nullo Magorum, aut Maleficorum opere interveniente, ex aliquo peccato, vel vitio etiam levi occasione accepta, corpus hominum ingredi, ac vexare conatur, prout sibi à Deo permittitur.

§. III.

82 *Sæpiùs dæmon ingreditur per maleficia.*

Aliquando dæmon ingreditur per maleficia; & hic modus cæteris est frequentior; facto enim maleficio contra aliquam determinatam personam, dęmon ex pacto cum Malefico inito, nisi à causa superiori impediatur, ingreditur corpus illius, ac illud possidet: vel in aliqua tantùm parte, puta in stomacho, vel in corde, vel in capite, vel in sanguine, vel in venis, ut mox dicetur; & tunc dicitur maleficiata. Vel in toto corpore habet potestatem, in illiusque potentiis sensitivis internis, & externis varias habet operationes; & tunc dicitur energumenus, seu arreptitius; ut docet Archidiaconos *in Glossa cap. Exorcista. dist.* 23.

Quando quis dicatur maleficiatus, vel energumenus.

Verùm quia maleficia ex se nullam vim augent dæmonibus, ut quæ priùs non poterant in aliqua creatura, posteà valeant efficere, nisi velimus dicere cum Victoria, *Relectione de Arte magica*, dęmones non adeò impediri nocere per Magos, Maleficos, & Sagas, cæterosque homines iniquos, sicut per seipsos. Et ratio fortasse est: quia sicut homo ex divina permissione, qua committitur suæ libertati, potest per seipsum male facere, puta unus alterum occidere, veneno afficere, & id generis mala inferre; ita etiam potest per invocationem dæmonis ex pacto cum ipso inito maleficia inferre, mediante ejus ope, si Deus permittat. Veruntamen, cùm hæc major libertas dæmoni non adveniat ex opere maleficii, sed à Deo, dicendum est si Deus permittit dæmonibus per maleficia alicui majora damna inferre, hoc est vel ratione ipsius minimę, vel nullę in Deum confidentiæ, ut dictum est supra *n.* 67. *& sequentib.* vel ob aliquam aliarum causarum, de quibus infra, ubi *de ratione divinæ permissionis n.* 133. *& seq.*

Quomodo dæmon potestatem sumat intrandi per maleficia.

§. IV.

§. IV.

88

Quandoque dæmon ingreditur Vel mediante imaginatione.

ALiquando dæmon ingredi dicitur per imaginationem. Quod poteſt duppliciter intelligi: Aut mediante imaginatione: Aut ſecundùm imaginationem. Primo modo, cùm quis imaginatur ſe à dæmone eſſe obſeſſum, licèt non ſit; nec credit ſe protegi à Deo, vel protectum fuiſſe contra dæmonem, ac ſpreto divino auxilio ad Magos confugit, ut liberetur, murmurans de Dei providentia, ac detrahens ejus bonitati: hic cùm Deum deſerat, meretur aliquo modo deſeri à Deo; Sic aliquando contingit, ut qui tantùm imaginariè erat obſeſſus, mereatur verè, ac realiter à dæmone poſſideri. Secundo modo dicuntur obſeſſi à dæmone, qui imaginantur ſe eſſe obſeſſos, nec tamen ſunt obſeſſi: ſed aliqua naturali laborant ægritudine. Hoc præcipuè contingere ſolet in mulieribus menſtruorum patientibus defectum; Humores enim illi, ſeù vapores venenoſi ad ſtomachum aſcendunt, cibum conturbant, inficiunt, atque corrumpunt, in eoque plures cruditates generant; & ſic cibi novi attrahendi tollunt appetitum. Deindè ſe elevant ad cerebrum, ac in phantaſia phantaſmata confundunt; undè ex tali confuſione phreneſi laborare videntur; ex quo ab aliquibus energumenæ creduntur. Tandem à capite deſcendunt, ac per corpus diſcurrunt, creduntque ſæpiùs, illos eſſe ſpiritus. Undè tales mulieres actus admodum vexatorum ſimiles quandoque faciunt. Quare prudens Exorciſta non ſit præceps ad judicandum de vexatione in mulieribus; ſed prudenter obſervet motus, & verba: quæ ſi appareant ſine ratione dicta, & extra propoſitum, & in dicendo, & agendo patiens non perſeveret in eodem, ſemper declinans à propoſito, & multa dicens; nec ad aliquod præceptum inſtructivum, vel lenitivum det reſponſum, nec ullum ſignum præbeat evidens præſentiæ diabolicæ, ſunt effectus humorum matricalium.

Vel ſecundùm imaginationem

Eadem ratione humores melancholici dant cauſam apparentis vexationis; ſed hi cognoſcuntur tum per medicamenta, quæ comprimunt illos; ſicut etiam humores matricales: tum per patientis complexionem, ac Medici judicium, qui unà cum Exorciſta poterit ſolvere difficultatem, ac ſalutaria ægroto adhibere pharmaca, ille corporalia, iſte ſpiritualia.

89

Cur dæ non ingrediatur aliquando in corpora infantium

In puerulos verò, & infantes, qui adhuc uſus rationis ſunt expertes, ac ſub cura parentum vitam degunt, dæmon ingreditur ut plurimùm ob eorum parentum, vel curam habentium negligentiam in eos commendando divinæ protectioni, ſignando ſigno crucis, rebus ſacris muniendo, angelicæ cuſtodiæ conſignando, & confidendo in Deum, quòd ob ſuam infinitam bonitatem, ac liberalitatem ab omni maleficio, ac dæmoniaca infeſtatione, & à cunctis periculis illos ſit ſervaturus. Quod rectè docet Auguſtinus *ſerm.2. Dom.23. poſt Trinitatem. Mox*, ait, *ut homo ſeculo naſcitur, & vitam plenam miſeriæ velut propheta futuri laboris ſui præconio lacrymoſæ vocis ingreditur, etiamſi nondum in animo ſuo, in animo tamen parentum ſuorum, vel quorumlibet hominum, in quorum manibus nutrienda ejus infirmitas jacet, tentari jam poteſt, & diaboli circumventionibus rapi, aut per ligaturas execrabilium remediorum: aut per ſacrilega ſacra gentium: aut ſi fortè mors urget, negligentia renuntiationis in Baptiſmo ſalutari; & ut brevi complectar, tentatur illa ætas, cùm à ſuis in mundo diligitur, & in Chriſto negligitur.*

QUÆSTIO V.

Quomodo dæmones exiſtant in corpore humano.

90

Dæmones aliquando plures, aliquando unus exiſtunt in corpore humano.

EXiſtentia talis eſt, ut aliquando unus, aliquando plures ſint in uno corpore. Nam in nocendo homini gaudent ſocietate. Undè aliquando integra legio, quæ 6666. ideſt, ſex millibus, ſexcentis, ac ſexaginta ſex dæmonibus conſtans in uno

corpore reperitur: ut probatur ex dæmoniaco Luc. 8. & dicto Chriſti aſſerentis Lucæ 11. immundum ſpiritum ſuis ſedibus expulſum ſeptem alios ſpiritus nequiores ſe, per quos multitudo dæmonum intelligitur aſſumere, atque in domum reverti, ex qua exierat. Hi autem ſpiritus non inſunt, ut accidentia ſuis ſubjectis: nam ſunt ſubſtantiæ perfectæ. Nec ut partes ſuis totis, & compoſitis: quia partes corporis, aut animæ non ſunt; ut benè docet etiam Toſtat. *in c.8. Matthæi q. 113. ad* 1. Non enim ex dæmone, & corpore fit unum per ſe, ſicut ex materia, & forma. Nec utriuſque nec alterius ſupplere poſſunt vices, ſi idem homo vivus perſeveret. Neque totum quoddam, & abſolutum in aliquo ſuppoſito referre queunt concurrentibus duabus perfectis naturis in unam hypoſtaſim: hoc enim ſoli Chriſto Domino convenit; ſed inſunt ut motores rebus motis: nam corpora movent; ſed ita ut nullum iſtis dent novum eſſe; nec propriè unum quid cum obſeſſis conſtituunt. Et licèt in corpore ſimul ſint cùm Anima; non tamen eodem modo exiſtunt in illo: Nam anima eſt per modum informantis: Dæmon verò per modum aſſiſtentis, vel poſſidentis, ſicut motor in mobili. Anima ſimul cùm corpore, in corpore, & in eſſentia corporis, ut eſſentia, eſt: Dæmon ſimul cùm corpore, & in corpore; ſed non in eſſentia corporis, ut eſſentia, eſt, ut teſtatur Abulenſis *loc. cit. ad* 2.

Quomodo inſint corpori humano.

Joſeph Angles in 2. diſt. 8. q. 2. diffic. 3. & 4.

91 *In qua parte corporis reſideant.*

Sic dæmones exiſtentes in corpore aliquando totum corpus hominis occupant: Aliquando membrum aliquod, caput, brachia, tibia, pectus, & hujuſmodi partes ſingulares, in quibus ſuas ſedes ponunt: Aliquando in ſumma, & imperceptibili hominis particula, in qua latent; cùm ſint ſpiritus corporis expertes; nec tamen ita inſunt in illis, ut ſemper in eadem parte permaneant: cùm ſæpè mutent ſtationes, & nunc plures poſſideant, nunc pauciores, ut ſuo damno probant in dies malèficiati, & à dæmone poſſeſſi: Aliquando ad tempus deſerunt, ſed poſteà redeunt: Ita docet Petrus Thyreus, & Sanchez. Et licèt ſint in corpore, & poſſint eſſe in quacumque parte corporis; non tamen poſsunt eſſe intra animam, nec ei illabi, quod ſolius eſt Factoris, ut docet Auguſt. *lib. de Eccleſiaſt. dogmatib. cap. 81. tom. 3. Dæmones*, inquit, *per energicam operationem non credimus ſubſtantialiter illabi animæ; ſed applicatione, & oppreſſione uniri: Illabi autem menti illi ſoli poſſibile eſt, qui eam creavit, qui natura ſubſiſtens incorporeus, capax eſt ſuæ facturæ*. Idem pluribus probat Toſtatus *loco cit. ad* 3.

Lib. de dæmoniacis c. 8

Lib. 2. in præcept. Decal. cap. 42. num 7.

Nō poſſunt illabi animæ.

QUÆSTIO VI.

Quid Dæmones operentur in corpore, quod poſſident?

92 *Dæmones in corpore exiſtentes ſenſibus internis illudunt.*

Omiſſis, quæ dæmones in ſenſibus tum externis, tum internis extra corpus manentes operantur, de quibus ſupra breviter *n. 72. & ſeq.* Dico, eos intùs manentes operari: Primò ſenſibus internis illudendo, maximè imaginativæ, ac phantaſiæ, quam etſi novæ ſpeciei impreſſione immutare non poſſint, & per cōſequens efficere, ut qui numquam vidit colores externos, elegantiam tabellæ pictæ diſcernat; aut qui non audivit, judicet de muſicæ ſono; poſſunt tamen potentias illas decipere, & turbare, vel corpus formando phantaſticum, quod oculis obiiciant; Vel ſpecies eorum, quæ homo vidit aliquando, confundendo, & ex illa cognitione formando novas ſpecies eorum, quæ numquam vidit: Vel ſpiritus animales, qui interiorum ſenſuum functionibus peragendis inſerviunt, movendo: Vel in corpore concitando motiones, & affectiones varias: atque ita ex illis formationibus, concitationibus, commixtionibus, & agitationibus ſpecierum, aſsumptis etiam vaporibus inſtituto accommodatis, efficere, ut homo videat, aut ſe videre credat ea, quæ non ſunt nec viſa, nec audita umquam fuere: quod facit oſtendendo præſens, quod non eſt: aut aliter quàm eſt; aut abſcondendo, quod præſens eſt, ut docet Auguſt. *lib. de cura pro mortuis agen. c. 12. D. Bonav. in 2. diſt. 8. p. 2. ar. 1. q. 3.* & Toſtat. *in c. 8. Matthæi. q. 116.*

Infra num. 596.

Ex

Ex quibus operationibus horrendę procedunt infirmitates: cùm omnes extraordinarii effectus, qui in energumenorum corpore constituuntur, & à dęmonibus causantur, huic perturbatæ potentiæ ab incredulis, qui possessiones reales negant, assignentur. Tam enim potens est in homine agitando, ut ejus effectus omnem naturæ virtutem prętergredi videantur. Inter plura exempla, quibus hæc veritas comprobari posset, unicum referam cujusdam Pasqualini de Tondellis à Ceneta annos nati 40. Hic Anno 1649. Calendis Decembris Tarvisii ad me accessit, dicens, se multa extraordinaria contra suam voluntatem solitum esse operari, ac multa videre insolita: pręcipue quòd sæpiùs obscura nox sibi videbatur clara dies: idcircò media nocte è domo egressus per Civitatem hùc illùc discurrebat. Cùm esset colonus, dum frumentum seminabat in agro, sibi videbatur, manum plenam habere serpentibus, eosque quaquaversum projicere, ac dispergere. Dum Ecclesiam Cathedralem ingredi volebat, illa sibi videbatur à summitate usque ad solum totam plenam esse pulvere, ac plumis ita densis, ut ipsius oculos replerent, quòd in Ecclesiam ingredi non posset: At quia in mente sua cognoscebat, hanc esse deceptionem, vim sibi ipsi faciebat, ac se signo crucis signans, ipso facto præstigium evanescebat, & ipse templum introibat. Cùm transiret ante quandam crucem grandé, quæ est ante januam Ecclesiæ S. Francisci, illa crux sibi videbatur esse suus currus, ex quo cùm decidere clavus videretur, ipse accepto malleo, vel lapide fortiter crucem percutiebat, putans clavum in suo curru infigere. Plura alia sæpiùs videbat, puta unam rem pro alia; ita ut nunc hic, nunc illic se absconderet; nunc fugeret ab hominum consortio; nunc alia hujusmodi perageret, pro quibus ab omnibus ut stultus putabatur. Quæ prædicta, sicut & alia mihi enarravit etiam ipsius uxor, dicens hæc illi sexdecim annis continuis evenisse. Quibus à me auditis experiri volui, an præstigia hujusmodi fierent à dæmone extrinsecùs manente, vel intrinsecùs eum possidente. Sic dęmoni jussi in nomine Jesu, quòd si in corpore illius existeret, se manifestaret. Et ecce statim præstigiator antiquus seipsum propalavit, hominem torquendo, ac consternatum agitando; sed statim dæmoni jussi, ut cessaret à vexatione, nec illi ullum afferret nocumentum. Posteà instruxi hominem in fide, ac confidentia in Deum collocanda, ac potestate à Deo, & ab Ecclesia ad dęmones expellendos mihi tradita, eumque admonui, ut interim per orationem se disponeret, ac post aliquot horas rediret. Sic tempore debito regressus præsentibus RR. PP. Antonio à Cadoro Guardiano illius Conventus, Bernardo Veneto Vicario, & Ægidio à Melo Sacræ Theologiæ Lectore, Concionatore Ecclesiæ Cathedralis. & Consultore generali S. Officii Tarvisii, quibus Pasqualinus pręfatus omnia supra dicta enarraverat, iterùm obsesso instructo, & excitato ad actus confidentiæ in Deum, ac detestationis in dęmonem eliciendos, cępi dæmonem acriter objurgare, qui per obsessum pugnis me impetere minabatur; numquam tamen me offendere potuit; sed post aliquas breves vexationes, in terram collisiones, ac volutationes, quibus exagitavit obsessum, ab illo per pręceptum à me factum in nomine Jesu exire coactus est. Sic homo ille totus hilaris Deo gratias agens pro sua liberatione, ad suam patriam remeavit.

93 *Ex illusionibus procedunt infirmitates, & effectus extraordinarii. Exemplum ab Auctore relatum.*

§ I.

SEcundò humores movet, ac perturbat; Excitat enim atram bilem, quam adauget admotis causis opportunis, vel detento ipso humore, nè expurgetur; fuligines in cerebrum, & internos sensuum meatus propellit; noxia excrementa coacervat ad juncturas; spirituosam ex ipso sanguine substantiam expurgat à crassitie materię, & ea inficit spiritus vitales, atque diversas infert noxas: Undè Codroncus Medicus timoratus, & doctus *lib. 3. c. 2. de morbis veneficis: Si aliquem, ait, melancholię morbo dęmon afficere velit, melancholicum succum auget; vel jam genitum, aut auctum commovet in cerebrum, atque in internorum sensuum sedes vapores atros* *defert.*

94 *Dæmon in corpore excitat humores.*

defert. Quòd ſi apoplexiam, catochum, & alios ſimiles affectus excitare ſtatuerit, craſſos ſuccos ad cerebrum defert, quibus venas cerebri, vel ejus ventres, vel nervorum origines obſtruit. Si cæcitatem, excrementa ad oculos traducit: vel etiam humorem aqueum chryſtallinum oppoſitum agitat, vel craſſefacit, ut ſpiritus viſivi permeare non poſſint. Simili ratione ſurditatem infert, vel excrementa acervando: vel retinendo aerem congenitum, quominùs moveatur. Hæc Codroncus.

Vel hoc præſtat, virium, & potentiarum debilitatione, diſſolutione, & deſtructione. Nam ſi integræ, & ſuis locis conſtitutæ ſua exequuntur munia, non dubium eſt, quin ad illa præſtanda reddantur ineptæ, ſi debilitentur, diſſolvantur, aut deſtruantur: ut cùm cæcitatem vult inferre, nervos viſorios ita comprimit, quominùs ſpecies viſiva per eos recipiatur. Sic cum ſurditatem, nervum auditorium, quominùs ſuum valeat exequi munus. Comprobatur exemplo illius dæmoniaci, *quem*, ait Lucas *cap. 11. dæmonis operatione mutum fuiſſe*; Apud Matthæum *non ſolùm mutus, ſed & cæcus fuiſſe narratur*: ut docet Beda, ac Remigius, Theofilatus non ſolùm mutum, ſed ſurdum vocat. *Qui autem*, ait, *Domino oblatus fuit, & mutus erat lingua, & ſurdus auditu.*

95 *Vires debilitat, diſſolvit, deſtruit.*

§. II.

96 *Organa corrumpit.*

TErtiò nocet homini organa corrumpendo, quibus ſenſus ſunt alligati. Nam ſic eos vel hebetat, vel noviè afficit. Cùm enim non poſſit corpus ritè operari, niſi illis mediantibus, tunc à dæmone eis corruptis, non ſolùm deſinunt ſuas exequi functiones; ſed omninò fatigantur, franguntur, langueſcunt, & pereunt. Vel nocet contractione, & diſtractione membrorum, undè maximi excitantur dolores. Nam ſi parturientes tanta patiuntur, quid maleficiis affecti, cùm membra contrahantur, & diſtrahantur tàm atrociter, ut in equuleo torqueri videantur? Simili diabolica vexatione affecta erat mulier illa, *quæ*, ut ait Lucas *c. 13. annis 18. habebat ſpiritum infirmitatis, & erat inclinata, nec omninò poterat ſurſum reſpicere, quam* ait Chriſtus, *Sathanam alligaſſe.*

Membra diſtrahit, vel contrahit.

Quartò hominibus obſeſſis dæmon nocet impellendo eos in varia pericula, nunc in ignem, ut flammis conſummentur: nunc in aquam, ut ſuffocentur: nunc in præcipitia, ut collidantur, aut aliàs miſerè pereant; cujus impulſionis Marci 9. luculentum habemus exemplum in illo dæmoniaco, qui ad hujuſmodi mala incurrenda à dæmone impellebatur, qui à Chriſto fuit à dæmoniaca tyrannide liberatus.

97 *Impellit in varia pericula.*

Tandem ſæpè mortem ipſam variè infert: Nam, ut benè etiam docet Toſtatus *cap. 8. in Matthæum qu. 120. Dæmones plurimos homines occidunt; nec longa mora opus eſt ad hoc, quia ſubitò poterunt multos occidere*; ſic fuit de dæmone, qui occidit ſeptem viros Saræ, Tobiæ 3. ſic etiam dæmones occiderunt una hora in Ægypto omnia primogenita hominum, & pecorum: Exod. 12. fuerunt autem dæmones, qui hoc fecerunt. Pſalm. 77. ſcilicet, *Miſit in eos iram indignationis ſuæ, &c. immiſſiones per Angelos malos.* Quando enim permittuntur à Deo occidere, occidunt. Hæ ergo, & aliæ ſimiles ſunt operationes dæmonum malignæ, quibus homines intrinſecè vexare conſueſcunt.

Mortem ipſam infert.

§. III.

98 *Prædicta mala poſſunt fieri à dæmonibus extra corpora manentibus.*

HArum autem operationum nonnullæ à dæmone, ſivè intra corpus, ſivè extra corpus exiſtente exerceri valent. Poteſt enim extra manens ſic torquere arreptitios (dummodo ſint intra ſpheram activitatis ſuæ) eos cogendo cadere in ignem, vel aquam; ſicut illum, de quo Matthæi 17. & Marci 9. Movere ex impetu ad diſcurrendum huc, illucque ut dicitur de quodam arreptitio Luc. 8. qui ruptis vinculis agebatur à dæmonio in deſertum: Inducere, ut ſe torqueant, ut ille, qui ſe concidebat lapidibus Marci 5. Aliaque hujuſmodi opera in eis exercere; ſicut

Actuum

Actuum 19. de arreptitio, qui invaluit contra duos, ita ut nudi, & vulnerati fugerent de manibus ejus. Quæ omnia possunt fieri à dæmone extra corpus manente per solam applicationem virtutis motivæ ad impellendum; licèt meliùs fiant existente dæmone intra corpus: quia meliùs potest sibi coaptare illud ad movendum, quàm si extra manserit: ut latè docet Tostatus *in c.8. Matthæi qu. 113.* sicut prædictis Energumenis, actualiter dæmone existente intra corpus, omnia prædicta evenisse, credendum est.

99 *Quædam operationes fiunt à dæmonibus nonnisi intra corpora existentibus: ut perfectè loqui.*

Aliæ verò sunt operationes, ad quas regulariter dæmon est intra corpus, ut per os Energumeni perfectè loqui. Multa enim arreptitii loquuntur, quæ, constat, eos non dicere, sed dæmones per illos: cùm sæpè ipsi non se intelligant. Ad hoc autem necesse est, ait Tostatus *loco citato*, dæmonem esse in corpore: quia locutio fit per motum organorum interiorum, quæ à dæmone moventur prout est in corpore.

§. IV.

100 *Dæmones sæpissimè sunt in corpore, etiamsi non loquantur.*

SED non solùm regulariter, quando per homines loquuntur dæmones, sunt in corpore; sed etiam sæpiùs, quamvis non loquantur. Nonne *Jesus*, Lucæ 11. *erat eiiciens dæmonium, & illud erat mutum?* Ad quid enim Christus, cùm aliquem sanabat arreptitium, de corpore exire dæmoni præcepisset, nisi in corpore fuisset? Hunc namque modum loquendi: *Exi ab homine spiritus immunde*, non ad operationem tantùm; sed ad personam dæmonis in corpore existentis, & operantis dirigi planè constat. Quarum locutionum formulæ extant Matthæi 8. Marci 5. Lucæ 8. Undè non solùm verum est de spiritibus loquentibus, ut dicitur Marci 1. & Lucæ 4. scilicet, *Exibant dæmonia à multis clamantia, & dicentia: Tu es filius Dei*, & Actuum 16. dixit Paulus spiritui: *Præcipio tibi in nomine Jesu exire ab ea*, & dicitur, quòd *exiit eadem hora*. Sed etiam de spiritibus non loquentibus: sic patet Marci 9. de illo dæmone, qui allidebat puerum, & cogebat spumare, & proiiciebat in ignem, & in aquam, & tamen non loquebatur; quia erat spiritus mutus, & surdus, sicut Christus dixit illi: *Exi ab eo, & ampliùs nè introeas in eum*. Poteratnè clariùs Christus explicare, ac demonstrare, dæmonem esse in corpore secundùm suam substantiam, & existentiam? Si enim tantùm in corpore suam habuisset operationem, ut dicunt quidam, cùm possit operari in corpore etiam manendo extra corpus, Christus tantummodo præcepisset dæmoni, nè ampliùs noceret homini; nec usus fuisset illo verbo: *Exi ab homine, nec introeas*: quæ verba ex vi propria respiciunt dæmonis substantiam, & existentiam, & non puram operationem: cùm dæmon possit manere in corpore definitivè, & nullam sensibilem efficere operationem.

Constat ex variis locis Evangelii.

Sic generaliter quandocumque agitur de sanatione arreptitiorum dicitur, quòd eiiciuntur dæmonia, ut habetur Matt. 10. *Dedit Discipulis suis potestatem spirituum immundorum, ut eiicerent illos*; qui neutiquam eiici dicerentur, nisi priùs intra corpus existentiam haberent. Quam veritatem docet Tostatus *q. 113. in c.8. Matthæi*, Scotus *in 2.d.2.q.5. & 6.* Joseph Angles *ibi qu. 3. diffic. 2.* cum tota Scotistarum Schola. Hæc de dæmone. Qui majora videre cupit, legat Delrium *lib.2. Disquis. Mag. per totum*, Theologos *in 2. ubi de Angelis*, Pelbartum *tom. 2. Rosarii, ver. Dæmon.* Malleum Maleficarum, Anan. *de natura dæmonum*, Compendium Malef. Guaccii, ac cæteros supra in hoc articulo allegatos.

ARTICULUS II.

De Maleficis, ut causa Maleficiorum.

111 *Ad maleficium requiritur libe-*

CErtissimum est apud omnes, qui de maleficiis pertractarunt, ut maleficium aliquod perficiatur, præter divinam permissionem, de qua infra *art. 4.* & diaboli

Ad hominis in maleficium consentientis voluntas.

boli operationem, de qua supra, requiri liberam hominis ex malitia in illud consentientis voluntatem, sine qua opus malum etiam à Deo permissum, & à dæmone consummatum maleficium dici non potest. Ex quo tentationes, morbi, calamitates, cæteraque mala, quibus dæmon per seipsum Sanctos insequitur, ut S. Job, S. Antonium, & alios, sicut & tormenta, ac punitiones, quibus aliquando in hac vita aliqui peccatores iniqui torquentur, ut Saul, & nonnulli tyranni, non maleficia, sed opera diabolica vocitantur, & Sancti, & homines illi iniqui iis affecti, haud maleficiati, sed vexati dicuntur: nam licèt omnes maleficiati sint vexati à dæmone; non tamen omnes vexati à dæmone sunt maleficiati. Quare ad perfectionem operis malefici non sufficit, dæmonem id malum efficere; sed necesse est, hominem maleficum libero arbitrio, & malitioso consensu, & voluntate determinata ad illud concurrere; ut ex operatione diabolica, & humana cooperatione ejus consurgat integritas, ut testatur Delrius *Disquis. Magic. lib. 3. par. 1. q. 1* Binsfeldius *tract. de Confess. malefic. prælud. 1. 2. & 3.* & communiter omnes, qui de maleficiis tractant.

§. I.

112 Maleficorum varia nomina.

HI autem Malefici à Doctoribus, qui de maleficiis tractant, variis nominibus insigniuntur, prout sunt varia eorum studia, in hoc tamen uno omnes convenientes, quòd maleficiis exercendis, quibus ope dæmonum aliis damnum paratur, operam navant.

Magi vocantur ob abstrusam rerum naturalium, & effectuum mirabilium notitiam, quam præseferunt, Venefici: quia veneno homines, & animalia inficere, & interficere consueverunt. Incantatores: quia verbis, & carminibus opera magica perficiunt. Sortilegi ob sortilegium, quod universaliter acceptum omnes diabolicas artes complectitur. Sortiarii ob sortes immissas in creaturas. Sagæ à satis agendo, aut sagiendo: quia in officio satis, & nimis agunt, nimiaque scite desiderant. Striges ab ave Poetarum fabulosa, quæ nocturno tempore infantes necare, & rapere, eorumque sanguinem sugere, & absorbere dicitur. Lamiæ à bestia monstruosa, quæ fætus dilaniare creditur. Pharmaceutriæ à Virgilio: quia pharmaca sivè noxia, sivè proficua sanis, vel ægrotis propinare solent. Et communiori vocabulo Malefici à malefaciendo: eò quòd studio, operatione, & conatu malis inferendis insudant; nec aliud magis avent, quàm impellente, & operante dæmone maleficiis non solùm homines, sed & alias creaturas, quæ ad homines spectant, inficere, ac divexare, ut habetur *26. qu. 5. can. Nec mirum. & L. Nemo. C. de malef. & mathemat.* & ita eos communiter appellat vulgus.

QUÆSTIO I.

Quibus modis Malefici concinnent sua maleficia.

103 Per maleficium somniferũ quid operentur Malefici.

RESpondetur, Maleficos variis modis, operante dæmone, sua maleficia concinnare: quæ omnia ad triplex maleficii genus revocari possunt, nempè ad Somniferum, Amatorium, & Hostile.

Somnifero maleficio hominibus damnum inferunt Malefici, dum eos potione aliqua, vel malo carmine, aut certis ritibus soporant, ut intereà eis venenum infundant; vel infantulos rapiant, aut necent, vel furtim quid subtrahant; vel stupro, adulteriove aliquam mulierem contaminent. Quod faciunt interdum Malefici, & fieri potest naturalibus soporiferis venenis. De his plurima exempla congerunt Binsfeldius *de Confessionibus malefic. p. 1. conclus. 5.* Remigius *lib. 2. cap. 4. dæmonol.* Delrius *lib. 3. par. 1. Disquis. magic. q. 2.* & patet exemplo, quod narratur *in vita D. Bernardi lib. 2. c. 6.* nam ibi tot annis adjacentem maritum incubus

uxoris fefellit, quod eo dormiente factum oportuit. Simile mihi enarravit anno Domini *1649.* quædam vidua, quæ viginti, & ampliùs annis à dęmone incubo vexata erat; qui singulis noctibus cum ea carnaliter, ac si maritus ejus esset, commiscebatur, loquebatur, ac familiariter conversabatur; immò, ut ipsa dixit, noctu in cameram quandoque introducebat Magos, ac Maleficos, qui eam comprimebant: & dum maritus adhuc viveret, & cum ea in eodem lecto decumberet, eo dormiente dæmon incubus forma viri assumpta illam cujuslibet generis spurcitiis carnalibus fędabat; quod non ita facilè dæmon assecutus fuisset, nisi priùs illius maritum somnifero maleficio soporasset.

§. I.

104 *Maleficium amatorium quid operetur in hominibus.*

MAleficio amatorio homines affici dicuntur, dum dęmone suis maleficis philtris, & poculis amatoriis operante, ad impurum amorem tam validè flectuntur, ut non amare, sed furere videantur. Quod dęmonem perficere posse, divinæ testantur scripturæ. Oseæ 4. Hostis humani generis vocatur *spiritus fornicationis*: quia potest incendere hominem ad libidinem, non tamen cogere nisi volentem, ut explicat Cassianus *Collat.7.c.3*. Nahum 3. *Propter multitudinem fornicationum meretricis speciosę, & gratę, & habentis maleficia.* Quod de maleficiis amatoriis rectè interpretatus est Franciscus Ribera. Ferè similia verba sunt apud Baruch *in epistola Jeremiæ 8. vers.42.*

Idem Patres asseverant, S.Irenæus *lib.1.c.9.* S.Greg. Nazianzenus *orat.29. in laudem Cypriani*, S.Gregorius Roman. *lib.1. Dialogorum c.4.* S.Epiphanius *lib. 1. tom.2. contra hæres. Ebionatar.* Arnobius *lib.1. contra Gentes*, & S.Hieronymus *lib.3. Comment. in epist. ad Ephes. c.6.* qui docet, aliquos esse dęmones amoribus, & amatoriis canticis servientes.

Theologi uno ore talem admittunt potestatem, S.Thom. D.Bonav. Petrus de Palude *in 4. sent. dist.34.* Alphonsus à Castro *lib.2. de justa hęretic. punit. c.15.* Michael Medina *lib.2. de recta fide in Deum c.7.* & moderni omnes sequuntur.

Idipsum confirmant leges, quæ sub gravioribus pęnis pocula amatoria vetant, *l. Constantiniana. Eorum. C. de Maleficis, & Mathem L.3.§. Adjectio, ff. Ad legem Corneliam, de Sicariis, & L. Si quis aliquid, §. Abortionis, aut poculum amatorium, ff. de pœnis.* Quibus astipulantur omnes Jurisperiti. Idem testantur Philosophi, Medici, ac Poetæ, quos omnes videre licet apud Delrium *Disquisit. Mag. lib.3. par. 1. q.3.* ubi etiam explicat modum, quo hujusmodi formantur maleficia, & effectus, quos dęmones in hominibus operantur, ad quem remitto Lectorem.

§. II.

105 *Per maleficium amatorium non potest cogi voluntas ad amandum.*

HOc unum non reticendum censeo: videlicet, quòd in iis operationibus magicis quantumvis efficacibus, numquã voluntas, seu liberum arbitrium potest cogi. Nam etsi diabolus possit movere corpus, turbare phantasiam, & mediis sensibus internis, & externis in intellectum cogitationes excitare; tamen non sic movere voluntatem potest, ut in suo actu cogatur: quia implicat contradictionem, illam esse liberam, & tamen quoad actum suum interiorem cogi, ut eruditè docet D. Bonaventura *in 2. dist.25. p.2. q.5.* & sustinent communiter Theologi. Si quid enim vult, ex hoc, quòd libera est, liberè vult: & si aliquid vult, voluntariè vult. Si autem cogeretur, aliquid serviliter vellet, & invitè vellet, & sic simul, & semel actum haberet liberum, & servilem; voluntarium, & involuntarium, quod est impossibile. Ideò totum, quod facit veterator ille, est, liberum arbitrium allicere, & libidinis pabulum ministrare per concupiscentiæ motus, & cogitationes intrinsecùs commotas, & excitatas.

Unde

Unde si quis per maleficium amoris inductus moveatur ad aliquam mulierem concupiscendam, eamque in sponsam ducendam, matrimonium tenet, nec potest dirimi: quia licèt ibi fuerit inductio; non tamen ibi fuit coactio: Actus enim voluntatis, quo præstitit consensum, fuit liber, quod sufficit ad validitatem contractus.

§. III.

106 *Maleficium hostile quæ damna homini infert.*

HOstili maleficio quot modis, putas, sævit in homines furens eorum inimicus, qui nomine *Abaddon* Hebraicè vocatus, Græcè *Apollyon*, Latinè *Exterminans dicitur*; & re, & facto talem se exhibere desiderat, generalia in bonis animæ, & corporis, & fortunæ exterminia inducendo, hostilibus maleficiis, aut damnum inferentibus, aut aptis inferre, aut ideò adhibitis, ut inferatur: dum actu, potentia, & intentione hominem à facie terræ exterminare, seu ut explicat S. Antonius à Padua *serm.24. extra terminos vitæ æternæ ponere* conatur: quod præstat multipliciter.

Nocet Animæ.

Suarez lib.8. de Angelis c. 20. num.8.

Primò enim dæmones animam maleficiis aggrediuntur, dum errorem in intellectum, in voluntatem odium, in memoriam oblivionem inducunt; ut docet Tostatus *in c.8.* Matthæi *q.121. Dæmones, ait, sunt valdè invidi, & summè desiderant nocere homini; ideò ex invidia tentant eum inducere in peccatum, ne assequatur beatitudinem*; quod intellige, tentant, sive per seipsos, sive per Maleficos.

Corporis damna infert.

Secundò *si non possunt animæ nocere, saltem tentant damna corpori inferre*, ut prosequitur Tostatus; quod ut plurimùm exequuntur per suos Symmistas, nempè per Maleficos, qui hominibus nocent, nunc devovendo, id est dæmonem in brutorum, vel hominum corpora sola imprecatione immittendo, ut pluribus exemplis Remigius *lib.2.c.9. & 10. dæmonolatriæ* confirmat. Nunc viros, ac mulieres malè afficiendo: Et hos quidem genitalium languedine, retractione, absconsione, subtractione, castratione, seminis exsiccatione, infrigidatione, & spirituum vitalium ad membra generationis prohibitione: Illas verò muliebrium locorum arctatione, obseratione, dilatatione, matricis indignatione, & concubitus horrore: Utrosque impotentia coeundi, odio reciproco, impedimento contactus, cohærentia mutua canum more, variisque modis. De quibus Paludanus *in 4. dist.34.q.2.art.3.* Petrus Gregorius *in Syntaxi Artis mirabilis tom.1. lib.7.c.7.* Auctores Mallei Malefic. *p.1.q.8.* Binsfeldius *tract. de Confessionibus malefic. par.1. qu. conclus.6.* & communiter Theologi *in 4. dist.34.* Canonistæ *in tit. de frigidis, & malefic. & dist.in.33. q.1.c. si per sortiarias.*

Varia in usu matrimonii.

§. IV.

107 *Mulieribus prægnantibus.*

INsuper dæmonum ope Malefici, ac Striges mulieribus uterum gerentibus abortus, vel vehementissimos partus dolores mittunt: ut habetur *L. si quis aliquid, §. qui abortionis, ff. de pœnis, & L. prægnantem, eodem ff.* Aliquando lac mulierum ita desiccant, ut etiamsi maturos edant partus, tamen illo semper carent. Quod etiam operantur in fæmellis animalium; ut exemplis confirmat Paulus Grillandus *tract. de Sortilegiis q.6.* Tandem miseros homines variis ægritudinibus vexant, dolore capitis, dentium, pectoris, stomachi, ventris, renum, membrorum debilitatione, nervorum attractione, carnis tumefactione, hydropisi, paralysi, ipsaque morte, ut supra prosecuti sumus *nu.92. & sequentibus.* Maximè autem, ac sæpiùs nocent infantibus; quia hoc securiùs præstant, cum illi eos de offensa, & delicto accusare non valeant. Hos autem nunc fascinatione, nunc strigatione è medio tollere conantur, ut testantur Delrius *Disquisit. Magic. lib.3.q.4. sect.1.* ac Bartholomæus Spineus Magister Sacri Palatii *q.8. de Strigibus.*

§. V.

108 *In bona fortunæ.*

TErtiò Malefici post perturbatas animas, & læsa corpora in bona fortunæ grassantur præcipuè per incendia, quæ excitant in domibus deponendo gladium, hastam, scipionem, linteolum, quo involutæ sunt minutiæ quædam instar fœni dissecti, aliaque id generis ignis, & caloris expertia; ex quibus posteà flamma prorumpens inextinguibilis citò ædes absumit, quicquid domestici in contrarium nitantur: ut certissimo exemplo cujusdam Janæ Nigræ Armacurianæ confirmat Remigius *lib.2.cap.13.dæmon.* Vel iidem à dæmone ollam plenam ignitis carbonibus accipientes, eam in domos, pagos, & oppida invertunt, ut brevi tempore consumantur (Sicut Oppido Schiltaco in Helvetia intra horam igne consumpto accidit) ut referunt Erasmus *in Epistolis*, & Lycosthenes *in prodigiis*. Ex incendiis colligere licet, quid possint in tempestatibus, grandinibus, nebulis, pruinis, aquarum diluviis, inundationibus, submersionibus, bruchis, vermibus, peste, fame, aliisque publicis calamitatibus excitandis, quorum omnium exemplis abundant omnes Auctores, qui de Maleficis, ac maleficiis tractant. Rationem reddit Tost. *in c.8. Matt. q.126 Tanto*, ait, *ardore dæmones hominibus nocere desiderant, quòd si non possunt nocere eis in seipsis, saltem volunt nocere in quibuscumque rebus eorum.*

Petrus Binf. de Conf. Malefic.

§. VI.

109 *Crimina Magorum puniri jubet Innocentius VIII.*

PRædicta omnia Magorum, ac Maleficorum detestanda crimina complectitur, detestatur, ac pœnis debitis expiari jubet Innocentius VIII. Bulla sequenti, quæ meritò hic est describenda pro incredulis, qui hujusmodi Maleficorum facinora intoleranda negant.

Sanè nuper, inquit, *ad nostrum non sine ingenti molestia pervenit auditum, quòd in nonnullis partibus Alemaniæ superioris, nec non in Moguntinen. Coloniens. Treviren. Salzburg. & Bremen. Provinciis, Civitatibus, terris, locis, & diœcesibus complures utriusque sexus personæ propriæ salutis immemores, & à fide Catholica deviantes cum dæmonibus incubis, & succubis, ac suis incantationibus, carminibus, & conjurationibus, aliisque nefandis superstitionibus, & sortilegiis, excessibus, criminibus, & delictis, mulierum partus, animalium fœtus, terræ fruges, vinearum uvas, & arborum fructus: nec non homines, mulieres, pecora, pecudes, & alia diversorum generum animalia; vineas quoque pomeria, prata, pascua, blada, frumenta, & alia terræ legumina perire, suffocari, & extingui facere, & procurare; ipsosque homines, mulieres, jumenta, pecora, pecudes, & animalia diris tam intrinsecis, quàm extrinsecis doloribus, & tormentis afficere, & excruciare, ac eosdem homines, ne gignere, & mulieres, ne concipere, virosque ne uxoribus, & mulieres, ne viris actus conjugales reddere valeant, impedire: Fidem præterea ipsam, quam in sacri susceptione Baptismi susceperunt, ore sacrilego abnegare: Aliaque quàm plurima nefanda, excessus, & crimina, instigante humani generis inimico, committere, & perpetrare non verentur, in animarum suarum periculum, Divinæ Majestatis offensam, ac scandalum plurimorum, &c.* Posteà hujusmodi criminosos debitas suis criminibus pœnas solvere præcipit.

Quæ maleficia Malefici, ac Sagæ perficiunt dæmonis ope aliquando per seipsum operantis; Aliquando mediantibus rebus naturalibus. Cùm per seipsum operatur, tunc Exorcista remediis spiritualibus, cùm patiens est benè dispositus juxta regulas infra explicatas, potest tollere, ac destruere maleficium: At cùm in maleficio adhibita sunt media naturalia, servanda sunt, quæ traduntur articulo sequenti.

ARTI-

ARTICULUS III.

De Rebus Naturalibus, ut ſunt cauſa maleficiorum.

110 *Dæmon in maleficiis utitur rebus naturalibus. Velut Cauſis naturalibus. Cauſis moralibus.*

QUamvis communis humani generis hoſtis ſæpè ſine rebus naturalibus homines diverſimodè lædere conſueverit; illis tamen ſemper in maleficiis uti, quandocumque alicui malefaciendo operatur, incomperto eſt. Quas vult à Maleficis adhiberi, vel ut cauſas naturales: vel ut cauſas morales.

QUÆSTIO I.

Quęnam ſint cauſæ naturales maleficiorum.

Cauſæ naturales vim habent nocendi à natura. Quibus dæmon utitur. Vel per motum localem. Vel per alterationem activa paſſivis applicando.

REſp. cauſas naturales eſſe omnes illas, quæ nocendi vim à natura inditam habent, & naturaliter agunt in eum, cui vel ingeruntur interiùs: vel exteriùs applicantur. In confeſſo namque eſt, dæmonem non ſemper præſtigiosè. ſed ſæpius verè, & realiter operari, præcipuè cum infirmitates, incendia, tempeſtates, & id generis mala excitare deſiderat. Quod duobus modis facere conſuevit: Altero per motum localem, quo inferiora corpora Angelis parent; ut docent D. Auguſtinus *lib. de Divinat. dæmon. c. 3. & 5. & lib. 3. de Trinit. c. 7. 8. & 9.* D. Thom Sotus, Victoria, Angelus, & alii relati à Delrio *lib. 2. Diſquiſ. Magic. q. 8.* Altero per alterationem, activa paſſivis applicando, qui modus ipſi facillimus eſt. Noſcit enim rerum omnium, quæ in mundo ſunt, vires, ſympathias, antipathias hominibus ignotas, ipſi notiſſimas; & ideò illa ſeligere ſolet, quæ optatum effectum producere poſſunt. Si perturbationes in animo ſunt excitandæ, & morbi in corpus immittendi, ſcit, quæ res naturalis phantaſmata commovere, turbare imaginationem, inſanias, & deliria cauſare valet: quæ humores vitioſos agitare, inquinare ſpiritus animales, detrudere nervos, & generare paralyſim, epilepſiam, febres phreneticas, cæteraſque infirmitates. Noſcit, quomodo aptè applicari debeant; cum optimè ſciat, quid unicuiuſque valetudini noxium, aut commodum ſit: quo loco, tempore, circumſtantiis debeant adhiberi: qua arte corporibus vel ſecundùm totam ſuam ſubſtantiam, vel ſecundùm ipſarum partem ſpirituoſam, & maximè efficacem clam ingerendæ ſint: quęnam morbum, & dolorem in aliqua corporis parte determinata aliis lęſis, aliis illęſis excitent; cùm ſint multa venena, quæ à tota ſubſtantia habent facultatem lędendi aliquam partem, ut Medicis manifeſtum eſt: Noſcit denique ubinam locorum lateant illæ, quibus opus habet; & eas undecumque, & à quocumque vult, maxima facilitate, & celeritate aſportat, & applicat, earumque virtutem auget, ut earum auxilio illa peragere queat, quæ ſolius naturæ operatio numquam efficeret.

§. I.

111 *Dæmon utitur agentibus naturalibus, ut inſtrumentis.*

HOC autem Dęmon pręſtat, agentia naturalia ſumendo ut inſtrumenta; ut docet D. Auguſt. *lib. de Geneſ. ad lit. c. 17.* Inſtrumenti verò conditio eſt, effectus non tantùm naturali ſuæ virtuti æquales, ſed longè excellentiores, & facultati agentis principalis à quo moventur reſpondentes producere. Unde ſicut ſecuris, quæ in ſe virtutem habet ſecandi dumtaxat, poteſt, quatenus inſtrumentum eſt periti fabri, à quo ſcitè movetur, ſtatuam elegantem, aut menſam artificioſam perficere: Et calor nativus, qui eſt in humano ſemine, quà calor eſt, poteſt calefacere, rarefacere, ſegregare, condenſare; ſed quà inſtrumentum eſt animæ, oſſa, nervos, & carnem generare poteſt, ita cauſæ naturales, quæ ſecundùm communem naturæ curſum natæ ſunt, aliquos particulares effectus producere poſſunt,

alios

alios edere suis viribus præstantiores, si à dæmonibus applicentur, qui illis tanquam notis instrumentis utentes, quoad substantiam, modum, vel celeritatem admiranda operantur; ut benè docet Delrius *loco citato*.

112 *Res prædictæ non excedunt naturæ terminos: vel vim naturalem causæ.*

Hæc tamen numquam naturæ cancellos effugiunt; aut excedunt causæ vim naturalem; ut benè docet D.Thomas 1.*par.q.*110.*ar.*7.*ad* 3.*& lib.*3. *contra Gentes c.* 103. Insunt enim revera hi effectus ipsis naturalibus agentibus eo modo applicatis, quibus dęmon applicando nihil confert præter conditionem, sine qua effectus isti non producerentur. Licèt namque vi rerum naturalium applicatarum utatur; operatur tamen potissimùm per modum artificiosum. Unde in iis admirandis productionibus nec sola activitas rei naturalis secundùm se debet attendi, nec sola quoque secundùm se dæmonis applicatio; sed ambo simul, id est vis naturalis applicata à dęmone, secundùm quod causa instrumentalis iis operationibus est res applicata; Causa verò principalis ipse dæmon applicans. Tunc enim naturaliter effectus producitur, cùm utriusque causæ conjunctæ non superant facultates.

Quare dæmon illas omnes rerum proprietates, virtutes, & potentias naturales perspectas habens, cùm vult mala inducere, ea jubet à maleficis adhiberi, quæ naturalem habent actionem in ordine ad effectus, quos producere intendunt; & sic applicari venena ad interficiendum, herbas ad sanandum, pulveres, & unctiones ad malefaciendum. Quæ omnia à Dęmone jubente, & Malefico operante ritè composita, causæ verè reales, & physicæ illarum ægritudinem sunt, & appellantur: eò quòd alicui passo applicata propriè physicè, & ex natura sua habent vim attingendi effectum, quem producunt, videlicet causandi talem ægritudinem.

QUÆSTIO II.

Quænam sint causæ morales maleficiorum?

113 *Causæ morales sunt res, quibus dęmon utitur ut signis.*

RESpond. causas morales maleficiorum esse res illas, quæ virtutem non habent ex se producendi tales effectus, quales Dæmon, & Malefici intendunt; atque applicantur non ut causæ physicæ, & reales ægritudinum operatione malefica immissarum; sed ut causę morales, vel saltem causæ, sine quibus non, utpotè signa, & symbola externa, quibus positis Maleficus dæmonem invocat, & dæmon ad Malefici placitum operatur. Cùm enim dæmon in omnibus studeat Deum æmulari, signis mirificè delectatur.

Deus propria ductus bonitate signa quædam sacra, quæ sacramenta vocamus, ad salutem humani generis instituere dignatus est, quæ secundùm Scotum *in* 4. *d.*1. *q.*4. sunt veræ, & propriæ causę instrumentales morales gratię, non physicę; id est non ex sua vi naturali; sed ex virtute principalis agentis, seu ex divina institutione. His verò ita assistit, ut quoties administrantur, toties gratiam dignè suscipientibus infundant: illosque spiritualibus donis sanctificent iuxtà propriam cujusque institutionem. Ita dęmon ejus ęmulus conjuratus pro sua multiplici nequitia vult ad hominum exitium promovendum, salutemq; evertendam, sensibilia signa instituere, quibus ita semper assistit, ut quoties à Malefico adhibentur, nisi à Deo impediatur, peragat maleficium, de quo ambo ex pacto convenerunt. Solet enim cum illo pactum inire, ut quandiù ligatura, ver.gr. sic annodata fuerit, vel quid tale defossum sub limine, aut talis imago igni applicata, tamdiù talis persona sit maleficiata; aut qui tali porta domum intrabunt, vel exibunt, tali dolore corripiantur: non quòd illa vim habeant ex natura sua, & per se producendi, & attingendi noxios illos effectus; sed quòd ex pacto dęmonem ad illos producendos invitent, & disponant, ut latè Delrius *Disquis.Magic. lib.*6.*cap.*2.*sect.*1.*qu.*3. innumeros cumulans Auctores.

114 *Signa maleficiorum sunt falsa, & deceptoria.*

Unde non sunt signa certa, & infallibilia, qualia sunt Sacramenta; sed falsa, & deceptoria: quia dęmon invocatus non semper adest, & multoties Maleficum irri-

irridet, nec vult ad votum illum audire; vel quia non potest; vel quia non permittitur; vel quia sic lubet.

Quæ dæmon vult apponi, ut per ea honoretur.

Illa tamen vult apponi, cùm aliquid ab eo ejus minister postulat, ut sicut Deus in Sacramentis colitur, ita ipse in maleficiis honoretur. Quod Augustinus *lib. de Civit. Dei cap. 6.* aptè docet iis verbis: *Dæmones*, inquit, *illiciuntur per varia genera herbarum, lapidum, lignorum, animalium, carminum, rituum, non ut animalia cibis; sed ut spiritus signis, inquantùm, scilicet hæc eis exhibentur in signum divini honoris, cujus ipsi sunt cupidi.* Unde ad malefaciendum sæpiùs non operantur etiam pluries invocati, nisi signa pacti ponantur, res nempè sensibiles, puta cortices, herbæ, plantæ, plumæ, ossa, capilli, & id generis quisquiliarum, ut hac ratione malefici suam exhibeant servitutem, debitumque testentur obsequium: ut docent Leonardus Lessius *lib. 2. de Just. & Jure, cap. 44. de Magia, dub. 6.* Delrius *loco citato.* Binsfel. *Comment. in C. de malef. & mathem.* Auctores Mallei, ac omnes, qui de maleficiis tractant.

QUÆSTIO III.

An spectet ad Medicum, vel Exorcistam judicare de rebus naturalibus in maleficiis adhibitis?

115 *Spectat ad Medicum judicare de rebus naturalibus naturaliter adhibitis.*

DICO I. Quando res naturales adhibentur, ut causæ physicæ naturaliter operantes, ad Medicum spectat judicare de illis; ipse enim qui de rerum naturalium proprietatibus, actionibus, vi, & efficacia unicuique ad suos proprios, & naturales effectus producendos à natura ingenita disputat, sententiam ferre debet, an naturalis virtus insit (puta huic minerali, auripigmento, alumini, iis herbarum radicibus, foliis, capillamentis, iis avium rostris, unguibus, plumis, iis animalium ossibus, pellibus, intestinis, iis oleis, unguentis, pulveribus, quæ in lectis, cultricis, vestimentis, aut domibus reperiuntur, eorum, qui maleficio sunt affecti) naturaliter inducendi talem morbum, quo hic vir, aut mulier laborat. Et an vi operantis naturæ solida, puta acus, lapilli, ossa ex eorum ore prodeuntia in corporibus generari, in ea immitti, in eis retineri, & ex eis egeri valeant. Hæc enim, & similia, prout sunt causæ naturales naturaliter applicatæ, & naturalem operantes effectum, ad Medici cognitionem pertinent, qui circa physicam eorum actionem tanquam de re arti medicæ subjecta determinat, quæ, qualis, & quanta naturaliter esse possit: Et ideò, cum talia reperiuntur, in quibus subest suspicio maleficii, ipsi offerri debent, ut ex scientiæ Medicæ conclusionibus judicet, an à tali re naturali huic personæ, vel loco naturaliter applicata talis effectus, qualis videtur in infirmo, vi naturæ, & physica operatione oriri possit.

§. I.

116 *Medicus potest sententiã ferre de maleficio negativè, & indirectè quãdo.*

QUòd si rem hujusmodi, quæ maleficii causa esse putatur, censeat ex artis Medicæ præscripto non habere à natura virtutem inducendi hujusmodi morbum, qualem maleficiatus patitur, tunc negativè fert sententiam, & indirectè judicat esse maleficium. Cùm enim juxta scientiæ medicæ regulas directè declarat, ex hac herba, ver. gr. aliave simili re morbum hunc naturaliter non posse procedere, indirectè asserit, illum aliunde præternaturaliter provenire. Et cùm causam naturalem non habeat, habere præternaturalem, seu liberam, dæmonem nempè opus maleficum perficientem, est asserendum.

Dico

§. II.

DIco 2. Pari modo quando res naturales in maleficiis naturaliter, ac physicè sunt applicatæ, ac naturalem operantur effectum (puta dolorem in stomacho, vel in capite, vel torsiones in toto corpore) ut cum à Maleficis dæmonis ope adhibita sunt venena, aut venenatæ potiones propinatæ, vel id generis in corpore immissa; si infirmitates ab hujusmodi causis productæ à perito Medico agnoscantur, nec Dęmon ampliùs assistat, sed spontè, vel coactè per exorcismos, ac pręcepta ecclesiastica, vel alia remedia spiritualia, de quibus infra, ab ęgroto totaliter recesserit, quis non fateatur, posse peritum Medicum remediis naturalibus hujusmodi curare morbos? Ratio est: quia quæ mediantibus causis naturalibus proveniunt, mediantibus contrariis ejusdem ordinis tolli possunt. *Nihil enim est tam naturale, quàm eodem genere quicquam dissolvi, quo colligatum esse reperitur. L. nihil. ff. de Reg. juris.*

117 *Cum maleficia sunt inducta per causas naturales naturaliter operantes, si dæmon nocere cessaverit, aliquando curari possunt à Medico.*

Experientia hoc docet in dies in multis ægrotis, quorum ęgritudines partim sunt naturales, & partim transnaturales. Naturales prout proximè, & immediatè à causa proxima naturali, à rebus nempè naturalibus provenire dignoscuntur: Transnaturales verò prout remotè, & mediatè à dęmone oriuntur, qui per se, vel per maleficos venena, vel alia hujusmodi noxia interiùs, vel exteriùs adhibendo, varias in corpore excitat infirmitates, ad quas tollendas (pręter exorcismos, ac pręcepta ecclesiastica, aliaq; id generis spiritualia à perito Exorcista ad causā transnaturalem auferendam remedia adhibita) ægrotis quoque ad Medicos est confugiendum, qui suis pharmacis vitiosos compescere humores, causasque morbi naturales auferre satagant, ut sic faciliùs perfectam valeant consequi sanitatem.

Experientia constat.

Quare Exorcistæ diligentissimè est observandum, ne festinanter, ac pręcipitanter suo judicio, vel ipsorum afflictorum dictis acquiescat, qui ne pecunias impendant in solvenda Medico mercede, libentiùs, ac faciliùs ad Exorcistas confluunt, quos sciunt, suum gratis pręstare, (vel saltem debere pręstare) auxilium. Sed circumspiciat cautè, ac prudenter singula perpendat; ac pręter signa certa, & evidentia, vel saltem probabilia, de quibus infra *art.* 5. observet etiam causas ęgritudinis naturales, de quibus compendiosè infra *nu.* 119. Quòd si fortasè morbum deprehendat ab aliqua hujusmodi causarum provenire, ac omninò esse naturalem, vel per causas naturales à dęmone immissum, suadeat ęgrotis, ad peritos Medicos suum habere recursum; nec ullo modo se intromittere debet in medicinis corporalibus exhibendis: ut latè infra demonstratur ubi *de Prudentia in erroribus cavendis num. 306. & sequentibus.*

Non sit præceps Exorcista in iudicio ferendo de maleficio.

§. III.

SÆpè tamen ex accidenti, & adjunctis circunstantiis contingere potest, quòd ars Medicorum non sufficiat, puta si venenum fuerit validissimum, ita ut statim totius corporis dispositionem invaserit: aut si nimis diù expectatum fuerit, antequam Medicorum cura sit adhibita, juxta illud Ovidii *lib. 1. de remedio amoris.*

118 *Aliquando contingit, etsi morbus sit naturalis, quòd ars Medicorum non sufficit eum tollere.*

Principiis obsta, serò medicina paratur,
Cùm mala per longas invaluere moras.
Sed propera, nec te venturas differ in horas;

Aut si subjectum veneficiis infectum ita sit debilis complexionis, quòd medicinas usque ad debitam operationem retinere nequeat, secundùm illud ejusdem Ovidii 1. *Pont.* 4.

Non est in Medico semper relevetur ut æger,
Interdum docta plus valet arte malum.

Atque hoc etiam perpendendum, quòd impii Malefici, & Sagæ frequenter venenis

nis à dęmone prȩparatis, & porrectis utuntur, quæ sine dubio efficacioris sunt operationis, quàm ea, quæ prȩparantur arte, & industria humana. Quæ venena solet dęmon non rarò in congregatione, finita chorea, distribuere, ut ex multorum confessione didicisse fatetur Binsfeldius *Comment. in Titul. C. de Malef. & Mathem. qu.6. conclus. 2.*

§. IV.

119 *Quando res naturales adhibentur ut signa, Medicus non potest rectè iudicare de maleficiis.*

Causa sanitatis, & ægritudinis naturalis quanam.

DIco 3. Quando Res naturales in maleficiis adhibentur, ut causæ morales (ut plurimum evenit, quòd solus dęmon virtute sua morbum operatur) ad Medicum non spectat de maleficiis judicare: Ratio est, quia malefici operis cognitio non est medicæ, sed theologicæ scientię. Nam *Medicina*, ut describitur ab Avicenna, & sustinent cȩteri Medici, *est scientia, qua humani corporis dispositiones noscuntur ex parte, unde sanatur, vel à sanitate removetur; ut habita conservetur, & recuperetur amissa.*

Sanitatis verò, & ȩgritudinis quatuor causas Medici assignant: Materiales, quæ sunt subjectum tum propinquum, ut membrum, aut spiritum: tum longinquum, ut humores, & eis longinquiora, elementa. Efficientes, quę sunt conservantes, aut permutantes humani corporis dispositionem: ut aerem, aquam, esum, potum, evacuationem, retentionem, motum, quietem, somnum, vigiliam: & alterationes in diversis anni temporibus, regionibus variis, artibus, & moribus, aliisque rebus, quę humano corpori superveniunt, atque ipsum tangunt, sive sint, sive non sint contra naturam. Formales, quę sunt complexiones, & virtutes, quę post eas eveniunt, & compositiones. Finales denique sunt operationes. Iis addunt causarum morbos facientium abolitionem à contrariis fieri: (quia contrariorum contraria sunt medicamina, & pro diversis morborum causis, eorum etiam medicationes ex rebus naturalibus, simplicibus, aut inter se compositis) puta mineralibus, herbis, radicibus, & corporibus solidis, liquatis, lixatis, & in massam, oleum, pinguedinem redactis sumendas, & conficiendas variari debere.

120 *Medicus per se quid consideret.*

Ex quibus colligitur, Medicos nihil aliud per se considerare prȩter humanum corpus ex parte, unde sanatur, vel à sanitate removetur; Et hoc secundùm causas planè sensibiles, & corporeas, quas per medicationes simpliciter sensibiles, & corporeas tollere debent, & per consequens, cùm de morborum cognitione agitur, illos nullam aliam causam cognoscere posse prȩter quatuor elementorum, humorum, partium similium, & instrumentalium symmetriam, vel ametriam, seu moderationem, & immoderationem, quarum illa sanitatis, hęc ægritudinis sunt causæ intrinsecæ. Insuper regimen in comestione, & potu; electionem aeris; evacuationem, & retentionem, motum, & quietem corporis; mutationes ętatum, regionum, cæteraque ex rebus externis extrinsecùs advenientia.

Non potest Medicus, ut Medicus est, directè cognoscere maleficia.

Unde sequitur, maleficiorum cognitionem ad eos pertinere non posse: quia maleficia causam habent intrinsecam, & extrinsecam tam procreantem, quàm sanantem extra naturam corporum, nempè Dæmonem, & Veneficum, qui in causando sunt insensibiles: eò quòd neuter per se quoad modum cadit sub sensu, vel phantasmate, ideòque illorum notitia per principia scientiæ medicinalis haberi non potest, quæ non fertur extra naturam corporum, totamque haurit à sensu, & phantasmate cognitionem; morborumque causas exquirit à sensibilibus, non autem ab insensibilibus, quales sunt dęmones: eò quòd à naturali philosophia sua fundamenta mutuatur.

§. V.

120 *Ad Medicos non spectat cu-*

DIco 4. Pariter asserendum est ad Medicos non spectare morbos maleficos curare, aut maleficia solvere: Ratio est, quia cùm ipsi nihil aliud norint, quàm me-

medicamina apponere contraria, & ea juxta diversas morborum causas variare, quæ à rebus sensibilibus, & corporalibus desumunt (nempè sanguinem emittendo, purgantia pharmaca adhibendo, victus rationem, vel alia hujus generis remedia assignando, pensatis priùs debitè causis tùm externis, tùm internis, quas à sensibilibus indagare consueverunt) maleficia aliquo contrario medicamine sensibili curari non possunt: cùm enim juxta Aristotelis doctrinam 2. *Topic.* & 5. *Metaph.* *Contrariorum contrariæ sint causæ*: abolitio causarum morbos facientium oportet fiat à contrariis: quia contrariorum contraria sunt medicamina, & pro diversis morborum causis eorum variantur medicationes; Ideò quænam rapione morbi malefici, causa dæmoniaca supposita, à Medicis ipsis poterit depelli? quænam sanguinis emissio? quæ concoquentia, quæ purgantia pharmaca? quæ victus ratio, vel alia hujusmodi remedia erunt dæmoniaco ejus morbo contraria: cùm dæmones sint substantiæ: *Substantiæ autem nihil sit contrarium*: ex Aristotele in *Postprædicam*? Nulla ergo proculdubio erit medicina, per quam tales morbi transnaturales à Medicis per res naturales auferri possint.

tare maleficia, ut maleficia sunt.

§. VI.

122 *Hoc testantur Medici.*

HAnc veritatem testantur Medici, quorum primus venit Joannes Fernelius vir sanè doctissimus, qui ad mentem Codronchi tàm disertè, & luculenter egit de morbis veneficis, & eorum causis, differentiis, & effectibus, ut omnes antiquiores, & recentiores Medicos facillimè superaverit, & meritò à quolibet studioso, ac Christiano scientiæ medicæ professore sit audiendus. Ille etenim has affectiones aptissimè trasnaturam nuncupat: eò quòd causam arti medicæ non obsequentem obtineant.

Hoc ipsum sæpissimè idem Codroncus in medicina peritissimus docet, repetit, & inculcat in suis libris *de Veneficiis*, in quorum præfatione hoc omnibus notum esse voluit, cùm dixit: *Quid igitur mirum, si plerique doctissimi Medici veneficos morbos, cùm causam extrinsecam tùm procreantem, tùm sanantem extra naturam corporum possideant, ignorare cogantur; nec ullam opportunam medicinam adhibere possint?* Hæc ille. & *lib.* 4. *cap.* 2. *Experimur*, ait, *remedia naturalia his morbis nihil prodesse, & Medicos frustra laborare in hujusmodi affectibus curandis. Quamvis enim ipsi intemperies adimere, & obstructiones aperire, noxios humores educere, & alia munia obire studeant; dæmones tamen omnes Medicorum conatus irritos reddunt: cùm non sinant medicamenta effectus suos sortiri: vel morbos continuè foveant, & causas adaugeant*. Et postquam hujusce veritatis rationem reddidit ex principiis medicinæ desumptam, concludit dicens: *Quinimmò, si Medici rerum omnium naturalium essent gnari, ut Angeli, & dæmones, & ad amussim mederentur; nihilominus maleficio affectos nequaquam per seipsos sanitati restituere possent, nisi virtus superior dæmonibus maleficium efficientibus à Deo ipsis Medicis impartita esset.*

Huic se subscribit lubentissimè in hac parte alius Medicus Daniel Sennertus *lib. de morbis à veneficio inductis cap.* 10. scribens sic: *Quibuscumque remediis naturalibus in morbis à veneficio inductis nemo certè sanitatem sibi polliceri potest: quia diabolus non solùm dispositionibus Medicis vulgò notis utitur, sed & ignotas introducere potest. Et cùm Medico ignotum sit, quibus modis diabolus ad nocendum usus sit, talia remedia aliquid juvare, morbum verò planè tollere non possunt*. Et si Medici non valent morbos maleficos curare, quomodo poterunt Exorcistæ, qui per medicinas corporales illos auferre tentant, cùm ipsi scientiæ Medicæ sint ignari?

§. VII.

123

Res naturales etiam naturaliter applicatæ à Dæmone, ac Maleficis, durante dæmonis operatione, non sunt de Medici consideratione.

DIco 5. Quamvis res naturales in maleficiis applicatæ, ut causæ physicæ, ac reales, suum naturalem producentes effectum, sint de Medici consideratione, & per consequens earum actio naturalis, prout talis est, ab illo debeat cognosci, & definiri: verùmtamen prout à dæmone, & malefico applicantur ex pacto ad morbum maleficum, aut quid simile causandum, non sunt de Medici consideratione; cùm ea, quæ dæmonis naturam, & operationem spectant, Theologo dijudicanda remaneant.

Quod ex communi experientia, quæ tria probat, confirmatur.

Probatur experientia ex tribus dictis.

Primùm: Has res naturales, cùm applicantur in maleficiis, non solùm suum naturalem producere effectum, qui unicuique juxta naturæ vires competit; sed ulteriùs progredi, & majora conari, quàm virtus naturalis possit perficere. Quod manifestum signum est dæmoniacæ potestatis virtuti naturali superadditæ, cujus effectum non Medicus, sed Theologus discernere debet.

Secundùm: Has res applicatas, ut plurimùm à Medicis non agnosci: quia à dæmone conficiuntur, & posteà Maleficis consignantur: ut patet in pulveribus venenariis, quibus utuntur, cùm aliquem maleficio afficere cupiunt. Nam si Medico offerantur, definire, & assignare non potest, ex quibus rebus componantur, & rationem reddere, quare horum alii sint atri, alii cineracei, alii rufi coloris: multò minùs, cur ater necem, cineraceus morbum gravem, rufus infirmitatem afferat, & albus conferat sanitatem; & eò magis, quare cinereus, seù cineraceus v.g. per unum ex Maleficis applicatus infirmitatem, per alterùm necem, per alium morbum afferat, eodem pulvere contrarios effectus producente: ut testatur Nicolaus Remigius *dæmonol. lib. 1. cap. 2. & 3.* Immò nec ipse Maleficus hoc novit, qui virtutes illorum ignorat.

Tertium: Rarissimè, & ferè numquam res naturales, ut causas physicas ad suum physicum effectum solùm producendum in maleficiis applicari; sed præter solitum naturæ cursum aliud agere, & operari; atque ideò apponi, ut signa conventionis, & pacti inter dæmonem, & maleficum.

Concluditur, spectare ad Theologum Exorcistam cognoscere, ac curare morbos maleficos.

Undè sequitur, hujusmodi rerum applicationem ad Theologi Exorcistæ judicium pertinere, utpotè judicis competentis operum Maleficorum; ad cujus tribunal standum ab iis, qui eorum vi infirmitate detinentur, aut quid simile nocuum patiuntur.

§. VIII.

124

AMpliùs hæc veritas comprobari posset ex ipsis actionibus nedùm realibus, & physicis, sed intentionalibus sensibilibus, phantasticis, & intelligibilibus, ex quibus Medici non obscurè cognoscerenr, quid, & quomodo res naturales agere, vel non agere valeant in dæmones; sed de his latè, ac distinctè divino opitulante Numine tractabitur tempore magis opportuno.

Quid agendum à Medicis, cùm suspicantur, aliquem esse maleficio affectum.

Interim Medicos quæso, ut cùm maleficio vexatis opitulari vocantur, ut moris est, cùm cæteros ægrotos invisere solent, exequantur ea, quæ sunt partes Medici, non quæ ad Theologos spectant. Nec intolerandum quorundam Medicorum errorem sequi velint, qui si semel alicujus ægroti curam susceperint, & cæperint ei præscribere remedia, quæ ad ejus sanationem conducere videntur, etiamsi latentem dæmonem posteà deprehenderint, eò quòd in tollendo morbo laborant incassum, irritaque sunt omnia pharmaca, quæ ab ipsis adhibentur; nolunt tamen fateri maleficium; sed in pharmacorum usu assignando, & remediis naturalibus applicandis perseverant; erroresque errori adiicientes, non cessant ægrotum à dæmone vexatum eo modo curare velle, quo sanandus esset, si infirmitate aliqua à causa naturali proveniente corriperetur, quasi è re sit, suum honorem in errore perseve-

rando

rando tueri, quem labefactari, atque insigni nota deturpari putarent, si cessarent ab errore, qui tandem cum ipsorum summo dedecore omnibus manifestatur. Sed eorum semitas sequantur, qui hanc obstinatam in malo perseverantiam juremeritò damnant sua praxi contraria. Nam, cùm tales infirmi ipsis offeruntur: Primò omnia morbi symptomata, seù quæ prӕter naturam eveniunt, omnesque actus nempè obsessionem, possessionem, seù vexationem dęmoniacam, aut maleficium patientis attenta, exacta, & justo pondere librata meditatione considerant, & observant. Tum illos ad principiorum Medicorum normam, & artis medicę regulas examinant. Indè quibusdam experimentis, quęnam sit causa latens, explorant; quod facilè assequuntur considerando signa, quę habentur infrà *art.* 5. Et cùm inusitatos effectus, motusque insolitos deprehendunt, qui à naturali causa ortum habere non possunt, hujusmodi sanandis infirmis non se ampliùs immiscent; sed illos ad Theologos Exorcistas, & Ecclesię Ministros remittunt, ad quos sciunt talium morborum cognitionem, & curationem pertinere.

§. IX.

125

Exorcista potest licitè tollere signa maleficii

Dico 6. Quandocumque res naturales in maleficiis adhibentur, ut causę morales, potest Exorcista maleficia tollere, ac destruere per curationem moralem, idest, per destructionem signorum, quibus pactum dæmonis cum Malefico initum adhęret, nocendi alicui personę, quamdiù signum durat: hęc enim curatio licita est, & recta, ut latè probat Delrius *Disquis. Magic. lib.6 sect.* 1. *qu.*1.

Possunt tamen maleficia destrui sine signorum maleficorum destructione.

Fatemur tamen indubitanter, sine maleficorum signorum destructione posse morbos maleficos depelli, ac dęmones fugari. Et experientia didicimus, multos per pręcepta dęmoni facta in nomine Jesu à quacumque dęmonis vexatione perfectè sanatos fuisse, nullo modo quęrentes, vel consulentes quęrere, aut comburere maleficii signa; sed omni, quo potuimus studio, ac labore conati sumus, Energumenis, ac maleficiatis suadere, eosque instruere, ut maximè in Dei bonitate, ac liberalitate infinita, ejusque incommutabili veritate, ac fidelitate, nec non in virtute Sanctissimi Nominis Jesu totam spem suam, ac fiduciam collocarent; ac Sanctę Matris Ecclesię potestati suis ministris traditę ad effugandos dęmones, ac maleficia destruenda fidem adhiberent; ac pro virili dęmonis tyrannidem, & audaciam conculcarent, ut latè docetur infrà *part.*3. Idcircò talem signorum destructionem ad dęmones expellendos, aut maleficia destruenda necessariam non esse, asserere non ambigimus: quia virtus divina, ac potestas ecclesiastica in destruendis maleficiis non dependet ab illorum signorum destructione; nec ullam relationem habet ad talia signa, quę non physicę, sed morales tantùm sunt causę maleficiorum. Quod etiam

Constat exemplo S. Hilarionis.

prӕstitit S. Hilarion Abbas (ut refert S. Hieronymus *in vita ejus*) cùm quędam puella à dęmone obsessa ad eum liberanda delata esset. Cùm enim dęmon respondisset Hilarioni: *Exire me cogis, & ligatus subter limen teneor: non exeo, nisi me adolescens, qui tenet, dimiserit*, (utique nisi ablatis signis maleficii.) Noluit S. Abbas, antequam purgaret Virginem, signa jubere perquiri: *Nè*, inquit S. Hieronymus, *aut solitis incantationibus recessisse dæmon videretur: aut ipse sermoni ejus accommodasse fidem*. Non quòd investigare signa malum esset; sed simpliciter noluit. *Qua absoluta locutione indicare videtur* (ut observavit Suarez *tom.*1. *de Religione l.*4. *de Superstit. c.*17. *num.*18.) *non ex necessitate, sed ex perfectiori virtute ita se gessisse, ac subinde non id omisisse, quia esset malum; sed quia plus de Deo confidebat. Erat enim dignum tali viro, ut altiori virtute, & perfectiori modo dæmonis opera destrueret; & ideò de quærendis signis non curavit*. Deindè fortasse Hilarion metuebat aliquod scandalum, ut significant illa verba: *Nè solitis incantationibus recessisse videretur*, idest, nè astantes putarent, quòd dęmon nullo modo expelli posset, nisi destructis iis signis, quasi non esset aliud reme-

 dium,

dium, puta preceptum dęmoni factum in nomine Jesu, quo dęmones expelli possent; facilè enim crederent, non potuisse dęmonem expelli à Viro Sancto invitum, & non ablatis signis. Vel dicendum, quòd noluit S. Abbas, illa signa priùs quęri, ac destrui, nè videretur ipse dictis diaboli fidem prestasse, qui negabat, aliter se expelli posse, nisi signo malefico destructo.

§. X.

126 *Maleficus pœnitens non tenetur à dæmone quærere chirographum, quod est in ejus potestate.*

Dico 7. Quando res naturalis, sivè artificialis est signum non maleficii facti, vel faciendi; sed primi pacti à Malefico cum dęmone initi, si signum, seù chirographum sit in potestate dęmonis, non tenetur Maleficus, cùm ad sanam mentem revertitur, & convertitur ad Deum, illud quęrere à dęmone, ac consignare, atque dilaniare, sed ut è dęmonis potestate liberetur, sufficit, peccatorum suorum veram, ac sinceram agere pœnitentiam ex puro corde peccata detestando, dæmoni abrenunciando, ac toto affectu Dei misericordiam, & auxilium ejus implorando: ita tradunt Arsenale S.Inquis.*part.*10.*art.*162.Naldus *verbo Dæmon.num.*2.*& verbo chirographum num.*4.Suarez *tom.*1.*de Relig.lib.*2.*de superst.cap.*17.*num.*4.Sanchez *in præcept.Decalogi lib.*2.*cap.*40.*num.*53.Simanch. *tit.*63.*num.*13. & noster Lupus *Comm.S.Inquis.part.*3.*lib.*20.*dist.*5.*art.*2.*diffic.*2.

Maleficus pœnitens tenetur destruere, vel consignare chirographum, quod est in sua potestate.

Si tamen ipse Magus, seù Maleficus apud se chirographum retineat, illiusvè transumptum, cogendus est rumpere, aut comburere: Ita docent Sanchez *loco citato*, & Naldus *verbo chirographum num.*4.(Regulariter enim cùm aliquis homo Deo abrenunciat, ac dęmoni se devovet, solent duo fieri chirographa ejusdem tenoris, in quibus continentur conventiones, & pacta inita inter dęmonem, & Maleficum, quorum unum apud dęmonem conservatur, alterùm apud Magum, vel Maleficum.) Vel si non datur chirographum (ut puta sagis ignaris, & vilis plebeculę,) datur aliquod aliud signum factum, vel consignatum propria manu ipsius sagę, & ab ipso dęmone aliqua nota confirmatum, sed duplum, ita quòd unum extat in potestate dęmonis, alterùm in potestate sagę, ut sic per hoc signum extrinsecùm continuè testetur, ac protestetur, se semper ratam habere, ac firmam abrenunciationem Deo factam, ac devotionem, & venerationem dęmoni exhibitam: ac per hoc externum signum, internum voluntatis actum in dęmonis obsequium semper profiteatur. Ita etiam mihi enarravit incidenter quidam solemnis Magus doctissimus, cum quo (Ex mandato Reverendiss. P. Inquisitoris illius Civitatis, ubi ipse morabatur, ut ab erroribus illum revocarem, & ad sanam mentem reducerem) integro mense disputavi.

Quare licèt Magus, aut Maleficus non teneatur, scripturam, vel chirographum, seù aliud signum existens in potestate dęmonis requirere à dęmone, ut scindatur, ac destruatur, ut dicunt prefati DD.; tenetur tamen illud, quod est in sua potestate, rescindere, ac destruere; vel tradere Confessario, si pœnitentiam agat in foro interno, vel Reverendissimo P.Inquisitori, si in foro externo, ut per hujusmodi traditionem externam, coram Ecclesię Ministris internam testetur dęmoni abrenunciationem; ac veram, & sinceram ad Deum profiteatur conversionem. Nam manente, ac durante causa morali pacti, ac conventionis diabolicę, manet, & durat pactum, & conventio: Quod intellige, quando signum est in potestate Malefici, aut Sagę, nec illud destruere vult.

§. XI.

127 *Maleficium quando dicatur temporale.*

Dico 8. Quandocumque res naturales, vel artificiales, ut signa adhibita in maleficiis, sunt in potestate Malefici, aut Sagę, ita quòd pro libito suo potest illa tollere, ac destruere, illud maleficium dicitur temporale: quia potest tolli, ac destrui opere humano, seù industria humana: Quando verò signa, seù instru-

instrumenta maleficii non sunt in potestate Sagæ, aut Malefici, ita quòd non potest illa tollere, ac destruere ad suum libitum, sua met industria, & opere humano; sed necesse habet pro destructione recurrere ad dæmonem, tunc maleficium dicitur perpetuum, etiamsi possit à Deo auferri, vel ab Angelis, vel à Ministris Ecclesiæ, vel à Christi fidelibus per fidem, vel ab ipso dæmone: Dicitur enim perpetuum, non respectu Dei, vel Angeli, vel Ecclesiæ, aut credentium in Christi nomine, vel ipsius dæmonis; sed respectu humanæ industriæ, & potentiæ: quia humano opere minimè auferri potest: ita latissimè docet Tostatus *qu.90. in cap.19. Matthæi*, cui se subscribit Lupus *part.3. Comm. in Edictum S.Inquis.lib.20. dist.8. art.2.diffic.3.* Undè in maleficio matrimonii, quando maleficium durat per triennium, censetur dissolutum matrimonium, ut habetur *in cap.laudabilem, & cap.literæ tuæ extra de frigidis, & maleficiatis*: tunc enim maleficium censetur esse perpetuum eo modo, quo dictum est.

Quando dicatur perpetuum.

ARTICULUS IV.

De Deo, ut causa maleficiorum permissiva.

128 *Dæmon nihil potest efficere sine permissione divina.*

QUamvis dæmonum valdè magna sit scientia, ac potentia, & Maleficorum in maleficiis concinnandis iniquitas perversissima; nec desint eis res naturales, quibus utuntur vel ut causis physicis, vel ut causis moralibus ad damna hominibus inferenda; si tamen Deus non concurreret permittendo hujusmodi operationes, sed cohiberet, nihil penitùs efficere valerent: videndum ergo imprimis.

QUÆSTIO I.

An maleficia sint à Deo volente, vel tantùm permittente?

129 *Quomodo Deus maleficia velit.*

REspondetur, in maleficiis, sicut etiam in obsessionibus diabolicis (prout malum culpæ includunt, vel ad malum culpæ sunt inducentia) duo reperiri: alterum est substratum, seù materiale actionis, quatenus maleficium, vel actio malitiosa est entitas quædam positiva: Alterùm est malitia ipsa, seù deformitas, qua formaliter talis actio mala est, & mala vocatur.

Pro materiali.

Si de maleficii substrato, seù entitate positiva, aut materiali loquamur, Deus illam vult. Nam Deus, cùm sit omnium rerum, quæ cœli ambitu continentur, causa prima, universalissima, actualissima, & immediata, ut eruditè docet D. Bonav. in *1.sentent.dist.45.art.1.qu.2.* concurrit ad omnes operationes secundarum causarum, sivè liberæ, sivè naturales sint. Hæc conclusio est D.Augustini *3.de Trinitate*, ubi dicitur, Deum per suam voluntatem esse causam omnium motionum liberi arbitrii. Et cùm maleficium, aut peccatum pro materiali sit operatio liberi arbitrii, vel elicita, vel imperata, sequitur Deum velle illam entitatem, & ex consequenti eandem efficere: Ita docent D.Bonav. S.Thom. Scotus, & Ricard. *in 2.sentent.dist.37.* quos refert Angles ibi *quæst.7.art.1.diff 1.*

Appendix.

Hinc colligitur, Deum esse causam motionis linguæ blasphemantis, & occisionis, & extensionis manus Malefici ad maleficium concinnandum. Et ratio est: quia sicut concurrit Deus cum bruto, & leone ad hominem devorandum; ita etiam cum homine, ac dæmone ad peccati actionem efficiendam. Quærenti autem, quid sit iste concursus: Respondebis, esse volitionem secundam ipsius Dei, qua vult omnes causas, tam liberas, quàm naturales posse suas operationes exercere. Et quia peccatum est operatio hominis, vel dæmonis, vult Deus illam operationem ab illis posse physicè exerceri; & ita talis operationis entitativæ, & positivæ dicitur esse causa; Ita Angles *loco citato*.

§. I.

130 VEruntamen per hujusmodi concursum generalem ad maleficium licèt Deus velit actionem substratam maleficii; non tamen dicitur velle maleficium, vel esse maleficii causa, nisi permissivè. Ratio est: quia denominatio actionis non fit à causa universali, & indifferente; sed à causa propria, & particulari. Nam actiones, & passiones, & cujuscumque generis operationes attribuuntur causis propriis, & particularibus, & non universalibus, teste Arist. 2. *Physic.* Deus, & leo concurrunt ad devorandum hominem; non tamen dicitur Deus devorasse hominem, sed leo. Deus, & Maleficus concurrunt ad maleficium concinnandum; non tamen dicitur Deus maleficium concinnasse, sed Maleficus: quia Deus sua generali permissione, & concursu, non ut causa particularis, & propria, sed ut causa universalis, & indifferens concurrit ad maleficia; ideòque illi talis non est attribuenda operatio.

§. II.

131 *Pro formali maleficia non vult, sed permittit.*

SI de maleficio loquamur pro formali, scilicet quoad malitiam, seù deformitatem, ac defectum rectitudinis virtutis oppositæ, maleficia, sicut & obsessiones diabolicæ, prout quædam sunt tentationes ad malum culpæ inducentes, non sunt à Deo volente, ac jubente, sed permittente. Prior pars probatur: Nam D. Paulus Rom 9. tanquam evidentem veritatem hanc conclusionem confitetur, quando dicit: *Nunquid iniquitas apud Deum? Absit.* & Psalm. 5. *Quoniam non Deus volens iniquitatem tu es.* Confirmatur rationibus: quia, cùm Deus sit omnipotens, non potest deficere, & ex consequenti neque peccare. Posse enim peccare, & posse deficere pro eodem à D. August. accipiuntur.

August. lib. 2. de Symbolo cap. 1.

Deinde Deus est summa bonitas, qua major, & melior excogitari non potest, & si posset peccare (quod est impossibile) alia major bonitas posset excogitari, nempè illa, quæ peccare non posset. Altera pars probatur. Nam Deus dicitur esse causa maleficiorum, ac peccatorum permissiva, quatenus ipse non impedit, nec prohibet, aut subtrahit suum influxum, & concursum ad illum actum materialem, & substratum, cui annexa est deformitas, ac malitia, ut non destruat decretum suum, quo sancivit, ut creatura libera liberè operetur, quod est (propriè loquendo) velle permissivè.

Faventinus in 4. dist. 14. disp. 8. cap. 6. num. 3.

132 Confirmat hanc veritatem Suarez *part. 2. tract. de Angelis l. 8. cap. 20. num. 3.* loquens de dæmoniacis obsessionibus, ac vexationibus, quibus homines à dæmone affliguntur: *Sicut facultas*, ait, *tentandi non est ex positiva Dei ordinatione; sed ex permissione: ita hæc potestas nocendi in ordine ad talem finem (scilicet ad peccatum) tantùm est ex permissione divina, supposita naturali potestate, quam dæmon ad nocendum habet: est enim in utraque licentia eadem ratio.* Et infrà exponens sententiam D. Anselmi *lib. 1. Cur Deus homo cap. 7.* asserentis, hujusmodi pœnas à dæmone inflictas numquam fieri Deo jubente, sed tantùm permittente, ait, *quando pœna est tantùm ad probationem, & exercitium, licèt supponat generalem statum naturæ lapsæ, cùm tamen non supponat proprium reatum talis pœnæ ex proprio, ac personali peccato contractum, non est à Deo volente, ac jubente, sed permittente: quia non habet intrinsecè illam æquitatem justæ punitionis, & vindicationis.*

Solùm ergo dæmonem, vel hominem dæmone cooperante; maleficiorum, & obsessionum causam esse, nemini est ambigendum, qui talento optimo, nempè generali, & indifferenti illo Dei concursu in suam perniciem abutitur, quamvis tàm liberaliter illo donatus sit à Patrefamilias, ut eo utatur ad salutem.

At cùm Deus pientissimus sit, ac clementissimus, ac possit dæmonum tyrannidem, ac Maleficorum iniquitatem cohibere, cur non cohibeat, & impediat, patebit sequenti quæstione ex ratione divinæ permissionis.

QUÆ-

QUÆSTIO II.

Quare Deus permittat maleficia, & obsessiones.

CUM divina permissio vulgò hominum, & his, qui de mundo sunt, ac de mundo loquuntur, vix aliud videatur, quàm humana, quæ nihil agendo desidet otiosa, & agere volentes non impedit, etsi possit; ex quo errore mala gignuntur innumera, præstat rationem agnoscere, & causam divinæ permissionis. Nam licèt Deus mala, quæ tantùm permittit, nec approbet, nec velit; illorum tamen ordinationem & vult, & approbat, teste D. Thoma 1. *par. q.* 114. *art.* 1. Non quòd velit, & approbet ordinem, quo dæmones, vel iniqui homines nos oppugnant; *sed quia* ait Vasquez ibi *disp.* 245. *cap.* 2. *num.* 10. *oppugnationem, qua ipsi adversùs nos utuntur, Deus in finem suæ providentiæ refert: sicut etiam peccata non vult, ut fiant, sed facta refert in finem suæ providentiæ*. Propterea dicendum cum Seraphico D. Sancto Bonaventura *in* 1. *sent. dist.* 47. *qu.* 3. Deum mala, ac maleficia permittere propter bona, quæ ex hujusmodi permissione procedunt, sivè ex ordine rerum in universo: sivè ex ordine rerum in finem.

133 *Mundani malè sentiunt de divina permissione. Deus licèt peccata non velit; illa tamen ab hominibus patrata ordinat in fine bonum.*

Si ordo attendatur rerum in universo, in confesso est, malum ad Universi accidentalem perfectionem, & decorem occasionaliter conferre, in quantum conjungitur alicui bono, quod est de ejus perfectione, nempè vel Substrato, vel Opposito, vel Elicito.

Nempè Substratum malitiæ. Oppositum illi. Elicitum ea.

§. I.

Quantum ad bonum substratum.

PRimò enim malum, ac maleficium ordinatur ad bonum, quod ei substernitur, nempè naturam defectibilem, quæ, ut talis est, Universum decorat, & perficit. Nam sicut reperiuntur creaturæ liberæ natura defectibiles, nempè homines, quibus Deus dedit libertatem arbitrii, quo liberè possunt bonum, & malum agere: ita debuit permittere, ut illis agentibus ex præscripto naturæ suæ possent operari, nec illa libertate privarentur: quia ad ejus providentiam spectat, ut unaquæque creatura naturæ suæ relinquatur, nec semper impediatur in suis officiis obeundis. *Providentia*, ait S. Dyonisius *cap.* 4. *de divin. nomin. non destruit naturam, sed conservat*. & August. *lib.* 7. *de Civit. Dei cap.* 3. *Sic itaque Deus administrat omnia, quæ creavit, ut etiam ipsas proprios exercere, & agere motus sinat.*

134 *Quid sit bonum substratum.*

Nè libertas arbitrii impediatur, Deus maleficia permittit.

Hæc autem libertates est summum bonum naturale creaturæ intellectualis, ex quo, tanquam è fonte rivuli, alia bona scaturiunt, omnes nempè virtutis actiones, & omnia opera meritoria, quæ à mundi exordio facta sunt, & fient usque in finem. Ideò conveniens fuit, ut Divina Providentia homines non cogeret; sed fineret unumquemque spontè ferri, vel ad bonum, vel ad malum; nè, si malum non permitteretur, & amoverentur naturæ defectibiles, subtraherentur tot gradus bonitatis, & pulchritudinis ab Universo: Ita docent D. Bonav. *loc. cit.* Guilhelmus Vorillon *dist. ead.* D. Bernardus *de libero arb.* relati à Pelbarto *tom.* 1. *Rosarii* verbo *Permissio* §. 4.

Idipsum de dæmonibus testatur Abulensis *qu.* 122. *in cap.* 8. *Matthæi*, ubi quærit: *quare Deus permittit homines à dæmonibus torqueri*. Et inter alias rationes responsivas, quas adducit, una est: *quia nihil debet superfluum manere in Universo; dæmon autem est substantia spiritualis potens aliquid agere, quæ si permansisset* (puta in gratia) *fuisset beata, & Deo assisteret: cum verò ceciderit, & jam non possit esse minister Dei ad bonum, constituit eum Deus ministrum ad malum, idest, ad inferendas pœnas, quæ sunt quoddam malum: conveniens ergo est, quòd dæmones aliquando vexent hominem.* Hæc ille.

§. II.

Quantum ad bonum oppositum.

136 *Deus permittit maleficia, ut bonum oppositum clarius agnoscatur, ardentius appetatur.*

SEcundò malum habet ordinem ad id, quod est ei oppositum, nempè bonum; in quo non parum auget pulchritudinem, & perfectionem Universi, quæ ex illa oppositione consurgit, in quantum per eam bonum, & clariùs agnoscitur, & ardentiùs appetitur. Hanc enim stabilivit diversitatem in hoc mundo, ut unicuique rei contrarium aliquod sivè in naturalibus, sivè in moralibus assignatum videatur, ut verè dictum sit à Sapiente Eccles. 33. *Contra bonum malum stat, & contra vitam mors: sic contra justum peccator; & sic intuere in omnia opera Altissimi bina contra bina, & unum contra unum.* Quare conveniens est, à Deo mala, ac maleficia permitti, ut bonum oppositum, & clariùs agnoscatur, & ardentiùs appetatur, per quod mundus nova quotidiè recipit decoris, & perfectionis incrementa.

§. III.

Quantum ad bonum elicitum.

137 *Deus permittit maleficia quia multa bona eliciuntur.*

TErtiò malum habet ordinem ad bonum, quod ex illo procedit; & sic confert ad decorem Universi. Nam ex eo, quòd aliqui malè operantur, multa bona eliciuntur. Numquam, ait Drexelius *de conformatione voluntatis l.1.c.2.§.1. Bonitas illa infinita tantam in Orbe malitiam permitteret, nisi majora indè bona eliceret, & reperta ad perniciem verteret ad salutem. Permisit Deus fraternam invidiam in Josephum innocentem sævire, sed quanto id bono permisit, non solùm parentum, & fratrum; sed totius Ægypti? Permisit Deus insontem David ab impio Saule gravissimis injuriis exagitari; sed Davidis, totiusque regni Hebræi bono maximo. Permisit Deus Danielem iniquissimè accusatum in leonum voraginem præcipitari; sed grandi Danielis ipsius, & plurimorum bono.* Sed quid hæc narro? Permisit Deus Filium suum ab impiis, & iniquis crucifigi; sed permisit hoc bono totius humanæ naturæ inexplicabili, ut jure exclamare possimus cum D. Gregorio, immò cum tota Ecclesia: *O felix culpa, quæ talem, ac tantùm meruit habere Redemptorem.* Quod eruditè testatur August. *in Enchyridion cap.11. & 27. Deus*, inquit, *nullo modo fineret aliquod malum esse in suis operibus, nisi usque adeò omnipotens esset, & bonus, ut benefaceret etiam de malo.* Et ideò convenientissimè ex ordine rerum in Universo mala, & maleficia permittenda sunt, ut bonis illis verè magnis summam pulchritudinem, & consummatam perfectionem ipsum consequatur.

§. IV.

138 *Maleficia à Deo permittuntur ex ordine rerum in finem.*

SImul etiam mala, ac maleficia permittenda sunt ex ordine rerum in finem: cùm ex tali permissione multa bona elicere soleat Divina Providentia, sine quibus ea non concederet; inter quæ Gloria Dei, Ecclesiæ splendor, Bonorum profectus, & Malorum pœna, ut potiora computantur.

Ob Gloriam Dei.

Gloria Dei exurgit ex maleficiorum permissione.

MAgna quidem gloria ex malorum, & maleficiorum permissione majestati ejus accedit. Quamvis enim seipsa non possit augeri, cùm sit infinita; tamen in nobis nova suscipit incrementa, cùm magis, ac magis divinæ ejus perfectiones oculis nostris manifestantur: ut in iis permissionibus, in quibus præcipuè ostenditur.

Pro-

Providentia, quæ maleficia, & obsessiones moderatur, & ordinat. Augustinus: *Dæmones non omnia, quæ volunt, facere possunt, nisi quantum Deus illis permiserit.*

Auguft. lib. 18. de Civit. Dei cap. 18.

Potentia, quæ attingit à fine usque ad finem fortiter: quæ talis est, ait Gregorius Nazianzenus, *quòd solo Dei nomine invocato dæmones contremiscunt.*

Greg. Naz. de libero arbit.

Sapientia, quæ ex maleficiis, & obsessionibus tot bona elicit. Drexelius: *Ex permissione malorum altiùs sapere docemur, & admirabilissimam causarum seriem, ac connexionem fateri cogimur, per quam tandem è tantis malis tot emergunt bona.*

Drexelius de conform. volunt. l. 1. c. 2. §. 1.

Justitia, quæ per maleficia peccata hominum punit: Idem Drexelius ibidem: *Si Deus mala non permitteret, & permissa non ordinaret, & ordinando in bonum derivaret, vindicem justitiam vix agnosceremus.* Justitia enim Dei in puniendis peccatis maximè elucescit.

Bonitas, ac clementia, dum potestatem dedit omnibus in se credentibus, ut in nomine Jesu dæmones eiicere valerent. Marci 16. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eiicient.*

Quapropter maleficia permittendo, Deus evadit gloriosior non solùm coram bonis, sed etiam discolis; illis præcipuè, qui nihil aliud existere asseverant, quàm quod oculis corporeis patet, negantes spiritus, dæmones, & infernum, ut Sadducei, de quibus Act. 23. immò Angelos, & Deum ipsum, ut Athei, de quibus latè Faventinus *advers. impios Atheos*. Ipsa enim experientia illos convincit: quia cùm tot insolitos maleficiorum effectus, & portentosas dæmonum operationes vident, aliquod spirituale magnum, & efficax supra corporalia confiteri coguntur. Nec potest efficaciùs Sadducæorum, & Atheorum error convinci, quàm maleficam operationem eis obiicere, ut ritè docet Tostatus *qu. 122. in c. 8. Matthæi*; ita ut jure appellare possimus maleficiorum permissionem, Sadducæorum, & Atheorum confutationem, & divinæ gloriæ occasionem, cujus splendor sic inimicorum oculos perstringit, ut seipsam etiam invitis aperiat, & manifestet.

139 *Convincuntur Sadducæi. Athei.*

§. V.

Ob Splendorem Ecclesiæ.

Similis splendoris accessus fit Ecclesiæ Sanctæ Dei, quæ à Christo suo sponso potestatem accepit dæmones eiiciendi, ac cuncta opera malefica destruendi, cùm Marci 16. dixit: *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eiicient.* Unde S. Justinus Martyr de virtute Christianæ Religionis disserens ait: *Nos, qui in Crucifixum credimus dæmonia cuncta, spiritusque malignos adjurantes sub potestate nostra eos habemus subditos.* Ideò meritò S. Ecclesia hac potestate munita nedùm pulchra ut Luna, & electa ut Sol, sed terribilis ut castrorum acies ordinata est nuncupanda: cùm sua potestate tartareas acies, & omnes infernales potestates vim habeat prosternendi, confringendi, in fugam vertendi, ac disperdendi. An aliqua in mundo potestas reperiri potest huic æquiparanda? Reges potentissimi cum suis exercitibus, & innumera militum manu ab uno dæmone vertuntur in fugam: & tota dæmonum caterva ab uno Exorcista fugatur, & imbecillis homuncio potentes spiritus ita subiicit, ut eos ad sibi exactissimam etiam in actibus submissionis præstandam obedientiam cogat; atque ita omnibus innotescit, Ecclesiam esse Dei sponsam, quæ divina potentia, quam à sponso accepit, ac suis ministris communicat, inimicis invitis licèt, & frementibus dominatur.

140 *Splendor Ecclesiæ lucescit ex maleficiorum permissione.*

Cantic. 6.

§. VI.

§. VI.

Ob Bonorum profectum.

141 *Boni ob maleficia proficiunt in schola perfectionis,*

NEC minor est Bonorum profectus ex illa permissione procedens. Solent enim Boni maleficia patienter, & innocenter ferendo implere omnem justitiam, quæ in duobus præcipuè consistit, declinare à malo, & facere bonum.

Declinando à malo.

Primum certum est: nam culpas eò diligentiori studio vitare contendunt, quò per maleficia in seipsis experiuntur, quanta, quàm dira sit dæmonum tyrannis, qui ita corpora torquentes in animas acriùs sæviunt; ideo se à peccato custodiunt, nè ad servitutem illam intolerabilem redigantur: Ita docet Tostatus *q.122. in cap. 8. Matthæi.*

Bonum operando.

Secundum æquè certum est, nempè per hanc maleficiorum, ac vexationum diabolicarum tolerantiam obsessos, ac maleficio affectos sæpiùs meliores, ac perfectiores evadere ad omne genus virtutum sibi viam sternendum, ac pœnas peccatis debitas, quorum culpæ per pœnitentiam sunt deletæ, satisfactorio opere persolvendum. Quod eruditè docet Joan. Chrysost. *homil.41. in Act. Apostol. Datur*, ait, *talis potestas dæmonibus, ut meliores, & modestiores boni efficiantur, & ut pœnas peccatorum hìc dantes puri ad Dei conspectum migremus.*

142 Veruntamen, quia dæmon etiam ad multa mala obsessos, ac maleficio affectos inducit, & multa impedit bona, ut experientia docet in dies, fatius erit vexatis, & maleficio affectis, ad Ecclesiæ accedere ministros, ut à dæmoniaca eripiantur potestate, ac Deo cum libertate animæ, & corporis ex toto corde inservire valeant.

§. VII.

Ob malorum Pœnam.

143 *Deus per maleficia peccatores punit:*

SED in iis permissionibus malorum pœna clariùs enitescit. Maleficia etenim exercentur ab iis, qui se dæmoni devoverunt; & nocent, ut plurimùm iis, qui suis peccatis iram Dei concitarunt: cum soleat Divina Justitia temporali castigatione in homines animadvertere in hac vita, nè in alia æternis ignibus illos addicere cogatur. Quare Malefico permittit maleficiis illos vexare, ejusque ministerio utitur, sicut judex carnificis opera, ut illorum scelera puniat: *Jure Deus*, ait Drexelius, *per hos* (idest maleficos) *punit, per quos tàm variè offenditur.* Quarum punitionum varia exempla refert Delrius *Disquisit. Magic. l.3. p.1. q.7. sect.11.* eorum, qui ob gravissima delicta variis à dæmone obsessionibus, ac diris vexationibus, ac morte ipsa, Deo sic permittente, vel jubente, affecti sunt.

Drexel. de conform. volunt. lib.5. c.10. §.7.

§. VIII.

414 *Rationes divinæ permissionis epilogantur.*

HÆc, & similia ex maleficiorum, & obsessionum permissione bona procedunt, quæ Deus sua providentia elicit consequenter. Quapropter licet colligere juxta duplicem illum ordinem rerum in Universo, & in finem: quare Deus alios maleficia exercere: alios maleficia perpeti permittit. Primi exercent: quia illorum libertatem non vult: quamvis multoties impediat, nè producant noxium effectum, quem illi perficere curant; sæpiùs enim impedit, nè maleficium efficax sit. Secundi patiuntur: quia vel castigat peccata propria sivè mortalia, sivè venialia: vel ad majora provocat, scilicet virtutes, gratiam, & gloriam. Denique utrique agunt, & patiuntur: quia ex illorum actionibus, & passionibus bonis, & malis suam, & Ecclesiæ gloriam manifestat. Undè mirandum non est, si non solùm nocentes, & peccatores, sed etiam innocentes, & justos maleficia attingant, & vexent.

vexent. Illi enim ob peccata mortalia rei sunt; Ibi ob venialia: cùm nullus sit, qui quotidie in illa non prolabatur, testante Sapiente Proverb. 24. *Septies in die cadit justus*, quorum unum solum sine Divinæ Justitiæ præjudicio morbis gravioribus, immò ipsa vexatione dæmoniaca puniri potest; ut innotuit in Abbate Cassiano propter leviculam iram, *apud Cassianum Collat.* 7. In Religioso propter tepiditatem, & distractionem, *in vita S. Bernardi lib.* 2. *cap.* 21. Et in quadam Religiosa propter gulam præcipitem, & levem, *apud S. Gregorium lib.* 1. *Dialogorum cap.* 4.

145 Idem dicendum est de puerulis, & infantulis, quibus potissimùm veneficia nocent: quia ætas illa imbecillior est ad resistendum, incautior ad cavendum, & incapacior ad accusandum, & revelandum. Hoc enim sinit Deus, vel ut parentes puniat, si mali sint: vel ut eos probet, si boni: vel ut infantem, si baptizatus sit, à peccatis præservet, & ad cælum rapiat, antequam malitia mutet intellectum ejus; ut videtur annuere Aug. *lib.* 21. *de Civit. Dei cap.* 14. Si verò non sit baptizatus, nè graviorem ei damnationem imponat propter actualia peccata, quæ commissurus erat, si viveret.

§. IX.

146 *Potissima omnium ratio permissionis maleficiorum est gloria Dei.*

SEd quamvis in utrisque adultis scilicet, & puerulis peccata non reperirentur, aut merita; justè tamen Deus posset permittere, illos maleficiis, & diabolicis affici vexationibus, non ad punitionem, aut remunerationem; sed ad suam gloriam, quæ, cùm maximum bonum sit, omni creaturarum malo anteponenda est, & nulli malo postponenda. (Quod maximè Exorcistis, & Parochis attendendum est; & obsessis, maleficiatis, & ægrotis ab ipsis insinuandum, & inculcandum.) Hoc probat dictum Christi Joan. 9. de illo Cæco nato, dum discipulis suis causam sciscitantibus: cur natus esset cæcus: videlicet, an propter peccata propria, vel parentum: Respondit: *Neque hic peccavit, neque parentes ejus; sed ut manifestentur opera Dei in illo*, nempè omnipotentia Dei, ejusque sapientia, ac bonitas, dum Christus ab eo cæcitatem auferret, ac perfectum illi visum restitueret: ut benè explicat Euthimius Zigabonus *in Bibliotheca VV. Patrum*. Quod magis, ac magis comprobavit ipse Christus Joan. c. 14. dicens; *Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam, ut glorificetur Pater in Filio*; quasi dicat. Si in vestris obsessionibus, infirmitatibus, tribulationibus, ac necessitatibus me invocaveritis, exaudiam vos: quia sic Deus Pater vobis illas potissimùm permittit, ut vobis invocantibus me, nomen meum honoretur, ac glorificetur Pater in Filio, dum ea, quæ justè, piè, ac fiducialiter petitis, vobis gratiosè conceduntur, ac liberaliter communicantur.

QUÆSTIO III.

Quomodo Deus obsessiones, & maleficia permittat.

147 *Dæmones, ac Malefici in maleficiis operandis sæpiùs coercentur à Deo.*

IN iis maleficiorum, & obsessionum permissionibus maximoperè est cavendum, nè prava illa opinio in animum irrepat, omnimodam tùm demonibus, tùm Maleficis à Deo tribui potestatem; ita ut possint laxatis habenis prorumpere in omne opus maleficum: aut quos volunt, magicis artibus impetere. Uterque enim sæpiùs coercetur à Deo, vel impeditur tùm per seipsum, tùm per Angelos.

§. I.

Per seipsum.

PEr seipsum Deus sepiùs dæmonum sævitiam, ac Maleficorum conatus dupliciter impedire, vel coercere solet, positivè nempe, ac negativè.

Posi-

Positivè eos impedit obsistendo.

Positivè Deus utique eis obsistit, cùm eorum vim repellit, ac confringit audaciam divina sua vitute, quæ certè summa est, infinita, ac perfectissima, & talis, cui resistere nemo potest; ut apertè confessus est Mardochæus Esther.13. dum in angustiis positus, memor omnium operum Dei, sic illum deprecatus est: *Domine, Domine rex omnipotens, in ditione enim tua cuncta sunt posita, & non est, qui possit tuæ resistere voluntati, si decreveris salvare Israel. Tu fecisti cælum, & terram, & quidquid cœli ambitu continetur: Dominus omnium es: nec est qui resistat Majestati tuæ.* Nil ergo canina diaboli malitia proficiet in suis maleficiis, si à divina virtute impediatur: cùm universa potentia creata huic comparata sit radius ad orbem solarem, gutta ad oceanum, arenula ad totius terræ molem, immò aliquid minus; nec minus solùm, sed minimum: nec minimum tantùm, sed nihil. Nonnè ridiculum se præbebit dæmon, si velit obniti omnipotenti Deo, rumpere non catenam ferream, sed potentiam infinitam, & tentare impossibilia contra stimulum calcitrando?

148 *Negativè impedit concursum suum subtrahendo.*

Negativè verò dæmoniacam, ac maleficam potentiam impedit, vel coercet, cùm suum subtrahit concursum vel ab ipsis dæmonibus, aut Maleficis, vel à rebus naturalibus, quibus utuntur in suis maleficiis concinnandis. Ratio est: quia cùm omnes causæ secundæ à prima dependeant, & sine ejus influxu nec operari, nec esse possint, ut testantur D. Bonav. *in* 1. *dist.*12.*q.*2. & 3. dicens: *Causa prima, & universalissima plus influit in causatum, quàm secunda; & tanta est ejus influentia, quòd nulla creatura agit aliquid, ejus influentia remota; ipsa enim vehementiùs est causa rei, quam causa propinqua, immò ipsa adjuvat causam secundam secundùm operationem suam, & influit virtutem suam super eam, & servat eam.* Si hujusmodi causa prima, & universalissima, quæ est Deus, ut probatum est supra *nu.* 129. non influat, nullum possunt causæ secundæ producere effectum. Undè si à dæmone, vel à Maleficis activa passivis applicentur, si Deus non concurrat, quid illis manebit, nisi confusio? Ecce meditentur Malefici nova maleficia, ut hominibus noceant; cùm ipsi, dæmone mediante, cujus est malum perficere, operantur, ipse utique intellectùm habet subtilissimum ad illa invenienda, voluntatem ad exequenda propensissimam, virtutem maximam ad præparanda, & efficienda; sed nec intelligere, nec velle, nec agere quicquam poterit, si Deus non concurrat. Sed dæmon dimittatur liber in suis potentiis, inveniat intellectus, voluntas impellat, virtus exeat ab agente tàm subtili, tàm voluntario, tàm potente, tentet maleficia, ut solet, activa passivis applicando; attamen omnia virtute carebunt, si Deus subtrahat suum concursum: ut patet de S. Justina, ac de S. Ambrosio Archiepiscopo, quibus nocere non potuerunt maleficia à Magis contra illos concinnata, divina virtute vel obsistente, vel suum concursum subtrahente. Licèt enim res, quibus dæmones utuntur in maleficiis concinnandis, de se sint alterabiles; nihilominus non concipient calorem, aut frigus, aut humidum, aut siccum, aut alias exteras qualitates, si tàm ab activis, quàm à passivis Deus suum subtraxerit concursum; atque ita dæmon, ac malefici dupliciter illudentur à Deo non concurrente cum illis, vel rebus ab ipsis applicatis: nec poterunt quantumvis minimum effectum producere, etsi omnem moveant lapidem, & totam versent industriam.

§. II.

149 *Per Angelos Deus dæmones coercet.*

PEr Angelos etiam sæpiùs solet Deus dæmonum, ac Maleficorum conatus impedire, vel coercere. Quod ipsi præstant duplici virtute, qua pollent, naturali nempè, ac divina, præcipuè illi spiritus beati, quibus orbis cura commissa est, & hominum custodia demandata; ut eruditè docet Alexander Alens. *par.* 2. *quæst.*100. *mem.*2. *art.*6.

Virtute naturali superiores coercent inferiores.

Virtute namque naturali superiores Angeli in natura possunt coercere inferiores, puta dæmones, si ordinis sint inferioris; ut docent S. Augustinus *lib.*83. *qu.q.*79. S. Thom.

S. Thom. 3. *par. q.* 43. *art.* 2. *ad* 3. *& q.* 109. *art.* 2. *&* 3. *& de Potentia Dei q.* 6. *art.* 10. Albertus Magnus, & Dionys. Carthus. *in Lucam c.* 11. Cassianus *Collat.* 8. *cap.* 14. Joannes à Turrecremata *in qq. Evangel. quæst.* 1. *dom.* 3. *Quadrag.* Victoria *in Relect. de Arte Magic. num.* 22. Angles *in* 2. *sent. dist.* 11. *quæst. de eadem materia art.* 5. Benedictus Pererius *l.* 1. *de magia c.* 5. ac Petrus Binsfeldius *de Confess. Malefic. dub.* 3. *concl.* 10.

Ratio est: quia rerum subordinatarum debent quoque actiones ad invicem esse subordinatæ, ut patet in corporibus cœlestibus, quorum motibus, & actionibus actiones, & motus corporum inferiorum, sicut & ipsa corpora, subiiciuntur. At cùm inter Angelos alii aliis sint in naturalibus subordinati, superiores supra inferiores potestatem habent.

150 *Virtute divina quilibet Angelus potest dæmones cohibere.*

Nec virtute tantùm naturali Angeli valent cohibere dæmones (si isti illis sint inferiores) sed etiam divina virtute, qua cùm omnes polleant, minimus inter illos totam dæmonum catervam in fugam convertere potest: quia per gratiam consummatam major est illis data prælatio, quàm sit præsidentia Luciferi, aut aliorum quorumcumque. Et hoc modo tàm superiores, quàm inferiores Angeli diabolicos impediunt conatus; ut probatur ex facto S. Michaelis, qui ut refert S. Judas in sua epist. canonica, *dum disputans altercaretur cum diabolo de Moysi corpore, non est ausus judicium inferre blasphemiæ, sed dixit: Imperet tibi Dominus.* Ubi vides non naturali, sed divina virtute illum cohibuisse, nempè interpositione divini nominis. Hoc testantur Patres, quorum sententias videre licet infra *à n.* 514.

Appendix.

Hinc certò credendum est, Angelos tutelares, & custodes à suis clientibus dæmones arcere, nè illis nocumenta valeant inferre: ac præsides provinciarum frequenter eos impedire, nè detrimenta inferant civitatibus, agris, fructibus, & aliis mortalium bonis ad usum hominis spectantibus, & ordinatis. En quibus modis Deus dæmonum, eorumque affeclarum impetus cohibeat, nè hominibus divina fretis protectione, & adjutorio detrimentum, aut vexationem quacumque arte, vel dolo inferre valeant!

APPENDIX.

151 *Concluditur, Exorcistam debere esse imbutum.*

EX prædictis quatuor maleficiorum causis facillimum est cognoscere, Theologum Exorcistam sibi speculativam, & practicam maleficiorum cognitionem jure meritò vindicare.

Speculativam, dum in palestra theologica sacræ doctrinæ conclusionibus enucleandis, & solvendis quæstionum nodis laudabiliter se exercet.

Practicam, dum in Ecclesia Sancta Dei divina, & ecclesiastica potestate munitus exorcizandis Energumenis, & dissolvendis maleficiorum operibus perseveranter intendit.

In palestra namque theologica continuo studio addiscit, quænam sit Angelorum bonorum natura, scientia, potentia, operatio, & malorum lapsus, obstinatio, malitia; quæ societas inter dæmonem, & hominem esse possit: quæ signorum conventionis vis, & efficacia: quæ divinæ providentiæ in malis permittendis œconomia; atque ideò maleficiorum causas probè agnoscit, quas ignorare necesse esset, si illa non nosset. Optimum namque esset, ut qui exorcizandis Energumenis, & maleficiatis curandis ex ecclesiastico munere deputantur, ut ritè, tutò, ac perfectè valerent suum obire munus, priùs philosophiæ, ac theologiæ scientiis apprimè imbuerentur, quàm sacro huic muneri vacarent, nè ex defectu scientiæ prolaberentur in intolerandos errores cum ecclesiastici ministerii contemptu, & generali omnium scandalo, si dæmonem occultè operantem non deprehendant; aut circa maleficio affectos non rectum judicium ferant.

Philosophiæ, ac Theologiæ scientiis.

Nè in varios incidat errores.

152

Quod certè difficillimum esse, nemo negabit, si consideret, hinc quanta sit dæmonis malitiosa potentia, dum variis artibus, efficacibus modis, & versutiis subdolis

dolis ſua opera concinnat, & mala innumera non ceſſat in orbem invehere, quæ vix, ac nè vix quidem à nobis homuncionibus agnoſcuntur: illinc quàm periculoſum, de morbo malefico judicare, qui ſæpiùs, (ſi ſigna externa conſiderentur) à naturali diſcerni non poteſt; & ideò Medicis, & Theologis diſputationis anſam præbet, dum quiſque ejus cognitionem ſibi vindicat. Ex quo aliquando nimis frequenter accidit, ut qui Theologiæ ſedulò, ac præcipuè doctrinæ de dæmoniacis operationibus operam non navarunt: nec non de ægritudinum naturalium cauſis aliqualem non habuerunt cognitionem, cùm de quocumque morbo obvii cujuſque infirmi judicant, tranſeunt de potentia ad actum; quas enim in libris infirmitates legunt à dæmone cauſari poſſe, eas ſemper ab illo inductas exiſtimant, & poſſibile pro facto reputantes, quot vident infirmos, tot maleficiatos credunt. Quare dum cæcutientes iſti Exorciſtæ cæcos infirmos ducere contendunt, ſeipſos, & alios in foveam præcipitant. Undè fruſtra eccleſiaſticis remediis eum curare nituntur, qui naturali infirmitate laborat. Ex quibus videas, quàm neceſſe ſit, Exorciſtam theologica ſcientia probè, & aliquali naturalium cauſarum ægritudinum notitia imbutum eſſe, ad illud munus ritè, perfectè, ac tutò obeundum.

Nè in indicando de maleficiis cæcutiat.

Ac ſeipſum, & ægros, in foveam præcipitet.

153 Practicè verò Theologus Exorciſta maleficia cognoſcit, dum actu aliquem exorcizans, & curans per exorciſmos, ac præcepta dæmoni facta in nomine Jeſu, quibus dæmon cogitur ſe vertere in fugam, mutationes in infirmis videt inſolitos; & ſic à poſteriori cognitionem eorum nanciſcitur, quæ ut plurimùm à priori haberi non poteſt.

ARTICULUS V.

De ſignis, quibus maleficia, & obſeſſiones cognoſcuntur.

154 *Signa maleficiorum, & obſeſſionum quæ.*

Signorum externorum, quibus Exorciſta modò obſeſſum, modò maleficiatum deprehendit, alia ſunt certa, & evidentia; alia conjecturalia, & probabilia.

Certa, & evidentia ſunt illa, quæ ſumuntur ab effectu, qui provenire non poteſt à cauſa naturali; ſed neceſſe eſt, proveniat à cauſa ſuperiori, puta à dæmone.

Conjecturalia, ſeù probabilia ſunt ea, quæ ſumuntur ab effectu, qui ſæpiùs, vel ut plurimùm procedit à cauſa tranſnaturali, nempè dæmone; aliquando tamen provenire poteſt à cauſa naturali.

Signa certa, & evidentia, ex quibus Exorciſta certum diabolicæ præſentiæ, & operationis judicium formare poteſt, indicantur ſigno ✠.

Signa conjecturalia, ſeù probabilia ſunt reliqua omnia ſine ſigno, quorum aliqua ſunt probabiliora; aliqua minùs probabilia.

Hæc autem ſigna quædam ſumuntur ex potentiis animæ ipſius perſonæ obſeſſæ, ſeù maleficiatæ; quædam ex diſpoſitione corporis.

QUÆSTIO I.

Quænam ſigna ſumantur ex potentiis Animæ.

Cum tres ſint animæ genericè ſumptæ facultates, ſeù potentiæ, nempè Intellectivæ, Senſitivæ, & Vegetativæ, ex harum qualibet multa dæmoniacæ præſentiæ ſigna deprehendimus.

§. I.

Ex Potentiis intellectivis.

Potentiæ intellectivæ, ſeù rationales duę ſunt, videlicet Intellectus, & Voluntas, in quibus licèt dæmon immediatè nihil operari queat, puta intellectum ſpe-

ſpeciebus illuſtrando, ac perficiendo, aut voluntatem cogendo, & impellendo; mediantibus tamen potentiis ſenſitivis exterioribus, & interioribus multa in eis operari valet; ut benè docet D. Bonan. *in 2.d.8.art.4.q.4.& 5.* Ideò ex earum operationibus extrinſecis facilè cognoſci poteſt, an aliquis ſit à dęmone poſſeſſus, vel aliqua naturali laboret ægritudine.

Ex Intellectu.

✱ 1. CUM aliquis eſt rudis, & ignarus, ſi diſtinctè, & ordinatè diſcurrat, & diſputet de arduis, & ſublimioribus quęſtionibus, ut de philoſophicis, vel theologicis; angelicus eſt, vel dæmoniacus.

✱ 2. Cùm quis delirio, ac phreneſi laborat nulla alia affectus ægritudine, ſi Exorciſta dęmoni (ſi adſit) conditionaliter pręcipiat in nomine Jeſu, ut deſinat nocere illi, ac ceſſet impedire eum in ſuis functionibus, & operationibus ſenſitivarum potentiarum; ſi, inquam, immediatè ceſſet delirium, ac phreneſis recedat, & ritè, & ordinatè diſcurrat, & ad omnia ſeriò reſpondeat interrogata, dęmonem adeſſe pręceptum factum intelligentem; ſignum eſt evidens.

✱ 3. Quando ægrotus eſt rudis, & linguę latinę ignarus, & clarè, ac perfectè Exorciſtam idiomate latino loquentem, ac pręcepta facientem intelligit, dęmoniacę pręſentię ſignum eſt evidens; pręcipuè ſi Exorciſta vocabulis utatur latinis obſcuris, & ab idiomate vulgari totaliter diverſis, quę, impoſſibile ſit, intelligi ab illo idiota, & ignaro.

✱ 4. Quando occulta annunciat, remota adducit, futura prędicit, & ſimilia opera, quę naturaliter ab intellectu humano ſciri, aut fieri nequeunt, nec dęmoniacam excedunt cognitionem, aut potentiam, ſi ex vitę ſuę ſanctitate non arguatur, talia à divina revelatione prodire, homo dęmoniacus eſt, vel diabolicus, videlicet vel eſt poſſeſſus à dęmone, vel cum dęmone habet commercium.

✱ 5. Quando quis concidit velut mortuus, & ſurgit ſine mora ad pręceptum ab Exorciſta factum dęmoni in nomine Jeſu; ſignum eſt ibi eſſe dęmonem pręceptum intelligentem.

✱ 6. Cùm in aliqua corporis parte eſt aliquis dolor, vel tumor, ſi ad ſignum ✱ crucis, & pręceptum dęmoni factum in nomine Jeſu, ut recedat, aufugiat; & iterùm jubente Exorciſta accedat; diabolicę pręſentię ſignum eſt evidens.

Ex voluntate.

✱ 1. SI homo inopinatò ſine ulla pręcedente cauſa velit ſibi mortem inferre, ita ut ſe ſaxis collidat, in ignem ſe immittat, ac pręcipitem det, nec tamen ſequatur ſibi aliquod malum, ſignum eſt evidens, dęmonem adeſſe hęc mala volentem, & intentantem; ſed Deum diabolicam malitiam impedientem, & Patientem ab hujuſmodi periculis pręſervantem.

2. Quando Patiens aliàs bonus, & timoratę conſcientię, nulla de cauſa odio habet Sacerdotes, Religioſos, parentes, amicos, & maximè in ſacris conſtitutos, eoſque contra ſuam propriam voluntatem conviciis, & opprobriis afficit; ſi non eſt evidens ſignum dęmoniacę pręſentię, ſaltem valdè eſt probabile.

§. II.

Ex Potentiis ſenſitivis interioribus apprehenſivis.

CUM potentię ſenſitivæ alię ſint interiores, alię exteriores: Interiores verò alię cognitivę, ſeù apprehenſivę, alterę appetitivę, ab interioribus apprehenſivis exordium ſumam, ex quibus plura deducuntur ſigna.

Ab Æſtimativa.

1. QUando quis abſque ulla pręcedente cauſa (ſi non eſt mente captus) ſuos parentes, conſanguineos, amicos, ac familiares, ut inimicos exiſtimat, & ab eis tanquam ſibi noxiis aufugit.

2. Quando quis pręter ſuam naturalem inclinationem, & conſuetudinem remedia naturalia ſibi utilia, & proficua, & omnia delectabilia, ut noxia judicat, & ſibi inconvenientia, ac moleſta exiſtimat.

Ab Imaginativa, ſeù Phantaſia.

1. QUando continuè patienti fiunt apparitiones inhoneſtę fortiter moventes phantaſiam, etiam contradicente voluntate, ac ſi oculis corporalibus viderentur.

2. Quando ſępiùs occurrunt imaginationi viſiones horribilium, pręcipitiorum, ac periculorum, nec eſt natura timidus.

3. Quando apparent viſiones rerum ſpiritualium frequenter, & patiens non habet fundamenta ſanctitatis, ac virtutis.

4. Quando ſentiuntur allocutiones interiores formatę, & diſtinctę, & cognoſcitur, illas à Deo non eſſe.

5. Quando ſomnia ſunt ordinaria horribilium, vel libidinum in perſona timorata, & caſta.

✠ 6. Quando imaginationi ſe pręſentant res inhoneſtę vehementes circa imagines Sanctorum, vel Beatiſſimę Virginis, vel etiam Jeſu Chriſti, ſi eodem tempore ſimul ſentiant in capite, ea parte, qua reſidet phantaſia, veluti plumbum, vel aquam frigidam, vel ferrum ignitum, aut quid ſimile, quod fugiat ad ſignum ✠ crucis, & invocationem Sanctiſſimi nominis Jeſu, & ſe recipiat ad alterum corporis membrum, ita ut eodem tempore etiam ceſſet imaginatio talium objectorum, ſignum eſt evidens pręſentię diabolicę.

A Memoria.

1. QUando quis repentè abſque ulla pręvia ęgritudine obliviſcitur omnium ſcientiarum, vel artium, quibus, ritè, & perfectè inſtructus erat.

2. Quando quis poſt multa vel confusè enarrata, vel diſtinctè, ſed naturę ſuę, & artis captum excedentia, repentè mutatur, & omnium, quę dixerat, ampliùs non recordatur.

§. III.

Ex Potentiis ſenſitivis appetitivis.

POtentię ſenſitivę appetitivę duę inſunt vires. Concupiſcibilis una: altera Iraſcibilis, quarum utraquę plures ſub ſe continet paſſiones.

157

Concupiſcibilis.

IN Concupiſcibili paſſiones ſex continentur, nempè Amor, Deſiderium, Gaudium, Odium, Fuga, & Triſtitia: quarum primę tres ſunt reſpectu boni convenientis: alię reſpectu mali diſconvenientis. A quarum ſingulis ſignum aliquod dęmoniacę pręſentię, & operationis mutuari poteſt.

Ab Amo-

Ab Amore.

1 QUando quis præter suam consuetudinem amat obscura, & tetra loca; & quærit horrores solitudinis.

✱ 2. Quando quis timoratæ conscientiæ, ac honestatis amator aliquam ardentissimè amat personam; præcipuè si aliqua adolescentula pura, & modestiæ, ac castitatis amatrix, inopinatò incipit amare ardentissimè virum aliquem, vel juvenem, cum quo priùs nullam domesticam habuit conversationem, vel longam ipsius pulchritudinis aspectionem, ac meditationem; & si videatur potiùs furere, quàm amare, signum est evidens malefici amoris.

3. Quando quis aliàs sanæ mentis inopinatò incipit pericula, & alia id generis sibi noxia amare, & quærere.

A Desiderio.

✱ 1 QUando aliquis homo, vel mulier timoratæ conscientię cum aliqua persona carnaliter commisceri ita vehementer desiderat, ut sentiat sibi pectus aduri, nisi illam quærat, & impatiens velit ad illam accurrere, vel clamet se mori, nisi sibi illa adducatur, nulla pręcedente dispositione, puta domestica conversatione, allocutione, imaginis ipsius expressivæ longa meditatione, vel beneficii alicujus acceptione; dæmoniacæ operationis signum est evidens.

A Gaudio.

✱ 1 QUando quis bonę mentis, & christianę modestiæ studiosus gaudet malè agere, puta parentes contemnere, conviciis impetere, Religiosos, & præcipuè Sacerdotes irridere, & subsannare, & hoc contra suam voluntatem, sentiens intrinsecùs in corde repugnantiam; signum est evidens.

Ab Odio.

✱ 1 QUando quis, puta maritus odio habet uxorem præsentem, quam absentem vehementer diligit; vel è converso uxor maritum; vel Pater filium, aut filius Patrem; Mater filiam, vel filia Matrem, vel alias hujusmodi personas, quas natura ipsa amare docet: si hoc fit contra propriam voluntatem, nec adsit aliqua ratio ad odium excitans; signum est evidens.

2. Quando quis parentes, amicos, & maximè in sacris constitutos odio habet sine ulla præcedenti causa.

✱ 3. Quando quis Sacramenta, Sacramentalia, Sanctorum tumulos, & Reliquias, omnesque res sacras contra suam propriam voluntatem odit, & abhorret.

A Fuga.

1 QUando quis fugit hominum, parentum, & amicorum familiaritatem, ac consortium, nec orationi, aut meditationi vacat; sed acedia pressus, ac melancholia obrutus præter suam naturalem inclinationem, ac solitam naturæ suæ consuetudinem solus permanet sine ullà præcedenti gravi tribulatione.

2. Quando quis absque ulla causa fugit Sacerdotes, Ecclesias, Divina Officia, Missarum celebrationi assistentiā, quamvis aliàs sit devotus, & timoratæ cōscientię.

3. Quando quis fugit, & abhorret habitare magis in uno cubiculo, quàm in alio; in una domo, quàm in alia; in una Civitate, quàm in alia: nec hujusce rei ullam habet rationabilem causam, nec ipse ullam adducere novit.

4. Quando quis oculis sanus fugit lucem omni suo conatu.

A Tristitia.

1 QUando quis tristatur, & dolet, & qua de causa tristetur, vel qua parte doleat, proferre nescit: nec adest aliqua causa tristitiæ naturalis.

2. Quando quis tristatur, sudorisque guttas emittit ad præsentiam Sacerdotum, & non aliorum, ad rerum sacrarum applicationem, ad Sanctissimi Sacramenti Eucharistiæ perceptionem, ad ipsius in Missa elevationem, ad confessionem sacramentalem, & ad cætera spiritualia exercitia, & maximè ad præcepta dæmoni facta ab Exorcista.

3. Quando quis tristatur, ac dolet magis existens in uno loco, quàm in alio, in uno tempore, quàm in alio, puta in aliquo mense, hebdomada, die, vel hora determinatis, non habita ratione ad planetarum mutationes, & influxus; sed quatenus talis hebdomada, talis dies, & talis hora.

4. Quando magis tristatur, ac dolet in vigiliis, ac solemnitatibus majoribus, ut in Quadragesima, Adventu, Quatuor Temporibus, non ratione jejunii; sed quia talis dies; vel in die Paschatis, Pentecostes, Nativitatis, & Ascensionis Domini, Epiphaniæ, & hujusmodi festivitatum; & fit hoc pluries à se observatum.

5. Quando quis in locis lætis, ac deliciarum præter solitam suæ naturæ inclinationem, ac consuetudinem non gaudet; & ubi alii lætantur sonando, cantando, & saltando, ipse magis, ac magis tristatur, nec habet aliquam tristitiæ rationabilem causam; immò si solitaria loca quærat amica mæroribus; nec tamen studio, aut orationi vacet.

Irascibilis.

158 IN Irascibili quinque sunt passiones, scilicet Spes, Audacia, Timor, Desperatio, & Ira, ex quarum singulis aliqua dæmoniacæ præsentiæ indicia desumi possunt.

A Spe.

1 SI quis sperat, & se jactat consequi aliquid nimis arduum, quod naturæ humanæ, & industriæ vires, ac communem ordinem naturæ excedere videtur, si non est mente captus, dæmoniacus est, vel diabolicus.

Ab Audacia.

1 PAtiens, qui audet facere aliquid excedens totam naturam humanam, vel industriæ vires; si id à Deo esse verisimiliter existimari non possit; dæmoniacus est, vel diabolicus.

2. Quando quis subit spontè pericula mortis, puta se ab alto loco præcipitat, vel quid simile agit, ad quod deberet mors sequi, nec tamen sequitur, neque aliud malum; dæmoniacus est, vel diabolicus.

A Timore.

1 QUando quis sine ulla causa timore, ac terrore subitaneo inaniter percellitur, & nescit quid timeat.

2. Quando nulla causa præcedente quis valdè timet occidi, præcipuè ab amicis; & ideò ab eis fugit, & se abscondit.

A De-

A Desperatione.

✱ 1 QUando nulla pręcedente tribulatione, vel persecutione agitatus quis se desperat: ac propterea nunc vestes, ac propria membra dilacerat: nunc pugnis se percutit: modò in puteis, modò in stagnis, aut lacunis se submergit: aliquando in ignem se deiicit: aliquando saxis se collidit, vel ab alto loco se præcipitat; dæmoniacæ præsentiæ signum est evidens, si hoc faciat contra suam propriam voluntatem.

Ab Ira.

1 QUando quis timoratæ conscientiæ nulla præcedente causa contra seipsum irascitur: vel etiam contra parentes, amicos, & domesticos; ac ira percitus profert blasphemias in Deum, Christum, Mariam Virginem, & Sanctos, dæmonemque invocat in sui auxilium; dæmoniacus est, vel diabolicus.

2. Quando quis velut canis rabidus, aut lunaticus spumat, & dentibus fremit, si non est stultus, vel aliqua naturali infirmitate correptus; dæmoniacus est, vel diabolicus.

✱ 3. Quando statim ac vir, & uxor sunt in prospectu, si alter alterum fugit; vel ita irascuntur ad invicem, ut unus alterum aggrediatur calce, pugnis, unguibus, morsu quasi hostem infensissimum, licèt separati se ament ardentissimè; signum est evidens diabolicæ operationis.

§. IV.

Ex Potentiis sensitivis exterioribus.

EX sensibus pariter externis, videlicet Visu, Auditu, Gustu, Odoratu, & Tactu multa dæmoniacæ præsentiæ signa hauriri solent.

Ex Visu.

✱ 1 CUM subitò patienti lumen aufertur, & subitò restituitur; quòd si frequenter accidat, signum est evidens.

✱ 2. Quando patiens diurno tempore nihil videt: nocturno verò benè videt, & si sciat legere, legit sine lumine, ita quòd illi dies videtur nox, & nox videtur dies; dæmoniacus est, vel diabolicus.

3. Quando patiens videt res in alia dispositione à sua propria, & naturali; ut si canem videret ut hominem, lignum pro homine, & alia hujusmodi, periculum est obsessionis, vel alterius dæmoniacæ perturbationis.

4. Cùm oculus patientis sic perturbatur, ut terreat videntes, terribilesque, ac perlucidas monstrat oculorum acies.

5. Cùm lacrymas emittit ab oculis absque alia causa, nesciens, quid ploret.

6. Cùm faciem Sacerdotis, & præcipuè Exorcistæ patiens vix aspicere valet, & album oculorum variis modis mutat. Quod maximè attendendum in infantibus, & puerulis, ex quibus alia signa difficillimè hauriri possunt.

7. Quando videt dæmonem sub aspectu minantis, aut jactantis, se corpus ejus velle possidere: vel sub forma monstruosa, puta gigantis, vel hominis atri, aut recenter mortui: vel etiam canis, leonis, ursi, lupi, hirci: vel avis, ut vulturis, accipitris, corvi, picæ, galli, gallinæ, vel serpentis, aut bufonis, vel alterius generis; signum est, dæmonem jam corpus possidere; vel tentare ingressum, ut possideat.

8. Quando aliqua, quæ erant ante oculos, subtrahuntur, ut non videantur; deinde subitò apparent; signum est diabolicę illusionis.

Ex Auditu.

✱ 1 QUando ſubitò variatur auditus, ita ut patiens ſit ſurdus, & poſteà bene audiat: ſi hoc eveniat in audiendo ſpiritualia, evidens eſt ſignum.

2. Quando patiens audit quaſdam voces ſe vocantes, & ille maximè attendit.

3. Quando eſt rumor continuus in auribus, nec adſit probabilis cauſa naturalis aſſignanda.

4. Quãdo exorciſmos, evangelia, ſacraſq; lectiones non ſolùm cùm extraordinario tędio; ſed etiam cum ingenti perturbatione, vel gravi ſopore affectus auſcultat.

5. Quando pulſantur campanę benedictę; vel aliud ſignum datur ſpirituale, ſi gravi afficiatur tędio.

Ex Guſtu.

✱ 1 QUando ultra ſeptem, vel novem dies patiens nihil comedit, vel parum; & tamen fortis eſt, & pinguis, ſicut priùs; ſignum eſt evidens eſſe dęmoniacum, vel diabolicum.

2. Quando per multos menſes non potuit guſtare panem, vel carnem, quę priùs ſine difficultate comederat; nec tamen aliqua videtur correptus ęgritudine.

✱ 3. Quando patiens vehementiſſima ardet ſiti; nec tamen poteſt aquam, aut vinum bibere, immò quicquid aptum eſt extinguere ſitim, abhorret.

✱ 4. Quando quis videtur fame perire; nec tamen cibum ullum guſtare poteſt: immò omne comeſtibile fugit, & abhorret.

5. Quando quis inceſſanter cruda devorat, nec ſatietatem præſefert.

6. Quando comedit beſtialiter in magna quantitate, & bibit valdè exceſſivè contra ſuam conſuetudinem; nec tamen umquam ſatiatur.

7. Quando patiens cum difficultate comedit, ita ut violenter oporteat illum cibare, & nullam habet infirmitatem hoc cauſantem.

8. Quando patiens magis abhorret cibum benedictum, quàm alium.

9. Quando patiens gravi velut delirio correptus longam fert inediam.

Ex loquela.

✱ 1 QUando quis loquitur linguis, quas ipſe non intelligit.

✱ 2 Quando quis loquitur altè de myſteriis ſupra propriam capacitatem niſi conſtet probabiliter ex ejus ſanctitate, vel aliundè id eſſe divino afflante Spiritu.

✱ 3. Quando prædicit futura, vel quæcumque ſibi ipſi occulta, quæ excedunt intellectum humanum, non tamen intellectum diabolicum; dæmoniacus eſt, vel diabolicus.

✱ 4. Quando inopinatò vocem amittit, nec poteſt loqui, nec os aperire, etiam volens; ſi poſteà loquatur ad præceptum dæmoni factum ab Exorciſta in nomine Jeſu, ſignum eſt evidens.

5. Quando improvisò exeunt ex ore hominis ſani, nec vino, aut paſſione perturbati, vel phreneſi laborantis verba, quorum ſtatim poſtea non recordatur, ac neſcit ſe illa dixiſſe, vel nollet ea dixiſſe.

6. Quando quis timoratæ conſcientiæ, abſq; ulla cauſa verba profert, parentes, vel amicos, quos honorare conſuevit, miro modo pungentia, ac ſubſannantia.

7. Quando quis non ex inſtituto, nec liberè volens, voces interdum brutis non parùm abſimiles emittit.

✱ 8. Cùm varios abſque connexione quis profert ſermones; niſi ſit phreneticus, vel mente captus, vel ebrius, vel ſit mulier patiens defectum menſtruorum; dæmoniacus erit.

9. Quan-

9. Quando quis sacra verba difficillimè profert, nec nisi truncando, & balbutiendo, præcipuè cùm recitat Psalmum 50. *Miserere mei Deus*, &c. vel 90. *Qui habitat in Adjutorio Altissimi*, &c. Vel profert Sanctissimum Nomen Jesu, vel Beatiss. Deiparæ Mariæ; aut initium Evangelii S. Joannis.

10. In verbis prolatis à mulieribus patientibus defectum menstruorum observanda sunt, quæ habentur supra *num.* 88.

Ex Odoratu.

1 QUando quis aufugit sacrorum odores: ut rerum benedictarum, thuris, rutæ, rosarum, & hujusmodi, si illos non benedictos non abhorreat.

2. Quando de ore patientis exeunt fœtores infernales, ut sulphuris, picis, fuliginis, carbonum, & hujusmodi.

Ex Tactu.

1 QUando quis tangendo nimis urit, vel ignescit; aut subitò frigescit.

2 Cùm percutiendo leviter nimium infert dolorem.

3. Quando ad simplicem tactum manuum sacerdotalium patiens capitis gravedinem, vel rem frigidissimam sentit.

§. V.

Ex Potentiis vegetativis.

CUM Vegetativa Potentia triplici ornata sit facultate, scilicet Nutritiva, Augmentativa, & Generativa; Ex harum singulis apertè varia dæmoniacæ operationis signa desumi possunt.

Ex Nutritiva.

1 QUando quis nulla naturali ægritudine affectus cibum non potest attrahere ad stomachum ad corpus nutriendum.

* 2. Quando quis alioquin sanus, & benè dispositus canina, aut lupina fame vexatur; & licèt maximam cibi quantitatem devoret, semper tamen esurit.

3. Quando cibum in stomacho retinere non potest; sed illum vomitu reiicere cogitur, licèt aliàs sanus sit: si verò sit benedictus, illum retinet.

4. Quando quis aliàs sanus, & benè dispositus cibum digerere non potest, licèt magnam habeat in stomacho caliditatem.

5. Quando bolum ferè perennem sentit in stomacho, & per sæpè ad guttur accedentem, quo suffocari videtur; precipuè si hoc contingat etiam immediatè post sumptam medicinam evacuanrem.

6. Cum quis vomitu reiicit cultros, clavos, acus, capillos, vitra, & alia id generis artificialia.

7. Quandò quis per posticum eadem emittit; vel quæcumque alia, quæ in corpore generari non possunt; vel continuum per multos menses emittit sanguinem nulla affectus ægritudine.

Ex Augmentativa.

* 1 QUando puer, vel puella, adolescens, vel adolescentula, qui aliàs erant natura pingues, & alacres, nulla apparente ægritudinis causa non solùm nō augentur, & quantitate molis proficiunt; sed potiùs decrescunt, & continua

macie afficiuntur, & conſumuntur, quamvis manducent, & bibant non ſolùm more ſolito, ſed majori in quantitate.

2. Quando quis contra ſolitum naturæ ſuæ, ac complexionis curſum nimio tumore, ac pinguedine afficitur in aliquibus corporis partibus: vel etiam in toto corpore, nulla alia affectus ægritudine.

Ex Generativa.

✱ 1. QUando vir uxori, vel uxor viro appropinquare non poteſt; quia ſibi videtur aliquod eſſe corpus intermedium.

2. Quando perſonæ, vel corpora, aut generationis organa apparent horribilis formæ, vel fæditatis intolerandæ.

3. Quando vir, etſi calidæ ſit naturæ, & complexionis robuſtæ, non poteſt ſemen decidere intra vas muliebre, licèt ſeminet extra.

✱ 4. Quando vir non poteſt habere copulam cum uxore, vel perſona, quam amat: quia ſtatim elumbis, & elanguens recedere cogitur; quod tamen ei non evenit, ſi cum aliis mulieribus commiſcetur.

5. Quando ex parte fæminæ vas muliebre, quod priùs erat latum, ita conſtringitur, quòd à virga penetrari non poteſt; licèt vir ſit robuſtus.

6. Quando uterque conjux ex parte ſuorum parentum ſunt fæcundi; nec tamen generare poſſunt; eò magis ſi conſtat ex aliis cauſis uxorem eſſe maleficiatam, nec apparet cauſa naturalis ſterilitatis.

Cauſæ autem naturalis ſterilitatis, ut docet Hippocrates *in Aphor. ſect.5. ver. Aphor. 46.* & ibi Ogglerius Medicus, ſunt, ex parte viri nimia frigiditas naturæ: quia tunc ejus ſemen eſt generationi ineptum: ex parte verò mulieris, puta nimia ejus pinguedo, aut caliditas: quia nimia pinguedo impedit ſeminis retentionem; & nimia caliditas cauſat illius extinctionem: Ex parte tandem utriuſque quando videlicet illorum ſemen non eſt proportionatum: ut ſi viri eſt melancholicum, & mulieris ſanguineum: nam agens, & patiens debent eſſe proportionata, aliàs impeditur actio.

QUÆSTIO II.

Quænam ſigna deſumantur ex diſpoſitione corporis.

161 *Signa deſumpta ex diſpoſitione corporis etiam Medicis deſerviunt.*

EX variis corporis effectibus inuſitatis, motibuſque inſolitis, qui à naturali cauſa, ut plurimùm, ortum habere non poſſunt, ſolent Exorciſtæ quędam ſumere experimenta, quibus, quænam ſit cauſa latens, facilè explorant: quæ plurimùm etiam Medicis deſervire valent ad cognoſcendum, cùm morbi à cauſa non procedunt naturali.

Hos autem inuſitatos effectus deprehendunt, dum morbus inchoatur, augetur, & perſeverat.

Signa deſumpta ex morbo inchoante.

Dum morbus inchoatur, ſi ſtatim ab initio nullis peccantibus humoribus in cauſa exiſtentibus morbus ſe prodit cum graviſſimis ſymptomatibus, ut ſunt:

1. Mentis quædam ſtupiditas.
2. Varia deliria melancholica.
3. Motus quidam convulſivi, qui epileptici videntur.
4. Repentinæ corporis paſſiones, & oppreſſiones, quas ipſe oppreſſus explicare neſcit.
5. Ejuſdem generalis extenuatio, & color infauſtus, puta viridis, pallidus, cedrinus, aut croco ſimilis.
6. Spontanea nervorum, oſſium, medullarumque vexatio, aut rigiditas, ut convulſionem præſeferat.

7. La-

7. Laceratio, & constrictio intestina viscerum; ac dolor in ventre cum maximo rumore, & revolutione vitalium.

✠ 8. Dolor continuus in capite sine aliquo intervallo, sive sit per modum gravaminis, sive per modum percussionis: ut cerebri, vel temporum indeficiens, & intima terebratio, si ad signum crucis ✠ statim cesset.

9. Pulsatio arteriarum circa collum.

10. Cordis gravatio, & punctura, acsi acubus configeretur.

11. Dolor in stomacho perpetuus: ut puncturæ in ore per momenta pungentes, vel per modum indigestionis, vel magnæ debilitatis, aut duræ pilæ aggravantis, quo suffocari, ac strangulari videtur ægrotus.

13. Cibus semper indigestus, crebræque vomitiones; si hoc non eveniat, quando cibus est benedictus.

14. Ventris dejectio, inflatio, & tumor per flatum frigidissimum, vel calidissimum sensibiliter permeantem, discurrentem, & evanescentem.

15. Colli, & renum frequentes perpessiones.

16. Particulæ corporis velut nexibus ligatæ, & oculorum palpebræ ita astrictę, ut vix aperiri possint.

17. Sudores leves circa noctem, quamvis temporis constitutio frigida rigeat, quorum Medici nesciunt causam naturalem assignare.

18. Syncoparum accidentia statutis horis advenientia cum continuo vitæ tædio, gravamine melancholiæ, obstinata taciturnitate, & suspiriis, quæ luctuosa vocantur, absque manifesta causa emissis.

19. Tremor in membris, & præcipuè in capite patientis causatus per præsentiam spiritualium rerum, vel personarum.

20. Inquietudo, qua aliquis nullo modo quiescere potest, nec stando, nec sedendo, nec decumbendo, & infirmitas nulla apparet.

21. Tussis sicca valdè molesta patienti, & aliis sine pituitæ expulsione, quę numquam consummatur; sed aggravatur, dum spiritualia administrantur.

22. Oscitatio frequens cum maxima oris dilatatione; & præcipuè dum aliqua sacra lectio habetur.

23. Tumores subiti, qui in aliqua parte corporis citò oriuntur, & sine aliqua cura naturali citò evanescunt.

24. Decursus subiti caloris, vel frigoris excessivi per humeros, & renes.

✠ 25. Ventus quidam vehemens, qui decurrit per totum corpus ad modum formicarum: vel ad modum serpentis velociter quaquaversum serpit: vel sicut mus modò in hanc, modò in illam corporis partem se intromittit.

✠ 26. Deportatio corporis, & illius elevatio contra voluntatem patientis, & non videtur, à quo deportetur; signum est evidens diabolicæ præsentię.

✠ 27. Vociferationes, clamores, scissio vestium, arrotationes dentium, & quæcumque corporis agitationes sine ulla causa, si patiens non est stultus, & hæc ei displiceant, & cognoscat illa, & nollet; signum est evidens.

✠ 28. Vis, seu impulsus supra naturam patientis: ut cùm homo natura debilis non potest teneri à multis: cùm manibus, ac dentibus frangit ferrum, & alia similia, de quibus suprà, ubi de signis ex parte Animę; est signum evidens.

Infantes autem, ac pueruli deprehenduntur esse maleficio affecti, vel à dæmone vexati ex sequentibus signis.

Signa, quibus cognoscuntur pueri malefici affecti.

1. Quando sępius contremiscunt nulla apparente causa; maximè si adjungatur, quòd continuè flent, & non dormiunt, & priùs non erant tales.

2. Quando habent oculos timidos, ac pavidos, nec audent rectà aspicere Exorcistas, ac Religiosos devotos.

3. Quādo repentè amissa bona facie, ac totius corporis cōstitutione fiunt pallidi, ac macilētes; & pręcipuè si Mater, vel aliquis ex domesticis esset maleficio affectus, & effectus cōsimiles pateretur. Nam aliquādo tota una familia maleficio afficitur.

 4. Quan-

macie afficiuntur, & consumuntur, quamvis manducent, & bibant non solùm more solito, sed majori in quantitate.

2. Quando quis contra solitum naturæ suæ, ac complexionis cursum nimio tumore, ac pinguedine afficitur in aliquibus corporis partibus: vel etiam in toto corpore, nulla alia affectus ægritudine.

Ex Generativa.

✱ 1. Quando vir uxori, vel uxor viro appropinquare non potest; quia sibi videtur aliquod esse corpus intermedium.

2. Quando personæ, vel corpora, aut generationis organa apparent horribilis formæ, vel fæditatis intolerandæ.

3. Quando vir, etsi calidæ sit naturæ, & complexionis robustæ, non potest semen decidere intra vas muliebre, licèt seminet extra.

✱ 4. Quando vir non potest habere copulam cum uxore, vel persona, quam amat: quia statim elumbis, & elanguens recedere cogitur; quod tamen ei non evenit, si cum aliis mulieribus commiscetur.

5. Quando ex parte fœminæ vas muliebre, quod priùs erat latum, ita constringitur, quòd à virga penetrari non potest; licèt vir sit robustus.

6. Quando uterque conjux ex parte suorum parentum sunt fæcundi; nec tamen generare possunt; eò magis si constat ex aliis causis uxorem esse maleficiatam, nec apparet causa naturalis sterilitatis.

Causæ autem naturalis sterilitatis, ut docet Hippocrates *in Aphor. sect. 5. ver. Aphor. 46.* & ibi Ogglerius Medicus, sunt, ex parte viri nimia frigiditas naturæ: quia tunc ejus semen est generationi ineptum: ex parte verò mulieris, puta nimia ejus pinguedo, aut caliditas: quia nimia pinguedo impedit seminis retentionem; & nimia caliditas causat illius extinctionem: Ex parte tandem utriusque quando videlicet illorum semen non est proportionatum: ut si viri est melancholicum, & mulieris sanguineum: nam agens, & patiens debent esse proportionata, aliàs impeditur actio.

QUÆSTIO II.

Quænam signa desumantur ex dispositione corporis.

161 *Signa desumpta ex dispositione corporis etiam Medicis deserviunt.*

EX variis corporis effectibus inusitatis, motibusque insolitis, qui à naturali causa, ut plurimùm, ortum habere non possunt, solent Exorcistæ quędam sumere experimenta, quibus, quænam sit causa latens, facilè explorant: quæ plurimùm etiam Medicis deservire valent ad cognoscendum, cùm morbi à causa non procedunt naturali.

Hos autem inusitatos effectus deprehendunt, dùm morbus inchoatur, augetur, & perseverat.

Signa desumpta ex morbo inchoante.

Dum morbus inchoatur, si statim ab initio nullis peccantibus humoribus in causa existentibus morbus se prodit cum gravissimis symptomatibus, ut sunt:

1. Mentis quædam stupiditas.
2. Varia deliria melancholica.
3. Motus quidam convulsivi, qui epileptici videntur.
4. Repentinæ corporis passiones, & oppressiones, quas ipse oppressus explicare nescit.
5. Ejusdem generalis extenuatio, & color infaustus, puta viridis, pallidus, cedrinus, aut croco similis.
6. Spontanea nervorum, ossium, medullarumque vexatio, aut rigiditas, ut convulsionem præseferat.

7. La-

eſt, & implicatus veſtibus laxis, quæ iter impediant; ſed ſuccinctus, ut ſe quaquaverſum vertere poſſit, & accurrere, cùm neceſſitas, & opus vocant: Non ſtat in extremis anguli, undè longior via ad oppoſitos pateat; ſed in medio, ut breviori curſu opem ferat, & ſic ſtando totus ardere videtur vultu, manibus, pedibus, quaſi ſemper paratus cogitare, operari, & currere ad ea perficienda, quæ è re eſſe videntur. Sic Exorciſta ſeptiformi munere maximè debet fulgere virtutum, Fidei, nempè, Spei, Charitatis, Fortitudinis, Patientiæ, Perſeverantiæ, atque Prudentiæ; quarum unaquæque ſuo loco ſingulari modo typicè figurata demonſtrabitur, ut in medio Eccleſiæ conſtitutus, ac hujuſmodi virtutum ſplendore ornatus, hinc fideles tenebris circumfuſos illuminare, dejectos erigere, nutantes fulcire, ſtantes corroborare: illinc folliculariós dæmones, aut obſidentes fugare, aut poſſidentes expellere, aut malefacientes cohibere, aut incantantes abigere; ut ſequentibus articulis manifeſtabitur.

ARTICULUS I.

De Fide.

CUm fides ſit præcipuum fundamentum, cui innituntur fideles ad dæmones expellendos juxta verba Chriſti Marci ult. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc ſequentur: In nomine meo dæmonia eiicient*, & Joannis 14. *Qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipſe faciet*: ut innoteſcat, quomodo Exorciſtæ fides ſit neceſſaria, de ea examinandæ ſunt ſequentes quæſtiones, ut ſic per fidem Exorciſta appareat ſimilis filio hominis in facie lucente ſicut Sol: Nam ſicut facies demonſtrat perſonam, quænam ſit, ita per fidem, quam unuſquiſque profitetur, cujus ſit religionis, & qualis ſit, oſtenditur.

166 *Exorciſta per fidem ſit ſimilis filio hominis in facie lucente ſicut Sol.*

QUÆSTIO I.

Quid nomine fidei intelligatur in hoc articulo.

REſpondetur, in hoc articulo non tractari de fide humana, ſeu fidelitate, quæ eſt quędam virtus moralis, quæ præbet conſtantiam in ſervandis promiſſis, & à Latinis vocatur fides, de qua Cicero *lib.1. Officiorum*, ait: *Fides eſt dictorum, & conventorum conſtantia, & veritas.* Neque de fide gratia gratis data, quæ, ut docet Suarez *diſp.8. de diſtinctione fidei ab omnibus donis, &c. ſect.2. nu.4.* datur homini, ut tam diſtinctè, & perfectè intelligat, & apprehendat res fidei, ut poſſit eas alios docere, ſimpliciter tamen, & ſine ornatu ſcientiæ, & ſapientiæ. Neque de fide, quæ accipitur pro fiducia: In qua ſignificatione multi Doctores putant ſæpè accipi in ſcriptura fidem pro fiducia; ita tenet Vega *quæſt. 1. de Juſtif. & lib.9. in Trident. c.29.* Janſenius *in Concord. cap.30. 32. & 35.* Balthaſar Paes *in Epiſt. D. Jacobi cap.1. verſ.1.* Lyndanus *de quatripar. juſt. 1. part. lib.2. c.3.* & recentiores Theologi *ad initium 2. 2. D. Thomæ*. Hoc enim modo fiducia non eſt fides, de qua loquimur; ſed ſpes connotando quandam perfectionem, ſeu robur ejus; ut benè docet Suarez *diſp.1 proœmiali de fide, ſect.1. num. 6. & 7.* & Drexelius *de Conformatione voluntatis lib.5. c.2.* & de hac agitur *ſequenti articulo*. Sed tractari de fide theologica, ſeu divina, quæ per ſe includit habitum, ſeu lumen fidei, actum ejus, & objectum, quæ tria ſigillatim etiam ſumpta ſolent in ſcriptura nomine fidei ſignificari.

167 *Fides humana deſcribitur.* *Fides gratis gratis data quæ.* *Fides pro fiducia ſumpta.* *In hoc articulo agitur de fide Theologica.* *Fides divina includit tria.*

§. I.

DE objecto fidei intelligitur illud ad Galat. *cap. 3. Ex auditu fidei;* & infra *At ubi venit fides*, & ad Epheſ. 4. *Unus Dominus, una fides*, & Apocalypſ. 2.

168 *1. Obiectum.*

Non

Non negasti fidem meam; & ita etiam dicit Athanasius in Symbolo. *Hæc est fides catholica, quam nisi quisque fideliter, firmiterque crediderit*: nam fides, quę creditur, objectum est virtutis fidei; ut eruditè docet Suarez *loco cit. sect. 2. num. 3.*

a *Actus*.

De actu verò fidei intelligitur illud Matthęi 9. *Secundùm fidem vestram fiat vobis*; & illud ad Roman 1. *Fides vestra annunciatur in universo mundo*; & in toto capite undecimo ad Hebręos: eodem modo sumitur fides, cùm illi varii effectus tribuuntur, & quoties in scriptura pręcipitur fides tanquam ad salutem necessaria, de hac fide sermo est; quia pręcepta de actibus dantur: Ita Suarez *loco cit.*

3 *Habitus*.

De habitu autem fidei rectè intelligitur illud 1 ad Corinth. 13. *Nunc autem manent tria hæc, fides, &c.* & in eodem sensu loquitur Trident. *sess. 6. cap. 7.* cùm dicit, in justificatione simul infundi Fidem, Spem, & Charitatem.

QUÆSTIO II.

Quodnam sit objectum fidei theologicæ.

169 *Objectum fidei triplex.*

Respondetur, in objecto fidei tria distingui à D. Thom. 2. 2. *quæst. 1. art. 1.* scilicet objectum materiale, idest materiam, circa quam versatur virtus; & objectum formale, scilicet rationem, sub qua versatur, seu motivum, propter quod fides credit. Tertium vocat D. Thomas accidentale, & in solutionibus argumentorum explicat sub hoc membro includere omnia objecta creata, quæ secundariò, & quasi consequenter dicit pertinere ad fidem. Verumtamen Suarez *disp. 2. de objecto fidei*, omnia illa, quæ creduntur ex testimonio divino, comprehendit sub objecto materiali fidei. Sed ait, pręter objectum materiale, & formale, requiri ad credendum sufficientem propositionem doctrinæ fidei, juxta illud: *Quomodo audirent sine prædicante?* Nam quia nec Deus testificans, nec res testificatæ videntur, ideò necesse est, ut per auditum sufficienter proponantur; nam ideò dicitur esse Fides ex auditu. Hæc ergo objecta à nobis breviter explicanda sunt sequentibus dictis.

Roman. 10. verb. 14.

§. I.

170 *Objectum primarium fidei quodnam sit.*

Dico 1. Deus secundùm absolutam rationem Deitatis, & essentiæ suæ est primarium objectum fidei. Hęc est sententia D. Thomæ 1. *part. quæst. 1. art. 7. & quæst. 14. de veritate art. 8. & in 3. dist. 24. art. 1.* & idem tenet Scotus *distinct. 23. quæst. unica*. Durandus *dist. 24. q. 1.* Capreolus *quæst. 4. Prolog. art. 2.* Alber. & alii *in 3. dist. 23.* Idem sentit Marsilius *in 1. quæst. 2.* ubi refert varias opiniones; Tenet etiam Henricus *Quodlib. 12. quæst. 1.* Alexand. Alens. 3. *par. q. 68. memb. 7. art. ult.* & Suarez *disput. ead. sect. 1. num. 5.*

Ratio est, quia Deus ipse, quatenus Deus est, est primarius scopus fidei, seu ratio, quæ principaliter intenditur per fidem. Quod videtur satis probari ex illis verbis Pauli Hebræor. 11. *Accedentem ad Deum oportet credere, quia est*: nam quia esse Dei est ejus substantia, & essentia, cognoscere Deum esse, idem est, quod cognoscere Deum esse verum Deum, atque adeò habere veram divinitatem; ergo hoc est primarium objectum, quod fides intendit. Et ideò dicebat Christus Joan. 14. *Creditis in Deum, & in me credite*: quia illud primum est fundamentum reliquorum: facit etiam illud Joannis 17. *Hæc est vita æterna, ut cognoscant te*. Hæc ergo absoluta cognitio Dei est intenta per fidem.

§. II.

171 *Deus qua ratione sit objectum materiale fidei.*

Dico 2. Inter objecta materialia fidei Deus est objectum maximè necessarium, & inseparabile à revelatione fidei: Ita Suarez docet *disput. 2. de objecto fidei sect. 1. num. 8.*

Ratio

Ratio est, quia nihil est credibile per fidem, nisi sub testimonio divino, ut nunc suppono. Quisquis ergo credit aliquid per fidem infusam, credit illud revelatum esse à Deo, & testimonium Dei esse infallibile: ergo impossibile est credere aliquid fide divina, quod non sit Deus, quin supponatur aliquid creditum de ipso Deo, quod ut minimum esse debet, Deum esse, & esse veracem in his, quæ testificatur: sic ergo Deus ut objectum materiale, seu cognitum habet necessariam connexionem cum fide, quam non habent alia objecta: nam posset Deus multa revelare de seipso, & nihil de creaturis.

§. III.

Dico 3. Deus non est adæquatum subjectum, & (ut sic dicam) directum fidei; sed hoc est quodlibet ens revelabile à Deo obscura revelatione: Ita sumitur ex D.Thom.2.2. *q.1.art.1. & dicta quæst.14. de Veritate, artic.8.* docet Scotus *in 3. dist.23.q.unica*, ibi Gabriel, & alii communiter, partim ibi, partim *dist.* 14. Anton. *3.p.tit.8.cap.4.*& Abulens. *in cap.22.*Matth.*q.*301.Suarez *loc.cit.sect.2.nu.2.*

172 *Objectum materiale adæquatum fidei est quodlibet ens revelabile à Deo.*

Ratio est, quia & de creaturis multa per fidem creduntur, quia de illis & multa à Deo sunt nobis revelata, & ideò etiam ipsæ sub hac ratione, qua revelatæ sunt, pertinent ad objectum adæquatum fidei.

§. IV.

Dico 4. Deus ipse, quem credimus, est etiam prima ratio credendi. In hac assertione conveniunt Theologi, D.Thom. 2.2.*q.1.ar.1.& 1.par.q.1.ar.3.&* 7.& Reliqui *in Prologo sentent.& in 3.dist.24.* Altisiodor. statim *in principio Summæ in proœmio*, & Alens. *3.par. quæst.68.*

173 *Deus est prima ratio credendi.*

Hoc notum est; nam divina scriptura sæpè docet, veram fidem ad salutem necessariam ipsi Deo inniti: sic dicitur Gen.15. *Credidit Abraham Deo, & reputatum est illi ad justitiam*; quod dicit Paulus scriptum esse propter nos; quia fidem illam, & credendi modum imitari debemus, ut justificemur. Similia sunt frequentia in Scriptura; & ideò meritò dixit Ambrosius *lib.de Abraham cap.3.& lib.2. Epistolarum Epist.12.ad Valentinianum: Cœli mysterium doceat me Deus ipse, qui condidit; non homo; qui seipsum ignoravit. Cui magis de Deo, quam Deo credam?*

§. V.

Dico 5. Deus ut revelans, seu testificans res credendas per fidem est objectum formale fidei. Hæc est aperta sententia D.Thomæ 1.*par.quæst.*1.*ar.*3. Idem tenet Scotus *in 3.dist.23.quæst.unica, & dist.25.q.2. in fine*, Richardus *dist.23.art.4. quæst.3.* & alii plures relati à Suarez *disp.3.de objecto form.fidei sect.2.n.3.* colligitur ex scriptura juxta illud Joannis epist.1.c.5. *Qui credit in filium Dei, habet testimonium Dei in se*, & aliis locis.

174 *Deus qua ratione sit obiectum formale fidei.*

Ratio est, quia Deus non movet ad credendum, nisi mediante testimonio suo. Quomodo enim ei credemus, nisi nobis loqueretur? Ergo non est objectum formale fidei, nisi ut testificans, & revelans.

QUÆSTIO III.

Quinam sit actus fidei?

Respondetur, *actum Fidei esse assensum firmum, in auctoritate Dei obscurè revelantis fundatum:* ita colligitur ex D.Thom.2.2. *q.* 2. *art.*1. Dicitur *assensus*: quia distinguitur actus fidei ab omni actu elicito à voluntate: qui non est actus eli-

175 *Actus fidei definitur.*

elicitus à voluntate; sed imperatus à voluntate. Distinguitur ab omni apprehensione, vel inquisitione intellectus, & significat judicium, quo intellectus ad unam partem determinatur. Additur *firmus*, ut ab opinione distinguatur, quæ etiam prebet assensum, sed formidolosum, & aliquo modo dubium; fides autem debet esse firma. Quia verò hoc solet etiam suo modo tribui fidei humanæ, & multò magis cuicumque assensui evidenti; ideò additur ultima particula *in auctoritate Dei, &c.* per quam actus fidei infusæ tam ab acquisita fide, quàm ab actu scientiæ, & à quovis actu evidente distinguatur: Et prætereà per illam particulam designatur ultima differentia essentialis, & substantialis actus fidei; nam hæc differentia sumitur ex objecto formali, quod per illam particulam explicatur: Ita eruditè docet Suarez *disp.6. de Actu fidei, sect.1. num.5.*

Ex hoc colligitur, actum fidei infusæ esse actum ab intellectu elicitum, & imperatum à voluntate; ac proinde subjectari in intellectu; ut testatur Paulus 2. Cor. dicens: *In captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi.*

QUÆSTIO IV.

Quomodo Fides Theologica definiri possit.

176 *Fidei Theologicæ definitio.*

RESpondetur, Fidem Theologicam definiri à D. Paulo Hebræor. 11. quòd *sit substantia rerum sperandarum argumentum non apparentium* : Ita Magister Sent. *in* 3. *dist* 23. *cap. penultimo, & ultimo* dicit hanc esse fidei definitionem. Consentiunt cum Magistro Scholastici, qui planè affirmant hanc esse definitionem fidei, quæ est virtus intellectus. Bonavent. *eadem dist. ar.1. quæst. 1.* Ricardus *art.4. q.1.* Paludan. *quæst.4. ar.1. §. quantum ad tertium.* Major *quæst.8.* Albertus *art.18.* & alii plures relati à Vasquez *tom.2. in* 1.2 *quæst.113. disp.209. c.2.* Dicitur *substantia rerum sperandarum* : quia est fundamentum spei, & quatenus substat aliis; proprium enim est fidei, fulcire spem, & fiduciam: quia non posset homo sperare, nisi crederet; ideò certitudo fiduciæ proportionata est certitudini fidei; nam est veluti baculum, in quo Viatores nituntur ad sperandum. Unde Ambrosius *lib. de Cain, & Abel* ait: *Fides est radix omnium virtutum; & quod super hoc fundamentum ædificaveris, hoc solum ad operis tui fructus, & virtutis proficit mercedem.* Dicitur *argumentum non apparentium*, idest firmus assensus, quo intellectus convincitur, & inducitur ad credendum ea, quæ non videntur; ita exponit Suarez *disp.6. de Actu fidei sect.2. n.5.* Vel dicitur *argumentum non apparentium* : quia ejus actus est inclinare intellectum ad actum credendi, ac eidem intellectui cooperari influendo in actum ipsius, quo actu intellectus firmiter assentit, seu adhæret revelatis à Deo.

QUÆSTIO V.

Quomodo Fides Theologica dividatur.

177 *Fides duplex, Universalis.*

RElictis variis divisionibus, quæ à Theologis afferuntur, unicam referam, ut magis instituto nostro convenientem. Fides ergo dividitur in universalem, & particularem.

Fides universalis dicitur illa, quæ per se necessaria est ad salutem, & communi usu Ecclesiæ *Catholica* nominatur; tum etiam quia ipsum nomen *Catholica* universalitatem significat. Hæc autem fides universalis est & quoad personas: quia pertinet ad omnes, qui placere Deo volunt; & quoad tempora: quia semper in Ecclesia fuit; & quoad loca: quia ubique prædicata est, & prædicatur; & quoad dogmata: quia est de omnibus particulis fidei, & consequenter etiam de omnibus, quæ in illis continentur: Sic docet Suarez *disp. ead. sect.3. num.6.*

Fides

Fides autem particularis dicitur illa, quæ in aliqua privata revelatione fundatur, vel instinctu Spiritus S., qui illi æquivaleat. Et meritò particularis dicitur; quia in materia, persona, & propositione privata fundata est. Hæc autem rursus triplex est. Prima, qua aliquis credit ea, quæ sibi peculiariter revelata sunt. Quo pacto Prophetæ crediderunt multa, quæ non omnibus fidelibus, sed sibi tantùm revelata fuerunt. Et Abraham credidit multa, quæ sibi soli fuerunt per revelationem promissa. Secunda fides privata est miraculorum, qua aliquis certò sibi statuit, Deum facturum aliquid prçter consuetum ordinem. De qua dicitur Matthæi 17. *Si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis huic monti, transi hinc illuc, & transibit, & nihil impossibile erit vobis*. Tertia fides huic est similis, nempè qua quis credit se à Deo consecuturum aliquid spirituale, vel temporale ad spiritualia pertinens, puta dęmonem ab obsesso expulsurum etiam sine potestate exorcistica; vel sanitatem corporis in ordine ad salutem animæ obtenturum; vel quid simile animæ salutare à Deo impetraturum: Ita docet Vasquez *q.113. in 1.2.* D. Thomæ *disp.209.cap.5.* ac Suarez *disp. ac sect. eadem num.7.*

Particularis.

QUÆSTIO VI.

An fides miraculorum, ac promissionum sit eadem cum fide Catholica?

178

RESpondetur cum Suarez *disp.8. de dist. fidei ab omnibus donis, &c. sect. 1. nu.3.* tria posse considerari in eo, qui facturus est miracula; vel aliquod beneficium à Deo miraculosè impetraturum. Primum est credulitas de omnipotentia Dei, & veritate promissionum ejus. Secundum est quędam quasi applicatio hujus universalis fidei ad hoc factum in particulari, ita ut aliquis judicet certò, & credat se facturum hoc miraculum; vel obtenturum hoc beneficium miraculosum hîc, & nunc. Tertium est fiducia quędam, quæ inde resultat in voluntatem.

Tria considerentur in eo, qui facturus est miraculum.

Primum eorum, certissimum est, omninò in opere miraculoso esse necessarium: quia illud est fundamentum omnium cæterorum. Unde Matth. 9. quando Christus Dominus illuminaturus erat quosdam cæcos, exigens ab illis fidem necessariam dixit: *Creditis, quia hoc possum facere vobis?* Dixerunt: *Utique, Domine; tunc tetigit oculos eorum dicens: secundùm fidem vestram fiat vobis*, & cap. 13. in fine: *Non fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem illorum*. Erat ergo necessaria credulitas.

Actus fidei.

Secundum si debito modo explicetur, dicimus, illud judicium non esse omninò impossibile: posito enim firmo assensu fidei, me obtenturum à Deo, quicquid petiero, si debitè petam, & cum conditionibus, quas Christus in suis promissionibus requirit, fieri potest, ut aliquis hîc, & nunc, & hoc in opere, non divina, sed morali quadam certitudine judicet concurrere omnia necessaria ad impetrandum miraculum: sive quia illa manifestè videt: sive quia simul etiam juvatur interiùs auxilio Dei, ut possit ita existimare; ex quibus elicitur illud judicium certum aliquo modo simile judicio theologico, vel prudentiali; quæ omnia non esse impossibilia per se patet. Non tamen credo hujusmodi judicium esse simpliciter necessarium: tum quia nulla est ratio, quæ cogat ad exigendum illud: tum etiam quia ad debitam fiduciam, & excludendam omnem dubitationem reprehensibilem, satis est firmiter judicare, non solùm in genere, sed etiam in hoc facto me impetraturum, quod intendo, certitudine conditionata, *Si per me non steterit, &c.*

Applicatio illius actus.

Tertium est fiducia illa, quæ ex hujusmodi applicatione fidei universalis ad hoc factum in particulari resultat in voluntatem, quæ necessaria est ad obtinendum, ut latè ostenditur *articulo sequenti*. Quæ fiducia sępiùs insinuatur in divina scriptura, quæ interdum utitur nomine *credulitatis*: interdum nomine *confidentiæ*; & Christus Dominus sępè dicit, *Confidite, confidite, &c.* Item quia nemo potest orare, ut opor-

Fiducia ex ea resultans.

oportet, nisi speret, & confidat etiam ut oportet: miracula autem maximè perficiuntur oratione convenienter facta.

§. I.

179 *Fides miraculorum, & promissionum est eadem cum fide Catholica.*

AD quæstionem ergo dicimus, Fidem illam, quam scriptura requirit ad patranda miracula, & alia beneficia miraculosè obtinenda, quoad substantiam, & essentiam esse ipsum actum Catholicæ Fidei ita elicitum, & applicatum ad hoc particulare factum, ut possit generare illam fiduciam, & actus alios necessarios ad impetrandum miraculum.

Sustinent Theologi.

Hanc conclusionem sustinent D.Thom.2.2.*q*.178.*ar*.1.*ad* 5. Cajetan. Matth. 17. Soto 2. *de Natura, & Grat. cap*.6. Et est aperta sententia D.Cypriani *lib*.3.*ad Quirin.cap*.42.& valde indicant Ambrosius *lib*.8. *in* Luc.*ad illud Adauge nobis fidem*, & Hilar. *in* Matth. *canone* 17.

Constat ex divina scriptura.

Colligitur in primis clarè ex 1. ad Corinth.13. *Si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam*; ubi Apostolus expresse loquitur de Fide Theologali, & Catholica, & eam comparat cum charitate. Unde posteà concludit, *Manent hæc tria Fides, Spes, & Charitas*. Similis locus est ad Hebræos 11. Nam illa Fide, quam definierat, *esse substantiam, &c. & sine qua* dixerat *esse impossibile placere Deo*, dicit patrata esse miracula. *Hac*, inquit, *fide susceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos,&c.* idest obtinuerunt resurrectionem suorum virorum.

Probatur ratione.

Ratio est: quia Fides, quæ ad miracula requiritur, non pertinet ad novum habitum, seu virtutem infusam; neque constituit novum genus, aut ordinem actuum. Nam ex tribus enumeratis actibus, qui maximè possunt concurrere ad opus miraculosum, primus manifestissimè est actus fidei. Tertius quoad substantiam est actus spei; quia spes, & fiducia non distinguuntur essentialiter. Secundus verò (si adsit) ejusdem rationis est cum assensu Theologico, & juvari potest à prudentia infusa, vel acquisita quoad applicationem generalis fidei, ad hoc particulare factum, vel has circunstantias particulares. Et ex his tribus actibus primus fons est, & radix aliorum, & cùm aliàs sit propriissimè actus fidei, ideò illi propriissimè convenit ratio fidei miraculorum.

Præterea fides miraculorum, ac promissionum idem omninò habet objectum formale, nempè Deum ut revelantem,& notificantem res credendas per fidem; quod habet etiam fides theologica; non ergo inter se differunt essentialiter. Cur enim quis confidit, se aliquid miraculosè à Deo obtenturum? Certè quia credit, Deum esse omnipotentem, summè bonum, ac fidelem in suis promissionibus: hoc autem credit, quia Deus per divinas scripturas hoc revelavit.

§. II.

180 *Objectio.*

OBjicies. Actus fidei Catholicæ, & quævis ejus perfectio est in nostra potestate; hæc verò fides miraculorum non ita, sicut nec patrare miracula. Unde Matthæi 17. Apostoli non potuerunt expellere dæmonem, cùm tamen fidem Catholicam haberent.

Solutio.

Respondetur, aliud esse patrare miracula, aliud habere fidem de se sufficientem ad ea impetranda. Primum non est in hominis potestate semper; tum quia completa potestas, quæ requiritur ad opus miraculosum, non inhæret per modum habitus, etiam in illis, qui frequenter miracula edunt: ut docet D.Th.2.2.*quæst*.172. tum quia præter fidem requiruntur multa ex parte Dei, quæ non semper dantur, etiam posita fide, quia non expedit; attamen illud secundum (hoc est habere fidem) in hominis potestate positum esse censet Suarez *loco citato num*.8. esseque actum verè liberum, & humanum; ac licèt pendeat ex auxilio gratiæ; illud tamen non deerit volenti credere, ut oportet; quod planè docet Paulus ad He-

Hebræos 11. & 1. *Corinth.* 13. Et colligitur ex Matth. 14. & 17. Ubi Christus reprehendit Apostolos, vel etiam quosdam alios, quòd carerent hac fide: erat ergo in illorum potestate, aliàs non fuissent reprehensione digni. Item Lucæ 10. & sæpè aliàs consulit, ut habeamus hanc fidem; & Jacob. 1. *Postulet in fide nihil hæsitans*. Est ergo in nostra potestate. Tandem hujusmodi fides in eo, qui impetrat miracula, est laude digna, & meritoria; ergo & libera.

QUÆSTIO VII.

Quomodo Fides Theologica possit esse major in uno, quàm in alio.

Ante solutionem tres præmittendæ sunt distinctiones.

181 *Distinctiones tres de fide.*

Prima distinctio. Quantitas habitus fidei potest considerari dupliciter: Uno modo secundùm rationem formalem objecti: Alio modo secundùm ea, quæ materialiter credenda proponuntur.

Secunda distinctio. Fides potest attendi uno modo secundùm ea, quæ creduntur implicitè: Alio modo secundùm ea, quæ explicitè creduntur.

Tertia distinctio. Fides potest considerari secundùm participationem subjecti, & hoc dupliciter: nam actus fidei procedit ex intellectu, & ex voluntate, ut docet D. Thom. 2.2. *q.4. ar.*1. His positis.

Assertio 1. Dico primò. Fides Theologica ratione objecti formalis non potest esse major in uno, quàm in alio: quia formale objectum fidei est unum, & simplex, scilicet Veritas prima: Unde ex hac parte fides non diversificatur in credentibus, sed est una specie in omnibus.

Assertio 2. Dico secundò. Fides secundùm ea, quæ implicitè creduntur, in omnibus credentibus est eadem. Ratio est: quia quando quis incępit credere, subjec t animum suum omnibus credibilibus, quæ Catholicorum tenet assertio, & quæcunque de novo à Deo fuerint revelata: & ita id, quod nunc sibi revelatur, jam credebat implicitè: objectum enim fidei adæquatum, ut dictum est supra, est quodlibet ens revelabile à Deo obscura revelatione. Unde actus fidei hoc modo neque augetur, neque diminuitur, neque major est fides in uno, quàm in alio.

§. I.

182 *Assertio* 3.

Dico tertiò. Fides Theologica explicitè, non ratione objecti formalis, sed materialis, id est secundùm ea quæ materialiter credenda proponuntur, potest esse major in uno, quàm in alio: Ratio est: quia cùm credibilia plura sint, & possint accipi vel magis, vel minùs explicitè, secundùm hoc unus homo plura explicitè, quàm alius potest credere; & sic in uno potest esse major fides, quàm in alio ex parte objecti materialiter sumpti secundùm majorem fidei explicationem: Et sic fides in uno vel ad majora, vel etiam ad plura quàm in alio potest se extendere: Ita D. Thom. 2.2. *q.*5. *ar.*4.

Diversitas credentium.

Unde quidam dicuntur habere magnam fidem: alii parvam: alii magnam respectu unius gratiæ obtinendæ; sed exiguam respectu alterius consequendæ: alii majorem in ordine ad unum beneficium secundùm unum modum impetrandum; sed non secundùm alium. Constat ex verbis Christi Salvatoris nostri, qui admiratus de verbis Centurionis, quando dixit: *Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum, sed tantùm dic verbo, & sanabitur puer meus: sequentibus se dixit: Amen dico vobis, non inveni tantam fidem in Israel!* Si ergo tantam fidem non invenerat, signum erat, quòd aliquam minorem hac invenerat; quod utique nemini est dubitandum. Nam alii plures ex Hebræis, ait Tostatus *quæst.* 165. *in cap.*17. Matthæi, credebant quidem, quòd Christus posset sanare infirmos; sed dummodo ad eos accederet, & manu tangeret eos. Sic Regulus in Jesum credidit, & rogavit illum, ut sana-

Matth. cap.8. vers.8.

Ioan.4.

Vers.47. ſanaret filium ſuum; ſed dixit ad eum, *Domine, deſcende priuſquam moriatur filius meus*. Neceſſarium judicavit, quòd Chriſtus accederet ad ægrotum. Sic mulier, quæ ſanguinis fluxum patiebatur, credidit in Jeſum, quòd à fluxu ſanguinis ſanaretur; ſed dummodo tangeret ſaltem fimbriam veſtimenti ejus. Unde dicebat intra ſe: *Si tetigero tantùm veſtimentum ejus, ſalva ero*. Sic quidam Princeps rogavit Jeſum pro filia ſua defuncta, dicens: *Domine, filia mea modò defuncta eſt*; ſed addidit: *Veni, impone manum tuam ſuper eam, & vivet*. Sic plures alii credebant ſe à Chriſto beneficium aliquod vel ſibi, vel alteri accepturos; ſed quoad modum conſecutionis nullus habuit tantam fidem, ſicut Centurio. Credidit enim, quòd Chriſtus ſolo ſuo verbo etiam in abſentia ſanaret ſervum ſuum, dicens: *Domine non ſum dignus, ut intres ſub tectum meum; ſed tantùm dic verbo, & ſanabitur puer meus*; quaſi diceret: Domine, ſcio, ac credo, quòd tu es omnipotens, & in te eſt virtus infinita, non eſt ergo, cur deſcendas in domum meam, quia peccator ſum, ut ſanes ſervum meum; ſed ſufficit unicum verbum tuum, in quo facta ſunt omnia, & illicò ſanabitur puer meus. His ergo verbis auditis à Chriſto jure meritò admiratione repletus dixit: *Amen dico vobis, non inveni tantam fidem in Iſrael*.

Matth. 9. verſ. 21. Ibid. verſ. 18. Matth. 8. v. 8. Verſ. 10.

§. II.

183 *Aſſertio 4.*

DIco quartò. Fides Theologica ſecundùm participationem ſubjecti poteſt eſſe major in uno, quàm in alio, tum ex parte intellectus propter majorem certitudinem, & firmitatem: tum ex parte voluntatis propter majorem promptitudinem, ſeu devotionem, vel confidentiam: Ita D.Th. *artic. eodem*.

Probatur ratione. Ratio eſt: quia de ratione fidei eſt, ut Veritas prima omnibus præferatur; ſed tamen eorum, qui eam omnibus præferunt, quidam certiùs, & devotiùs ſe ei ſubiiciunt, quàm alii. Et ſecundùm hoc etiam fides eſt major in uno, quàm in alio.

Exemplo. Matth. 15. verſ. 22. Verſ. 28. Hoc apertè conſtat in muliere Chananæa, quæ accedens ad Jeſum rogavit eum dicens; *Miſerere mei, Domine, fili David: filia mea malè à dæmonio vexatur*. Cui tandem Jeſus dixit: *O mulier, magna eſt fides tua: fiat tibi ſicut vis*. Sed cur Chriſtus magnam vocavit ejus fidem? Non utique ratione petitionis: quia non erat aliquod magnum, quod petebat, cùm ferè quotidie Chriſtus ab Energumenis (etiam non rogatus) dæmones expelleret; ſed magnam appellavit ob firmitatem, ac ſtabilitatem in credendo; nec non ob promptitudinem, ac devotionem in perſeverando. Licèt enim Chriſtus non reſponderet ei verbum, immò eam repelleret, ac vocaret eam canem, nihilominus non infirmata eſt fide, non vacillavit, nec dubitavit de Jeſu potentia, bonitate, ac fidelitate in tribulatis ſublevandis, & obſeſſis à dæmone liberandis: ideò perſeveravit in petendo dicens: *Domine, adjuva me: nam & catelli edunt de micis, quæ cadunt de menſa dominorum ſuorum*. In quo oſtendit firmitatem fidei ſuæ, qua credebat Chriſtum eſſe Dominum potentem filiam ſuam à dæmonio liberare, ac piiſſimum, ideòq; ejus tandem preces non deſpecturum; ſed id, quod ipſa petebat, largiturum.

Verſ. 25. Verſ. 27.

QUÆSTIO VIII.

An Fides Theologica differat à Fide gratia gratis data, & conſequenter à cæteris gratiis gratis datis?

Gratiæ gratis datæ quot, & quæ.

ANte ſolutionem quæſtionis ſciendum, novem eſſe gratias gratis datas à D. Paulo enumeratas 1. Cor. 12. *Alii per Spiritum Sanctum datur ſermo ſapientiæ: alii ſermo ſcientiæ ſecundùm eundem ſpiritum: alteri fides in eodem ſpiritu: alii gratia ſanitatum in uno ſpiritu: alii operatio virtutum: alii prophetia: alii diſcretio ſpirituum: alii genera linguarum: alii interpretatio ſermonum. Hæc autem omnia operatur unus, atque idem Spiritus dividens ſingulis prout vult*,

1. Ser-

1. Sermo sapientiæ est donum, quod datur homini, ut non solùm possit fidei doctrinam proponere simpliciter; sed etiam ex illa multas veritates reconditas elicere, & persuadere; & propterea per causas, vel altiores rationes divina mysteria explicare.

Describuntur.

2. Sermo scientiæ est gratia, per quam homo rationibus naturalibus, vel exemplis fidem explicat, & quæ contra obiiciuntur, solvit.

3. Fides in eodem spiritu est gratia, per quam datur homini, ut tàm distinctè, & perfectè intelligat, & apprehendat res fidei, ut possit eas alios docere; simpliciter tamen, & sine ornatu scientiæ, & sapientiæ. Hæc ab aliquibus vocatur fides miraculorum.

4. Gratia sanitatum est illa, per quam quis, divina operante virtute, alicui sanitatem confert, quam naturaliter, vel saltem nisi post longum tempus, consequi non potuisset.

5. Operatio virtutum est gratia, per quam homo ad confirmationem fidei, nec non utilitatem aliorum, dæmones ab obsessis corporibus expellit, seclusa potestate exorcistica; & alia opera efficit, quæ naturam superant. Hæc ab aliquibus vocatur gratia miraculorum.

6. Prophetia est supernaturalis quædam cognitio in divina revelatione fundata, à qua locutio, vel prædictio prophetica procedit.

7. Discretio spirituum est revelatio cogitationum interiorum cordis.

8. Donum linguarum est gratia, per quam confertur homini recipienti illud linguas varias cognoscere, & intelligere.

9. Interpretatio sermonum est donum, quo quis ex speciali Spiritus Sancti motione ea, quæ legit, vel audit, ita benè intelligit, ut possit illa aliis interpretari juxta sensum loquentis, vel scribentis. Sic hæ gratiæ describuntur à Suarez *disp.* 8. *de distinct. fidei ab omnibus donis, &c. sect.* 2. *&* 3.

§. I.

185 *Fides Theologica distinguitur à fide gratia gratis data, & à cæteris gratiis gratis datis.*

AD quæstionem ergo respondetur, fidem gratiam gratis datam modo prædicto explicatam non idem esse cum Fide Catholica. In primis enim illa nullam requirit obscuritatem. Nam juxta certam August. doctrinam *Epist.* 57. & D. Thomæ 3. *part. qu.* 7. *art.* 7. In Christo fuerunt omnes gratiæ gratis datæ; non tamen in eo fuit Fides Catholica, seu obscura: ergo Fides Catholica distinguitur ab omnibus gratiis gratis datis.

Deinde fides gratia gratis data non videtur tàm consistere in judicio, quàm in apprehensione rerum fidei, quæ ita à Spiritu Sancto dirigitur, sicut expedit ad docendos alios. Et idem proportionaliter dicendum est de aliis gratiis gratis datis. Nam hujusmodi gratiæ gratis datæ ordinantur ad utilitatem aliorum per actus exteriores fidei manifestativos. Fides verò Catholica ordinatur ad justificationem, & salutem ipsius credentis.

QUÆSTIO IX.

Quomodo Fides necessaria sit Exorcistæ ad dæmones expellendos.

186 *Ad expellendum dæmonem Exorcistæ simpliciter, & absolutè fides non est necessaria.*

AD quæstionem dico primò. Ad expulsionem dæmonis (simpliciter, & absolutè loquendo) Fides Theologica Exorcistæ non est necessaria. Ratio est: quia sufficit, quòd in ministro sit potestas Ordinis Exorcistatus, intentio faciendi, quod Romana Ecclesia facit, ac ipse dæmoni præcipiat divino nomine interposito. Patet; quia Ordo Exorcistatus habet suam vim ex opere operato; sicut satis probatum est *num.* 9. Et ideò ad ipsius ministerium neque fides actualis, neque habitualis in ministro est absolutè necessaria, ut producatur effectus, nempè expulsio dæmonis,

nis. Sic & in omnibus Sacramentis ad producendum ex opere operato ipsorum effectum sufficiunt Materia, Forma, & Intentio Ministri, faciendi scilicet quod facit Ecclesia, ut ex Concil. Florent. colligitur: Ita testantur Alexand. Alens. 4. *part. q.* 16. *mem.* 3. *art.* 5. D. Thom. 1. 2. *qu.* 64. *art.* 9. Ricardus *in* 4. *dist.* 5. *qu.* 4. *art.* 3. & Joseph Angles *Flor. Theol. qq. in* 4. *qu. de Ministro Sacr. art.* 7.

§. I.

187 *Fides Theologica necessaria est Exorcistæ, ut tutò, & efficaciter dæmones expellat.*

Dico secundò. Ut Exorcista tutò, & efficaciter ab obsessis hominibus, & è rebus ad homines spectantibus dæmones valeat expellere, necessaria est ei Fides Theologica, qua firmiter assentiat nedum articulis Fidei, ac mysteriis nostræ salutis, sed etiam credat, se esse Ministrum Christi, & Ecclesiæ; & habere potestatem super dæmones, ut in nomine Jesu eos ab obsessis corporibus expellat, quando expulsio est salutaris: nec non Christum per suam Passionem abstulisse à dæmone hominibus nocendi facultatem pro eis, quos Deus vult protegere, ac præservare; & maximè pro his, qui credunt, ac confidunt in Sanctissimo Nomine Jesu; ut latè probatum est supra *num.* 65. *& sequentibus*.

Hoc testatur Alphonsus à Castro *lib. 6. adversùs Hæreses verbo Exorcismus* dicens: *Quod autem non semper fiat, ut invocato nomine Jesu dæmon egrediatur, minima fides ipsius invocantis est in causa. Nam si perfectè credidisset, hæc, & majora fecisset. Et ad hos solos, videlicet in fide perfectos Dei promissio* (Marci ultimo *In nomine meo dæmonia eiicient*) *pertinere videtur; quia priùs dixerat; Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur, &c.*

Propterea maximopere juvat Exorcistæ, sæpiùs elicere actus fidei, credendo firmiter, quòd Deus ratione suæ infinitæ bonitatis, ac misericordiæ, ac fidelitatis suæ invariabilis virtute sua divina concurret ad dæmones expellendos, cùm ipse Exorcista in nomine ejus dæmoni præcepta faciet, si talis expulsio personæ obsessæ fuerit salutaris.

§. II.

188 *De facto nullus Hæreticus, vel infidelis dæmones eiicere, aut miracula, facere solet.*

Dico tertiò. De facto loquendo, nullus Hæreticus, vel Infidelis dæmonem eiicere solet; vel aliquod valet facere miraculum, ut docet Ægydius de Coninch *disp.* 11. *de objecto fidei dub.* 3. *num.* 85. & Lupus *part.* 3. *Edicti S. Inquisit. lib.* 22. *dist.* 3. *art.* 2. *diffic.* 2. Ratio est: quia promissio facta à Christo Ecclesię est respectu credentium: *Signa autem eos, qui crediderint, &c. In nomine meo dæmonia eiicient.* Nec Ecclesia supplet pro eis: quia ipsi non sunt membra Ecclesię, cùm sint ab ea separati; Nam hęc signa, nempè dęmones eiiciendi per fidem; variis linguis loquendi; serpentes tollendi; infirmos curandi; &c. divinitùs supra omnem vim naturę operandi, in testimonium fidei nostrę conceduntur; ut ait Marcus Evangel. cap. 16. post illa verba, *signa autem eos, &c. Apostoli, inquit, profecti prædicaverunt ubique Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis*. Immò etiamsi inter Hæreticos sit aliquis ordine exorcistatus insignitus, non valet dęmones expellere, si ei deficiat recta intentio, quę est, faciendi id, quod Sancta Ecclesia Romana faciendum intendit: nam hìc potiùs intendit facere, quod sua docet secta, cui adhęret.

Quid acciderit Hæreticis id attentare volentibus.

Quare dum isti dęmonis asseclę, quasi alii Pharaonis Magi curare maleficia, & Energumenos à dęmone liberare, quandoque attentarunt, idem illis accidit, quod septem filiis Scevę, qui Paulum in exorcizando imitabantur (de quibus Actuum 19.) nempè Vanus labor, frustra adhibitis suis adjurationibus è cerebro confictis: nihil sit timendum ab illis: Confusio, Contemptus, insultante dęmone, & clamante: ridentibus, & subsannantibus populis, qui assistebant: Et quod pejus est, vulnera accepere, ad quę evitanda fugam arripere coacti sunt. Unus pro omnibus sufficiat

ficiat Martinus Lutherus hujus sęculi Novatorum antesignanus, qui illa omnia expertus est, cùm velut simia Ministrorum Ecclesię in Sacrario Vvirtembergensi dęmonem exorcismis è suo, puta, Evangelio novo depromptis, voluit expellere. Etenim irrisiones, & insultus dęmoniacos, iterata, & repetita verbera, summas angustias, & alvi profluvium perpessus suo malo didicit, non usurpare amplius ea, quę sunt catholicę potestatis: & ridiculum suis fautoribus auctoritatis Lutheranę spectaculum prębuit; ut narrat Staphylus oculatus testis, tunc Lutheri sectator, posteà Catholicę Ecclesię filius *in absoluta responsione contra Smidelinum*.

ARTICULUS II.

De Spe, seu Fiducia in Deum.

189

SEcunda virtus, qua prędítus esse debet Exorcista, ut tutò, & efficaciter suum valeat exercere ministerium, est Spes, seu Fiducia, vel Confidentia in Deum, quę pręsidio non fulcitur humano, sed divino innititur auxilio; & decertante Exorcista assistere debet, ut quod suis viribus assequi non potest, hoc superna ope confortatus assequatur. Unde similis filio hominis pedes habebat similes aurichalco, ut ostendatur, Exorcistam suam spem, ac fiduciam totam debere fixam habere in Deum: pedes enim spem significant, ut docet D. Bernardus in verba illa Psal. 90. *Quoniam in me speravit, liberabo eum*, dicens: *Quemcumque locum calcaverit pes vester, vester erit. Pes vester utique spes vestra est, & quantumcumque illa processerit, obtinebit, si tamen in Deum tota figatur, ut firma sit, & non titubet.*

Spes, seu fiducia in Deum necessaria est Exorcistæ, ut tutò, & efficaciter dæmones expellat.

Quæ spes, (ut respicit tanquam objectum primarium formale, solam bonitatem Dei clarè visi, sivè beatitudinem nostram tàm objectivam, quàm formalem, quatenus nobis bona est) dicitur virtus Theologica. Hæc videtur esse sententia Scoti *in 3. dist. 26. quæst. unic. §. ad quæstionem.* Eandem tenet Gabriel *ibidem*, Suarez *in 3. part. tom. 1. qu. 7. in Commentario art. 4.* Bannez 2.2. *quæst. 17. art. 5. §. Cajetanus, &c. vers. Notà secundò*, & Ægydius de Coninch *disp. 19. de Spe dub. 4. num. 52.*

Objectum spei.

Sic autem definitur à D. Thoma *in 3. sent. dist. 26* quòd *sit expectatio certa futuræ beatitudinis, proveniens ex Dei gratia, & ex meritis nostris*, à Filliucio verò *tract. 22. de præceptis Fidei, Spei, & Charitatis, &c. cap. 8. de virtute spei* sic describitur: *Spes est virtus Theologica divinitùs infusa, per quam certò expectamus futuram beatitudinem per merita ex divina gratia provenientia.*

Definitio spei.

Spes verò (quatenus respicit nedum bonitatem Dei clarè visi; sed ejus omnipotentiam, qua potest omnia nobis salutaria conferre bona, ac fidelitatem ejus in promissis servandis) dicitur fiducia; quæ essentialiter non differt à Spe Theologica; addit tamen supra spem firmitatem quandam, seu robur: undè Fiducia est spes perfecta, ac robustissima, ut benè docet Drexelius *lib. 5. de Conformatione hum. volunt. cum divina cap. 2. §. 1.* dicens, *Spem hoc superat Fiducia, quòd Fiducia non qualiscumque spes sit; sed robustissima, & perfecta.*

Objectum fiduciæ.

Hæc autem definitur à D Thoma 2.2. *qu. 129. art. 6.* quòd *sit spes futuri auxilii concepta ex dictis aliorum: vel ex his, quæ sunt in se, vel in alio.* Expressiùs autem sic definiri potest. *Fiducia Theologica est spes firmissima, ac robustissima futuri auxilii concepta ex frequentatis actibus fidei Theologicæ, qua quis firmiter credit, Deum nedum posse ratione suæ omnipotentiæ; sed ratione etiam suæ infinitæ bonitatis, benignitatis, ac fidelitatis velle ei concedere quod animæ est salutare:* Ita colligitur ex Suarez *disp. 1. proœm. sect. 1. num. 8. & disp. 8. de dist. fidei ab omnibus donis, &c. sect. 1. num. 3.*

Fiducia definitur.

QUÆSTIO I.

Quomodo hujusmodi Fiducia augeatur.

190 *Fiducia quomodo augeatur.*

QUoniam plura adducemus infrà *p. 3. ubi de ratione*, ex quorum consideratione maximopere affectus in Deum moveri potest, ac fiducia erigi; hìc dumtaxat modus, seu actus, quo talis fiducia augetur, est explicandus. Fiducia ergo proportionaliter augetur in voluntate, prout in intellectu augetur fides; quod solet contingere dupliciter.

Uno modo, quando fides non tantùm præbet assensum veritati revelatæ, nec in ea solùm cognoscenda, seu credenda sistit, sed extenditur ad praxim, veritatem creditam applicando voluntati, ut secundùm illam moveatur, seu operetur; tunc in voluntate proportionalis augetur fiducia, & animus orantis erigitur in spe, eamque actu ipse exercendo, in ea firmatur, ac roboratur, ita quòd animus ejus non fluctuat; nec deficit in petendo.

Alio modo, quando aliquis non tantùm habitu credit, sed actu se exercet considerando promissionem Dei, ejus veritatem, fidelitatem, ac bonitatem infinitam; tunc in voluntate augetur devotionis fervor, aufertur tepiditas, magis, magisque crescit confidentia.

191 *Defectus fiduciæ undè veniat.*

E converso, quando intellectus deficit in applicanda practicè veritate credita voluntati, ut secundùm illam cum magna fiducia oret, licèt talis homo non habeat defectum in assensu fidei, neque in certitudine, qua credit, Deum esse fidelem in suis promissis; attamen ex defectu talis applicationis provenit in voluntate proportionalis defectus in spe, & fiducia: nam interdum animus orantis non erigitur in spe, non quia desperet, sed quia non actu exercet spem; unde fit, ut animus fluctuet, & deficiat in petendo, sicut oportet. Secundò quando quis deficit in exercitio, quia non actu considerat promissionem Dei, & veritatem ejus, licèt nullam habeat dubitationem contrariam certitudini fidei; ex defectu tamen actualis fidei provenit in voluntate proportionalis defectus; quia tepidè, & remissè exercet spem; ideò vel non perseveranter petit; vel in ipsamet petitione nimis est remissus, & etiam plus hæsitat, vel dubitat, quàm secundùm rectam rationem possit, aut debeat; quod totum redundat in imperfectionem, & defectum fiduciæ debitæ: Ita docet Suarez *tom.2. de Virtute, & statu Religionis, lib.1. de Oratione cap.24. num.8.* Propter autem hujusmodi defectus Apostoli non potuerunt illum Lunaticum curare; quia tunc habuerunt fidem languidam, nec rectè illa usi sunt ad considerandum ea, quæ possent movere affectum, & fiduciam erigere.

QUÆSTIO II.

Quomodo Fiducia tollat hæsitationem.

192 *Fiducia tollit hæsitationem.*

REspondetur, sicut fides non excludit quoad intellectum nisi dubitationem certitudini fidei repugnantem; ita fiducia quoad voluntatem solùm excludit illum timorem, vel animi trepidationem, quæ excludat Theologicam spem: Ac proinde si oratio fiat ex vera fide, & spe, ex hac parte habet conditionem sufficientem ad impetrandum infallibiliter ex vi promissionis; quantumvis vel ex parte intellectus interveniat aliquod genus formidinis, vel dubitationis indeliberatæ, quæ ad infidelitatem non perveniat: vel ex parte voluntatis intercedat nimius timor, vel pusillanimitas ex consideratione proprii defectus concepta. Nam hi defectus vel non sunt culpabiles; vel non graviter; unde non excludunt verum actum fidei, & spei; nec reddunt culpabilem ipsam orationem: Ita docet Vega *lib.9. in Concil. Trid. cap.28.* Gloss. ord. *super epist. canon. D. Jacobi cap.1.* & Suarez *loco citato num.7.*

Quomodo.

Verum-

Veruntamen subdit Suarez *num.8.in fine*; quòd debita fiducia in Deum deberet hujusmodi defectus superare, ac vincere: Quod præstaret, si orans consideraret nedum divinam promissionem; sed infinitam Dei bonitatem, providentiam, benignitatem, charitatem, liberalitatem, ac cætera Dei attributa. Ex qua consideratione licèt non perveniatur ad judicandum certò, & infallibiliter, Deum effecturum, quod petimus; sæpè tamen pervenitur ad judicium ita credibile, ac determinatum, ut excludat actualem hæsitationem, & animum orantis pacatum reddat: Ita Suarez *loco cit.num.9.*

193 *Fiducia in miraculo operando quæ.*

Quando verò Deus vult per aliquem operari miraculum, solet ita movere animum petentis, ut nihil hæsitet; sed firmiter credat, illud impetraturum: quæ ab aliquibus solet dici fides miraculorum, quæ præsupponit fidem Theologicam; & numeratur inter gratias gratis datas; provenitque ex quadam peculiari motione, & præveniente gratia, cui homo non potest resistere quantum ad illam particularem firmitatem intellectus, licèt quoad actum desiderandi, & petendi liberè operetur: Ita docet Abulensis *in cap.17.Matth.qu.165.*& Suarez *loco cit.*

Frequentiùs verò, licèt non tàm specialis gratia concedatur, datur major, vel minor præveniens gratia ita movens ad petendum cum fiducia, ut magis etiam, vel minùs hæsitationem tollat, vel animum petentis securum reddat: Quo modo dixit Cassianus *Collat.9.cap.32.* signum futuræ impetrationis esse, quando Spiritus Sanctus movet ad petendum cum magna fiducia, & quasi securitate impetrandi.

QUÆSTIO III.

Quos effectus efficere soleat hujusmodi Fiducia in suis possessoribus.

194 *Fiducia est armatura, ac veluti virga mosayca in manu confidentis in Deum.*

INnumeri sunt admirandi effectus, quos causare solet hujusmodi fiducia in eos, qui illam possidere student. Est enim in manu Exorcistæ, & omnium Christi fidelium veluti panoplia, seu omnis generis armatura; aut altera virga mosayca, qua valent nedum ab inimicis tàm invisibilibus, quàm visibilibus, & à quacumque re adversa seipsos, & omnia ad se spectantia tueri, ac conservare; verùm etiam, cùm opus est, ob Dei nomen sanctissimum glorificandum, Ecclesiæ splendorem augendum, ac totius Reipublicæ Christianæ utilitatem prosequendam (ad id specialiter Deo cor movente) admiranda opera operari. Hi autem effectus genericè collecti clauduntur, ac breviter ad sexdecim Fructus revocantur.

FRUCTUS PRIMUS.

Fiducia in Deum præservat à peccatis plurimis.

195 *Fiducia in Deum præservat hominem à vitiis, & à peccatis.*

PRimò hæc fiducia in Deum, ac firma confidentia in ejus tutissima protectione præservat eum, qui illam possidet, à vitiis, & à peccatis plurimis.

David Psal.33.vers.23. *Et non delinquent omnes, qui sperant in eo.*

Ubi Franciscus Titelmanus. *Qui in eo*, inquit, *spem suam jactatam, & benè firmatam habuerint, non cadent in peccatum tale, quo prorsus à Deo separentur. Sollicitè enim curabunt, ne peccatum ullum tale admittant: & si fortè contigerit incidere, sollicitè curabunt, ne in peccato permaneant; sed resurgent quantociùs in spe misericordiæ Dei.*

Joannes Baptista Folengius: *Qui spem*, ait, *omnem suam in Deo collocant, hi delinquere haud quaquam possunt ad mortem, quia ex Deo nati sunt, semenque Dei in se institum habent. Nihil ergo damnationis*, clamat Paulus, *est his, qui sunt in Christo Jesu, qui non secundùm carnem ambulant.* (Rom.8.ver.1.) *Et hi sunt quidem, qui sperant in eo, ut è spe tandem, fiduciaque in Deum copulata sanctificationem omnem nostram auguremur. Omnis*, inquit Joannes, *qui spem habet hanc in eum, sanctificat se.* (1 Jo.3. ver.3.)

Idip-

Idipsum confirmat Drexelius *de Conformatione voluntatis lib. 5. cap. 5. §. 4.* dicens: *Vera in Deum fiducia non tantùm inquieti pectoris agitationem, sed & huic contrarium torporem mentis, ac senium tollit. Quisquis hanc felicissimam artem callet, ac reipsa tàm voluntati divinæ, quàm providentiæ ejus perfectè se tradit, graves vitiorum insultus non metuit. Ita Deo innixum nulla vix, nulla fraus, nulla jam illecebra poterit, vel stantem deiicere, vel subiicere dominantem.*

Disertè hoc ipsum testatur D. Bernardus *super eundem Psalmum*, dicens: *Ita animus, si non præsumat de se; sed si confortetur à Deo, poterit utique dominari sui, ut non dominetur ei omnis injustitia.*

196 *Diffidentia origo est plurium vitiorum.* E converso diffidentia de Deo est causa plurimorum vitiorum, ac scelerum execrabilium. *Deo diffidere*, ait Drexelius *loc. cit. c. 10. §. 7. aut est principium plurimorum scelerum, aut finis.* Ideò benè ait Folengius in Ps. 31. vers. 1. *Unde ambitio? unde cupiditas? unde dominandi libido, etiam in his, qui in intimis Ecclesiæ penetralibus, & claustris latitant? unde luxus? unde fastus, simultasque, simulatio, dissimulatio, atque omnis generis vitia emanant? nisi quòd in alia re, quàm in Deo suam collocant fiduciam, ac spem mortalium plerique?*

FRUCTUS SECUNDUS.

Non sinit facilè homines cadere in tentationes.

197 *Fiducia in Deum non sinit facilè cadere in tentationes. Constat auctoritate Divinæ Scripturæ. Theologorum* Secundò hæc fiducia in Deum est telum acutissimum in hostes invisibiles intorquendum, quo facillimè debellari queunt, ne inducant homines in tentationem. Aptissimè Folengius *in Psal. 26.* apud ipsum 27. explicans illa verba: *Si consistant adversùm me castra, non timebit cor meũ*; ait: *Multa sunt castra illa* (nempè vitia, quibus diabolus nos impugnare tentat;) *sed multa etiam nimis sunt castra Domini: hæc quidem fortia, illa verò debilia, parumque in Deo sperantibus extimescenda. Habet etiam & spiritus sua castra in cordis theatro, habet sua tela, suas acies, suasque testudines, atque arietes: quæ sanè omnia spirituali tantummodo viro sunt nota. Equidem nescio, an tela acutiora in hostes intorqueri possint, quàm ea, quæ hìc memorat Vates, nempè spem, ac confidentiam in Deo.* Unde Titelmanus in illa verba Psal. 90. *Quoniam ipse liberavit me de laqueo venantium*, ait: *Tu namque es, Deus meus, qui tibi fidentem hactenus liberasti, & liberabis (uti non dubito) etiam imposterum, de laqueis, & insidiis omnium inimicorum meorum, qui ad modum venatorum paupercula m animam meam summo studio, & sedulitate maxima persequuntur, ut eam interimant, ponuntque laqueos multiplices, & varias insidias, ut illaqueatam in eis animam meam morte afficiant: quo modo solent venatores maximis laboribus persequi innoxia animacula, & laqueos ponere, foveas effodere, aliasque insidias struere tantùm, ut illa possint comprehendere, & vita privare*, & infrà *vers. 6.* in illa verba: *Non timebis, &c. à negotio perambulante in tenebris. Deus ita illæsum te servabit ab omni malo, quòd in tenebrarum latibulis obambulat, à tentatione gravi, molesta, & diuturna, quæ te multùm, & diù, quasi circumeundo, & circumambulando molestat, ut tandem vel importunitate vincat: aut ex occulto tandem aliquando te opprimat, si quando te videat minùs paratum*, & paulò infrà ait: *Ab inimicis hujusmodi sivè apertè per vim tentationum oppugnantibus æquè salvaberis in divino auxilio; non poterunt tibi adversarii dæmones prævalere propter divinam custodiam, quoscumque tandem modos adinveniant, quamcumque tandem viam experiantur, sivè occultè nocere cupiant, quasi in occulto tenebrarum, absque oppugnatione aperta, sub latibulo aliquo, sivè etiam apertam persecutionem, aut tentationem omni sibi concessa virtute adversùs te exsuscitent: etiamsi in omni sua virtute adversùm te conentur, & apertè te oppugnent, nihil patieris incommodi.*

Hoc idem testatur Dionysius Carthusianus in eundem Psalmum. *A quatuor*, ait, *tentationibus liberatur, qui in adjutorio Altissimi habitat, scilicet à timore nocturno,*

Eturno, à sagitta volante in die, à negotio perambulante in tenebris, ab incursu, & dæmonio meridiano: & ita nullam tentationem quantumcumque gravem, seu undique illatam veretur, dicens cum Apostolo: Omnia possum in eo, qui me confortat. Philipp.4.13.

Idipsum testantur omnes Patres Psalmum prædictum exponentes, Augustinus, Ambrosius, Hieronymus, Bernardus, Cassiodorus, Paraphrastes, & alii innumeri relati à Joanne Lorino *in eundem Psalmum.*

E converso qui solis suis viribus, & non divina protectione innituntur, cuicumque facillimè diabolicæ succumbunt tentationi; ut benè observat Drexelius *de Conformatione voluntatis l.5.c.4.§.5.* dicens: *Porrò, qui hac fiducia sunt vacui humana tantùm circumspiciunt, omniaque humanis viribus metiuntur. Et ferè contingit, ut hos in manu consilii sui destituat Deus.* Ex quo dæmones suis telis, ac jaculis illos (Deo non obsistente) haud difficulter prosternere valent.

Diffidentia facit succumbere tentationibus.

FRUCTUS TERTIUS.

Liberat, ac præservat à maleficiis, obsessionibus, ac molestiis diabolicis.

198 *Fiducia in Deum liberat, ac præservat à maleficiis.*

Tertiò hæc fiducia in Deum liberat, ac præservat homines in Deum confidentes à maleficiis, incantationibus, obsessionibus, ac vexationibus dæmoniacis; ut latè probavimus suprà *num.66.* Quod experientia comprobavit anno 1648. mense Septembri hac fiducia munitus, dum filium suum Dominicum primogenitum annos natum 16. Energumenum à dæmone liberavit, Joannes de Fantinis à Castro Franco. Is enim, dum præfatum filium suum à dæmone obsessum ad me adduceret Venetias, ut à dæmonio liberarem, cæpit dæmon in itinere illum vexare, & acriter torquere; quare prædictus vir utique pius, prudens, atque devotus memor instructionis, qua ante semestre à me fuerat imbutus, dum filiam ejus Franciscam annos 15. natam energumenam (Sanctissimo Nomine Jesu à me interposito) à dæmone liberaveram, divino fretus auxilio dæmonem objurgare cæpit, & increpare, ac suo modo vulgari sermone illi præcipere, ne vexaret filium; simulque filium excitare, ut in Deum confideret, quòd à dæmonio dubio procul fuisset liberatus. Propterea dæmon, divina virtute eum impellente ob fidem illius viri firmam, ac sinceram, coactus fuit è corpore juvenis exire; sed in egressu submissa voce in aure illius dixit: *procertò scias, quòd ex eo: quia Venetias nolo ad fratrem illum accedere, sed cùm ad patriam tuam redieris, iterùm in domum meam intrabo, unde exivi.* Cùm ergo coram me fuisset adductus, illum totaliter à dæmone liberum esse, comperi. Quare illum in fiducia benè instruxi, admonens, ut totam suam in Deo fiduciam collocaret, nec ullo modo dæmonem timeret: quia nihil potest contra eos, qui in Deum suam collocant fiduciam: qui ita benè instructus à quacumque dæmoniaca vexatione liber, ac illæsus permansit.

Exemplum relatum ab Auctore.

199 *Præservat à timore dæmonis, & apparitionibus, ac nocturnis terriculamentis.*

Sed non tantùm à maleficiis, ac dæmoniacis obsessionibus, qui in Deo suam collocant fiduciam; sed etiam à timore ipsorum dæmoniorum, ab eorum apparitionibus, ac nocturnis terriculamentis liberantur, ac præservantur.

Hoc probant Richelius, Eugubinus, Genebrardus, R. Abenezra, R. Kimmhi, qui exponentes illa verba Psalmi 90. *Non timebis à timore nocturno, à negotio perambulante in tenebris,* intelligunt de timore, quo solent aliqui nocturno tempore concuti, sivè naturali imbecillitate propriæ imaginationis, sivè somniorum tristium, ac turpium etiam objectu, sivè terriculamentis de industria à dæmonibus excitatis. Quæ vocantur, ut docet Joann. Lorinus in Psal.90. vers.5.& 6. *phantasmata, spectra terricula, terriculamenta, lemures, empusæ, species, umbræ, larvæ, manes, simulacbra, dæmones nocturni.* Ab horum omnium timore liberantur, qui totam suam spem, ac confidentiam constituunt in Domino. Hoc probat eruditissimè S. Bernardus prædicta verba exponens: *Scuto circumdabit te, &c.* dicens: *Benè dicitur, non timendum à timore nocturno, & non dicitur à nocte: quia non ipsa afflictio*

tentatio est: sed magis timor ipsius. Nam & omnes laboramus, cùm tamen non omnes inde tentemur; & qui tentantur, multò magis timore futuræ pœnæ (intellige, ait Lorinus loco citato, pœnæ corporalis, puta maleficii, vel obsessionis) *quam præsentis dolore læduntur. Quia ergo timor ipse tentatio est, congruè dictum est ei, qui circundatur scuto Domini, quòd à tentatione hac non timebit.*

ERUCTUS QUARTUS.

Defendit ab inimicis, ac persecutoribus visibilibus.

200 *Fiducia in Deum defendit ab inimicis, ac persecutoribus. Testantur Patres.*

QUartò non tantùm Deus protegit in se confidentem ab inimicis invisibilibus; sed etiam à visibilibus, ab hominibus nempè iniquis, ac perversis, qui quærunt sanguinem ejus fundere, honorem deturpare, ac substantias ipsius disperdere, dissipare, aut usurpare.

Eruditissimè hanc veritatem testatur Titelmanus *in Psalmum 90. ad litteram* explicans illa verba: *Scapulis suis obumbrabit tibi*, dum ait: *Vox prophetæ est ad eum, qui habitat in adjutorio Altissimi. O tu quisquis es, qui sic (ut modò dictum est) tali confidentia habitas in adjutorio Altissimi, quàm benè tibi erit, & quàm eris securus in ista tua fiducia! Ecce Deus ipse, in quo habes fiduciam, suæ potentiæ fortitudine tibi obumbrabit, quasi scapulas suas super te expandet, suum auxilium super te faciet apparere; ut nocumentis nihil ad te possit pertingere: Quomodo, cùm pater scapulas suas, & humeres obiicit pro filio, ut is, qui parvulo nocere cupit, non possit, obstaculum præbentibus latis obumbrantis patris scapulis. Et sub expansis alis misericordiæ, ac bonitatis ejus securus ages, & confidendo tutus eris ab omni adversariorum nocumento; quomodo pulli gallinæ sub alis, & pennis maternis agunt securi, qui, cùm extra alas evagantur, accipitris, aliarumque rapacium avium patent unguibus, suntque direptioni, & morti expositi.*

201 Idem *in eundem Psalmum vers. 14* loquens in persona Domini, rationem reddens, cur hominem in se confidentem protegat ab inimicis, ac persecutoribus suis, aliisque periculis animæ, & corporis; *Quoniam*, inquit, *in me speravit, liberabo eum, protegam eum, quoniam cognovit nomen meum. Ecce ego, ait Dominus, juxta Prophetæ verbum, eum liberabo, & salvum faciam ab omni malo propter quod in me spem, & fiduciam constituerit, secundùm fidem ipsius faciam illi, & non eum frustrabor, neque confundam ab expectatione sua, quoniam non novi ego in me sperantes derelinquere: Ego eum defendam ab omnibus adversariis, & omni malitia, eò quòd nomen meum cognovit, eò quòd in me credidit, & speravit, atque ut Patrem, Dominum, Protectorem, & Salvatorem invocavit.*

202 Huc appositè Chrysostomus *in Psal. 124.* initio, & paulò post initium in illa verba: *Qui confidunt in Domino sicut mons Syon, &c.* sic ait: *Montem dixit, spem in Deum incommutabilem, firmam, & constantem, invincibilem, & inexpugnabilem. Quemadmodum enim si quis innumerabiles adhibeat machinas, montem nec convellere, nec labefactare poterit: ita etiam qui eum aggreditur, qui spem in Deum collocavit, revertetur domum vacuis manibus. Sed cur non dixit absolutè:* Sicut mons, *sed montis Syon meminit? Docens nos non debere animum deiicere in calamitatibus, nec ab eis pessundari; sed à spe in Deum pendentes, omnia ferre fortiter & bella, & pugnas, & tumultus. Quemadmodum enim hic mons, qui fuerat quandoque desertus, & nudatus habitatoribus, ad priorem redierat prosperitatem, veteri statu recepto, cùm incolæ rediissent, & miracula rursùs ostenderentur; ita etiam vir fortis, & generosus, licèt ab innumerabilibus invadatur calamitatibus minimè evertitur.*

§. I.

§. I.

Hinc juremeritò hæc confidentia in Deum à Drexelio *de Conformatione voluntatis lib.5. c.5.* vocatur galea, lorica, & anchora. *Hæc*, inquit, *in Deum fiducia est galea nullis rumpenda vulneribus, est lorica nulli penetrabilis telo, est anchora nulli obnoxia naufragio. Hanc sicut anchoram habemus*, ait Apostolus Hæbr. *c.6. animæ tutam, ac firmam.*

203 *Fiducia in Deum est galea, lorica, anchora.*

Hac galea, lorica, & anchora firmata erat, ac roborata Susanna, nobilissimum, & Pudicitiæ, & Fiduciæ specimen. Hæc cùm ad capitis supplicium, & saxatiles nimbos jam duceretur, flens suspexit ad cœlum: *Erat enim cor ejus fiduciam habens in Domino*. Nec frustra: omnium calculo, Daniele judice, omni crimine, ac dedecore liberata est.

Hac roborata fuit Susanna. Daniel. c. 13. vers.35.

Hac non inferior Esther rem magnam aggressa est per hanc itidem in Deum fiduciam. Lex erat in Assueri aula, ut si quis ad Regem ingrederetur non vocatus, morte id lueret, nisi Rex virgam auream protendisset in signum clementiæ. Cùm verò Estherem hinc Mardochæus assiduis precibus urgeret, ut Regem adiret; illinc obstaret lex, & terreret; hoc demum iniit consilii: Judæi omnes jussi sunt triduum totum inter preces, & jejunia exigere: quod idem & Esther fecit cum suis virginibus: *Triduo sic exacto, Regina fiduciam in Deum amplissimam concipiens*, (docet Drexelius loco cit. cap.4. §.3.) *ingressa est ad Regem pro sua gente deprecatura. Ex voto cesserunt omnia.*

Hac fuit munita Esther.

Nec illud silentio involvendum, quod fertur à C.Fabr. *histor. de Electoribus Saxoniæ*. Dux Saxoniæ Fridericus II cognomento Placidus, Anno Christiano millesimo quadringentesimo sexagesimo quarto obiit. Hic princeps aliquot ante obitum annis Friderico è Comitum stirpe Antistiti Magdeburgico litem, & ab ea bellum cæpit movere. Quod ut prudentiùs gereret, & cuncta cederent feliciùs, exploratorem misit, qui de apparatu bellico, & consiliis adversæ partis cognosceret. Factum exploratis omnibus renuntiatum est, nil opportunum bello parari, sed nec militem scribi: Antistitem præterea dixisse, causam se commissurum Deo, qui pro servo suo arma sumeret. Hoc ut Elector audivit: *Alius*, inquit, *insaniat, & bellum inferat ei, qui confidit superiorem se futurum in causa sua, Deo defensore*. Laudandus Præsul, qui Dei patrocinio fisus: laudandus Princeps, qui positis armis Deum veritus est adversarium.

204 *Hac suffultus Antistes Magdeburgicus.*

Tali confidentiæ lorica, ac galea munitus fuit S. Martinus Episcopus Turonensis, ad quem, ut refert Villegas *in vita ejus*, cùm quidam homo iniquus, ac perversus accessisset, ut ipsum occideret, & jam districto ense adversùs ipsius caput ictum jecisset, ut feriret, alio ensem retinente, & impediente, ne caput Sancti Episcopi attingeret, ipse inconcussus manens, & immutabilis existens nec timuit, nec tremuit, nec facies ejus ex pavore colorem mutavit: Ex quo à suis Clericis interrogatus, quomodo tam impavidus in tanto discrimine vitæ perstitisset? Respondit vir Dei; *Numquam tam modicus pavor me corripuit, sicut nunc; certissimum namque mihi est, quòd Deus meus, cui servio, & in quem omnem meam constitui fiduciam, numquam me in majoribus necessitatibus dereliquisset*. Dignissimum sanè tanto viro responsum. Nam teste Isaia c.40. *Qui sperant in Domino, mutabunt fortitudinem* (.i. humanam in divinam) *assument pennas sicut aquilæ: current, & non laborabunt: ambulabunt, & non deficient*. Sic animosissimus Rex David: *In Domino sperans*, inquit, *non infirmabor*. Optimè Theodoretus: *Gubernatorem*, inquit, *habeas Deum, & aurigam, & res tuæ ab illa providentia pendeant; nam hoc modo inconcussus manebis, & immutabilis.*

205 *Fiducia maxima D. Martini.* Vers.31. Psalm.25. Vers. 1.

Sed non solùm tuetur Deus in se confidentes in discrimine vitæ, & honoris; verùm etiam in periculis jacturæ bonorum temporalium, præcipuè contra incendiarios, fures, insidiatores. Sic Euthymius apud Lorinum explicans illa verba Ps.90. *à timo-*

Deus tuetur in se confidentes etiam in periculis iacturæ bonorum temporalium.

timore nocturno, à negotio perambulante in tenebris ait: *Timor nocturnus, unà cum negotio per ambulante in tenebris indicant fures, incendiarios, insidiatores, qui tali potissimùm tempore grassantur, & incautos adoriuntur.* A quibus Deus protegit, ac defendit omnes in se confidentes, ne possint eis ullum quamvis minimum inferre nocumentum. Ergo *viriliter agite, & confortetur cor vestrum omnes, qui speratis in Domino.*

Psam 30. Vers. 25.

FRUCTUS QUINTUS.

Liberat, ac præservat à morsu, ac veneno brutorum animalium.

206 *Fiducia in Deum liberat, ac præservat ab innumeris periculis.*

Quintò liberat, ac præservat hæc fiducia in Deum ab innumeris periculis, quibus mortalis obnoxia est infirmitas, & à quibus homines quandoque solent inopinatò offendi; præcipuè tuetur à morsu, ac veneno brutorum animalium; ita ut non noceant iis, qui in Deum suam constituunt fiduciam (Deo illos protegente): Sic plures Doctores explicant illa verba Psalmi 90. *Super aspidem, & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem, & draconem.* Quæ licèt mysticè intelligantur de dæmonibus, vel etiam de hominibus iniquis; vel de vitiis, ac peccatis, ut plures exponunt Patres relati à Joanne Lorino in dicta verba: verumtamen ad literam accipiuntur de irrationabilibus, venenosisque brutis, quæ multis Sanctorum, præsertim in nova lege sine læsione calcaverunt, sicut eorum venena sine nocumento biberunt, juxta illud Marci 16. *Signa autem eos, qui crediderint, &c. Serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit.*

Varia miracula hoc testantur.

Vers. 2.

Serpentes tollent. Hoc patet de Paulo Apostolo Act. 28. qui percussus à vipera in nullo læsus fuit; sed viperam pendentem ad manum ejus in ignem excussit. Quod partim quoque contigit filiis Israel ex Ægypto gradientibus per eremum vastam, atque horribilem, & venenosis animalibus plenam, quæ nocumentum non intulerunt filiis Israel, quemadmodum Moyses scripsit Deuteron. 8. *Dominus ductor tuus fuit in solitudine magna, & terribili, in qua erat serpens flatu adurens, & scorpio, ac dypsas.*

Vers. 15.

Ita testatur Dionysius Carthusianus in illa verba Psalmi 90. *Idipsum* annuit Joa. Lorinus ibidem. Constat in Daniele, cui non nocuerunt ora Leonum, licèt existeret in medio eorum. Daniel. c. 6. & 15. In S. Francisco, cui Lupus vorax, qui plures homines occiderat, nedum non nocuit, sed ut agnus mansuetus humilis se subjecit, ac obedientiam præstitit; & in aliis pluribus, quos sacræ referunt historiæ.

Chronic. Fr. Minor. in vita ejus par. 1. libr. 2. c. 39.

Hanc apertè veritatem fatetur Franciscus Titelmanus in eadem verba: *super aspidem, &c.* loquens ad eum, qui totam in Deo suam constituit fiduciam. *Denique,* ait, *nec universum serpentum genus tibi quicquam nocere poterit; sed absque læsionis nocumento perambulabis super aspidem, & basiliscum, & similiter super aliarum specierum serpentes cujuscumque tandem malitiæ, aut interfectionis fuerint, nihil tibi mali illorum venenum inferet. Immò neque leonem, neque draconem in via timebis; sed securus, & imperterritus in via tua conculcabis eorum capita; tametsi leo ferocissimum sit animal, draco astutissimum: tu tamen, & illius ferocem fortitudinem, & hujus nocivam astutiam æquè victor calcabis, atque superabis, hoc est, nulla virtus inimicorum, sive infirmorum, sive fortiorum, sive magnorum, sive parvorum tibi nocere poterit, aut prævalere. Ecce enim altissimus, in quem posuisti refugium, & spem tuam, dedit tibi potestatem calcandi super omnes serpentes, & scorpiones, & super omnem virtutem inimici.*

207 *Confirmant Sacra Scriptura interpretes.*

Sic ad literam transfert Felix: *Super leonem,* ait, *& aspidem iter facies, conculcabis catulum leonis, & draconem. His quidem ferarum vocibus,* ait Baptista Folengius in eadem verba, *rerum omnium, quæ vel morsu, vel veneno, vel alia ratione qualibet noxia, & lethali obesse possunt, feritatem intelligi voluit; quas quidem non solùm Dei amicis nocere haud quaquam posse, asserit; verùm etiam illis fore usui, ac commodo. Ecce,* inquit Christus. *dedi vobis potestatem calcandi super serpentes, & scorpiones;*

Lucæ 10. vers. 19.

nes, & super virtutem omnem inimici, & nihil vobis nocebit. *Quæ enim res tam formidabilis esse potest cui non imperet Dei amicus, atque illi frænum ponat?*

Marci 16.

Et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit. Constat de S. Joanne Evangelista, qui venenum mortiferum hausit, & nihil ei nocuit. Idem præstitit S. Antonius à Padua pro conversione quorundam hæreticorum: ut habetur *Chron. Fratr. Min. par.* 1. *lib.* 5. *cap.* 20. *in vita ejus*. Idipsum B. Jacobus à Marchia Pragæ in Boemia coram totius populi multitudine congregata ob Hæreticorum conversionem egit, & statim post venenum haustum majori spiritus fervore sine ulla animi, vel corporis molestia altissima de fide Catholica, ac Romana Ecclesia contra Hæreticos mysteria prædicare cæpit, ut narrat Marcus à Lisbona *Chron. Fratr. Minor. par.* 3. *lib.* 6. *cap.* 12. Quod etiam alii Sancti præstiterunt: ut sacræ ferunt Historiæ.

FRUCTUS SEXTUS.

Liberat à peste.

208 — *Fiducia in Deum liberat à peste.*

SExtò, qui perseveranti, fortique animo sub Altissimi tutela, tanquam sub scuto sese texerint, dubio procul illorum protectionem assumet Deus, & præter alia mala, ac pericula, à quibus eos eripiet, liberabit etiam à peste, & ab ægritudine repentina, prout magis expediens fuerit animæ eorum.

Testantur divinæ scripturæ interpretes.

Sic testatur Simeon de Muis *Comment. in Psal.* 90. ubi explicans illum versiculum. *A sagitta volante in die, à negotio perambulante in tenebris*: legit: *A peste perambulante, &c.* aitque *Pestis, si est à causa frigida, noctu, si à calida, interdiu, ac præsertim de meridie, cùm vehementior est solis calor, infesta maximè est*. Sic interpretantur R. Ezra, D. Hieronymus, & alii, ut tradunt Simeon, & Lorinus, *à peste, seu lue, exterminio, extitiali morbo, ægritudine repentina, noxa vastante in meridie*. Rationem reddit Simeon: *quia sicut sagitta*, inquit, *pernici volatu magnum aeris tractum momento permeat, ita pestilentiæ venenum puncto temporis longè, lateque spargitur, præsertim de die, cùm solis calore fusa, atque biantia corpora virus promptiùs hauriunt*.

Cur pestis vocetur sagitta.

Idipsum confirmat Folengius dicens: *Ex Hebræo sic transferunt: A peste in caligine ambulante, ab ægritudine repentina devastante in meridie. Nam illud exploratissimum est, quòd à quocumque pestis genere, sive occultum illud fuerit, sive manifestum, immunis is erit, atque intactus, qui in protectione Dei cœli, hoc est summè potentis commorabitur*. Quare sic Paraphrastes: *A peste, quæ clam invadere homines solet, & ab ea, quæ de improviso exorta sæviet, securus erit*.

209 — *Fiducia hac munitus S. Bernardinus pestem evasit.*

Hac confidentia vallatus S. Bernardinus Senensis, ut refert Drexelius *par.* 1. *Rosæ virtutum c.* 1. *de Charitate proximi*. §. 8. prima sanctitatis rudimenta per charitatis obsequia apud Cives suos deponens, cùm Senæ Hetruscæ gravi pestilentia vastarentur, Bernardinus duodenis juvenibus comitatus, quos sibi delegerat, ægrotantium lectulos obire, graviter affectos consolari, egestate laborantibus subvenire, sepelire mortuos, paratus omnes subire casus, quos tetra lues illa se temerè ingerentibus adducere potuisset. In eo autem amplissimæ charitatis munere magis verebatur; nè quid decedentibus officeret ad beatitudinem consequendam, quàm quis sibi morbus obreperet ad vitam auferendam. Cæterum tantæ pietatis vir in tam præsenti periculo sanus, & incolumis meruit conservari, dignusque fieri, qui Religioni Seraphicæ adscriptus multò magis prodesset hominibus concionando, quàm profuerat prius ministrando. Poterat Bernardinus cum Joanne gloriari dicens: *Nos scimus, quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres*. Et dicere cum Apostolo: *Spe salvi facti sumus*.

Chron. Fr. Minor. par. 3. lib. 2. c. 5.

1. Joan c. 3. Vers. 14.
Roman. c. 8. Vers. 24.

FRU-

FRUCTUS SEPTIMUS.

Illæsos, & securos servat in bello.

210 *Confidentia in Deum à vulneribus tuetur in bello. Testantur sacræ scripturæ interpretes.*

SEptimò, qui hujusmodi in Deum confidentia ad bellum muniti incedunt, quodammodo illæsi, ac securi redduntur, eo quòd Deus per Angelos suos à quocumque vulnere, aut noxa illos tuetur, prout eorum saluti, ac divinæ gloriæ magis convenit.

Hoc apertissimè testantur R. Ezra, & R. Kimmhi illa verba Psal.90. *Cadent à latere tuo mille, &c.* exponentes de bello, ac sæviente prælio; *quo tempore*, ajunt, *qui se Dei misericordiæ committit, hinc inde millenis hominum corruentibus salvus emergit, nec ad eum ullum malum, aut hostis accedit.* Quibus se subscribit Simeon de Muis. *Commen. in eund. Psal.*

Idipsum confirmat Paraphrastes apud Baptistam Folengium illa verba exponens tam de pestilentia, quàm de bello, in quibus nullam patiuntur læsionem, qui in Deum suam constituunt fiduciam, firmiter credentes, ac confidentes, quòd Deus ob infinitam suam bonitatem, ac fidelitatem eos fit protecturus. *Etsi*, inquit, *tanta fuerit pestis calamitas, aut bellorum immanitas; ut hinc à latere sinistro mille, illinc à dextro decem hominum millia corruant; nihil tamen erit, quòd tu tibi metuas, siquidem te id mali non attingit.* Addit Folengius, *Vide justi hominis constantiam, qui, vel ruat æther, immobilis perstat in Deo.* Utrumque etiam fatetur Titelm. in illa verba: *Non accedet ad te malum*, dicens: *Quoniam ipsum, qui est Altissimus, Dominum posuisti refugium tuum; ideò non poterit tibi ullum malum appropinquare: nullum te malum valebit apprehendere, ut nocumenti quicquam inde sustineas: & nullum flagellum, nulla pestis, nullum verò malum poterit ad domum mansionis tuæ intrare. Is enim, in quo refugium tuum posuisti Altissimus te sibi fidentem ab omni malo servabit, & noxia omnia longè profligabit.*

211 *Hoc experti sunt belli duces.*

Hoc experientia in seipsis comprobarunt plures belli duces, qui hac divina protectione muniti innumeros exercitus absque ulla noxa, aut vulnere in proprio corpore inflicto profligarunt. Taceo de Davide, Josue, Ezechia, Gedeone, Amasia, Josaphato, & aliis, quos sacræ contestantur historiæ, innumeras inimicorum catervas constra visse, ipsosque divina fretos protectione prorsus illæsos extitisse: de unico referam Carolo V. augustissimæ memoriæ Imperatore: De hoc narrant Justus Lipf. *lib.1. monit. polit. c.7.n.10.* & Franciscus Robortel. *in orat. funebr. Bononiæ dicta.*

Hac fiducia Carolus V. illæsus servatus fuit in bello.

Cùm in Germania ad Ingolstadium copias haberet, cinxissentque eum ingenti exercitu fæderati hostes, & æneorum tormentorum copia ferream grandinem in castra ipsa non sine gravi pernicie immitterent; amicis monentibus, ut sibi prospiceret: Cæsar immutato vultu, & loco, arridens dixisse fertur: *Confidite, nullus umquam Imperator tormenti ictu interiit.* Hic idem Imperator, cùm intra vallum jam armatus staret in hostem proditurus ad prælium, magna eum balistarum vi repellere conabatur hostis. Itaque iterùm monebatur, ut saluti suæ consuleret, quibus animosè respondit: *Canes, qui valde latrant, non sunt valde metuendi. Nec est, quòd timeamus, cùm præsidio Dei satis vallati simus.* Nimirum *Angelis suis mandavit Deus de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis.*

Ps.90. v.11.

Sed quod mirum est, nedum protegit Deus à peste, & bello in se confidentes; sed quotquot sunt de familia eorum tuetur.

212 *Deus protegit etiam quotquot sunt de familia in se confidentium.*

Hanc veritatem testatur Simeon de Muis Comment. in Ps.90. in illa verba: *Non accedet ad te malum*, dicens: *Non accedet* (Hebr. *accidet*) *ad te malum ullum: & flagellum*, Hebr. *plaga*, *pestis scilicet, aut alterius cujusvis mali, non appropinquabit tabernaculo tuo*, idest, *nec tibi, nec cuiquamè familia tua: transiliet* enim *Dominus juxta ostium, & non sinet percussorem*, seu *vastatorem ingredi domus vestras, & lædere*; ut est Exo 12. 23. *Tabernaculum* pro domo usurpat, uxoremque, & liberos intelligit, & quotquot domi agunt.

Idipsum

Idipsum apertè docet Folengius in eadem verba: *Tabernaculum pro tota domo*, ait, *& familia hîc poni judico. Et est perinde atque tuti erunt tui omnes, non modò tu solus ab omni malorum genere, ac plaga*. Unde sic Paraphrastes: *Quod si feceris*, ait, (dixerat enim versiculo præcedenti, si posuerit Altissimum refugium suum) *ausim tibi polliceri, non futurum, ut ullum inopinatum malum te corripiat, vel ulla plaga familiam tuam infestet. Nullum igitur fatum, nullumque insperatum malum te, aut tuos opprimet liberos, & uxorem, ò tu qui fiduciam tuam in Domino collocasti! Bellabunt adversùm te, & non prævalebunt, quia ego tecum sum*, ait Dominus, *ut liberem te*.

Hierem. c.1. Vers.19.

FRUCTUS OCTAVUS.

Famem tollit, dans escam esurientibus.

OCtavò, hæc confidentia in Deum sufficienter succurrit in his, quæ ad vitam sunt necessaria.

213 *Fiducia in Deum dat cibum esurientibus.*

Hoc probat illud David Ps.54. *Jacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet*. Immò ut discipulis suis, ac omnibus suis fidelibus Christus magis inculcet, & urgeat ad hanc unam in Deo fiduciam collocandam, corvos, lilia, passerculos oculis subiicit: *Considerate*, inquit, *corvos, quia non seminant, neque metuunt, quibus non est cellarium, neque borreum, & Deus pascit illos. Quantò magis vos pluris estis? Quis autem vestrum cogitando potest adiicere ad staturam cubitum unum? Si ergo neque quod minimum est, potestis, quid de cæteris solliciti estis? Considerate lilia, quomodo crescunt: non laborant, neque nent; dico autem vobis, nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur, sicut unum ex istis. Si autem fœnum, quod hodie est in agro, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit, quantò magis vos pusillæ fidei? Pater vester scit, quia his indigetis*. Sic pluribus experimentis Discipulos suos probavit, ut eos edoceret, Deo ex toto corde fidere. Ita quasi quinque millia hominum pastu excepturus in vasta solitudine Philippum interrogat, unde panes emendi sint. *Hoc autem dicebat tentans eum*: Sic & quatuor millia hominum cibo refecturus Discipulos in eam rem consultores adhibens: *Quot*, inquit, *panes habetis?* At illi non magnæ fiduciæ: *Unde illos quis poterit*, ajunt, *hîc saturare panibus in solitudine?* Quibus Drexelius *de Conformat. voluntatis lib.5. cap.1. §.3.* ait: *O viri, Deus poterit, qui nos sibi in rebus omnibus vult fidere quàm integerrimè. Providentia divina falli non potest; fallere non vult: stabit Deus promissionibus suis.*

Vers 23. *Hoc docet scriptura sacra.* Luc. 12. V.24. & seqq.

Joan. c.6. v.6. Marci c.8. v.4.

214 *Testantur omnium ætatum exempla.*

Docemur hoc omnium ætatum exemplis: Ut annonam Deus præstaret Eliæ in se confidenti primò quidem Prophetæ dapiferos jussit esse corvos. 3. Regum. c.17. *Corvi quoque deferebant ei panem, & carnes manè, similiter panem, & carnes vesperi. Ut magis, ac magis*, ait Drexelius, *Dei elucesceret providentia in suos amicos, ac confidentes, en aves rapacissimæ, quæ alioqui commissum sibi commeatum consumpsissent in via, nisi obstitisset divina providentia, jamiam à dapibus sunt, & ad cyathos stant*. Deinde hunc ipsum Eliam Deus per pauperculam viduam pavit, cujus omnes facultates erant pugillus farinæ, & parum olei, quo ungeretur, non quo vesceretur; & tamen quot farinæ modii, quot libræ olei in paupertimo hoc penu relatebant? Tertiò cùm Elias egestatem suam securo somno solaretur, adfuit alius Angelus è cœlo, panem, & aquam ferens; ut Habacuc Danieli messorum prandium attulit.

Hæc suffultus refectus fuit Elias Proph. Drexel. lib. 5. c 7.

Daniel. c.15.

§. I.

215

EAndem hanc singularem benevolentiam Deus sexcentis aliis suorum amicorum in se confidentium exhibuit; farinam, panes, vinum occulta vi augendo; aut cùm hæc penitus deessent, inexpectata gratia submittendo.

Paulo

S. Paulus Anachoreta.

Paulo inter Anachoretas primo annis sexaginta dimidium panem detulit corvus, integrum præsente Antonio.

Joannes Eremicola quatuordecim annis à nullo mortalium visus, Cervæ lacte pastus est.

S. Rochus.

Beatus Rochus aliquanto tempore panem quotidie accepit à cane; quemadmodum Elias à corvo.

Non unus Eremicolarum illorum è palmis & cibum, & vestem impetravit; una illis arbor & sator fuit, & pistor.

S. Franciscus cum suis Frat.

Seraphicus P. noster S. Franciscus tam firmam, & inhæsitantem habebat in Deo fiduciam, ut Rom. Pontifici de alimentis sciscitanti responderit: *Matrem quidem habemus pauperem, Religionem: sed patrem ditissimum*. Et hanc confidentiam suis in viaticum dare solitus erat, insinuans illud Psaltæ. Psal. 54. *Jacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet*. Nec eum fefellit, aut confudit sua spes.

Vers. 23.

Nam cum semel è Dalmatia Anchonam versùs navigaret, nec aliquid secum haberet ad manducandum, divina fretus clementia, nedum sibi, ac socio, sed pro omnibus in nave existentibus à Deo meruit annonam per Angelum exhiberi: Ita *in vita ejus par. 1. Chronic. Fratr. Min. lib. 1. c. 3.*

Aliàs cùm sibi, ac toti familiæ defecisset panis, ac tantùm tres panes eis remansissent, Fratresque tunc essent numero triginta, & unum, facto signo Crucis super tres illos panes, eos multiplicavit; ita ut sufficerent nedum ad satiandum omnes illos Fratres; sed etiam ex eis remanserit cophinus fragmentorum. Ita *par. 1. lib. 2. cap. 17.*

Sic cum quidam homo in itinere illum comitans ex siti vehementi quasi deficeret; priùs à Sancto ad Deum oratione effusa, velut alter Moyses suæ fiduciæ virga è petra aquam eduxit, qua sitim illius hominis extinxit, statimque fons ille exsiccatus est: Ita *par. 1. lib. 1. cap. 82.*

Sic aliàs fontem aquæ mutavit in vinum, ut plurium operariorum sitim extingueret; & paulò post vas plenum aceto in vinum generosissimum convertit: Ita *par. 1. lib. 2. cap. 52.* Alia plura hujusmodi passim leguntur miracula, quibus Dei maxima ostenditur clementia, ac providentia in servum suum in providendo illi victui necessaria ob ipsius in Deum maximam fiduciam collocatam.

§. II.

216

S. Clara cum suis Monialib.

SImili fiducia filia ejus spiritualis primogenita S. Clara signo crucis panem, & oleum auxit, quantum pro tota sua familia alenda satis erat: Ita *in vita ejus par. 1. lib. 8. cap. 9.*

Pari modo Seraphici Patris plures filii eadem fiducia imbuti, sæpiùs sibi necessaria ad vitæ sustentationem à Deo per Angelos subministrari meruerunt; ut ex variis Chronicorum locis facillimè colligi potest.

B. Didacus.

Beato Didaco servo suo iter agenti mensam paravit Deus, & vero Israelitæ in deserto cibaria ministravit: Ita *ex officio ipsius Sancti; & Chronic. par. 3. lib. 5. cap. 3.*

B. Joannes à Capistr.

Beato Joanni è Capistrano Appenninos montes transeunti unà cum aliquibus sociis præ fame ferè pereuntibus, nec habentibus, ex quo se reficerent, ab Angelo delatus fuit pro singulis panis recens, ac delicatus: *par. 3. lib. 4. cap. 2.*

Duo Fratres Minores.

Alii duo Fratres iter agentes in deserto ab Angelo sub specie Juvenis pulcherrimi hospitio recipiuntur, cibariis reficiuntur, super fænum ad quietem capessendam adducuntur, ac mane diluculò idem Juvenis illos usque ad semitam rectam comitatur, statimque ab oculis eorum evanescit: *par. 2. l. 2. c. 21.*

Immò quibusdam aliis Deus in se confidentibus ab ipsis dæmonibus sub forma Monachorum provideri voluit: *par. 2. lib. 2. cap. 31.*

217

Angelus have fiduciam infimavit duobus

Alia innumera leguntur exempla, nedum in Chronicis Fratrum Min. sed omnibus historiis sacris, eorum qui ob maximam in Deum fiduciam collocatam meruerunt sibi à Deo victui necessaria administrari, quos longum nimis, ac tædiosum esset, re-

set, recensere. Attamen non est reticendum hic unum memorabile dictu: Duo Fratres more apostolico iter agentes sine pera, sine edulio, cùm die quadam nihil ad manducandum invenissent, ob nimiam abstinentiam cibi videbantur fame perire: petierant quidem ostiatim eleemosynam, sed pro pane pacem, ac latratus canum audierant; idcircò quasi diffidentes, omni spe vacui, mærore, ac tristitia affecti incedebant; sed ecce obvium habent adolescentem, qui eis duos tradens panes, ac mæstitiæ causa perquisita, se Angelum manifestavit, eosque acriter reprehendens dixit: *Modicæ fidei, quare dubitastis? Cur menti vestræ non revocastis verba toties à vestro Seraphico Patre repetita: Jacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet? Si fidem habuissetis, majora vobis dona communicasset Deus.* Confidite ergo, quia *nullus speravit in Domino, & confusus est.*

Fratribus iter agentibus. Par. 2. lib. 2. Chron. Fratr. Min.

Eccl. c. 2. v. 11.

Quare optimè concludit Drexelius *de Conformat. volunt. lib. 5. c. 1. §. 3.* dicens: *Numquam nobis est desperandum. Res angustæ domi sunt? Dominum habemus divitem, qui numquam passus est suos extingui fame. Inimica insurgunt agmina, sive terris nata, sive inferis excitata? Ducem habemus potentiorem, qui uno flatu regnorum disperdet exercitus. Maledicæ premunt linguæ, & falsis onerant criminationibus? Deum intueamur judicem, vindicemque, & humana non metuemus. Neque enim se vinci ab homine patietur Deus, aut munificentiam suam ab humana fiducia superari. Audet quis fidere? majora donare audebit Deus. Audet sperare magna? vincet humanam spem Deus, & è locuplete cælorum thesauro, longè majoribus beabit: ita ut ad pellendam egestatem humanam satis sit spem suam posuisse in Deo, ac de illius liberalitate magna sperasse.* Ergo fide Deo: nam *beatus vir, qui sperat in eo. Spera in Domino, & fac bonitatem, & inhabita terram, & pasceris in divitiis ejus.*

FRUCTUS NONUS.

Infirmitates curat.

NOnò, hæc confidentia in Deum, ac fiducia in ejus infinita bonitate, ac indeficienti fidelitate ægritudines expellit, ac morbos sanat.

218

Psal. 33. v. 8. Psal. 36. v. 3.

Quam virtutem sanandi ægrotos Christus Marci 16. communicavit omnibus in se credentibus, ac confidentibus dicens: *Super ægros manus imponent, & benè habebunt. Quibus verbis*, ait Alphonsus à Castro, verb. Exorcismus, *Christus promisit, se numquam illorum invocationi defuturum, qui nomen ipsius interposuerint.* Et Joan. 14. *Qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & majora horum faciet.*

Fiducia in Deum infirmitates sanat. Constat ex potestate à Christo in Evangelio tradita.

Hac fiducia Apostoli, ac Sancti in nomine Jesu cæcis visum, surdis auditum, claudis gressum, & cursum, sermonem mutis, sanitatem ægrotis dederunt. Hac mediante quicquid salutare à fidelibus sive per Sanctos, sive per orationem, sive per res sacras, puta, brevia, agnus Dei, cruces, coronas, benedictiones, & alia id generis petitur, obtinetur.

Verùm, ut hac fiducia homo obtineat id, quod petit, ea debet esse sine ulla hæsitatione: ita ut ægrotus (si velit à Deo optatam consequi sanitatem) debeat primò credere, quòd Deus dubio procul potest eum à tali infirmitate liberare: secundò quod ratione suæ fidelitatis, (si sanitas fuerit saluti animæ profutura) illam infallibiliter juxta promissiones suas ei communicabit: Ita Suarez *to. 2. de Religione, lib. 1. de orat. cap. 24. n. 4.* & nos latè infra *par. 2. ubi de orat.*

Quæ fiducia debet esse sine hæsitatione.

Confirmat hanc veritatem Benedictus Justinianus in illa verba Jacobi Apostoli cap. 1. *Postulet in fide nihil hæsitans. Postulat*, ait, *hoc loco Apostolus confidentiam, hoc est, spem minimè hæsitantem. Hæsitatio enim, ut in rebus agendis actionem, sic in re proposita orandi studium vel retardat, vel omninò impedit.* Ideò subjungit Apostolus: *Qui enim hæsitat, similis est fluctui maris, qui à vento movetur, & circumfertur: non ergo æstimet homo ille, quòd accipiat aliquid à Domino.* Quæ verba Apostoli expli-

219

cans

cans Titelmanus, ait: *Ut autem suæ petitionis consequatur effectum, illud videat, ut fide postulet, nihil addubitans. Qui enim hæsitans orat Dominum, propter instabilitatem spei suæ comparandus venit fluctui maris, qui ab omni vento nunc huc, nunc illuc sine ordine agitur.*

Apertè hoc docet idem Apostolus cap.5. dicens: *Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum; ungentes eum oleo in nomine Domini: & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus: & si in peccatis sit, remittentur ei.* Quæ verba clarè indicant, orandum esse ad Deum cum fiducia, si volumus in infirmitate impetrare sanitatem.

§. I.

220

Fiducia in Deum est necessaria ægroto adulto, ut sanetur.

HÆC autem fiducia nedum requiritur in curante; verùm etiam in eo, qui curandus est, (si sit adultus rationis capax) ut docere videtur Suarez *disp.8.de distinctione fidei ab omnib. donis sect.1.* Quam regulariter etiam Christus exigebat ab ægrotis, antequam illis impenderet sanitatem: Sic illi languido piscinæ Joan. 5. dixit: *Vis sanus fieri?* sic illi cæco nomine Bartimeo, qui post Jesum clamabat: *Jesu filii David miserere mei*, dixit: *Quid vis, ut faciam tibi?* Marci 10. Sic aliis duobus cœcis Matthæi 9. dixit: *Creditis, quia hoc possum facere vobis?* A quibus omnibus consensu voluntatis præstito, & actu fidei elicito, ipse liberaliter eis sanitatem largitus est, dicens: *Secundùm fidem vestram fiat vobis; fides tua te salvam fecit.* Volebat enim, quòd ipsimet ægroti (si rationis erant compotes) peterent sanitatem, ac crederent, quòd posset illis tale conferre beneficium: Idcircò secundùm fidem eorum gratias illis conferebat.

Hoc probat factum cujusdam Cæci.

Hanc veritatem magis, ac magis probat id, quod accidit cuidam cæco à gentibus Bethsaidæ Christo oblato Marci 8. *in cujusvis oculos Jesus expuens, impositis manibus suis, interrogavit eum, si quid videret: Et aspiciens ait: Video homines velut arbores ambulantes.* Ita quòd non perfectè cæpit videre; sed tantùm confusè, & imperfectè cæpit distinguere objecta. *Deinde iterùm imposuit manus super oculos, & cæpit videre, & restitutus est, ita ut clarè videret omnia.* Sed cur statim in principio perfectam non recepit visionem? An Christus fortasse tunc perfectam sanandi non habebat facultatem, ut perfectè citò illum sanare posset? Absit, ut dicamus hoc! Cur ergo perfectam illicò non est assecutus sanitatem, sicut alii plures cæci, muti, surdi, claudi, paralytici, aliisque ægritudinibus affecti? Theophilactus eruditè respondit: *Quia cæcus ille perfectam non habuit fidem, idcirco non statim ipsum respicere facit; sed sensim, ut po tè integra carente fide. Juxta enim fidei magnitudinem & sanitas datur.*

221

Ægroti juxta fidei magnitudinem sanitatem accipiunt.

Hoc idem prorsus evenit ægrotis nostri temporis, cùm desiderio sanitatis confequendæ Sacerdotes advocant, ut ab eis sacris benedictionibus muniantur. Nam juxta Christi sententiam Joan.14. *Qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & majora horum faciet*, si ægroti maxima sunt muniti confidentia, quòd Deus mediante illius Sacerdotis benedictione, nedum possit illos à tali ægritudine eripere; sed ratione suæ infinitæ bonitatis, & fidelitatis invariabilis, eis dubio procul sit sanitatem præstiturus (si sit saluti animæ profutura) hi utique vel notatam obtinent sanitatem, vel aliquod aliud donum: Immò quando infallibiliter vult talem conferre sanitatem, *Non solùm*, ait Tostatus quæst.165.in c.17.Matthæi, *dat desiderium petendi; sed etiam confidentiam certissimam obtinendi, & tunc obtinent infallibiliter id, quod petunt. Cùm autem non dignatur concedere, quod petunt, etiamsi concedat desiderium petendi, & spem aliquam obtinendi; non tamen donat fiduciam certissimam obtinendi. Et cùm petant sine fide: quia hæsitant, non obtinent*: vel tantùm obtinent partim, & imperfectè.

Experientia docet.

Hoc centies experientia mihi evenit in variis nedum obsessis, ac maleficiatis; sed etiam naturali ægritudine affectis Romæ, Venetiis, Bergomi, & alibi; Adultis enim

Deus

Deus secundùm fidem eorum sanitatem impertiebat. Nam alii etsi in limine mortis existentes, & à Medicis prorsus ut incurabiles derelicti: quia fide inhæsitanti confidebant, se à Deo mediante mea benedictione, & ad Deum deprecatione consecuturos sanitatem, à fiducia sua non sunt fraudati: alii verò, quia fiducia debita carebant, idcircò sanitatem non sunt assecuti: alii, quia modicam habebant fidem, incipiebant meliùs se habere, & pedetentim obtinuere sanitatem. Ita quòd juxta fidei eorum magnitudinem & sanitas illis dabatur. *Fili, ergo in infirmitate ne despicias te ipsum; sed ora Deum, & curabit te*: quia *nullus speravit in Domino, & confusus est*.

Eccli. c. 38. v. 5.
c. 2. vers. 11.

FRUCTUS DECIMUS.

Defendit à terræmotu, fulmine, aquarum submersione aliisque periculis inopinatis.

Decimò, defendit hæc fiducia in Deum à terræmotu, fulmine, aquarum submersione, incendiis, aliisque periculis, quibus humana fragilitas subjacet. De terræmotu narrant Evagrius *lib.4.c.6.* Theophanes *Miscell. lib.* 16. Cedrenus *in Annal.* & Nicephorus *lib.17. cap.* 3. quòd Antiochia terræ motibus creberrimè erat quassata, præsertim anno quingentesimo vigesimo octavo, quo tempore Deus viro sancto id consilii dictavit, ut ædium foribus inscriberetur. CHRISTUS NOBISCUM: STATE. Quicumque hoc suis domibus inscripserunt, iis terræ tremores nihil obfuerunt. Inde urbs novo nomine dicta est Theopolis. Idem de homine illo affirmaveris, cujus pectori, seu cordi altiùs inscriptum est: CHRISTUS MECUM; STO, ET ILLI FIDO. Ubi hæc ædium frons est, ibi Christus propugnator est, qui calamitatem omnem amantissimis illis vocibus solatur, *Ego sum, nolite timere* nec hostem ullum, nec ulla adversa. Ego sum adjutor in opportunitatibus, in tribulatione.

222 *Confidentia in Deum defendit A Terræmotu. Sic Antiochia servata fuit.*

Lucæ cap. 24. v. 36.

De Fulmine refert Joan. Baptista Folengius Monachus Cassinensis, quòd cùm in excelsum Cassinum montem crebra cadant fulmina, ideò hac de causa cùm ipsi Monachi soleant ad dæmones fugandos, ac Deum propitium habendum in sublime cruces erigere, facere supplicationes, & vota; in Psalmum. 18. ait: *Vidimus sæpè, maximo cum spectantium miraculo, & stupore, ipsius fulminis telum jamjam terris propinquum vi precum in aere pendere, tandemque in mediis ipsis coruscationibus unà cum nimbis in tenuissimum vaporem resolvi.* Quis tenuit fulmen, ne terram pertingeret; sed potiùs in vapores solveretur? Non utique aliud, quàm oratio cum maxima fiducia ad Deum directa.

223 *A fulmine.*

In Psal. 77. *Sic Monaci in monte Cassino servati sunt.*

De aquarum submersione quomodo fiducia in Deum servet, testis est Elcearius Comes notæ sanctitatis vir, de quo narrat Drexelius *de Confor. voluntat. lib. 5. cap. 4. §. 5.* quòd cùm mari se commisisset Neapoli cum tota familia Provinciam repetiturus, maxima exorta tempestate, omnibus, qui in navi existebant, nihil aliud deesse videbatur, quàm secum navim sepeliri aquis. Solus Elcearius formidine abjecta forti animo perstabat, eadem illi serenitas, idem oris color, eadem animi constantia. Nam dum alii cum iratis fluctibus luctabantur, ille suaviter cum Deo agebat, ac cœlum fiducialibus fatigabat precibus. Tandem subducta in portum navi nonnullos è suis graviter incusavit, quòd clamoribus, & lacrymis satis ostendissent, perexigua sese fiducia in Deo niti, nimiumque à morte abhorrere. Seorsum autem Dalphina conjux interrogabat Elcearium, an ipse solus in tam præsenti periculo desiisset esse homo, & mortem tam vicinam non timuisset? Cui ille. *Totum me*, inquit, *divinæ voluntati tradidi, paratus, si salvis omnibus, solus haurirer fluctibus.* Hoc est, quod Hebræus sapiens monuit Prover. c. 3. *Habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo.*

224 *Ab Aquarum submersione. Sic S. Elcearius cum tota sua familia servatus est.*

Vers. 5.

§. I.

225 *Fiducia in Deum asylum est securissimum in omnibus periculis.*

HÆC enim fiducia est velut asylum securissimum, ad quod in omnibus periculis, tribulationibus, ac necessitatibus est confugiendum. Hoc elegantissimè docet Drexelius loco citato c. 3. §. 2. *Si quem calamitas feriat,* inquit, *fiduciam ille in Deum augeat. Quid enim, obsecro, mi homo agis, cùm te subitus imber opprimit? in urbe tectum, credo, subis, deprehensus in campo patulam circumspicis arborem, qua nimbum defendas. En tibi tectum, en arborem, en asylum securissimum, fiduciam in Deum: nec umquam opportunum esse potest in solitudine hospitium, in imbre tectum, in frigore ignis, aut balneum, atque tibi erit in omnibus adversis fiducia in Universi Dominum: quæcumque demum in te ruant procellæ, tutissimus stabis sub hoc imbricato tecto. Fide Deo, & uti nautæ, cùm omnia ad navigandum comparant, ventum à Deo præstolantur, ita tu officio tuo non desis, cætera curabit Deus: tu propositiones pone, conclusionem Deo relinque; fac antecedens, consequentiam faciet Deus. Fide Deo.*

226 Rationem reddit Titelmanus in Psalmum 45. vers. 1. Quia *Dominus Deus noster, in quem credimus, qui nobiscum est usque ad consummationem sæculi, ipse est tutissimum nostrum refugium, & nostra fortitudo, per quem ab obvenientibus quibuscumque periculis speramus salvari, ipso tanquam asylo intra sese nos concludente, & tanquam forti pugnatore pro nobis propugnante, adjutor est nobis magnus valde, semper paratus in omnibus tribulationibus, & malis, quæcumque nobis obvenerint, numquam derelinquens servos suos in afflictionibus, atque periculis. Propter ergo fiduciam ejus non desperabimus, neque deiiciemur, aut consternabimur animo, neque timebimus quicquam. Revela igitur Domino viam tuam, & spera in eo, & ipse faciet.* (Psal. 36. v. 5.)

FRUCTUS UNDECIMUS.

Victoriam reportare facit de inimicis.

227 *Fiducia in Deum vincit inimicos.*

UNdecimò, hæc fiducia in Domino collocata præclaras reportare facit victorias de inimicis, prout ex eis exoritur gloria Dei, & animæ saluti magis expedit.

Hoc testatur David de seipso.

Hoc apertè fatetur ille strenuissimus belli dux, ac Judææ, Israelisque princeps David Psalmo 59. *Lætabor,* ait, *& partibor Sichimam.* Ego, ut rex, & princeps populi tui, ò Deus, lætabor in triumphis victoriæ, ex virtute dexteræ tuæ contra adversarios populi tui, & dividam terram Sichem, tanquam bello partam, populo meo: *Et convallem tabernaculorum metibor,* & vallem illam, quæ Sochot dicitur (idest tabernaculorum) ego dimetiar tanquam meo dominio, & juri subjectam. *Meus est Galaad, & meus est Manasses, & Ephraim fortitudo capitis mei.* Populus Galaad item mihi subjectus est, similiter & Manassè: populus autem Ephraim præcipua, & velut capitanea est fortitudo mea, & qua robur, ac virtus capitis (idest principatus mei) utpotè aliis tribubus potentior, bellicosior, & numerosior. *Juda rex meus.* Tribus Judæ regnum mihi præstat, in qua & principium fuit regni mei. *Moab olla spei meæ. In Idumæam extendā calceamentū meum: mihi alienigenæ subditi sunt.* Populus Moabitarum est mihi veluti olla, & lebes oblectationis, unde haurire possim delicias, & oblectationem, eisque liberè uti juxta desiderium meum. Super filias Edom extendam calceamentum meum, super illos calcabo tanquam perfecta subjectione plenissimè subjectos mihi Philistiim, Amalechitæ, & alienigenæ per circuitum facti sunt mihi tributarii. *Quis deducet me in Civitatem munitam? quis deducet me usque in Idumæam?* Et quis est, qui me perduxit usque in Civitates munitas, ut loca etiam tutissima obtinerem? Quis me deduxit in Civitates Idumeorum admodum robustas, & populosas, ut eas cogerem sub imperium regni

Eius præclara victoria recensentur.

Dei?

Dei? *Nonne Deus, qui repulisti nos? & non egredieris Deus in virtutibus nostris?* Quis alius præter te Domine, qui olim videbaris abjecisse nos; nec volebas cum exercitibus nostris ad pugnam egredi, nolebas pugnare cum exercitibus nostris, nolebas tua præsentia defendere populum tuum pugnantem; sed quasi à prælio absens permisisti vinci exercitus nostros ab adversariis? Nunc idem ipse respexisti nos, & egressus nobiscum dedisti nobis præclaras victorias. *Da nobis auxilium de tribulatione.* Tu itaque, Domine, semper præsta nobis de tribulatione auxilium: cùm insurrexerint adversùm nos adversarii, & tribulatores populi tui, succurras tu nobis auxilio. Quid tot copiæ nos juvabunt, nisi tu præeas? *Quia vana salus hominis.* Prorsus vanissimum est auxilium, & salutem expectare ab humana potentia, cùm tu illam habeas in manu tua. *In Deo faciemus virtutem, & ipse ad nihilum deducet tribulantes nos.* Non, inquit, nostris copiis, ac viribus freti, quia prorsus imbecilles sumus, & impotentes; sed te solo, ò Deus, fortiter agemus, in tuæ virtutis fiducia, & auxilio validissimè agere poterimus magnæ virtutis opera, tua virtute confortati viriliter. Tu quoque facillimè hostes nostros prosternes, & conculcabis: tu absque omni labore, ac sine molestia nostra, aut periculo ad nihilum deduces omnipotenti fortitudine tua advesarios nostros, quanticunque tandem sive numero, sive fortitudine extiterint: propter quod in te semper fiducialiter perstare volumus, & tuo sancto cultui semper inhærere, neque abs te abscedere in perpetuum.

Prædicta verba ad literam sic exponunt, ac legunt Græcus, Latinus, Chaldæus, & Hebræus: ita Simeon de Muis, Franciscus Titelmanus, Jo. Baptista Folengius, Dionysius Carthusianus, Joannes Lorinus, & alii communiter. Non ergo mirandum, quòd David tot victorias de inimicis reportaverit, tot gloriosos egerit triumphos, cùm sæpiùs coram Deo se fuerit protestatus, pugnare non propriis innixus viribus, non de humana potentia confisus; sed sola Dei omnipotentia, ac virtute fretus. Sic Gigantem Goliath in nomine Domini prostravit: sic Philisthæos, sic cæteras nationes hac fiducia munitus ditioni suæ subjecit.

§. I.

228 *Abraham in Deum fiducia.*

Simili artificio divino illustrissimi viri de inimicis suis præclarissimos egere triumphos.

Abrahamus cum trecentis octodecim vernis quatuor Reges aggressus vicit summa in Deum fiducia. Genes. 14.

Moysis. Moyses Deo nexus quæ non prodigia patravit? universos Ægypti exercitus uno maris sepulchro clausit. In Amalecitano bello, dum populus Israel contra Amalec pugnabat, ipse stans in vertice collis velut spectator ociosus, virgam Dei habens in manu sua totos prostravit exercitus. Exod. *cap.* 17. Moysis panoplia fuit virga, & in Deum fiducia. *Vers. 9.*

Calebi. Quid de Calebo memorem? qui tantæ fuit fiduciæ in Deum, ut tot centenis hominum millibus variè tumultuantibus, unus ille animosè obsistens proclamarit: *Nolite rebelles esse contra Dominum, neque timeatis populum terræ hujus, quia sicut panem, ita eos possumus devorare; recessit ab eis omne præsidium: Dominus nobiscum est, nolite metuere.* Numer. cap. 14. *Vers. 9.*

Gedeonis. Et quantæ in Deum fiduciæ fuit Gedeon ad trituram potiùs, quàm ad militiam educatus, qui cum trecentis viris tot hostium millia & invadere est ausus, & vincere? Judic. cap. 7. *Vers. 20.*

Ezechiæ. Sic Ezechias ingenti fiducia plenus non tantùm quindecim annos vitæ suæ auctarium impetravit, solisque umbram per decem lineas revocavit; sed insignem de inimicis victoriam reportavit. Nam priùs cilicium, quàm loricam suasit induendum, quo armatus primus ipse templum adiit, & populum ad preces, & fiduciam concipiendam hortatus: *Viriliter agite*, inquit, *& confortamini: nolite timere, nec paveatis regem Assyriorum, & universam multitudinem, &c.* Cùm illo enim est *2. Paralipom. c. 32. v. 7. & 8.*

est brachium carneum, nobiscum Dominus Deus noster, qui auxiliator est noster, pugnatque pro nobis. En plenissimam fiduciæ adhortationem!

§. II.

229 *Iosaphati regis* 2. *Paral. c.* 20. *Vers.* 3. *Vers.* 12. *Vers.* 15. *Vers.* 17. *Vers.* 20. *Vers.* 21.

NOn est silentio prætereundum id, quod accidit regi Josaphato, cùm ingens Moabitarum, & Ammonitarum exercitus ei immineret: Hic cum viribus nequaquàm par esset hosti, ingenti fiducia *totum se contulit ad rogandum Deum*. Jamque prolixiùs precatus, præclarissimam hanc clausulam adjecit: *Cùm ignoremus, quid agere debeamus; hoc solùm habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te.* Hic Jahaziel divino afflatu æstuans, proclamat è turba: *Attendite omnis Juda, & qui habitatis Jerusalem, & tu Rex Josaphat: Hæc dicit Dominus vobis: Nolite timere, nec paveatis hanc multitudinem; non enim est vestra pugna, sed Dei. Non eritis vos, qui dimicabitis; sed tantummodò confidenter state, & videbitis auxilium Dei super vos.* His vocibus mirè animatus Rex Josaphat exercitum duxit in hostem; ne verò sui milites ad tantæ multitudinis occursum trepidarent, instar strenuissimi ducis omnium animos oratione præmuniens: *Audite me viri Juda*, inquit, *credite in Domino Deo vestro, & securi eritis.* Et mox contra quam fieri solet in prælio, *statuit cantores Domini, ut laudarent eum in turmis suis, & antecederent, ac voce consona dicerent: Confitemini Domino, quoniam in æternum misericordia ejus.* En Regem cum milite in aciem, velut Episcopum cum Sacerdote ad templum prodeuntem! Res planè insolita, & ridicula in bellis imbellem cantantium turmam in fronte agminis collocare. Sed adfuit Deus Josaphato tanta Dei fiducia pugnaturo. Cùmque cœpissent, non milites tela jacere; sed cantores sacra carmina canere, hostes in seipsos versi mutuis sese vulneribus conciderunt. Porrò Josaphati exercitus, cùm progrederetur, omnem campum cadaveribus stratum reperit, nec supererat, cui necem liceret effugere. In tanta verò cadaverum strage spolia inventa sunt tam opima, & copiosa, ut asportandis iis nec triduum quidem suffecerit. En quid possit sincera in Deum fiducia rerum omnium potens, inexpugnabilis!

§. III.

230 *Plurimarum victoria.*

TAceo victorias, quas Deo pugnante pro ipsis, præclarissimas obtinuerunt de inimicis suis. Elisæus contra Milites Regis Samariæ: Judith de Holoferne, ejusque milite ingenti: Debora prophetissa de Sisara, ac grandi exercitu Regis Assyriorum: Onias summus Sacerdos de Heliodoro, ejusq; exercitu, illud duntaxat Judæ Machabæi monitum referam memoria dignum, quod ipse suis militibus multitudinem inimicorum timentibus tradidit 1. Machab. c. 3. *Facile est*, inquit, *concludi multos in manu paucorum, & non est differentia in conspectu Dei cæli, liberare in multis, & in paucis: quoniam non in multitudine exercitus victoria belli; sed de cælo fortitudo est. Ipsi veniunt ad nos in multitudine contumaci, & superba, ut disperdant nos, &c. Sed ipse Dominus conteret eos ante faciem nostram:* Et 2. Machab. c. 10.

Judæ Machabæi maxima in Deum fiducia.

quodà quocumque milite Christiano litteris aureis cordi inscribatur. Hic cum adversùs exercitum peregrinæ multitudinis cum paucis militibus prælium esset commissurus, *priùs deprecatus est Dominum unà cum suis militibus, caput terra omnes aspergentes, lumbosque ciliciis præcincti ad altaris crepidinem provoluti, ut sibi propitius, inimicis autem eorum esset inimicus, & adversariis adversaretur, sicut lex dicit. Primò autem Solis ortu utrique commiserunt: isti quidem victoriæ, & prosperitatis sponsorem cum virtute Dominum habentes: illi autem ducem belli animum habebant. Sed cum vehemens pugna esset, apparuerunt adversariis de cælo viri quinque in equis, frænis aureis decori, ducatum Judæis præstantes: ex quibus duo Machabæum medium habentes armis suis circum-*

Exod. 23. *v.* 20. *Deut.* 28. *v.* 7.

circumseptum incolumem conservabant: in adversarios autem tela, & fulmina jaciebantur, quo & cæcitate confusi, & repleti perturbatione cadebant. En tutissimam Dei protectionem pro iis, qui in illo suam constituunt fiduciam, ab eoque omne expectant auxilium; illi omnem vim, ac fortitudinem tribuentes, ac consequenter victoriam non sibi, aut suo robori, sed ejus gloriæ, & honori referentes: sicut faciebat iste dux invictissimus, qui non suam, sed Dei victoriam appellabat: ut habetur c.13.ejusdem libri: *Et dato signo suis Dei victoriæ!* Ex his autem enarratis quid aliud colligitur, *quàm eos omnes, qui in alios habent imperium, monere, ut fiduciam locent in solo Deo, qui animos hominum versat, jubetque summa, & ima medio cursu sistere?* ait Drexelius *de Conform.voluntat.lib.5.c.4.* Confide ergo in Deo christiane miles: *& bellabunt adversùm te, & non prævalebunt, quia ego tecum sum, ait Dominus, ut liberem te*. Hierem. c. 1. Vestigia sequere illius Judæ Machabæi qui hostilem apparatum considerans, *extendit manus in cælum, & Dominum prodigia facientem invocavit, qui non secundùm armorum potentiam; sed prout ipsi placet, dat dignis victoriam*. Nec ipse solùm dux ante congressum *os Domini interrogavit* ardentissimis precibus; sed & copias suas ad idem faciendum exemplo suo accendit. Ita, *qui cum eo erant, invocato Deo, per orationes congressi sunt*. Neque tantùm ad pugnæ initium; verùm etiam in ipso pugnæ furore Deum assiduè appellabant: *manu quidem pugnantes, sed Dominum cordibus orantes, prostraverunt non minus triginta quinque millia, præsentia Dei magnificè delectati*. Hoc est, os Domini seriò interrogare.

Vers. 19. 2. Machabæor. c. ult. Vers. 21. Vers. 26. Ibid. v. 27.

FRUCTUS DUODECIMUS.

Neminem fallit, aut confundit.

DUodecimò, hæc fiducia in Deum neminem fallit, vel confundit, aut pudore afficit. Id testatur Paulus Roman.cap.5. *Spes non confundit*, quod monitum prius fuit à Sapiente traditum Ecclis. cap.2. *Scitote*; ait, *quia nullus speravit in Domino, & confusus est; quis enim permansit in mandatis ejus, & derelictus est? aut quis invocavit eum, & despexit illum?* In hanc fiduciam regius psaltes sese attollens: *In te, Domine, speravi*, ait, *non confundar in æternum*. Scitè Augustinus in Psalmum 38. conc. 2. ante med. *Quis est*, inquit, *qui confunditur? Qui dicit, ego quod sperabam non inveni non immeritò. Sperabas enim de te, aut sperabas de homine amico? maledictus autem qui spem suam ponit in homine. Confunderis, quia fefellit te spes posita in mendacio; omnis enim homo mendax. Si autem ponas spem tuam in Deo tuo, non confunderis: quia ille, in quo spem posuisti, falli non potest. Spes non confundit.*

231 *Fiducia in Deum neminem fallit, vel confundit.* Vers. 11. & 12. *Testatur divina scriptura.* Psal.30.v.1.

Hic, obsecro te benigne Lector, fiduciam Moysis, quàm ea pudefacta non sit, attendas. Refert Joseph *lib.2. Antiquit.Jud.cap.7.* Cùm Hebræi ex Ægypto digressi, in arctum locum omnes conclusi essent, (jam enim à tergo hærebat hostis Pharao, in oculis montes, & mare fugam omnem negabant) Moyses has preces effudisse dicitur: *Domine, tuum est hoc mare, tuus & mons, qui nos claudit: & hic potest te jubente aperiri, aut in planitiem solvi: potest & mare in terram verti: possumus & nos per aerem sublimes effugere, si nos ita servari tibi placeat*. Hæc precatus, mare virga percussit, quo ictu repentè scissum transituris expeditissimum iter monstravit: sic experientia probavit, quòd spes non confundit.

Rom.c.5.v.5. *Moyses ingens in Deũ fiducia.*

§. I.

EConversò spes, qua quis mundo, vel se ipso nititur, fallit, atque confundit. Pulchrè Plato: *Spes mortalium*, inquit, *somnia vigilantium, aut potiùs desiderantium*. Anno Christi millesimo octogesimo quarto, refert Drexelius de Con-

232 *Spes mundo vel viribus humanis innixa fallit, & confundit.*

Conformat volunt lib. 5. c. 5. §. 1. quòd Odo Antistes Guilielmi Angliæ Regis frater sortilegorum vaticiniis inductus, proximum (à Gregorio VII.) Pontificem se futurum credidit, & ut viam sibi muniret ad hoc solium per argenteos gradus, pecuniam per nefas undecumque contraxit, jamque Romanis arcibus spe imminens, à Fratre Guilielmo in carcerem conjectus est, ubi totum peregit triennium: hoc scite recepit. Ita multis aliis spes sua dedecori est, & damno, *Spes impii*, ait Sapiens. Sap. c. 5. *tanquam lanugo est, quæ à vento tollitur: & tanquam spuma gracilis, quæ à procella dispergitur: & tanquam fumus, qui à vento diffusus est: & tanquam memoria hospitis unius diei prætereuntis.*

Vers. 15.

Experientia quotidiana hoc docet.

Hoc experientia probant in dies, qui humanis favoribus nituntur. Est famulus, cui in suo Domino plurimùm fiduciæ: brevi mors Dominum rapit, & jam tota famuli spes ubi est? Alius patrono nititur opulento, ac potente; patronus moritur, aut ipsius opes, ac potentia imminuuntur; ita jam hujus spes ubi est? Jam ut lanugo à vento ablata: jam ut spuma à procella dispersa. Filii subinde parentum auctoritate, officiis, dignitate præclarè se defensos credunt; subitò Deus aufert hoc umbraculum, sicut hederam exsiccavit, subter cujus umbra Jonas Propheta quiescebat, & velut fumum illam dignitatem diffundit; ita ut miseri, contra quam sperarant, urantur à sole, & excæcentur à fumo: quia consilium Psaltes non servaverunt, dicentis: *Nolite confidere in principibus: in filiis hominum, in quibus non est salus. Beatus* ergo, *cujus Deus Jacob adjutor ejus, spes ejus in Domino Deo ipsius*, quia *nullus speravit in Domino, & confusus est.*

Psal. 145. v. 3. Ibid. v. 4. & 5. Eccli. cap. 2. v. 1.

FRUCTUS TERTIUS DECIMUS.

Maximam vitæ affert tranquillitatem.

233

Fiducia in Deum hominem quietat.

Tertiodecimò, qui Deo seriò fidit, officia sua, quamvis latissimè pateant, sine tumultu obit, etiam inter adversa lætus. *Lætentur omnes*, ait Psaltes Psal. 5. *qui sperant in te, Domine.* & Psal. 2. *Beati omnes, qui confidunt in eo.* & Paulus Rom. cap. 8. *Spe*, ait, *salvi facti sumus.*

Aug. tom. 8.

Testantur Patres.

Hoc testatur Augustinus pulcherrimè pro more suo in verba Psalmi 127. *Labores manuum tuarum quia manducabis, beatus es, & benè tibi erit. Quasi perversè*, inquit, *videtur dicere non intelligentibus; debuit enim dicere, fructum laborum tuorum manducabis. Multi enim manducant fructum laborum suorum: qui laborant in vinea, ipsum laborem non manducant; sed quod de labore ipsorum nascitur, &c. Quid sibi vult labores fructuum tuorum manducabis? Modò labores habemus, fructus postea erit. Sed quia & ipsi labores non sunt sine gaudio propter spem, de qua paulò ante diximus: Spe gaudentes, in tribulatione patientes: modò nos ipsi labores nostri jucundant, & lætos nos faciunt de spe. Si ergo labor noster potuit manducari, & potuit jucundari, manducatus fructus laboris ipsius qualis erit?*

Vers. 4.

Id perpolitè Joan. Baptista Folengius in illa verba Psalmi 145. *Beatus, cujus Deus Jacob adjutor ejus, spes ejus in Domino Deo ipsius*, testatur dicens: *Felix nimirum, atque iterùm felix is est, cui Deus Jacob, Deus, inquam, ille, quem Sanctæ colunt animæ, & adorant, est præsidio, cujusque fiducia solùm Domino Deo suo, non conservis se interdum debilioribus nititur. Qui Deus cæli auctor est, terræque, marisque, atque omnium omninò rerum, quæ in illis insunt, conditor.* Idem repetit in illa verba Psalmi 33. vers. 8. *Beatus vir, qui sperat in eo*, dicens: *Felix ille, qui fidei illius sese committit penitus.*

234

Idipsum eruditè docet Titelmanus in eadem verba: *Verè beatus est*, ait, *vir ille, & securus est de bona salute, quisquis spem suam, & fiduciam in eo constituit, illique ex toto corde suam animam, & seipsum in benefactis commendat.* Eadem verba repetit in illa verba Psalmi 39. *Beatus vir, cujus est nomen Domini spes ejus*, & Psal. 145. in il-

in illa verba: *Beatus, cujus Deus Jacob, &c.* supra relata, dicens: *Qui spem suam omnem, atque fiduciam constituit in Domino Deo suo, qui creavit de nihilo cælum, & terram, & maria, & omnia, quæ in eis sunt, cælestia, atque terrestria; per quam rerum creationem nota fit omnipotentia ejus, cui soli potestas competit veram salutem donandi.* In hoc (inquam) *qui sperat, beatus est, qui præter quòd est omnipotens, & salvare potens, est etiam fidelissimus in omnibus verbis suis, custodiens veritatem promissionum suarum, & fidem servans in sempiternum, ita ut mentiri aliquando non possit, neque fallere.* Fide ergo Deo ex toto corde tuo, & felix eris, tranquillus, atque beatus.

FRUCTUS QUARTUSDECIMUS.

Exaltat homines etiam in hac vita.

Quartodecimò, qui fiduciam suam constituit in Deum, meretur à Deo etiam in hac vita honoribus decorari, ac favoribus ampliari. Id probat Folengius in illa verba Ps. 90. *Clamabit ad me, &c.* (*Invocabit me*, vertit Felix, *& respondebo illi.*) *Vide*, ait, *certam de Divino præsidio pollicitationem. Respondebo*, inquit, *illi: hoc est, illius votis annuam, adero, faveboque illi. Neque id satis quidem: ò cæcas mentes! illum illum (inquam) haud multò pridem mihi infensum: modò verò spe mihi, atque amore reconciliatum, non solùm à periculis illis vitæ continuis, & ærumnis eximam; verùm etiam inter homines honoratum, cunctisque verendum faciam.* Idipsum testatur Simeon de Muis in eadem verba ferè iisdem verbis.

235 *Fiducia in Deum exaltat etiam in hac vita.*

Sic Abraham, qui Deo fretus *contra spem in spem credidit*, ut ait Paulus, *qui in repromissione Dei non hæsitavit diffidentia, sed confortatus est fide, dans gloriam Deo, plenissimè sciens; quia quæcumque promisit, potens est & facere*, qui filium suum unigenitum divinæ voluntati mactare non recusavit, meruit fieri conscius secretorum Dei, ac nuncupari pater multarum gentium.

Hac fuerunt exaltati Abraham. Rom. c. 4. vers. 18. 20. 21.

Josephus toties ad extremas devolutus miserias, & angustias, quia tamen non cecidit animo; sed cor ejus erat fiduciam habens in Domino, ad tam sublime solium meruit exaltari.

Ioseph.

David Rex Hebronis ad tantùm sanctitatis fastigium, ac regium thronum evexit summa in Deum fiducia: hac ille virtute pollebat, si ullus unquam mortalium. Inspice Psalmos, & mecum senties, quàm ille assiduè & ore, & pectore versabat hæc talia: *Dominus illuminatio mea, & salus mea, quem timebo? Dominus protector vitæ meæ, à quo trepidabo?*

David. Psal. 17.

Daniel ob fiduciam in Deum constitutam meruit nedum inter impastos leones illæsus, & tutus servari, sed princeps constitui super provincias, & regna.

Daniel.

Tobias in hoc genere admirandus: Facultates, & patriam, & oculorum visum perdidit, egenus, & exul; & cæcus; fiduciam tamen retinuit tenacissimè. Et licèt tam cognati, quàm uxor, & parentes ipsum irriderent, dicerentque. *Ubi est spes tua, pro qua eleemosynas, & sepulturas faciebas.* Manifestè vana facta est spes tua, ipse tamen eos increpans: *Nolite ita loqui*, ajebat, *quoniam filii Sanctorum sumus, & vitam illam expectamus, quam Deus daturus est his, qui fidem suam nunquam mutant ab eo.* Hæc ei fiducia & facultates, & patriam, & oculorum usum restituit, & præmium insuper contulit æternum.

Tobias. Tob. cap. 2. vers. 16. & 18.

Non minori fiducia in Deum præditus fuit Job. Adfuit dæmon (Deo permittente, ac facultatem dante) qui vastavit, mactavit, ac depopulatus est omnia. Ventus liberos, ignis partem pecudis, hostis cætera rapuit. Job ipse in fimetum è solio ejectus est. At ipse tam fuit incredibili constantia, ac fiducia præditus, ut dixerit. *Etiamsi Deus occiderit me in ipso tamen sperabo.* De futuris nil angor, *Deus providebit.* Sed audite denuo indicem bonorum Job. *Et facta sunt ei quatuordecim millia ovium* (pro septem millibus) *& sex millia camelorum* (pro tribus) *& mille* juga

236 *Iob.* Job. c. 13. vers. 15. Idem c. 42. vers. 13.

juga boum (pro quingentis) *& mille asinæ*, cùm anteà quingentas solùm habuerit: geminato fænore omnia redierunt. Immò & liberi sunt redditi. Nam iterùm *fuerunt ei septem filii, & tres filiæ*. Fidite ergo Deo, quia, ut ait Scribonius in Super. Relig lib.1.c.27. *Gaudet Deus in beneficiis dandis, & munificentiæ suæ dona spargit in eos præcipuè, qui in magnam exurgunt fiduciam. Benedictus vir, qui confidit in Domino, & erit Dominus fiducia ejus.* Hieremias cap. 17. vers. 7.

FRUCTUS QUINTUSDECIMUS.

Facit homines velut omnipotentes.

237 *Fiducia in Deum facit velut omnipotentes.*

QUintodecimò; Per veram in Deum fiduciam velut omnipotentes efficimur: Liberè proclamat Paulus Philip. c. 4. *Omnia possum in eo, qui me confortat*. Et quamvis cuique nostrum hic obiici possit: Tu longè sequere, & Pauli vestigia adora. Nihilominus tamen quis illorum, qui Deo fidunt, non animosè dicat cum Job cap. 17. *Pone me juxta te, & cujusvis manus pugnet contra me?*

Vers. 3.
Vers. 31.

Vel cum Paulo Apostolo Rom. c. 8. *Si Deus pro nobis, quis contra nos?* Sed quid opus testimoniis? Christus disertissimè: *Si potes credere*, inquit, *omnia possibilia sunt credenti*. In quæ Domini verba egregiè Bernardus: *Quidni*, inquit, *omnia possibilia sint innitenti super eum, qui omnia potest? Nil omnipotentiam Dei clariorem reddit, quàm quòd omnipotentes facit omnes, qui in se sperant. An non omnipotens, cui omnia possibilia sunt?*

Mar. c. 9. v. 23
Bern. ser. 85. in cantic.
Hoc testatur divina scriptura.
Confirmant Patres.

Idipsum insinuavit Apostolis Matthæi 17. cùm enim ipsum interrogassent, cur non & ipsi lunaticum adolescentem illum à dæmone obsessum potuerint liberare: Christus causam omnem diffidentiæ ascribens: *Propter incredulitatem*, inquit, *vestram: Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis monti huic, transi hinc illuc: & transibit, & nihil impossibile erit vobis*. Quæ verba explicans Drexelius *de Conformat. volunt. lib. 5. cap. 5.* ait: *Hìc non christiana solummodo fides commendatur; sed & illa fiducia, quæ divina se Omnipotentia sic induit, ut ardua quævis aggrediatur, & admiranda patret*. Quamvis Christus non dixerit: *Edite miracula*, sed Habete fidem Dei: querelas contra Dei dispositionem omittite, pusillanimitatem ad ardua trepidantem vincite, omnem à vobis diffidentiam expellite. *Amen dico vobis: quia quicumque dixerit huic monti: Tollere, & mittere in mare, & non hæsitaverit in corde suo; sed crediderit, quia quodcunque dixerit, fiat, fiet. Quod utique fieri potuisset*, ait Venerabilis Beda lib. 3. Comment. in Mar. *si id necessitas fieri poposcisset. Quomodo legimus factum precibus B. Gregorii Neocæsareæ Ponti Antistitis, viri meritis, & virtutibus eximii, ut mons in terra tantum cederet, quantum incolæ civitatis opus habebant. Cùm enim volens ædificare Ecclesiam in loco apto, videret eum angustiorem esse, quàm res exigebat, eò quòd ex una parte rupe maris, ex alia monte proximo coarctaretur: venit nocte ad locum, & genibus flexis admonuit Dominum promissionis suæ, ut montem longiùs juxta fidem petentis ageret. Et manè facto reversus invenit montem tantum spatii reliquisse structoribus Ecclesiæ, quantum opus habuerant. Poterat ergo hic, poterat alius quis ejusdem meriti vir, (si opportunitas exegisset,) impetrare à Domino merito fidei, ut etiam mons tolleretur, & mitteretur in mare.*

Marc. c. 11.

§. I.

238 *Creaturæ insensibiles obediunt ei, qui confidit in Deum.*

HAnc veritatem confirmat Alphonsus à Castro *lib. 6. adversùs Hæreses verbo Exorcismus*, illa verba explicans Lucæ 17. *Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis huic arbori moro: Eradicare, & transplantare in mare, & obediet vobis. At arbor morus*, ait, *sensum non habet, & jussa fidelium præcipientium adimplet.*

Verùm

Verùm si hujusmodi creaturæ sensum non habent, quomodo possunt jussa fidelium præcipientium audire, nedum adimplere?

Huic difficultati eleganter respondet Suarez *tom.2. de Religione l.4. de Adjurat. num.13.* dicens: *Possunt creaturæ irrationales adjurari per immediatam efficaciam supernaturalem, quæ directè, & immediatè versetur circa suum effectum, & quia hujusmodi efficacia solet per imperium explicari, ideò dicimus hoc modo posse has creaturas in se etiam adjurari imperio: non quia illæ percipere valeant morale imperium, aut sese movere ad intelligentiam illius, sed quia* (teste Hieronymo Matthæi 8.) *omnes creaturæ sentiunt Creatorem, non errore hæreticorum, qui omnia putant animantia; sed majestate conditoris, quæ apud nos insensibilia, illi sensibilia sunt.* Sic enim exponit, quod de Christo ibi dicitur, quòd *surgens imperavit ventis, & mari*, & secuta est obedientia, ita ut videntes mirati fuerint, dicentes: *Quis est hic, quia venti, & mare obediunt ei? Quod ergo tunc fecit Christus virtute propria*, ait Suarez, *possunt facere servi ejus in fide, & virtute illius*: ut ipse dixit Joannis 14. *Qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & majora horum faciet. Possunt enim imperare huic monti, ut hinc transferatur, & faciet, & locustis, ut recedant, & obediant, non morali; sed (ut ita dicam) physica obedientia*: videlicet divina virtute impellente.

Modus explicatur, quo creaturæ insensibiles jussu præcipientis intelligunt.

Matt.c.8.v.26. Vers. 28. Mar.4. v.27.

Hac fiducia possunt mirabilia opera homines: ut fecerunt servi Dei.

239 Hoc modo Moyses imperavit aquis, ut converterentur in sanguinem; fluminibus, ut ranas emitterent; pulveri, ut produceret scinifes, & muscas; & sic de aliis signis, quæ fecit Moyses in eductione populi Israelis de Ægypto.

Moyses.

Sic Josue dux belli incredibili prorsùs fiducia pollens, ausus est imperare soli, ac dicere: *Sol contra Gabaon ne movearis. Stetit itaque sol in medio cæli, & non festinavit occumbere spatio unius diei. Non fuit anteà, & posteà tam longa dies, obediente Domino voci hominis, & pugnante pro Israel*: idest exaudiente Deo vocem hominis, ac pugnante pro Israel.

Josue. Jos.c.10. v.12. 13.14.

Sic Ezechias solis umbram per decem lineas revocavit. Sicut autem Josue Solem stitit: ita Ezechias Solem retroegit itinere prorsùs immenso. *Nimirum animus Deo fidens Deum impellit, ut orbem turbet, & naturas mutet*, ait Drexelius *lib. 5. cap. 4.*

Ezechias.

Hac fiducia Apostoli, Discipuli Domini, ac omnes Sancti miracula fecerunt, dantes cæcis visum, surdis auditum, claudis gressum, & cursum, sermonem mutis, vitam mortuis, ac dæmones ab obsessis corporibus effugantes.

Apostoli Discipuli Domini.

Unde prout hac fiducia homines miracula operantur, dicuntur donati esse à Deo gratia miraculorum, seu (ut alii dicunt) operatione virtutum, ad quam reducitur etiam expulsio dæmonum solùm per fidem, seclusa exorcistica potestate: Nam expellere dæmones per potestatem Ordinis exorcistatus, non est miraculum; cùm sic fiat jure ordinario. Ut verò per hujusmodi fiduciam ægrotos sanant, dicuntur gratia sanitatum esse præditi, quæ licèt ratione formali non differat à gratia miraculorum, ut docet Suarez *disp.8. de distinct. fidei ab omnibus donis, sect.2.* attamen tam operatio virtutum, quàm gratia sanitatum peculiariter à D. Paulo numerantur, & distinguuntur; quia singularem quandam vim habent ad movendos homines, & ad afficiendas eorum voluntates: quia non solùm sunt miracula, sed etiam beneficia; ut D. Thomas docuit, 2.2.*q*.178. *ar*.1. *ad* 4.

Fiducia hujusmodi dicitur gratia miraculorum, seu operatio virtutum.

§. II.

240 QUoquo modo autem sumatur fiducia: sive pro operatione virtutum ad expellendos dæmones, seclusa exorcistica potestate: sive pro gratia sanitatum ad ægrotos sanandos: sive pro fide miraculorum ad miracula facienda, ut per eam obtineatur id, quod petitur, debet esse firma, & non hæsitans, ut supra docuimus *nu*. 192. & 193. Præclarissimè hoc fatetur D. Bernardus in Psal.90. serm. 15. post medium. *Dulcissima liberalitas*, inquit, *in se sperantibus non deest. Hoc enim est* totum

Fiducia quoquo modo sumpta debet esse firma, & sine hæsitatione.

Testantur Patres.

totum hominis meritum, si totam spem suam ponat in eo, qui totum hominem salvum fecit. In te speraverunt Patres nostri, speraverunt, & liberasti eos: ad te clamaverunt, & salvi facti sunt: in te speraverunt, & non sunt confusi. Sperate in eo omnis congregatio populi: quemcumque enim locum calcaverit pes vester, vester erit. Pes vester utique spes vestra est, & quantumcumque illa processerit, obtinebit, si tamen in Deum tota figatur, ut firma sit, & non titubet.

Idipsum eruditissimè docet Cassianus Collatione 19. cap. 32. *Cùm orantes*, inquit, *nulla nos interpellaverit hæsitatio, & fiduciam petitionis nostræ quadam desperatione dejecerit; sed obtinuisse nos hora ipsa orationis effusione, quod poscimus, senserimus, non ambigamus, preces nostras ad Deum efficaciter penetrasse. Tantùm enim quis exaudiri, atque obtinere merebitur, quantùm vel inspici se à Deo, vel Deum crediderit posse præstare: Irretractabilis namque est Domini nostri sententia: Quæcunque orantes petitis, credite, quia accipietis, & evenient vobis.*

Affirmant hoc Tostatus, ac Suarez *loco citato nu.* 192. 193. Quibus consentit Vasquez 1.2. *disput.* 209. *cap.* 4. *num.* 26.

FRUCTUS SEXTUSDECIMUS.

Dat vitam longam in præsenti sæculo, & Beatitudinem in futuro.

241 *Fiducia in Deum dat vitam longam in hoc sæculo.*

ULtimò, qui in Deum ex corde in omnibus actionibus suis totam suam constituit fiduciam, vita longa à Deo donatur in hoc sæculo, & gaudiis æternis perfruitur in futuro.

Hæc est promissio Dei facta per Prophetam Regium Ps. 90. illis verbis: *Longitudine dierum replebo illum, & ostendam illi salutare meum.* (*Longitudine dierum replebo eum in hac vita*) legit Simeon de Muis, *faciam, ut multos annos in terris vivat, tandemque deficiens moriatur in senectute bona, senex, & plenus, ac satur dierum instar Abrahami, Isaac, ac Davidis. Non solùm*, inquit, *faciam, ut senescat, sed etiam ut ad extremam senectutem perveniat: hanc enim vim habet* (*longitudine dierum replebo eum*). Promissio porrò, quæ hoc versu continetur, etsi prima fronte fallere interdum videatur, non tamen fallit. Nam hoc tenendum est, promissiones temporales semper esse intelligendas sub hac conditione; modò expediat, ut fiat, quod promissum est. Igitur quia pios citiùs interdum è vita migrare, & ipsis, & publicæ Ecclesiæ saluti utile est; rapiunturque, ne malitia mutet intellectum eorum: nihil mirum videri debet, si non semper ad extremam ætatem, sicut in hoc versu promittitur, pii annos perducant. Neque verò vir *justus si morte præoccupatus fuerit*, minùs propterea senex, & plenus dierum existimandus est. *Senectus enim venerabilis est, non diuturna, neque annorum numero computata: sed cani sunt sensus hominis. Et ætas senectutis vita immaculata.* Ac vir *consummatus in brevi explevit tempora multa.* Et quia *placita erat Deo anima illius: propter hoc properavit educere eum de medio iniquitatum.*

Hæc promissio Dei intelligitur conditionatè, nempè si expediat.

Sapientiæ c. 4.

Et in futuro sæculo, idest in altera vita *ostendam illi*, ait Dominus, *salutare meum.* Ita ex R. Ezra, & R. Kimmhi. *Faciam illum*, ait Titelmanus in persona Dei, *meæ salutis participem, meam salutem illum videre, gustare, experiri, & possidere faciam, & meam gloriam, meam divinitatem, (quæ est salus, & vita omnium Beatorum) ego illi ostendam, ita ut facie me contueatur ad faciem, quomodo videt homo facie ad faciem amicum, & proximum suum, ut qui in hoc tempore in me speravit, quem non videbat, in æternitate perpetua meæ divinitatis visione, atque perfecta fruitione mecum lætetur per omnia sæcula sæculorum. Amen.*

Obtinet beatitudinem in futuro.

Hi sunt fructus sexdecim dulces gutturi illius, qui in Domino suam collocat fiduciam. Qui potest eos capere, capiat.

QUÆ

QUÆSTIO IV.

Quomodo hæc Fiducia possit facilè acquiri.

242 *Hæc fiducia facilè acquiritur per attentam, ac devotam lectionem, ac considerationem sacrarum scripturarum.*

QUoniam *par.2. ubi de Oratione ad Deum*, ea, quæ maximoperè conducunt ad hujusmodi fiduciam comparandam, exactissimè pertractamus, hic dumtaxat ex omnibus prædictis fructibus parvam divinarum promissionum, quæ plurimùm prçstant ad talem fiduciam in nobis facillimè excitandam, sylvam formamus; ut nedum Exorcistæ, ac Parochi; sed cuncti sacrarum literarum gnari hujusmodi sententias sæpiùs præ oculis habentes, ac intellectu attentè contemplantes ad actus fiduciæ eliciendos promptiùs disponantur. Nam *quæcumque*, ait Apostolus Rom.c.15. *scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt; ut per patientiam, & consolationem scripturarum spem habeamus.* In scripturis enim sanctis vix ullum invenitur caput, ut benè observavit P. Ludovicus Granat. *lib.7. memoral.cap.9.* in quo Deus opem, gratiam, & confidentiam omnibus illis non promittat, qui in illo confidunt.

Sylva parvæ divinarum scripturarum.

Beatissimus Rex David hujus fiduciæ magister excellentissimus hanc unam plenoore ingerit in Psalmis penè omnibus. Et quàm illa confidentis animi sunt? Quorum versiculi aliqui, sicut & aliorum sacræ scripturæ locorum sententiæ aliquæ hic subiiciuntur.

Beati omnes, qui confidunt in eo. — Psal.2. vers.13.
Quoniam tu Domine singulariter in spe constituisti me. — Psal.4. vers 10.
Dominus firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus. — Psal.17. vers.2.
Deus meus adjutor meus, & sperabo in eum. — vers.3.
Protector meus, & cornu salutis meæ, & susceptor meus. — vers.4.
Dominus illuminatio mea, & salus mea, quem timebo? — Ps.26. vers.1.
Dominus protector vitæ meæ, à quo trepidabo? — vers. 2.
Si consistant adversùm me castra, non timebit cor meum. — vers.5.
Si exurgat adversùm me prælium: in hoc ego sperabo. — ibi.
In te, Domine, speravi, non confundar in æternum. — Ps.30. & 70. v.1.
Et non delinquent omnes, qui sperant in eo. — Ps.33. vers.23.
Spera in Domino, & fac bonitatem, & inhabita terram, & pasceris in divitiis ejus. — Ps.36. vers.3.
Revela Domino viam tuam, & spera in eo, & ipse faciet. — vers.5.
Beatus, cujus nomen Domini spes ejus, & non respexit in vanitates, & insanias falsas. — Ps.39. vers.5.
Invoca me in die tribulationis, eruam te, & honorificabis me. — Ps.49. vers.15.
Jacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet. — Psal 54. vers.23.
Qui habitat in adjutorio Altissimi, in protectione Dei cçli commorabitur. — Ps.90. vers.1.
Quoniam Angelis suis Deus mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis. — vers 11.
Super aspidem, & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem, & draconem. — vers.13.
Quoniam in me speravit, liberabo eum, protegam eum, quoniam cognovit nomen meum. — vers.14.
Clamabit ad me, & ego exaudiam eum, cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum. — vers.15.

Lon-

vers.16. Longitudine dierum replebo eum, & ostendam illi salutare meum.

Ps.113.vers.11. Qui timent Dominum, speraverunt in Domino: adjutor eorum, & protector eorum est.

Ps.117.vers.8. Bonum est confidere in Domino, quàm confidere in homine.

vers.9. Bonum est sperare in Domino, quam sperare in principibus.

Ps.124.vers.1. Qui confidunt in Domino, sicut mons Syon, non commovebitur in æternum, qui habitat in Jerusalem.

Ps.146. vers.5. Beatus, cujus Deus Jacob adjutor ejus, spes ejus in Domino Deo ipsius.

Ps.146. vers.11. Beneplacitum est Domino super timentes eum, & in eis, qui sperant super misericordia ejus.

243 Erat quidem huic Regi cor amplissimum, & plenissimum ingenti fiducia in Deum: nimirum hos eructarat, quos biberat fontes.

Sed videas, eandem fiduciam sapientissimos, ac sanctissimos viros plurimùm semper commendasse? Illud sapientiæ miraculum Salomon ait:

Proverb. vers.4. Habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo, & ne innitaris prudentiæ tuæ.

vers.5. In omnibus viis tuis cogita illum, & ipse diriget gressus tuos.

Eccli.c.2. v.11. Nullus speravit in Domino, & confusus est.

c.11. vers.22. Confide in Domino, & mane in loco tuo.

cap.38. vers.9. Fili, in infirmitate ne despicias te ipsum; sed ora Deum, & curabit te.

Hierem.c.10. vers.19. Bellabunt adversùm te, & non prævalebunt, quia ego tecum sum, dicit Dominus, ut liberem te.

cap.17. vers.7. Benedictus vir, qui confidit in Domino, & erit Dominus fiducia ejus.

Dan. c.3. v.41. Non est confusio confidentibus in te.

c.13. v.60. Benedixerunt Deum, qui salvat sperantes in se.

1. Mach. c.2. vers.61. Cogitate per generationem, & generationem: quia omnes, qui sperant in eum, non infirmantur.

Considera, benigne Lector, quæ Christus, qui est veritas, quæ nec falli potest, nec fallere, sæpiùs docuit apud Evangelistas.

Matth. 7. v.7.8. Luc.11. v.9.10. Petite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis; omnis enim, qui petit, accipit; & qui quærit, invenit, & pulsanti aperietur.

Matth.9. v.28. Creditis, quòd possum facere hoc.

vers.29. Secundùm fidem vestram fiat vobis.

Matth.17. v.19. Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis monti huic: Transi hinc illuc, & transibit, & nihil impossibile erit vobis.

Matth.21. v.22. Omnia, quæcumque petieritis in oratione, credentes, accipietis.

Mar.9. v.22. Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti.

c.10. vers.51. Quid vis, ut faciam tibi?

c.11. vers.23. Habete fidem Dei. Amen dico vobis; quia quicumque dixerit huic monti: Tollere, & mittere in mare, & non hæsitaverit in corde suo; sed crediderit, quia quodcumque dixerit, fiat, fiet ei. Propterea dico vobis, omnia, quæcumque orantes petitis, credite, quia accipietis, & evenient vobis.

c.16. vers.17. vers.18. Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia ejicient: linguis loquentur novis: serpentes tollent: & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit: super ægros manus imponent, & benè habebunt.

Quis

Quis ex vobis patrem petit panem, numquid lapidem dabit illi? Aut piscem: numquid pro pisce serpentem dabit illi? Aut si petierit ovum; numquid porriget illi scorpionem? Si ergo vos, cùm sitis mali, nostis bona dare filiis vestris, quantò magis Pater vester de cælo dabit spiritum bonum petentibus se? — Luc. 11. vers. 11.

Considerate lilia, quomodo crescunt: non laborant, neque nent: dico autem vobis, nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut unum ex istis. Si autem fœnum, quod hodie est in agro, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit, quantò magis vos pusillæ fidei? Pater vester scit, quia his indigetis. — c. 12. vers. 27.

Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis huic arbori moro: Eradicare, & transplantare in mare, & obediet vobis. — c. 17. vers. 6.

Vis sanus fieri? — Joan. 5 vers. 7.

Amen amen dico vobis, qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & majora horum faciet: quia ego vado ad Patrem. Et quodcumque petieritis in nomine meo, hoc faciam. — c. 14. vers. 12. vers. 13. vers. 14.

Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint: quodcúmque volueritis, petetis, & fiet vobis. — c. 15. vers. 7.

Omnis, quicumque invocaverit nomen Domini, salvus erit. — Act. 2. vers. 21.

Spes autem non confundit: quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. — Rom. 5 vers. 5.

Nihil est damnationis his, qui sunt in Christo Jesu, qui non secundùm carnem ambulant. — cap. 8. vers. 1.

Spe salvi facti sumus. — vers. 24.

Si Deus pro nobis, quis contra nos? Qui etiam proprio filio suo non pepercit: sed pro nobis omnibus tradidit illum: Quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit? — vers. 31.

Omnis, qui credit in illum, non confundetur. — cap. 10. vers. 11.

Idem Dominus omnium, dives in omnes, qui invocant illum. Omnis enim quicumque invocaverit nomen Domini, salvus erit. — vers. 12.

In quo habemus fiduciam, & accessum in confidentia per fidem ejus. — Eph. 3. vers. 12.

Adeamus cum fiducia ad thronum gratiæ ejus, ut misericordiam consequamur, & gratiam inveniamus in auxilio opportuno. — Hæbr. 4. v. 16.

Si quis vestrum indiget sapientia: postulet à Deo, qui dat omnibus affluenter: & non improperat, & dabitur ei. Postulet autem in fide nihil hæsitans. Qui enim hæsitat similis est fluctui maris: qui à vento movetur, & circumfertur. Non ergo æstimet homo ille, quòd accipiat aliquid à Domino. — Jacob. c. 1. v. 5. vers. 6. vers. 7.

Omnis, qui habet hanc spem in eo, sanctificat se, sicut & ille sanctus est. — Joan. c. 3. v. 3.

In hoc apparuit filius Dei, ut dissolvat opera diaboli. — vers. 8.

Si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad eum, & quicquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata ejus custodimus: & quæ sunt placita coram eo, facimus. — vers. 21. vers. 22.

Et hoc mandatum est ejus: ut credamus in Nomine filii ejus Jesu Christi. — vers. 23.

Hæc est fiducia, quam habemus ad eum: quia quodcunqne petierimus secundùm voluntatem ejus, audit nos. — vers. 24.

Quæ

244 *Veritas dictarum sententiarum est infallibilis.*

Quæ sententiæ, ac verba sunt ita vera, quòd potiùs Cælum, & terra destruetur, quàm ipsa non adimpleantur: utait ipsemet Christus Matthæi 24. *Cælum, & terra transibunt, verba autem mea non præteribunt.* Quod priùs per David manifestaverat Psal.88. vers.35. dicens: *Neque profanabo testamentum meum; & quæ procedunt de labiis meis non faciam irrita,* & Ps.144. ipsemet David fatetur, hanc veritatem vers.14. *Fidelis Deus in omnibus verbis suis, & sanctus in omnibus operibus suis.*

Quas Exorcista ac Parochus nõ tantùm credere debent; sed eis firmiter voluntate adhærere.

Quare si Exorcista, vel Parochus, vel quicumque Christi fidelis sacrarum litterarum gnarus ad hujusmodi verba divina sæpissimè mentis oculos diriget, ac devotè meditabitur in corde suo, ea non tantùm implicitè credendo, sed circa singula, vel eorum aliqua fidei actus implicitè eliciendo, ac voluntate firma eis adhærendo, tunc fides, quæ est habitus, ac virtus theologica, in eo fiet major ex parte intellectus propter majorem certitudinem, & firmitatem: & ex parte voluntatis fiducia fiet major propter majorem promptitudinem, seu devotionem: quia secundùm majorem firmitatem fidei in intellectu, fiducia magis, ac magis augetur in voluntate; qua veluti panoplia armatus se, & suos ab inimicis tam visibilibus, quàm invisibilibus, & à quibuscumque rebus adversis tueri; ac veluti Moysayca virga omnia saluti animæ, & corporis necessaria obtinere, Deumque in cunctis necessitatibus propitium habere poterit. *Nolite itaque amittere confidentiam vestram, quæ magnam habet remunerationem.*

Hab.10.v.35.

ARTICULUS III.

De Charitate erga Deum, & Proximum.

245 *Charitas describitur.* D.Th.2.2.q.23.

TErtia virtus, qua fulgere debet Exorcista, est Charitas: quæ secundùm Augustinum *l.14. de Civitate Dei c.7.* & Theologos communiter *in 3. Sent. dist.27.* *est animi affectio, qua diligitur Deus propter se, & proximus propter Deum.*

Quod indicat typus similis filio hominis, qui oculos habebat tanquam ignis, & faciem, sicut Sol lucet in virtute sua; & pedes similes aurichalco tanquam in camino ardenti. Nam quis est ille ignis caput, & pedes inflammans, & ardens in utraque hominis extrema parte, nisi charitas, quæ sursum in Deum dirigatur, & deorsum vergit ad proximum? Qua homo flagrans oculos habet ignitos, cognitione lucentes, & faciem ardentem amore, ut nihil aliud aspiciat in omnibus, quæ agit, quàm Deum, & ejus gloriam. Quare Exorcista, ac Parochi, ut tutò, & efficaciter dæmones profligare valeant, ægrotis sanitatem à Deo impetrare, illumque in cunctis suis actionibus propitium habere, hac carere non debent, sive prout sursum dirigitur in Deum; sive prout deorsum vergit ad proximum.

Hac munitus debet esse Exorcista, ut tutò, & efficaciter dæmones expellat.

§. I.

246 *Charitas, (ut respicit Deum) qua ratione sit necessaria Exorcistæ.*

CHaritas (prout hominem dirigit in Deum amore, ac dilectione) maximè Exorcistis, ac Parochis est necessaria, ut dignè, tutò, & efficaciter suas valeant adimplere partes. Nam licèt ad dæmones expellendos in Exorcista simpliciter sufficiat potestas Ordinis Exorcistatus, intentio faciendi, quod Romana Ecclesia facit, & quòd ipse præcepta formet ad præscriptum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, divino nomine interposito. Nihilominus, quia ad tutò, & efficaciter dæmones expellendos necessaria est fides, ac fiducia in Deum theologica, ut latè supra docuimus *num.183. & seqq.* consequenter est asserendum, ei necessariam esse charitatem; nam fides, ac spes, seu fiducia non possunt esse perfectæ sine charitate.

Eruditè id probat Augustinus *lib.14. de Civit. cap.9.* dicens: *Boni animi motus, atque affectus* (quales sunt actus fidei, spei, ac confidentiæ in Deum robustissimæ) *ex amore, & sancta charitate veniunt:* quatenus scilicet quis speret Divinum à Deo (ut

ut ab amico) impetrare auxilium. Confirmant hanc veritatem D.Ambrof. in illud Lucæ 17. *Si habueritis fidem, ficut granum finapis, &c.* & D.Thomas 2.2.*q.*23.*art.*8. *ad* 2.ac communiter Theologi vocantes charitatem formam omnium virtutum.

Ratio ipfa dictat: Nam qui manet in charitate, in Deo manet, ut docet Joan.prima fua canon.c.4.dicens: *Deus charitas eft, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* Qui autem manet in Deo, quodcumque voluerit à Deo obtinere, obtinebit: ut ipfemet Chriftus docet Joan.c.15. *Si manferitis in me, & verba mea in vobis manferint: quodcumque volueritis petetis, & fiet vobis.* Nam cùm charitas excludat vitia, & peccata, ut docet Caffiodorus fuper Pfalmos. *Charitas*, inquit, *eft mors criminum, virtus pugnantium, palma vitiorum, concordia mentium, focietas electorum, quam fides concipit, ad quam fpes currit, cui profectus bonorum operum fervit;* qui illam poffidet, (cùm fit Deo gratus, nec illum alicujus mortalis noxæ confcientia reprehendat) facilè confidere poteft, fe in fuis functionibus divinum obtenturum auxilium. Quod docet Joannes prima fua canon. cap.3 *Si cor noftrum*, ait, *non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad eum: & quicquid petierimus, accipiemus ab eo*, & Caffianus *Collationum lib.Collat.*9.*c.*33. id docet dicens: *Hæc fiducia de confcientiæ puritate creditur emanare.*

247 *Charitas quid operetur in habente.*

Quare Exorcifta, ut facilè fuis præceptis dæmonem fubjugare queat, ejus tyrannidem perfringere, ac tutò, & efficaciter illum in fugam vertere, per charitatem, & gratiam feipfum à vitiis expurgare debet, & à peccatis cunctis confcientiam fuam mundare, ut fic gratus Deo in fuis functionibus, ac minifteriis divinum ejus auxilium fecurè impetrare valeat. Quod benè admonet Stephanus Eduenfis Epifcopus *tract.de Sacram.Altaris cap.*3. relatus tom.10. Bibliothecæ Veterum Patrum: *Exorciftæ*, inquit, *debent coram Deo, & hominibus clarere munditia vitæ, fordibus vitiorum expulfis, Sancti Spiritus gratia mundante. Qui enim fuper immundos fpiritus habent imperium, eos oportet, habere fpiritum mundum. Et qui tradita fibi poteftate malignos fpiritus eiiciunt de corporibus obfeffis, fpiritu benignitatis, & operibus mundis vitia, & immunditias expellant de cordibus fuis; & quorum medicina aliis proficit, fibimet fciant mederi. Non enim probatus eft Medicus, qui alii medetur, nefciens curare morbum, quo læditur: præcipuè cùm eodem languore laborent ipfe, & ille, cui medetur.* Idcircò S.Cyprianus *tract.*4.*de Idolorum vanit.* ait: *Dæmones vel exiliunt ftatim: vel evanefcunt gradatim, prout fides patientis adjuvat: aut gratia curantis afpirat.*

248 *Exorcifta feipfum purgare debet à vitiis.*

§. II.

CHaritas verò, ut deorfum flectitur ad proximum, quàm maximopere Exorciftæ fit neceffaria, probat Joannes prima fua canon.c.4. dum dicit: *Qui non diligit fratrem fuum, quem videt: Deum, quem non videt, quomodo poteft diligere? Et hoc mandatum habemus à Deo, ut qui diligit Deum, diligat & fratrem fuum* quafi dicat: Si Exorciftæ neceffaria eft charitas, quæ furfum illum dirigat in Deum, ut dignè, tutò, & efficaciter fuo valeat munere fungi: etiam illi neceffaria eft charitas, quæ deorfum vergat erga proximum: non enim poteft amare Deum, & proximum non amare propter Deum: Nam qui diligit Deum, diligit & proximum: quia tam fecundum, quam primum eft præceptum Dei: immò tefte Gregorio in Paftorali, *tunc ille ad alta mirabiliter furgit, cùm ad ima proximorum fe mifericorditer attrahit; & qui benignè defcendit ad infima, valenter incurrit ad fumma.* Unde Exorcifta, feu Parochus pedes habet ignitos, & probatos, affectus nempè, qui igne charitatis fplendent, quando cum aliis infirmatur; alios curat ædificare: alios erigit: ad alios inclinat: aliis blandus: nulli inimicus: omnibus omnia factus. Probantur verò in camino ardenti, cùm currit, ut opem ferat, non quæ fua funt, quærendo; fed quæ aliorum: nec proximo ob propriam utilitatem ferviliter; fed ad ejus commodum liberaliter obfequium exhibet. Quare neceffaria

249 *Exorcifta non poteft amare Deum, nifi amet proximum.*

Quomodo charitas proximo fit exhibenda.

est Exorcistæ non tantùm ut à Deo obtineat fidem perfectam, ac firmissimam fiduciam, quâ facillimè proximum à dæmone obsessum ab ejus tyrannide eripere possit; sed etiam ut ejus ignea tela retundere valeat, superbiam nempè, & avaritiam, quibus, ut plurimùm, ecclesiasticos ministros oppugnare solet, ut sic fructus liberationis impedire valeat.

§. III.

250 *Dæmon per superbiam tentat Exorcistam, patenter laudando.*

PRimum, quod est omnium scelerum causa, superbia nempè, tanquam potentissimum telum à dæmone contorquetur in Exorcistam, ut elatione vitiosa efferatur, quod facit duobus modis.

Aliquando miris illum laudibus effert, & se ejus humilitate torqueri, sanctitate vexati, agitari charitate, cæterisque virtutibus, quasi tot tormentis immaniter uri: magnis clamoribus, & boatibus, variisque exclamationibus ejus virtutes publicat: nunc ad istum, nunc ad illum: modò ad circunstantes dirigendo sermonem; sed omnia fictè, ut Exorcista se laudari audiens in hominum conspectu, fastu mentis intumescat.

Occultè suggerendo.

Aliquando tacitis suggestionibus illum adoritur; & tunc periculosiùs illum lacessit. Quòd si patientem aurem hujusmodi occultis encomiis præbere videat, ambitioso flabello ventum excitare, & vanitatem inducere non cessat, donec mens ejus inflctur. Utroque modo sæpiùs prævalet; quia ab homine ipso ad superbiam propria inclinatione propenso adjuvatur. Ideò Exorcista sollicitè cavere debet, ne hujusmodi laudibus publicis, aut occultis extollatur; sed ardenti charitate deorsum feratur ad proximum sublevandum propter Deum; Et ad gloriam ejus manifestandam, ac nomen sanctum ejus glorificandum intentos habeat oculos, hujusmodi vanitatis fumositates igne divinæ charitatis absumendo, & opus suum humiliter, & charitativè prosequendo. Quod docet Christus Dominus Lucæ 10. cùm discipulos exultantes de expulsione dæmonum, & dicentes cum gaudio: *Domine, etiam dæmonia subiiciuntur nobis in nomine tuo*, reprehendit dicens: *In hoc nolite gaudere, quia spiritus subiiciuntur vobis*. Si illos nolebat gaudere, quomodo gloriari? ut discant Exorcistæ, potestatem in dæmones non sibi, sed Deo referre, aliàs parum proderunt; ut confirmatur exemplo relato à Cæsario *lib.4. cap.5.* cujusdam adolescentis Monachi à Priore suo assumpti, eò quòd noverat eum virginem, ut dæmonem ab obsesso expelleret. Nam obsidens spiritus ab illo Priore interrogatus: an auderet remanere, si Monachus iste virgo ei exire præcipetet: Respondit: *Non illum timeo: quia superbus est.*

§. IV.

251 *Dæmon per avaritiam, ut sagittam, Exorcistas ferit.*

SEcundum est avaritia, quæ tanquam sagitta potentissima in ecclesiasticos viros vibratur à dæmone. *Quorum aliqui*, inquit Bernardus in Cantic. sermone 10. *Christi opprobria, sputa, flagella, clavos, lanceam, crucem, & mortem, hæc omnia in fornace avaritiæ conflant, & profligant in acquisitionem turpis quæstus, & pretium universitatis suis marsupiis includere festinant.* Quod summoperè cavere debet Exorcista, ne similis sit dominis Pythonissæ Act.16. magnum quæstum ex ipsius divinatione facientibus: Vel Simoni, qui ab Apostolis Spiritum Sanctum emere tentavit. Act.8.vers.13. Caveat ergo, ne tam indignum, & intolerandum scelus admittat, Dei dono abutendo ad temporalia acquirenda. A quo si liberari velit, pedes habeat ignitos, affectus nempè charitatis igne fulgentes, & ab omni avaritiæ scoria purgatos; ut possit dicere cum Paulo 2. Cor.12. *Non quæro quæ vestra sunt, sed vos.* Et sic charitativè se gerendo, victoriam contra dæmones consequi valeat. Quia, ut benè Augustinus *de Doctrina Christiana* dixit: *Sola charitas est, quæ vincit omnia, sine qua nihil valent omnia, & quæ, ubicumque fuerit, trahit ad se omnia.*

A R-

ARTICULUS IV.

De Fortitudine, & ejus actibus.

252 *Fortitudo describitur.*

QUarta virtus est Fortitudo, quæ juxta doctrinam D.Thom.2.2. *qu.* 123.*art.*4. *est firmitas animi in sustinendis, & repellendis his, in quibus, maximè est difficilè, firmitatem habere propter bonum virtutis*. Hæc secundùm Macrobium præstat fiduciam, securitatem, magnificentiam, magnanimitatem, constantiam, tolerantiam, ac firmitatem.

Unde duplex est fortitudinis actus, scilicet Aggredi, & Sustinere: ut eruditè docet D.Thom.2.2.*quæst.*128.*art.*1.*in Respon.* Ad actum aggrediendi requiruntur duo, quorum primùm pertinet ad animi præparationem, ut scilicet aliquis promptum animum habeat ad aggrediendum. Et quantùm ad hoc ponit Tullius Fiduciam, de qua supra *toto articulo* 2 Secundùm pertinet ad operis executionem, ne scilicet aliquis deficiat in executione illorum, quæ fiducialiter inchoavit. Et quantùm ad hoc ponit Tullius magnificentiam, *quæ est rerum magnarum, & excelsarum cum animi ampla quadam, & splendida propositione cogitatio, atque administratio*, idest, executio; ut scilicet amplo proposito non desit administratio. Et hanc probatur possidere, qui erga Deum, & proximum magna flagrat charitate; de qua *articul.præced.*

Magnificentia quid sit.

Ad alium actum Fortitudinis, qui est sustinere, duo requiruntur, quorum primùm est, ne difficultate imminentium malorum animus frangatur per tristitiam, & decidat à sua magnitudine, & charitate. Et quantùm ad hoc ponit Patientiam. Undè dicit, quòd *Patientia est honestatis, aut utilitatis causa rerum arduarum, aut difficilium voluntaria, ac diuturna perpessio.*

Patientia quid sit.

Aliud autem est, ut ex diuturna difficilium passione homo non fatigetur usque ad hoc, quòd desistat, secundùm illud ad Hebr. cap. 12. *Non fatigemini animis vestris deficientes*. Et quantùm ad hoc ponit Perseverantiam. Unde dicit, quòd *Perseverantia est in ratione benè instituta stabilis, & perpetua permansio*. Hæ igitur duæ virtutes, scilicet Patientia, & Perseverantia, si coarctentur ad propriam materiam Fortitudinis, erunt ipsius partes integrales.

Perseverantia quid sit.

§. I.

253 *Fiducia patientiæ, ac perseverantiæ innititur.*

SUnt autem veluti duæ columnæ, quibus innititur fiducia. Nam *Fiducia in Deum*, ait Drexelius *de Conformat.volunt.lib.*5.*cap.*3. *diù non stabit, nisi eam Patientia firmet, & Perseverantia. His columnis duabus Patientia, & Perseverantia fulcienda est Fiducia. Nimiam tristitiam reprimit Patientia. Perseverantia non nimis longum est, quicquid tempore clauditur.*

At quis non videat, has maximè necessarias esse Exorcistæ? Quomodo poterit adversùs mundi rectores tenebrarum harum bellum movere; ejusque tyrannidem reprimere, nisi & ipse ad sustinendas persecutiones sit paratus?

Quàm sint necessariæ Exorcistæ.

Quas enim animi perturbationes, invidias, odia, ac furores adversùs eum commovere non tentabit antiquus ille superbus adversarius, dum se ab eo contemni, ac parvipendi experitur? Quibus contumeliis, subsannationibus, ac conviciis illum impetere non satagit? Videas, si Exorcista sit Ecclesiasticus sæcularis, per mulieres malæ famæ rixas, ac tumultus commoveri, ut ab aliis Presbyteris odio habeatur, & tanquam pacis, & quietis perturbator ad Episcopum denuncietur; atque à muneris hujusmodi executione suspendatur! Si verò Exorcista sit regularis, En versipellis hostis quot laqueos tendit? quot machinamenta struit? Nunc apud plebem eum nimis laudat, & extollit, ut sanctum, ut virginem, ac Deo valdè gratum proclamans, tum ut ipse superbia elatus seipsum magnificiat, cæteros despiciat, ac virtutem humilitatis amittat, ut diximus *art.præced.* tum ut cæteri fratres videntes illum

Diaboli persecutiones gravissimæ contra Exorcistas.

illum sit laudatum, & exaltatum plùs quàm merita ejus exigunt, turbentur, eumque invisum habeant. Nunc adversùs eum suscitat mulierculas sagarum consanguineas, vel ipsas sagas, quæ tamen à simplicibus etiam Religiosis, ut bonæ, & sanctæ reputantur: Vel earum fautores excitat, qui omnes, ne opera sua mala per ministerium exorcisticum veniant ad lucem, lacrymis onerati ad præfatos Religiosos, vel etiam eorum prælatos accedunt, enixè rogant, ut tot tantisper rumoribus ab Exorcistis excitatis providere non differant, aliter multa, & maxima ex his eventura mala, & scandala prænunciant. Quapropter quandoque aliqui Superiores perterrefacti ad tollendos, & evitandos hujusmodi rumores prænunciatos, sæpiùs Exorcistas præceptis, mortificationibus, è conventibus mutationibus, comminationibus, & aliis hujusmodi infestationibus vexare non detrectant.

Patientia facit eas superare. Quare Exorcistis *Patientia*, quæ est virtus, contumeliarum, & omnis ad versitatis impetus æquanimiter portans, potissimùm *est necessaria*, *ut voluntatem Dei* in suo munere facientes, ex hoc juxta Apostoli monitum Hebr. 10. *promissionem reportare valeant*. *Vers. 36.*

§. II.

254 *Perseverantia facit palmam obtinere.*

AB hac separanda non est ejus fidelissima soror Perseverantia, *sine qua* ait Bernardus epist. 129. *nec pugnans victoriam, nec victor palmam consequitur. Nutrix enim est ad meritum, mediatrix ad præmium: Soror est patientiæ, constantiæ filia; amica pacis, amicitiarum nodus, unanimitatis vinculum, sanctitatis propugnaculum. Tolle perseverantiam, nec obsequium mercedem habet, nec beneficium gratiam, nec laudem fortitudo.* Sola est, cui æternitas redditur, vel potiùs quæ æternitati hominem reddit, dicente Domino: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* *Matth. 10. 22.*

Quis autem non videat, sine hac Exorcistam triumphare non posse, cujus vox similis esse debet voci aquarum multarum, quæ continuè, & clamorosè extollitur? Nam etsi nihil aquis infirmius, & labilius; attamen nihil fortius, dum aliqua mole cursus impeditur, aut retardatur. Nam vires colligunt, ut obstaculum auferant: aut si pares non sint oneri tollendo, frementi clamore, & frequenti spuma circumquaque perstrepunt, & indesinenter vocem efferunt, quæ longiùs personat. Sic enim Exorcista homo labilis, & infirmus, sed divina virtute confortatus, fortis, & constans Ecclesiæ minister tandiu in officio perseverare tenetur, & in acie stare, vocemque attollere, quandiù rebellis inimicus stare, & obstare perseveraverit; Nec continua laborum perpessione, nec vehementi obtrectatorum infectatione fatigari, ac deterreri, donec superno favente Numine de infernali dracone, & tartareis acіebus gloriosos egerit triumphos.

255 *Documenta ad fortiter sustinendum, ac constanter perseverandum.*

Ne autem Exorcista, vel Parochus in adversis animo deficiat, & in hujusmodi charitatis, ac pietatis officiis exercendis terreatur; sed fortiter sustineat, & constanter perseveret, præ oculis habebit, & attentè observabit sequentia documenta ex Hieremia Drexel. desumpta.

Primum documentum.

1. Deo tuam causam expone.

CUM tibi malè est, quàm primùm, & eo statim momento ad Deum te verte, & illi expone quicquid dolet. Hic plerique graviter erramus: cùm nos urgent adversa, complurium aures querelis innumeris opplemus, omnium postremus Deus, cujus opem imploramus, ordine prorsus præpostero. Longè aliter Rex David: *Levavi*, inquit, *oculos meos in montes, unde veniet auxilium mihi: auxilium meum à Domino.* Qui hoc non facit principio cujusque mali, ab ira, dolore, injuria sic occupatur, ut sui fiat impos. Quamprimùm ergo commotum te sentis, dic, *Domine, quid me vis facere?* & respondebit tibi divinæ voluntatis interpres: *Expecta Dominum*, *Psalm. 120.* *Act. c. 9. vers. 6.* *Psal. 26. v. 14.*

minum, viriliter age, & confortetur cor tuum, & sustine Dominum. Malignas cogitationes, quantùm potes, coerce, & hoc assiduè cogita: *Domine, quid me vis facere?*

Secundum documentum.

TAce, & saltem os, & linguam contine, si minùs potes animum. A Rege sapientissimo hoc consilium accipe: *Dixi*, ait, *custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam, cum consisteret peccator adversùm me: Obmutui, & humiliatus sum, & silui à bonis.* Ergo tace; Nam si inter ærumnas, aut injurias frænum dimiseris linguæ, certò scias in præceps te trahendum: vix incipies loqui, & offendes. Ergo tace præsertim de tuis adversariis. Non potes de iis benè loqui? Saltem ne loquaris malè. Tua te conscientia soletur, & æquissimus Judex Deus, cujus oculos nec adversarii tui, nec eorum machinationes vitare possunt, tui curam habebit. Deo fide, & sile.

256 2. *Os, & linguam contine.* Psalm. 38. vers. 1. 2. 3.

Tertium documentum.

CUM ad Deum te verteris, & tacere cæperis, tunc te ipsum Deo devotè commenda: ac divinæ voluntati te totum quàm arctissimè adstringe, & devove. Sed & gratias Deo age, quòd dignum te judicet, qui patiaris innocens: aut si nocens, patientia tamen repares innocentiam. In hoc divinæ voluntatis amplexu homo Deum velut brachiis stringat, dicatque, quod Jacob cum Angelo luctans dixit: *Non dimittam te, nisi benedixeris mihi.*

257 3. *Divinæ voluntati te astringe.* Gen. 32. v. 26.

Quartum documentum.

CUM tempestas non nihil cessaverit, ad preces te compone, Matrem Domini, Sanctosque Angelos ad causæ tuæ patrocinium invita, iisque omne negotium tuum commenda; nec id semel, iterùmque fecisse satis est: compluribus diebus, annis, & lustris, (si res illud exegerit,) idem factita; nec cesses, donec pugnum, quem tibi Deus, velut vir robustissimus compressis digitis clausum ostendit, fiducia grandi, obsecratione constanti explices. Rex Ezechias, cùm impias Sennacherib litteras accepisset, *ascendit in domum Domini, & expandit eas coram Domino, & oravit.* Illud autem pectore, & ore assiduè versabat Ezechias: *In Domino Deo nostro habemus fiduciam.* Expande & tu, bone Exorcista, & quisquis affligeris, tuas etiam litteras coram Deo, & quidquid querelarum habes, apud hunc æquissimum Judicem, & benignissimum patrem depone. Et videbis, quomodo tui protectionem assumet. Si verò aliquando, quod petis, non impetras, arcanissima Dei judicia, & certissimam ab æterno providentiam suscipe, eique te totum committe. Fecisti quod in te erat, interim tu sustine, & persevera in benè operando, cætera curabit bonus Deus.

258 4. *Ad preces te compone.* 4. Reg cap. 19. vers. 14. Ibi c. 18. v. 22.

Quintum documentum.

UTere consilio prudentis, ac probi viri. Siracides monens: *Fili*, ait, *sine consilio nihil facias, & post factum non pœnitebis.* Eccles. 32. v. 24. Summopere etiam cave, ne tuos affectus, tuumque impetum sequaris. Perdidisti mansuetudinem, perdidisti patientiam omnem, si Consiliarios admittis Affectum, & Impetum: Consiliarios sanè pessimos. Deus hanc telam, quam miraris, orsus est, & ipse omnium optimè novit, qua ratione illa sit pertexenda. Quòd si tu importunè intervenias, illudque ingemines:

259 5. *Utere consilio prudentis, ac probi viri.*

Hoc volo, sic jubeo, sit pro ratione voluntas.

Suavissimam Dei dispositionem quantum est in te, turbabis, & ideò eventus malos nemini, præterquam tibi, ascribes. Omne nobis malum ex eo est: Quod Baruch ingemiscens: *Non credidimus*, inquit, *diffidentes in eum: & non fuimus subjectibiles illi, & non audivimus vocem Domini Dei nostri, ut ambularemus in mandatis ejus*. Idcircò habe fiduciam in Deo, sustine, & persevera in bono; tantò enim eris ab omni hoste securior, quantò fiducia tua in Deum fuerit robustior.

Baruch cap.1. v.17. & 18.

Sextum documentum.

260 Si nihil succedat è voto, credas, hæc esse experimenta. Vers.4.

QUòd si adhibita omni diligentia nihil succedat è voto, ne indignationem in Deum, nec in ullam rem creatam convertas; hoc potiùs cogitato, scire Deum ad unguem omnia, quæ passus, aut passurus es, eumque velle, hæc esse constantiæ tuæ experimenta. Ea de causa quicquid Deo, hoc omne, & tibi quoque placeat. Nam verè, *Beati sumus*, ait Baruch cap.4. *Israel, quia quæ Deo placent, manifesta sunt nobis*.

Vers.13.14.

Nemo dicat: Ut video, frustra laboro. Petivi quidpiam à Deo magna in Deum fiducia, magna in divinam voluntatem resignatione; sed nihil impetro. *Quid enim novit Deus?* ait Job.cap.22. *& quasi per caliginem judicat, nubes latibulum ejus, nec nostra considerat, & circa cardines cœli perambulat*. Impiorum hæc cantilena est. Nullo modo frustra fit, quicquid benè fit. Num Deus unam solummodo arcam ærariam habet, ita ut qui ex ea nil doni accipit, nil speret ex alia? Fatui ingenii servus est, qui cùm Dominum suum habeat debitorem, monetam aliam, quàm sestertios recusat admittere. Quid, si Dominus moneta aurea, quid, si frumento selectissimo nomen velit expedire, num servus obstinatè clamet: Sestertios volo, sestertios? Ita qui non impetrat à Deo, quod rogat, certissimus sciat, non frustra se rogasse, sed impetraturum certò alia, & meliora.

ARTICULUS V.

De Prudentia in erroribus vitandis.

261 Prudentia definitur. Effectus Prudentiæ.

QUinta virtus, qua fulgere debet Exorcista, est Prudentia, quæ ab Aristotele definitur 6. Ethic. *quòd sit recta ratio agibilium*. *Cujus*, ut docet Plato in lib. Diffinitionum, *est, consilium capere, & bona, malaque discernere, & petenda, fugiendave in vita dijudicare, & bonis iis, quæ quidem concessa nobis natura sunt; præclarè uti, & rectè cum hominibus congredi, & opportunitatem rerum cernere, & rationem, orationemve sagaciter adhibere, & eorum, quæ nobis possunt esse usui, omnium experimentum, scientiamque tenere*.

Maximè Exorcistæ, ac Parocho necessaria ad errores vitandos. Ad semitas rectas eligendas.

Hæc autem Exorcistæ, ac Parocho maximoperè est necessaria, ut sciat errorum scopulos evitare, per semitas rectas ambulare; bona, & mala discernere; diaboli insidias fugere; ipsius technas, & machinamenta destruere, & in nihilum redigere; miseros obsessos ab ipsius tyrannide eripere; ac de ejus iniqua potestate gloriosos triumphos reportare.

Errores vitandos.

Quod typicè figuratur in simili filio hominis caput, & capillos albos ad modum nivis, & lanæ gerente. Nam quid caput, & capilli albi referunt, quàm utramque senectutem, annorum, & morum, in qua maximè vigere solet prudentia? Qua senectute, si non prima, saltem secunda ornatus esse debet Exorcista, ac Parochus, ut cum sapientia, ac prudentia, non humanitùs parta, sed acquisita divinitùs suo fungatur officio; valeatque circa adjurationem errores evitare, de quibus in hoc articulo sequentes formantur quæstiones; ac semitas rectas in hoc munere sequi, de quibus alter articulus infra instituetur.

QUÆ-

QUÆSTIO I.

An licitum sit, aliquem exorcizare, nullo habito signo evidenti, vel probabili ipsius obsessionis?

262 *Signum evidens quale.* *Signum probabile quale.*

ANte hujusce quæstionis solutionem præmittenda est duplex distinctio. Prima est: Signorum maleficii, seu obsessionis, aliud est evidens, aliud probabile. Evidens est, quod sumitur ab effectu, qui provenire non potest à causa naturali; sed necesse est, proveniat à causa superiori, pura à Dæmone. Signum verò probabile est, quod sumitur ab effectu, qui sæpiùs, vel ut plurimùm procedit à causa transnaturali, scilicet à Dæmone; aliquando tamen provenire potest à causa naturali.

Quot modis Exorcista possit exorcizare dæmonem. *Quando debeat dæmonem adiurare.*

Secunda distinctio est: Exorcizare, seu adjurare dæmonem, potest intelligi dupliciter: Vel per præceptum expulsivum, quo Exorcista absolutè dæmoni præcipit, ut exeat ex corpore obsessi: Vel per præceptum probativum, aut lenitivum, quod fit dæmoni, vel ad probandum, an sit in tali corpore: vel ad impediendum, ne noceat obsesso.

His positis, dico primò, quòd illicitum est, aliquem exorcizare præcepto dæmoni facto expulsivo, nisi prius habito aliquo signo evidenti præsentiæ dæmonis in tali corpore. Ratio est: quia Exorcista se exponit periculo artem exorcisticam infamandi, si talis infirmitas sit à causa naturali, dum astantes vident illum oleum, & operam perdere; nec ægrotum optatam consequi sanitatem. Numquam ergo Exorcista ad præcepta deveniat expulsiva, nisi prius habeat signum aliquod evidens dæmoniacæ præsentiæ in corpore ægroti; & ipse obsessus perfectam ad liberationem habeat dispositionem.

Dico secundò, inconveniens esse, devenire ad præcepta probativa, aut lenitiva, vel etiam instructiva, de quibus infra *num. 663. & sequentibus*, nisi prius Exorcista dæmoniacæ presentiæ habeat aliquod signum probabile saltem leve. Ratio est: quia fit injuria ministerio exorcistico, dum nulla habita investigatione, an aliquis naturali, vel diabolica vexatione sit affectus, utitur Exorcista, præceptis ecclesiasticis: cùm materia, circa quam sunt dirigenda præcepta ab Exorcista facta, sit omninò incerta. Si tamen adsit aliquod signum probabile, potest Exorcista formare præceptum conditionatum contra dæmonem, per quod certitudinaliter in cognitionem deveniet veræ, & realis præsentiæ diabolicæ: ut docetur infrà *num. 620.*

QUÆSTIO II.

An utile sit, interrogare dæmonem, quo nomine vocetur?

263 *Interrogare dæmonem de nomine, superfluum est.* *Nomina ut sunt imposita ad distinctionem personarum non sunt in {Angelis, dæmonibus* *Nomina eis sunt imposita ratione Ordinum, & Officiorum.*

QUamvis ferè omnes Doctores, qui de hac re tractant, asseverent, utile esse, dæmonem de nomine interrogare, ut ex nomine sciat Exorcista, ad quem suum dirigat sermonem; nihilominus dicimus, hanc interrogationem esse superfluam, & periculosam.

Superflua est: quia, ut docet Tostatus *qu. 62. in cap. 12. Matthæi*, dæmones propriè non habent nomina. Ratio ipsius est: quia nomina imponuntur ad notificationem: In dæmonibus autem, & Angelis non est talis notificatio; nam cognoscunt se in alterutrum perfectè per differentias, & rationes suas sivè specificas, sivè individuas; & ideò ad se notificandos nullis egent nominibus. Nihilominus aliqua nomina eis sunt imposita vel ratione ordinis, ut pro novem ordinibus bonorum Angelorum novem nomina: nam vocantur Angeli, Archangeli, Principatus, Potestates, Virtutes, Dominationes, Throni, Cherubin, & Seraphin: Sic dæmones aliqui vocantur à D. Paulo Eph. 6. principes, ac potestates. Vel ratione officiorum, seu operationum: ut Michael, Gabriel, Raphael. Sic enim vocantur, *ut signetur*, ait Gregorius ho-

Suavissimam Dei dispositionem quantum est in te, turbabis, & ideò eventus malos nemini, præterquam tibi, ascribes. Omne nobis malum ex eo est: Quod Baruch ingemiscens: *Non credidimus*, inquit, *diffidentes in eum: & non fuimus subjectibiles illi, & non audivimus vocem Domini Dei nostri, ut ambularemus in mandatis ejus*. Idcircò habe fiduciam in Deo, sustine, & persevera in bono; tantò enim eris ab omni hoste securior, quantò fiducia tua in Deum fuerit robustior.

Baruch cap.1. v.17. & 18.

Sextum documentum.

260 *Si nihil succedat è voto, credat, hæc esse experimenta.* Vers.4.

QUòd si adhibita omni diligentia nihil succedat è voto, ne indignationem in Deum, nec in ullam rem creatam convertas; hoc potiùs cogitato, scire Deum ad unguem omnia, quæ passus, aut passurus es, eumque velle, hæc esse constantiæ tuæ experimenta. Ea de causa quicquid Deo, hoc omne, & tibi quoque placeat. Nam verè, *Beati sumus*, ait Baruch cap.4. *Israel, quia quæ Deo placent, manifesta sunt nobis.*

Vers.13.14.

Nemo dicat: Ut video, frustra laboro. Petivi quidpiam à Deo magna in Deum fiducia, magna in divinam voluntatem resignatione; sed nihil impetro. *Quid enim novit Deus?* ait Job.cap.22. *& quasi per caliginem judicat, nubes latibulum ejus, nec nostra considerat, & circa cardines cæli perambulat.* Impiorum hæc cantilena est. Nullo modo frustra fit, quicquid benè fit. Num Deus unam solummodo arcam ærariam habet, ita ut qui ex ea nil doni accipit, nil speret ex alia? Fatui ingenii servus est, qui cùm Dominum suum habeat debitorem, monetam aliam, quàm sestertios recusat admittere. Quid, si Dominus moneta aurea, quid, si frumento selectissimo nomen velit expedire, num servus obstinatè clamet: Sestertios volo, sestertios? Ita qui non impetrat à Deo, quod rogat, certissimus sciat, non frustra se rogasse, sed impetraturum certò alia, & meliora.

ARTICULUS V.

De Prudentia in erroribus vitandis.

261 *Prudentia describitur. Effectus Prudentiæ.*

QUinta virtus, qua fulgere debet Exorcista, est Prudentia, quæ ab Aristotele definitur 6. Ethic. *quòd sit recta ratio agibilium*. Cujus, ut docet Plato in lib. Diffinitionum, *est, consilium capere, & bona, malaque discernere, & petenda, fugiendave in vita dijudicare, & bonis iis, quæ quidem concessa nobis natura sunt; præclarè uti, & rectè cum hominibus congredi, & opportunitatem rerum cernere, & rationem, orationemve sagaciter adhibere, & eorum, quæ nobis possunt esse usui, omnium experimentum, scientiamque tenere.*

Maximè Exorcistæ, ac Parocho necessaria ad errores vitandos. Ad semitas rectas eligendas.

Hæc autem Exorcistæ, ac Parocho maximoperè est necessaria, ut sciat errorum scopulos evitare, per semitas rectas ambulare; bona, & mala discernere; diaboli insidias fugere; ipsius technas, & machinamenta destruere; & in nihilum redigere; miseros obsessos ab ipsius tyrannide eripere; ac de ejus iniqua potestate gloriosos triumphos reportare.

Quod typicè figuratur in simili filio hominis caput, & capillos albos ad modum nivis, & lanæ gerente. Nam quid caput, & capilli albi referunt, quàm utramque senectutem, annorum, & morum, in qua maximè vigere solet prudentia? Qua senectute, si non prima, saltem secunda ornatus esse debet Exorcista, ac Parochus, ut cum sapientia, ac prudentia, non humanitùs parta, sed acquisita divinitùs suo fungatur officio; valeatque circa adjurationem errores evitare, de quibus in hoc articulo sequentes formantur quæstiones; ac semitas rectas in hoc munere sequi, de quibus alter articulus infra instituetur.

Errores vitandi.

QUÆ-

An fortaſſe Exorciſta advertere poterit, & cognoſcere dolum, cùm illius idiomatis ſit ignarus?

Nec obſtat illud Marci *cap.* 5. de Chriſto interrogante dæmonem dicendo: *Quod eſt tibi nomen?* Nam ſi reſponſum dæmonis dicentis: *Eſt mihi nomen legio*, conſideremus, & favente Deo, intelligemus, hoc factum eſſe ad noſtrã inſtructionem. Nam ait Apoſtolus Rom. 15. *Quæcumque ſcripta ſunt, ad noſtram doctrinam ſcripta ſunt.* Ob id Chriſtus dæmonem interrogavit, non ut ignarus; ſed primò, ait Gloſſa ſuper prædicta verba: *ut ipſe confiteretur ſuam peſtem.* Secundò, ut nos edoceremur, quòd ſicut Chriſto mentitus eſt, (ipſo permittente) nobis attendendum, quòd & nos ſua malitia decipiet. Nam hujuſmodi reſponſio de nomine, cùm dixit: *Eſt mihi nomen legio*, neque fuit ſecundùm nomen ſuæ naturæ; cum ſub nomine naturæ omnes vocentur ſpiritus: neque ſecundùm nomen officii, quo diverſimodè nominantur, ut ſupra diximus; idcircò veritati non reſpondit; cùm legio ſit multitudo ſpirituum, quæ in ſe non habet nomen, ſed multitudinem. Officium enim eſt, quod quemque pro conditione ſuæ perſonæ facere decet, obſervata locorum, temporum, & perſonarum ratione.

266 Ad quid interrogatio Chriſti ſit ordinata?

QUÆSTIO III.

An conveniens ſit, interrogare dæmones: An ſint multi, vel pauci: unus, vel plures in eodem corpore?

Reſpondetur, hanc interrogationem eſſe fallacem, ac divinæ omnipotentiæ injurioſam. Videas ejus fallaciam. Quomodo poterit ſcire Exorciſta in uno corpore eſſe unum dæmonem, vel plures? An ex locutione? Nonne idem dæmon poteſt ſucceſſivè formare plures voces, atque diverſas, modò hanc, modò illam: nunc ſibi unum, nunc ſibi aliud imponendo nomen? Et qui unus eſt, nonne poteſt fingere ſe eſſe plures, ut ſic diutiùs in hiſce vanis, & ridiculis quæſtionibus detineatur Exorciſta, donec fatigatus, ac defeſſus deſiſtat ab opere incæpto? Unde cognoſcet Exorciſta, quòd unus dæmon det locum alteri, & eo recedente alius vocari poſſit, à quo per præcepta veritatem extorqueat, ut docent tam antiqui, quàm moderni Auctores? An fortaſſe Exorciſta per præcepta poterit dæmones inviſibiles viſibiles reddere, & intueri, & agnoſcere, quiſnam eorum ſit major, aut minor? quis ſuperior, aut inferior? quis magis, vel minùs obediens? Si dæmones eſſent oves, aut capræ, poſſet utique modò ab una, modò ab altera lanam tondere, vel lac mulgere, & iſtas ſegregare ab illis. At cùm dæmones ſint ſpiritus immateriales, & inviſibiles, in his, oportet, Exorciſta patris mendacii dictis totum ſe committat: quo quid abſurdius?

267 Interrogatio de numero dæmonum in corpore obſeſſi eſt fallax.

§. I.

Præterea hujuſmodi interrogatio, ac praxis maximè divinæ eſt injurioſa omnipotentiæ. Nam qua virtute, aut poteſtate prætendit Exorciſta, dæmonem è corpore obſeſſi expulſare? An propria virtute, quæ finita eſt, ac limitata: vel virtute divina, quæ infinita eſt, & illimitata? Si putat eum expellere virtute própria, puta verbis opprobrioſis, ſecernat dæmones (ſi poteſt) unum ab alio, & nunc iſtum, nunc illum reprehendat, & tandem licèt fuerit ultimus, & infimus omnium dæmonum, ad illius congreſſum ſuccumbet; cùm non ſit poteſtas ſuper terram, quæ comparetur ei: ac perfectè noverit verſipellis dæmon modos, quibus valeat cum detrimento Exorciſtę ipſius retundere objurgationes. Si verò intendit, dęmones virtute divina propulſare, nonne injuria Deum afficit, dum neceſſarium putat, ſegregatim dęmones eſſe aggrediendos, quaſi virtus divina, qua miniſter Eccleſię operatur, non ſit ſufficiens ad omnes infernales dęmones unico actu expellendos?

268 Divinæ omnipotentiæ eſt injurioſa. Ratio dictat.

Cùm enim virtus omnium dæmonum, qui sunt in aere, super faciem terræ, & subter terram, sit finita, & limitata, & virtus Dei, qua expellendi sunt, infinita, & illimitata, tàm facilè Exorcista in virtute Sanctissimi Nominis Jesu expellet à corpore obsesso centum millia dæmoniorum, ac unum tantùm, si perfecta sit dispositio tàm ex parte Energumeni, quàm Exorcistæ. Unde Exorcista pro certò tenere debet, quòd in curando vexatum nulla est differentia ex parte Dei, ac potestatis ab Ecclesia traditæ, si dæmones expellendi plures sint, vel unus tantùm: nec si vexatio sit recens, aut diuturna. Unde non sunt attendendi illi Auctores, qui dicunt, quosdam esse dæmones aliis ad expellendum duriores: quia sunt ad sustinenda opprobria, ac verba divina contemnenda fortiores: Nam regulariter non expelluntur dæmones per opprobria, aut verba simplicia, ut verba sunt; sed per virtutem divinam operantem ad præcepta facta ab Exorcista in nomine Jesu, dæmonem expellentem. Quòd autem dæmonum alii aliis videantur fortiores in resistendo præceptis Exorcistæ, & obsessorum alii aliis difficiliùs liberentur, non provenit ex defectu divinæ virtutis, ac potentiæ, vel ecclesiasticæ potestatis; sed ex defectu vel ministri; ut latè demonstratum est suprà *num.20. & sequentibus*: vel obsessi, ut infra fusè declaratur *num.710. & sequentibus*: vel quia talis liberatio non fuisset obsesso salutaris.

QUÆSTIO IV.

An licitum sit inquirere à dæmone causam ingressus?

269 *Interrogatio de causa ingressus omittenda est, ad mala, quæ sequuntur, evitanda.*

QUamvis licitum esse asseverent Leonardus, Less., Sylvest., Thyræus, Delrius, & Sanchez, dicentes: conferre, eam nosse, ut ea remota (si tolli possit) minor sit dæmonis in hominem potestas: & (si sit aliquod peccatum) ut astantes à similibus caveant; & eo expiato, faciliùs sanetur energumenus. Nihilominus fatemur, satiùs hanc interrogationem silentio esse prætereundam, quàm ad praxim reducendam. Nam dæmon ex hac facillimè locum potest sumere, aliquem, vel aliquos, qui erunt satis illæsæ famæ, ac bonæ conditionis, infamandi, eisque honorem detrahendi: Immò ipsummet Exorcistam non difficulter in nassam trahendi, dicendo (ut plurimùm consuevit) se ingressum fuisse in tale corpus, quia sic jussus est à tali Malefico, vel tali Saga, quæ posuit signa maleficii, sed abscondidit ea; ideò non posse egredi à tali corpore, nisi priùs obsessi ad Sagam, vel ad Maleficum confugiant, & rogent, ut ipse hujusmodi tollat signa, quibus manet ligatus: sicque maleficio affectos; vel obsessos in eam impellat necessitatem, ut quos certò noverint, Deo, universoque hominum generi infensos, atque inimicos, ipsisque (etiam privatim afflicta valetudine) injurios; eos tamen suppliciter adire, obtestari, atque etiam munerari non dubitent. Quod benè advertit Nicolaus Remigius *lib.3. dæmonol.cap.2* dicens: *Hoc eò redit, ut prædonibus, suisque inimicis, ac tortoribus gratiam habeant maleficiati, quòd spoliaverint, non etiam trucidaverint: ut Malefici ferociores, atque ad nocendum deinceps confidentiores reddantur, quòd pro supplicio præmium reportare se videant. Ut tandem corporis brevis, incertaque valetudo animæ sempiterno, atque indubitato luatur interitu.* Noli ergo, mi bone Exorcista, noli tam facilè à dæmone inquirere causam ingressus, nisi velis ab eo in nassam trahi: Raró enim Dæmon verùm fatetur, nisi cognoverit sub specie veritatis aliquid ad hominum perditionem plantare posse: ut docet S. Cyprianus *tract. 4. de Idolorum vanitate*, dicens: *Dæmones falsa veris semper involvunt.*

Ratio dictat.

270 Si autem Exorcista fortassè dubitat, dæmonem ingressum fuisse ob aliquod peccatum, ut dicunt prædicti Auctores, recurrat ad nostras instructiones infrà positas *part.3.* & inveniet inter aliàs, quòd Exorcista semper omnes maleficiatos, & obsessos (si rationis usu sint participes) hortari debet, ad detestandum ex corde omnia

omnia sua peccata; proximas peccati occasiones relinquendas, integrè, ac fideliter cuncta sua facinora confitenda; imposterum vitam in melius commutandam; Deoque piè, humiliter, & ex totis præcordiis inserviendum: hoc modo absque periculo causam ingressus removebit, (si fortasse sit peccatum) & causa remota, removebitur effectus.

Verumtamen, quia potest dari aliquis casus, in quo expediens est, dæmonem interrogare de causa ingressus (ut egomet feci in illo casu relato supra *num. 86.* & quibusdam aliis) tunc dæmonem non interroget, nisi paucis ipsius obsessi consanguineis, vel parentibus præsentibus: nec verbis dæmonis credat, nisi veritati rei sint conformia.

Excepto aliquo casu.

QUÆSTIO V.

An licitum sit, quærere à Dæmone: Per quam personam, & per quem Sanctum sit ab obsesso expellendus?

Notum est omnibus exorcisticæ arti addictis, hujusmodi interrogationem, sicut & alias præcedentes, & subsequentes contineri in Exorcismariis antiquorum Auctorum; easque Exorcistis in suis adjurationibus adhibendas inculcari nulla ratione suffultas. Nos tamen indubitanter asserimus, illicitam esse, ac perniciosam hujusmodi interrogationem. Quis enim sanæ mentis illam approbet? Proh dolor! Quot dæmon hoc medio perdidit Exorcistas? Nonne hoc est, assumere sibi dæmonem in Magistrum, & Exorcistam fieri diaboli discipulum? An fortasse Christus modum non tradidit in Evangelio, quo dæmones sunt expellendi, ut necesse sit, à dæmone quærere de tali modo? Nonne per has interrogationes, ò bone Exorcista, fateris te ignorare auctoritatem, ac potestatem, quam à Christo, & ab Ecclesia accepisti ad dæmones expellendos, dum quæris à dæmone, per quam personam, & per quem Sanctum sit expellendus? Quid, si responderit dæmon, non posse expelli nisi per talem mulierem, quam vulgus vocat Sagam; sed ipse bonam, & sanctam prædicaverit? An erit adimplendum hujusmodi consilium, & monimentum diabolicum? Quid ergo stultius, quàm Exorcistam velle edoceri ab inimico, quibus armis ipse uti debeat ad illum confodiendum? quærere à vulpe, quibus laqueis capi valeat? Quid gratius dæmoni, quàm Exorcistam ejus discretioni, ac magisterio se totum committere, seque coram eo imperitum fateri, ac præcipuè suæ potestatis exorcisticæ ignarum, apertè demonstrare? quia sic facillimè in nassam ab illo trahi potest.

271 Illicitum est, interrogare dæmonem de persona, vel Sancto, à quo est expellendos.

Ratio dictat.

§. I.

Juxta hujusmodi indubitatam veritatem inter alia, unicum exemplum animi gratia referam eorum, qui hoc nostro ævo his interrogationibus à dæmone decepti sunt.

Quidam Prælatus spectatæ fidei mihi enarravit, quòd in adolescentia sua in quadam Lombardiæ Civitate (utriusque nomina reticeo, quia sic expedit) pluries adfuit, dum quidam Exorcista quandam adolescentulam à dæmone obsessam exorcizabat: ubi cùm pluries dæmonem interrogasset: *per quam personam, & per quem Sanctum esset expellendus, & à quo magis cruciaretur*; post repetitas conjurationes, post peremptoria facta, & multa addita tormenta (ut ipse putabat Exorcista) tandem obstinatus dæmon, licèt coactè (ut fingebat) fassus est veritatem more suo; dixitque magno cum ejulatu: Neminem magis, ac magis sibi adversari, quàm quendam Clericum adolescentem, qui ut plurimum comitabatur Exorcistam; nec per aliam personam, aut Sanctum esse expellendum, quàm per illum ob ejus puritatem, ac simplicitatem. Qua de re admonitus Exorcista, imposterùm quoties obsessam exorci-

272 Comprobatur veritas. Exemplo relato ab Auctore.

exorcizabat, toties secum Clericum ducebat, cui præcipiebat, ut & ipse dæmoni præcepta faceret: Vel (si quandoque non aderat) dæmoni minabatur, se Clericum illum advocaturum, nisi à vexatione cessaret; ex qua comminatione dæmon magnos emittebat clamores, ostendens se ab illo Clerico nimis affligi; cui illicò exactissimam præstabat obedientiam. Quare Energumenæ parentes Clerum rogarunt, & obsecrarunt ut quotidie adolescentulam inviseret: cùm dæmon alteri, quàm illi obtemperare nollet; Qui satis diligentem, & assiduum in tali charitatis officio adimplendo sese exhibens, quotidie obsessam visitabat, solusque cum sola in cubiculo morabatur. (Quis umquam aliquid mali suspicatus esset?) Nihilominus quotidie postquàm per præcepta dæmonem sibi obedientissimum compresserat, & in digito pedis relegaverat, ab eodem spiritu tàm Clerici, quàm puellæ venereis partibus ad luxuriam excitatis, modestiæ, ac continentiæ laxatis habenis, corpus etiam Obsessæ comprimebat, & cum ea carnaliter commiscebatur. Quod peccatum per menses aliquot quotidiè perpetravit, quamvis publicè coram Exorcista, & Energumenæ parentibus, & consanguineis, aliisque circumstantibus dæmon clamaret, se nimis ab illo Clerico cruciari, atque torqueri; illumque ut purum, ut castum, ut simplicem, & sanctum proclamaret. Qui Clericus quibusdam suis condiscipulis secretò prædicta enarrans, eos invitavit, & obsecravit, ut & ipsi carnaliter Energumenam cognoscerent, nec timerent; quia ipse dæmonem in parvulo digito pedis relegasset; ita ut ab eo in carnali concubitu impediti non fuissent, nec ullum ab illo damnum, ac nocumentum recepissent. Qui recusantes tale perpetrare facinus, rem Energumenæ parentibus patefecerunt. Clericusque ille pœnas suos sceleri debitas persolvere fuit coactus.

Quæras modò, ò bone Exorcista, à dæmone: *per quam personam, & per quem Sanctum sit expellendus, & à quo magis crucietur*, quòd benè modum; & viam te edocebit, quibus faciliùs, ac citiùs in nassam cadas, & ad interitum traharis.

QUÆSTIO VI.

An licitum sit, quærere à dæmone, ut dicat: quinam sint sui inimici in Cœlo, & qui in Inferno?

273 *Interrogatio de Sanctis, qui sunt inimici dæmonis. Sanctis iphoc est iniurio-so.*

HÆc quæstio duas partes continet: Prima est, an licitum sit, interrogare dæmonem, *quinam sint sui inimici in Cœlo*; Altera; *quinam in Inferno.*

Si primam interrogationem apertis intellectus oculis considerare volumus, statim agnoscemus, per hanc interrogationem maximam Sanctis ipsis inferri injuriam. Si enim quæras à dæmone, *quem Sanctum inimicum habeat in Cœlo*: si dæmon responderit: *S. Petrum*: quid de cæteris Sanctis erit judicandum? an fortasse, quòd ipsi sint dæmonis amici? nam lex docet, quod: *Inclusio unius est exclusio alterius. L. cum prætor. ff. de judic. L. Cùm maritus. ff. de procuratoribus L. quamvis ff. de pignoribus. L. ait prætor. §. Sed quod Papinian. ff. de minorib. cap. nonne. de præsumpt.* Si ergo dæmon nominat tantùm, ut inimicum suum talem Sanctum, videtur à sua inimicitia excludere alios Sanctos?

Verùm quia aliquis posset obiicere, quòd illa interrogatio intelligitur comparativè, idest *quinam Sanctus sit magis suus inimicus*, seu, *quem Sanctum majori odio prosequatur*, ut videtur illam regulam juris interpretari Augustinus Barbosa *de Axiomatis Juris usu frequent. Axiom.* 120. *n.* 13. *&* 14. aliam adducam rationem.

274 *Ratio additur.*

Supponamus, maximum omnium diaboli inimicum esse Sanctum Ubaldum Episcopum Eugubinum: vel Sanctum Antonium Abbatem, qui de tot dæmonibus trimpharunt. Quid, si dæmon post longas, ac repetitas conjurationes, in quibus oportet, miser, & infelix Energumenus multas sustineat torsiones, dixerit esse Sanctum Joannem Baptistam, vel S. Paulum Apostolum, vel S. Dominicum, aut S.Fran-

S. Franciscum, vel alium ex primoribus Paradisi Antesignanis? Si credis, quod ait dæmon, credis falsum: quia (ex suppositione) inimicus ejus est S. Ubaldus; vel S. Antonius Abbas. Si non credis, quòd sit aliquis illorum dæmonis inimicus, injuria afficis dictos Sanctos, quasi ipsi non sint diaboli inimici, sed amici; vel quasi ipsi non sint sufficientes suis meritis à Deo impetrare Obsesso à dæmoniaca vexatione liberari. Cesset igitur Exorcista ab hujusmodi interrogatione: Non cesset tamen seipsum, & obsessos commendare Sanctorum intercessioni, & maximè Beatissimæ Deiparæ, Angelorum, & aliorum Sanctorum; non quos nominaverit diabolus ut inimicos; sed ad quos propria magis inclinaverit devotio; & qui sua humilitate, ac fiducia in Deum dęmonibus terribiliores extiterunt, nullum umquam excludendo; sed omnes saltem implicitè, ac generaliter in cunctis suis necessitatibus implorando.

Secunda interrogatio refellitur infra *quæst. 13.*

QUÆSTIO VII.

An sit licitum quærere à dæmone: quibus verbis magis crucietur?

275 *Interrogatio de verbis quibus dæmon magis crucietur. Exorcistam ignarum manifestat. Ratio dictat.*

RESpondeo breviter, hoc esse illicitum: Primò, quia Exorcista seipsum prodit ignorantem. Si enim Christus tradidit verba in Evangelio, quibus dæmones sunt expellendi, nempè præcipere dæmoni in nomine Jesu, (ut sæpius diximus, & suo loco docetur infra *par. 3.*) cur quærit à dæmone, ut de hoc certior fiat? Nonne hac interrogatione se discipulum constituit diaboli? Secundò, cùm dæmon plenus sit omni dolo, & astutia: ostendet se gravissimè torqueri, dum Exorcista aliqua sacra proferet verba, quæ directè non sunt ordinata ad dæmones fugandos: cùm verò proferet verba ordinata à Christo ad dæmones pellendos, nulla ostendet affici vexatione, ut sic relictis ab Exorcista verbis à Christo institutis, præceptis nempè in nomine ipsius formatis, ipse diù tale possideat corpus. Sic quidam Exorcista anno Domini 1648. Venetiis mihi enarravit, se, dum exorcizaret quandam mulierem, quadraginta annis, & ampliùs à dæmone obsessam pluries observasse, quòd dęmon magis cruciabatur, dum ipse recitabat illam antiphonam: *O Clavis David &c.* quæ legitur ad Vesperas una ex feriis ante Nativitatem Domini. Ita ut relictis pręceptis factis in nomine Jesu, legebat illam; non tamen dæmonem expellebat. Nimis esset longum, tædiosum, ac ridiculum, recensere varias orationum lectiones, ac repetitiones, in quibus plures boni, ac simplices Exorcistæ à dæmone admoniti insudarunt, ut illum ab obsessis corporibus expellerent: sed in cassum, surdo verba facientes, ac dæmone illos irridente, & subsannante.

Probatur exemplo relato ab Auctore.

QUÆSTIO VIII.

An licitum sit quærere à dæmone: Qua die, & hora sit egressurus?

276 *Interrogatio de die, vel hora exitus dæmonis iniuriosa est Divinæ Maiestati. Ratio dictat.*

LIcèt communiter hæc interrogatio facienda insinuetur ab Auctoribus, qui de arte exorcizandi pertractant: verumtamen mihi videtur Divinæ Majestati, & ecclesiasticæ potestati injuriosa. Optarem, non mediocriter sapientes, ac prudentes profundiùs oculis intellectualibus attenderent, ac considerarent errores, qui ex tali interrogatione oriuntur. Dic mihi, quæso, ô bone Exorcista, Potestas, quam ab Ecclesia accepisti in ordine Exorcistatus ad dæmones adjurandos, & è corporibus obsessis expellendos, à quo dependet? A voluntate divina, vel à voluntate dæmoniaca? Si dicas: à voluntate dæmoniaca: te hęreticum manifestas: quia, cùm Ecclesia sit sponsa Dei, & Christus sit caput ejus, omnem potestatem habet ab ipso Christo. Si ergo dependet à voluntate divina: nonne ipsius Dei est, dæmonem expellere, prout lubet! quem certè ex promissione facta Marci c. 16. *Signa autem eos, qui cre-*

tandem egressurum (licèt invitum) ante imaginem Sanctæ Mariæ Gratiarum, cujus sacellum pluribus donariis ditatum, ac ferè innumeris tabellis suspensis coopertum in ea urbe existit. Bonus Exorcista (his auditis) sic optimè à dæmone instructus (jam omnibus necessariis paratis) aggressus est iter unà cum muliere illa obsessa, ac nonnullis adolescentulis ex vili plebecula (omnibus se virgines prædicantibus;) quas, (ne tædio afficerentur in via) comitabantur earum amatores, qui omnes cantabant, & in itinere collaudabant B. Virginem juxta diaboli mandata. Cùm autem statuta die, & hora ante imaginem B. Virginis astitissent, dæmon post multos clamores, & ejulatus per os Obsessæ emissos, quibus asserebat, se valde cruciari, ac torqueri, tandem multis cachinnis irridere, ac subsannare cæpit Exorcistam, eò quòd tàm facilè credidisset, multisque, ac variis eum lascessivit injuriis, ac contumeliis. Quare bonus ille Exorcista confusione, & ignominia plenus domum regressus imposterum munus exorcisticum exercere recusavit. Crede modo diabolo, & te ignominia afficiet, ac confusum relinquet.

QUÆSTIO X.

An licitum sit, quærere à dæmone, si aliquo pacto, vel maleficio sit alligatus. Et quomodo hujusmodi maleficium possit destrui?

280 *Dæmon non potest ab homine alligari signis. Ratio dictat.*

SIgna maleficii quærere, & inventa destruere, licitum esse supra diximus *nu.* 125. Attamen dæmonem interrogare, ut ipse annuat locum, ubi sunt talia signa; ac modum, quo hujusmodi maleficium sit destruendum, ut illicitum reprobamus.

Prima pars probatur. Dæmon non potest naturaliter, aut violenter ab homine rebus, seu signis naturalibus, vel artificialibus alligari: quia omnes res corporeæ sublunares naturaliter angelicis spiritibus subiiciuntur, ut docet Augustinus *libr. 3. de Trinit. c. 4.* in hæc verba: *Mali Angeli præponuntur potestate rebus visibilibus, & illis utuntur privato jure aliquando.* Quod privatum jus non est aliud, quàm potestas naturæ secundum Alexandrum Alensem *par. 2. q. 112. mem. 2. art. 2.* Si ergo dæmon alligari non potest signis, vel maleficiis, ad quid quærere, ut dicat, an sit alligatus? nonne hæc est mera fatuitas? Sed fortasse quis dicet; sicut in maleficiis signa ponuntur, quibus positis dæmon malum, ac maleficium operatur; ita maleficium destrui nequit, nisi destruatur signum, quod sæpius inveniri non potest, nisi dæmon illud indicet. Respondemus, quòd credant hoc, (ut lubet) Sagæ, ac Malefici, qui jam suum corpus, & animam dæmoni crediderunt; quia nos, qui catholicè sentimus, hanc fatuitatem toto cœlo detestamur; & indubitanter asserimus, sine signorum maleficorum inquisitione, inventione, ac destructione dæmones posse expelli, ac maleficia destrui per remedia spiritualia, ut practicè tota tertia parte demonstratur. Illa enim alligatio dæmonis illis signis non est naturalis, nec coacta, seu violenta, sed libera, & voluntaria. Cogatur igitur dæmon ab Exorcista per præcepta illi facta in nomine Jesu, ut cesset homini nocere, & nihil nocumenti poterunt afferre illa signa.

281 *Cautè legendi sunt Auctores antiqui, ac moderni talia asserentes. Et quare.*

Hinc cautè sunt legendi illi Auctores tam prisci, quàm neoterici, qui ajunt, non posse maleficium destrui sine destructione signi; sed stante maleficio materiali in loco, ubi positum fuerat, durare maleficium formale: & addit quidam Neotericus: *hac de causa Saulis divexatio iterabatur, & perseverabat.* At horum Auctorum positio ita falsa est, sicut falsum est, dæmonem subiici naturaliter, aut coactè illis signis materialibus. Non enim subiicitur naturaliter; quia cunctæ res sensibiles sublunares subjectæ sunt dæmonibus, ut dictum est *numero præcedenti*; non ergo possunt detinere dæmones. Neque coactè subiicitur: quia dæmon ipse est, qui præcipit Sagæ, aut Malefico, ac docet, talia signa ponere; ergo doceret ponere contra seipsum, quod asserere, est ridiculum.

Vexatio Saulis unde.

Quòd autem Saulis vexatio iteraretur, non proveniebat ex eo, quòd signum, seu ma-

seu maleficium materiale non esset destructum: quia dæmon non possidebat Saulem per maleficium; sed ex Dei permissione, vel jussione propter ipsius peccata, ob quæ recesserat ab eo Spiritus Domini; & ideò exagitare eum cæpit spiritus nequam à Domino, ut habetur 1. Regum. c. 16. Id testatur Abulensis q. 33. in dictum caput, *Spiritus iste Domini*, inquit, *erat Dæmon, & datus est in pœnam Sauli, ut vexaret eum, sicut faciunt dæmones in arreptitiis*. Iterabatur autem vexatio; quia iterabatur causa primaria vexationis, nempè peccata, maximè malitia, & invidia, ob quam conabatur Davidem è medio tollere; ideoque merebatur iterum magis, ac magis à dæmone torqueri.

§. I.

282

Illicitum est petere à dæmone modum, quo maleficium destruatur.

ALtera pars probatur. Nam præcipere dæmoni, ut dicat, quomodo maleficium possit destrui, est beneficium à dæmone requirere; Hoc autem est illicitum: ut docent D. Thom. 2.2. *q. 90. art. 2.* & ibi Cajetan. *ar. 1.* D. Anton. 2. *par. tit. 10. c. 8.* Sylvest. *verb. adjurativ. q. 7.* & ibi Angelus *n. 2. & 4.* Tabiena *n. 6.* Sotus *libr. 8. de Just. q. 3. ar. 2.* Suarez *to. 2. de Relig. lib. 4. de Adjuratione c. 2. num. 8. & 9.* Leonard. Less. *lib. 2. de Just. c. 42. dub. 13. n. 70. & 71.* & latissimè probans ex multis scripturis, Sanctorum testimoniis, & rationibus, solvensque contrarias, & dicens, esse de fide. Valentia 2. 2. *disput. 6. q. 8. punct. 2. q. 2.*

Ratio verò, cur non imperativè liceat, est: quia Christus non reliquit potestatem Ecclesiæ adversùs dæmones, nisi ad eos arcendos, vel repellendos tanquam hostes, ne nobis noceant. Quod est ab eorum societate recedere: ut docent Sanchez *tom. 1. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 42. num. 19.* Et Ferdinandus de Castro Palao *de Adjuratione Disp. 4. punct. 4. num. 8.* At velle petere à dæmone, ut dicat, quomodo maleficium possit destrui, idem est, quòd ei præcipere, ut nos doceat modum, quo destrui possit maleficium: sic est uti ejus ministerio, & obsequio, quod pertinet ad quoddam pactum, & societatem cum ipso, saltem implicitam.

QUÆSTIO XI.

An licitum sit, quærere à dæmone, ut dicat: quis sit eorum princeps in illo corpore?

283

HÆC quæstio remanet soluta ex dictis supra *quæst. 3. bujus articuli.* & infra *quæst. 13.* ad quæ remitto Lectorem.

QUÆSTIO XII.

An licitum sit, quærere à dæmone, ut dicat, an talis persona, quam possidet, sit verè vexata?

284

Ridiculum est quærere à dæmone, ut dicat, an persona obsessa sit verè obsessa, necne.

QUàm sit ridiculum hoc quæsitum, & totaliter sibi contrarium, audias. Volunt isti Auctores, quòd Exorcista interroget dæmonem existentem in corpore Energumeni; & illum cogat ad veritatem fatendam per os Obsessi, dicendo: *Si talis persona sit verè obsessa, necne?* Quis non irrideat hujusmodi nugas indignas prorsus, quæ ab ore Ministri Ecclesiastici enuncientur! Si tu vis, ut dæmon per os Obsessi loquatur, nonne supponis, jam dæmonem verè, ac realiter talem personam possidere? Cur igitur vis quærere, ut ipse dicat, an sit verè vexata? Quid, si dæmon responderit, quòd non; sed humore melancholico esse affectam: quia (cùm sit adolescentula) maritum habet senem: vel dixerit, humoribus matricalibus esse perturbatam. An fortasse his verbis erit credendum? Facilè hoc crederent, qui negant

gant maleficia, obsessiones, ac possessiones dæmonum reales; quia hi, ut plurimùm, negant etiam esse dæmones, & Infernum, & Paradisum. At cùm supponamus, dæmonem loqui per os Obsessæ, consequenter supponimus, dæmonem esse in tali corpore ex dictis, & probatis supra *n.99*. Qui ergo audiret dæmonem loquentem per os Obsessæ, & crederet ei dicenti, Obsessam non esse Obsessam; sed humore melancholico, aut matricali affectam; potiùs scutica dignus esset, quàm munus exorcisticum exercere. Quis non apertè agnoscat, hujusmodi interrogationes ad aliud non proficere, quàm ad ignarum Exorcistam confundendum, & confusione refertum ad ultimum exitium perducendum?

QUÆSTIO XIII.

An licitum sit Exorcistæ, præcipere Dæmoni superioris ordinis, ver. gr. Lucifero, ut dæmones sibi inobedientes excruciet in Inferno. Item spiritui principali in corpore obsesso, & quòd secum educat totam societatem suam?

285

Plures Auctores docent, licitè posse dæmoni superiori imperari, ut inferiores expellat.

Refellitur ab Auctore.

HOC licitum esse, sustinent Sylvester Prieras *tract. pro Exorcistarum instructione*, Zacharias Vicecomes *in Comp. artis Exorcist. doctr.2.* Hieronymus Menghus *in Compend. artis Exorcist. lib.1. cap.4. & Fuste dæmonum cap.6.* & alii.

At quia horum opinio nulla probabili ratione fulcitur, dico, illicitum esse, ac superstitiosum, præcipere dæmoni superiori, sive existenti extra corpus, sive existenti intra corpus, ut cæteros inferiores spiritus expellat. Hoc apertè constat, sive consideremus hujusmodi præcepta respectu dæmonum, ad quos diriguntur: sive respectu potestatis, quam accepit Exorcista ab Ecclesia dæmones expellendi.

Ratione sumpta à parte dæmonum;

Si considerentur respectu dæmonum, quis non videat illa prorsus à dæmonibus parvipendi? Nam etsi in dæmonibus sit aliqua prælatio, & superbiæ instinctu unus alteri aveat dominari; (ut dicunt dicti Auctores, & concedunt omnes Theologi.) Hæc tamen prælatio, & aviditas dominandi non est in ordine ad bonum, & utilitatem hominis, qualis esset, si superiores expellerent inferiores; sed in ordine tantùm ad hominis perditionem. Immò licèt dæmones non se diligant mutuò, sed potiùs oderint; magis tamen odit quilibet dæmon homines, quàm alios dæmones: ut eruditè probat Abulensis *q.61. in cap.12. Matthæi. vers. Dicendum igitur*.

Quomodo ergo poterit Exorcista expellere dæmones inferiores mediante ministerio superiorum? An fortasse Exorcista majorem potestatem habet præcipiendi dæmonibus superioribus, quàm inferioribus? Quis hoc asseret? Si non potest compellere dæmones inferiores, ut sibi obediant, & exeant è corpore obsessi, quomodo poterit Luciferum evocare ex orco, ut veniat, & expellat illos dæmones, & eos excruciet in inferno? Vel compellere dæmonem superiorem in illo corpore, ut inferiores spiritus inobedientes expellat? An fortasse dæmones superiores sunt melioris conditionis, & inferiores sunt pejores, perversiores, & in malo obstinatiores? Sed hoc est falsissimum: quia dæmones superiores, cùm sint natura perfectiores, sunt etiam sapientia excellentiores, potentia strenuiores, & malitia iniquiores; ideòque cæteris inferioribus perversiores, ac in malo obstinatiores; sapientia enim, ac potentia utuntur, non ab bonum; sed duntaxat ad malum operandum. Quomodo ergo superiores obedient Exorcistæ, dum illos præsumit vel ex inferno evocare; vel (si sunt in corpore) eos compellere, ut secum trahant suam societatem, si in istis major inobedientiæ adest ratio? Nonne hoc apertè rationi rectæ repugnat?

§. I.

286

Non officit, dæmones hoc præstare jussos à Magis.

ESTò, quòd quandoque dæmones superiores ad præcepta Magorum, ac Maleficorum è corporibus obsessis expellant dæmones inferiores: si faciunt hoc, non alio

alio fine faciunt, quàm ut maleficium minus majori solvant maleficio, maleficium transferendo ab una in aliam personam (ut faciunt Magi, & Malefici) & ab homine malefico transferente adorationes, oblationes, prostrationes, cæteraque obsequia sibi exhibita recipiant. Nullo tamen pacto unus dæmon alteri præesse cupit, nec unus super alterum principatum affectat, ut homini prodesse queat; sed duntaxat ut malefaciat, ei damnum inferat in anima, vel in corpore, & tandem ad exitium perducat; ut docet Tostatus loco citato.

287 *Praxis describitur.*

Constituat ergo Exorcista juxta monita dictorum Auctorum, dæmonem principem super alios, ac præcipiat dæmoni principi constituto; ut suo utatur jure, cæteros inferiores è corpore obsesso expellendo, magna promittet; sed nulla servabit; nondum tempus adesse talis ejectionis, sed opportuno tempore omnia executurum, asseverabit: priùs oportere, talem herbam quærere, ut ejus suffitu rebelles torqueantur spiritus: talem lapidem investigare, ut ad collum appensum deferat, qui non poterit inveniri nisi cum maxima difficultate: Maleficum compellere, ut signa maleficii destruat: tot Ecclesias visitare: tot candelas offerre: adversùs orientem brachiis extensis tot vicibus orare: tot nomina incognita Angelorum proferre: cacumina montium scandere, ubi sit ædicula Deiparæ Mariæ dicata: aliaque id generis, quæ aliquam admixtam habent superstitionem, adimplere jubebit. Quinimmò quandoque unus, & idem spiritus se plures esse, finget: ac modò luciferi, modò alterius principis, nunc officiarii subalterni, nunc subditi vices geret, hisque aliisque hujusmodi technis incautum, decipiet Exorcistam; ipsumque nonnisi irrisionibus, contumeliis, conviciis, & ignominia affectum relinquet; ut experientia sæpiùs comprobarunt nimio suo malo, & dedecore plures Exorcistæ hujusmodi Auctorum quasdam superfluas, & illicitas sequentes traditiones: cùm genium diaboli non sit cæteris dæmonibus præesse, eosque coercere in hominis utilitatem, & solatium; sed tantùm in ejus ruinam, perniciem, ac damnationem.

In qua sæpiùs concurrunt multæ superstitiones.

§. II.

288 *Ratione sumpta à potestate Exorcistæ.*

Si verò considerentur præcepta in ordine ad potestatem, quam Exorcista à Deo, & ab Ecclesia accepit in Ordine Exorcistatus ad dæmones expellendos, illicitum est præcipere dęmoni existenti sive in inferno, sive alibi extra corpus obsessi, ut inferiores dęmones expellat. Ratio est: quia hoc est petere beneficium à dæmone, ad quod præstandum cogi non potest præceptis: Non enim Exorcistę data est potestas à Christo, cogendi dęmonem superiorem, ut inferiorem expellat; sed solùm data est potestas expellendi dęmones, qui in corporibus extiterint. Ergo petere illam expulsionem à dęmone superiori (etiamsi fiat præcipiendo) est velle ab eo beneficium habere: ac proinde est illicitum: Ita etiam tenet Ferdinandus à Castro Palao *de Adjuratione disp. 4. punct. 4. num. 9.*

289 *Sive divina virtute sit expulsurus. Quod non conceditur.*

Si autem dęmon superior, cui præcipis alios expellere, sit in corpore obsessi unà cum aliis dęmonibus inferioribus, quæro à te, ò bone Exorcista: qua virtute, putas, quòd ille dæmon superior sit inferiores expulsurus? an divina, vel dæmoniaca? Non divina: quia Deus non promisit Ecclesiæ, nec docuit, se velle virtutem suam dæmonibus communicare ad dæmones expellendos, cùm potiùs conveniens fuisset, hoc per Angelos Beatos adimplere; quod tamen non fecit; sed quando Ecclesiæ communicavit potestatem dæmones expellendi; id se facturum promisit, non per dæmonum ministerium; sed per Ecclesię idoneos ministros; vel quoscumque fideles perfectè credentes in nomine suo; à quo statu, ac conditione dęmones penitùs sunt extorres.

290 *Sive naturali sua virtute: Quod est illicitum.*

Si tandem dæmon superior eos sua virtute naturali expellat: vel hoc facit invitus, & coactus à Deo; vel voluntarius. Non invitus: quia etsi Deus quandoq; utatur ministerio dæmonum ad aliquod opus peragendum; in ministeriis tamen ecclesiasticis non utitur ministerio dęmoniaco; nec convenit illos cogere ad aliquid operan-

operandum in hominis obsequium, & utilitatem, cùm hoc possit vel per seipsum, vel per Angelos bonos: (nisi aliquando ob aliquam specialem sanctitatem alicujus hominis, vel singularem rationem, quæ in continuis ministeriis ecclesiasticis non præsumitur.) Ergo si superiores dæmones aliquando obediunt Exorcistæ, inferiores expellendo, hoc faciunt voluntariè, ut Exorcistas incautos decipiant, cùm præceptis divinis, ac Sanctissimo Dei nomine abutuntur, virtutem divinam suopte Marte ad diabolicam applicantes, & seipsos saltem implicitè dæmoni quodammodo mancipantes, dum à dæmone beneficium postulant. Consequenter arguunt, adjurationes Ecclesiæ insufficientes esse ad dæmones inferiores expellendos, dum pro eorum expulsione confugiunt ad dæmones superiores; Ergo nulla ratione hoc licere potest.

Licita tantùm sunt Exorcistæ, quæ ex potestate à Christo accepta expulsioni dæmonum conducunt.

Neque obstat, hanc petitionem, seu præceptum conducere expulsioni, ut inde inferas tibi licere: quia solùm ea, quæ expulsioni conducunt ex potestate à Christo accepta, licita tibi sunt; non ea, quæ ex voluntate dæmonis conducunt, qualis est hæc petitio, vel præceptum: quia (ut suprà dixi) Christus non dedit potestatem dæmones expellendi per alios dæmones, ergo nec Exorcista potestatem habet præcipiendi: Et ita tenet Sotus *lib. 8. de Justitia, quæst. 3. ar. 2.* Suarez *tom. 1. de Religione. lib. 2. de Superst. cap. 18. n. 8.* Lessius *lib. 2. cap. 44. dub. 6. n. 46.* Sanchez *lib. 2. sum. c. 42 num. 21.* & Ferdinan. à Castro Palao *loco cit.*

291 Potes tamen, ò bone Exorcista, præcipere dæmoni superiori, ut perfectè exeat cum omnibus satellitibus suis: quia tunc non solùm ipsi, sed omnibus ejus satellitibus expulsionem præcipis. At si superiori dæmoni præcipias, ut exeat è corpore, & exeundo pellat secum quemcumque dæmonem inferiorem ibidem existentem, videtur non licere: quia illo modo petendi convinceris, te non expellere dæmones inferiores; sed dæmonem superiorem illos ad tui petitionem expellere; teque indigere auxilio dæmonis ad illos expellendos. Eaque de causa Sotus, Suarez, Lessius, Sanchez, ac reliqui Doctores absolutè affirmant, non licere præcipere dæmoni superiori, ut inferiorem pellat. Præterquam quòd tale præceptum superfluum est. Nam si virtus adjurationis efficax fuit ad pellendum superiorem dæmonem, à fortiori inferiorem pellere poterit. Nulla ergo necessitas est, petendi à superiori, ut inferiorem pellat.

QUÆSTIO XIV.

An sit licitum Exorcistæ, dæmonem in locis desertis alligare?

292 *Illicitum est, velle dæmonem in desertis alligare. Constat ex verbis Evangelii.*

Dico absolutè, hoc esse illicitum. Ratio est: quia potestas Exorcistæ sive ratione Ordinis Exorcistatus, sive per fidem in Nomine Jesu, est tantùm ad dæmones eiiciendos, & non ad terminum, seu locum ejectionis assignandum; ut constat ex verbis Evangelii Marci 16. *In nomine meo dæmonia eiicient*; Ita tenet etiam Castro Palao *loco cit. n. 12.* Nec Deus promisit concurrere, nisi ad ejectionem, non ad alligationem in desertis locis, aut alibi. Constat etiam ex potestate, quam Christus tradidit suis Discipulis dæmones eiiciendi Matthæi 10. Marci 3. & Lucæ 9. ubi sic habetur; *Convocatis duodecim Discipulis suis, dedit illis potestatem spirituum immundorum, ut eiicerent eos.* ubi Tostatus *qu. 16. super cap. 10. Matthæi,* ait, *Potestas eorum se extendebat solùm ad eiiciendos eos è corporibus*, ideft ab hominibus, & rebus ad homines spectantibus. Nihil enim aliud facere poterant. Idem dicendum de iis, qui dæmones alligant in parvo digito pedis.

293 *Nihil obstat objectio de Asmodæo alligato à Angelo Raphaele in deserto.*

At dicent aliqui, Asmodæum, à quo Sara filia Raguelis, & uxor Tobiæ junioris obsessa erat, fuisse alligatum in deserto superioris Ægypti per aliquod temporis spatium. Sed de hoc sanè non est mirandum, cùm unus Angelus sive bonus, sive malus (si alio superior sit virtute) illum alligare, ideft detinere possit in aliquo loco sua virtute naturali; ut docet Delr. *Disq. Magic. lib. 2. q. 30. sect. 2.* Si verò sit

rò sit Angelus sanctus, etiamsi sit inferior dæmone virtute naturali, nihilominus per gratiam à Deo acceptam (quamvis sit minimus Angelus Paradisi) superior est omnibus dęmonibus: ideò virtute divina, ac supernaturali potest alligare quemcunque dęmonem cujuscumque ordinis sit, ac conditionis. Exorcista autem nullam habet facultatem; non naturalem, cùm longè sit inferior quocumque dęmone, cui nulla potestas super terram comparari valet. Non supernaturalem, ac divinam; quia non constat per Scripturam sacram, Deum promisisse, se ad hujusmodi precepta facta ab Exorcista virtute sua divina præstò adfuturum ad dæmones alligandos, ubicumque placuerit Exorcistę.

Quòd verò à Sanctis Viris aliquando dęmones fuerint alligati: ut docet Tostatus *q.*132.*in c.*8.*Matth.* & ex eo Sanchez, Thyreus, & alii recentiores, quando hoc factum sit, & quomodo, hoc non dicunt, nisi de Raphaele (de quo suprà) qui non erat Exorcista, nec homo, sed Angelus.

Sed estò quòd ab aliquibus aliquando factum fuerit, hoc ex Dei speciali inspiratione, & singulari ipsius auxilio ob eorum maximam sanctitatem, & sub conditione divini beneplaciti factum esse, credendum est.

QUÆSTIO XV.

An Exorcista potestatem habeat dæmones mittendi in Infernum?

294 *Antiqui Exorcistæ putant, se posse mittere dæmones in infernum.*

SI antiquorum Exorcistarum mentem sequi vellemus, dubio procul quęstionem solveremus affirmativè. Nam passim in exorcismis ab ipsis collectis, quos quotidie prę manibus habent Exorcistę, legunt sequentia verba; *Præcipio vobis dæmones, &c. ut statim recedatis ab hac creatura Dei, numquam ad eam redeuntes; ad locum, ubi deinceps nullam creaturam Dei lædere possitis, protinus ire festinetis, &c. alioquin in virtute D.N. Jesu Christi in stagnum ignis, & sulphuris vos præcipito, & æternaliter condemno.* Et sępiùs repetunt hujusmodi verba in suis conjurationibus, quibus mittunt dęmones in profundum abyssi: dicentes: *Conjuro te, &c. ut dicas mihi: quis est ille, qui debet te hinc expellere, & eiicere: Alioquin mittam te in profundum inferni, & abyssi cum sequentibus tuis, &c.* Passimque repetunt sequentia verba: *Cedite hinc maledicti dæmones, alioquin mittam vos in profundum inferni in loca pęnarum magnarum, de quibus non exibitis.* Et addunt aliqui: *Et in casu inobedientię, nisi vis incurrere illicò pœnam annorum centum mille, & alias maledictiones arbitrio meo, &c.*

295 *Opinio eorum est temeraria, & vana.*

At dicant mihi isti Exorcistę, qui hujusmodi ediderunt exorcismos: in qua parte Evangelii, vel in quo divinę Scripturę loco invenerunt, sibi hanc à Deo communicatam esse facultatem, ut ad gehennam infernalem dęmones mittere, ac detrudere, eisque pęnas ad arbitrium suum imponere, & augere valeant? Qua virtute, qua ratione, quo jure, & qua potentia illuc eos mittere, ac deportare prętendunt? Estò ex Evangelii Marci ultimo verbis illis: *In nomine meo dęmonia eiicient:* & ex Ordine Exorcistatus potestatem habeat Exorcista dęmones eiiciendi ex corporibus obsessis, & è rebus ad usum hominis spectantibus: non tamen facultatem accepit eos mittendi in infernum, & pęnas illis ibi augendi: Hoc enim est solius Judicis supremi, qui Joanni apparens in Apocalypsi c.1. ait: *Fui mortuus, & ecce sum vivens, & habeo claves mortis, & inferni:* quę verba explicans Primasius apud Cornelium à lapide ait: *Habeo potestatem, diabolum, qui est auctor, & preses mortis, & inferni, judicandi, & condemnandi.*

Sacra Scriptura testatur.

Quibus verbis, Pannonius, Alcazar, & alii dicunt, Christum seipsum & mortis, & inferni herum, & dominum manifestasse; ac se liberum, ac plenum habere dominium, & imperium in mortem, & infernum; illaque Christo quasi Domino suo per omnia obsequi; nec quemquam invadere, nisi ex Christi nutu, ac imperio. Ideò tęmeritate non vacat, Exorcistam hanc sibi velle usurpare potesta-

 tem.

tem. Nec mirum, si à dæmonibus maxima præditis sapientia sæpiùs subsannetur, & irrideatur, omnesque ejus conatus fiant irriti. Quod benè probat Tostatus *quæst. 60. in cap. 10. Matthæi.* dicens: *Potestas data Apostolis super dæmones non fuit absoluta, ita ut possent quicquid vellent super dæmones; sed solùm ut possent eos eiicere:* ut colligitur ex littera Evangelii eodem capite, ubi habetur: Christum dedisse illis potestatem spirituum immundorum, ut eiicerent eos. Nec major potestas datur Exorcistis ab Ecclesia, quàm à Christo suis Discipulis communicata fuerit.

§. I.

296 *In præceptis præmissis sibi contradicunt dicti Auctores.* SED quæso, sapiens lector, videas, & attentè prædictorum præceptorum consideres confusionem, ac contradictionem. Dicunt, ac minantur dæmoni isti Exorcistæ his verbis: *Cedite hinc, & exite ex corpore istius Creaturæ Dei, alioquin mittam vos in profundum abyssi, &c.* & alibi: *Conjuro te, &c. ut dicas, quis est ille, qui debet te hinc expellere: Alioquin mittam te in profundum inferni, & abyssi, &c.* *Ratio dictat.* Dic mihi, bone Exorcista: si dæmon noluerit obedire exeundo ex corpore obsessi, vel tibi respondendo, ac dicendo: quis sit ille, qui debeat eum expellere? quid facies, ut valeas illicò eum mittere in infernum? forsan eum ligabis fune, vel catena ferrea? Si non vult tibi obedire in his, quæ videtur esse tui juris, quomodo obediet in his, quæ tuam excedunt facultatem? An aliquo adunco fereo illum extrahes ex corpore obsessi, & ligatum per tuos satellites mittes in infernum? Nonne hæ sunt minæ puerorum? Tu non vales auctoritate tibi tradita ab Ecclesia dæmonem expellere ab obsesso, & putas illum detrudere in infernum, quod munus est solius Judicis supremi! Si dæmon non exibit ex illo corpore, permanebit utique in illo, nisi à virtute superiori expellatur. Ubi invenisti, quòd Deus umquam promiserit, ad præcepta Exorcistæ divina sua virtute dæmonem detrudere in infernum? Quare scias, mi Exorcista, quòd licèt Deus concurrat virtute sua ad dæmones expellendos, quando debito modo Exorcista præcipit, & omnia adsunt requisita, nedum ex parte Exorcistę; sed etiam ex parte obsessi, & expulsio est salutaris: Non tamen Deus concurrit ad omnia quæcumque voluerit Exorcista dæmonibus præcipere; Idcircò antequam præcepta formes, sis valde cautus, & priùs consideres omnia, quæ ad dæmonis conducunt expulsionem, ne pro expulsione irrisionem, ignominiam, ac confusionem consequaris.

QUÆSTIO XVI.

An peccatum sit grave, de vanis, & inutilibus, & fortè nocivis, & iis, quæ ad expulsionem non conducunt, dæmonem interrogare?

Peccatum est, de vanis, & inutilibus dæmonem interrogare. RESpondetur, dubio procul peccatum esse: Quia ad ea interroganda non est data potestas Exorcistis. An verò hoc semper sit grave peccatum, non ita certum est. Et quidem in aliquibus casibus indubitatum est, grave esse peccatum.

Quibus casibus sit grave peccatum. Primò: Si ex interrogatione aliquod occultum peccatum proximi timetur manifestandum: quia dare occasionem absque necessitate, ut proximus infametur, injustum est.

Secundò: Si interrogatione longos etiam vanarum rerum, & inutilium sermones multiplices: quia adest periculum, quòd dæmon iis interrogationibus aliquos errores misceat; & præcipuè, quia signum est amicitiæ, absque necessitate cum dæmone longos miscere sermones.

Tertiò: si adsit finis addiscendi, quia est dæmonis honoratio, eum velle habere in magistrum. Quod à fortiori procedit, si certam fidem ejus responsis concedas.

Nam

Nam licèt dæmoni fides dari possit in iis, quæ exorcismis Ecclesiæ coactus manifestat, dummodo non contrarientur veritati Sancti Evangelii, auctoritati Sanctorum Patrum, rectæ philosophiæ, ac bonis moribus; In aliis tamen, quę ipse sponte dicit, ei fides non est præstanda: Dixi, dummodo non adversentur veritati Sancti Evangelii, &c. quia multoties dæmon fingit, se dicere aliqua coactum, quę adversantur veritati evangelicæ, &c. Dum enim Exorcistæ dæmones interrogant, *per quem Sanctum, per quam personam, per quæ verba sit expellendus: qua die, hora, & loco sit egressurus: quomodo maleficium sit destruendum, & alia, de quibus supra*, licèt Exorcista hoc faciat per præcepta nomine Jesu interposito; nihilominùs dęmon multa respondet à veritate aliena: quia hujusmodi interrogationes sunt illicitæ: in eo sensu, quem posuimus supra *n.*278. idcircò illi fides non est pręstanda.

298 Quartò: Si deprecativè, & non imperativè interroges: quia interrogatio deprecativa est signum amicitiæ, & nota subjectionis. Subiicit enim se dæmonibus, qui dæmones precatur: ut quosdam fecisse Exorcistas in Civitate Penarum, narrat Zacharias Vicecomes *par.*1.*Complem.art.Exorcist.doct.*8. Quo scelere quid gravius? Est enim velut quoddam transfugium ad Dei, & hominum hostes, cum quibus per consequens nullum fœdus, neque implicitum est ineundum; sed perpetuę gerendæ inimicitiæ; ut numquam fas sit, aut deprecando, obsequium: aut rogando, recessum ab eis quoquomodo postulare. Ita tenent D.Thom.2.2 *q.*9.*ar.*2. D. Antonin.2.*par.tit.*12.*c.*1.*§.*5.Sotus *lib.*8.*de Just.c.*3.*ar.*2.Navarrus *c.*11. *num.*28. Suarez *tom.*2.*de Religione tract.*4.*de Superst.lib* 4.*de Adjurat. c.*2. Sanchez *lib.*2.*in præcepta Decalogi cap.*42 *n.*19.*&* 25.Layman.*tom.*2.*lib.*5.*tract.*9.*c.*14. *nu.*7. Ferdinandus à Castro Palao *de Adjuratione disp.*4.*punct.*4.*n.*6.& Bonacina *tom.*2.*disp.*4. *quæst.*1.*punct.ult num.*9.

§. I.

299 *In materia levi tantùm esse veniale, censent plures Auctores.*

VErùm ex levitate, & curiositate in materia levi unam, vel alteram rem vanam interrogare non deprecando, sed imperando, neque fidem certam adhibendo: ver. gr. quòd Exorcista imperet dæmoni, ut moveat lapidem, vel aliud simile, plures, gravissimique Doctores censent, non excedere culpam venialem. Sic Sylvest.*verbo Adjuratio quæst.*5.*in fine, & q.*7.Cajetanus 2.2.*q.*90.*ar.*1. *ad finem.* Sotus *lib.*8.*de Justitia q.*3.*ar.*2.*circa solutionem ad* 2.Navarrus *sum.c.*12.*num.*28.Valent.2.2.*disp.*6.*qu.*8.*punct.*2.*circa finem, vers.ad tertium.* Suarez *loco citato cap.* 2.*nu.* 9.Lessius *lib.*2.*cap.*42.*dub.*13.*n.*71. Sanchez aliis relatis *lib.*2.*sum.cap.*42.*n.*25.Bonacina *loco citato n.* 25. Ratio est: quia hæc interrogatio non videtur notabile signum benevolentiæ, & amicitiæ cum dæmone.

300 *Mortale esse peccatum, docet Castro Palao.*

Cęterùm verius existimat Ferdinandus à Castro Palao *de Adjuratione dis.*4.*pun.* 4.*n.*8.(per se loquendo) quamlibet interrogationem, quę ad expulsionem non conducit, quamlibetq; petitionem vani operis præstandi, mortale peccatum esse: Quia hoc petere non potes imperio, sed deprecatione. Non enim habes potestatem compellendi dæmonem ad hoc pręstandum: Quia non habes potestatem naturalem, ut de se constat. Nulla enim humana potestas ei comparari potest. Neque etiam habes potestatem à Christo acceptam: qui solùm ad expulsionem, & conculcationem dęmonis eam concessit. Ergo non imperio, sed deprecatione petis; tametsi verbis imperativis utaris. Petere autem deprecando, ipsemet Sanchez docet, semper esse mortale. Ergo semper est mortale illa interrogatio, & petitio. Et confirmo: Dæmon nec cogitur interrogationi respondere, neque opus illud postulatum præstare; sed spontè respondet, & postulatum præstat. At cùm nihil dæmon spontè faciat, quod ob ejus obstinationem non fit ex odio Dei, & ad obscurandam ejus gloriam, & nostram perditionem procurandam, grave peccatum esse videtur, absque necessitate occasionem dare, hæc peccata tam gravia committendi, quibus dehonestatur Deus, & nos offendi possumus. Hæc Castr. Pal.

QUÆSTIO XVII.

An licitum sit Exorcistæ, præcipere dæmoni sub pœna excommunicationis, ut Energumenum ampliùs non divexet?

301 *Illicitum est, præcipere dæmoni sub pœna excommunicationis.*

NON desunt Exorcistæ, qui in suis exorcismariis talia præcepta formant, passimque veluti prælati formidabilem totius auctoritatis machæram depromentes, excommunicationis majoris, & minoris latæ sententiæ mucrone dæmonem compellere tentant, ut è corpore Obsessi exeat aut nubes, animalia, bruchos, & id generis irrationalia insectantur, quasi dæmones, ac illa irrationalia sint excommunicationis capacia.

Ratio est manifesta.

Illicitum ergo est dæmoni præcipere sub tali forma: cùm dæmon, & irrationalia sint extra Ecclesiam militantem: *De his, quæ foris sunt, nihil ad nos. c. Gaudemus. de Divort. seu Consort.* Blasphemum insuper est, hanc sacram Ecclesiæ censuram sic derisui, & ludibrio habere: non secus ac si quis sub pęna excommunicationis latæ sententiæ juberet canibus, ne latrarent, & lupis, ne ulularent; aut vulpem absolveret à rapinis gallinarum, &c. Ita docent Suarez *tom. 5. par. 3. disp. 5. sect. 1.* Sanchez *lib. 2. in præcepta Decalogi c. 42. num. 32.* Baucius *in Miscellaneis pract. tract. 1. ibi Quartò petes*, & Lupus *Comment. Edicti S. Inquis. par. 3. lib. 22. dist. 4. art. 1. diffic. 3.*

QUÆSTIO XVIII.

An sit licitum Exorcistæ, dæmoni præcipere, vel irrationabilibus per terminos judiciarios?

302 *Superstitiosum est instituere litem cum dæmonibus.*

SOlent nonnulli, ut dæmonem expellant ab aliquo loco: vel ab ejus jurisdictione aliquem Magum, vel Maleficum volentem se ad Deum convertere, eripiant, ac in libertatem asserant, litem instituere, constituere Judicem, & duos Advocatos, qui litem contestentur, in qua servantur processus ordinarii, & cætera acta judiciaria perficiuntur. Sic hoc nostro ævo in variis Italiæ Civitatibus actum fuisse, à testibus fide dignis audivi. At hoc illicitum esse, ac superstitiosum, ratio ipsa dictat. Nam quo jure, aut qua ratione autumant dæmonem compellere, à tali loco exire, ac Magum pænitentem derelinquere? An humana, vel divina? Si humana; hallucinantur utique: quia dæmon, cùm sit sapientissimus, & doctrina super omnes homines maximè polleat, Advocatum, qui partem suam gerit, subtilibus instruet rationibus, & in somnis phantasiæ, imaginativæ, ac memoriæ sensitivæ subtilissima, ac validissima suppeditabit argumenta; immò ipsemet scripturis hoc præstabit, (sicut alicubi præstasse quidam referunt) quibus alter domini loci, vel Magi pœnitentis Advocatus obrui, necesse sit; Sicque uterque manifesto se periculo exponunt, iste, ut diaboli technis, ac fallaciis confundatur, & confusus nesciat, quid loqui: ille verò auxilium à dæmone, favorem, & obsequium expectandi, ac recipiendi: quod gravissimum superstitionis est peccatum: ut docent D. Thom. 2. 2. *q.* 90. *art.* 9. & ibi Cajetanus *art.* 1. D. Anton. 2. *par. tit.* 10. *c.* 8. Sylvest. *verb. Adjuratio q.* 7. Tabiena *nu.* 6. Sotus *lib.* 8. *de Just. quæst.* 3. *ar.* 2. Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 4. *de Adjurat. c.* 2. *num.* 8. & 9. Lessius *lib.* 9. *de Just. c.* 42. *dub.* 13. *num.* 70. & 71. Armilla *verb. Adjuratio in fine*, & Sanchez *lib.* 2. *in præcepta Decalogi cap.* 42. *num.* 19.

Sive ratione humana fiat.

303 *Sive auctoritate divina.*

Si verò putant ratione, & auctoritate divina dæmonem compellere è tali loco discedere, Magum pœnitentem in libertatem asserere: tunc, cùm hæc potestas competat Exorcistæ à jure divino, & ipsi communicata sit ab Ecclesia independenter à voluntate dæmoniaca, cur ponere sub lite, quod certum est? Nonne

Ecclesiam maxima afficiunt injuria? Nam si loquamur de loco à dæmone possesso: cùm possessio hujusmodi sæpè fiat, divina permittente voluntate, ob aliquod dominorum, vel incolarum ibi patratum crimen: hortetur Exorcista loci dominos, vel habitatores, ut per pęnitentiam, orationem, & eleemosynam divinę justitiæ vindicanti satisfaciant, ex præcordiis ad Deum confugiant, & totam suam in Deum collocent fiduciam; & confidant, quòd Deus, mediante potestate Ecclesię suis ministris communicata, Dæmones vertet in fugam; ideòque talem locum deserent. Nec sub lite ponat Dei, & Ecclesiæ potestatem: quia sic & Deo, & Ecclesiæ maximam infert contumeliam. Si verò loquamur de Mago, aut Malefico ad Ecclesiam confugiente: tunc si credas, hominem viatorem, (etsi diabolo per pacta, ac publicas conventiones se devoverit, eique & corpus, & animam tradiderit, promiseritque nunquam ad Deum se conversurum, ac peccatorum suorum acturum pænitentiam,) adhuc per liberum arbitrium posse dæmoni abrenunciare, ad cor redire, pacta scindere, syngrapham destruere, peccata deflere, ac detestari, à dæmoniaca se eripere potestate, & à Deo peccatorum suorum veniam obtinere, (sicut verè, & infallibiliter Deus veris promittit pænitentibus, Ezech. c. 18. dicens: *Si impius egerit pænitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, & fecerit judicium, & justitiam: vita vivet, & non morietur: omnium iniquitatum ejus, quas operatus est, non recordabor.*) Si credis, inquam, quòd Magus, & Maleficus per actus liberi arbitrii divina adjutus gratia verè possit pænitere, & à diaboli tyrannide se subducere, cur vis ponere sub lite, ac dubio, quod certum est, ac de fide tenendum? Dum ergo vis litigare de hoc, quod Catholica docet fides, ostendis te nutare in fide.

Tunc fit præjudicium potestati Ecclesiæ.

Ac libertati arbitrii.

§. I.

304 *Superstitiosum est, litem instituere contra irrationalia.*

IDipsum prorsus fatendum de iis Adjuratoribus, qui vindicant sibi artem quandam, aut potestatem peculiarem, ut à Deo concessam, expellendi, necandique campi bruchos, locustas, cantaros, & alia insecta, atque vermina, quæ fructus, radices, & semina depascuntur, & spem agricolarum deludunt: & tales multis in locis, ut refert Delrius *Disquis. Magic. lib. 3. par. 2. q. 4. sect. 8.* solent à rusticis quotannis magno pretio accersiri.

Praxis quorundam ostenditur.

Praxis esse solet hujusmodi: Impostor iste se judicem constituit: comparent coram eo duo procuratores: Unus causam populi agens fungitur vice accusatoris. Alius à Vicario Episcopi, vel Regio officiato loci constitutus vicem subit Rei pro locustis, vel aliis insectis: Litem contestantur, & servantur processus ordinarii, omnes tricæ, ac moræ, ac dilatorii termini. Tandem in causa concluditur, & bellus Judex fert sententiam, qua insecta illa, jubet, intra certum dierum spatium terminis illis territorii excedere, sub pæna excommunicationis latæ sententiæ, &c.

305 *Improbatur Ratione.*

Quis autem est tam ignarus, qui dictam artem non judicet prorsus illicitam, & superstitiosam? Apertior enim est hic superstitio, quam ut queat tegi. Quare jure meritò ab omnibus Doctoribus Sanctis condemnatur: eò quòd lis instituatur contra creaturam irrationalem, quæ quid agatur, nec scit, nec sentit, nec potest intelligere; propterea quis non agnoscat, injustam esse excommunicationem latam in eas creaturas, quæ nec mortaliter, nec venialiter peccare possunt? Et si lis intentetur adversùs dæmones, à quibus fortasse moventur, adhuc illicitum est, illos accusare: aut defendere: ut supra latè probavimus *nu. 302. & 303.* Et ita docent Sotus *lib. 5. de Justit. quæst. 12. art. 2. in fi. & lib. 8. quæst. 3. art. 3. in fi.* Navar. *lib. 5. Consil. tit. de sent. excommu. in 1. edit. toto consil. 5. in 2. toto consil. 2.* Cirvelus *de Superst. 3. par. c. 10.* Valentia 2. 2. *disq. 6. q. 8. punct. 2.* Delrius *Disquisit. Magic. lib. 3. par. 2. quæst. 4. sect. 8. & in Anacephaleosi monit. 11.* Sanchez *lib. 2. in præcepta Decalogi cap. 42. num. 39.* & Henriquez *lib. 13. de excomm. cap. 25. num. 1.*

Auctoritate.

QUÆSTIO XIX.

An licitum sit Exorcistæ medicinas corporales obsessis, ac maleficiatis applicare?

306 *Scientia requisita in perfecto Medico.*

AD quæstionem dico, neminem licitè posse, ac sine peccato artem medicam exercere, nisi in ea sit peritus, ac communiter à peritis illius facultatis reputetur idoneus. Qui sic reputari dicitur, si non secundùm propriam voluntatem; sed juxta artis medicæ scientiam regulatur, attentè, & diligenter considerando, & observando.

Respectu personarum.

Raynerius de Pisis in Pantheologia de pænitentia à cap. 29. usque ad 33.

Primò in personis complexiones corporum, dispositiones humorum, varietates temporum, discretiones sexuum, ac diversitatem ætatum: Quia alia medicina danda est debili, alia forti propter constitutionem corporum. Alia cholerico; alia phlegmatico; alia sanguineo; alia melancholico propter diversas dispositiones humorum. Alia in hyeme; alia in æstate; alia in vere; alia in autumno propter varietatem temporum. Alia viro; alia mulieri propter diversitatem sexuum. Alia tandem juveni; alia seni propter varietates ætatum.

307 *Respectu infirmitatum.*

Secundò in infirmitatibus considerando Diuturnitates; quia quantò morbus est diuturnior, ac prolixior, eo fortiori, ac validiori indiget medicina. Diversitates: nam simplex morbus medicina simplici, & per contraria est curandus. Contrarietates: contra enim causam infirmitatum calidam, frigida debet esse medicina; & è converso; ita quòd semper contraria contrariis curentur. Quantitates: quia secundùm quantitatem morbi debet esse quantitas medicinæ. Qualitates denique: nam quando morbus causatur ex repletione, cura debet esse per evacuationem; & è contrà quando infirmitas causatur ex inanitione, tunc cura debet esse per restaurationem.

308 *Respectu medicinarum.*

Tertiò in medicinis attendendo varietatem, nempè quæ medicina sit morbi corporalis ad extra attractiva: quæ immutativa: quæ digestiva; quæ laxativa: quæ constrictiva; quæ curativa: quæ aperitiva: & quæ sanitatis conservativa.

309 *Respectu herbarum medicinalium.*

Quartò considerando in herbis medicinalibus vires: eorum qualitatem, ac graduum diversitatem, videlicet quæ medicinalis sit calida; quæ frigida: quæ humida; quæ sicca: & in quo gradu habeat ista: an in primo: vel in secundo; vel in tertio: aut in quarto.

310 *Respectu curarum.*

Quintò denique considerando in curis qualitates, & varietates, ac cætera, de quibus latissimè Medici tractant in suis pharmacopæis, ac medicis institutionibus.

Quorum omnium sufficientem debet habere notitiam, qui prætendit licitè, ac tuta conscientia ægrotis medicinas exhibere corporales; ut docet Sylvest.

§. I.

311 *Exorcista ignarus prædictorum illicitè ægrotis corporales medicinas exhibet. Error gravissimus Exorcistarum ostenditur.*

EN modò, mi curiose Exorcista, qui in alienam messem falcem mittere præsumis: tu te ipsum judica, an licitè, ac tuta conscientia valeas obsessis, ac maleficiatis medicinas exhibere corporales. Edissere, quis te edocuit, agnoscere corporum constitutiones, dispositiones humorum, & id generis in personis alia necessariò attendenda? Cujus Doctoris præceptis fuisti imbutus ad cognoscendas infirmitatum diversitates, contrarietates, quantitates, & qualitates? In qua palæstra medica secernere didicisti medicinas attractivas ab immutativis: digestivas à curativis: laxativas à constrictivis; aperitivas à conservativis? Quas pharmaceuticas institutiones, pharmacopæas, sive antidotaria pervolvisti, ut herbarum medicinaliũ vires, qualitatem, ac graduum diversitatem probaveris? Quanto tempore ægrotorum curis operam navasti, ut de eorum qualitatibus, ac varietatibus periculum feceris; ægrotisque necessaria ad sanitatem consequendam, ac conservandam præcepta tradideris? A quo Collegio, vel Universitate concessa est tibi medendi facultas?

ras? Quid respondes ad hæc? Nescis quid loqui! Nonne vides, dum secundum tuam voluntatem; non sequendo artis medicinæ regulas, ægrotis medicamina præsumis exhibere corporalia, cæcus es, & dux cæcorum? Cæcus inquam: quia operaris sine lumine rationis; nec artis medicæ scientiam, ac præcepta calles. Et licèt videaris in cęlum lęvam porrigere, astraque indice notare, dum cælestium influxum, ac rerum medicinalium exploratorem, expertumque te jactitas; te tamen prodis caput asini habéntem: quia non capit mens tua res humanas, nec sensus res divinas; abuterisque ratione ad intelligendum, atque ipso corpore ad operandum. Fis dux cęcorum; nam ægroti, dum ad te confugiunt existimantes, propriis consulere morbis, cæci sunt, & palpitant in tenebris, fiuntque Corebo stultiores. Nullum enim discrimen ponunt inter album, & nigrum, inter lyncem, & talpam, inter luſciniam, & upupam, inter sapientem, & ignorantem. Hinc sequitur, *Dum cæcus cæco ducatum præstat, ambo in foveam cadunt*: (ut Jesus Servator noster admonet Matthæi 15.) Exorcista in foveam lethalis culpæ: Ægroti necis corporeæ.

§. II.

EXorcista in foveam tunc cadit lethalis culpæ: cùm ex notabili ignorantia, vel imperitia in sua cura nocet infirmo. Facit enim contra illud: *Non occides*: *de pęnit.d.1. cap. homicidium*. Ubi teste Augustino lib.19.contra Faustum cap.23. *Aperuit Dominus omnem iniquum motum ad nocendum fratri in homicidii genere deputari*. Et secundùm Ricardum tenetur infirmo ad ęquivalens, ex quo non potest resarcire principale; immò etiamsi sanitas sequatur, peccat mortaliter: quia exposuit se periculo peccati mortalis, idest operi, unde sequi potest notabile damnum proximo: Ita docet Sylvester *ver. Medicus q.1.* & Jacobus de Graffiis *l.2. Decis. aurear. cap.61. num.57.* Nec eum excusat ignorantia juxta illud Ovidii *Epid.* 19.

312 *Exorcista quando peccet mortaliter ægrotis medicinas tradendo corporales.*

Præteritæ veniam dabit ignorantia culpæ.

Neque involuntarium detrimentum: quia licèt hoc non intendat, nec velit directè; Voluntariè tamen exponit se ad illud, unde hoc natum est sequi, ut habetur 15. *q.1.c.meritò*, & §. *obiicitur de Lamech*: quia non sequitur traditiones artis: ut notat Petrus *in auth.Sed hodie, C.de judiciis*. Ideò ejus imperitia, & ignorantia culpæ annumerantur. *L.si quis fundum, §.Celsus, ff. loc. & l.imperitia, ff. de reg.jur.* Hoc tamen Panormit. *in c.ad aures, de ætat.& qualit.* limitat, quando assumit officium voluntariè. Secus si ex necessitate bona fide fecerit, quod potuit deficientibus Medicis: Ita Sylvest.& Jacobus de Graffiis *loco citato*.

Nec ipsum iuvat alia excusatio; nisi quòd medicinæ in libris sic ordinatæ inveniuntur. Sed & in hoc suam ipsemet Exorcista prodit ignorantiam, dum medicinas in libris ordinatas legens, documenta præposita pro talium medicamentorum usu necessaria omittit; legitque antecedens sine consequente: vel consequens sine antecedente: Vel nescit connectere antecedens cum consequente. Vel non novit distinguere inter propositiones de possibili, & de facto: inter universales, ac particulares: inter indefinitas, & singulares; ideò in penè innumeros incidit errores; ac tam imprudenter circa hoc se gerit, quòd sine aliqua cognitione; an talis persona sit maleficiata, vel aliqua naturali laboret ægritudine, prędictas medicinas, quas descriptas in libris reperit, illis præbet; & quot videt infirmos, tot maleficiatos esse judicat. Hoc testantur Valerius Polidorus *par.2. Dispers.dæmonum, cap.9.* Maximilianus ab Eynaten *in Manuale Exorcismorum par.1. instruct. 3.* Hoc illicitum esse, ait Sanchez *lib.2. in præcepta Decalogi, c.42.num.31.* Guilielmus Philiarcus *de off. Sacerdotis tom.1.par.2.lib.3.cap.11.* & Hieronymus Menghus de *Fuga dæmonum cap.10.*

313 *Ignorantem se prodit.*

Nec

§. III.

314 *Avarum se ostendit.*

NEc tantùm ignorantes; sed pecuniæ servientes, & avaritiæ studentes se ostendunt. Nam instar circulatorum aquas, oleum, & pulveres, aliosque liquores vendunt maleficiatis ad ipsorum maleficiales curandas infirmitates, nihilque honorem Dei, & clericalem dignitatem existimantes, de Exorcistis, qui debent esse, evadunt Simplicistæ, Pseudomedici, & Circulatores, hanc, vel illam herbam contra dęmones quærentes, medicinas, pulveres, & his similia maleficiatis, & à dęmone obsessis absque alio consilio Medicorum præbentes, etiam contra præcepta, regulas, & ordines in libris hujus artis præscriptos temerariè sibi officium Medicorum usurpant, ut magis possint augere pecuniam: sic mundum scandalizant, hoc sacrum exercitium deturpant, & reputationem, honoremque à veris auferunt Exorcistis. Ideò jure meritò dici possunt in foveam cadere lethalis culpæ; præter irregularitatem, quam incurrunt, dum cum ipsis spiritibus immundis quandoque etiam animas quorundam ex ipsis corporibus excutiunt: Ita etiam contra hujusmodi Exorcistas invehitur, ac de eis conqueritur Menghus *loco citato*.

§. IV.

315 *Ægroti ut cæci in foveam necis corporeæ cadunt.*

PAri modo Ægroti ab hujusmodi Exorcistis ducti, ut cæci cadunt in foveam necis corporeæ. Experientia enim rerum magistra docet in dies, eorum, qui ab hisce Exorcistis, vel Religiosis, vel etiam mulierculis, aliisque hujusmodi pseudomedicis alexipharmaca sumpserunt, puta anthimonium præparatum, cataputiam, scammonium, elleborum, colocynthidem, ac cætera hujusmodi medicamina pro sanitate consequenda, plures festinanter viam universæ carnis esse ingressos. Sic fatetur Zacharias Vicecomes *in Complem. art. Exorcist. loco cit.* se vidisse aliquos Exorcistas sine consilio Physicorum medicamina ægrotis exhibentes, eos occidisse. Unde etiam Alexander Albertinus *in suo Malleo dæmonum in epistola nuncupata, Documentum ad vexatum*, sic eum admonet: *Te hortor, si quis Religiosus tibi vellet corpoream exhibere medicinam, quòd eam omnino respuas, nec ullo modo sumas: quia ego propriis oculis vidi nonnullos juvenes vesperè à quodam Religioso aliqua sumpsisse medicamina, qui post sex, vel septem horas ultimum obiere diem; quod mihi maximum fuit scandalum*. Hoc idem evenisse in territorio Bergomensi egomet audivi.

Quare cùm maleficio additur morbus naturalis, sive à causa naturali, sive à dęmone excitatus, infirmus se committat Medico, qui disponat sicut expediens judicaverit. Et licèt varii Auctores suis exorcismariis varia corporalia apposuerint medicamina; multas tamen circunstantias addiderunt, quæ nec observantur, nec intelliguntur à multis.

§. V.

316 *Exorcistæ, quãvis in arte medica periti, prohibentur corporeas medicinas exhibere.*

SEd esto quòd plenam, atque perfectam habeat Exorcista artis medicæ notitiam, adhuc illi onus medicinas corporeas exhibendi, non incumbere nemo est, qui ambigat. Clericis enim, qui sunt in sacris, vel etiam in minoribus constituti (dum tamen sint sufficienter beneficiati) secundùm Raynutium non licet operari in medicina physica, nisi gratis, pro miserabilibus personis, vel consanguineis; nec tunc ubi posset esse periculum. Quod etiam in claustralibus districtiùs est observandum, ut habetur in titulo *Ne Clerici, vel Monachi sæcularibus negotiis se immisceant*.

Hoc idem in Rituali Romano (ubi de forma exorcizandi obsessos agitur) Exorcistis

ciſtis cavétur his verbis: *Caveat proinde Exorciſta, ne ullam unquam medicinam infirmo, vel obſeſſo præbeat; aut ſuadeat; ſed hanc curam Medicis relinquit*. Hujuſmodi Exorciſtarum inconvenientia etiam Epiſcopus Parmenſis Anno Domini 1621. teſte Bordono *Reſolut.7.* ſub pęna ſuſpenſionis ipſo facto incurrenda pręcepit ſuis ſubditis Exorciſtis, ne auderent ullo modo præbere anthimonium, oleum, aut quodvis gentis medicinæ, niſi de conſenſu Medici.

QUÆSTIO XX.

An ſit licitum Exorciſtæ, cum ægrotis, obſeſſis, aut maleficiatis Chirurgi munere fungi?

HÆc quæſtio juremeritò eſt examinanda: quia experientia docet, in dies plures Exorciſtas ſæpiùs hoc ſibi vendicare munus.

317 *Varii Exorciſtæ munus Chirurgi ſibi aſciſcunt. Quorum alii partem vexatam palpant.*

Alii enim Obſeſſos, ac Maleficiatos, præcipuè adoleſcentulas, ac juvenculas manibus ſuis tangunt, & partem vexatam palpant, modò vultum, modò pectus: nunc brachia, nunc manus: ſæpè collum, ſæpè pectus perfricando, donec dæmon ad manuum ſacerdotalium contactum aufugiat: ſic à teſtibus omni exceptione majoribus audivi, quoſdam Exorciſtas tales exercuiſſe functiones, ad quorum contactum, ac perfricationem fingebat dęmon maximam percipere vexationem, ſed utinam per talem actum tam in juvencula, quàm in Exorciſta alteram vexationem, carnalem nempè delectationem, non exercitaſſet, ob quam multoties Exorciſtæ ab baratrum peccati pervenerunt.

Hoc prohibitum eſt à S. Carolo Borromæo.

Quis audebit talem exorcizandi modum approbare? Si dæmon compoſitus eſſet ex humoribus, ita ut in corporis ſuperficie abſconſus ſtaret, poſſet utique Exorciſta manibus corporis læſas partes contrectare; ſed cùm dæmon ſit ſpiritus immaterialis, ad quid tangere partem corporis vexatam? Quare juſtiſſimè hoſce tractus prohibuit S. Carolus Borromæus *in Synodo 4. Provinciali*. Ideòque Exorciſta oculis, & manibus, & in omnibus ſuis motibus, & actionibus debet eſſe pudicus, & cautus non ſolùm propter ſeipſum; verùm etiam propter Obſeſſam; & eò magis, quò minus ejus cogitatus agnoſcit: tum etiam ne ſcandalizentur circunſtantes.

§. I.

318 *Alii partes vexatas inungūt. Uſus unctionum etſi licitus ſit, ſi rectè fiat; tamen eſt periculoſus. Experientia docet.*

ALii unctionibus, ac lenimentis partes à dæmone vexatas inungunt. Quarum unctionum uſus licèt ſit licitus, & bonus, ſi rectè exerceatur, ut fecerunt plures Sancti; Verumtamen valdè periculoſus eſt. Nam dæmon verſipellis, qui præſentialiter Obſeſſum, ac Maleficiatum vexat in corpore, retorquendo nunc caput, nunc collum: modò brachia, modò pectus: nunc renes, nunc ventrem: ſæpè coxas, ſæpè crura, ac cæteras partes corporis etiam verecundas, ad unctionem olei, dummodo unctio fiat manibus Exorciſtæ, illicò aufugit: nec aliter à vexatione ceſſare vult, quicquid remedii adhibere tentent. Undè, cum (ut plurimùm) mulieres juvenculæ, & adoleſcentulæ pulchræ, ac venuſtæ hujuſmodi vexationibus dęmoniacis afficiantur, tunc dęmon aſtutiſſimus data occaſione magis, magiſque ſuos tendit laqueos, ſuaque expandit retia, ut in naſſam incautos trahat Exorciſtas. Ideòque tales mulierculas vexare incipit in collo; nec ceſſat à tali vexatione, donec Exorciſta ſuis ſacratis manibus oleo ſacro collum inūgat: dęmon è collo velut fulgur fugit ad pectus, & illud torquet: iterùm neceſſe eſt, ad dęmonem fugandum, Exorciſta manibus ſuis pectus oleo liniat; ſed ecce repente ut ventus validiſſimus dęmon ſub mamilla ſe abſcondit, & vexat, quam denuò oportet, Exorciſta manibus tangat, & ungat, devotè tamen, & honeſtè. Hinc ſtatim fugit, ac recedens ſe recipit ad matricem, & eam acriter torquet: tunc Exorciſta caſti-

tatis

tatis amator renuit illas tangere partes; sed clamat adolescentula, ac suppliciter rogat, ut tangat, quia necessitas urget, citò ungendi, & liniendi, quia dolor nimis cruciat, & urit, affirmans nullum in tantis pœnis aliud sentire levamen, quàm ex tactu ipsius manuum sacerdotalium. Quare bonus Exorcista charitate ductus, ac pietate impulsus, tangit partes illas verecundas, ungit, & lenit cum maxima tamen verecundia. Sed ecce follicularius dæmon interim, qui adolescentulam torquebat, ex tali manuum contactu magnum ei affert oblectamentum, & dirum, durumq; angorem in carnalem mutat ardorem, ac simul in tangente Veneris faces accendens, non cessat, donec ex unctione eos trahat ad conjunctionem. Quod hoc nostro ævo nonnullis Exorcistis etiam animarum Parochis in quadam Lombardiæ diœcesi nimio suo damno, totius populi scandalo, artis exorcisticæ infamia, & Christianæ Religionis ignominia evenisse, in comperto est; qui etiam pœnas tanto sceleri debitas solvere coacti sunt.

§. II.

319. *Alii utuntur balneis, sed cum magno patientis detrimento.*

ALii balnea adhibent: alii suffumigia ex sulphure, ex ruta, ex limatura ungulæ asini, ex stercore canis, & aliis hujusmodi; sed utique cum maximo Obsessi, aut Maleficiati detrimento.

Nam qui balneis utuntur, illa parant ex lixivio cum cinere olivarum, & aqua fluminis, in quibus ebulliant ruta sabina, hypericon, artemisia, verbena, palma Christi, & aristolochia rotunda, in quibus jubent totum corpus Obsessi, vel Maleficiati immergi, & ablui. Sed, si putant his balneis dæmonem fugare, valde hallucinantur: quia nulla res corporalis agere potest in dęmones actione sive physica, ac reali; sive intentionali sensibili, aut phantastica. Immò sępiùs Obsesso, ac Maleficiato maximo sunt detrimento: cùm balnei usus juxta Medicorum placita tot exposcat conditiones tum ex parte morbi, & ægrotantis: tum ex parte balnei, & ministrorum, ut difficillimum sit, omnes simul convenire. Quare satius erit Exorcistæ, balnea Medicis relinquere paranda, prout ipsi expediens judicaverint: ut benè admonet Codroncus *de morbis venef. lib.4. cap.5.*

320. *Alii suffumigia adhibent, quæ varias in patiente ægritudines causare possunt.*

Qui verò suffumigia adhibent, recipiunt galbanum, sulphur, asam fœtidam, aristolochiam, hypericonem, rutham, carnam, vel limaturam ungulæ asini, canis, ac diaboli stercora, ut videre licet in Flagello dæmonum Hieronymi Menghi, & Compendio Artis exorcisticæ Zachariæ Vicecom. *par.1. de rebus corporalibus*: ex quibus facto fętido suffumigio maleficiati, aut obsessi nares fumigant; ut dæmon tali perculsus odore in fugam versus ab obsesso recedat. Sed quid hisce suffumigiis operantur isti Exorcistæ? Mortuos incensant, & lapides elixant. Ipsi enim dæmones de nulla re magis delectantur, quàm de rebus fętidis: ut patet in omnibus eorum apparitionibus corporeis, in quibus semper fętores percipiuntur. Fingit tamen versipellis dęmon, hisce suffumigiis magna se affici molestia, ut ignarus Exorcista diaboli astutiam non præcavens, iterùm, & itersim ea repetat, ac replicet; quæ, (cùm sint calida, & calidi natura sit ascendere) ad ægroti caput ascendunt, secumque alios vapores adducunt, qui simul illud implentes, in eo gravitatem efficiunt, ac cum maximo ipsius patientis detrimento sua caliditate quandoque inflammationem progignere, & humores frigidos fundendo epilepsiam, apoplexiam, convulsionem, & alios graves morbos excitare possunt: ut docet Codroncus *lib.4. de morbis veneficis cap.6.* Quare Exorcista à se procul abiiciat talium suffumigiorum usum, ac remediis spiritualibus, de quibus in toto hoc tractatu peragitur, utatur, ac pro virili dęmonem in fugam vertat.

QVÆ-

QUÆSTIO XXI.

An licitum sit Exorcistæ, Energumenum vexare flagellis, & dehonestare opprobriis, aliave similia facere?

Breviter respondent Petrus Thyreus *de dæmoniacis cap.46.nu.*31. Sanchez *lib.2. de præcepta Decalogi cap.42.n.*30. Bonacina *tom.2.disp.4. de Juram. part. ult. nu.*12. & Ferdinandus à Castro Palao *de Adjuratione disp.4 punct.4.nu.*25. licitum esse, si prudenter, & moderatè fiat, ea, inquam, moderatione, ut potiùs in conculcationem dæmonis, quàm in afflictionem Energumeni cedat: Nam cùm illæ actiones ea solùm ratione ad expulsionem dæmonis conducant, quatenus dæmon illis conculcari se sentit, videns ob suam causam Energumenum vilipendi, ejusque corpus malè tractari, (estò graviter Energumeno molesta non sint) effectum habere possunt.

321 *Aliqui sentiũt, licere flagellis vexare Energumenum, si honestè, & moderatè fiat.*

Verè prædicti Auctores benè locuti sunt, addentes illa verba: *si prudenter, & moderatè fiat, &c.* Sunt enim aliqui Adjuratores, qui non Exorcistæ, sed tortoris sævitiam exercent, ac crudelitatem, graviter Energumenum exagitantes flagellis, & alapis, ac pugnis percutientes, boum nervis, ac fustibus cædentes, longa terræ spatia lingua vertere jubentes; addentesque doloribus dolores, vexationem internam dęmonis, vexatione externa dira, & crudeli, faciunt & prolixiorem, & intolerabiliorem. Heu miseri illi arreptitii, qui talium tortorum discretioni se committunt. Nam grave satis esset, tortorem dęmonem habere internum, absque eò quòd carnificem etiam Adjuratorem haberent externum. Ideò hoc jure meritò damnant plures Auctores: Ita Jacob.Simanc. *de Cathol.instit.tit.63. n.32. allegato Bartholomæo Sibilla.* Delrius *lib.2.Disquisit.Magic.q.30.sect.3.*

Sunt aliqui Adjuratores obsessorum carnifices, ac tortores.

Satius ergo erit Exorcistis, omninò se ab hujusmodi pęnis afflictivis miseris Energumenis infligendis abstinere. Nam cùm dęmon sit spiritus incorporeus, non afflictionibus corporeis, sed verbis contumeliosis, & objurgatoriis est conculcandus; ut latè docetur infra *n.*355. Energumenus verò, ac Maleficiatus verbis blandis suavitate conditis, ac consolatoriis sublevandus, pro sua liberatione in spem erigendus, & excitandus ad fiduciam in Deo collocandam, nec non ad dæmonem detestandum, & conculcandum; ut infra *par.*3. docetur.

Satiùs est totaliter à prædictis abstinere.

QUÆSTIO XXII.

An Exorcista licitè possit fictionibus uti, ad probandum, an aliquis sit verè, vel imaginariè, aut fictè obsessus?

Hæc quæstio movetur propter eos Exorcistas, qui ad probandum, an aliquis sit à dęmone obsessus verè, vel tantùm fictè, aut imaginariè, pro Reliquiis Sanctorum ad illum benedicendum, utuntur ossibus animalium brutorum, vel hominum mortuorum, qui ab Ecclesia non ut sancti sunt reputati: Vel pro Reliquiario adhibent parvulum horologium: vel quid aliud simile: pro libro exorcismorum librum poetarum, vel fabularum, vel id generis fictiones præstant, attendentes, si dęmon hujusmodi res fictas agnoscat. Nam si persona obsessa ad talium applicationem, nedum ullum sentiat dolorem, aut molestiam; sed potiùs subrideat, dolum, ac fictionem manifestans, tunc concludunt, eam verè, ac realiter esse à dęmone obsessam. Si verò ad eorum applicationem clamet, ac dicat se nimis aduri, & roget, ut illa auferant, tunc argumentantur, eam non esse verè; sed tantùm fictè, vel imaginariè obsessam.

322 *Quidam fictionibus utuntur ad veros, aut fictos obsessos agnoscendos.*

Veruntamen dicimus, illicitum esse Exorcistæ hisce fictionibus uti. Ratio est: tum

Hoc illicitum esse probatur.

tum quia illicitum est, & inconveniens, ministros Ecclesiasticos in suis functionibus, ac ministeriis ecclesiasticis, fictiones, ac simulationes adhibere: Tum etiam quia dæmon, qui est astutissimus, cùm talia fictitia novit applicari, potest clamare fingendo se nimis cruciari, & aduri ab hujusmodi rei fictæ applicatione, ut tam Exorcista, quàm parentes personæ Obsessæ hujusmodi clamores audientes, ac scientes res illas esse fictitias, ac simulatas, existiment eam non verè, ac realiter, sed dumtaxat imaginariè, aut fictè esse obsessam: Sic imposterum remedia sacra totaliter abiiciant, nec ampliùs per exorcismos, ac ministeria ecclesiastica eam à dæmoniacis vexationibus liberari curent. Prorsùs ergo fictiones fugiant Exorcistæ, & ad probandum, an aliquis sit verè, vel fictè, aut imaginariè obsessus, servent documenta, quæ habentur infra *num.* 375.

QUÆSTIO XXIII.

An Obsessi, seu Energumeni, ac Maleficiati per solum dissensum voluntatis possint seipsos à quacumque dæmoniaca vexatione totaliter liberare?

323 *Hoc tuentur aliqui Exorcistæ Theologi, & rationibus.*

HUnc modum se à dæmone eripiendi per dissensum, tuentur nonnulli moderni Exorcistæ Theologi rationibus, & auctoritatibus; simulque experientia suam probant assertionem. Qui modus, cùm doctrinæ à me in hoc opusculo allatæ adversetur, necessariò eò attentiùs, maturiùs, ac diligentiùs est discutiendus; quò magis inusitatus, & tamen à quibusdam viris doctis probatus, & ab aliquibus Exorcistis famosioribus in praxim ductus; & ab eis, ut mirabilis prædicatus. Expendamus ergo hujusce opinionis fundamenta principalia posita in quodam opusculo manuscripto, cujus exemplar à pluribus exorcistis conservatur; ejusque quidditatem medullitùs inquiramus; & utique inveniemus, eam non super stabilem petram doctrinæ evangelicæ, sed super arenam eorum propriæ imaginationis esse fundatam, coloribusque adulterinis dumtaxat concinnatam; & latere anguem in herba.

§. I.

Fundamenta dictæ opinionis.

324 *Prima ratio sumpta à consensu voluntatis.*

PRimum fundamentum, quod est eorum Achilles, ad quod in omnibus suis responsis confugiunt, hoc est: In regularibus vexationibus non potest dæmon sine consensu ipsius hominis (saltem interpretativo) suggestioni diabolicæ priùs præstito ingredi corpus ejus, illudque actualiter vexare. Quia, cùm dæmonis potestas per passionem Christi fuerit alligata, immò totaliter ablata; nec Deus præcisè permittat (ut ipsi dicunt) in regularibus vexationibus aliquem vexari, nisi in casibus particularibus, qui per divinam manifestantur revelationem, non potest dæmonis potestas relaxari, nisi priùs ipse homo diabolicæ consentiat suggestioni: quod potest esse multipliciter, puta, Vel credendo, dæmonem habere potestatem corpus suum intrandi, illudque vexandi: Vel dæmonem timendo, ita ut patiens credat, esse periculum maleficiorum: Vel imaginando se esse maleficiatum, aut obsessum: Vel alteri id generis suggestioni diabolicæ consentiendo.

Eius confirmatio. Sumpta à Credulitate, Timore. Imaginatione.

Ab oppositis ergo (ajunt) si ab hisce suggestionibus homo dissentiat, vel credendo, dæmonem adversùs ipsum nihil posse: Vel nullum periculum adesse maleficiorum: Vel imaginando se non esse maleficiatum, aut obsessum: Vel ab alia simili suggestione dissentiendo, dæmon neutiquam poterit eum possidere, aut vexare. Et si corpus suum fuerit ingressus, eò quòd alicui ejus consenserit suggestioni, per hujusmodi dissensum illicò exire, ac recedere cogetur: quia sicut posita causa ponitur effectus: ita remota causa removetur effectus, *c. cum cessante de appellat. & L. generaliter, C. de Episc. & Cleric.*

Secun-

Secundum fundamentum. *Deus fecit hominem rectum, & reliquit eum in manu consilii sui.* Eccli.c.15. hoc est in sua libertate, non solùm quoad operationes animæ; sed etiam corporis, prout anima eo, ut organo uti, necesse habet. Sicut ergo contradicentibus nobis non possunt dæmones animæ nocere, ita nec corpori; aliter fieret præjudicium libero arbitrio; quod non convenit ordini divinæ Providentiæ: quia cùm corpus subditum imperio voluntatis, (quod est sibi naturale) non potest dæmonis imperio (quod est accidentale) subjacere, si voluntas ipsa contradicat: cùm non possit idem corpus simul duplici imperio subjacere, nisi imperia sint subordinata: vel unum cedat alteri.

325 *Secunda ratio sumpta à libertate arbitrii.*

Tertium fundamentum. Natura providit omnibus creatis necessaria non solùm quoad sufficientiam victus, & vestitus; sed etiam quoad congruentem defensionem suppositi, ut ab inimicis propriis præservetur: Ergo sicut alia animalia habent, quo naturaliter possunt se defendere: ita & homo debet habere, quo naturaliter possit dæmonis potestatem impedire, ne sibi noceat. Hoc autem aliud non est, quàm ratio, seu liberum arbitrium.

326 *Tertia ratio sumpta à providentia naturæ universalis.*

Nec est dicendum (addunt) quòd remedia dederit spiritualia: quia adhuc sequitur, quòd natura defecerit in necessariis. Nam cùm dæmones pugnent viribus naturæ, nempè intellectu, & voluntate contra hominem, adhoc ut bellum sit justum, debet esse ejusdem generis armorum; ideòque & homini naturæ viribus, intellectu nempè, & voluntate adversùs dæmonem est pugnandum, aliter Auctor naturæ defecisset in necessariis, quod est inconveniens.

§. II.

Auctoritates, quibus suam probant opinionem.

Auctoritatibus insuper suam conantur probare opinionem, adducentes verba D.Petri Chrysologi serm.16. dicentis: *Dæmones lædere non valent, nisi jussi.* S.Ambrosii in Psalmum 118. *Adversùs diabolum non vocis magnitudine, sed magnitudine cordis utendum est.* D.Augustini serm.197. de tempore. *Fratres, quàm stultus est homo ille, quem canis in catena positus mordet. Tu te illi per voluntatem noli conjungere, & ille ad te non præsumet accedere: latrare potest, solicitare potest, mordere omninò non potest, nisi volentem.* Christus etiam cùm Paralyticum sanavit, priùs consensum ab eo expiscatus est, dicens: *Vis sanus fieri?* Et in sanitatibus conferendis requirebat consensum infirmorum, ergo, &c.

327 *Auctoritatibus.*

§. III.

Fundamenta prædictæ opinionis destruuntur.

HÆc sunt profectò hujusce opinionis fulcimenta, hæc sunt illustria, ac valida munimenta, quibus mirabilis apparet. Sed modò ingenioli mei acie ferar ad ea, & funditus eorum stabilitatem, firmitatemque experiri conabor.

328 *Prima ratio improbatur.*

Primum fundamentum, quàm sit infirmum, ac debile, non mediocriter scienti non est ignotum. Supposita enim divina permissione, qua mediante, absque ulla alia particulari revelatione, ac manifestatione quodlibet maleficium, ac quævis à dæmone vexatio fieri solet, ut latè probatum est supra c.2. *ubi de divina permissione.* Dico, Diabolum ex vi naturæ suæ, (cùm sit spiritus) potestatem habere naturalem super omnia corpora sublunaria, illaque movere posse motu locali è voto suo sine hominis consensu, immò ipso contradicente: (eò quia, ut docet Augustinus *lib.83.qq.q.79. & lib.3. super Genes. ad lit.* quem sequuntur communiter omnes Theologi, materia corporalium sublunarium obedit Angelis sive bonis, sive malis quoad motum localem;) quo motu etiam activa passivis applicando, illam movere,

re, turbare, & alterare poteſt, ut lubet, niſi à Deo impediatur per ſe, vel per Angelos, ut benè probatum eſt ſupra *num.*147. *& ſequentibus.*

329 *Inſtantia refellitur.* Nec obſtat, quòd dęmonis poteſtas religata ſit in pęnam peccati ſui, & per paſſionem Chriſti totaliter ablata: quia non eſt religata, & ablata pro omnibus abſolutè, & efficaciter, aliter dęmones nunquam poſſent alicui nocere, etiamſi illis ſuum præſtaret conſenſum, ſed reſpectivè pro illis, qui in potentia, virtute, ac bonitate Dei; vel efficacia Sanctiſſimi Nominis Jeſu ſuam conſtituunt fiduciam, in adjutorio Altiſſimi habitantes: Vel etiam Beatiſſimæ Virginis Mariæ, ac Sanctorum Angelorum ſuffragia, ac protectionem implorantes: Vel pro his quoque, quibus Deus ob aliquod bonum publicum, vel privatum, dęmones nocere non permittit; ut ſupra docui *num.*66.

330 Et quis tam mente captus invenitur, qui crudeliſſimum hoſtem in ſuo proprio corpore inhabitare, conſentire velit, ac crudeles torſiones, ac vexationes, quæ ſępiùs etiam ſpiritualia impediunt exercitia voluntariè appetat? Eſtò multi diabolicis, quæ in peccatum inducunt, conſenſum præſtent ſuggeſtionibus: At hæc ſub ſpecioſo velamine boni ſenſibus obiiciuntur. Sed vexationes diabolicæ nihil boni naturalis, neque apparentis ſecum admixtum habent. Nemo ergo niſi deſperatione ductus: vel aliquo ſpiritualis deſiderii exceſſu patiendi pro amore Dei: vel pro brevi tempore, ut exinde ſumatur occaſio poſteà totaliter ab illis ſe eximendi, conſenſum pręſtabit. Immò Vexati vellent omnes ſe eripere à dæmoniacis vexationibus, ideò remedia quærunt. In quo expreſsè oſtendunt, ſe explicitum habere diſſenſum, ac nolitionem talium vexationum.

§. IV.

331 *Objectio eorum.* SEd dicunt iſti Theologi in ſua Theorica *quæſt.*18. *in reſponſione ad* 7. Vexatos velle quidem omnes liberari, & hac de cauſa quærere remedia, ut ſanentur: quia propriam nolunt vexationem. At quia volunt illam implicitè, ideò non curantur, donec etiam conſenſus implicitus fuerit revocatus, atque remotus.

Reprobatio. Verùm quis non videat hoc nullatenus conſiſtere poſſe? Nam ſicut conſenſus explicitus, ſeu volitio explicita alicujus rei includit conſenſum, ſeu volitionem implicitam, ſive interpretativam ejuſdem: ſic diſſenſus, ſeu nolitio explicita includit diſſenſum, & nolitionem implicitam, ſeu interpretativam reſpectu ejuſdem rei. Modò conſenſus, & diſſenſus, ſeu volitio, & nolitio ſunt duo actus poſitivi voluntatis contrariè oppoſiti; ita quòd poſito uno removetur reliquum, ut docet Ariſtot. *in Poſtprædicam*: quia non poſſunt ſtare ſimul reſpectu ejuſdem, eodem tempore; Ergo ſi vexatus habet diſſenſum, ſeu nolitionem explicitam reſpectu dæmoniacæ vexationis, & obſeſſionis, habet etiam nolitionem implicitam reſpectu ejuſdem: Ergo ſicut poſita nolitione explicita removetur, ac deſtruitur volitio explicita reſpectu ejuſdem: ſic etiam poſita nolitione implicita, removetur, ac deſtruitur volitio implicita: quia non poſſunt eſſe ſimul eodem tempore reſpectu ejuſdem. *Poſito enim uno contrariorum removetur reliquum* ex Ariſtotele *loc. cit.* Si ergo obſeſſi habent nolitionem explicitam, cùm hæc includat nolitionem implicitam, quæ contrariæ opponitur volitioni implicitæ, impoſſibile eſt, quòd explicitè Vexati nolint ſuam vexationem, & ſimul eodem tempore implicitè velint eandem, aliter ſimul, & ſemel aliquis obſeſſus, & vexatus eſſet obſeſſus, & non obſeſſus, vexatus, & non vexatus. Obſeſſus, & vexatus: quia implicitè vult obſeſſionem, & vexationem. Non obſeſſus, nec vexatus: quia explicitè non vult vexationem, & obſeſſionem. Sicut qui actualiter, & explicitè omnia ſua peccata deteſtatur, non eſt dicendum, quòd velit ea implicitè, & interpretativè, aliter contradictoria ſimul, & ſemel verificarentur de eodem; quia ſimul ea deteſtaretur, & non deteſtaretur, quod implicat contradictionem. Falſum eſt ergo, quòd per conſenſum interpretativum homo velit à dęmone vexari, aut poſſideri.

Eo

§. V.

EO autem magis convincuntur, ac suis se confodiunt armis, quò in responsione ad 14. ejusdem quæstionis asserunt: Si Vexati formassent verum, & efficacem dissensum sicut formarunt consensum, dæmon cessaret à vexatione; atque etiam de corpore exiret: quia remota causa, removetur effectus. Quod fatentur, se multoties expertos esse: Ergo per ipsos, ut dæmon ex corpore expellatur, sufficit minimus Obsessi dissensus interpretativus. Nam in responsione ad 4.5.6.& 7. arg. & alibi passim in toto illo suo opusculo sæpiùs repetunt, non esse credibile, quòd quis explicitè velit, corpus suum proprium à dæmone inhabitari, & crudeliter vexari; sed credibile est, quòd hoc velit implicitè, & interpretativè, in quantum vult id, ex quo sequitur vexatio, nempè prout diabolicæ consentit suggestioni; & ita per minimum consensum interpretativum (ut mordicùs suam tueantur opinionem) ajunt, dæmonem corpora ingredi humana, eaque acriter divexare. Ergo secundùm ipsos, & per minimum dissensum interpretativum dæmon ex corpore exire cogetur. Sed per ipsos in responsione ad 7. Vexati omnes habent non tantùm dissensum implicitum, & interpretativum; sed explicitum, & efficacem: quia vellent omnes à dæmone liberari, ideò remedia quærunt ad liberationem opportuna; Ergo ex eorum assertione nullus Obsessus obsidetur, ac nullus Vexatus vexatur: quia omnes habent dissensum vel explicitum; vel saltem implicitum, & interpretativum, quo illicò, ac sine mora à quacumque obsessione, ac vexatione dæmoniaca liberari, necesse est. Sic superfluus per ipsos est Ordo exorcistatus à Christo institutus, supervacanea Ecclesiæ potestas, inanis in Christi nomine fiducia ad dæmones expellendos ab ipsomet Christo suis fidelibus insinuata, ab Apostolis practicata, & à tot Dei præconibus publicata. Et quomodo suis ipsismet rationibus, & argumentis suum coguntur fateri errorem, dum tam apertè in suis dictis sibi contradicunt!

332 *Ostenditur in dictis eorum contradictio.*

§. VI.

AD primam confirmationem de credulitate, quâ dicunt, hominem consentire dæmoni, ut ingrediatur corpus suum, ac illud vexet, cùm credit, dæmonem posse illud possidere, ac vexare: Respondeo non sequi: quia homo credit se posse à dæmone possideri, ac vexari, ergo vult ab eo possideri, & vexari: Ibi enim fit transitus ab actu intellectus ad actum voluntatis, idest, à credere ad velle: seu potiùs à timore concepto, dæmonem posse vexare, ad velle ab eo vexari.

333 *Confirmatio prima impugnatur.*

Sed dicunt isti in eodem Opusculo *quæst.*22. *Credere* ex D. Thoma 2.2. *est alicui assentire ex præcepto voluntatis*. Assentire verò idem est, quod consentire, & approbare ea, quæ dicuntur, vel fiunt. Dum ergo quis credit, dæmonem posse possidere corpus suum, illudque vexare, consentit ei, & approbat suggestionem, & per consequens dæmon acquirit posse super corpus ejus. Verùm si quis apertis oculis intellectualibus veritatis lucem intueatur, erroris quidem tenebras conspicere, ac comprehendere, sibi dabitur. Concedo utique D. Thomam sapientissimè locutum esse, dicendo: *Credere est alicui assentire ex præcepto voluntatis*, aliter actus fidei non esset meritorius, nisi concurreret voluntas. Veruntamen D. Thomam ab istis Theologis non esse rectè expositum, ejusque doctrinam non benè intellectam, asserere non ambigo. Cùm enim quis credit, dæmonem posse corpus suum possidere, atque vexare, concurrit voluntas, & suum præbet consensum per actum imperativum, ut benè explicat D. Thomas illis verbis: *Ex præcepto voluntatis*: quia voluntas convertitur super actum intellectus, imperatque intellectui, ut id, quod agnoscit credendum, firmiter, ac sine ulla hæsitatione credat. Modò, dum quis credit dæmonem posse suum corpus possidere, atque vexare, voluntas converti-

tur super actum intellectus, eique suum præbet consensum imperando, ut hoc firmiter teneat, nempè in dæmone residere talem possidendi, ac divexandi potentiam quoad actum primum: Non tamen consentit super actum obsidendi, aut vexandi, seu (ut aliis verbis utar) super potentiam possidendi, atque vexandi quoad actum secundum, scilicet quòd actu corpus suum sit possessurus, ac vexaturus: cùm potiùs contrarium velit. Sicut dum credo, *posse Deum creare mille mundos, & me posse damnari*, concurrit mea voluntas, & consentit prædictis propositionibus, tanquam veris, ac indubitatis, imperatque meo intellectui, ut firmiter illis adhæreat, & sine ulla hæsitatione credat, ita esse, nempè in Deo esse talem creandi potentiam: quia potest quicquid non implicat contradictionem: Et in me talem damnationis possibilitatem: cùm adhuc sim in via, nec in gratia confirmatus. Non tamen voluntas mea concurrit super creandi, ac damnandi actum secundum, videlicet, quòd Deus creet, vel sit creaturus mille mundos; neque quòd ego sim damnatus, vel damnandus: Immò potiùs opposito adhæret, nempè Deum non alium creaturum mundum, ac me salvandum, divino favente auxilio, sperat, & optat. Quamvis ergo voluntas consentiat, dæmonem posse possidere, & vexare corpus meum, non tamen suum præstat consensum super actum possidendi, atque vexandi; nec dæmon acquirit aliquod dominium super illud: quia nemo, nisi sit rationis impos: vel desperatione ductus, vel maximo patiendi pro amore Dei desiderio impulsus, vult à dæmone possideri, atque vexari.

§. VII.

334 *Confirmatio secunda solvitur eodem modo.*

AD secundam confirmationem de timore, in qua dicunt: Qui timet periculum maleficiorum, dat consensum dæmoni. Dico, quia hoc probant per supradictam rationem de fide, ideò per eandem solvitur responsionem. Quomodo autem dæmon dicatur corpora ingredi per timorem, declaratum est supra *num.* 83.

335 *Confirmatio tertia destruitur.*

Ad tertiam confirmationem, qua dicunt, per imaginationem præstari consensum; cùm quis imaginatur, se esse maleficiatum, dum illa imaginatio fiat (ut dicunt) per præcedentem diabolicam suggestionem, cui voluntas assentiatur; Respondeo, hujusce confirmationis falsitatem satis ex eorummet assertionibus apparere. Nam secundùm ipsos *in eodem suo Opusculo quæst.* 31. nullam habent dæmones facultatem in corpus nostrum, nec habere possunt ullam actionem in illud, nisi ex præcedente suggestione, ac consensu à nobis illi præstito: quia, ut ajunt, facultas naturalis dæmonum adversùs nos eis per passionem Christi est ablata. At quis non videat, ad hoc ut dæmones aliquid nobis suggerant, oportere, ut rerum species sensibus affingant exterioribus, obtrudant eis spectra, & imagines; deinde receptas in exteriori sensu ad interiorem reducant: vel nova excitent spectra, obiiciantque in phantasmate, quo tanquam speculo talium rerum similitudines repræsententur; easque componant, vel dividant; sic compositas, vel divisas imaginationi proponendo: vel jam per naturam formatas phantasiæ sub aliquo ordine obiiciendo? Sed quis talem dedit dæmoni operandi in corpore facultatem? Non à divina accepit permissione; quia secundum ipsos Deus non permittit, dæmonem aliquid in nobis posse, nisi in casibus particularibus, qui per divinam manifestantur revelationem. Non à se ipso: quia ei potestas operandi in hominem per passionem Christi est ablata. Respondebunt ergo, habere talem facultatem ex præcedenti suggestione, & consensu; ergo non potest dæmon movere phantasiam, vel imaginationem, eique aliquid suggerere sine præcedenti suggestione. Et tunc de illa est quærendum: quomodo potuit dæmon operari in corpore, ac suggerere, si nullam habet facultatem operandi in eo sine præcedenti suggestione? Sic debet dari processus in infinitum: vel tandem est deveniendum ad unam suggestionem primam factam sine alia præcedenti suggestione, in qua dæmon potuerit, & de facto operatus sit in corpore sine alia præcedenti suggestione, ac consensu; ac conceden-

dendum, dæmonem posse operari in corpore humano, illud movendo, alterando, obsidendo, possidendo, atque vexando sine ipsius hominis consensu præcedenti, prout sibi à Deo est permissum; quod est contra prædictum eorum fundamentum. Idemque asserendum de somniis à dæmone excitatis, in quibus in vigilia nullus præcessit consensus. Sic de illis, qui diù fuerint maleficiis affecti, vel à dæmone obsessi, ipsis hoc ignorantibus, nec umquam de maleficiis, aut dæmoniaca obsessione cogitantibus, existimantibus, morbum esse à causa naturali inductum; & per consequens non est dicendum, eos priùs aliquem præstitisse consensum: quia consensus quomodo accipiatur, cum sit actus voluntatis, non fertur nisi in præcognitum. Quomodo autem possit dæmon dici per imaginationem ingredi corpora humana, declaratum est supra *num.* 88.

§. VIII.

336 *Secunda ratio principalis refellitur.*

SEcundum fundamentum, in quo dicunt: Deum fecisse hominem rectum, eumque reliquisse in manu consilii sui (hoc est in sua libertate) &c. non minùs primo mancum est, ac defectivum. Concedo namque, hominem plenum habere dominium super corpus suum quoad ea, quæ cadunt sub imperio voluntatis. Sed quia non omnia, quæ sunt in corpore humano, possunt imperari à voluntate; ideò respectu eorum non potest dici homo perfectum habere dominium: ut sunt potentiæ vegetativæ, & etiam sensitivæ interiores quoad aliquas functiones. Non enim potest voluntas imperare nutritivæ, ne post cibum sumptum nutriat corpus: vel augmentativæ, ne augeat: Vel mulier accepto in matrice semine virili, ne fiat conceptus fœtus: Vel memoriæ, ut illicò scientias, aut alia præterita reminiscatur: vel ne obliviscatur eorum, quæ percepit: Vel phantasiæ, ne componat, vel dividat; licèt possit aliqualiter eas à suis functionibus distrahere per intensam alterius potentiæ ex his, quæ sub ipsius cadunt dominium, & imperium, applicationem.

337 *Instantia reiicitur.*

Nec officit id, quod asserunt, has potentias esse sub dominio liberi arbitrii, de verò, & pleno jure, sicut animalia, agri, campi, & domus, &c. sub potestate domini: quia si hoc esset verum, posset liberum arbitrium è suo corpore expellere malos humores, & noxios, febrim, apoplexiam, paralysim, & alios id generis morbos, sicut dominus agri ab eo potest expellere animalia noxia, potest vendere, vel destruere aurum, equum, domum, &c. quod non potest licitè, ac justè homo facere respectu suorum corporis membrorum: quia nemo est dominus suorum membrorum. *L. Liber homo. ff. ad L. Aquiliam, &c. contingit.* 1. *de sent. excommunic.*

Ampliùs, si homo plenum haberet dominium sui corporis, sensus numquam posset ullo modo rationi repugnare; nec aliquod dominium rationi contrarium operari; quod expresè divinæ Scripturæ adversatur. Nam Paulo Apostolo datus est stimulus carnis Angelus Satanæ, qui eum colaphizabat: & dicit: se rogasse Deum, ut auferretur ab eo; ergo caro spiritui repugnabat; nec stimulo illi ipse assentiebat, ut potè qui expresè legi mentis adversabatur; ideòque non sui corporis habuisse dominium dici potest. Quod apertiùs testatum reliquit Roman. 7. *Quod enim operor*, ait, *non intelligo. Non enim quod volo bonum, hoc ago; sed quod odi malum, illud facio*; & parum infra subdit: *Non enim quod volo bonum, hoc facio: sed quod nolo malum, hoc ago*. Deinde: *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me in lege peccati, quæ est in membris meis*. Poterat ne clariùs Apostolus in humano corpore ostendere contrarietatem, qua caro, & sensus repugnant, ac se opponunt arbitrii libertati, multaque ratione contradicente operantur? Quid ergo si etiam dæmon, qui est spiritualis substantia facillimè se potens obtrudere in cor-

pus, multa operetur in eo, & in sensu, libero arbitrio repugnante, rectaque ratione renuente? Eò magis quòd dominium acceptum à dæmone non est naturale, ac verùm, sed tyrannicum, ac falsum, quod facillimè per divinam virtutem per se, vel mediante potestate Ecclesiastica tollitur, atque destruitur.

§. IX.

338 *Tertia ratio principalis improbatur.*

TErtium denique fundamentum, quo asserunt, Naturam providisse omnibus creatis necessaria etiam quoad defensionem, quis non videat non benè rationi rectæ se accommodare? Concedo enim naturam providisse homini necessaria ad se ipsum naturaliter tuendum contra omnia adversa, quæ intra naturæ corporeæ, ac sensibilis limites continentur. Nam homo pro statu isto. quia animam habet corpori alligatam, non potest aliquid operari, nisi per sensibilia: nihil intelligere, velle, & amare naturaliter, nisi sub aliqua re sensibili prius sensibus exterioribus præsentetur: deinde interioribus per species phantasticas; postea per intelligibiles intellectui: & tandem voluntati obiiciatur. Modò dæmones, cùm sint puri spiritus, non est dicendum, cadere sub sensus, & per consequens posse per sensibilia ab homine cognosci; sed per ea, quæ per divinam habentur revelationem. Ideò sicut naturæ corporeæ limites transcendunt: ita ab eis non se potest homo defendere naturaliter. Quare Auctor naturæ; qui non deficit in necessariis, sicut ei naturalia dedit auxilia, quibus contra hostes se tueatur naturales: sic supernaturalia illi tradidit adjutoria, nempè Angelos Custodes, qui illum defendant, ac protegant contra spiritus nequitiæ; ut docet per Prophetam Psal. 90. dicentem: *Angelis suis Deus mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis. In manibus portabunt te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum*. En angelica protectio, quæ invisibiliter ab invisibilibus hostibus defendit! Sed quid inde? *Super aspidem, & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem, & draconem*. En victoria ab homine hujusmodi angelico tutamine de hostibus reportata! Nam per aspidem, basiliscum, leonem, & draconem allegoricè intelliguntur dæmones: quos licèt homo in tentationibus possit iisdem intellectus, & voluntatis, quibus ipsi pugnant, armis impugnare, eis resistendo per detestationem, ac nolitionem; non tamen eisdem naturaliter in corpore se tueri potest: cùm occultè insidias in eo tendat subdolus hostis, quarum prorsùs ille est ignarus, nisi per intellectum fide illustratum, & per frequentatos fidei actus elevatum: ac per voluntatem charitate Dei, & proximi inflammatam elicientem actus spei firmissimæ, ac confidentiæ inhæsitantis in Dei bonitate infinita, ac fidelitate immutabili collocatæ, Beatissimæ Deiparæ intercessione, Angelicæ custodiæ tutela, ac Sanctorum suffragantibus meritis ab omni diabolica vexatione, & incursu dæmoniaco se eximat, securumque liberum, & illæsum se præservet.

Dyonis. Carthus. in Ps. 90.

§. X.

339 *Sanctorum auctoritates explicantur.*

DEnique illas Sanctorum auctoritates à prædictis Theologis relatas dico, intelligendas esse de tentationibus diabolicis, quibus nullus succumbere cogitur, nisi voluntarium eis suum præbeat consensum; ut ex verbis ipsas antecedentibus, & subsequentibus facilè est colligere: non autem de vexationibus corporalibus, quibus, non est necesse, ut homo vexatus suum præstet consensum.

Ad illud D. Petri Chrysologi. Quòd *dæmones non possunt lædere, nisi jussi*: Dico, quòd intelligitur, nisi à Deo permissi: Non enim Christus dæmonibus jussit intrare in porcos, sed permisit, ut latè docet Tostatus *in cap. 8. Matthæi qu.* 130. Aliquando tamen nocent etiam jussi, quando vult Deus per ipsos dæmones, homines punire propter aliquod grave peccatum ab eis patratum; ut probatum est supra *num. 82.*

Ad id,

Ad id, quod ait D. Ambrosius, quòd *magnitudine cordis adversùs dæmonem est pugnandum*. Dico, verum esse, prout voluntas nititur divina protectione, & elicit actus spei, ac confidentiæ in Deum; non autem prout simpliciter elicit actus naturales.

Auctoritas verò D. Augustini intelligitur de tentationibus ad peccandum, quibus nemo, nisi volens, succumbere potest.

340 Quod autem dicitur de Christo, qui cùm Paralyticum, Languidum, ac cæteros sanavit infirmos, consensum ab eis requirebat, facili negotio solvitur: Nam aliud est, consensum requiri ad sanitatem obtinendam per remedia opportuna: aliud consensum requiri ad obsessionem, & vexationem dæmoniacam incurrendam. Primum facillimum est præbere; Hujusmodi enim consensum, ac fiduciam pro sanitate obtinenda de lege ordinaria (ut præviam dispositionem) requiri in adultis: in ratione verò carentibus supplere Ecclesiam, probavimus supra *num.*13. & infra latiùs declarabitur *part.*3. Quod quidem Christus docebat, cùm infirmos à languoribus sanabat dicens: *Vis sanus fieri? Creditis, quia hoc possum facere vobis?* & similia: quia volebat, ut ægroti remedium quærerent, & se ab eo sanitatem obtenturos sine hæsitatione crederent. Consentire autem dæmoni, ut proprium corpus possideat, ac vexet, hoc est difficillimum, ac rarò evenire solet; ac valdè pauci à dæmone vexarentur, si talis consensus esset necessarius, cùm omnes naturaliter velint oppositum. Sicut ad se liberandum à dæmonis obsessione, ac vexatione non sufficit dissensus à vexatione, & obsessione; sed insuper remedia requiruntur à Deo nobis tradita, & ordinata, de quibus toto agitur hoc tractatu. Sic Christus, postquàm ægroti consensum præstiterant, ut ab eo sanitatem impetrarent, verbo virtutis suæ eis optatam largiebatur sanitatem, dicens Leproso: *Mundare*: & Languido: *Surge, tolle grabatum tuum, & ambula*, cæterisque similia verba.

Joann. c.5. v.7. Matth. c.9. v.28.

Matth. c.1. v.4. Joann. c.5. v.8.

341 De potestate tamen absoluta potuit, & de facto ejecit dæmones, etiam non requisito consensu ab ipso obsesso. Non enim legitur consensum exquisiisse ab illis Energumenis, qui habitabant in sepulchris. Matthæi 8. & Marci 5. Nec ab illo, de quo dicitur Lucæ 11. *Erat Jesus eiiciens dæmonium*. Nonne etiam Paulus Coloniæ in Macedonia ejecit à Puella spiritum pythonem non solùm absque consensu ipsius; sed etiam ejus parentibus contradicentibus: quia exierat spes quæstus eorum, quem eis maximum præstabat divinando, propter quod simul cum Barnaba eum, ut seditiosum apprehenderunt, ac Magistratibus puniendum obtulerunt?

Actuum c.16.

Quare indubitanter est concludendum; sicut ad obsessiones, ac vexationes dæmoniacas in corpore hominis inducendas ipsius consensus non requiritur: sic ad eas tollendas, ac totaliter removendas ipsius non sufficere dissensum. Quòd si prædicti Theologi Exorcistæ plures à dæmonibus, ac maleficiis se liberasse hoc modo, asseverent: hoc non per purum Obsessi, aut Maleficiati dissensum, ac nolitionem; sed potiùs per potestatem exorcisticam, remedia divina, & ecclesiastica ejecisse: vel dæmonem voluntariè exiisse, ut in hujusmodi errorem Ecclesiasticos induceret ministros, facilè est credendum.

QUÆSTIO XXIV.

An sit necesse, in exitu dæmonis è corpore, ei præcipere, ut juret, se exiturum, nec ampliùs regressurum?

342 Respondetur negativè. Ratio est: tum quia dæmon est pater mendaci, ideò quamvis juraret, tamen adhuc juramentum non servaret: Tum quia servare juramentum dependet à voluntate jurantis; sed exitus diaboli à corpore Obsessi dependet à voluntate Dei, qui virtute sua dæmonem expellit, cùm obses-

In exitu dæmonis è corpore non est necesse et percipere, ut juret, se exiturum.

Brogn. Man. Exorcist.

obsessus perfectam habet fiduciam in Dei bonitate, ac fidelitate ejus volentis dæmonem expellere, & expulsio salutaris est animæ suæ. Sic etiam dæmonis non regressus non dependet ex vi juramenti dæmonis; sed ex protectione Dei hominem in se confidentem à diabolicis vexationibus custodientis, ac præservantis.

QUÆSTIO XXV.

An licitum sit, annuere dæmoni offerenti egressum ex homine, si ei permittatur in alium ingredi?

343 *Illicitum esse, sustinent aliqui, dæmoni permittere, ut corpus alterius ingrediatur, nisi quadruplici conditione concurrente.*

RESpondet Sanchez *lib.2. in præcepta Decalogi cap.42. num.36.* cum Thyræo *de dæmoniacis cap.ultim. à num.8. & sequentibus*: Carolo Baucio *in Miscellaneis practicis tract.2. ibi petes 7.* regulariter non licere: quia est in proximi damnum: At licitum esse quadruplici concurrente conditione. Prima: ut is, quem dæmon possessurus est, sit pessimus, & eo supplicio dignus. Secunda: ut adjurans habeat imperium in eum, quem dæmoni traditurus est; atque potestatem in ipsum dæmonem, summumque jus ad ipsum expellendum quandocumque libuerit. Tertia: ut adsit boni majoris spes: quia scilicet speratur fore, ut hac ratione proximus juvetur, qui aliis rationibus juvari posse non videbatur. Quarta: ut absit voluntas placendi dæmoni; sed id tantùm fiat ad utendum ipso tanquam lictore, & carnifice. Ratio autem, quare concurrentibus iis conditionibus, licitum esse videatur petitioni dæmonis annuere, ea est, quia rem de se honestam petit, & quæ, seclusa illa occasione, solùm ob bonum proximi præstari poterat, Sed hæ conditiones nullæ sunt, ut mox dicam.

QUÆSTIO XXVI.

An seclusis illis quatuor conditionibus à Sanchez adductis, adhuc liceat petitioni supradictæ connivere?

344 *Seclusis illis quatuor conditionibus adhuc licere, id permittere putat Castro Palao. Ratio eius adducitur.*

HUic quæstioni videtur respondere affirmativè Ferdinandus à Castro Palao *de Adjuratione disp.4. punct.4. vers. Verùm*. Ratio ipsius est: quia ex duobus malis minus est permittendum. Additque, consensum illum Exorcistæ non esse cooperationem, aut inductionem ad ingressum; sed solùm illius permissionem, & acceptationem, quæ ob vitationem majoris mali sufficienter videtur honestari. Neque ob id inhonorari exorcismos Ecclesiæ: Non enim negas illis virtutem ad expellendum dæmonem: sed illa concessa, experiris expulsionem impediri ob causam tibi ignotam, & ad vincendam illam difficultatem admittis petitionem dæmonis. Nec dicendum est, dæmonem spontè antiquum domicilium relinquere; sed coactum exorcismis Ecclesiæ petere loco domicilii relinquendi, ut aliud succedat. Non igitur in acceptatione hujus petitionis apparet clara turpitudo, posito, quòd ingressus de novo petitus minùs nocivus sit, quàm possessio de præsenti habita. Hæc Ferdinandus.

345 *Refellitur prædicta positio Ferdinandi.*

Veruntamen hæc positio mihi probanda non videtur. Non enim sunt facienda mala, ut eveniant bona. Nec valet ratio de vincenda illa difficultate. Nam cùm dæmon à corpore obsessi non viribus humanis, sed virtute divina sit ab Exorcista expellendus, non potest aliquod dari impedimentum ex parte dæmonis, quin egredi cogatur, si illa expulsio obsesso sit profutura, & adsint cætera requisita, tum ex parte Ministri, tum ex parte ipsius Energumeni; ideò ecclesiasticæ potestati fit injuria, dum integrum esse censetur, ad hoc ut dæmon faciliùs egrediatur, Exorcistam ei connivere, ut corpus alterius ingrediatur, quasi Ecclesia sufficientem non habeat

beat potestatem dæmones expellendi, nisi Exorcista eis concedat facultatem corpus alterius ingrediendi.

346 *Conditiones à Sanchez adductæ reprobantur.*

Nec illæ quatuor conditiones à Sanchez positæ *quæstione præcedenti* alicujus sunt roboris; Nam prima quoad secundam partem cuilibet Exorcistæ prorsus est ignota; non enim potest sine speciali Dei revelatione scire, an iste, vel ille maximus peccator tali supplicio dignus sit. Secunda numquam adesse potest: nullus enim purus homo habet tale imperium in alium hominem quantum ad istum effectum: nec absolutum habet dominium in dæmones, nisi hoc habeat ex speciali Dei auxilio, quod non præsumitur in Exorcista. Tertia est frivola: non enim sunt facienda mala, ut eveniant bona. Quarta non sanat malitiam hujus actionis.

Non videtur tamen inconveniens, posse Exorcistam dæmones objurgare obiiciendo illis, cur non vexent Magos, ac Maleficos, qui voluntariè animam, & corpus suum illis tradiderunt, dicendo per modum objurgationis, ut potiùs istos suos asseclas, ac mancipia, quàm homines justos, ac pios vexent, ac castigent; sed juxta Dei voluntatem; & eo modo, quo permiserit illis Deus.

ARTICULUS VI.

De Prudentia in rectis semitis eligendis circa adjurationem.

347 *Exorcista considerare debet media necessaria ad dæmonem expellendum.*

Ut rectè, ac prudenter se gerat Exorcista in suo ministerio, diligentissimè considerare debet omnia media necessaria ad finem suum consequendum, qui est dæmonem expellere è corpore obsessi, ut ex hoc Deus magis, ac magis laudetur, ac glorificetur, ac splendor Ecclesiæ ejus sponsæ magis illucescat.

Primò ergo ei est attendendum, quid sit Adjuratio: quotuplex sit: & in quo differat à juramento, & oratione.

Adiuratio quid sit.

Adjuratio, teste D. Thoma 2. 2. *qu.* 90. *art.* 1. *est*, *aliquam personam imperando, aut obsecrando inducere ad aliquid faciendum, omittendumve invocatione alicujus rei sacræ*: ut Paulus ad Roman. fecit: *Obsecro vos per misericordiam Dei.* (Cap. 12. v. 1.)

Quotuplex sit.

Duplex autem est: quædam deprecativa, quæ fit deprecando: quædam imperativa, quę fit imperando.

Quomodo conveniat cum iuramento. *Quomodo differat.*

Convenit verò adjuratio cum juramento: quia sicut hoc adhibetur ad veritatis affirmatę confirmationem; aut majorem promissionis factę firmitatem: ita adjuratio fit, ut postulatio, aut jussio sint efficaciora. Differt verò ab illo, quòd in juramento adducatur Deus, ut testis veritatis, aut quasi fidejussor promissionis: In adjuratione verò ut objectum amoris, vel timoris ejus, quem adjuramus, ut inde ejus amore, vel timore ducatur ad rem petitam concedendam: Ita Sanchez *l. 2. in præcepta Decalogi cap. 42. num. 1.*

Quomodo differat ab oratione.

Differt tandem ab oratione: quia per orationem aliquid à Deo petitur, sed propter Deum; & ita potest id peti à Deo, & tunc conjunguntur adjuratio, & oratio: Aut ab hominibus, & tunc non est oratio aliqua; & aliquando nihil petitur, sed imperatur; Ita Sanchez *loc. cit.*

348 *In adiuratione tria concurrunt.*

Secundò, Exorcista observare debet, tria concurrere in adjuratione, nempè adjurantem, adjuratum, & id, per quod fit adjuratio.

Adiurans.

Adjurans debet esse necessariò res intellectualis, cujus solius est rogare, aut jubere. Potest autem adjurare Deus ipse; ut ob nomen suum aliquid pręcipiendo. Possunt etiam Angeli, & dęmones; ut Marci cap. 5. dęmon Christum adjuravit: *Adjuro te per Deum, ne me torqueas.*

Res adiuratæ.

Res adjurata debet quoque necessariò esse intellectualis: ut clariùs patet ex dicendis. Possunt autem Deus, Angeli, & Sancti, & dęmones, & quicumque homines adjurari. Quando autem deprecativè, & quando imperativè, constabit ex solutione sequentium quęstionum.

Res, per quam fit adjuratio. Res, per quam fit adjuratio, sunt Deus, Angeli, & Sancti, & homines justi viatores; non autem per creaturas inferiores in natura, aut in statu gratię, fit adjuratio: Ita optimè docet Suarez *tom.2.de Religione tract.4. de Adjuratione cap.2. & 3. per totum*. Nos autem hanc doctrinam clariùs elucidabimus sequentibus quęstionibus.

QUÆSTIO I.

Quomodo Deus à nobis rectè adjurari possit.

349 *Deus licitè, & rectè à nobis deprecativè adjurari potest.* DEus licitè, ac rectè à nobis deprecativè adjurari potest; ita quòd ejus adjuratio inter partes orationis collocari debet, & obsecratio appellatur. Hęc assertio est D.Thomę *qu.83.art.17.ad 1.& qu.90.art.1. ad* 3. quem sequitur Suarez *loc.cit. cap.1.num.3.*& Sanchez *lib.2.in præcepta Decalogi cap.42.num.12.*

Prima pars constat: Quia erga Deum non habet locum adjuratio per modum imperii; Ejus enim est imperare, & non imperari: ergo tantùm deprecativè adjurari potest.

350 Altera pars probatur: Sicut enim possumus orare Deum, ac illum deprecari; ita possumus aliquid divinum illi repręsentare, ob cujus nomen, aut merita, nostras orationes exaudiat; ut constat ex Scriptura, in qua legimus Moysen, & alios Prophetas orasse Deum propter semetipsum, & propter Abraham, & alios justos sibi dilectos; & Ecclesia semper orat per Christum. Hic ergo orandi modus quandam Dei adjurationem continet; quia exoratur Deus, & ad impetrandum ab illo interponitur, vel ipsemet Deus: vel aliquis nomine ejus, qui potentior sit, quàm nos ad impetrandum, ut per eum oratio nostra juvetur: ratio autem adjurationis in hoc perficitur.

Adjuratio, obsecratio quadam est. Hoc autem totum pertinet ad obsecrationem, in qua proponitur Deo ratio aliqua obtinendi aliquid ab ipso: ut cùm per Christum, vel per ipsammet Dei bonitatem, ac fidelitatem ejus postulamus. Hęc ergo adjuratio obsecratio quędam est; solùmque videntur ratione, & denominatione differre. Nam obsecratio dicitur, quatenus dat vires orationi: adjuratio, quatenus est peculiaris actus reverentię illius personę, per quam Deus adjuratur: Ita Suarez *de Adjuratione loc.cit.*

QUÆSTIO II.

An Beati, & Sancti Angeli licitè possint à nobis adjurari?

351 *Sancti, & Angeli licitè, ac rectè à nobis adjurantur. Probat usus Ecclesiæ.* REspondetur, licitè, ac sanctè posse à nobis adjurari, si debito modo fiat. Hoc tradit D.Thom. 2.2.*qu.90.art.1.* & est receptum apud omnes. Rectè enim Sancti, & Angeli possunt à nobis orari, & consequenter etiam obsecrari; Et ita habet communis usus Ecclesię, & fidelium: nam petimus à Virgine per Filium, & per Nativitatem, vel assumptionem; & proportionali modo possumus ab aliis Sanctis petere. Non possumus tamen Sanctos adjurare cum imperio; sed cum reverentia, & honore humiliter eos precari, non ut auctores bonorum; sed ut intercessores: eodem modo ergo possumus illos adjurare: Ita docet Suarez *loc.cit.cap.2.num.4.*

QUÆSTIO III.

An dæmones sanctè, & licitè adjurari possint ab hominibus?

352 *Dæmones sanctè, ac licitè* REspondetur affirmativè, si debito modo adjuratio fiat. Conclusio est certa secundùm fidem: nam Ecclesia ab initio consuevit adjurare dęmones;

nes; ut testantur Patres, Lactantius *lib.4. c.27.* Tertull. *in Apologet. c.32.* Cyprianus *in lib. de Idol. vanit. circa medium, & ad Demetriadem.* Fundatur autem hic usus in Christi verbis, ac virtute: Dixit enim Marci ult. *In nomine meo dæmonia eiicient*, & Matthæi 10. Marci 3. Lucæ 9. Dedit discipulis suis potestatem, ut dæmones eiicerent, quam eis concessam declaravit Lucæ 10. *Ecce dedi vobis potestatem calcandi super serpentes, & scorpiones.*

adiurari possunt ab hominibus, si debitè fiat.
Hoc fides docet.

Ut autem debitus in adjuratione teneatur modus, hæc observanda videntur; ut benè docent Suarez *tom.2. de Religione tract.4. de Adjurat. c.2. n.6. & 7.* & Sanchez *lib.2. in præcepta Decalogi cap.42. n.15. & 19.*

353 *Exorcista nihil dæmoni præcipiat, nisi quæ conducunt ad expulsionem.*

Primò requiritur, ut finis adjurationis sit, expellere dæmonem, non verò aliquid ab illo obtinere, vel societatem aliquam cum illo inire: Hoc docuit D.Thom. 2.2. *q.90.* ar.2. Et constat primò: quia Christus non dedit Ecclesiæ suæ virtutem, nisi ad fugandos, & coercendos dæmones juxta illud: *In nomine meo dæmonia eiicient*, & Lucæ 10. cùm Apostoli gloriarentur, quòd etiam dæmones sibi subiicerentur, Christus declaravit eis, potestatem ipsis esse datam ad calcandos ipsos, eorumque virtutem, ut nihil nocere nobis possent; ergo non aliter licet nobis adjurare dæmones. Consequentia probatur: tum quia non valemus id facere, nisi per potestatem à Deo concessam; naturaliter enim dæmonibus longè inferiores sumus, tum etiam, quia aliàs periculo exponimur, ut multùm nobis noceant; cùm tamen finis adjurationis esse debeat, dæmonis insidias, & artes nocendi fugere, vel fugare.

§. I.

354 *Dæmon est adiurandus, non rogando; sed obiurgando, & imperando.*

SEcundò necessarium est, ut non rogando, vel amicè petendo; sed imperando, objurgando, & cogendo dæmon adjuretur. Hoc enim docuit D.Thom. 2.2. *quæst.90. art* 2. Et tam hanc, quàm præcedentem assertionem complexus est D. Augustinus lib.10. de Civit. Dei c.22. dicens: *Vera pietate homines Dei aeream potestatem inimicam, contrariamque pietati exorcizando eiiciunt, non placando: omnes tentationes, adversitatesque ejus vincunt orando non ipsam, sed suum Deum adversùs ipsam.* Et Tertullianus lib. de Anima c.57. *Spiritualia*, inquit, *nequitiæ non quidem socia conscientia; sed inimica scientia novimus, nec invitatoria operatione; sed expugnatoria dominatione tractamus.*

Ex his colligitur primò, nulla ratione esse licitum alicui, dæmones adjurare adjuratione deprecativa, idest ipsum deprecando dæmonem, ut ob Dei nomen exeat è corpore obsessi: nec etiam imperativè, aut deprecativè præcipiendo, aut rogando, ut nobis dæmones aliquod obsequium, qualiscumque generis sit illud, aut qualecumque beneficium præstent. Quod docent D. Thom. 2.2. *q.90. art.2.* & ibi Cajetanus *art.1.* D. Anton. 2 *par. tit.10. c* 8. Sylvest. *verbo adjuratio, q.7.* & ibi Ang. *num.2. & 4.* Tabiena *num.6.* Sotus *lib.8. de Justit. q.3. art.2.* Suarez *tom.2. de Religione lib.4. de Adjuratione c.2. num.8. & 9.* & Leonard. *lib.2. de Just. c.42. dub.13. num.70. & 71.* qui latissimè probat ex multis Scripturæ, Sanctorumque testimoniis, & rationibus, solvensque contrarias dicit esse de fide. Valentia 2.2. *disp.6. q.8. punct.2. quæst.2.* Et Sanchez *lib.2. in præcepta Decalogi cap.42. num.19.* omnes prædictos DD. referens. Et contrarium facere est culpa mortalis gravissima; Ut benè docent Cajetanus ibi, Sylvest. *ead. q.7. & q.5.* Tabiena *eod. num. 6. conclus.6.* Armilla *verb. Adjuratio in fin.* Navarrus *summa cap.11. Hispane num. 27. Latinè num.* 28. Et ratio est, cur non imperativè: quia Christus non reliquit potestatem Ecclesiæ adversùs dæmones, nisi ad eos arcendos, vel repellendos tanquam hostes, ne nobis nocerent; quod est ab eorum societate recedere. At velle uti eorum ministerio, & obsequio, pertinet ad quoddam pactum, & societatem cum ipsis. Cur autem non etiam deprecativè liceat petere, ut exeant à corpore, ex se constat; Quia tunc beneficium ab eis liberaliter conferendum expectatur;

ctatur; quod est quædam pacti, & societatis cum ipsis inchoatio. Item quia quid quid dæmon sua sponte in nos confert, id omne ab hostili ejus animo in nos, & in ipsummet Deum proficiscitur: Semper enim eò spectat, ut Dei gloria obscuretur, & nos ipsum offendentes æternam damnationem incurramus. Ita Sanchez *loco citat.*

§. II.

355. *In Coniuratione duo sunt. Obiurgatio. Præceptum. Obiurgatio describitur.*

COlligitur secundò, in conjuratione, qua dæmones adjurantur, duo principaliter inveniri, Objurgationem scilicet, & Præceptum.

Objurgatio (ut sumitur hic) *est dæmonis increpatio, ac operationem ejus reprehensio, quæ ejus superbiam coercet, & impedit, ne actu ita Vexatum, seu Energumenum tentet, vel affligat.* Dum enim ab Exorcista dæmoni crimina ipsius obiiciuntur: ut fit in Rituali Romano, in quo Sathanas vocatur *inimicus Dei, hostis humani generis, mortis adinventor, vitæ raptor, justitiæ declinator, malorum radix, fomes vitiorum, seductor hominum, incitator invidiæ, origo avaritiæ, causa discordiæ, spiritus immundus, serpens antiquus, seductor pessimus, plenus omni dolo, & fallacia, draco nequissimus, &c.* facilè desinit vexare Obsessum, ac tentare illum, & ignominia plenus confunditur; facilisque Exorcistę obedientiam pręstat: quia Vexatus faciliùs actus fidei, ac confidentię elicit, cùm possidentis dęmonis cessat tentatio; atque vexatio minùs eum affligit. Maximè cùm illi obiicitur sui status origo, rebellio, apostasia à suo Creatore, à paradisi sedibus dejectio; penę, quas sustinet, nempe divinę visionis privatio, passiones vehementes irę, odii, tristitię, desperationis, & hujusmodi, quibus acriter affligitur; & ignis gehennalis, quem sustinebit in ęternum. Quęnam autem objurgationes sint aptiores; & quomodo sint faciendę, patebit infra *par. 3. n. 660.*

356. *Præceptum describitur.*

Alterum, quod principaliter in adjuratione continetur; est pręceptum, *quod est ordinatio, seu mandatum, quo divina virtute efficaciter astringitur dæmon ad Exorcistæ, ut ministro Christi, & Ecclesiæ præstandam obedientiam.* Dico *efficaciter*: quia supposita dispositione necesaria in patiente, dęmones adjurati non posunt non obedire, à divina virtute compulsi ex promissione facta *Marci ult.* à Deo in se credentibus: *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eiicient*, quando expulsio dęmonis obsesso est profutura.

Quotuplex sit.

Pręceptum autem, quod juxta artem exorcisticam dęmonibus fieri potest, est quintuplex, videlicet Commune, probativum, lenitivum instructivum, & expulsivum. De singulis agetur infra *num. 662. & sequentibus.*

QUÆSTIO IV.

An Creaturæ irrationales, ut locustæ, nubes, sal, aqua, &c. licitè adjurari possint?

357. *Creaturæ irrationales secundùm se non posunt propriè adjurari. Ratio dictat.*

REspondetur, hujusmodi creaturas secundùm se non pose propriè adjurari: Ita docet D. Thom. 2. 2. *quæst. 90. art. 3.* Sotus *libr. 8. de Just. qu. 3. art. 3.* Suarez *tom. 2. de Religione libr. 4. de Adjuratione cap. 2. num. 12.* & Sanchez *libr. 2. in præcepta Decalogi cap. 42. num. 37.* Ratio ea est: quia, cùm adjuratio respectu illius, qui adjuratur, sit quędam obsecratio, petitio, aut imperium, & creaturę irrationales non sint capaces talium actionum: quia tam petitio, quàm pręceptum propriè sumptum non percipitur nisi intellectu, & ratione, ergo ex hac parte non posunt creaturę irrationales propriè adjurari. Non enim hę creaturę movere se valent ex intentione ad nocendum nobis: ut evenit

evenit in animalibus irrationalibus: vel in nubibus, tempestatibus, & his similibus.

At integrum est, ea omnia adjurare, quatenus ab alio moventur. Cùm ergo possint, & à Deo, & à dæmone ad id moveri, quando moventur à Deo, adjuranda sunt deprecando Deum, ut id malum avertat; quando verò à dæmone, imperando illi, ne moveat, sed nocere desistat: Ita D. Thom. 2. 2. *quæst. 90. art.* 3. ab omnibus receptus. Quare in exorcismis, etsi quandoque verba adjurationis ad ipsasmet creaturas irrationales dirigantur, ut dicendo: *Exorcizo te creatura salis: conjuro te, creatura aquæ: conjuro vos, nubes, &c.* non est intentio dirigendi ad ipsas, quasi ipsæ adjurationi connivere debeant, avertendo malum; sed verè adjuratio ad motorem dirigitur, quasi dicatur: *Conjuro vos dæmones, ut ab hoc sale, ab hac aqua recedatis, ne tempestates excitetis, &c.* Ad ipsas autem aliquo modo, dirigitur utpotè ad illas, in quibus recipitur illa operatio, seu effectus nobis adversus, quem per adjurationem avertere conamur: Ita Valent. 2. 2. *disp. 6. qu. 8. punct. 2. ad fin.* Sanchez *loco cit. num.* 38.

358 *Utile est eas adjurare, ut moventur ab alio.*

Quomodo.

QUÆSTIO V.

An Adjuratio debeat fieri per Deum solùm, an etiam per creaturas?

PRimò dico, Deum adjurari posse per Deum ipsum. Nam sæpè obsecratio fit ad Deum per ipsum: ut Daniel. c. 9. *Ne moreris propter temetipsum Deus meus*, & Psal. 24. *Dirige me in veritate tua, & doce me, quia tu es Deus Salvator meus, &c. Et reminiscere miserationum tuarum Domine, &c.* & infra: *Propter nomen tuum, Domine, propitiaberis peccato meo.* Et alii Prophetæ sæpe hoc modo orabant. *Per temetipsum fac hoc, Deus.* Illa autem verba habent vim, & formam adjurationis. Item rectè à Deo petimus propter ipsius infinitam bonitatem, clementiam, pietatem, ac misericordiam: Sæpè per fidelitatem, & veritatem ejus vim faciendo in promissis ejus, quæ ejus fidelitati innituntur, ut ferè in omnibus illis actibus confidentiæ erga Deum posui *par.* 3.

359 *Deus adjurari potest per Deum ipsum. Vers. 11.*

§. I.

SEcundò dico, Deum adjurari posse per Christum. Constat ex illis Ecclesiæ precationibus, *Per admirabilem ascensionem tuam, &c.* in quibus censetur adjuratio contineri; quæ potest dupliciter intelligi. Uno modo, ut deprecatio sit ad Deum, ut Deus est; sed ratio obsecrandi sumatur à mysteriis factis circa Christum, ut hominem: sic adjuratur Deus, ut Deus, per opera humanitatis, seu opera in humanitate, vel per humanitatem facta: sic adjuratur Deus per aliquid creatum. Alio modo potest intelligi, ut tota petitio, & obsecratio immediatè referatur ad Christum hominem, ut homo est; & sic adjuratur (propriè loquendo) Christus ipse propter seipsum, repræsentando illi aliquam rationem largiendi quod postulatur, ex ipsomet sumptam, eo modo, quo dicebamus Deum per semetipsum adjurari: Ita Suarez *loco cit. c. 3. n. 3.*

360 *Deus adjurari potest per Christum.*

§. II.

TErtiò dico, Deum adjurari posse per Angelos beatos, & sanctos non solùm jam cum Christo regnantes; sed etiam per Viatores, qui justi reputantur, & per eorum merita, vel intercessiones. Ratio est: quia Deus sæpe vult per hujusmodi rationes beneficium concedere, & non aliter. Non quia (cùm in tempore adjuratur) incipiat ab illis moveri; sed quia ab æterno sæpe statuit dare intuitu illorum,

361 *Deus adjurari potest per Angelos, & Sanctos regnantes in Cœlo. Etiam per Viatores, qui justi reputantur.*

lorum, & non aliter; ideòque etiam voluit à nobis sic obsecrari. Præterea quia inter viventes justos voluit Deus esse communicationem aliquam in bonis operibus, ac meritis, & uni solet benefacere propter alios: ideò etiam potest per Viatores justos adjurari vel in communi (si oratio sit publica, quomodo Ecclesia sæpe Deum adjurat propter omnes Sanctos: vel propter justos in communi, & in confuso:) Vel in oratione privata propter talem, vel talem personam, quam orans existimat esse sanctam. Sicut enim unus Viator potest se alterius orationibus commendare: ita potest per ipsum petere, & adjurare Deum: Ita docet Suarez *loco supra citato num.* 3. & Sanchez *libr.* 2. *in præcep. Decal. cap.* 42. *num.* 2.

§. III.

362 *Deus non potest adiurari per alias creaturas inferiores. Ratio dictat.*

QUartò dico, Deum non posse adjurari propter alias creaturas inferiores vel in natura, vel in statu gratiæ: Ratio est: quia nec dignitas talis creaturæ, nec opera aliquid valere possunt apud Deum ad impetrandum aliquid ab ipso. Immò si quis rectè consideret, quando adjuratur Deus per rationem creatam, seu per creaturam aliquam, semper est, in quantùm includit aliquam singularem participationem divinæ bonitatis, quæ interdum habet adjunctam promissionem; vel saltem respicit majorem gloriam, & honorem Dei, qui ex tali opere resultare potest. Unde sicut juramentum per creaturas resolvitur in Deum earum Auctorem: ita dici potest de adjuratione Dei, quoties fit per commemorationem alicujus effectus creati, ibi involvi Deum ipsum, ut auctorem ejus, qui ratione sui honoris, ac majestatis; vel verbi, aut misericordiæ ex uno opere suo quasi inducitur ad aliud faciendum: Ita eruditè docet Suarez *loco citat. num.* 4.

§. IV.

363 *Dæmones per Deum ipsum vel expressè, vel tacitè adiurandi sunt. Constat ex usu Ecclesiæ.*

QUintò dico, dæmones per Deum ipsum vel expressè, vel tacitè, & non aliter adjurandos esse. Conclusio habetur ex usu Ecclesiæ; Consuevit enim adjurare dæmonem *per Deum vivum, per Deum verum, per Deum sanctum*. Item per Christum, qui est verus Deus: item per Crucem ejus; sed præcipuè per Sanctissimum nomen Jesu: ut ipsemet docuit Marci ult. dicens: *In nomine meo dæmonia eiicient*. Et licèt in adjuratione per crucem, & nomen ejus explicitè non invocetur Deus ipse; tamen implicitè ibi continetur: quia crux est instrumentum Divinitatis, & per habitudinem ad illam habet virtutem contra dæmones: Nomen autem Jesu est nomen salutis, seu Salvatoris, qui est Deus, & homo; immò est nomen, in quo non tantùm dæmones eiiciuntur; sed etiam in quo oportet nos salvos fieri, ut docet D. Petrus Act. c.4. Et eodem modo interdum adjurantur dæmones per Sanctos, quos ipsi magis timent; non propter eorum naturalem virtutem, immò nec propter gratiam infusam præcisè spectatam, ut habentem sanctificat, & bonum reddit: quia per illam virtutem non possunt homines cogere, aut arcere dæmones; nisi Deus Sanctis suis, vel Ecclesiæ suæ peculiarem virtutem ad hoc conferat.

364 Hac ergo ratione adjuratio dæmonis semper fit per Deum vel in se, vel in Sanctis suis, aut in suis instrumentis invocatum: quia (ut supra diximus *num.* 354.) dæmon non adjuratur prece; sed coactione, & imperio, quæ non est in re creata, nisi virtute Dei: quia ut dicitur Job.41. *Non est potestas super terram, quæ comparetur ei*. Immò probabile est, neque Angelos Sanctos posse virtute naturali dæmones cogere saltem comparando maximum ad maximum, & multitudinem ad multitudinem cum proportione: quia plures dæmones (ut creditur) perfectiores sunt

tes sunt in naturalibus aliquibus Angelis cum dicta proportione loquendo, ut breviter annuimus supra *n.149*. Ob hanc ergo causam adjuratio dæmonum fieri debet in virtute ipsiusmet Dei, ut recta fide, & efficaciter fiat: Ita eruditè docet Suarez *tom.2. de Religione, lib.4. de Adjuratione cap.3. n.7.*

QUÆSTIO VI.

Quænam cautelæ sint servandæ ab Exorcista, ut adjuratio suum habeat effectum.

365 *Exorcista vacare debet orationi, & ieiunio.*

PRimò Exorcista seipsum maximoperè parare debeat per orationem, & jejunium eo modo, quo docetur infra *part.2.* ubi *de Ægroto orante, & jejunante*; ac præcipuè captivando intellectum in obsequium primæ veritatis, quæ est sapientia increata; ac voluntate firmiter ei adhærendo, quæ manifestatur in divinis Scripturis, quarum parva sylva supra *num.242. & seqq.* fuit proposita, credendo firmiter, ac confidendo, quòd Deus, ratione suæ infinitæ bonitatis, ac fidelitatis infallibilis concurret cum ipso Exorcista, cùm dæmoni præceperit ea, quæ ad ejus expulsionem à corporibus obsessis, & à rebus ad homines spectantibus pertinere dignoscuntur, si talis expulsio fuerit salutaris, ac cætera extiterunt requisita.

§. I.

366 *Accedere debet ad dæmonem expellendum ut judex.* *Quomodo.*

SEcundò post efficaces orationes, & precationes ad Deum effusas, & actus fidei, ac confidentiæ in Deum efficaciter elicitos, (considerata facultate sibi à Christo, & ab Ecclesia tradita, Beatissimæ Deiparæ, ac Sanctorum patrocinio implorato; obsessoque seu maleficiato circa ea, quæ credenda sunt, & adimplenda perfectè instructo, & probato (ut docetur infra *part.3.*) tunc accedat ad suum munus exequendum, non ut miles ad pugnandum contra validissimum hostem, ut communiter loquimur, (hæc enim pugna in oratione debet fieri) sed ut judex à Deo, & ab Ecclesia delegatus: Non ad omnia adversùs dæmonem pro voto suo adimplenda, ut supra dictum est, sed tantùm ad illum, ut reum jam per fidem obsessi, vel maleficiati vinctum, ac convictum per potestatem Exorcistæ à corpore obsessi, vel maleficiati; & à rebus ad homines spectantibus expellendum.

§. II.

367 *Instruendus obsessus, ut credat, Exorcistam habere potestatem dæmones expellendi.*

TErtiò, Exorcista antequam aliquod adversùs dæmonem formet præceptum, breviter instruat Energumenum, ut credat, ipsum esse ministrum Dei, & Ecclesiæ, & habere à Deo, & ab Ecclesia potestatem ad dæmones expellendos ab hominibus, & à rebus ad homines spectantibus: Moneatque, ut attendat instructionibus, ac præceptis ab ipso Exorcista dæmoni faciendis, aliter diabolus difficulter obediet Exorcistæ; Nam dæmones operantur in corpore patientis magis, vel minùs juxta imperfectionem fidei, ac confidentiæ in Deum majorem, vel minorem ipsius patientis. Si obsessus accedat ad Exorcistam cum fide inhęsitante, quòd à Deo, mediante pręcepto ab Exorcista dęmoni faciendo, sit liberandus, iste facillimè liberabitur, & dęmon Exorcistę obediet juxta fidem ipsius. Si autem accedat ad Exorcistam cum fide hęsitante, dæmon nisi cum difficultate obediet Exorcistæ. Unde aliquando evenit mihi, quòd, dum ad me accessissent aliqui Maleficiati maximam habentes fidem, quòd à maleficio liberarentur, ut cognoscerem, an verè à dæmone essent vexati, aut maleficiò affecti, dæmoni præcepi latino idiomate, ut

te, ut coràm me illicò in eos aliquam levem efficeret vexationem; sed totum oppositum evenit: Nam ad illud præceptum, dæmon sine mora maleficium abstulit, & à Maleficiatis aufugit, ipsique Maleficiati pristinæ restituti sunt sanitati. Mihi autem ab eis sciscitanti, quid per illa verba, quæ enunciaveram, intellexissent, & credidissent. Responderunt, se credidisse, quòd dæmoni præcepissem, ut recederet ab eis, nec ampliùs eos divexaret. Quare utile erit, ut priùs explicetur Vexato præceptum, antequam fiat, ut magis ac magis in eo fides augeatur, sic magis, magisque dæmonis potestas diminuatur: ut docet S. Cyprianus *tract. 4. de Idolor. vanit.* dicens: *Dæmones vel exiliunt statim: vel evanescunt gradatim, prout fides patientis adjuvat: aut gratia curantis aspirat.*

§. III.

368
Præcepta fieri possunt vulgari idiomate. Quare.

QUartò, etsi decentius sit formare præcepta latino idiomate propter ipsius gravitatem, & elegantiam; attamen si patiens illud non intelligat, melius erit ea proferre in lingua materna patientis. Cùm enim ex præcipuo fundamento hujus artis difficulter possit dæmon ad aliquid compelli, non existente in patiente dispositione, sequitur, quòd si ipse patiens præceptum non intelligat, non poterit ad ipsum ita benè esse dispositum, & per consequens diabolus non ità facilè obediet Exorcistæ, maximè in his, quæ spectant ad ejus expulsionem.

§. IV.

369
Præcepta non fiant, si patiens sit aliqua passione turbatus.

QUintò, cùm aliquid dæmoni est præcipiendum, attendat Exorcista, quòd Vexatus non sit aliqua passione perturbatus: quia tunc mens Energumeni attendens suggestioni dæmonis, non est ita benè disposita per fidem, ac confidentiam in Deo, ac in potestate exorcistica; sicque diabolus Exorcistæ præceptis difficulter præstabit obedientiam. Idcirco priùs, (si opus sit) seorsùm patientem interroget: an aliqua passione, ac tribulatione sit turbatus; vultum ejus consideret, an sit hilaris, vel mestus, quod facilè ex oculis cognoscet. Nec ad ultimum dæmonem expellendi præceptum deveniat, nisi priùs ille ad quietem, & attentionem, & fiduciam perfectam reducatur.

§. V.

370
Non permittatur dæmon diu obsessum vexare.

SExtò, quando Exorcista, ad dignoscendum, an vexatio patientis sit à dæmone; vel à causa aliqua proveniat naturali: vel etiam ad instruendum infide Obsessum, vel Maleficiatum, (si ita sit) vult dæmoni aliquod facere præceptum, puta ut aliquam ex solitis levem in Patiente causet vexationem, dæmonem diù illum vexare non permittat; sed citò ei præcipiat, ut patienti gravamen, seu molestiam inferre prætermittat.

371
Nec usum sensuum impedire.

Si verò dæmon Energumenum actu vexet, eumque ab usu sensuum alienet, illicò Exorcista magna fide suffultus in nomine Jesu dæmoni præcipiat, ut Energumenum divexare cesset, nec sensuum usum impediat, ut necessarias de fide instructiones devotè, & attentè percipere valeat. Et si opus sit, objurgationes adhibeat inferiùs positas *n.660.* ut dæmonis audaciam faciliùs confringere valeat, ac ipsius contumaciam refrenare.

§. VI.

§. VI.

SEptimò, si dæmon per os Energumeni loqui præsumat, Exorcista silentium illi imponat exemplo Christi Lucæ 4. qui dæmoni dicenti: *Quid nobis, & tibi, Jesu Nazarene, venisti perdere nos? Scio te, quòd Sanctus es, Dei* silentium imposuit, licèt veritatem fateretur. *Et increpavit illum Jesus dicens: Obmutesce, & exi abeo.* Unde Marci 1. & Lucæ 4. habetur, quòd *non sinebat ea loqui.*

372 *Silentium dæmoni imponatur.*

Potest tamen quandoque Exorcista dæmones interrogare, quo tempore in corpus Obsessi sunt ingressi, ut ex hoc agnoscat: an cruciatus à Patiente tolerati à causa naturali, vel præternaturali fuerint excitati: ut egomet cum illo dæmone feci, à quo vexatus fuerat homo ille, de quo supra *num.* 86. Quod aliàs etiam cum aliis præstiti dæmonibus, antequàm illos in virtute Dei ab obsessis corporibus expellerem; ut scirem, quomodo, & quando ingressi essent in corpora illa, ut sic etiam Energumenis illis ad se ipsos imposterum à dæmonibus cavendum, ac præservandum remedia traderem opportuna.

373 *Potest quandoque interrogari de tempore ingressus.*

Verumtamen priùs interrogandi sunt ipsius Obsessi parentes; deinde ipse Obsessus dæmoni in nomine Jesu præcipiendo, ne internis, vel externis Energumeni sensibus impedimenta ingerat. Sic Christus Marci 9. cùm sibi filius quidam habens spiritum mutum fuisset adductus, interrogavit Patrem ejus dicens: *Quantum temporis est, ex quo ei hoc accidit;* At ille ait: *Ab infantia.* Ubi D. Petrus Chrysol. serm. 51. de Dæmoniaco ait: *Revolvit infantiam Christus, ut tanti mali causa non tangat sobolem, sed parentem.*

374 *Priùs interrogandi sunt parentes sicut, & ipse obsessus.*

§. VII.

OCtavò, si Exorcista, personam, quæ tanquam obsessa ad eum confugit, ut exorcizetur, non esse verè, ac realiter; sed tantùm imaginariè, aut fictè obsessam vereatur, in eam exorcizando cautelam mox infra ponendam adhibebit.

375 *Quinam sint obsessi tantùm fictè, & imaginariè.*

Sunt enim aliqui, qui non verè, sed duntaxat secundùm suam imaginationem sunt obsessi: ut aliquando in mulieribus menstruorum defectum patientibus accidit, de quibus supra *num.* 88. Alii sunt, qui se à dæmone obsessos, sed ob diversos fines effingunt. Nam aliqui, ut astantium viscera ad pietatem commoventes, eleemosynis eorum suam propriam sublevent paupertatem: Quidam, ut ab aliqua se oppressione, vel afflictione diripiant: ut mulieres juvenculæ, quæ quandoque senibus nuptæ maritis, cùm ob nimiam zelotipiam quasi captivæ teneantur; ut aliquali valeant perfrui libertate, se à dæmone obsessas testantur, die, noctuque clamant, variasque præstant insanias, ut maritus modò huc, modò illuc: nunc ad istum, nunc ad illum Exorcistam eas ducere compellatur. Alii se dæmoniacos simulant, ut ecclesiasticos ritus contemnant, Exorcistas subsannent, eorum artem Exorcisticam infament, obsessosque veros, ac maleficio affectos remedia sacra ab Ecclesiasticis ministris quærendo, & adhibendo avertant. Hoc præstant aliqui Magi, Malefici, ac Sagæ, sicut experientia pluries comprobavi: Fingunt enim se à dæmone obsessos; unà cum aliis, (& fortasse eorum opere) maleficio affectis, aut obsessis ad Exorcistas accedunt: astant, dum alii exorcizantur, laudantque ac magnificant opera Exorcistę, dicuntque se maximam habere fidem, quòd procul dubio à quacumque dęmoniaca liberabuntur vexatione genuflexi ante Exorcistam ei membra corporis indicant, in quibus affligi se à dęmone dicunt: Exorcista, (si cautus non est) more solito dęmoni, ut è corpore exeat, nec ampliùs illos vexet pręcepta imponit; sed ipsi omnibus audientibus, ex ejus pręceptis, & exorcismis

Experientia comprobatur.

nullum

nullum sentire levamen, nec cessare dolores, nec dęmoniacas vexationes remitti, aut diminui, quamvis maximam habeant fiduciam audacter respondent: sic contra Exorcistam murmurantes, ejus famę, honori, & arti detrahentes recedunt, ceteris posteà à maleficio liberatis, & à dęmone ereptis, dicentes: *Heu quàm stulti nos sumus, hisce credere impostoribus, & incantatoribus! Maxima cum fide accessi ad istum Signatorem, nec tamen ejus signamenta quicquam mihi profuerant: sic quoque de vobis erit: videbitis, quòd brevi tempore eisdem vexationibus, ac doloribus eritis affecti.* Hoc autem dicunt, ut illorum fidem diminuant, ac de Dei protectione diffidant: qui si patientes aures illis prębeant, iterùm (dęmonis operante virtute) novis afficiuntur maleficiis: & sic magis Maleficorum, ac Sagarum verbis, quàm Exorcistarum eruditionibus, ac monitis sacris fidem pręstantes, (Deo permittente) novis à dęmone affici vexationibus promerentur.

Verba obtrectatorum.

§. VIII.

376 *Cautela servanda cum hujusmodi suspectis.*

UT ergò Exorcista istorum obsessorum fictiones agnoscere valeat, eos priùs interroget, in quibus corporis membris vexationes sentire consueverint; deindè, si vexatus pretensus latini idiomatis sit ignarus, tali idiomate pręcepta formet. Si verò gnarus sit, ut pręceptum tale minimè intelligat, formet illud voce ita submissa, quòd ipse audire nequeat, pręcipiendo dęmoni (si in illo corpore adsit) ut aliquam ex illis, quibus, ait obsessus solere in se affici, causet vexationem, unam tantùm pręcisè nominando, prout expediens esse judicaverit: quòd si dęmon aderit, pręceptum quidem intelliget, cui, etsi non facilè obedierit in recedendo à malo, cùm ab obsessò, aut maleficiato praceptum non percipitur; attamen cùm sibi ab Exorcista pręcipitur, ut vexet, faciliùs obtemperat pręcepto, quamvis illud à patiente non intelligatur. Si ergò verè ac realiter patiens à dęmone fuerit obsessus, dęmon illum in ea corporis parte vexabit, quam vexandam ab Exorcista per pręceptum fuerit ei imperatum: & tunc patientem, quid sentiat in corpore suo interrogare valebit, ut an patientis verba veritati pręcepti sint conformia dignoscat. Si autem patiens non verè, ac realiter; sed tantùm imaginariè, aut fictè obsessus fuerit, cùm Exorcistæ pręceptum non intellexerit, nec in eo sit ulla vexatio, cùm Exorcista ipsum interrogaverit, in qua parte corporis dæmoniacam sentiat vexationem, unum pro alio respondebit; sicque tolletur larva diabolo, ac omnis dolus aperietur.

§. IX.

377 *Dæmon ab obsesso non motu corporis, sed actibus fidei ad obedientiam est compellendus.*

NOnò, cùm Exorcista aliquod præceptum dæmoni faciat, admoneat obsessum (si adimpleri desideret) quòd nullo corporis motu, aut actu sive interiori, sive exteriori dæmonem ad obedientiam compellere debet; sed potiùs actibus fidei, & confidentiæ in Deum, intelligentiæ, & attentionis ad id, quod præcipitur ab Exorcista. Diabolus enim, cùm spiritus sit, spiritu, & non aliquo corporis gestu, est compellendus. Et interim obsessus membra corporis sui, ac si sua non essent, relinquere debet, & qualiter diabolus juxta præceptum ab Exorcista factum operetur in illis observare, & de tanta dæmonum subjectione lætari, simulquè divinam majestatem, ac potentiam, qui nobis tot, tantaque beneficia contulit, collaudare.

§. X.

§. X.

DEcimò, quando plures sunt exorcizandi, probationes, & experientiæ, (de quibus infrà *par.3.*) primò in his, qui majorem possident fidem, ac capacitatem, magis, magisque intentioni Exorcistæ se conformant, sunt faciendæ, ut id alii obsessi videntes, fidem in Exorcismo requisitam, ac confidentiam in Deum faciliùs concipiant. Et interim prudens Exorcista omnium motus, attentionem, ac dispositionem consideret, eosque aliquando interroget; & juxta ea, quæ propriis oculis vident, ad actus fidei firmæ, ac inhæsitantis confidentiæ pro sua liberatione eliciendos doceat, ac confirmet.

378 *Experientiæ in quibus priùs sint faciendæ.*

In hac enim arte plures vexatos simul ad exorcizandum admittimus contra regulas antiquorum Exorcistarum credentium, unum vexatum impediri per alium; & dæmones se invicem adjuvare; quod falsum esse experientia ostendit. Immò ex multorum simul obsessorum adjuratione multa bona dimanare probantur. Primum: quia unico actu eandem doctrinam omnes capere possunt; sicut ab uno Concionatore totus populus edocetur. Secundum: quia plures experientiæ, quæ secundùm diversitatem patientum fiunt, videntur. Tertium: quia plures dæmonum malitiæ aperiuntur. Quartum: quia magis ostenditur divina liberalitas, Ecclesiæ splendor enitescit, & Ministrorum ejus auctoritas manifestatur. Quintum: quia vexati magis animantur ad resistendum dæmoni, & minori verecundia afficiuntur videntes alios ejusdem conditionis. Sextum: quia dæmones magis confunduntur, dum omnes simul obedire tenentur. Et tandem, quia majus est commodum Exorcistæ, qui uno die decem, aut quindecim, & ampliùs potest liberare vexatos, quos separatim non posset uno mense. Major etiam apparet modestia, & minus periculum scandalorum. Præceptum tamen ultimum dæmonum expulsivum, licèt contra omnes dæmones in variis corporibus existentes unicum proferri posset: attamen singulum super singulos Obsessos enunciari debet: sicut etiam investigatio, & probatio particularis pro unoquoque distinctè præstanda est: quia sic meliùs per fidem, & confidentiam in Deum vexatus ad suam disponitur liberationem.

§. XI.

UNdecimò, quia Vexati non omnes ejusdem sunt conditionis; non eodem modo cum omnibus est procedendum. Quidam enim sunt rudiores, & cum his magna patientia, prudentia, ac dexteritas requiritur, ut doctrinam capiat. Alii sunt timidi, & hi ad curandum sunt difficillimi: quia difficulter actus fidei firmæ, & inhæsitantis pro sua liberatione elicere queunt. Quidam sunt duri capitis, & propriæ cervicis: & hos facilè diabolus decipit, ne Exorcistæ instructionibus fidem præstent. Quidam sunt verecundi, & sub verecundia diabolus malitiam suam occultat. Alii aliarum sunt conditionum, ac proprietatum. Cum rudibus pedetentim, & paulatim procedendum est. Cum timidis semper ad eo: roborandum, animandum, & confortandum intendendum est. Duris, & in propria sententia obstinatis, debere esse humiles, & in omnibus judicio Exorcistæ subjacere est ostendendum. Verecundi, non in loco publico, aut coram personis, de quibus verecundari possint, sunt exorcizandi: & omnibus accommodare se debet Exorcista.

379 *Non eodem modo cum omnibus Vexatis est procedendum.*

Quoad locum autem, in quo adjurandi sunt obsessi, licèt secundùm regulas antiquorum Exorcistarum sit Ecclesia; nihilominus ad inconvenientia vitanda, quæ sæpiùs ex populi multitudine assistente evenire solent, qui non devotionis gratia; sed curiositatis causa confluunt, sanum erit consilium, si Exorcista paucis præsentibus, puta consanguineis, domesticis, aut amicis personæ obsessæ, & uno saltem (si possibile sit) Ecclesiastico, aut Religioso, & non coram totius populi multitudine congregata, in aliquo secreto Oratorio; vel etiam ipsius obsessi domo ante ima-

380 *Locus magis aptus ad exorcizandum quinam sit.*

imaginem Domini Nostri Jesu Christi, ac Beatissimæ Virginis munere suo fungatur. Idipsum etiam suis subditis suadere videtur Reverendiss. P. F. Franciscus à Longobardia Ordinis S. Francisci Minister Generalis; ut habetur apud Peitinum *in Formul. Prælat. litera E.*

§. XII.

381 *Interrogandus Obsessus de accidentibus tempore instructionis.*

DUodecimò, in toto illo tempore, in quo explicatur instructio, & fit actus exorcismi, Exorcista sæpiùs patientem quid sentiat interroget: & quid audiat: quidve sibi suggerat dæmon; cui rei attendat: quid cogitet: quid denique timeat; ut ex hoc illusiones, & tentationes dæmonum, quæ illo tempore sunt innumerabiles, cognoscantur. Patientem insuper, qualiter se habere debeat tempore illo intermedio, idest inter actum instructionis, & exorcismi, edoceat; ut videlicet Sacramenta frequentet; se à peccato abstineat; virtutum actus, humilitatis nempè, patientiæ, charitatis erga Deum, & proximum, conformitatis divinæ voluntati, & hujusmodi exerceat; recordetur eorum, quæ sibi ab Exorcista fuerunt imperata, ut ea opere compleat, præcipuè de contemnendo, ac detestando dæmones, de non timendo illos, de eliciendo sæpiùs fidei, ac confidentiæ in Deum actus, ipsum humiliter, ac devotè pro sua liberatione deprecando, ut infrà *par.* 3. sæpiùs tradetur.

382 *Exorcista semper sit paratus ad ritè munus suum obeundũ.*

Ipse verò Exorcista singulis diebus, quibus exorcizare vult patientem, ordinem habendum in tali actu, puta quàm velit tradere instructionem, quam facere experientiam, quid præcipere, quid observare priùs præmeditetur: & quicquid est faciendum, prudenter, ac sapienter ordinet, ac disponat, sedulè orationi, ac jejunio corporali, ac spirituali incumbendo eo modo, quo *parte secunda* docetur; ne ad tantum ministerium obeundum imparatus accedat.

Quare ex omnibus in hac prima parte disputatis facilè colligitur, Exorcistam ut rectè, tutò, & efficaciter suum valeat exercere munus, debere esse ordinis exorcistici, vel sacerdotalis: jurisdictionis ordinariæ, aut delegatæ potestate donatum; Scientia præditum, qua maleficiorum causas efficientem, cooperantem, instrumentalem physicam, vel moralem, ac permittentem cognoscat: nec non signa probabilia, & certitudinalia, ex quibus morbos maleficos à naturalibus discernere valeat: ac optimè suam potestatem, & remedia spiritualia, quibus ad dæmones expellendos, & eorum opera destruenda sibi est utendum noscere debet: Virtutibus, fide, scilicet spe, confidentia, charitate erga Deum, & proximum, fortitudine, patientia, perseverantia, ac prudentia præditum, ut errores vitando, ac semitas rectas eligendo, finem, quem intendit, nempe dæmonum confusionem, & expulsionem, ac tandem Sanctiss. Nominis JESU gloriam, & honorem consequi mereatur.

Finis Primæ Partis.

MANUA-

MANUALIS EXORCISTARUM, AC PAROCHORUM,

PARS SECUNDA.

DE ÆGROTO.

383 *Ægrotus obsessus figuratus per Ioannem in Patmos relegatum.*

VIDIMUS, quisnam sit Exorcista Medicus spiritualis per similem Filio hominis designatus: consequenter de Ægroto obsesso, aut maleficiato; vel etiam morbo naturali detento, aut in quacunque necessitate constituto agere, est consentaneum: Quem possumus asserere à Joanne aliquo modo repræsentari eo modo, quo S. Augustinus *tract. 49. in Joannem*, Lazarum hominis in peccato sordescentis typum referre docet: Etenim Joannes à ministris diaboli persecutionem patitur: quia imperatorio Domitiani mandato in Patmos relegatus ærumnis afficitur: Ægrotus obsessus vexationem sustinet ab ipso dæmone, qui obsidendo, & possidendo interiùs, & exteriùs totum hominem torquet. Joannes statim ac videt similem Filio hominis, timore corripitur, & cadens ad pedes ejus tanquam mortuus jacet: Obsessus, qui absente Exorcista nullum timere videtur, ad ejus præsentiam cedit adjuvanti, obedit imperanti, voces degeneres emittit insultanti, conculcanti collum præbet, & mortis instar in terra volutari non dedignatur. Joannes erigitur à Filio hominis, qui voce potenti, & contactu dexteræ animum dat paventi: Obsessus per impositionem manuum, & rerum sacrarum applicationem (divina operante virtute) roboratur, erigitur, & vivificatur.

Ærumnis affectum.

384 *Obsessus debet esse benè dispositus.*

Hic autem ægrotus debet esse in seipso debitè præparatus, ut virtute exorcismorum sanitatem consequi possit: cùm idem in curatione divina, ac in naturali contingat: Nam sicut corporum Curatores antequàm pharmacis utantur, solent ægros levioribus purgationibus primò disponere, & dispositis normam vivendi assignare, quam non decet prętergredi, si sanitatem obtinere prætendunt: Ita animarum Medici sollicitè curare debent, ut Arreptitii, ac Maleficiati præter desiderium, quo flagare debent suæ liberationis, & obedientiam, quam in omnibus Exorcistæ exactè præstare, ipsiusque consilium adimplere tenentur, debitam etiam, antequàm exorcizentur, habeant præparationem, ut optatam salutem consequi mereantur.

385 *Dispositio requisita in obsesso est fides theologica, ac fiducia in Deū.*

Quòd si quæras, quænam sit dispositio immediata necessaria ægro ad Exorcistam accedenti, audi Christum illam Matth. 17. breviter edocentem. Obtulerat Apostolis unus ex Judęis filium suum habentem spiritum spumantem, allidentem, stridentem, & arescentem, ut illum expellerent. Quod cùm frustra tentassent, ægrum adduxit ad Christum, ac genibus provolutus ante eum dixit: *Domine, miserere filio meo, quia lunaticus est, & malè patitur; nam sæpè cadit in ignem, & crebrò in aquam; & obtuli eum discipulis tuis, & non potuerunt curare eum. Respondens autem Jesus ait: O Generatio incredula, & perversa, quousque ero vobiscum? usquequò vos patiar?* quasi diceret: O Generatio sine fide, ac sine confidentia: Non enim homo ille firmiter credebat, quòd Jesus posset sanare filium ejus: unde dixit ei: *Si quid potes, adjuva nos misertus nostri.* Non enim dixit:

Matt. 17. v. 15.

Marci 9. v. 22.

dixit: Scio, quòd potes salvare filium meum: Sed *si quid potes*, ubi per illam particulam conditionalem, *Si*, ostendit, se ignorare, in Christo esse virtutem certam, & infallibilem ad dæmones expellendos. Quare Christus ostendit ei, ac docuit, fidem theologicam, nec non fiduciam inhæsitantem necessariam esse, nedum Obsesso, ac Maleficiato, sed quacumque ægritudine detento, & in quacumque necessitate constituto, (si à Deo liberationem à malo; vel quodvis aliud ab eo beneficium animæ salutare infallibiliter obtinere prætendat.) qua firmiter, & sine hæsitatione credat, Deum nedum posse, ac scire; sed velle quodcumque salutare petitur, ratione suæ bonitatis infinitæ, ac fidelitatis immutabilis, infallibiliter largiri tempore opportuno: Ideò dicit: *Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti:* Quod benè testatur etiam Beda Venerabilis dicens: *Impossibilitas curandi non ad imbecillitatem curantium; sed ad eorum, qui curandi sunt, fidem referenda est*. Apertè S. Cyprianus tract. 4. de Idolorum vanitate: *Dæmones vel exiliunt statim: vel evanescunt gradatim, prout fides patientis adjuvat; aut gratia curantis aspirat*. Et S. Athanasius orat. 1. contra Arianos: *Omnes*, ait, *qui legitimè in Christum fiduciam habent, pedibus conculcant eum, qui hæc verba dicebat* Isaiæ 14. *In cælum conscendam, super astra Dei exaltabo solium meum, &c.* Latissimè de modo omnibus accommodato quodcumque à Deo salutare cupientibus obtinere, actum est supra, ubi *de Fiducia in Deum* collocanda.

Qualis esse debeat.

386 Infra num. 463. & 464.

Hanc autem fiduciam, quia tunc Apostoli perfectam quoad praxim, & exercitium non habuerunt, ideò dæmonem ab illo juvene eiicere non potuerunt. Quare convenienter Christus posuit secundo loco: *Hoc genus dæmoniorum non eiicitur, nisi per orationem, & jejunium;* quasi diceret: quia non orastis, nec jejunastis, illum eiicere non potuistis; ut notat Abulensis *q. 171. in c. 17. Matthæi*, ut ostenderet, & Exorcistam, & Obsessum orationi, & jejunio debere esse intentos: cùm hæc maximè disponant animos; ut fidei, ac confidentiæ in Deum, qua dæmones expelluntur, ac cætera beneficia à Deo obtinentur, actus facillimè eliciantur. Quare utrumque Obsesso, ac Maleficiato, seu alia ægritudine detento, & in quacumque necessitate constituto necessarium est, ut ex illa theoria Christi, & practica Joannis *sequentibus capitibus* demonstrabimus.

Cap. I.

De Ægroto orante Deum.

387 *Ægroti exercitium debet esse oratio, ut maximam in Deum fiduciam eliciat.*

Dignum sanè Joanne exercitium, orationi vacare, dum similis Filio hominis sese ejus conspectui offert. Nam illam sublimem, & excellentem fuisse, quis dubitat? cùm Persona sit dignissima, Joannes nempè, apostolatu, prophetia, martyrio, doctoratu, virginitate, contemplatione, amore, & gratia insignis. Locus solitarius, Patmos Insula longiùs à tumultuaria hominum habitatione semota. Tempus opportunum, dies Dominica ecclesiastica institutione pietati consecrata. Causa sancta, martyrium nempe, ac tolerantia persecutionum propter verbum Dei, & testimonium Jesu Christi. Denique modus excellens: *Fui in Spiritu*, inquit; Sic enim orat, ut intra se raptus excessum mentis patiatur. Ideò ægroti est, sive Obsessi, sive maleficio affecti, sive quocumque morbo detenti, aut in quacumque necessitate constituti, ut maximam valeat assequi fiduciam, qua omnia petita beneficia salutaria à Deo obtinentur, assiduè Deum exorare modo sequentibus articulis explicato.

ARTICULUS I.

Contemplando Divinam Providentiam.

QUàm utillimum sit hìc agere de Dei Providentia, ex eo colligitur, quòd nemo confidentiam in Deum perfectè assequi potest, nisi qui & Providentiam Dei probè cognoverit. An sit Providentia, fugimus quærere: nam rectè Clemens Alexandrinus lib.5.Stromat.sub init. *Sunt*, inquit, *quæstiones quædam dignæ, quæ puniantur: cujusmodi est quærere probationes, An sit Providentia; cùm sit manifesta Divina Providentia ex aspectu omnium, quæ videntur, effectorum, quę arte, & sapientia constant*. Est ergo Providentia.

388 *Ex contemplatione divinæ providentiæ emanat perfecta in Deum fiducia.*

Sed dices quid est Providentia? *Est ipsa*, inquit Boetius lib.4.de consolat.philos. pros.6.paulò à princip. *divina ratio in summo principe constituta, quæ cuncta disponit*. Optimè de hac re Damascenus l.2. de fide Orthodoxa c. 29. *Providentia*, inquit, *est voluntas Dei, per quam res omnes aptè, congruèque gubernantur*. Rem sic faciliùs intelligemus: Vidit Deus ab æterno, qua ratione quævis res creata suum finem posset assequi; simul etiam omnia impedimenta vidit, quæ in assequendo fine obicem ponere valebant.

Providentia Dei describitur.

Deinde hic idem optimus Deus sanctissima sua voluntate ea delegit subministranda auxilia, per quæ omnes homines ad suum finem quàm optimè ducerentur; ideò quamvis Providentia Dei consistat in actu intellectus divini; illum tamen comitatur actus voluntatis, ut benè docet Drexelius *de Conformatione voluntatis lib. 5. cap. 6. §. 1.* Hæc verò statim ab Orbis ortu proposuit, & in opus deduxit per immensam suam potentiam: Ita *Divina Providentia*, ut Dorotheus loquitur, *fons est omnium bonorum*. Hanc omnes philosophorum turbæ agnoverunt. Hinc illa: *Deum sequere; Cum Diis pugnare noli; Id superis curæ; Viderit Jupiter: Hoc in genibus Jovis situm;* aliaque talia priscis usitata. Habet enim Deus providentiam omnium omninò rerum creatarum. Res certissima est. Clamat Sapientia Sap.c.6. *Pusillum, & magnum ipse fecit, & æqualiter cura est illi de omnibus. Ita te, ita me, ita singulos curat providentissimus Deus sicut universos*, ait Drexelius loco citato; *neque tantùm quod melius, sed quod optimum est semper & tibi, & mihi, & singulis, & omnibus vult.* Gregorius pulcherrimè lib 16.moral. c. 5. *Sic*, inquit, *intendit omnibus, ut adsit singulis; sic adest singulis; ut simul omnibus numquam desit: sic summa regit, ut ima non deserat; sic imis præsens est, ut à superioribus non recedat. Cura est Deo de omnibus.*

Declaratur.

§. I.

HAnc veritatem (Ab avibus sumpto argumento) nobis ingerit Christus Matth.c.6. *Respicite*, inquit, *volatilia cæli, quoniam non serunt, neque metunt, neque congregant in horrea, & Pater vester cælestis pascit illa: Nonnè vos magis pluris estis illis?* Hoc ipsum sæpiùs inculcans hic è cælo Magister: *Nonne*, inquit, *duo passere asse veneunt, & unus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro? Vestri autem capilli capitis omnes numerati sunt. Nolite ergo timere; multis passeribus meliores estis vos.* In his animantibus, quę citrà omnē sollicitudinem pascuntur, vult sapientissimus Magister, discamus amplitudinem divinę Providentiæ, in quam recumbamus. *Hanc.n.* ait Drexelius loco cit. *ut apertissimam faciat, non adducit pastum in deserto Israelem annis quadraginta: non laudat Eliam à corvis nutritum; sed brutas animantes obiicit, idque non leones, ursos, elephantes, aut alia id generis grandia animalia, quæ & ipsa divinitùs pascuntur; sed animalium minima, aviculas, quæ cùm cantui ferè vacent, & veluti obiter sumant cibum, maximè à sollicitudine liberę videntur. Et homo, qui pluris est innumeris aviculis, Deumque & non Dominum tantùm, sed & Patrem agnoscit, sic angatur animo?*

389 *Probatur sumpto argumento ab avibus.* Matth. c. 10. vers. 29. & Lucæ c. 12. vers. 7.

390. *A sollicitudine circa victum & vestitum.*

Idipsum inculcat idemmet Servator noster Lucæ eodem c. verf. 23. sumpto argumento à sollicitudine pessima circa vestitum, & victum; docetque in alma Dei Providentia unicè confidendum: *Nonnè*, inquit, *anima plus est, quàm esca, & corpus plus quàm vestimentum?* Deinde verf. 28. ejusdem c. quam circa flosculos Deus providentiam gerat, ostendens: *Considerate*, inquit, *lilia agri, quomodo crescunt: non laborant, neque nent. Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut unum ex istis. Si autem fœnum agri, quod hodie est, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit, quantò magis vos modicæ fidei?* Videte igitur, quàm non solliciti sint agrestes flosculi de suo, quo triumphant, vestitu: nam omnem decorem suum uni Deo referunt acceptum, apertè profitentes, se nihil debere humanę curę. Vos jam ipsi judicate, si Deus contemptissimos flores, & vilissimas herbas brevi demetendas, & in furnum rapiendas tam pulchrè amicit, ut magnificentissimi Regis Salomonis exquisitus, atque ad miraculum usque ornatus, ac pretiosus cultus eorum elegantiam neutiquam exæquet, quantò magis vos immortalitati à se conditos vestiet, curabitque necessaria non tegendo tantùm corpus; sed (si opus est) ornando; nec ornando tantùm corpus, sed animam, & corpus à dæmoniacis insultibus liberando, ac protegendo, ab infirmitatibus sanando, ab inimicis tuendo, & in cunctis necessitatibus sublevando? Quod benè testatur Sapiens Siracides Eccli. c. 34. *Oculi Domini*, inquit, *super timentes eum, protector potentiæ, firmamentum virtutis, tegimen ardoris, & umbraculum meridiani, deprecatio offensionis, & adjutorium casus, exaltans animam, & illuminans oculos, dans sanitatem, & vitam, & benedictionem.* Ideò Augustinus in Soliloq. c. 15. *Constanter*, inquit, *Deo crede, eique te totum committe quantùm potes: ita enim ipse te ad se sublevare non desinet, nihilque tibi evenire permittet, nisi quod tibi prosit, etiamsi nescias.*

§. II.

391. *Providentiæ contemplatio animæ quietem affert.*

HÆC ergo divinę Providentiæ quotidiana contemplatio maximam in nobis erga Deum ingerit fiduciam; altissimam animo pacem conciliat; omnem hominis voluntatem subiicit divinæ, idque suavi negotio. Quisquis enim divinæ providentię totum se regendum committit, is jam liber ab innumeris molestiis *sedet in pulchritudine pacis, in tabernaculis fiduciæ, & in requie opulenta*, ait Isaias c. 32. verf. 18. Hinc Allois Abbas (ut refert Dorotheus doctr. 7.) dicere solebat: *Non habebit homo requiem, nisi dixerit in corde suo: Ego, & Deus soli sumus in hoc mundo.* Hoc ipsum Augustinus lib. 3. Confess. c. 11. *Sic curas, ô Deus, unumquemque nostrum*, inquit, *tanquam si solum cures, & sic omnes tanquam singulos.* Ipsissimum hoc & Gregorius lib. 25. Moral. cap. 19. asserit: *Sic Deus intendit singulis, ac si vacet à cunctis, & sic omnibus simul intendit, ac si vacet à singulis.* Ita mi homo, te curat, ita tibi providet Deus, ac si aliud quod curet, prorsus non habeat. Hominum multitudo divinam providentiam non turbat, idem illi unus, & mille homines. *Quemadmodum*, ait Drexelius *de Noe cum aliis septem hominibus arca concluso, aut de unico in Elysiis campis Adamo ei curæ fuit; sic de omnibus nunc est.* Idcircò huic providentissimo curatori suo proborum quivis dicere poterit illud Cantic. cap. 2. *Dilectus meus mihi, & ego illi: Ego Deum, & divinos nutus sic observo, perinde si aliud in Orbe non sit, quod observem, aut æstimem, mea vicissim salus sic Deo curæ est, tanquam si aliud in Orbe non sit, quod curet, aut cogitet; ille mihi, & ego illi: ille Dominus gubernans me, ego servulus ad dominicos jussus paratus; nam ita ille pactus est mecum: Cogita tu de me, & ego continuenter cogitabo de te: oblivifcere tu tui, & memineris mei, sic ego memor promissi mei vicissim jugem tui curam habebo.*

Drexel. de Conform. volunt. lib. 5. c. 6. §. 1. Verf. 6.

392. *Deus ea providentia gubernat omnes, qua singulos.*

Hic illud solatii, ac consolationis plenum est: Deus non sic gubernat nos, ut Princeps provinciam, Rex regnum, Summus Pontifex Christianum orbem, quibus

bus opus est tot aliorum opera; Pontificis curas tot Archiepiscopi, tot Episcopi, tot alii magistratus sacri sublevant: Regibus proreges, Principes, Consiliarii, Senatores sunt, in quos illi suæ gubernationis curas partiuntur: Non ita Deus; ea providentia gubernat universos, qua singulos; ita unumquemque hominum peculiari, sicut omnes generali cura complectitur. *In omni loco*, ait, Sapiens Proverb. c. 15. *oculi Domini contemplantur bonos, & malos*. & c. 5. *Respicit Dominus vias hominis, & omnes gressus ejus considerat*: ac Sap. c. 8. *Providentia ejus attingit à fine usque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter*.

Vers. 3. Vers. 21. Vers. 1.

Utinam ergò in singularissimæ hujus, planèque paternæ providentiæ abyssum liberrimo nos jactu præcipites rueremus. Haud enim dubiè sibi quisquam in hoc omnis plenitudinem boni compromittere posset; ac dictis innixus davidicis dicere: *Dominus solicitus est mei. Dominus regit me, & nihil mihi deerit*. Nam si verè animi tranquillitatem diligimus, in Deo confidere debemus, & in eo nostram fiduciam collocare, cujus suffragio à dæmoniacis vexationibus (divina cooperante virtute) eruemur, ac protegemur; ab imminentibus necessitatibus sublevabimur; omniaque nobis proficua, & salutaria animæ consequemur.

Psal. 39. ver. 8. Psal. 22. vers. 1.

§. III.

393 *Qui de Deo diffidit, ac sibi fidit, stultus est.*

HInc quanta digni sint reprehensione, qui de Deo diffidunt, ac sibi ipsis tantùm fidunt, nemo non videt. Nam Salomon Proverb. c. 28. vocat eos stultos: *Qui confidit in corde suo*, inquit, *stultus est: Ne innitaris prudentiæ tuæ: Ne sis sapiens apud semetipsum*. Nimirum prima stultitiæ rudimenta sunt, se sapientem credere. Quis autem ille Phœnix est, qui res suas non æstimet, qui parvipendat, qui non aut vires, aut formam, aut opes, aut eruditionem, aut prudentiam suam subinde blandis oculis circumspiciat? Sed suo damno. Nam, *qui confidit in cogitationibus suis impiè agit*. Quapropter Deus, ut à nobis hanc impietatem depellat, sæpe nos graviter punit: aut indociles disciplina sua penitus excludit: Sic Gigantem Goliathum tantoperè sibi fidentem, ac juvenem David contemnentem certissima sua manu quasi fastuosam turrim lapillo unico dejecit: Sic Holofernes æquè præfidens sibi, tanti non erat Deo, ut virili dextra caderet, sed de omni illius arrogantia fœmina triumphavit. Sic Regis Assyriorum Nabuchodonosor nimia sua fidentia ipsum in feram mutavit. Sed audi, ut è fera in hominem remigravit, & Deo, non sibi fidere didicit: *Igitur post finem dierum ego Nabuchodonosor oculos meos ad cœlum levavi, & sensus meus redditus est mihi, & Altissimo benedixi, & viventem in sempiternum laudavi, & glorificavi: quia potestas ejus potestas sempiterna, & regnum ejus in generatione, & generationem. Et omnes habitatores terræ apud eum in nihilum reputati sunt: juxta enim voluntatem suam facit tam in virtutibus cæli, quàm in habitatoribus terræ: & non est, qui resistat manui ejus, & dicat ei: Quare fecisti?*

Prov. c. 28. v. 6. & c. 3. v. 5.

Prov. c. 12. v. 2.

Daniel. c. 4. v 31. & 32.

Qui ergò per orationem optata beneficia impetrare cupit, non robori suo, non arti, non eloquentiæ, non prudentiæ, non ingenio, non stemmati, non divitiis, non eruditioni, non sapientiæ fidat, quæ omnia levi flatu corruunt: ut monet Hierem. c. 9. sed semper in oculis summam Dei habeat providentiam, suamque sæpiùs redarguat de Deo diffidentiam, ac sibi fidentiam: sicut suam correxit August. lib. Soliloq c. 15. *Credebam*, inquit, *me sufficere per me, nec perspiciebam, quoniam tu regebas me, donec aliquantulum elongasti à me, & cecidi statim in me, & vidi, & cognovi*: Sic tu si quotidiè memoraveris, quòd *cura est Deo de omnibus*, Deoque fideris, ac tibi diffideris, quicquid salutare petieris, impetrabis.

Vers. 23.

ARTICULUS II.

Meditando infinitam Dei bonitatem.

394 *A Providentia in meditando non est separanda Dei bonitas.*

A Divina Providentia infinitam Dei Bonitatem, ac liberalitatem Ægrotus, vel quicumque alius devotus Orator in orando separare non debet; sed intellectu contemplari, ac toto affectu meditari, ac firmiter, sineque ulla hæsitatione credere, Deum nedum omnipotentem esse: *in cujus ditione cuncta sunt posita*, ut loquitur Mardochæus Hest. c. 13. *cujus non est, qui possit resistere voluntati*: ac sapientissimum, *in quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ absconditi*, ut ait Paulus ad Colofs. c. 2. sed summè bonum; qui ita bonus est, ut ipse solus sit bonus per essentiam: sicut ipsamet Veritas Jesus Christus Dominus noster testatur dicens: *Nemo bonus, nisi unus Deus*. Et 1. Regum. c. 2. *Non est sanctus, ut est Dominus*: quia in ipso, & ab ipso absolutè, & principaliter est omnis bonitas, & sanctitas. Cùm enim bonitas, ac sanctitas sit diffusiva sui ipsius juxta boni naturam à D. Dionysio *cap. 3. de divin. nomin.* descripti, nec per essentiam possit se diffundere ad extrà, se diffundit per communicationem, varia creaturis (præcipuè rationabilibus) bona communicando spiritualia, ac temporalia, juxta uniuscujusque propriam capacitatem, exigentiam, ac dispositionem: cùmque infinita sit illa bonitas, nec umquam ex sui ipsius communicatione exhauriri possit, quantùm est ex parte sui semper parata est, se communicare secundùm quòd expedit bono creaturæ, & quidem majori bono, nisi impediatur per obicem positum ab ipsa Creatura: ut eruditissimè docet Hieremias Drexelius de Conformatione voluntatis *lib. 5. cap. 8. §. 5.* sub fin. *Tam rectæ Deus voluntatis est*, inquit, *ut semper velit, ac possit id, quod nobis bono est, & quidem majori bono. Quid ni velit hoc Deus? Optimus est. Quid ni possit? Maximus est. Adeòque vires nullæ sunt supra ipsum, uti nullæ, nisi ab ipso. Undequaque, & ex omni parte, bona Dei voluntate ita circummuniti sumus, ut ad nihil, nisi per providentiam divinam, per ipsum Deum possit pertingere. Verè, ut scuto bonæ voluntatis tuæ coronasti nos.*

Vers. 3.

Marci 10. Lucæ 18. 1. Reg. c. 2.

Voluntate conditionata Deus vult, quod nobis maiori bono est.

§. I.

395 *Deus vult, nos participes fieri suæ bonitatis.*

Hinc Deus piissimus, ut hujusce divinæ suæ Bonitatis participes efficiamur, per divinas scripturas nos sæpiùs admonet, vocat, & invitat, ut in cunctis necessitatibus, angustiis, & tribulationibus ad eum confugiamus, & in omni opere nostro quicquid nobis expedierit, postulemus: *Petite* ait Matth. 17. & Lucæ 11. *& dabitur vobis; quærite, & invenietis; pulsate, & aperietur vobis. Omnis enim, qui petit, accipit; & qui quærit, invenit; & pulsanti aperietur.* Immò tam maximè avet nobis benefacere, quòd nedum varia nobis communicat beneficia, gratiasque, ac favores innumeros elargitur, verùm ex ipsismet nostris petitionibus, orationibus, & invocationibus se fortè honorandum, ac glorificandum profitetur: *Invoca me*, ait Psal. 49. *in die tribulationis, eruam te, & honorificabis me.* & Joan. 14. *Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam, ut glorificetur Pater in Filio.* Hac de re S. Fulgentius in Prolog. p. lib. ad monim. ait: *Deus beneficium ducit, cùm ab eo beneficium petitur: jucundius dat, quàm alii accipiant.*

396 *Qui petit à Deo aliquid confidenter, facit Deum esse Deum.*

Nec mirum: cùm enim quis Deum orans, & aliquid ab eo petens, firmiter credit, ac sine ulla hæsitatione confidit, Deum ob suam infinitam bonitatem, clementiam, ac liberalitatem, quod ei fuerit proficuum, ac salutare largiturum, hic (quantum est ex se) facit, Deum esse Deum; non quòd det ipsi Deo esse, nec Deus esse incipiat; sed quia ipsum judicat, prædicat, fatetur, ac manifestat Deum omnipoten-

potentem, sapientissimum, clementissimum, ac summè bonum. Quam veritatem ipsemet Deus docet Exodi 29. dicens: *Et habitabo in medio filiorum Israel, eroque eis Deus.* Ibi Septuaginta legunt: *Invocabor in filiis Israel, & ero eorum Deus.* Sed bone Deus! Quid si non invocaberis? An desines esse Deus, cùm dicas: Ero eorum Deus? Utique quantùm est ex parte eorum, si non invocaberis, non eris eis in Deum, ut tradit Sanctas Pagninus. Hoc ipsum Sancta Ecclesia ipsissimis verbis in persona Dei profitetur *in Introitu Missæ Domin.19.post Pentec.*dicens: *Salus populi ego sum, dicit Dominus: De quacumque tribulatione clamaverint ad me, exaudiam eos, & ero Dominus illorum in perpetuum.* Ratio est: quia qui Deum orat, & eum non tantùm esse omnipotentem, ac sapientissimum credit, ut possit, ac sciat dare, quod ipse petit; sed etiam summè bonum, piissimum, ac liberalissimum, ut velit, quod salutare postulatur, elargiri, eo actu, & modo orandi confitetur, Deum esse Deum: quia ejus proprietatem, quæ est bonitas, & misericordia, ut Marci 10. *Nemo bonus nisi unus Deus*; & in quadam Collecta tradit Ecclesia dicens: *Deus, cui proprium est misereri*: prædicat, fatetur, ac manifestat: ipsumque Deum Optimum, Maximum, omnibus divitiis affluentem, benignissimum, ac magnificentissimum publicat, & enunciat: uti etiam illum proclamat Paulus ad Roman.c.10. *Idem Dominus est omnium*, inquit, *dives in omnes, qui invocant illum.*

Quomodo.

§. II.

397 Qui fiducialiter orat Deum, ipsum honorat.

HOc optimè agnoscens Propheta Regius alloquens animam suam Psal. 103. dicebat: *Benedic, anima mea, Domino.* Sed quid inde, ò Rex, postquam Deus benedixeris, ad eumq; oraveris? *Ecce, Domine Deus, meus magnificatus es vehementer*: sed quomodo Deus potest magnificari, si *magnitudinis ejus non est finis*? ut ipsemet David testatur Psal.144. Quomodo ergò magnificatus est vehementer? Eruditissimè hoc exponit D.August.in Psal.103. *Ex me*, inquit, *magnificatur Deus meus: ex me ergo magnus fit. Docet nos aliquid, & quotidiana oratio salutis nostræ, sanctificetur nomen tuum. Quotidie petimus, quotidie rogamus, ut fiat. Si nos quisquam interroget, quid est, quod petis, ut sanctificetur nomen Dei? Aliquando enim sanctum non est, ut sanctificetur? Et tamen nisi vellemus fieri, non peteremus, ut fieret. Alia est enim gratulatio: alia oratio: gratulamur ex eo, quod est: oramus, ut sit, quod nondum est.* Hæc August. Quibus verbis inferre vult Augustinus, quòd licèt Deus sanctus sit, & bonus, & non sit sanctus, ut est Dominus, nec bonus per essentiam, nisi unus Deus; vult tamen Deus etiam ut Sanctus agnosci, nomenque suum sanctum ubique terrarum prædicari, & glorificari. Hac de re statuit, ut in oratione Dominica prima petitio esset: *Sanctificetur nomen tuum:* non quòd nomen Dei indigeat, sanctum fieri: quia jam sanctum est; nec nos illud sanctificare possumus: Nam sicut Deo non potest aliqua sanctitas augeri, eò quòd in infinitum sanctus est: ita nomen ejus non potest aliquam acquirere sanctitatem, quam semper non habuerit. Sed vult Deus, ut sanctificetur nomen suum, idest, ut sanctum reputetur juxtà illud Psal.110. *Sanctum, & terribile nomen ejus*; & ut sanctum ab omnibus honoretur, ac glorificetur. Quod maximè fit, cùm aliquis ad Deum fiducialiter confugiendo aliquod petit beneficium, sive spirituale, sive corporale ob infinitam ejus bonitatem, ac liberalitatem; ex cujus consecutione ab eo agnoscitur, ut Deus, ac prædicatur nedum ut omnipotens, ac sapientissimus; sed ut pientissimus, clementissimus, magnificentissimus, ac summè bonus: sicque glorificatur, ut pater benignissimus, & sanctum nomen ejus à suis devotis oratoribus humiliter, ac devotè laudatur, honoratur, glorificatur, ac colitur.

Matth.6.

Vers.9.

§. III.

398 Meditatio divinæ Bonitatis fiduciam auget,

QUid autem in ægrotis obsessis, vel maleficiatis, aut in quacunque necessitate constitutis magis, ac magis petita beneficia impetrandi fiduciam augere po-

potest, quàm Deum summè bonum, summè pium, summè liberalem, & talem, quòd se honorari reputat, dum nobis in tribulationibus auxilium præstat, meditari? beneficium ducit, dum ab eo beneficium petitur? se Deum constitui fatetur, dum sibi à nobis gratiæ postulantur? Magnificari se dicit, dum anima nostra illi benedicit? Quid ampliùs in nobis confidentiam à Deo obtinendi quidquid animæ fuerit salutare, excitare potest, quàm patrem, & non Dominum vocare eum, à quo petita expectamus, dicendo: *Pater noster, qui es in Cælis?* Servi enim non semper impetrant, sed filii. Si filium Dei te credis, illa pete, quæ tibi expediunt; nam illum decet ea elargiri. Unde D. Bernardus super illa verba orationis domin. Pater noster, &c. *Oratio, quæ Patris dulcescit nomine*, inquit, *omnium petitionum mearum impetrandarum fiduciam mihi præstat.* Quod ipsamet veritas docet Matthæi c.7.& Lucæ 11. *Quis ex vobis*, ait, *patrem petit panem, numquid lapidem dabit illi? Aut piscem: numquid pro pisce serpentem dabit illi? Aut si petierit ovum, numquid porriget illi scorpionem? Si ergo vos, cùm sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris; quantò magis Pater vester de Cælo dabit spiritum bonum petentibus se?* Hanc veritatem confirmat elegantissimè Drexel. de Conformat. volunt. l.5. c.2. *Hoc scimus*, inquit, *Deum esse summum Bonum, & quidem tam immensè bonum, ut nil penitùs vel petere liceat, vel optare, quod ab hoc tanto Bono non possimus impetrare, certè suo tempore consecuturi omnia, modò tantisper non cadamus animo; sed maximà in Deum fiducia erecti sciamus præstolari cum silentio salutare Dei. Nam Gemma gratissima expectatio præstolantis, quocumque se vertit, prudenter intelligit. Bonus est Dominus sperantibus in eum, animæ quærenti illum.*

Matth. 6.

Thren. c. 3. v. 26.

Prov. c. 17. v. 8.

Thren. c. 3. Vers. 25.

QUÆSTIO I.

Cùm Deus tam pientissimus sit, ac summè bonus, cur tot homines de ejus divino auxilio diffidant?

399

Plures sunt in Orbe, qui de Deo diffidunt.

JUremeritò movetur hęc quæstio: quia plures in Orbe sunt, qui de Deo diffidunt: Alii enim putant, illum suis hostibus nimiùm indulgere, & laxare omnes habenas: Alii diffidunt, se impetraturos à Deo, quod rogant, præsertim si per commissa olim peccata conscientiæ angoribus urgeantur, metuantque, ne Deus veniam sit negaturus etiam petentibus: Alii de Deo diffidunt, ne fortè subtrahat victui necessaria. Alii jam fruges, ne nivibus suffocandæ sint, verentur: aut in herba necandæ à siccitate, jam pluviis mergendæ, aut grandine sternendæ, vel fulmine exurendæ: Alii jam aliunde vexandam annona m timent: Alii ne valetudine, aut incertis casibus desint necessaria, formidant: Nonnulli ad rumores bellicos consternuntur, & spem omnem abiiciunt: Jam ad funerum, aut aliarum cladium nuntios penitus exanimantur; in quocunque tandem, cùm laboris aliquid, ac difficultatis sentiunt, de eo mox diffidunt. Unde ergo tanta in hominibus diffidentia, si Deus tam bonus est, & tam immensè bonus, ut nil omninò ab eo piè postulari liceat, vel desiderare, quod facillimè tempore opportuno obtinere non possimus?

Difficultatem solvit Hieremias Drexelius l.5. de Conformat. volunt. c.10. §.7. *Ex hoc inde evenit*, inquit; *quia Dei bonitate, ac potentia parum rectè, parumve liberaliter sentiunt: hinc illa animi de rerum temporariarum prospectu nunquam secura, semper diffidens cura Confitentur, se nosse Deum*, ait Paulus ad Titum c.1. *factis autem negant*: quia ejus divinam providentiam, bonitatem, ac liberalitatem vel actu negant, vel contemnunt, omnia metientes suo judicio, & propria æstimatione. Unde de his ait Augustinus Hipponensis præsul in Psal. 31. propè finem *Pravi corde*, idest, *distorti corde tres habent sententias: aut non est Deus, dixit enim stultus in corde suo, non est Deus: Aut injustus Deus est, cui hæc pla-*

Magna eorum impietas.

placent, & qui hæc facit, scilicet mala, quæ nobis eveniunt: *Aut non gubernat res humanas, nec cura est illi de omnibus. In istis tribus sententiis magna impietas.* Quare ut hujusmodi homines de divina providentia, bonitate, ac liberalitate diffidentes à sua avocet diffidentia, & impietate, in eorum oculis ponit Dei bonitatem, benignitatem, ac liberalem providentiam, qua cuncta gubernat, sic ratiocinando in Psal.145. *Fecit Deus*, inquit, *cælum, & terram, & mare, & omnia, quæ in eis sunt. Si ergo omnia, quæ in eis sunt, & te; parum dico, te, passerem, locustam, vermiculum, nihil horum non ille fecit, & cura est illi de omnibus. Nolite ergo dicere. Non pertineo ad Deum. Pertinet ad Deum anima tua, pertinet ad Deum corpus tuum; quia Deus fecit & corpus tuum, Dicis fortè: Non numerat me Deus in magna multitudine. Te non numerat, qui etiam capillos capitis tui habet numeratos?*

§. I.

SEd fortassè dicet aliquis: Subinde iis miseriis involvimur, adeò solatiis omnibus, & auxiliis destituimur, ut mirum non sit, quandoque fiduciam nonnihil vacillare. Hic etiam Augustinus eodem loco pro me respondebit. (Et obsecro vos omnes, qui hæc legitis, aut legi auditis, ut sanctissimi viri responsum altissimo pectore reponatis:) *Quidquid ergo*, inquit Augustinus, *hic accidit contra voluntatem nostram: noveris non accidere nisi de voluntate Dei, de providentia ipsius, de ordine ipsius, de nutu ipsius, de legibus ipsius: & si nos non intelligimus quid quare fiat, demus hoc ipsius providentiæ, quia non fit sine causa:* Hoc ipsum idem Beatissimus Pater divinus scriptor confirmans lib. 11. de Civit. Dei cap. 22. *Nos*, inquit; *divina providentia admonet, non res insipienter vituperare, sed utilitatem rerum diligenter inquirere, & ubi nostrum ingenium, vel infirmitas deficit, ita credere occultam, sicut errant quædam, quæ vix potuimus invenire: quia & ipsa utilitatis occultatio, aut humilitatis exercitatio est, aut elationis attritio.* En bonitas Dei infinita, quæ in omnibus semper, quod nobis magis est proficuum, quærit! Si enim sæpiùs mentis oculis divinam ejus providentiam contemplaremur, ac infinitam ejus bonitatem, clementiam, ac liberalitatem, ac cætera ejus attributa meditaremur, *In nobis fiducia multùm confirmari posset*, ait Suarez tom.2. de Religione l.1. de Oratione c.24. n.9. *ex qua licèt non perveniatur, ad judicandum certò, & infallibiliter Deum effecturum, quod petimus; sæpè tamen pervenitur ad judicium ita credibile, ac determinatum, ut excludat omnem actualem hæsitationem, & animum orantis pacatum reddat.* Et hoc modo quod magis animæ salutare esset, semper obtineremus. *Nescire enim non potest divina providentia* ait Drexelius de conformat. volunt. lib 5. c.2. §. 3. *quid nobis potissimùm conducat: nec potest æterna benignitas non velle concedere, quod nobis cognoverit expedire.*

400 *Obiiciuntur miseriæ, quibus involvimur: Difficultatem solvit August.*

Verùm cur non tantùm peccatores, qui de mundo sunt, ac de mundo loquuntur; sed etiam homines justi docti, ac pii (etsi de divina providentia, ac bonitate Dei benè sentiant), hac confidentia sæpiùs carere conspiciantur, altiùs, & profundiùs est investigandum.

QUÆSTIO II.

Cur plures Justi etiam docti, ac pii perfecta fiducia in Deum sæpè careant?

OMissis, quæ sequenti articulo explicabuntur, (Quorum intelligentia pro solvenda hac difficultate plurimùm valet) Dico, hoc esse in causa, quia dum in via sumus, & anima nostra hisce corporeis sensibus est alligata cum intellectus noster sit finitus, & limitatus, omniaque intelligat per ea, quæ sensibus percipiuntur, ut ait Paulus Roman. c.1. *Invisibilia enim ipsius à creatura mundi per ea, quæ*

401 *Plures fiduciæ in Deum carent.*

Vers.20.

facta

facta sunt intellecta conspiciuntur: sempiterna quoque ejus virtus, & divinitas: dum aliquid speculatur, id sub ratione finiti, ac limitati intuetur. Hinc, cùm Deum deprecamur, ejusque divinam clementiam, ac pietatem imploramus, eum in cælis dumtaxat regnantem, ac in throno sublimi Majestatis suæ sedentem (ut Sculptores, ac Pictores ejus simulacrum oculis nostris obiiciunt) & ab hisce inferioribus mundi plagis distantem contemplamur, ideòque illius bonitas, liberalitas, ac providentia nimis parva videtur, utpotè nimis distans, & eminùs existens, & consequenter in nobis difficulter illam fiduciam firmam, ac perfectam causare potest; quia visio intellectualis, qua Deum intuemur, & ejus divina attributa contemplamur, nisi tenuis, ac debilis existit. Illustrorem à simili. Quemadmodum cùm aliquis turrim intuetur, quò magis à turre procul recedit, eò brevior, ac minor turris apparet: quò verò magis turri approximatur, eò altior, ac major videtur: quia (ut docent Perspectivi) linea visualis formatur ad instar pyramidis, cujus basis est objectum visum, & conus est in oculo; idcircò quò magis oculus à turri distat, eò linea visualis longior fit, & acutior; sic angulus coni, qui est in oculo, tenuior fit, ac debilior, basis verò pyramidis visualis minor, ac brevior apparet. E conversò verò quò magis oculus turri approximatur, lineæ visuales, quæ à base pyramidis visualis, (Nempè ab imo turris, & apice ejusdem incipiunt, & progredientes ad oculum pertingunt) eò magis à se invicem recedere videntur, sic basis pyramidis visualis, quæ est objectum visum, nempè turris, altior fit, ac major, & consequenter angulus coni, qui est in oculo latior, & amplior evadit. Ita cùm Deum, ejusque divinam providentiam, ac bonitatem, non ut præsentem, sed ut absentem, ac nimis distantem meditamur, ejus infinita magnitudo nobis non apparet: quia conus visionis intellectualis nimis est tenuis, ac debilis, basisque visionis, quæ est objectum visum, scilicet divinæ providentiæ, ac bonitatis infinitas, excellentia, ac magnitudo nobis nimis tenuis, ac brevis apparere dignoscitur. Et hæc est ratio, ob quam divinæ providentiæ, ac bonitatis Dei infinitæ uberrimos non experimur fructus, & ideò multoties nos fiducia denudamus. Quod rectè annuere videtur P. Drexelius de Conformat.volunt.lib.5.c 2. *Miseri nos*, ait, *quàm tenuem de Deo notitiam habemus! vix per rimulam aliquid divinis luminis haurimus. Hoc scimus, Deum esse summum Bonum, & quidem tam immensè bonum, ut nil penitus vel petere liceat, vel optare, quod ab hoc tanto bono impetrare non possimus*. Quod autem sæpiùs non impetremus, hoc est: quia, cum illum ut à nobis nimis distantem contemplemur, difficulter actus perfectæ confidentiæ in Deum elicere valemus.

Quia Deum non ut præsentem, sed absentem meditantur.

Euclides.

§. I.

402 *Contemplari Deum, ut præsentem, fiducia nutrit, & auget.* Vers 27 28.

QUare, mi devote Orator, si ex divinæ Bonitatis meditatione in te confidentiam in Deum excitare cupis, noli Deum, ut absentem contemplari: noli eum dumtaxat, ut in cœlis regnantem meditari; sed intellectu lumine fidei illustrato totum in toto, & totum in qualibet etiam minima parte universi per essentiam, per præsentiam, ac per potentiam existentem saltem per speculum, & in enigmate eum meditare: *Non enim*, ait Paulus, Act.17. *longè est ab unoquoque nostrum; In ipso enim vivimus, movemur, & sumus*: eum ut omnia gubernantem, tibi semper præsentem, & assistentem, innumera beneficia tibi conferentem quotidie toto affectu considera, ac contemplare: sic David Psal.15. dicebat: *Providebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi, ne commovear*. Noli, noli dicere: Deus oblitus est mei, non meas miserias vult intueri; sed dicas cum Regio Propheta: *Si ascendero in Cælum, tu illic es: si descendero in infernum, ades; Si sumpsero pennas meas diluculo, & habitavero in extremis maris, etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua*. Vis, ut Deus tuas sublevet miserias, tu ad Deum præsentem, ac tibi auxilium suum pollicentem tuos oculos dirige, sicut Augustinus in illa verba Ps 31. *Firmabo*

Psal.138.v.8. v.9.10.

super

super te oculos meos, testatur se fecisse, dicens: *Non auferam oculos meos: quid, & tu non aufers à me oculos tuos*. O tu, qui dicis, Deum tui esse oblitum, audi D. Bernardum *cap.6. Medit.* ac D. Ambrosium *de dignit. condit. humil. c.2.* dicentes: *Sicut nullum est momentum, quo homo non utatur, vel fruatur Dei bonitate, & misericordia, sic nullum debet esse momentum, quo eum præsentem non habeat in memoria*. Si ergo divinæ providentiæ, ac infinitæ Dei bonitatis, ac liberalitatis ubertimos, ac continuos vis experiri fructus, *in omni actu, vel cogitatu tuo tibi Deum adesse memorare*, ut docet idem Bernardus *in Specul. Monach.* Sic divinam Providentiam, ac Bonitatem meditando, ac contemplando, maxima ac perfectissima in te enascetur fiducia, qua omnia salutaria à Deo petita facillimè impetrabis.

v. 8.

§. II.

403 *Qui divinam contemplatur Bonitatem, debet suam arguere malitiã.*

EX hujusce divinæ Bonitatis meditatione ille, qui orat Deum, suam debet arguere malitiam, improbitatem, & perversitatem, & si aliquo mortali peccato detinetur, illud, sicut & cætera omnia peccata detestari debet: quia quòd aliquis peccator cognoscat suum statum, & consideret, & nullo modo de illo doleat neque illum mutare proponat; sed voluntariè in eo permaneat, difficillimum est, quòd iste confidentiæ firmæ, ac perfectæ in Deum actus elicere possit: ut benè docuit Joannes primæ suæ Epist. can. c.3. *Si cor nostrum*, ait, *non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum*. Quamvis enim hæc fiducia principaliter bonitate, ac liberalitate Dei, & promissione divina, nitatur, ut dicetur *articulo sequenti*; non tamen totaliter propria merita excludit: ut docet Suarez *tom. 2. de Relig. l.1. de oratione cap.24. num.11.* Nam psal.33. habetur: *Oculi Domini super justos, & aures ejus ad preces eorum*, & Jo. Cassian. *Collat. lib.9. c.33. Hæc fiducia*, ait, *de conscientiæ puritate creditur emanare*: Quomodo enim peccator voluntariè in peccato manens, & totaliter per peccatum à Deo aversus confidere potest, à Deo beneficia obtinere, cùm inimicus sit Dei? cùm Deum odio habeat? Ideò jure meritò Sapientissimus Proverbiorum 28. dixit: *Qui declinat aures suas, ne audiat legem, oratio ejus erit execrabilis*. Sic Joan. c.9. dixit ille cæcus: *Scimus, quia Deus peccatores non audit*. Et licèt Augustinus interdum significet, illi non esse integram fidem dandam; tamen idipsum videtur dicere Deus per Isaiam cap.1. *Cùm multiplicaveritis orationem, non exaudiam, manus enim vestræ sanguine plenæ sunt*. Quæ sententiæ, ait Suarez *loco cit. c 25. nu.7.* sunt intelligendæ tantùm de peccatoribus obstinatis in peccato, qui habent propositum nunquam pænitendi. Nam peccatores, qui habent animum aliquando pænitendi, & interim orant, & interdum intercessiones Sanctorum implorant, & nonnunquam peculiarem, & pium affectum, vel devotionem habent, hi animandi potiùs, quàm desperandi sunt; nam sæpè Deus orationes illorum benignè exaudit, & illos interdum miraculosè convertit, ut ex historiis Sanctorum constat; Maximè si peccatores pia intentione, & firma fide, ac fiducia perseveranter petant necessaria ad conversionem, non est improbabile, ait Suarez, quòd tandem exaudiantur, nisi multùm gratiæ Dei resistant; hoc enim semper in eorum potestate relinquitur.

Vers.9. Vers.13.

404 *Super omnia cor suum à vitiis purgare.*

Quare Ægrotus, sive obsessus, sive maleficiatus, vel quacunque ægritudine, aut necessitate detentus, ut ex divinæ Bonitatis, aliorumq; Dei attributorum meditatione fiduciam firmam, ac perfectam, qua efficaciter beneficia optata, ac petita salutaria à Deo consequi valeat, in seipso concipere, ejusque actus frequentissimè elicere possit, in mentis oculis habeat monitum traditum ab Angelo Custode S. Hermæ, seu Hermeti discipulo D. Pauli Apostoli, quod habetur tom.1. Biblioth. Veterum Patrum lib.2. mand.9. *Purifica*, ait, *cor tuum ab omnibus vitiis hujus sæculi: observa verba tibi à Deo data, & accipies omnia bona, quæ petis, & omnibus petitionibus tuis nihil deerit tibi, si sine dubitatione petieris à Domino*. Et paulò ante idem Angelus, ut eum ad majorem excitaret confidentiam, dixit illi: *Tolle à te dubi-*

dubitationem, & nihil omninò dubites. Petens aliquid à Domino, ne dicas intra te; quomodo possum aliquid petere à Domino, & obtinere, cùm sim peccator tantorum malorum in Dominum? Noli hoc cogitare, sed ex totis præcordiis convertere ad Dominum. Pete sine dubitatione, & scies misericordiam Domini, quòd non te derelinquet; sed petitionem animæ tuæ adimplebit. Non est enim Deus sicut homines memores injuriarum; sed est immemor injuriarum, & miseretur figmenti sui.

ARTICULUS III.

Considerando Dei Veritatem, & Fidelitatem in suis promissis.

405 *Maxima fiducia enascitur ex consideratione fidelitatis Dei.*

SIcut ex divinæ Providentiæ, ac Dei Bonitatis contemplatione, ac meditatione magna in orante enascitur fiducia, salutaria beneficia à Deo petita obtinendi; ita eandem fiduciam ex consideratione Dei veritatis, ac fidelitatis in suis promissionibus servandis exoriri, in comperto est. Ut ergo, qui Deum orat, possit credere Deum esse veracem, & fidelem in suis promissis, debet priùs cognoscere divinas promissiones.

Promissiones Dei quæ.

Hæ autem promissiones ex divina scriptura accipiuntur Psal.49. *Invoca me in die tribulationis, eruam te, & honorificabis me*. Psal. 90. *Clamabit ad me, & ego exaudiam eum, cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum*. Jeremiæ 33. *Clama ad me, & ego exaudiam te, & annunciabo tibi grandia, & firma*. Matthæi 18. *De quacumque re, quam petierint, fiet illis à Patre meo, qui est in cælis*, & c.21. *Omnia quæcumque petieritis in oratione credentes, accipietis*, & Marci 11. *Quæcumque orantes petitis, credite, quia accipietis, & evenient vobis*, & Joan.c.14.15. & 16. *Quicquid petieritis Patrem in nomine meo dabit vobis*. Et alibi tam in veteri, quàm in novo testamento habentur hujusmodi promissiones: In speciali quo ad dæmonum expulsionem, &c. habentur Marci ultimo. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eiicient, &c.* Quæ promissiones ad unam hanc reducuntur: quòd quicquid salutare petierint spe firma, atque robusta, impetrabunt.

§. I.

406 *Deus exigit ab orante, ut credat Deum esse veracem, ac fidelem in suis promissionibus.*

UNde cùm Deus adeò liberalis fuerit in promittendo, ac fidelis sit in suis promissionibus servandis, ut testatur David Psal.144. *Fidelis*, inquit, *est Dominus in omnibus verbis suis, & sanctus in omnibus operibus suis*. Et ipsemet Christus docet Matthæi 24. dicens: *Cælum, & terra transibunt: verba autem mea non præteribunt*; Juremeritò talem etiam ab homine exigit fidem, ut videlicet credat, Deum esse veracem, & fidelem in verbis suis. Ex actibus enim fidei theologicæ, qua quis firmiter credit, Dei promissionem esse infallibilem, Deumque in suis promissionibus mentiri non posse, exoritur fiducia, ac confidentia in Deum obtinendi id, quod ab eo salubriter postulatur.

Hac de causa in prædictis omnibus promissionibus Deus vel præmittit aliquam particulam, vel aliquam includit significantem fidem esse necessariam: ut Matthæi 17.& 21. *Si habueritis fidem, & non hæsitaveritis, &c.* & Marci 11. *Habete fidem Dei, &c. Qui non hæsitaverit in corde suo, sed crediderit, quodcumque dixerit, fiat, fiet ei*, & Marci 16. *Signa autem eos, qui crediderint, &c.* Et aliis ponit illas particulas: *credite, creditis, credentes*, ut ostendat eos, qui volunt aliquod salutare animæ, vel corpori infallibiliter à Deo obtinere (inter alia, quæ necessaria requiruntur, de quibus agetur *articulis sequentibus*) debere firmiter credere, non solùm Deum esse omnipotentem, sapientissimum, ac summè bonum; sed etiam summè veracem, atque fidelem in verbis suis, suisque promissionibus; ideòque non tantùm posse, & scire; sed ratione nedum suæ bonitatis, sed pro-

promissionis, ac fidelitatis id, quod ab eo salutare petitur, elargiri velle. Quam fidelitatem, ac veritatem Dei benè fatetur Folengius in illa verba Psal. 144. *Fidelis Deus, &c.* dicens: *Dominus in omnibus pollicitationibus suis verax est, ac dignus, cui constans habeatur fides.* Idipsum docet ibi Titelmanus: *Fidelis, ac verax est Deus in omnibus verbis suis, nihil promittens, quod non fidelissimè adimpleat in tempore suo; neque falsum quicquam, aut vanum loquens, quod à veritate sit alienum.* Apertè, & eruditè testatur Scribonius in Super Relig. lib.1.c.27. *Non enim*, ait, *sponsionibus, quàm factis locupletior est Deus. Etiam montes promisit transferendos, mortuos ad vitam revocandos. Audeat proinde sperare homo; majora qui potest largietur Deus.* Hanc uno ore viriliter fassi sunt tres illi pueri Sidrach, Misach, & Abdenago in fornace Babylonica dicentes: *Benedictus es Domine Deus Patrum nostrorum, & laudabile, & gloriosum nomen tuum in sæcula: quia justus es in omnibus, quæ fecisti, & universa opera tua vera, & viæ tuæ rectæ, & omnia judicia tua vera.* En quomodo fatentur, se firmiter credere, Deum esse veracem in promissionibus suis, ideò non derelinquere sperantes in se: sicut ipsi verè à Deo non fuerunt derelicti; sed in medio flammarum illæsi præservati. Habenti ergo sufficientem notitiam divinæ promissionis, nemini est dubitandum, necessariam esse fidem ejus, idest, debere credere Deum esse veracem, & fidelem in suis promissionibus. Hoc solùm dubitandum remanet.

Daniel. 3.

QUÆSTIO I.

An oporteat petentem distinctè habere notitiam hujus promissionis, & ex fide illius petere, ut oratio habeat conditionem requisitam ad impetrandum infallibiliter?

407

Ratio dubitandi quæ.

RAtio difficultatis est: quia difficile est, in hoc sensu hanc conditionem postulari ab omnibus piè orantibus; sunt enim multi fideles, & idiotæ, & ignorantes, qui nunquam de tali promissione quicquam audierunt: vel vim ejus, & efficaciam nunquam satis intellexerunt propter ruditatem suam; & nihilominus magna fide, & pietate orant, credentes Deum esse omnipotentem, & misericordem, & hoc satis esse ad postulandum ab illo cum magna fiducia.

Multi promissionem ignorant, & tamen impetrant.

Orantes tenentur habere notitiam promissionis.

Huic difficultati respondet Suarez *tom.2. de Religione, lib.1. de Oratione cap 24. num.3.* dicens: per se teneri omnes Christianos ad sciendam, & intelligendam hanc divinam promissionem, ut ex fide explicata illius orationes possint. Nam hoc planè Christum Dominum voluisse videtur in locis citatis *num.*405. Nihilominus tamen censet, si quis habeat ignorantiam invincibilem talis promissionis, & petat, credendo firmiter, Deum posse dare, quod petitur, & esse bonum, ac misericordem ad dandum, (si & nobis expediat; & ex parte nostra non sit impedimentum) illam esse sufficientem fidem, quam videtur etiam postulasse Christus Matthæi 9. quando dixit: *Creditis, quia hoc possum facere vobis?* Qui enim sic orat, vult certè orare ex perfecta fide, & eo modo, quo Deus vult orari; (ideòque habet implicitam fidem, & promissionis, & effectus ejus) ut conditio impleatur. Item qui sic credit in Deum, credit illi tanquam primæ veritati, ergo implicitè credit, illum esse fidelem, ac veracem, ac proinde impleturum promissiones suas, quamvis fortè ignoret in particulari, an fecerit.

Orantes tenentur habere notitiam promissionis.

Ignorantia invincibilis excusat.

Cur autem aliqui (licèt in orationem divinam contemplentur providentiam, meditentur bonitatem, ac considerent veritatem, ac fidelitatem) non impetrent id, quod petunt, provenit ex defectu alicujus ex conditionibus ad impetrationem infallibilem requisitis, de quibus *in sequenti articulo* pertractabitur.

ARTICULUS IV.

De Conditionibus ad impetrationem infallibilem requisitis.

408
Oratio (ut petitio est) ex se est apta ad impetrandum.

ANtequam ad conditiones orationis ad impetrationem infallibilem requisitas deveniatur.

Primò est observandum, orationem ex hoc peculiari capite, quo est petitio, habere propriam, & peculiarem aptitudinem ad impetrandum: nam petitio ex natura sua ad hoc ordinatur, ut animum alterius inducat ad dandum id, quod petitur, non quia emitur, nec quia solvitur, nec quia aliquis illud meretur; sed solùm quia petitur, & rogatur: quatenus consentaneum est bonitati, vel liberalitati ejus, qui rogatur, moveri ad dandum solùm, quia rogatur: hoc ergo modo aptitudo ad impetrandum propria est orationis inter omnia virtutum opera. Unde licèt alia virtutum opera possint orationem juvare ad impetrandum, ut jejunium, eleemosyna, &c. nihilominus in aliis operibus non potest esse propria impetratio absque oratione propter rationem factam; sed per se solùm benè disponunt, aut merentur. Ita docet Suarez *to.2.de Relig.lib.1.de Orat.c.23.num.1.*

409
Ut oratio infallibilem consequatur effectũ, requiritur promissio.

Secundò certum est, orationem habere peculiarem Dei promissionem, ratione cujus hæc impetratio est suo modo certa, & infallibilis. Si enim spectemus solam rationem petitionis, habet quidem oratio ex illa aptitudinem, ut dixi, ad impetrandum, quæ potest appellari sufficientia; non tamen habet talem efficaciam, quæ certum, & infallibilem reddat effectum: quia non est causa necessitatem inducens, ut rectè dixit D.Thom. 2.2.*quæst.83.art.*1. Ut ergo oratio habeat hanc efficaciam in impetrando, necessaria fuit promissio. Hæc ergo promissio frequenter repetitur in scripturis: ut habetur supra *in parva sylva num.*243. *& articulo præcedenti num.*405.

410
Promissio Dei non est absoluta, sed conditionata.

Tertiò certum est, hanc promissionem Dei non esse omninò absolutam; sed sub aliqua, vel aliquibus conditionibus, quibus positis, erit infallibilis impetratio, non verò absque illis. Ratio est: quia quod Deus promittit, eo modo, quo promittit, infallibiliter implet: ut enim ait Apostolus 2.Timot.2. *Fidelis Deus est, seipsum negare non potest.* Videmus autem (ut notavit Augustinus *tract.73.& 81.in Joannem,*) non omnia, quæ petimus, nobis concedi; ergo signum manifestum est, promissionem non esse absolutam: Nam si esset ita absoluta, ut in oratione nullam aliam conditionem postularet, præter petitionem, semper impleretur; nam hoc pertinet ad veritatem, & infallibilitatem promittentis. Signum est ergo, promissionem esse conditionatam: quia inter illa duo membra non datur medium. Unde fit, orationem (si non habeat conditiones necessarias ex vi promissionis) non impetrare: quia promissio conditionata, non impleta conditione, non inducit obligationem; quia conditionalis nihil ponit in esse. Dico autem, talem orationem non impetrare ex vi promissionis: quia non repugnat impetrare ex benignitate Dei; sicut posset impetrare oratio, quamvis Deus nihil promisisset, solùm ob congruentiam, quam habet cum divina bonitate, & liberalitate; quamvis ad hoc ipsum aliquas conditiones requirat, ut videbimus; plures tamen conditiones requiruntur, ut ex vi promissionis impetret; & tunc si illas habuerit, erit infallibilis impetratio: quia conditionalis, impleta conditione, transit in absolutam: Ita eruditè docet Suarez *loc.cit. n.*3. Tota ergo difficultas est in explicandis conditionibus, sub quibus facta est talis promissio. Nicolaus de Lyra *in c.11.Lucæ*, & Ugo Cardinalis *in cap.* 15. *Joannis* tres assignant conditiones, scilicet quòd petat piè, perseveranter, & pro se. D. Thomas autem 2.2.*q.83.ar.*15. ad quatuor illas revocat, scilicet ut quis necessaria petat ad salutem, & piè, & perseveranter, ac pro se petat. Nos ergo pariter ad quatuor revocabimus, nempè ut quis petat piè, & ex fide inhæsitante, & perseveranter, & pro se petat.

Oratio ex vi promissionis non impetrat, nisi conditione adimpleta.

Con-

Conditio prima ad impetrationem infallibilem requisita.

PRima ergo conditio est, ut quisque piè petat, idest, ut oratio sit de re bona, & honesta, atque adeò, ut ipsa oratio bona, & honesta sit, necessaria, vel ad salutem utilia poscat: quod est petere secundùm divinæ voluntatis beneplacitum, ut ait Joann. primæ suæ can. c. 5. *Hæc est fiducia, quam habemus ad eum: quia quodcumque petierimus, secundùm voluntatem ejus, audit nos. Et scimus, quia audit nos, quicquid petierimus.* Voluntas autem Dei est, ut docet ipsamet Veritas Lucæ 12. ut primò regnum Dei, deinde alia necessaria ad victum, & vestitum inquiramus: *Veruntamen, ait, quærite primùm regnum Dei, & justitiam ejus, & hæc omnia adiicientur vobis.* Quem ordinem in petendo habemus in Oratione Dominicali: ut ipse Joannes admonet eodem *c. Scimus, ait, quoniam habemus petitiones, quas postulamus ab eo.* In quibus primò gloriam Dei quærimus; secundò quæ saluti animæ sunt necessaria; tertiò quæ ad sustentationem corporis ordinantur. In primis ergo præmittitur quasi prologus orationis illud verbum.

411 *Oratio impetratoria debet esse de re bona, & honesta.*

Petitiones Dominicales exponuntur.

Pater noster.

PRimò, ut sciamus, ad quem verba dirigantur; quod utique nesciretur, si absolutè inciperemus in prima petitione dicentes: *Sanctificetur nomen tuum.* Secundò ad captandam benevolentiam: quia cum vocamus Patrem eum, à quo petimus, inclinare volumus affectum ejus, ut nobis tanquam filiis ea, quæ petimus, largiatur: quia Pater nomen amoris, & dulcedinis est, teste Aristotele 3. *Polit. c. 1.* Dicitur autem Deus *Pater noster* per creationem, & gubernationem. Deuter. 32. *Nunquid non ipse est Pater tuus, qui possedit te, fecit, & creavit te?*

412 *Cur Deum vocemus Patrem.*

Nec voluit dicere *Pater meus*, quod soli Christo convenire potest, qui est Dei filius per naturam; sed *Pater noster*, quod omnibus est commune; quia nos omnes convenimus in una ratione filiationis, scilicet per adoptionem: ita benè docet Abulensis *qu. 103. in c. 6. Matthæi.* Immò aliam rationem addit *eodem loco* dicens: *Quia Christus voluit charitatem constituere inter omnes homines, ita quòd ad invicem sibi communicarent spiritualia bona; ideò dixit* noster, *ita quòd nec esse sit ex forma orandi pro omnibus orare.* Idipsum testatur D. Cyprianus l. de orat. dom. dicens: *Non autem dicimus* Pater meus, *sed* Pater noster; *quia pacis, & unitatis Magister noluit sigillatim, & privatim precem fieri, ut quis cùm precatur, pro se tantùm precetur;* publica est enim nobis, & communis oratio, & quando oramus, non pro uno tantùm, sed pro toto populo preces fundimus: quia totus populus unum sumus.

Cur Deus vocetur Pater noster, & non meus.

Qui es in Cælis.

DIcitur *qui es in cælis*: non quia Deus in cælo tantùm existat: quia ubique non localiter, sed immensivè existit: sed ad patris nostri carnalis differentiam dicitur; quia nos patrem habemus in terris, ad quem tamen preces nequaquam dirigimus; cùm ea bona, quæ in Oratione Dominica recluduntur, nobis concedere nequeat: eo quòd ipse pariter horum bonorùm, quæ petimus, egestate laboret: ut ergo ad quem preces dirigimus, planè constet, dicimus: *Pater noster, qui es in cælis*, quasi dicatur, quòd cælestem Patrem, & non terrestrem obsecramus: ita Abulensis *loc. c.* Vel ut homo desideria sua à terrenis subtrahat, cùm patrem in cælis habeat: ita inquit Chrysost. super Matth. *ut sciamus nos habere patrem terrestrem; & erubescant se terrenis rebus subservere, qui patrem habent in cælis.*

413 *Qua ratione Deus dicatur esse in cælis.*

PETITIO I.

Sanctificetur nomen tuum.

HÆc est prima petitio, in qua honorem Dei perquirimus; & ista aliis jure præmittitur: nam cùm homo magis Deum, quàm se ipsum teneatur diligere, priùs Dei bonum, idest, honorem Dei, & gloriam, quàm propria commoda debet postulare: ita inquit Chrysostomus: *Digna est enim Deum precantis oratio, nihil petere ante Patris gloriam, sed omnia ejus laudi postponere.* Nomen autem Dei sanctificari petimus,

313 *Quomodo nomen Dei à nobis sanctificari possit.*

mus, ideſt, ſanctum haberi, vel ab omnibus gentibus reputari, ita quòd nihil Dei nomine ſanctius eſſe exiſtiment; illudque in omnibus, & ſuper omnia debitis honoribus proſequantur; & hoc eſt, quod ante omnia eſt petendum: Ita dicit Auguſtinus lib. de ſerm. Dom. *Poſtquam dictum eſt, qui eſt, qui petitur, & ubi habitat, jam videamus, quæ ſint petenda. Primùm autem omnium, quæ petuntur, hoc eſt, ſcilicet* ſanctificetur nomen tuum, *quod non ſic petitur, quaſi non ſit ſanctum Dei nomen; ſed ut ſanctum habeatur ab omnibus, ideſt, ita innoteſcat Deus, ut non æſtimetur aliquid ſanctius, quod magis offendere timeant.*

PETITIO II.

Adveniat regnum tuum.

415 *Quid per regnum Dei intelligatur.*

GLoſſa ordin. *Hic ſpiritus intelligentiæ petitur, quo mundatur cor, ut Deus videatur: duritia, & poteſtas diaboli excluditur.* Et congruè ſequitur: *ut poſt adoptionem filiorum regnum petamus, quod filiis debetur.* Unde ſequitur: *adveniat regnum tuum.* Quod ita dictum minimè eſt, quaſi modò Deus non regnet in terra, ſemperque in ea regnaverit. *Adveniat* ergo accipiendum eſt, ac ſi dicat, ut omnibus manifeſtè hominibus pateat, à quibus tanquam ſplendor à cæcis non contemplatur, quod ignorare nemo valebit, cùm Dominus ad judicandum venerit.

PETITIO III.

Fiat voluntas tua ſicut in cælo, & in terra.

416 *Quomodo voluntas Dei fieri poſſit ab hominibus in terra, ſicut in cælo.*

AUguſtinus: *ſicut in Angelis, qui ſunt in cælo voluntas tua fit, ut te perfuruantur nullo errore obnubilante eorum ſapientiam: nulla miſeria impediente eorum beatitudinem; ita fiat in Sanctis tuis, qui in terra ſunt, & de terra (quantum ad corpus attinet) facti ſunt.* Item: *fiat voluntas tua:* rectè intelligitur, *obediatur præceptis tuis ſicut in cælo, & in terra,* ideſt, *ſicut ab Angelis, ita ab hominibus; non quòd ipſi faciant, ut velit Deus; ſed quia faciunt, quod ille vult, ideſt, faciunt ſecundùm voluntatem ejus.* hæc Auguſt. *lib. de ſerm. Dom.* Poſtquam enim in præcedenti petitione beatitudinem propter ſe appetendam Chriſtus ſupra innuerat, hìc illa inſinuat, per quæ ad beatitudinem pervenitur. Primum autem, ac præcipuum, quod nos æternæ vitæ beatitudinem conſequi facit, eſt noſtræ cum divina voluntatis conformatio, ut taliter nempè vivamus, qualiter ipſe nos vivere ordinavit.

PETITIO IV.

Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie.

417 *Quid per panem quotidianum petant Chriſtifideles.*

ET ſi Doctores nonnulli verba hæc tam de ſacramentali, quàm naturali, ſeu materiali pane exponant; meliùs tamen, inquit, Toſtatus *qu. 3. in cap. 6. Matth.* de materiali (ut pluribus probat rationibus) intelligenda eſſe videntur. Dicendum eſt ergo, quòd hìc materialis panis, ideſt, ſuſtentatio in omnibus neceſſariis poſtulatur: Homo enim, qui viatoris more ad terminum æternæ vitæ progreditur, ad illum niſi per hanc vitam, in qua tantùm illius beatitudinis præmia promeremur, nequit pervenire. At mortalis hæc vita ſine multarum neceſſitatum gravamine peragi nequit, & ſicut (ut nobis benè ſit) in æternam ingredi expedit vitam, ita ſuſtentationem habere, quandiù vivimus, expedit, ut ſic viventes beatitudinem mereri poſſimus; quod autem appetere licitum eſt, etiam petere licitum judicatur. Itaque nobis ad vitam neceſſaria poſcimus, & omnia panis nomine intel-

intelligenda censentur: quia sacræ Scripturæ modus est, quidquid in cibum, & potum venit, per panem intelligere: unde 1. Reg. 14. dixit Saul: *maledictus homo, qui comederit panem usque ad vesperam*; & tamen Jonatas Saul filius, quia mel comedit, vibratam maledictionem luendo pœnas incurrisse clarè patet; sic videtur, quòd etiam mel panis nomine intelligeretur; & sic eandem rationem de omnibus aliis ad cibum spectantibus prorsùs militare (ut probat Tostatus quæst. eadem) est censendum. In præsenti autem panis nomine omnia tam ad victum, quàm ad vestitum necessaria intelligi docet Hieronymus super Matth. *Alii putant*, ait, *panem simpliciter secundùm Apostoli sermonem dicentis; habentes victum, & vestimentum his contenti sumus*. Sensus igitur est: *panem nostrum quotidianum*, idest, alimentum in cibo, & potu quotidianum, quod nobis ad vitæ sustentationem quotidie necessarium est, *da nobis hodie*, pro isto nempè die, & sic de cæteris ordinatim.

PETITIO V.

Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.

418

Homo, quia quotidie peccat, quotidiè petere debet sibi dimitti peccata.

Qui peccata non dimittit proximo, petit à Deo sibi peccata non remitti.

POst *subsidium cibi petitur & venia delicti*, inquit Cypr. l. de or. Dom. *ut qui à Deo pascitur, in Deo vivat, nec tantùm præsenti vitæ; sed æternæ consulatur, ad quam venire non potest, si ei peccata non donentur*; quæ debita Dominus appellavit; sicut alibi dixit: *Dimisi tibi omne debitum, quia rogasti me*, unde sequitur (*dimitte nobis debita nostra*) *quare necessariè, & salubriter admonemur, qui peccatores sumus, quòd pro peccatis rogare compellimur; & ne quis sibi quasi innocens placeat, & se extollendo plùs pereat, instruitur se peccare quotidiè, dum pro peccatis quotidie jubetur orare*. Nec valet alicujus in hac oratione adimpleri petitio, qui proximo in se peccanti haud noxam dimiserit; nam dum dicitur: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*: tunc orans hoc verbis propriis clarè profitetur, & dicit: *dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*: idest: dimitte nobis peccata nostra eo modo, quo nos inimicis nostris in nos peccantibus culpas dimittimus. Unde egregiè Chrysostomus super Matth. *cum qua spe orat, qui inimicitiam servat adversùs alterùm, à quo forsitan læsus est? sic enim ipse orans mentitur; dicit enim, remitto & non remittit, sic & à Deo petit indulgentiam, & non illi indulgetur*: Ita August. in Enchiridio, inquit: *quisquis autem roganti & deprecanti, seu pœnitenti ex corde non dimittit, nullo modo æstimet à Domino sua peccata dimitti.*

PETITIO VI.

Et ne nos inducas in tentationem.

419

Qua ratione fidelis petat, non induci in tentationem.

HÆc sexta petitio est, in qua à tentationum procellis liberari exposcimus, in quantùm tentatio quoddam malum est, per quod homo privatur felicitate; quia qualiter per patrata peccata ad beatitudinem nobis recluditur aditus, & ita debita nobis dimitti perquirimus; taliter per tentationum flatus de proximo in peccata, per quæ à beatitudinis gaudio arcemur, ruere dubitamus: Ità Tostatus *quæst.* 118. *in cap.* 6. *Matth.* Sciendum autem, quòd hìc, ne tentemur, vel ne nos tentari permittat, à Deo non quærimus; sed ne nos in tentationem induci, idest, in ea succumbere permittat; quia tentari nobis aliquoties est utile; & per hoc ab hoc bono privari non quærimus; sed cum tentationi succumbere per se nec bonum, nec utile sit; ideò hoc à nobis auferri postulamus: ita inquit August. lib. de serm. Dom. *Aliud est induci in tentationem, & aliud tentari: nam sine tentatione probatus nemo potest esse sive sibi, sive alteri: Deo autem ante omnes tenta-*

 tiones

tiones quisque notissimus est; non igitur oratur hic, ut non tentemur; sed ut non inferamur in tentationem: ut si quispiam sit, cui necesse est, ipse examinari, non orat, ut igne non contingatur; sed igne non exuratur.

PETITIO VII.

Sed libera nos à malo. Amen.

420 *De quo malo petat fidelis liberari.*

PEtitio ista septima est, quam plurimi de interiori malo, de fomite scilicet, à quo tentatio, ac peccatum trahit originem, volunt interpretari. Alii pro dæmone, quem propter malitiæ excellentiam malum vocant, malunt usurpari. His non obstantibus, meliùs cum Tostat. *in c.6. Matth. ad litter. & q.119. eod. c.* petitionem hanc de quovis malo, (exceptis peccatis præteritis, ac tentationibus ad peccata inducentibus: quia de illis in anteactis petitionibus est pertractatum) intelligendam esse videtur de adversitatibus nempè, infirmitatibus, ac fortuitis malis, ut ferro, & igne, aquarum submersione, terræmotu, peste, subitanea morte, maleficiis, obsessionibus, diabolisque vexationibus, cæterisve periculis, quibus subjacet fragilitas humana: nam ab his homo liberari nequit, nisi eum Deus liberum abire permiserit: quia etsi se diligentissimè custodiat, in tutissimis locis commorando, attamen pericula omnia evadere nequit, quin aliquibus casualibus succumbat; & sic à malis quibuscumque, quæ ab extrinseco inferuntur, generaliter liberari postulamus: Ita August. *lib. de serm. Dom. in monte* ad probandum hoc ultimum, quod in oratione dominica habetur: *Tam latè patet*, inquit, *ut homo christianus in qualibet tribulatione constitutus in hoc gemitus edat, in hoc lacrymas fundat.*

Amen. Idest, ita fiat: sic dicit Hieronymus super Matthæum. *Amen enim, quod in fine constat scriptum, signaculum est Dominicæ orationis,* quod Aquila interpretatus est, *fideliter*, & nos *verè* possumus dicere, idest, *verè sic erit, ut petimus.*

421 *Bona alia spiritualia, alia temporalia.*

Ex petitionibus prædictis colligitur, bonorum duplex esse genus: quædam enim bona spiritualia dici possunt, alia temporalia: Spiritualium, alia ad Deum pertinent; alia nobis conveniunt. Quæ ad Deum pertinent, sunt honor, & gloria; quæ à nobis desiderantur ipsi Deo in prima petitione cùm dicimus: *Sanctificetur nomen tuum.* Quæ verò nobis conveniunt, sunt beatitudo, quam petimus, dum dicimus: *Adveniat regnum tuum*; & auxilium ad faciendam voluntatem Dei, ejus mandata observando; quod petimus, dum dicimus, *Fiat voluntas tua, &c.* Sic pariter petimus, ut removeat impedimenta, nempè peccata, & lapsum in tentationes, seu in peccata, quæ petimus in quinta, & sexta petitione.

Bona spiritualia. *Bona temporalia.* *Bona temporalia per se appetibilia secundùm rectam rationem.* *Bona indifferentia necessaria ad conservanda bona per se naturæ convenientia.*

Sub bonis spiritualibus comprehendimus omnia bona honesta, quibus nemo potest malè uti, sive sint gratia, & supernaturales virtutes, ac earum opera: sive sint virtutes morales acquisitæ cum actibus suis. Sub temporalibus verò comprehendimus omnia bona fortunæ, & bona corporis; ut sunt vita, & salus; & bona etiam animi, quibus malè uti possumus; ut virtutes intellectuales, scientia, ars, &c. Horum verò bonorum quædam sunt per se convenientia naturæ, ac proinde per se appetibilia secundùm rectam rationem propter bonum, & convenientem statum naturæ, nisi aliquid per accidens obstet: ut vita, salus, & scientia. Alia verò sunt bona de se indifferentia, quæ propter se appetibilia non sunt; sed tantùm propter utilitatem ad alia bona per se, & honestè appetibilia; ut sunt honor, fama, potentia, divitiæ, &c. Unde inter hæc quędam sunt vel simpliciter, vel moraliter necessaria ad consequenda, vel ad conservanda alia bona per se naturæ convenientia; ut est victus necessarius, & vestitus, & bonum nomen necessarium ad vitæ tranquillitatem: & de his bonis omnibus intelligitur petitio quarta, dum dicimus: *Panem nostrum quotidianum, &c.* & ultima petitio; *Sed libera nos à malo*, eis opposito: Ita docet Tostatus *q.120. in c.6. Matt.* Quędam verò superabundantia, ut divitię, magni honores, &c. & hæc bona Christus non docuit, nec voluit in oratione dominicali postulari.

Bona indifferentia superabundantia.

Hoc

Hoc solùm remanet statuendum, quænam prædictorum bonorum sint à Deo petenda absolutè, & quænam sub conditione, videlicet si conducant ad beatitudinem, & futura sint instrumenta virtutum. Quod præstabitur sequentibus quæstionibus.

QUÆSTIO I.

An spiritualia bona indistinctè, & absolutè à Deo peti possint?

422 *Spiritualia bona absolutè petenda sunt.*

RÉspondetur, hæc bona absolutè, & simpliciter petenda esse, nec necessarium esse aliquam conditionem nos adjungere. De hoc nulla est controversia; quia per spiritualia bona intelligimus vitam æternam, & omnia bona, & media, quæ ad illam obtinendam conferre possunt.

Primò, hæc omnia maximè à Deo esse petenda, constat ex oratione Dominica supra explicata, in qua ferè omnes petitiones sunt de his spiritualibus bonis; illa autem oratio est quasi exemplar, & summa omnium, quæ à Deo peti possunt. Propter quod dixit Augustinus Epist. 121. c. 12. *Si rectè, & congruenter oramus, nihil aliud dicere possumus, nisi quod in hac oratione Dominica positum est.* Et sermone 128. de Tempore. *Hæc oratio compendiosis verbis septem petitionibus omnes species orationis comprehendit.* Idem. *Sermone 22. ad Fratres in Eremo.* Nam ad bona spiritualia pertinet in primis, ut Deus in nobis glorificetur; deinde ut æternam beatitudinem consequamur; ac subinde, ut dum hic vivimus, voluntatem Dei impleamus. Et quia hoc fine divinæ gratiæ auxilio præstari non potest, hoc etiam à nobis semper, & ubique ac maximè postulandum est. Unde consequenter etiam petimus remissionem peccatorum, utique cum dispositione necessaria ad illam obtinendam. Ac denique ob fragilitatem nostram victoria contra tentationes, & defensio ab omnibus malis petenda est; hæc enim omnia in illa oratione continentur. Et per universam Scripturam sparsæ sunt hujusmodi orationes, ac petitiones, præsertim *per totum corpus Psalterii*, ut dixit Innocentius primus *epist. 25. quæ apud Augustinum est nonagesima prima.* Ecclesia etiam in suis orationibus hoc frequentissimè orat: ut Deus actiones nostras aspirando præveniat, & adjuvando prosequatur. Item ut gratiam mentibus nostris infundat, ut tandem ad resurrectionis gloriam perveniamus. Sic ut omnibus adversis, vel contra omnia adversa muniamur: ut à pondere peccatorum nostrorum liberemur: ut nostras rebelles compellat, idest, efficaciter moveat voluntates, & similia.

Orationes Ecclesiæ præcipuè de quibus sint.

§. I.

423 *Docent Theologi.*

HOc docent omnes Theologi, D. Thomas 2. 2. *qu. 83. art. 5.* Medina *Codice de Oratio. quæst. 5.* Alexander. Alens. 4. *part. quæst. 26. memb. 3.* D. Antonin. 4. *part. tit. 5 cap. 3.* Sylvester *verbo Oratio num. 5.* Navarrus *in Enchirid. de Oratione cap. 1.* Joseph Angles *Flor. Theolog. qq. in 4. sent. tract. de Oratione quæst. 9. diffic. 4.* Suarez *tom. 2. de Religione lib. 1. de Oratione cap. 20.* & alii communiter. Ratio est: quia hæc bona sunt maximè per se honesta, & amabilia, & præcipuè à Deo ipso intenta, & in gloriam suam, ac bonum nostrum desiderata; ergo oratio pro talibus bonis, & ex objecto est maximè honesta, & divinæ voluntati conformis. D. Thomas in generali quæstione, qua interrogat: *An aliquid determinatè in oratione sit petendum,* concludit, illa bona, quibus malè uti non possumus: (quia illis, aut beatificamur, aut beatitudinem meremur,) determinatè petenda esse. Intellige autem determinatè, idest, absolutè: id enim probat: *quia*, inquit, *hæc bona Sancti orando absolutè petunt, secundùm illud Psalmi 79. Ostende faciem tuam, & salvi erimus.* Et illud *Psalmi 118. Deduc me in semitam mandatorum tuorum.* Ratio etiam indicatur ab eodem D. Thoma in solutionibus argumentorum: quia nulla conditio necessaria est ex parte nostra, cùm hæc sint maximè bona nostra; nam in

Ratio dictat.

in eis nostra salus, & felicitas posita est. Nec ex parte rei postulatæ: quia, cùm hæc bona de se talia sint, ut nemo eis malè uti possit, injuria quodammodo illis fieret, apponendo conditionem (*Si nobis expedit*) vel aliam similem. Nec ex parte Dei: tum quia scimus esse conforme divinæ voluntati, quòd hæc bona habeamus, ut ait Paulus 1. Thessal. 4. *Hæc est voluntas Dei sanctificatio vestra*: tum etiam quia ipsemmet Spiritus Sanctus inspirat nobis absolutum desiderium talium bonorum; & hoc modo, *adjuvat*, teste Paulo Rom. 8. *infirmitatem nostram*; & talia bona nos postulare facit: tum denique quia hæc bona maximè in Divinam redundant gloriam, quam ipse Deus in suis operibus præsertim intendit.

Vers. 26.

QUÆSTIO II.

An bona temporalia absolutè à Deo peti possint?

424 ANte quæstionis solutionem priùs advertendum est, aliud esse petere aliquid propter se, vel propter aliud: aliud petere absolutè, vel sub conditione.

Petere propter se quid sit. Petere propter aliud quid sit.

Petere propter se, est petere tanquam bonum propter se amabile, cui opponitur petere propter aliud; hæc igitur duo idem valent, quod petere ut finem, vel ut medium. Unde sicut duplex est finis, scilicet ultimus, & proximus; ita dupliciter potest aliquid propter se peti, scilicet tanquam finis ultimus: vel tanquam finis proximus.

Aliquid potest peti tantùm propter se,

Similiter aliquid duobus modis dici potest esse propter aliud, scilicet ex formali, aut virtuali relatione operantis; vel ex vi operis, seu modi operandi; eodem duplici modo potest aliquid peti propter aliud. Unde fit, ut aliquis modus petendi aliquid propter se repugnet cum omni modo petendi propter aliud, ut quando aliquid petitur tanquam ultimus finis: ut beatitudo non potest peti nisi propter se.

Aliquid potest peti propter se, & propter aliud.

Aliquando verò idem potest simul peti propter se, & propter aliud, vel ex vi operis, vel ex relatione operantis; ut contingit in bono, quod propter se petitur, solùm tanquàm finis proximus, ut scientia, quæ est bonum honestum propter se appetibile, quæ tamen potest etiam ordinari ad finem ultimum, nempè ad consequendam beatitudinem: Vel sanitas corporis, quæ potest peti & propter se (ut est quid bonum utile, & honestum;) & propter aliud, scilicet ut possit ea uti ad Deum laudandum, puta ad verbum Dei enunciandum; vel confessiones peccatorum audiendas, vel aliud quid simile operandum.

425 *Tam bonum propter se, quam propter aliud potest, & absolutè, & conditionatè peti.*

At verò petere absolutè, vel sub conditione quoad utrumque membrum cadere potest tam in bonum propter se, quàm propter aliud postulatum: quia utrumque potest sub conditione aliqua desiderari, vel absolutè. Nam licèt ego non desiderem salutem corporis, nisi propter divinam gloriam; nihilominus possum absolutè illam desiderare: quia & absolutè desidero finem, & absolutè etiam cupio per hoc medium illum finem consequi; atque ideò possum etiam absolutè petere, ut Deus & illud bonum mihi tribuat, puta sanitatem; & ad illum finem conferre faciat; qui videtur esse modus valdè usitatus, & vulgaris petendi hæc bona temporalia, quando in aliqua abundantia, vel excellentia non desiderantur.

§. I.

426 *Bona temporalia convenientia naturæ licitè possunt peti propter se ut fines proximi. Quomodo.*

DIco ergo primò. Quædam sunt bona humana, ac temporalia, de quibus supra *num.* 420. & 421. quæ licitè possunt propter se peti tanquam fines proximi (dummodo secundùm rectam rationem desiderentur, ac petantur) sicut ex se amabilia sunt; ut conservatio vitæ, corporis integritas, & sanitas, scientia, seu cognitio veritatis, & si quæ sint alia hujusmodi bona. Nam aliqua ex his bonis licitè amantur, & desiderantur propter se, idest, propter convenientiam, quam habent

bent cum natura rationali; convenientiam (inquam) recta ratione regulatam; nam ratio recta dictat, conservandam esse naturam, & procurandam corporis sanitatem, vel scientiam, aut aliquid hujusmodi; & hæc bona esse per se appetibilia, (per se loquendo;) ergo eodem modo sunt petibilia; (ut ita dicam), quia ex Augustino *illud honestè petitur, quod honestè desideratur.*

Ratio dictat.

Amplius declaratur. Illa licitè, & rectè peti possunt absolutè, & sine ulla conditione, in quorum petitione nulla est circunstantia mala per se, & ex intrinseca ratione ejus, ac prætereà materia petitionis bona est; ut sanitas, scientia, liberatio à maleficiis, & aliis periculis (ut dictum est) ergo licitè sine ulla conditione peti possunt. Hoc manifestè clarum est: quia in petitione dictorum bonorum temporalium nulla est circunstantia mala; nam si aliqua esset, maximè esset, quia talia bona non petuntur propter beatitudinem: At hoc non ita est, ergo, &c. Major supponitur: quia etiam supponimus ex aliis circunstantiis orationem rectè fieri, scilicet convenienti tempore, loco, & modo, & ex recta fide, &c. Minor verò probatur: quia vel ille defectus non invenitur: vel prout invenitur, non est privativus, (ut sic dicam;) sed negativus tantùm, idest, non est de circunstantia necessaria ad benè esse; sed tantùm ad meliùs esse. Nam vel est sermo de beatitudine naturali; vel de supernaturali? Item vel est de relatione operantis; vel de relatione, seu tendentia ipsius operis ex se. Si sermo sit de relatione operantis, verum est, tale bonum peti posse absque morali malitia sine tali relatione ad beatitudinem: quia hæc relatio operantis non est intrinsecè necessaria ad moralem bonitatem; ut patet de opere eleemosynæ facto ex naturali misericordia sine ulla memoria beatitudinis, nec relatione formali, aut virtuali operantis. At loquendo de relatione operis, talia bona satis petuntur propter beatitudinem eo ipso, quòd propter intrinsecam convenientiam honestam petuntur: Sic enim dicitur ad gloriam Dei facere, quisquis, quod honestum est, operatur, etiamsi aliam relationem ipse non adjungat: ut docet Suarez *tom. 2. de Religione lib. 1. de Oratione, cap. 17. nu. 7.* ex D. Thom. 1. 2. *qu.* 1. dicente: *Quisquis amat bonum, amare illud propter beatitudinem, saltem in communi:* multò ergo magis, qui verum aliquod bonum, & honestum petit, censetur petere propter beatitudinem: quia vel petit partem aliquam, saltem minus principalem, beatitudinis naturalis; vel accidens quoddam completæ beatitudinis supernaturalis. Confirmat hanc veritatem, præter D. Thomam 2. 2. *qu.* 83. *art.* 6. & Suarez *loc. cit.* Alexander Alens. 4. *part. quæst.* 26. *art.* 3. §. 1.

§. II.

427

Obiicitur ex D. Thoma.

SEd dicent aliqui: Etsi bona sint per se appetibilia, nihilominus talia sunt, ut eis malè uti possimus; ergo temeritas quædam est, illa absolutè petere; ut ergo prudens sit petitio, necesse est, ut actu, vel virtute includat conditionem, *si talia bona nobis profutura sint ad beatitudinem,* seu *ad salutem animæ;* vel saltem *si nocitura non sint.* Quod significare videtur D. Th. *loc. cit. art.* 5. ubi relata sententia Socratis subjungit: *Quæ quidem sententia aliqualiter vera est quantùm ad illa, quæ possunt malum eventum habere, quibus etiam homo potest malè, & bene uti.* Et *in articulo* 6. ait: licitum esse, desiderare bona temporalia, non principaliter; sed ut quædam adminicula, quibus adjuvemur ad tendendum in beatitudinem. Unde consequenter significat, solùm sub ea ratione, & conditione peti posse.

428

Satisfit obiectioni.

Huic difficultati respondetur, nullum esse in hac vita bonum, quo homo pro sua libertate non possit malè uti aliquo modo. Nam licèt virtutibus non possimus uti tanquam principiis ad malos actus aliciendos; possumus tamen ex illis superbire, & ita illis aliquo modo malè uti; idemque est de peculiaribus auxiliis, aut favoribus gratiæ; & nihilominus ex sententia omnium hæc bona possumus absolutè desiderare, & petere; ergo illa ratio non sufficit, quominus etiam alia bona per se convenientia naturæ possimus absolutè petere: Ita eruditè docet Suar. *loc. cit. cap.* 17. *nu.* 9.

§. III.

429 *Non est temeritas, absolutè petere bona temporalia convenientia naturæ.*

DIco ergo secundò. Non est temeritas, hujusmodi bona temporalia absolutè petere: quia qui hæc bona honestè desiderat, hoc ipso quantum est ex se illa desiderat ad benè, & honestè illis utendum: unde non oportet, ut sub conditione illa petat, puta dicendo: *Domine, da mihi sanitatem mentis, & corporis, libera me ab hoc maleficio, à dæmonis obsessione, à febre, vel ab alio malo, si sit animæ meæ profuturum: vel si tu scis, quòd sit expediens animæ meæ:* Sed potius ut simul petat talem conditionem in se impleri, videlicet, ut talia bona obtineat ad benè, & honestè illis utendum, prout ipsa per se, & ex natura sua postulant: hoc modo petitio non est conditionata, sed absoluta: ut dicendo: *Domine, da mihi sanitatem mentis, & corporis; sed simul da mihi auxilium efficax, ut sanitate benè utar ad laudandum, & glorificandum nomen sanctum tuum. Libera me à dæmonis obsessione, ut tibi magis, ac magis in Ecclesia tua gratiarum referam actiones.* Istæ enim petitiones sunt absolutæ, in quibus homo petit bona temporalia; sed simul quærit auxilium, ut illis benè utatur ad beatitudinem consequendam. Unde dicimus, omnes fateri, hujusmodi actum absolutum (prout nos declaravimus) esse licitum; etiamsi ex particulari intentione operantis, vel præsenti, ac formali; vel præterita, & virtualiter manente conditio non apponatur: quia nimirum operans nihil umquam de illa cogitant. Si quis autem contendat ex natura operis interpretativè includi illam conditionem, non esset fortasse contradictio in re ab eo, quòd ait D. Thomas; nam certè qui hæc bona honestè desiderat, semper habet hanc animi præparationem, ut, si virtutem sint impeditura; vel si futura sint in occasionem ruinæ, ea nolit; hæc verò conditio magis esse intelligitur in bona dispositione subjecti, quasi habituali, quam in ipsomet actu petendi; & ideò illum absolutum vocamus: Ita Suarez *eod. cap. num.* 10.

Ratio dictat ex Suarez.

430 *Confirmat usus Ecclesiæ.*

Hoc confirmat usus Ecclesiæ, quæ bona temporalia petit sine ulla conditione, ut in multis Collectis videre licet: ut pro sanitate infirmis obtinenda ait: *Omnipotens sempiterne Deus, salus æterna credentium, exaudi nos pro infirmis famulis tuis, pro quibus misericordiæ tuæ imploramus auxilium, ut reddita sibi sanitate, gratiarum tibi in Ecclesia tua referant actiones:* In oratione pro pluvia: *Ut præsentibus subsidiis sufficienter adjuti sempiterna fiducialiùs appetamus:* Sic in orationibus contra persecutores, contra pestem animalium, pro frugibus, vineis, ac messibus ab universis malis præservandis Deum rogamus absolutè, & sine illa conditione, *si hujusmodi bona temporalia sint saluti animæ profutura, vel non.* Illa tamen actu ordinamus ad gloriam Dei, ac postulamus cum expressa habitudine ad spiritualem fructum; quod æquivalet, ac si conditio illa esset apposita.

§. IV.

431 *Bona indifferentia petita cum moderatione honesta possunt absolutè peti.*

DIco tertiò. Quando bona indifferentia, ut divitiæ, & similia non simpliciter, nec cum excessu petuntur; sed cum hac moderatione, scilicet quantùm ad hujus vitæ commoditatem necessaria sunt, tunc eodem modo peti possunt, quo ipsa bona corporalia, vel intellectualia, quæ per se expetibilia sunt.

Testatur divina scriptura.

Hoc rectè probari potest ex illo Proverb. *cap.* 30. *Divitias, & paupertatem ne dederis mihi; sed tantùm victui meo tribue necessaria.* Item ex illa petitione orationis Dominicæ: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie*, per quam supponimus ex supradictis *num.* 417. peti panem etiam corporalem, ut ait etiam Chrysost. Consonat etiam illud Genesis 28. *Si fuerit Dominus mecum, & custodierit me in via, per quam ego ambulo, & dederit mihi panem ad vescendum, & vestimentum ad induendum, reversusque fuero prosperè ad domum patris mei, erit mihi Dominus in Deum:* ubi petitio moderata talium bonorum non solùm absoluta est; sed etiam voto confirmata.

Hos

Hoc sentit August. *Epist.121. ad Probam c.6. & sequentibus*. Cum enim dixisset: *Si optant sibi, ac suis sufficientiam rerum necessariarum, &c.* subjungit: *Hanc ergo sufficientem non appeti propter seipsam, sed propter salutem corporis, & congruentem habitum personæ hominis, quo habitu non sit inconveniens eis, cum quibus honestè, & officiosè vivendum est*. Additque sequentia verba, quæ hanc, & præcedentem conclusionem confirmant. *In his itaque omnibus incolumitas hominis, & amicitia propter seipsas appetuntur: sufficientia vero rerum necessariarum non propter seipsam; sed propter duo superiora quæri solet, cùm decenter quæritur*.

432 *Augustinus docet.*

Hoc confirmat usus Ecclesiæ; nam in litaniis, & collectis sæpe postulat temporalia bona, ut pluviam, vel serenitatem, nulla adjecta conditione, ut dixi *numero præcedenti*. Id testantur D. Thom. 2. 2. *q.83. art.6.* & Alexander Alensis 4. *part.q.26. art.3. §.1.*

Confirmat usus Ecclesiæ.

§. V.

433 *Ratio dictat.*

Ratio ex his verbis facilè confici potest: quia eo modo, quo petitur aliquid propter se, potest etiam peti medium necessarium ad illud obtinendum. Si enim potest absolutè peti sanitas, ut finis proximus, idest ut finis sub fine, etiam possunt absolutè peti bona temporalia, ut media necessaria ad talem finem consequendum. Item illa petitio jam habet finem honestum; unde licèt materia ex se sit indifferens; honestatur tamen ex fine; & eo ipso, quòd cum dicta moderatione petitur, tollitur morale periculum, quod in abundantia harum rerum temporalium esse solet; ergo ex omni capite honesta est talis oratio. Est autem talis oratio absoluta eo modo, quo dictum est de præcedenti; semper tamen habet intrinsecè subintellectam limitationem illam, ut hæc ipsa quantumvis moderata sufficientia non desideretur cum discrimine virtutis: seu si futura sit occasio alicujus peccati. Quæ limitatio in omni honesto amore creaturæ includitur, quatenus non amatur super omnia, neque ut ultimus finis, nec sine fine honesto.

§. VI.

434 *Bona indifferentia sine moderata limitatione non sunt moderatè petenda.*

Dico quartò. Hæc bona indifferentia divitiarum, honorum, & hujusmodi non sunt absolutè petenda, quando cum excessu aliquo, vel abundantia, aut sine moderata limitatione petuntur. Hanc veritatem docet Suarez *cap. eod. n.12.* Ratio est: quia in primis, ut hæc bona honestè petantur, necesse est, ut non propter se, sed propter honestum finem petantur, vix autem possunt ita peti, nisi petantur cum moderatione, & limitatione accommodata honesto fini; & tunc jam petentur modo explicato in fine præcedentis numeri; nam illa moderatio, & sufficientia non potest esse una in omnibus; sed pro ratione status, vel finis convenientis homini juxta conditionem suam.

QUÆSTIO III.

An postulare à Deo peculiarem protectionem, & curam in præstando nobis hæc bona, sit tentare ipsum?

435 *Petere à Deo singulare auxilium in omnibus rebus nostris, est supernaturalem ejus providentiam recognoscere.*

Respondeo cum Suarez *tom.2. de Relig. lib.1. de Orat. cap.18. num.8.* non esse tentare Deum, vel ejus potentiam; sed supernaturalem ejus providentiam recognoscere. Eò vel maximè quòd non absolutè petimus extraordinarias illas actiones divinæ providentiæ; sed solùm quatenus ad effectum consequendum sunt necessariæ. Sæpe enim effectus à nobis desideratus, ac postulatus eveniet per communem cursum causarum naturalium; & tunc satis exaudit Deus orationem pro tali effectu, si cum hujusmodi causis concurrat, & non permittat per actionem dæmo-

dæmonum impediri, prout interdum potest; quod etiam nos postulamus, quando hæc bona petimus.

Licitum est, etiamsi ad impetrationem miraculum requiratur.

Denique, quoniam interdum fieri potest, ut ad obtinendum bonum postulatum, verbi gratia, corporis ægrotantis sanitatem, neque ordinaria, neque extraordinaria naturalis providentia sufficiat; sed miraculosa necessaria sit; nullum est inconveniens, quòd ad hoc totum extendatur orantis intentio, & petitio: quia hoc non est tentare Deum: nam non petitur simpliciter miraculum; sed sub conditione, si fuerit necessarium, & supposita convenientia beneficii postulati. Et hoc modo credendum est, orasse Ezechiam, quando salutem postulavit, & obtinuit; & in Scriptura inveniuntur plures orationes similes; & orationes Ecclesiæ pro hujusmodi bonis temporalibus, præsertim generalibus ita possunt convenienter intelligi. Sic etiam solent fideles petere salutem, vel similia bona in locis piis, in quibus solet Deus ea miracula operari in Christi honorem, vel B. Virginis, vel alicujus Sancti per ejus intercessionem, & interdum impetrant ea miraculoso modo juxta rationem fidei suæ: vel prout eis expedit, aut communi Ecclesiæ bono. Ita ergo satis constat, quomodo hæc bona (licèt aliàs naturalia sint) per orationem convenienter petantur.

Isaiæ 38. & 4. Reg. c. 20.

QUÆSTIO IV.

An temporalia mala in oratione peti possint?

436 *Non est intrinsecè malum, petere mala pœnæ sibi, vel alteri.*

RESpondeo breviter, non esse intrinsecè malum, petere hujusmodi mala vel sibi, vel aliis. Hoc constat ex usu Scripturæ, & Sanctorum. Paulus enim Philip. 1. ajebat: *Cupio dissolvi, & esse cum Christo.* David Psal. 25. *Proba me, Domine, & tenta me, ure renes meos, & cor meum.* Ubi August. *Adhibe medicinale purgatorium, quasi ignem delectationibus, & cogitationibus meis*, & Hieron. *Proba me, Domine, in tentationibus, & tenta me, ne aliquid in me delicti remaneat:* Unde Augustinus *ser. 30. de Sanctis* ponderans illud, *Ure renes meos, & cor meum*, ait: *Ad comprobandam devotionem suam geminum sibi ignem postulat* (scilicet renum, & cordis) *ut luctamine habito, ostendat, in se plus posse amorem Christi, quàm pœnam tyranni.* Ratio verò est: quia hujusmodi mala non sunt simpliciter mala, sed secundùm quid: unde respectu boni honesti, vel mali turpis illi contrarii, sunt indifferentia; eruntque simpliciter bona, si honesta ratione, & propter finem simpliciter bonum appetantur; ergo ex tali intentione licitè etiam peti possunt; ergo petitio talium malorum non est per se, & intrinsecè mala.

Licitè peti possunt propter finem simpliciter bonum.

437 *Hic modus tamen non est faciliter consulendus.*

Quamvis autem hic modus orationis, quo quis sibi mala temporalia petit, licitus sit; non est omninò tamen consulendus: quia non omnes apti sunt, vel idonei ad hoc genus probationis; & interdum esse posset præsumptio illam appetere, aut postulare sibi; & maximè si quis peteret, se à dæmone possideri; cùm dæmon hominem, quem possidet, ad multa inducat mala, ut ad blasphemias, ad actus inhonestos, ad præcipitia: impediat multa bona; ac multis domesticos obsessi afficiat perturbationibus, & afflictionibus. Unde melius est, Paulum regulariter imitari, qui cum stimulo carnis affligeretur, & ignoraret, quid sibi magis profuturum esset, *ter Dominum rogavit, ut auferretur ab eo*; non enim nos Paulo perfectiores sumus, ut petamus per afflictiones à Domino tentari; vel per obsessiones, ac possessiones à dæmone probari; sed in dubio potiùs de nostra fragilitate, & imbecillitate timere debemus: Ita etiam admonet Suarez *lib. 1. c. 19. n. 2. sub fine.*

QUÆSTIO V.

An liceat in oratione petere, ut malum pœnæ proximo eveniat?

438 *Quando sit licitum mortuo ma-*

DIco primò. Si proximus jam sit defunctus, & damnatus, licitum est illi imprecari vindictam æternam, juxta illud Psal. 57. *Lætabitur justus, cùm viderit vindi-*

vindictam. Si autem proximus jam sit defunctus, & nobis non constet ipsum esse damnatum, imprecari illi damnationem æternam desiderando, ut damnatus sit. & de illo sumatur æterna vindicta, manifestum odium esset: quia illud per se non est necessarium ad justitiam Dei; unde solùm postulatur in summum malum proximi; Ita docet Alexander Alens. 4. *par. q.* 93. *art.* 2. Thom. 2. 2. *q.* 83. *art.* 7. D. Bonav. Ricard. Sot. *in* 4. *dist.* 45. *&* 46. Medina *hac quæst.* Suarez *cap. eod. n.* 3. Joseph Angles *in* 4. *tract. de Orat. q.* 9. *diffic.* 2.

lum imprecari, & quando non.

§. I.

Dicò secundò. Si proximus sit viator, nunquam licet illi imprecari vindictam, quæ involvat damnationem æternam, etiam sub titulo divinæ justitiæ: quia de nullo viatore desperandum est, & Deus potest aliam vindictam sumere de peccatore, per quam suæ justitiæ satisfaciat, & misericordiam habeat adjunctam; quam vindictam sumit, mediante pœnitentia; & hanc Deus ipse (quantùm ex se est) magis exoptat; Et ideò imprecari illi, quandiù est in via, vindictam æternam, est peccatum contra proximi charitatem; ut testatur B. Gregorius *l.* 2. *moral.* dicens: *Homo peccato subjacet, qui hoc petit à Deo fieri, quod omninò facere non potest; vel si potest, minimè decet*. Idem docent DD. suprà relati.

439 *Numquam licet imprecari viatori damnationem æternam.*

§. II.

Dico tertiò. Integrum, & catholicum est, orando petere aliquod malum proximo, quando illud petitur propter aliud bonum, quod justè, & secundum ordinem charitatis præfertur illi malo, puta ad utilitatem peccatorum, ut convertantur, & non pereant: nam eo ipso non agitur contra charitatem; sed secundùm illam; nec petitur malum, ut malum; sed ut bonum, non qualecunque sed præferendum tali malo.

440 *Catholicum est, orando, petere aliquod malum proximo ob majus bonum.*

Hanc conclusionem probant innumera sacræ scripturæ testimonia. Ps. 82. *Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum, Domine*: & passim Prophetæ hoc petebant, ut corrigerentur, & converterentur peccatores; quod est opus misericordiæ; & hæc quoque mala sæpissime populo nunciabant, non imprecando, sed prædicando; non optando, sed prophetando, & D. August. *in quadam homilia de martyribus* dicit: *Ultus sum eos, &c. quomodo me vindicavi? occidendo in eis errorem, suscitando fidem*.

§. III.

Dico quartò. Licitum est, à Deo petere, ut mittat mala, & damna temporalia, & mortem ipsam homini pernicioso Reipublicæ, aut publico hosti Ecclesiæ; ut Turcæ, Hæresiarchæ, Mago, Malefico, Sagæ, & similibus, præferendo commune bonum, nempe tranquillitatem Reipublicæ, honorem Dei, & Ecclesiæ privato incommodo: vel postponendo corporale detrimentum spirituali: In hujusmodi autem oratione semper involvitur conditio, *si aliter vitari non potest malum*; quod interdum supponitur tanquam moraliter certum ex pertinacia, vel obcæcatione talis personæ.

441 *Licitum est, petere à Deo, ut damna temporalia, & mortem ipsam immittat homini pernicioso Reipublicæ, aut publico Ecclesiæ hosti.*

Hoc testantur divinæ scripturæ Ps. 54. *Veniat mors super illos, & descendant in infernum viventes*, & subdit infra: *Exaudiet Deus, & humiliabit illos, qui est ante sæcula*, & Psal. 58. *Intende ad visitandas omnes gentes, non miserearis omnibus, qui operantur iniquitatem*. Et interdum effectu ipso Deus talem orationem confirmabat, ut 4. Reg. 1. dixit Elias, *si homo Dei sum, descendat ignis de cœlo, & devoret te, & quinquaginta tuos*, quod semel, & iterùm factum est. Ita docent præallegati Doctores *n.* 438.

§. IV.

§. IV.

442 *Quatuor modis possunt intelligi hujusmodi imprecationes.*

HÆc, & similia loca interpretantur Patres uno ex quatuor modis, quos attigit D. Thom. 2. 2. *q.83. art.8. ad primum, & secundum* ex Augustino *lib.1. de serm. Dom. in monte, & lib.2. de Quæst. Evangel. cap.45.* quos etiam attigit Alexander Alens. *4. par. q.93. art.2.*

Primus est, quòd sæpe sub forma precationis prophetiam proferunt; norunt enim illam esse voluntatem Dei, & definitam sententiam, quam pronunciant.

Secundus, quòd imprecantur malum, non homini, sed peccato; & perseverantibus in illo petunt vindictam, conformando voluntatem suam justitiæ divinæ: vel sub ea conditione, si perseverent: vel quia præsciunt conditionem esse implendam.

Tertius, quia optant, ut per temporalia mala peccatores corrigantur.

Quartus (& ferè in idem redit) quia optant per eadem mala destrui regnum peccati.

443 Addi præterea potest ex Hieronymo *Epist.151. ad Algasiam quæst.5. in veteri Testamento*, terruisse Deum homines rigore justitiæ; & ideo etiam voluisse per Prophetas suos, ac Prædicatores interdum visibiliter ostendere vindictam suam, ut in facto Eliæ supra relato.

Denique addi potest sæpe intelligi illas orationes modo jam dicto, quo ordinariè fieri possunt, scilicet ad emendationem ipsorum peccatorum, vel ad commune bonum, & pacem Reipublicæ.

QUÆSTIO VI.

An omnium prædictorum bonorum, vel malorum petitiones infallibilem habeant impetrationem ex vi divinæ promissionis?

444 HÆC est quæstio principaliter intenta ad explicandam primam conditionem ad impetrationem infallibilem requisitam; quæ cùm non possit unico verbo explicari, sequentibus dictis, seu assertionibus enodabitur.

Petitio bonorum spiritualium habet infallibilem impetrationem.

Dico ergo primò. Oratio, seu petitio bonorum spiritualium habet infallibilem promissionem, & impetrationem: Id docet Joannes primæ suæ can.c.5 *Hæc est fiducia*, inquit, *quam habemus ad eum: quia quodcunque petierimus secundùm voluntatem ejus, audit nos*: sed bona spiritualia, ut beatitudo, & gratia, & virtutes, & dona, quæ necessaria sunt ad salutem, sunt secundùm voluntatem Dei; ut ait Paulus 1. Thessal.4. *Hæc est voluntas Dei sanctificatio vestra*; & constat supra ex petitionibus orationis dominicalis, & *n.422. & sequentibus*, ergo dictorum bonorum petitio infallibilem habet promissionem, & consequenter infallibilem habet impetrationem, cùm Deus mentiri non possit; ut latè probavimus supra *n.406. & sequentibus*, suppositis aliis conditionibus ad impetrationem infallibilem requisitis.

§. I.

445 *Petitio bonorum temporalium, si utilia sint ad salutem, habet infallibilem promissionem.*

DIco secundò. Petitio bonorum temporalium, (si utilia sint ad salutem) promissionem habet infallibilem: Constat ex generalitate verborum Christi Jo. 14.15. & 16. *Quicquid petieritis Patrem, in nomine meo, dabit vobis*. Hoc suadere possumus argumento Augustini: quia quod est utile ad salutem, aliquid est, & magni momenti, ac ponderis apud Deum, & quantùm est ex se) petitur in nomine Salvatoris; ergo comprehenditur sub illa promissione: *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis*. Et ut utar verbis ipsius Augustini in Joannem cap.15. *Hoc petimus*, inquit, *in nomine Salvatoris, quod pertinet ad rationem salutis*, & c.14. in

illa

verba: *Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam*, ait: *In nomine meo, quod est Christus Jesus, Christus Regem, Jesus Salvatorem significat; ac per hoc quodcumque petimus adversùs utilitatem salutis, non petimus in nomine Salvatoris.* Item 1. Joan. c. 5. dicitur: *Quodcumque petierimus, secundùm voluntatem ejus, audit nos.* Circa quem locum adverto, dupliciter posse construi illa verba: primò conjungendo determinationem illam *secundùm voluntatem ejus* cum verbis præcedentibus. Et sic constat, promissionem limitari solum ad ea, quæ sunt secundùm voluntatem Dei; & ita legit D. Thomas. Alio verò modo potest disiungi illa determinatio à verbis præcedentibus, & conjungi sequentibus (prout fit in nova editione vulgata) & ita videtur promissio magis universalis. Utroque autem modo probatur id, quod intendimus; quia cùm petimus aliquid utile ad salutem, petimus secundùm voluntatem ejus; ergo exaudimur.

§. II.

446 *Utile est ad salutem, quod actu est causa alicuius boni, nec occasio est peccati; nec impedit maius bonum.*

CUM autem dicimus: id, quod petitur, debere esse utile ad salutem; non intelligimus solùm de utilitate, quam potest res ex se habere, puta de sanitate, quæ etiam in peccatore potest utilis esse ad salutem, si convertatur ad Deum, & pœniteat; sed quam de facto habitura est, puta, quia illa persona, cui sanitas est communicanda, bona opera actualiter, & de facto præstitura est. Multa enim possunt esse secundùm se utilia, quæ novit Deus futura esse noxia postulanti; & hoc satis est, ut misericorditer non dentur; ac proinde ut oratio ex ea parte non sit infallibilis, nec sub promissione comprehendatur; ut constat ex oratione Pauli 2. ad Corinth. 12. Et ita notarunt Augustinus *tract. 32. 73. & 81. in Joannem*; & Chrysostomus *hom. 30. in Genes.* Dicetur autem id, quod petitur futurum esse noxium, non solùm si futurum sit occasio alicujus peccati; sed etiam si impediturum sit profectum salutis: quia tunc non solùm utile non est ad salutem, ut constat; sed etiam est aliquo modo nocivum: Ita Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 1. de oratione cap. 23. num. 7.*

§. III.

447 *Bona temporalia licèt per se non conferant ad salutem, aliquando habent impetrationem infallibilem. Et quando.*

DIco tertiò. Petitio alicujus boni honesti (quod tamen per se non est conferens ad salutem; neque etiam illam impediens, aut profectum ejus; ut sunt bona temporalia necessaria ad conservationem vitæ, evasio periculorum, & alia hujusmodi, de quibus supra *in quarta, & ultima petitione orationis Dominicalis*) habet certam impetrationem, si adsint tres aliæ conditiones ad impetrationem infallibilem requisitæ. Probatur ex verbis ipsius Augustini *in illis tractatibus in Joannem*, quos supra citavimus: Ibi enim numquam dicit, eum non petere in nomine Christi, qui non petit necessaria, aut utilia ad salutem æternam; sed eum, qui petit huic saluti contraria: *Non petitur, ait, in nomine Salvatoris, quicquid petitur contra rationem salutis.* Nam si quod petitur, bonum est, & honestum, & non est contrarium saluti: quia non impedit salutem, nec ejus profectum, aut majus bonum, licèt tantùm petatur propter commoditatem naturæ, & non propter salutem animæ; nihilominus eo ipso, quòd petitur ex vera fide, & Religione (quod est secunda conditio ad impetrationem infallibilem requisita) quantum est de se potest esse aptum ad salutem; & potest in nomine Salvatoris postulari: Nam gratia fidei, qua petitur, illud pertinet ad rationem salutis.

§. IV.

448 *Constat ex oratione dominic.*

AMpliùs probatur. Nam in primis quicquid ipse Christus in oratione sua petere docuit, potest propter ipsum, seu in nomine ejus postulari; sed ipse docuit

docuit petere etiam subsidium temporale dicens: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie*: major est clara: quia in ea oratione manifestavit suam voluntatem ita esse: minor constat ex dictis supra in illis petitionibus, & probatur à D. Basilio *in Constitutionibus Monasticis c.2.* ergo, &c.

Docet usus Ecclesiæ.

Item eo ipso, quòd aliquid petitur sub vera ratione boni honesti, vel in ordine ad illud, etiamsi ab eo petente non referatur in altiorem finem, ex se est aptum referri; & potest esse medium, vel instrumentum, aut occasio spiritualis fructus, ut puta ex sanitate accepta locus sumatur Deo gratias agendi, ac nomen ejus laudandi, & glorificandi, sicut ipsamet Ecclesia in ea Collecta pro infirmis tali modo rogat, nempe, *ut reddita sibi sanitate, gratiarum tibi in Ecclesia tua referant actiones*: & ex parte Dei semper datur propter hunc finem; ergo justa ratione potest propter Christum, seu per merita ipsius postulari. Accedit, quòd talis oratio ex vi motivi includit (ut supra dicebamus *n.*333. virtualem conditionem, *ut, si illud, quod petitur, sit nociturum saluti, nobis non concedatur: quia hoc magis expedit nobis*. Et qui prudenter petit, semper intendit obtinere id, quod petit, quatenus sibi magis expedit; ergo hoc satis est, ut talis petitio per Christum, seu in nomine Salvatoris fiat. Tandem quicquid petimus ex vera fide, petimus fundati in promissione ejusdem Christi; ergo totum id possumus postulare propter Christum, seu in nomine Christi.

§. V.

449 *Christus nobis meruit omnia bona honesta et quæ.*

Quare existimo cum Suarez *lib. eod. cap.*18. *n.*12. Christum nobis meruisse bona honesta, etiamsi naturalis ordinis videantur. Et quamvis à nobis, quando illa recipimus, vel appetimus, in altiorem finem non referantur, semper de se conferunt ad illum finem, & à Deo sub ea ratione conferuntur. Et hoc etiam confirmat usus Ecclesiæ; nam semper per Christum petit; (etiamsi interdum temporalia petat, non facta expressa mentione spiritualium bonorum:) ut in multis Collectis contra persecutores Ecclesiæ, vel contra pestem animalium, & ut in aliis videre licet. Et in quadam oratione pro quacumque necessitate hac utitur orandi forma: *Deus refugium nostrum, & virtus adesto piis Ecclesiæ tuæ precib. auctor ipse pietatis, & præsta, ut quod fideliter petimus; efficaciter consequamur, per Christum Dominum nostrum.* Hæc autem orandi forma locum habet in omni honesta, & Religiosa oratione; nam si ex Religione est, profectò pia est, & salutaris; & si ex fide est, fideliter in ea petimus; ergo quicquid per eam sic petimus, possumus per Christum petere, ut efficaciter consequamur. Dicendum ergo censeo, ex bono honesto sic accepto, & tali modo petito non reddi orationem, seu petitionem inefficacem, neque excludi à promissione divina, si alias habeat conditiones.

§. VI.

450 *Petitio rei indifferentis non relatæ ad honestatem non habet impetrationem infallibilem.*

Dico quartò. Petitio rei indifferentis, idest nec turpis, neque honestæ, nec relatæ ad honestatem, sed solùm ob jucunditatem, vel humanam utilitatem, quam habet (nulla existente vera necessitate talis rei) sine dubio promissionem non habet infallibilem. Ratio est: quia secundùm probabiliorem sententiam bona non est, neque honesta: quia ex vi rei postulatæ non habet honestatem: cùm supponatur illam indifferentem esse, neque etiam ex fine; quia supponimus non referri eandem rem indifferentem in finem honestum; ergo nullo ex capite bona est; indifferens autem in individuo esse non potest; ut docet Suarez *lib. eod. cap.*23. *n.*5. ex probabiliori D. Thomæ sententia; ergo peccaminosa est, ac proinde indigna, ut exaudiatur, nedum ut infallibilis impetrationis promissionem habeat.

451 Nec talis petitio dici potest pertinere ad divinum cultum: quia continet petitionem

nem rei indecentis à Deo. Nam illa petitio proficiscitur ex desiderio, & postulat à Deo, ut illud impleat. Desiderium autem habendi rem indifferentem propter seipsam, & sine intuitu honestatis, est turpe desiderium; & ideò petere à Deo, ut illud desiderium impleat, turpe etiam est: qua de causa non potest ad Dei cultum pertinere. Fallitur ergo, si quis dicat, se ita petere propter cultum Dei; (non enim petit nisi propter concupiscentiam suam, ut illi satisfaciat:) vel etiamsi aliquo modo cultum intendat, practicè errat, quia utitur medio, seu materia improportionata ad cultum; & ita non verum, sed fictum, & apparentem cultum intendit.

§. VII.

452 *Qui petit à Deo aliquam rem malam, mortaliter peccat.*

Dico quintò. Qui aliquam rem malam petit, non solùm non meretur à Deo exaudiri; sed mortaliter peccat, juxta id, quod ait David Psal à 108. *Oratio ejus fiet in peccatum*. Ratio est: quia rem omninò indignam, & indecentissimam à Deo petit, nimirùm, ut ipse auctor peccati fiat. Quapropter licèt id, quod petitur, de se non sit mortale peccatum; sed veniale tantùm; nihilominùs illud petere à Deo, mortale est peccatum: quia in hac materia respectu Dei non potest dari materia levis; sed tota est gravis. Ergò talis oratio non solùm inefficax est; sed etiam valdè nociva: vel (ut aliqui loquuntur) non tantùm mortua, sed mortifera: Ita docet Suarez *tom. 2. de Religione lib. 1. de Orat. cap. 23. num. 4.*

453 *Petere bona temporalia, ut ultimum finem, est peccatum mortale.*

Eodem modo dico, petere hæc bona temporalia (quæcumque sint) propter se, ultimum finem in eis constituendo, peccatum est mortale. Hoc per se notum est: tum quia affectus ad temporale bonum, & ad ultimum finem relatus, est peccatum mortale contrarium dilectioni divinæ super omnia: tum etiam quia à Deo complementum hujus desiderii, seu affectus petere, speciale peccatum est contra Religionem: quia est à Deo pravi desiderii complementum postulare. Si quis autem attendat, hæc assertio locum habet in omnibus bonis creatis: quia in nullo eorum, cujuscumque ordinis sit, licet ultimum finem constituere.

Conditio secunda ad impetrationem infallibilem requisita.

454 *Petitio, ut impetret, infallibiliter, debet esse ex fide theologica, ac confidentia inhæsitante.*

Secunda conditio, quæ orationi ad impetrandum infallibiliter, quod petitur, est necessaria, est ex fide theologica, ac spe, seu fiducia, ac confidentia in Deum petere, de quibus latissimè supra *à n. 166. inclusivè usque ad numerum 245. exclusivè*. Necesse est enim, ut oratio ex fide procedat, & ex spe, ut per eam id, quod postulatur, infallibiliter obtineatur. Hanc conditionem docuit Christus Dominus Matthæi 21. dicens: *Omnia quæcumque petieritis in oratione credentes, accipietis*. Et præmiserat: *Si habueritis fidem, & non hæsitaveritis, &c.* Et Jacobus cap. 1. *Postulet in fide nihil hæsitans*: & Paulus Romanus 10. ait: *Quomodo invocabunt, in quem non crediderunt?* & Ephes. 3. inquit: *In quo habemus fiduciam, & accessum in confidentia per fidem ejus*. Nam orationis promissio per se primò ad assecutionem Beatitudinis ordinatur juxta illud Matthæi 6. *Quærite primùm regnum Dei, & justitiam ejus, & hæc omnia adiicientur vobis*. Fides autem principium, & fundamentum salutis est; & ideò promissio non fit orationi, nisi ex fide procedat.

455 *Obsesso, & ægroto ut sanitatem impetret, necessaria est fides, ac fiducia in Deum.*

Quare sicut Exorcistæ, ut tutò, & efficaciter ab hominibus obsessis, & è rebus ad homines spectantibus dæmones expellere, eorumque opera malefica destruere valeat, necessaria est fides theologica, ac fiducia seu confidentia in Deum, quatenus actus spei ab actibus fidei excitantur; ut docuimus supra *num. 190. & 191.* Ita ægroto obsesso, vel maleficiato, aut in quacumque necessitate constituto, aut quodcumque beneficium salutare postulanti primò necessaria est fides theologica, qua Deum posse, scire, ac velle sibi concedere, quod fuerit expediens, ac salutare, credat; secundò necessaria est fiducia, seu confidentia certa, & inhæsitans, qua

qua speret. Deum ratione suæ infinitæ bonitatis id, quod salutare petitur, concedere velle, & ratione suæ veritatis, & fidelitatis invariabilis juxta suas promissiones illud largiturum.

§. I.

456 *Aliud est impetrare à Deo ratione ejus bonitatis, aliud ex vi promissiones divinæ.*

UNde aliud est aliquid à Deo ratione ejus bonitatis, & clementiæ impetrare; aliud ex vi divinæ promissionis. Nam primo modo ob quandam congruentiam, quam habet oratio cum divina bonitate, & clementia obtinetur; Consentaneum enim est divinæ bonitati, ac liberalitati ejus, qui rogatur, moveri ad dandum solùm, quia rogatur: ut eruditè docet Suarez *tom 2. de Religione lib. 1. de Oratione c. 23. n. 1.* Non tamen ex sola petitione judicari potest, aut credi, Deum certò, & infallibiliter id, quod petimus effecturum. Alio modo obtinetur, quatenus nos non solùm Deum Omnipotentem, Sapientissimum, ac Summum Bonum, sed veracissimum, ac fidelissimum in suis promissionibus esse credimus; ideòque ratione suæ promissionis certò, & infallibiliter largiturum id, quod petitur. Sic impetratio ex vi promissionis supra orationem, ac impetrationem, quæ fit ratione divinæ bonitatis, addit actum fidei, quo quis inhæsitanter divinis promissionibus credit, de quibus latissimè supra *à n. 192. inclusivè usque ad nu. 245. exclusivè, & num. 405. & sequentibus.*

§. II.

457 *Ad impetrandum infallibiliter, petitio debet fieri non tantùm ratione bonitatis, sed ratione promissionis divinæ.*

HInc colligitur, si quis aliquid à Deo infallibiliter obtinere desiderat sibi studendum in oratione esse, non tantùm primam servare conditionem ad impetrationem infallibilem requisitam, nempe ut res, quam petit, bona, & honesta sit, scilicet salutaris animæ, vel corpori; sed secundam etiam, videlicet fidem possidere, qua firmiter credat Deum non tantùm posse dare, quod petitur; & esse bonum, ac misericordem ad dandum (si nobis expediat, & ex parte nostra non sit impedimentum;) sed ratione suæ promissionis infallibiliter daturum id, quod petitur. Et qui sic credit, ac sine ulla hæsitatione confidit, utique infallibiliter, id quod petit, vel aliud majus bonum obtinebit.

458 *Monitum utillimum pro Missionariis Apostolicis.*

Unde hic unicum tradam monitum pro iis, qui inter Infideles ad prædicandum Christi Evangelium auctoritate missi Apostolica extraneæ linguæ usum non callent; si post adhibitam diligentiam ut novam linguam discant, illam non possideant: ac denuò homines eis occurrant, quorum idiomatis ignari sint, ac necessitas urgeat eorum sermonem capessendi, ut in Christi fide eos instruant; vel peccatorum eorum confessionem audiant, nec eis ob idiomatis ignorantiam Christi doctrinam explicare, ac veritatem Christianæ Religionis suadere valeant; tunc ad orationem confugiant; ac divinæ promissionis meminerint, qua credentibus Christus promittit, quòd novis loquentur linguis, Marci 16. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eiicient: linguis loquentur novis:* & S. Gregorii Thaumaturgi exemplo Deum de promissione sua admoneant; necessitatem animas ad ovile ipsius reducendi exponant; dicantque ei, ut juxta petentis fidem agat, ita ut sibi ipsis novæ linguæ donum concedat, quo veritatem possint patefacere evangelicam: vel ipsis pænitentibus, & audientibus donum novam linguam intelligendi impertiatur. Si enim firma, & inhæsitanti fide hoc petierint, infallibiliter utique obtinebunt: nam *fidelis est Dominus*, ait Propheta Psal. 144. *in omnibus verbis suis:* nec fallere, aut mentiri potest. Hoc adimpletum vidimus in Apostolis, qui *loquebantur variis linguis magnalia Dei*. Act. 2. Hoc in D. Antonio à Padua Romæ concionante coram Summo Pontifice factum est cunctis audientibus eum in lingua sua, Græcis, Gallis, Hispanis, Germanis, Theutonibus, Britannis, Helvetiis, & aliis, ut habetur *par. 1. Chronic. Fratrum Minor. lib. 5. c. 21.* Quod potuit

iste, &

iste, & quicunque alius poterit, si opportunitas exegerit, ac divinæ promissioni sine hæsitatione crediderit: *Qui enim non hæsitaverit, sed crediderit*, ait ipsemet Christus Mar. 11. *quodcumque dixerit, fiat, fiet ei. Irretractabilis namque est*, ait Cassianus Collat. 19. cap. 32. *Domini nostri sententia: Quæcumque orantes petitis, credite, quia accipietis, & evenient vobis.*

Conditio tertia ad impetrationem infallibilem requisita.

TErtia conditio orationi necessaria ad id, quod postulatur, infallibiliter obtinendum, est perseverantia in orando, & id, quod desideratur, postulando.

459 *Perseverantia in oratione ad infallibiliter impetrandum est necessaria. Probatur ex doctrina Christi.*

Hæc conditio in Scriptura divina multùm commendata est, & repetita, & ad explicandum non facilis; difficilior verò ad exequendum. Hanc nobis explicuit Christus Dominus duabus illis parabolis, quarum altera de illo est, qui tres panes ab amico, teste Luca 11. postulavit. Altera de vidua, quæ à judice vindictam petiit, & per importunam perseverantiam impetravit. Lucæ 18. Primi petitionem ob indefessam perseverantiam importunitatem, seu improbitatem Christus nominavit dicens: *Amen amen dico vobis: si ille perseveraverit pulsans, & si non dabitur illi, eò quòd amicus ejus sit; propter improbitatem*, idest importunitatem *tamen ejus, surget, & dabit illi quotquot habet necessarios.* Ad quam perseverantiam nos adhortans Abbas Isaac apud Cassianum Collat. 9. cap. 34. *Per hanc solam*, ait, *si non pro amicitiarum merito, atque virtutum, interpellationis assiduitate daturum se Dominus quicquid oratus fuerit, repromittit. Et idcircò absque hæsitationis infidelitate precibus insistendum est, obtenturosque nos earum jugitate cuncta, quæ secundùm Deum poposcerimus, minimè est dubitandum.* Et paulò infrà subdit. *Si nulla alia exauditionis causa adsit, saltem animæ importunitatis instantia non deficiat; quæ absque vel meriti, vel laboris difficultate in cujuscumque volentis sita est potestate.*

Lucæ 11. v. 16.

§. I.

HAnc pari modo perseverantiam probat per constantem orationem illius viduæ dicens: *Judex erat in Civitate, qui Deum non timebat, & hominem non reverebatur. Sed & vidua in eadem civitate, quæ assiduis precibus vindicari cupiebat ab adversario.* At Judex longissimam moram interponebat improbus cunctator. Demum tam constante illius viduæ importunitate devictus controversiam dijudicavit. *En robustam prorsùs, & contumacem spem*, ait Drexelius de Conform. volunt. l. 5. cap 2. §. 2. *quæ viduæ illi assiduè hoc instillabat: hodie tibi jus dicetur: ubi spes hodierna decollasset, crastina monebat: Cras fiet, aut perendie hac hebdomada, hoc mense, hoc certè anno sententia dicetur. Vicit demum perseverans fiducia, quam Christus in argumentum trahit hoc modo: Si tantarum est virium oratio apud improbissimum quemque; quantarum erit apud ipsam misericordiam?* Ita etiam ponderavit Basilius *in Constitutionibus Monasticis cap. 2. & in Regulis brevioribus in centesima sexagesima prima*, & D. Cyrillus, quem D. Thomas refert *in Catena* Lucæ 18. Atque in hoc sensu dixit Christus in cap. 18. Lucæ: *Oportet semper orare, & non deficere*, idest à petitione, etiamsi non statim concedatur, nunquam desistere; sed instanter iteratis vicibus petere, ut ex Augustino colligitur *lib. 2. Quæst. Evang. cap. 45. serm. 36. de verbis Domini.* Quod etiam Cassiodorus *lib. 5. cap. 24.* ac D. Gregorius *in Psalm. 129.* testantur dicentes: *Christum velle suos oratores omnimodè importunos. Deum velle cogi, & quadam importunitate vinci.*

460

Lucæ 18.

§. II.

461 *Ratio sumitur ex divina Providentia.*

HUjus autem conditionis ratio ex divinæ providentiæ ordine colligi potest: nam sæpiùs expedit, Deum non statim, quæ petuntur, concedere, vel quia, qui petit, ad postulata recipienda dispositionem non habet; sed paulatim acquiret (Quod sæpiùs evenisse experientia probavi pluribus in Ægrotis, & Obsessis, quorum Deus preces non statim; sed non nisi post longam orationem eorum exaudivit:) Vel quia tunc quod petit illi utile, minimè est; erit autem posteà: *Quicquid enim oremus*, ait Paulus, *sicut oportet, nescimus, nisi ipse*, addit Glossa in 1. Joannis cap. 5. vers. 14. *suam ostendat voluntatem, qui meliùs, quàm nos ipsi nostram intelligit voluntatem*: Vel differt, ut res postulata in majori habeatur æstimatione, & desiderium ejus crescat: Vel denique ut fides exerceatur; nam si statim, quicquid postulatur, daretur, potiùs experientia quædam esset, quàm fides; ut ait Suarez *tom. 2. de Religione lib. 1. de Oratione, cap. 26. num. 1.*

Rom. 8. v. 26.

462 *Testantur Patres.*

Hæc ferè complexus est Augustinus serm. 5. de verbis Domini dicens: *Cùm aliquando tardiùs dat, commendat dona, non negat. Diù desiderata dulciùs obtinentur, citò autem data vilescunt. Petendo, & quærendo crescis, ut capias. Servat tibi Deus, quod non vult citò dare, ut & tu discas magna magnè desiderare.* Alia apud ipsum videri possunt *tract. 73. 81. & 102. in Joannem*. Optimè Chrysostomus homil. 30. in Genesim sic inquit, *An non potest præstare Deus priùs quàm petamus? verùm propter hoc differt, & expectat, ut occasionem accipiat, quâ justè nos sua cura dignos faciat.* Et infrà: *Et relinquendum hoc est omnium Conditori; magis enim scit, quid nobis prosit, quàm ipsi nos. Ipse novit quomodo salus nostra paranda. Nostrum ergo sit opus, continuis insistere precibus, & non ægrè ferre, si differatur, quod petimus, sed longanimes esse. Neque enim renuens preces nostras differt; sed hac arte sedulos nos efficiens ad semeptipsum attrahere vult.* Sic etiam S. Nilus libro de Oratione cap. 32. *Ne petas*, ait, *à Deo imperiosè, quod statim velis impetrare, vult enim te beneficio afficere in oratione perseverantem. Quid enim excellentius; quàm cum Deo colloqui, & usu ejus detineri?* Et hæc est vis Deo grata, de qua loquitur Tertullianus *in Apolog. cap. 39.* & indicat Hieronymus *Epist. 57. ad Damasum*. Tandem hæc est instantia humilis orationis, quæ apud Deum potens est, de qua loquitur Concilium Lugdunense *in cap. Ubi periculum, de Electione in 6.*

Verùm pro majori hujus doctrinæ intelligentia utillimum erit, sequentes difficultates expedire.

QUÆSTIO VII.

Cur plures, etsi dicant se habere fidem aliquid à Deo obtinendi; non tamen in eo postulando perseverent?

463 *Fiducia, & perseverantia sunt sibi invicem coadiutrices.*

PRo hujusce difficultatis expeditione diligentissimè attendendum est, fidem, & perseverantiam in benè essendo, & conservando sibi invicem esse coadiutrices. Nam sicut perfectissima, ac robustissima fides ex perseverantia in orando provenit: ita perseverantia in orando ex frequentatis fidei, ac confidentiæ actibus originatur. E converso sicut perfectæ fidei defectus ex perseverantiæ defectu in actus fidei eliciendo procedit; ita perseverantiæ defectus ex fidei defectu tum ex parte intellectus potiùs practici, quàm speculativi; tum ex parte exercitii actus potiùs, quàm ex parte specificationis emanat. Quod ita declaro: Fides quatenus tantùm revelatæ veritati præbet assensum, & in hoc sistit, speculativa est: quia solùm veritati cognoscendæ, seu credendæ incumbit; extenditur autem ad praxim, quando veritatem creditam voluntati applicat, ut secun-

dùm illam moveatur, seu operetur. Et ita fieri potest, ut aliquis in assensu fidei defectum non habeat; neque in certitudine, qua Deum credit esse fidelem in suis promissis; & quòd ex hac parte non sit inefficax oratio; & nihilominus in applicanda practicè hac veritate voluntati, ut secundùm illam cum magna fiducia oret, deficiat; sicque deficiente obtinendi fiducia, deficiat perseverantia in petendo.

Multi habent fidem speculativam, sed carent practica.

464

Multi habent fidem habitualem: sed carent actuali quoad exercitium.

Rursus quamvis aliquis in habitu credat, & nullum actum, vel dubitationem actualem contrariam certitudini fidei habeat; nihilominus in actuali fide, non quoad specificationem, sed quoad exercitium ejus deficere potest: quia nimirùm non actu promissionem Dei, nec ejus veritatem considerat; ex quo defectu contingit, ut hæsitet in petendo, solùm ad difficultatem, seu magnitudinem rei postulatæ, vel ad propriam indignitatem attendendo.

Idem defectus secundùm proportionem occurrit in spe, seu fiducia.

Ex hoc duplici defectu intellectus provenit in voluntate proportionalis defectus in spe, & fiducia; nam interdum orantis animus spe non erigitur; non quia despetet; sed quia spem actu minimè exercet: unde fit ut ejus animus fluctuet, & in petendo, sicut oportet, deficiat. Interdum verò licèt spem exerceat; tamen tepidè, & remissè, & ideò perseveranter non petit: vel in ipsamet petione nimiùm est remissus, & etiam plus hæsitat, vel dubitat, quàm secundùm rectam rationem possit, aut debeat: quod totum in imperfectionem, & debitæ fiduciæ defectum redundat; quamvis hæsitatio sit sub colore, quod non ex parte Dei, sed aliis ex capitibus concipitur: quia debita fiducia illum defectum vincere deberet, ac superare; ut suprà docuimus *num.192. & sequentibus*: Ita eruditè docet Suarez *lib. eod. de Orat. cap.24. num.8.* dicens, fortasse hanc fuisse rationem, ob quam Apostoli non potuerunt liberare illum lunaticum; quia non perseverarunt in orando, ideò defecerunt in fiducia. Ex hac ergo causa, nempè ex exercitii, & applicationis fidei defectu provenit defectus perseverantiæ in petendo.

Deficiente fiducia firma deficit perseverantia.

QUÆSTIO VIII.

Quanto tempore perseverandum sit in oratione, ac petitione, ut quod petitur, obtineri possit.

465

Ratio dubitandi quæ.

Difficultatis hujus ratio est: quia ex prædictis sequi videtur, nunquam à petitione esse desistendum: quia neque certum tempus designatum est, nec certus orationum numerus, cui impetratio infallibiliter promissa sit; erit ergo eidem petitioni, ex quo semel inchoata est, insistendum; nam si quis illam omittat: quia ejus effectum per multùm tempus non videt, eo ipso in oratione, & in fiducia ad Deum debita deficiet: consequens autem videtur difficilè, ac laboriosum.

Nunquam est desistendum ab oratione, si petitio sit utilis ad salutem.

Ad hoc respondeo cum Suarez *lib. eod. cap.26. num.3.* in hoc certam regulam de tempore, aut numero actuum, quo in petitione perseverandum sit, dari non posse, quandiù constat, non esse obtentum id, quod petitur; sed solùm quasi negativè dicere possumus, numquam ob diffidentiam, aut animi dejectionem, vel quasi impatientiam esse desistendum.

Vel aliquo modo rationem habeat ad salutem.

Unde si oratio pro temporalibus bonis sit, puta pro sanitate acquirenda; vel pro dæmoniaca obsessione evadenda, aut pro aliquo periculo evitando, vel alio hujusmodi malo fugiendo; vel bono honesto consequendo, interdum ex dilatione temporis in beneficio impetrando, vel ex aliis successibus, aut effectibus sumi potest conjectura, Deo pro tunc illa concedere beneplacitum minimè esse; & tunc ab oratione desistendum non est: quia multa Deus citò non dat, quæ disponit dare post longam orationem, ut docent dicti Patres *num.462.* eò magis cùm aliquo modo id, quod petitur rationem aliquam habet ad salutem. Si verò id, quod petitur, nullam rationem ad salutem habeat, tunc post longam orationem, qua nihil obtinetur, non esse Deo beneplacitum illud concedere, conjecturari potest; & tunc à tali petitione desisti cum humili submissione, & conformitate cum divina volunta-

 te;

te; semper ita nobis expediens fuisse credendo; sicut in universum faciendum est, quando evidenter constat, secundùm nostrum desiderium, & petitionem rem successisse. Quando verò petitio de bonis est spiritualibus, non adeò faciliter est desistendum: quia talis oratio semper per se utilis est: tum etiam quia semper impetrat, & habet effectum, quamvis nos lateat: ut si quis, v. g. amoveri à se talem tentationem postulet, quam nihilominus semper patitur, non propterea desistere debet: quia vel fortasse propter illam orationem impediuntur aliæ tentationes, quæ magis noxiæ essent; vel etiam suo tempore tolletur, quando expediens fuerit, aut si duraverit, etiam per talem orationem impetrata victoria perseverabit. Constat de Paulo Tarsense, qui ter Dominum, ut à carnis stimulo liberaretur, rogaverat; sed voluntas Dei non fuit, eum pro tunc à tali tentatione liberari; nihilominus pro tali oratione maximum ei contulit favorem, ei revelando, quòd gratiam Dei ita vigorosam possideret, ut absque impatientia infirmitatem tolerare posset, & tentationem superare; Et sic infirmitas, vel tentatio ad augmentum gratiæ ei cederet: Ita Liran. in illa verba: *Sufficit tibi Paule gratia mea*.

2. Cor. 12. v. 9.

QUÆSTIO IX.

An diù perseverandum sit in petitione?

466

Ratio dubitandi quæ.

VIdetur hoc modo, & cum hac conditione, quòd ferè frustretur tota hujus promissionis efficacia, & fiducia in illa: quia non obstante promissione, Deus largitionem pro toto vitæ tempore differre potest.

Longa perseverantia in oratione non minuit, sed auget fiduciam.

Respondetur falsum esse, quòd fiducia in divina promissione per hanc longanimitatem, & humilem expectationem impediatur, vel minuatur: nam potiùs hinc augeri debet fiducia, dum certò scimus, Deum petitiones nostras nisi in bonum nostrum non differre: *Cùm enim voluntas nostra*, ait Glossa in 1. Joann. cap. 5. vers. 14. *per ignorantiam à voluntate Dei recedit, bona voluntas Dei nostram stultam corrigit. Quid enim oremus, sicut oportet nescimus, nisi ipse suam ostendat voluntatem, qui meliùs, quàm nos ipsi nostram intelligit utilitatem*: Sicut etiam interdum petitionum nostrarum mutat effectum, alium, quem non petimus, concedendo: quia ita expedit, ut benè testatur D. Isidorus: *Creberrimè*, inquit, *non exaudit Deus ad voluntatem; sed exaudit ad salutem*. Nec refert, quòd interdum impetratio per totum vitæ tempus differatur: nam longè major esse debet expectatio in Deum; & multis redditur in fine vitæ, quod in hac vita dispensatoriè est negatum; ut ait Bernardus *serm. 3. de Circumcis. in fine*.

Ex longa oratione sæpiùs concedit Deus beneficia post ora, quàm nos petimus.

Conditio quarta ad impetrationem infallibilem requisita.

467

Quando quis præmissis conditionibus munitus orat pro seipso, oratio habet impetratio nem infallibilem.

ULtima conditio adhiberi solet, ut oratio pro seipso, & non pro alio sit; nam pro se (aliis concurrentibus conditionibus præmissis) ex promissione infallibilis impetratio est: pro aliis verò hanc certitudinem non habet, etiamsi omnes aliæ concurrant conditiones; non enim semper homo pro alio petens exauditur. Ratio est, ut ait D. Hieronym. super Jeremiam: *quia frustra rogat quis pro alio, cùm ille demeretur, pro quo oratur*. Et iterùm August. *tract. 73. & 102. in Joannem*, quem D.Thom. 2. 2. *qu. 83. art. 15. & 16.* sequitur, & multi Scholastici: *Exaudiuntur*, inquit, *quippe omnes Sancti pro seipsis, non autem pro omnibus: quia non unicuique dictum est*: dabit: *sed*, Dabit vobis. Ponderat enim, dixisse Christum: *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* Joann. 16. Non igitur (infert Augustinus) utcumque promissum est; sed pro ipsis petentibus, & non pro aliis. Sicut etiam habetur Matthæi 21. & Marci 11. *Propterea dico vobis, omnia quæcumque orantes petitis, credite, quia accipietis, & evenient vobis.*

468 Veruntamen hanc conditionem superfluam esse putat Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 1.*

*lib.1.de Orat.cap.27.num.*1. *& 2.* Afferit enim promissionem Dei absolutam esse in aliis locis,ut Joannis 14. *Quodcumque petieritis in nomine meo,hoc faciam.* Et alibi: *Omnis,qui petit accipit, & qui quærit invenit, &c.*idcircò universalem esse, sive unus pro se,sive pro aliis oret. Quam sententiam docuit Toletus *Joann.16. Annot.* 30. & pro ea refert Basilium *in Regulis brevioribus regula* 261. expenditque verba Joannis 1.Canonic.cap.5.*Hæc est fiducia,quam habemus ad Deum; quia quodcumque petierimus secundùm voluntatem ejus, audit nos*. Et infrà: *Qui scit, fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petat, & dabitur ei vita peccanti non ad mortem.* Nam hoc in loco significat Joannes, generalem esse promissionem non solùm pro nobis, sed etiam cùm pro fratribus oramus.

Superfluam hanc conditionem putat Suarez.

Matth.7. Lucæ 11. 1.Joann.cap.5. Vers. 14. Vers. 15.

§. I.

469 *Orare pro fratribus est secundùm voluntatem Dei.*

EX priori Joannis sententia argumentum sumi potest: quia, quando pro fratribus oramus, secundùm voluntatem Dei petimus: quia ipse hoc nobis maximè in Scriptura commendat; unde est illud Jacobi 5. *Orate pro invicem, ut salvemini, multùm enim valet deprecatio justi assidua.* Sic Paulus navigans pro incolumitate eorum, qui secùm navigabant oravit, unde Angelus dixit ei Actor.27. *Ecce donavit tibi Deus omnes, qui navigant tecum, &c.* Sic & pro Paulo Stephanus, ut converteretur, oravit; ideò S.Fulgentius serm. de S.Stephano: *Charitatis virtute*, ait, *subnixus vicit Saulum crudeliter sævientem: & quem in terra habuit persecutorem, in cælo meruit habere consortem.*

Oratio pro alio habet suum effectum, nisi ille sit incapax ad recipiendum.

Ex posteriori verò Joannis sententia argumentum sumi potest: quia (nisi ex parte alterius sit incapacitas,qualis est in eo,qui in peccato obstinatus est) effectus orationis; etiamsi pro alio fiat, promittitur: Eandem sententiam in re tenet Valentia *in 3.tom.disp.6.qu.2.punct.4.*nam licèt priùs illam conditionem,quam nos posuimus, ponat; ita tamen posteà objectioni respondet, ut revera, non esse necessariam dicat. Hoc magis confirmat Suarez loco citato, *Satisfactio enim nostra*, inquit, *pro aliis præsertim viatoribus infallibilis est, cur ergo non erit impetratio, cùm in Scriptura expressiùs sint monitiones, & promissiones de ista, quàm de illa, & nulla peculiaris ratio obstare videatur.*

§. II.

470

SEd aliqui fortasse dicent, orationem pro alio omninò efficacem esse non posse: quia non semper alius,pro quo oramus, idoneus est, ut accipiat.

Eadem ratio valet pro ipso orante.

At certè simili argumento probaretur, uniuscujusque orationem pro seipso infallibilem promissionem non habere; nam non semper qui pro se petit, idoneus est ad recipiendum, quod petit; unde etiam oratio pro se ipso subintellectam illam conditionem habet, *nisi ipse restiterit, seu posuerit impedimentum.* Quare argumentum retorquere possumus; nam oratio unius pro alio debitè facta ex parte orantis (ni aliter obicem ponat) exauditur, ut planè sentit Basilius *in Regulis brevioribus regula* 261. ergo servata proportione promissio generalis est tam in oratione pro aliis, quàm pro se.

Orans faciliùs pro se seipsum, quàm alium reddere idoneum ad impetrandum.

Verùm quidem est, orantem cum divina gratia, & per frequentatos fidei,ac Religionis actus, nec non meditationis divinæ providentiæ, summæ Dei bonitatis, ac fidelitatis invariabilis ad impetrandum quod petit, faciliùs seipsum quàm alium reddere idoneum; & hac ex parte orationem pro se, quàm pro alio magis esse certam, ac frequentiùs suum infallibiliter obtinere effectum; sed nihilominus hoc non ad novam,sed ad illam generalem conditionem spectare videtur, *si ille, pro quo oratur, non ponat impedimentum.*

Hic unum commune dubium remanet expediendum.

QUÆSTIO X.

An aliquis pro se, vel pro alio possit absolutè petere aliquod bonum temporale, & credere se illud infallibiliter obtenturum?

471 *Ratio dubitandi qua.*

DUbitandi ratio est: quia cùm pro bonis temporalibus, *quid oremus, sicut oportet nesciamus*, ut monet Paulus Rom. cap. 8. quomodo quis à Deo absolutè petere potest, ut det sibi, vel alteri sanitatem, si ignorat, an Dei voluntas sit illam elargiri? Insuper quomodo quis absolutè pro se, vel pro altero petere potest, ut Deus se, vel alium ab inimicis tueatur, si credere debet, persecutiones, & afflictiones sibi, vel alteri ab inimicis illatas, sicut & omnia mala pœnæ à divina providentia provenire? ut bene docet Sapientissimus Siracides Ecclef. cap. 11. *Bona, & mala, vita, & mors, paupertas, & honestas à Deo sunt.* Et si absolutè petere nequit, eò minùs credere potest, ac sine ulla hæsitatione confidere se tale beneficium infallibiliter à Deo impetraturum. His difficultatibus alteram addo à Drexelio motam de Conform. volunt. l. 1. cap. 1. §. 5. sic argumentante; *Si malum omnium origo est voluntas Dei, quid ergo reluctamur? quid morbis pharmaca opponimus? quid hosti armatos cuneos obiicimus? cur portas non illicò pandimus, & intra mænia recipimus nostrum exitium? cur non Sanctissimum Pontificem Leonem imitamur, & illius vocibus mala nostra omnia, sicut ille Attilam, salutamus? Salve flagellum Dei?* Si enim tuæ infirmitati medicinas carnales adhibeas, quas certa experientia hujusmodi contrarias esse ægritudini præcognoscis, nonnè Dei voluntati, à quo talis ægritudo est immissa, te opponis? Si milites numeras, & arma colligis, quibus ab hostibus te tuearis? nonne divino beneplacito, à quo hujusmodi hostium divexationes sunt inflictæ, obniteris?

Vers. 14.

§. I.

472 *Mala omnia pœna nobis inflicta à Deo procedunt.*

HIsce, & similibus objectionibus cum eodem Drexelio loco citato respondemus: Decorum esse, mi homo, *non plus sapere, quàm oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem*, ut ait Paulus Roman. cap. 12. Bellum, infirmitates, & omnia mala pœnæ à Deo esse, jam res liquida est; sed inferre: ergo hosti non resistendum; ergo morbis pharmaca non adhibenda; ergo dæmonibus obsidentibus, vel possidentibus corpora nostra non occurrendum; ergo Deus non rogandus, ut hujusmodi mala tollat, malæ consequentiæ sunt; & hoc asserere insanæ mentis est. Dicendum ergo, aliud esse voluntatem Signi (cum Theologis loquor) aliud voluntatem Beneplaciti. De illa voluntate Signi per leges nobis explicata, ut plurimùm satis nobis constat; At verò de hac Beneplaciti non item, neque continuè scire licet, quousque se ista extendat. Nunc sit pro exemplo *Morbus*. Hic à quavis causa procedat, divinæ voluntatis est; neque hac in re quidquam ambigendum. Cùm autem ægrotus, quamdiù se Deus in morbo vexari velit, ignoret, statim ad voluntatem signi, quæ per divinas Scripturas se manifestat, reccurrere debet, cùm dicat Ecc. cap. 38. *Fili in infirmitate ne despicias te ipsum; sed ora Deum, & curabit te:* eodem cap. *Altissimus creavit de terra medicamenta, & vir prudens non abhorrebit illa.* Idipsum, ad seipsos ab inimicis tuendum, & à cæteris malis eripiendum docet. Hoc tradit in oratione dominicali *quarta, & ultima petitione*, ut latè supra demonstravimus *num.* 417. & 420. si ergo voluntas Dei est, ut & inimicis resistamus, & morbis remedia adhibeamus, ac cætera pericula caveamus, licitè utique unusquisque hostibus resistere potest, & recuperandæ sanitati quicquid est legitimorum remediorum tam spiritualium, quàm corporalium adhibere. Sic ergo est ratiocinandum: Vult te Deus, mi æger, ægrotare: at quia, an etiam te numquam sanare velit ignoras, ea de causa licitè remediis uteris; Si autem morbum perpetuari velit pharma-

Non constat Deum velle nos continuè malis affligi.

Vers. 9.

Constat, Deum velle nos uti remediis ad mala avertenda, & expellenda.

Deus exoratus fiducialiter ab ægroto paratus est ei dare sanitatem, si futura sit anima salutaris.

cis

cis efficaciam subtrahet, ne saneris. Et sicut voluntas Dei est, cùm ægrotaveris, ut ad Deum confugiendo, sanitatem petas, remediaque etiam humana adhibeas opportuna, ut convalescas: ita Deum sanitatem tibi infallibiliter præstiturum, si animæ tuæ illa fuerit salutaris, est credendum.

§. II.

QUi ergo Deum orat, si pro alio, ut ei conferat sanitatem, orat, (si ille capax sit rationis,) illum modo sequenti benè disponere contendat. Si verò pro se ipso, ut sanitas sibi sit salutaris, sic pariter sequenti orandi modo se disponat.

473 *Vt sanitas sit salutaris, debet æger.* 1 *Contemplari Dei Providentiam.* August. in Psal. 61. medio ferè.

Primò ad divinæ providentiæ contemplationem, quæ omnium bonorum fons est, & æqualiter cura est illi de omnibus, se recipiat, dicatque cum August. *Quod vult Deus, hoc agat: Venit dolor meus, veniet & requies mea. Venit tribulatio mea, veniet & purgatio mea. Numquid lucet aurum in fornace aurificis? in monili lucebit, in ornamento lucebit: patiatur tamen fornacem, ut purgatum à sordibus veniat ad lucem. Fornax ista, ibi palea, ibi aurum, ibi ignis, ad hanc stat aurifex. In fornace ardet palea, & purgatur aurum. Illa in cineres vertitur, à sordibus illud exuitur. Fornax mundus, palea iniqui, aurum justi, ignis tribulatio, aurifex Deus. Quod vult ergo aurifex, facio; ubi me ponit aurifex, tolero. Jubeor ergo tolerare, novit ille purgare. Ardeat licèt palea ad incendendum, & quasi consumendum me; illa in cinerem vertitur, ego sordibus careo. Quare? Quia Deo subiicitur anima mea.* En vera subjectio humanæ voluntatis erga divinam omnis boni origo est. Rectissimè dixit pius ille scriptor Ludovicus Granat. lib. 1. part. 2. cap. 22. *Non est sacrificium majus, aut Deo gratius, quàm in omni tribulatione sese conformem facere divinæ voluntatis beneplacito.*

§. III.

SEcundò ad meditationem divinæ Bonitatis; ac infinitæ Dei liberalitatis confugiat, & quod D. Hieronymus scripsit ad Paulam de obitu Bresillæ consideret: *Bonus est Deus*, inquit, *& omnia, quæ bonus facit, bona sint, necesse est*; ideò ut tantæ bonitati, ac liberalitati aliqualiter respondeat, cùm illo divinæ voluntatis devotissimo scriptore Thoma de Chempis, dicat: *Domine, dummodo voluntas mea recta, & firma ad te permaneat, fac de me quicquid tibi placuerit. Non enim potest esse nisi bonum, quicquid de me feceris. Si me vis esse in tenebris, sis benedictus, & si me vis esse in luce, sis iterùm benedictus: Si me dignaris consolari, sis benedictus: & si me vis tribulari, sis æquè semper benedictus. Domine, libenter patiar pro te quicquid volueris venire super me. Indifferenter volo de manu tua bonum & malum, dulce & amarum, lætum & triste suscipere; & pro omnibus mihi contingentibus gratias agere.* Hîc est enim, ò Christiane, verus devotè precandi, ac devotè agendi modus. *Totius humilitatis summa*, ait Bernardus, *in eo videtur consistere, si voluntas nostra divinæ (ut dignum est) subjecta sit voluntati.* Hoc modo consequenter à Deo remissio, & indulgentia peccatorum obtinetur, ut bene docet Joannes Gailer à Kaisersperg. de spirit. peregrino proprietate 7. *Si te*, inquit, *quotidie ex integro divinæ voluntati ad omnes illius nutus promptum, paratumque offeras, veniam noxis obtines, tantùmque gratiæ mereris, ut possis non tantùm inferorum rogos; sed & piaculares flammas non timere. Sincera hæc tui oblatio ad omnem Dei voluntatem exequendam, pœnitentiarum, & indulgentiarum, & eleemosynarum loco est.* Et Ludovicus Blosius: *Unius esse*, inquit, *cum Deo voluntatis, id virtutes omnes excellit, & in hoc perfectio est.*

474 2. *Meditari divinam bonitatem.* Lib. 3. de Imit. Christi cap. 17. num. 1. 2. 3. 3. *Eius divinæ voluntati se conformare.*

Ser. Quomodo voluntas nostra divinæ &c.

Instit. Spirit. cap. 2.

§. IV.

475
4 Considerare divinas promissiones ac fidelitatem Dei in illis servandis.

TErtiò divinas promissiones, & in illis servandis fidelitatem Dei invariabilem consideret; sic enim per Prophetam Psalm. 33. justis liberatio à tribulationibus promittitur. *Multæ quidem*, ait, *tribulationes justorum: at de omnibus his liberabit eos Dominus. Custodit Dominus omnia ossa eorum, unum ex his non conteretur. Clamaverunt justi, & Dominus exaudivit eos, & ex omnibus tribulationibus eorum liberavit eos*. Et de se ipso ipsemet David ait: *Exquisivi Dominum, & exaudivit me, & ex omnibus tribulationibus meis eripuit me*. Si ergo Deus de tribulationibus, & angustiis servos liberare promittit, & de facto liberasse eos, verissimum est, in magnam exurgat fiduciam, se ab hujusmodi infirmitate, vel tribulatione, qua premitur, eripiendum; consideretque sæpiùs, quæ dicta sunt *num.* 405. *& sequentibus*. *Nam hoc totum est*, ait Bernardus, *hominis meritum, si totam spem suam ponat in eo, qui totum hominem salvum fecit. In te speraverunt Patres nostri, speraverunt, & liberasti eos: ad te clamaverunt, & salvi facti sunt: in te speraverunt, & non sunt confusi*. Sic firmiter credat, quòd Deus ratione suæ promissionis illis sanitatem, (si saluti animæ ejus futura sit salutaris) communicabit.

in Psal. Qui habitat serm. 15. post med.

§. V.

476
5. Proponere sibi firmiter velle benè uti sanitate.
Ad Deum laudandum.
Ad proximo benefaciendum:

UT ergo sanitas postulata (quantum est ex se) sibi sit salutaris, & consequenter secundùm beneplacitum divinæ voluntatis sit, firmiter in mente, se velle benè uti sanitate proponat, nempè ad Deum laudandum, honorandum, & glorificandum, ac divinæ misericordiæ operibus incumbendum, ac pro virili insudandum, ut Deus etiam ab aliis laudetur, ac nomen sanctum ejus glorificetur; sic sanitatem, nedum ut finem proximum, & propter se petat; sed maximè propter aliud, nempè in ordine ad finem ultimum, ad gloriam Dei scilicet, & ad beatitudinem consequendam: itaut coram Deo se petere sanitatem non nisi ut medium ad Deum laudandum, & glorificandum protestetur; simul Deum, ut suum auxilium tribuat ad benè illa utendum, deprecetur, aliter se sanitatem nolle, nisi simul cum ea hujusmodi efficax communicare dignetur auxilium: Hoc modo oratio primam conditionem ad infallibilem impetrationem requisitam habebit: quia res petita bona, & honesta erit, ac animæ, & corpori salutaris.

6. Credere firmiter, Deum ratione suæ bonitatis, ac fidelitatis, quod animæ est salutare infallibiliter elargiturum.
Si non obtinebit, quod petit, aliquod majus impetrabit.

Huic conditioni alteram addere debet, nempè firmiter credere, Deum ratione suæ infinitæ bonitatis, ac liberalitatis, necnon ratione suæ fidelitatis, id quod salutare petitur, liberaliter, ac gratiosè fore elargiturum. Quòd si in petendo perseverans fuerit, cùm illa sui ipsius in divina voluntate perfecta resignatione, ac firma in Deum confidentia, pientissimus Deus illi sanitatem (si fuerit animæ illius salutaris impertietur; Si verò pro tunc salutaris non fuerit, Deus, qui nullum bonum irremuneratum relinquit, pro illa perseveranti oratione, humili petitione, ac perfecta in ipsius divino beneplacito resignatione; majus aliquod donum, quàm petierit, ei benignissimè impertietur.

§. VI.

477
Hoc probatur oratione Judith.
Judith. c. 8. v. 9 v. 11. 12. 13.

HIc orandi modus, & petita infallibiliter impetrandi probatur oratione illius constantissimæ Viduæ Judith. *Hæc cùm audisset, quoniam Ozias promisisset, quòd transacto quinto die traderet civitatem*, Presbyteros reprehendens dixit: *Qui estis vos, qui tentatis Dominum? Non est iste sermo, qui misericordiam provocet; sed potiùs qui iram excitet, & furorem accendat. Posuisti vos tempus miserationis Domini, & in arbitrium vestrum diem constituistis ei*. Verè illi

illi magna increpatione, & animadversione digni censendi erant; quia terminum quinque dierum divino adjutorio posuerant, quasi Deum cogere vellent, ut intra quinque dies suum eis impenderet auxilium: vel quasi Deum posse, ac velle etiam citò suum illis præstare adjutorium non crederent: sed attendamus modum orandi traditum ab ista famosissima muliere. *Humiliemus*, ait, *illi animas nostras, & in spiritu constituti humiliato servientes illi, dicamus: ut secundùm voluntatem suam sic faciat nobiscum citò misericordiam suam:* ut legitur in Bibliis vetustioribus. Sed bone Deus, quomodo orat hæc mulier? Dic mihi, ò sapientissima mulier, si Deum, ut secundùm voluntatem suam vobiscum faciat misericordiam suam, & secundùm beneplacitum suum vobis ferat auxilium oras, cur dicis, *citò?* Quid, si Deus adhuc expectare quatuor, vel quinque dies voluerit, & tunc solùm voluntas Dei esset, vobis ferre auxilium? ad quid *citò?* Si citò, & immediatè absque ulla mora de manu inimicorum liberari petis, nonnè hoc est secundùm voluntatem, ac beneplacitum tuum, & non Dei petere? *Citò* enim tempus adjutorii à voluntate tua præfixum ostendit.

§. VII.

478 *Fiducia maxima Iudith.* Judith. 9. v. 13. c. 10. vers. 4.

AT si attentè, ac devotè hujusce mulieris verba contemplati fuerimus, illa utique ex firmissima, ac perfectissima fiducia ab ea in Deum constituta, quæ illam utique non fefellit, provenire videbimus: nam immediatè post Orationem *Dominus contulit ei splendorem, illique* juxta petitionem suam, qua dixerat in oratione: *capiatur laqueo oculorum suorum in me; pulchritudinem ejus ampliavit*, ut statim captus fuerit in oculis suis Holofernes. Sed undenam tanta fiducia enata fuit in hac muliere? Non aliunde, quàm ex suo perfectè orandi modo ortum habuit.

Contemplatur divinam providentiam. Drexelius supra num. 394. in fin. Cap. 8. ver. 26. ver 27. Cap. 9. ver. 5.

Primò enim divinam Providentiam, quæ omnia ob bonum nostrum disponit contemplata est: quia tam rectæ voluntatis est Deus, ut nisi quod nobis bonum est, non velit: unde postquam tribulationes, quibus Deus probavit Patres suos Abraham, Isaac, Jacob, Moysen (per quas Deo placuerunt) repræsentavit, dixit eis: *Nos ergo non ulciscamur nos pro his, quæ patimur: sed reputantes peccatis nostris hæc ipsa supplicia, minora esse flagella Domini, quibus quasi servi corripimur ad emendationem, & non ad perditionem nostram evenisse, credamus.* Sic in oratione sua dixit Domino: *Omnes viæ tuæ paratæ sunt, & tua judicia in tua providentia posuisti.*

§. VIII.

479 *Meditatur divinam bonitatem.* Cap. 8. ver. 14. ver. 15. 16.

NEc solùm divinam providentiam meditandam proponit; sed infinitam misericordiam insinuat considerandam dicens: *Quia patiens est Dominus: in hoc ipso pæniteamus, & indulgentiam ejus fusis lacbrymis postulemus. Non enim quasi homo Deus sic comminabitur; neque sicut filius hominis ad iracundiam inflammabitur; & ideò humiliemus illi animas nostras.* En quomodo divinam pietatem, ac misericordiam magnificat, nec aliud deesse ad impetrandum ostendit, nisi ut se Deo humilient: sed quid inde? tunc *in spiritu constituti humiliato servientes illi dicamus* Vers. 17. *vo- scentes Domino:* non ut intra quinque dies misereatur nostri; sed *ut secundùm voluntatem suam*, quæ pientissima est, & summè bona, nec in se confidentibus se denegare potest; *sic faciat nobis citò misericordiam suam*, immediatè, illicò sine ulla mora nobis ferat auxilium, sed eo modo, quo divinæ voluntatis suæ beneplacito magis videbitur conveniens.

Vers. 17. *Verba consiliantur.*

§. IX.

§. IX.

480
Consideravit Dei fidelitatem. cap. 9. vers. 8. Vers 18. Vers. 11.

SEd quod magis, ac magis hujusce mulieris fiduciam corroboravit, divinæ fidelitatis, ac veritatis meditatio fuit; omnia enim, quæ fecerat Deus pro filiis Israel contra castra Ægyptiorum, consideravit, quomodo *tenuit pedes eorum abyssus, & aquæ operuerunt eos*: ac cætera mirabilia, quæ operatus est Deus cum patribus eorum: & tandem ait: *Memento Domine testamenti tui*, idest promissionis tuæ, ac verbi, in quo nobis spem dedisti: *Erige brachium tuum sicut ab initio, & allide virtutem eorum in virtute tua*. Et cùm in proximo esset, ut caput Holoferni abscinderet, ad Deum orans dixit: *Confirma me, Domine Deus Israel, & respice in hac hora ad opera manuum mearum: ut sicut promisisti, Hierusalem civitatem tuam erigas: & hoc quod credens per te posse fieri cogitavi, perficiam*: En quomodo Deo ejus promissionem, repræsentat, & petit, ut faciat juxta fidem petentis, sicut ipse promisit.

cap. 13. ver. 7.

§. X.

481
Oratio eius habuit omnes conditiones ad impetrationem infallibilem requisitas. cap. 9. ver. 18. ver 19. Ibid. vers. 17. cap 8. ver. 20.

ET ut petitio sua infallibiliter impetraret, éam omnibus conditionibus ad impetrationem infallibilem requisitis cohonestare voluit. Ideò licèt petitiō ex natura sua bona esset, ac honesta; nihilominus ut salutaris esset, illam ad gloriam, & honorem Dei ordinavit, dicens: *Domine da verbum in ore meo, & in corde meo consilium corrobora: ut domus tua in sanctificatione permaneat: Et omnes gentes agnoscant, quia tu es Deus, & non est alius Deus præter te*. En prima conditio ad impetrationem infallibilem requisita! Nec secunda caruit, quæ est ex fide, & confidentia petere; dixit enim: *Deus cælorum creator aquarum, & Dominus totius creaturæ exaudi me miseram deprecantem, & de tua misericordia præsumentem*, idest confidentem. Tertia similiter, perseverantia videlicet ornata fuit: dum ait: *Expectemus humiles consolationem ejus*: & quatriduo orans die ac nocte, nedum pro se ipsa; sed & pro totius populi multitudine jam per humilem orationem, ac jejunium benè dispositi perseveravit: sic oratio ejus omnibus conditionibus decorata à Summo cælorum Opifice exaudita est; ac propterea crudelis hostis Holofernis capite amputato de inimicis triumphavit; se & suos ab obsidione redemit; omnemque populum ad Deum laudandum, ac misericordiam ejus, & fidelitatem confitendam hortata est, dicens: *Laudate Dominum Deum nostrum, qui non deseruit sperantes in se: & in me ancillam suam adimplevit misericordiam suam, quam promisit domui Israel, & interfecit in manu mea hostem populi sui in hac nocte: Confitemini illi omnes, quoniam bonus: quoniam in sæculum misericordia ejus*.

cap. 13. ver. 17. ver. 18. ver. 21.

ARTICULUS V.

De signis, quibus in rebus omnibus cognosci potest Dei voluntas.

482
Regulæ, quibus divina voluntas explorari potest.

QUoniam perfectus orandi, atque à Deo id, quod petitur, impetrandi modus ex cognitione divinæ voluntatis maximè pendet, in fine hujus capituli signa ponere, quibus in rebus omnibus Dei voluntas facillimè agnosci possit, utillimum duxi; quæ ex sequentibus regulis ex Hieremia Drexelio *de Conform. volunt. lib. 1. cap. 4.* desumptis patefient.

Prima regula divinæ voluntatis cognoscendæ.

483
Prima.

QUidquid abducit à Deo, contra Dei voluntatem est: quidquid ad Deum invitat, ad divinam spectat voluntatem. *Hæc est enim voluntas Dei, sanctificatio*

catio vestra, ut abstineatis vos à fornicatione, &c. Itaque si quis tale quid in se deprehendat, ut fateri cogatur: Hoc officium, hæc societas, hoc mercimonium, hoc vivendi genus me non reddit sanctiorem; sed sensim, & lentis gressibus abducor à Deo; ergo nec officium istud, nec illa societas, nec mercimonium istud, nec ista vivendi forma divinæ voluntatis est.

1. Tessal. c. 4. vers. 3.

II. Regula.

484 *Secunda.*

VOluntas Dei per legem Dei, & Ecclesiæ luculentissimè nobis declaratur. Ideò in omni ambiguitate non tantùm, quid Dei, aut Ecclesiæ leges velint; sed quid iisdem magis, aut minùs conforme sit, est quærendum. Christus olim opulento juveni, qua proxima via ad cœlum iretur sciscitanti, hunc optimum divinæ voluntatis interpretem designans: *Mandata*, inquit, *nosti?* Sanè, *nihil dulcius, quàm respicere in mandatis Domini*. Hunc ipsum divinæ voluntatis internuncium Abrahamus Epuloni commonstrans: *Habent*, ait, *Moysen, & Prophetas: audiant illos*. Divinus Paulus Roman. c. 12. *Nolite*, inquit, *conformari huic sæculo, &c. ut probetis, quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta*. *Bona* Dei voluntas Decalogo comprehenditur, *Beneplacens*, consiliis Evangelicis, *Perfecta*, desiderat à se imperata perfici in terra, sicut in cœlo.

Lucæ c. 18. Vers. 20. Ecclis. c. 23. vers. 37. Luc. c. 16. v. 29. Rom. 12. v. 2.

III. Regula.

485 *Tertia.*

HÆc à Beato Paulo 1. Thess. c. 5. describitur: *In omnibus gratias agite, hæc est enim voluntas Dei in Christo Jesu in omnibus vobis*. Primum hic notatu dignissimum, In rebus omnibus gratias agendas, etiam turbatissimis, & maximè in prosperis. Pulchrè Chrysostomus in illum locum dixit: *Passus es aliquid mali? Si velis, malum non est: Age Deo gratias, & jam malum mutasti in bonum*. Hoc animi est Philosophici. Prisci Germani optimè liberos instruebant, ut si quando digitum igne læsissent, mox dicerent: *Deo gratias*. Breve, sed nobile præceptum. Quicquid demum, mi Christiane, te premat, uratve, quicquid affligat, dic centies, dic millies: *Deo gratias*. Addit Paulus: *Spiritum nolite extinguere*. Suus sit divinis instinctibus locus. Non rarò Deus voluntatem sua occultis alloquiis explicat, quibus ut verè divinis tunc tutò creditur, cum solius Dei gloria sectanda proponitur. Sed & illud Paulus addidit *Prophetias nolite spernere*: Divini voluminis explanationes, sacras in templis conciones, præsagas fidorum hominum explanationes negligi ab eo minimè convenit, qui divinæ voluntati approbare se cupit. Qui audire non vult, non vult Dei voluntatem intelligere. Demum præcipit Paulus; *Ab omni specie mali abstinete vos*. Quemadmodum boni nummularii monetam adulterinam aut à tinnitu, aut à signo, & inscriptione noscunt, & reiiciunt: ita nos quidquid vel tenuem umbram vitii præsefert tanquam divinæ voluntati contrarium abominemur.

Vers. 17. & sequentib. Ibidem v. 19. Ibid. ver. 20. Ibid. vers. 22.

IV. Regula.

486 *Quarta.*

PRæter Dei, & Ecclesiæ leges, alii quoque divinæ voluntatis, maximè in rebus dubiis interpretes sunt. Inter hos Magistratus tam politicus, quàm sacer, iique omnes, qui aliis legitimè præsunt, censendi sunt: his annumerandi sunt Curiones, Confessarii, Majores, & Præsides. Cùm Saulus jam paratus divinæ voluntati parere, quæsiisset: *Domine, quid me vis facere?* non illum Dominus præceptis oneravit, neque illi subitò scientiam omnem infudit; sed ut discipulum ad Ananiam mittens: *Surge*, inquit, *& ingredere civitatem, & dicetur tibi, quid te oporteat facere*. Ananias Paulo divinæ voluntatis paraphrastes fidelissimus fuit, sicut Cornelio Petrus. Ita vult Deus voluntatem suam homini ab homine explicari.

Act. c. 9. v. 6. Ibid. vers. 7.

Hinc

Vers. 19. Vers. 24. Vers. 15. & sequent. Vers. 20.

Hinc illæ tam crebræ admonitiones: Tobiæ c.4. *Consilium semper à sapiente perquire*: Eccliss. c.32. *Sine consilio nihil facias, & post factum non pænitebis*, & c.37. *Anima viri sancti enunciat aliquando vera* (magis) *quam septem circumspectores sedentes in excelso ad speculandum. Et sic in his omnibus deprecare Altissimum, ut dirigat in veritate viam tuam*: ut monet etiam Tobias c.4. *Omni tempore*, ait, *benedic Deum, & pete ab eo, ut vias tuas dirigat, & omnia consilia tua in ipso permaneant*. Eccliss. c.37. Ergo *cum viro sancto assiduus esto, quemcumque cognoveris observantem timorem Dei, &c. Et cor boni consilii statue tecam. Non est enim tibi aliud pluris illo.* In omnibus igitur dubiis circa voluntatem divinam à nemine potiùs, quàm à Confessariis, & Majoribus nostris, quibus aut conscientiam, aut omnem vitam commisimus, consilium est petendum. Qua in re universè omnium Dominorum, aut Majorem, aut Præsidum voluntas (peccantem excipio) Dei voluntas dici potest. Quod ergo cujusque Dominus, quod Majores, aut Præsides jusserint, non aliter quàm certum divinæ voluntatis interpretamentum est accipiendum.

Superiorum voluntas Dei est voluntas.

V. Regula.

487 *Quinta.*

QUòd si consilium petere, nec tempus permittat, nec locus, dispiciat homo secum ipse, & omnem dubitationem circa divinæ voluntatis notitiam facili negotio sic poterit explicare. Solerter attendat, utrùm è duobus, in quibus hæsitat, voluntati propriæ sit acceptius; quid gratius carnis appetitui; quid existimationi propriæ optabilius. Ubi hoc, quod facilè indagaverit, & seriò secum actiones suas voluntati divinæ exactissimè conformare statuerit, tunc profectò securè illud, quod voluntati suæ minus erit acceptum eliget, quod minùs carnis appetentiæ gratum, quod denique pompæ minùs habuerit, ac splendoris. Nam illa electio ad propriæ voluntatis, ad carnis, ad existimationis propensionem cuivis meritò nimis quàm suspecta, & errori proxima videri debet; at hoc alterum proclivitati suæ plerumque est tutissimum reluctari: *Dum non facis vias tuas*, inquit Isaias c.58. *& non invenitur voluntas tua*. Sit hoc pro exemplo. Et, qui maligno, aut frigido est stomacho, exploratè hoc modo suaderi potest: Id, quod tu maximè appetis, hoc tibi minimè conducit; pepones, cucumeres, fungi, potus intemperanter frigidus, recentes ab horto fructus, & id genus edulii, gulæ irritamenta, plurimùm nocent; quæ tamen non rarò cupidissimè ingeruntur. Idem in re proposita: plerumque quod corporis sensibus tam gratum, & suave, spiritui noxium quod humanæ voluntati sic placet, Deo displicet. *Mortificate ergo*, ait Paulus Coloss. c. 3. *membra vestra, quæ sunt super terram, fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam, &c. propter quæ venit ira Dei*. Ergo *post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua avertere*: (monet Siracides Eccles. c.18.) ut ad Dei voluntatem convertaris.

Vers. 13. Vers. 5. & 6. Vers. 30.

VI. Regula.

488 *Sexta.*

QUòd si quid planè indifferens, & adiaphorum sit, ut si duo mendici occurrant æquè fortunæ inopes, eleemosyna tamen non suppetat in utrumque partienda, da cui volueris, animo divinam voluntatem exequendi; & non errabis. Quòd si res adiaphora majoris sit momenti, consiliis est opus, & precibus. Si verò de una aliqua, pluribusve actionibus suscipiendis penitus non liqueat, quid divinæ voluntatis sit, non facilè ulla earum suscipiatur, dum, utcumque illas divinæ voluntati non fore contrarias, patefiat. In omni tali deliberatione plurimùm Ratio, & Conscientia potest, non mali in incerto consiliarii, qui si paulò circumspectiùs agere velint, facilè, quid melius sit factu, pronunciabunt. Fieri autem potest, ut verecundæ conscientiæ homo in talem deveniat labyrin-

Ratio, & conscientia in incerto non sunt mali consiliarii.

rinthum, in quo spiritus, & caro sic inter se luctentur, ut miser, ne forsan divinæ voluntati se opposuerit, trepidare incipiat. Hic solatio sit, quod nonnumquam evenit Ecclesiastæ. Rem sic explicamus. Concionator pomeridianus videt plerosque omnes suorum auditorum dormientes, turbatur non nihil tot sibi annuentibus; id tamen tolerabilius videtur, quàm si totidem impudenter garriant. Itaque si duo, tresve non dormitent, ait ipse secum: satis id mihi, & est cur pergam; unus pro millibus est. Non aliter ratiocinetur quomodocumque turbatur: Modò duo vigilent oculi *Ratio, & Voluntas*. Modò hi vigiles voluntatem Dei observent, susque deque vertantur alia, ego verò inconcussus stabo, & quamvis divinos nutus non proximè assequar, assequi tamen conabor.

VII. Regula.

AD divinam explorandam voluntatem plurimùm valet cum Paulo rogare: *Domine, quid me vis facere?* Hic Sanctorum mos est, in rebus dubiis, & perplexis confugere ad orationis præsidium, ut olim Moyses, & Aaron ad fæderis tabernaculum. Et sicuti cùm nubes adeò stipatæ coeunt, ut cœlum tonare, ac mugire incipiat, campanæ ad dissipanda nubila quatiuntur in turribus: ita quotiescumque sol divinæ voluntatis oculis nostris subducitur, ut penè quid faciendum sit, ignoremus, proximum est, cœlum pulsare precibus. Ita Saulus à subita tempestate mediis deprehensus in campis exclamat: *Domine, quid me vis facere?* Hanc precatiunculam sæpiùs iterandi opportunissimum tempus est, cùm cœleste epulum aditur, & Dominicum corpus jam lingua sustinetur, tunc ardenter ingeminandum: *Domine, quid me vis facere?* Immò sub re divina quotidiè, cùm Eucharistiam Sacerdos supra verticem attollit, hoc omnium ardentissimum votum sit: *Domine, quid me vis facere?* A viris religiosis votorum formulam sub sacro quotidiè recitari est consultissimum. Jacobus Lainez alter à Sancto Ignatio Societatis Jesu Præpositus Generalis, cunctis diebus sub Sacri finem post Centurionis verba (*Domine, non sum dignus*) Christum manu tenens ajebat; *Placet, Domine, quod promisi*. Ita quibuscumque aliis, dum cœlestis panis in alto monstratur est precandum: *Domine sicut vis, ita & ego volo; quod rectè statui, non revoco*. Hæc quotidiana sui in divinam voluntatem oblatio præclarissima est ad ultimum in morte luctamen dispositio.

489 *Septima.* Act. c. 9. ver. 6.

Res gestæ P. Lain.

VIII. Regula.

MOrtalium nemo divinam voluntatem certiùs explorat, quàm qui sincerius ad illam in omnibus se conformare desiderat. Hoc desiderium profectò ad omnium labyrinthorum errores extricando filum est; omnis hinc circa divinam voluntatem ambiguitas tollitur; si quis ignoret quidem, quid velit Deus: aut utrùm malit è duobus licitis; ita tamen animo comparatus sit, ut mente sincerissima dicere possit: *Domine, si scirem, quid tu in hac re fieri à me velles, ego utique id facerem.* Hac sponsione facta, liberè, quod volet, faciat, & perturbare se desinat; divinam voluntatem non facilè offendet. Hunc talem filium amantissimus pater non deseerit, nec à sua voluntate graviùs aberrare permittit. Si desit homo, per quem erudiat, Angelum mittit; ut misit Josepho in re gravi, quid factu foret optimum deliberanti; ita tribus ex Oriente Magis post oblatam divino Infantulo in gramineis cunis adorationem, missus Angelus fuit, qui de Herodianis fallaciis sibi cavere, & alia in patriam via redire edoceret. Sic Abrahami ancillæ Agari, aliisve innumeris ad errores vitandos Angeli, aut Angeli vice, fidi hominis præsidium fuit assignatum. Ita Deus voluntatis suæ notitiam sincerè petentibus minimè negat: *Benignus spiritus sapientiæ* hujus altissimæ omnibus sese quàm liberalissimè impertitur. *Adest Deus omnibus exquirentibus se in veritate*, & voluntatem suam tam mirabili, quàm

490 *Octava.*

Sap. c. 8. v. 6. Eccli. c. 2. v. 13.

li, quàm suavi magisterio iis omnibus explicat, qui vera submissione se hic discipulos gerunt. Voluntatem Dei optimè nosse discimus faciendo.

Cap. II.

De Ægroto orante Dominos Cæli, & terræ.

491 *Non sunt separandi Jesus & Maria.*

SUB uno invocationis titulo nobilissimas Jesu Christi D. N. & Beatissimæ Virginis Genitricis Dei Mariæ personas complectimur; cùm illos dividere æquum non sit, quos natura, & gratia arctissimis vinculis copularunt: ut benè docet Arnoldus Carnotensis tract. de laudibus Deiparæ: *Una est*, inquit, *Mariæ, & Christi caro, unus spiritus, una charitas; & ex quo dictum est: Dominus tecum, inseparabiliter perseverant promissum, & donum. Unitas divisionem non recipit, non secatur in partes; & licèt ex duobus factum sit unum, illud tamen ultra scindi non potest, & Filii gloriam cum Matre non tam communem judico, quàm eandem.* Quod etiam sancta fidelium consuetudo confirmat, quibus frequentissimum est, cum aliqua spirituali, aut corporali calamitate jactantur iterata Sanctissima eorum nomina insimul inclamare; sed præcipuè cùm dæmoniacas patiuntur vexationes, contra quas tum Exorcistæ, tum Maleficiati, aut Arreptitii corde, & ore Jesu, & Mariæ proferunt nomen, auxilium postulantes. Nec immeritò, cùm efficacissimum sit remedium; ut sequentes articuli declarabunt.

Ideò eorum nomina sunt invocanda.

ARTICULUS I.

Jesum Christum D. Nostrum.

492 *Sanctissimi Nominis Jesu gloria extenditur ad Angelos.*

CUM Sanctissimum Jesu nomen, teste Paulo ad Philipp. 2. sit super omne nomen, & Christo à Patre impositum fuerit, ut in eo omne genu flecteretur, æquum est, creaturas omnes ei honorem, gloriam, & obsequium consecrare.

Siquidem Cælestes novum canticum canunt, cùm nomen illud novum, quod os Domini nominavit, pronunciant, & reverenti animo immaculato acclamantes ei se subiiciunt; ut dicitur Apocal. 5. *Virtutem, & Divinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & gloriam, & honorem, & benedictionem; eò quòd vicerunt in sanguine Agni.*

Homines.

Terrestres huic nomini genuflectunt; atque illud reverenter pronunciant: quia, ut ait Bernardus, *lucet prædicatum, pascit præcogitatum, lenit, & ungit invocatum. Nec est enim aliud nomen*, ait Petrus Act. 4. *datum sub cælo hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri.* Et 1. Joan. c. 3. *Hoc est mandatum ejus; ut credamus in nomine Filii ejus Jesu Christi.*

Dæmones.

Infernales verò hoc revereri coguntur: cùm sit nomen, de quo Propheta Isaias cap. 8. ait: *Voca nomen ejus: Accelera spolia detrahere; festina prædari.* Christo Domino impositum, *quis expolians principatus, & potestates*, inquit Paulus Coloss. 2. *traduxit confidenter palam triumphans illos in semetipso.*

493 *Visio D. Pauli manifestat gloriam Sanctissimi nominis Jesu.*

Hinc S. Bernardinus serm. 49. Dominic. Palmar. ait. *Cùm Paulus Apostolus raptus fuerit usque ad tertium cælum, & viderit divinam essentiam, in præfata visione possumus meditari, quòd ipse, cùm viderit gloriosum Dominum in gloria Dei Patris constitutum in cælestibus super omnem principatum, potestatem, virtutem, & dominationem, & super omne nomen, quod nominatur non solùm in hoc sæculo, sed etiam in futuro; ac cerneret illum in tanta gloria sublimatum, quodam spirituali clamore inflammatus, totus ex amore illius exclamavit dicens: Jesus, Jesus, amor meus. Ad cujus nominationem, & clamorem omnes cives beati genuflexerunt adorantes Jesum in nominatione illius. In eodem nomine intellexit; quòd in nominatione Jesu genuflectebant se omnes spiritus infernales, ac sic debere facere omnes spiritus viatores. Proinde è*

inde è cælo rediens, ac prædicta recolens in spiritu Dei præcipiens universis scripsit illud verbum: Philipp. c. 2. *In nomine Jesu omne genu flectatur cælestium, terrestrium, & infernorum. Cælestes per gloriam, terrestres per gratiam, & infernales per justitiam sempiternam.* Hæc Bernardinus.

§. I.

494

Dæmones inviti honorem huic nomini impendunt

At quia infernales honorem, & obsequium huic nomini invitè impendunt; nec nisi reluctantes illud nominari audiunt, nullum adest efficacius infernalibus hostibus expellendis remedium, quàm devotè, & reverenter sanctissimum istud nomen invocare.

In virtute ... nomini ... pu... dæmones ... bant,

Christus hoc Apostolis, ac Discipulis suis remedium contulit Matth. 10. Marci 3. & Lucæ 9. *Cùm dedit illis potestatem spirituum immundorum, ut eiicerent eos, & curarent omnem languorem, & omnem infirmitatem.* Quod experientes septuaginta duo Lucæ. 10. *reversi sunt cum gaudio dicentes: Domine, etiam in nomine tuo dæmonia subiiciuntur nobis.* Sed audiamus responsum, quod dedit illis Christus: *Videbam*, ait, *Sathanam, sicut fulgur de cælo cadentem*: Ubi S. Bernardinus *loco citato art.* 1. *c.* 1. loquens in persona Christi: *Nolite*, inquit, *mirari, si nomen meum diaboli expavescunt, & eos ab homine pellat: cùm virtute ejus Sathanas cum omnibus Angelis suis de cælo expulsus ceciderit sicut fulgur. Unde Apoc.* 12. *Post prælium factum in cælo à Michaele cum Dracone, & ab eodem illa victoria obtenta, ejectoque illo in supplicia sempiterna, exultantes clamaverunt jam beati dicentes: Facta salus est, & virtus, idest ex nomine Jesu salvifica virtus, & potestas Christi ejus.*

§. II.

495

Omnes Christi fideles per fidem in nomine Iesu possunt dæmones eiicere.

Hoc salutiferum omnibus in se credentibus, ac confidentibus pharmacum Christus communicavit, cùm dixit Marci 16. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur. In nomine meo dæmonia eiicient.* Unde Alphonsus à Castro l. 6. *adversùs Hæreses verb. Exercismus*: *Dominus ascendens*, inquit, *in cælum promisit, se numquam ad invocationem nominis sui illis defuturum. Quod autem non semper fiat, ut invocato nomine Jesu, dæmon egrediatur, minima fides ipsius invocantis est in causa. Nam si perfectè credidisset, hæc, & majora fecisset*; ut pollicitus est Christus Joan. 14. *Amen, amen dico vobis, qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & majora horum faciet.* Confirmat Alphonsus Tostatus *tom.* 1. *in* 1. *Regum cap.* 16. *quæst.* 41. affirmans in illis verbis sub ea forma à Deo datis: *In nomine meo dæmonia eiicient*, virtutem, & efficaciam ad expellendos dæmones, quantum est ex parte Dei; proculdubio esse infallibilem, sicut in omnibus Sacramentis; ut latè suprà *num.* 10.

Eius virtutem non possunt dæmones sustinere.

Idipsum Ecclesia docet, dum in Sequentia Missæ festi istius Sanctissimi nominis canit:

> *Huis nominis virtute*
> *Superborum sunt destructæ*
> *Dæmonum potentiæ.*

Jer. c. 10. Psal. 110.

Nec mirum, cùm ejus fortitudinem, & virtutem sustinere non possint; ut benè Jeremias testatur: *Magnus es*, inquit, *Domine* Jesu, *& magnum nomen tuum in fortitudine*, & Regius Psaltes: *Sanctum, & terribile nomen ejus*: *Sanctum* quidem Angelis bonis, & hominibus justis; *sed terribile* dæmonibus, & viris impiis; unde Ecclesia eodem loco addit:

> *Simulachra idolorum*
> *Sunt eversa: Tyrannorum*
> *Fractæ violentiæ.*

§. III.

§. III.

496
In dæmonibus eiiciendis Apostoli hoc nomine utebantur.

HOc facto demonstravere Apostoli, ut Paulus, qui Act. 16. unum ex illis in Pythonissa garrientem expulit: *Præcipio*, inquit, *tibi in nomine Jesu Christi exire ab ea; & exiit eadem hora*. Et Petrus, teste S. Clemente dicebat: *Non curo, quomodo intraveris; sed ut exeas, impero in nomine Jesu Christi*, & Act. c.3. illi claudo ad portam templi, quæ dicitur Speciosa, existenti dixit: *Argentum, & aurum non est mihi, quod autem habeo, hoc tibi do: In nomine Jesu Christi Nazareni surge, & ambula*. Sic S. Joannes Evangelista: *Interdico tibi in nomine Jesu Christi Nazareni, ne ultra hìc habites*, Item, *In nomine Jesu Christi hinc exite numquam redituri*.

497
Testantur Patres eius mirabiles virtutes.

Hoc docent omnes Patres: S. Justinus Martyr *adversùs Triphonem*, Origenes *contra Celsum lib.1*. Tertullianus *de corona militum ad Scapul*. Cyprianus *adversùs Demetriadem*. Athanasius *de Incarnatione Verbi*. Cæterique omnes unanimiter, qui de hoc Sanctissimo Nomine in suis sermonibus, homiliis, tractatibus, vel meditationibus sunt locuti.

§. IV.

498
Probat praxis Sanctorum Patrum.

HOc praxis comprobat Sanctorum Patrum, qui innumeros Energumenos hujus salutiferi nominis virtute liberarunt, ut eorum acta testantur. Ex quorum multitudine unicum de S. Bernardo Abbate adducam relatum à S. Bernardino *serm.49. Domin. Palmar.*

Exemplum de D. Bernardo.

Cùm Beatus Bernardus Papiam de Mediolano venisset, quidam homo uxorem suam dæmoniacam ad illum adduxit: tunc diabolus per os ejus dicere cæpit: *Non me de hac anicula mea hic porrulos edens, & brassicas devorans pellet*. Cui servus Dei respondit: *Non Bernardus te pellet; sed Dominus noster Jesus Christus*. Mox autem, ut ille orationem effudit, spiritus nequam dixit: *quàm libenter egrederer; sed non possum. Non vult enim magnus Dominus*. Cui Sanctus: *Et quis est Dominus magnus?* Cui ille: *Jesus Nazarenus*. Ad quem vir Dei: *Vidistinè unquam eum?* Quo Respondente; *Etiam*. Cui iterùm ait: *Ubi vidisti eum?* Et ille ait: *in gloria*: Et Sanctus: *Et tu in gloria fuisti*: Qui respondit: *utique* (sed illum fuisse in gloria intellige, idest, in beatitudine per fidem supernaturalem, spem, & charitatem inchoata; non autem perfecta, quæ per claram Dei visionem habetur) Cui Bernardus: *quomodo inde existi?* Et ille ait: *Cum Lucifero multi cecidimus*. Hæc quidem omnia voce lugubri per os vetulæ omnibus audientibus loquebatur. At illi vir Dei: *Numquid id illam gloriam redire velles?* At ille miro modo cachinnans, ait: *tardè est*. Tunc autem viro Dei orante, de muliere dæmon est egressus. Sed cùm D. Bernardus inde abiret, eo jam elongato, iterùm diabolus eam invasit. Vir autem ejus post illum currens, quid acciderat, indicavit. At ille collo ejus chartulam alligari præcepit, in qua hæc verba conscripta erant: *In nomine Domini Jesu Christi præcipio tibi dæmon, ne hanc mulierem contingere præsumas*. Quod cùm factum fuit, ad eam imposterum accedere non est ausus.

499
Docent Exorcistæ.

Idipsum omnes Exorcistæ in suis exorcismariis testantur lucidè, & clarè, præcipuè Carolus Oliverius Vincentinus *in suo Baculo dæmonum c.3.*

Matthæi c.7. Vers.22.

Peccatorum etiam, & operariorum iniquitatis experientia contestatur, qui in die Judicii ovantes dicent: *Domine nonnè in nomine tuo dæmonia ejecimus*. Ideò sæpissimè invocandum est tam ab Exorcistis, quàm ab Energumenis, & maleficiatis exemplo Joannis nostri, qui in fine suæ scriptionis apocalypticæ c.22. illud devotè compellit dicens: *Veni Domine Jesu*: orent & ipsi, ut veniat, & renitentis inferni satellitem sua virtute dispergat.

§. V.

§. V.

500 *Multa mirabilia operantur in nomine Iesu. Marci c. 16.*

VErùm ad hujus Sanctissimi Nominis gloriam, & honorem, & cunctorũ Christi fidelium utilitatem addimus, hoc nomen non tantùm datum esse hominibus, ut credentes in virtute ejus dæmones eiiciant; sed ut multa alia mirabilia operentur; ideò post illa verba: *In nomine meo dæmonia eiicient*, subjungit Christus: *Linguis loquentur novis: serpentes tollent: & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit: super ægros manus imponent, & benè habebunt.* Quæ verba (relictis moralibus intelligentiis, quibus explicantur à D. Gregorio *homil.29. in Evangel.*) dico, in sensu literali intelligi, ut supra explicavimus *num.206.218.& 458.*

Serm. 49. ar. 1. c. 3.

In primis enim *nomen hoc sanctissimum est infirmantium*, ait S. Bernardinus, *generale remedium*, hoc est, contra concupiscentiæ malum. Nam originali culpa dempta remanet in nobis concupiscentiæ morbus, & ægritudinis languor; ideò ad hoc nomen Jesu est recurrendum: quia, ut ait S. Petrus Ravennas, *hoc est nomen, quod dedit cæcis visum, surdis auditum, claudis gressum, & cursum; sermonem mutis, vitamque mortuis, & etiam totam diaboli potestatem de obsessis corporibus effugavit.* Proindè subdit S. Bernardinus loc. cit. *Si quæ infirmitas tibi, vel tuis occurrat, non respreto remedio corporali, aut naturali, recurre ad invocationem nominis Iesu. Sæpe quoque contingit, quòd non possunt remedia infirmantibus adhiberi naturalia, vel propter eorum carentiam: vel propter morbi, aut infirmitatis ignorantiam; seu quia est quasi irremediabile malum per ipsam naturæ viam; ideò fidelibus est recurrendum ad hoc remedium; quo serpentes tolluntur, venena non nocent, & infirmitates fugiunt.* Unde Incognitus in illa verba Psal. 39. *Beatus vir, cujus est nomen Domini spes ejus*, ait: *Hæc est illa theriaca, de qua dicit Avicenna can. 2. quòd est sublimior medicinarum, & melior propter multitudinem sui medicamenti.* & addit, quòd *illi, qui ea utuntur, in hora sanitatis non nocent venena, & sunt securi ab ægritudinibus pestilentialibus. Reverà sic est hoc nomen Jesu, quòd non solùm circa præsentia mala; sed etiam circa futura repellenda, & universaliter contra omnia mala valet.* Bernardus super cantic. confirmat: *Electuarium*, ait, *habes ò anima mea absconditum in vasculo nominis hujus, quod est Jesus, salutiferum certè, quodque nulli umquam invenitur pestilentiæ inefficax.*

Serm. 15. in cant.

§. VI.

501 *Testatur Ecclesia.*

HInc S. Mater Ecclesia in sequentia, quæ habetur in missa celebritatis Sanctissimi hujus nominis de eo canens ait:

Fugat morbos, & livores,
Sed & animi languores,
Jesus ubi venerit.

Practicè probarunt Sancti: ac probant in Deũ confidentes.

Quod practicè Apostoli probarunt. Quot enim ægroti hujus Sanctissimi Nominis virtute à Petro Apostolo, à Paulo, à Joanne, à Barnaba, cæterisque Apostolis, à D. Francisco, à D. Antonio à Padua, aliisque Sanctis, & viris justis sanitati fuerunt restituti? Quot claudi, quot cæci, muti, surdi, hydropici, paralytici, nervis dissoluti, variisque languoribus vexati etiam hoc nostro ævo, quorum testis fui oculatus, hoc Sanctissimo nomine salutem sunt assecuti? *Quo*, ut ait Propheta, *salvavit Deus propter nomen suum, ut notam faceret potentiam suam.* *Cùm non sit aliud nomen*, teste Petro, *sub cælo datum hominibus, in quo oporteat, nos salvos fieri.* Quod jam priùs insinuaverat dicens: *Omnis, quicunque invocaverit nomen Domini, salvus erit.*

Psal. 105. Actuum c. 4. Ibid. c. 2.

§. VII.

502. *S. Dionisius adhuc paganus invocato nomine Iesu cæcum illuminavit.*

SEd quod mirabilius est, non solùm fideles; sed & infideles ad hujusce nominis invocationem ægrotos sanasse, & miracula fecisse manifestè comprobatur. De S. Dyonisio Areopagita refert S. Bernardinus *ser. 49. de glorioso nomine Jesu*; quòd, dum cum D. Paulo per viam disceptaret, ante eos quidam cæcus transibat, ac statim Dyonisius, qui tunc infidelis erat, Apostolo ait: *Si dixeris huic cæco: In nomine Dei tui vide, & viderit, statim credam: sed ne utaris magicis verbis, ego tibi præscribo formam verborum dicens: In nomine Jesu Christi de Virgine nati crucifixi, & mortui, qui resurrexit, & ascendit in cælum, vide.* Et respondens Paulus: *Ad hoc, ut omnis suspicio tollatur, volo, ut eadem verba tu ipse proferas.* Sic in eadem forma verborum Dyonisius dixit cæco, ut videret, & statim vidit, & Dyonisius in Christum Jesum Dominum Nostrum se credere est confessus. Videas modò, quòd Dyonisius, cum adhuc peccator, & infidelis esset, ad invocationem hujus Sanctissimi Nominis cæcum illuminavit. *Et sic plerique hoc idem in se, & in aliis,* ait S. Bernardinus, *nostris temporibus experti sunt, licèt essent peccatores,* ut verificetur, quod de hoc nomine prædictum est: *Salvavit eos propter nomen suum, ut notam faceret potentiam suam: & omnis, quicumque invocaverit nomen Domini, salvus erit.*

Psal. 105. v. 8. Act. c. 2.

§. VIII.

503. *Nomen Iesu suffragatur in cunctis necessitatibus.*

Beatus Laur. de Compunct. & complan. Christian. perfection. in Circunc. Domini pag. mihi 263.

Psal. 90.

NEc in infirmitatibus tantùm nomen hoc hominibus; verùm in adversitatibus, ac necessitatibus cunctis suffragatur. Hac de re B. Laurentius Justinianus *de Circuncisione*, relatus etiam à Joanne Carthagena *lib. 5. de Sanctiss. Nominis Jesu excellentia homil. 6.* nos hortatur ad Sanctissimum hoc nomen cunctis in necessitatibus nostris invocandum: *Si tentaris,* inquit, *à diabolo, si opprimeris ab hominibus, si conficeris ab ægritudine, si doloribus fatigaris, si desperationis agitaris spiritu, si concuteris formidine, si dubietate pulsaris, Jesu nomen edicito, & repentè lumen consequeris, & gratiam. In arduis, in periculis, in terroribus, in domo, in via, in solitudine, in fluctibus, ubicumque extiteris, Salvatoris profer nomen. Invoca salutis nomen, cor, & os subitò clamet: Jesus: Speret in Adjutorio Altissimi, qui ait: Clamabit ad me, & ego exaudiam eum, cum ipso sum in tribulatione: eripiam eum, & glorificabo eum.* Et versiculo antecedenti rationem reddit, cur auxiliabitur clamanti ad se dicens: *Quoniam in me speravit, liberabo eum, protegam eum, quoniam cognovit nomen meum.* D. Bernardus verbis dulcissimis idipsum suadet *ser. 15.* in Cantic. *Cui enim,* ait, *in periculis palpitanti, & trepidanti invocatum virtutis nomen non statim fiduciam præstitit, depulit metum? Cui in adversis diffidenti, jamjamque deficienti, si nomen adjutorii sonuit, defuit fortitudo? Tristatur aliquis vestrum? Veniat in cor ejus Jesus, & inde saliat in os. Et ecce ad exortum nominis lumen nubilum omne diffugit, redit serenum. Labitur quis in crimen? Currit insuper ad laqueum mortis desperando? Nonne si invocet nomen vitæ, confestim respirabit ad vitam?*

§. IX.

505. *Hoc memoriale Christus nobis tradidit, ut in omni adversitate invocetur nomen eius.*

NEc mirandum sanè, hos Sanctos Doctores Christifidelibus, ut suam in hoc Sanctissimo Nomine collocent fiduciam, ab eoque auxilium in cunctis adversitatibus, ac necessitatibus postulent, tam efficaciter suadere, cùm ipsemet Christus hanc doctrinam, & hoc memoriale illis instillaverit, ac sæpiùs insinuaverit, præcipuè Joan. 14. dicens: *Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam, ut glorificetur Pater in Filio. Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam.*

faciam. & c. 16. *Amen, amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Usque modò non petistis quicquam in nomine meo. Petite, & accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum.* Sed cur toties repetit, ut petamus in nomine ejus, & id, quod petitur, se largiturum promittit? Non alia utique de re, nisi quia, dum gratias favore, ac beneficia in nomine ejus à Deo impetramus, nobis nomen ejus laudandi, glorificandi, ac sanctificandi, idest Sanctum confitendi, ac manifestandi datur occasio; ex quo nobis maximum in hoc sæculo, ac plenum in futuro gaudium enascetur.

§. X.

505 *Ad hoc nos ipsa hortatur Ecclesia.*

QUod, ut adimpleatur, ad hoc præstandum summoperè S. Ecclesia ejus Sponsa in prædicta sequentia missæ, quæ celebratur in festo hujus Sanctissimi Nominis nos hortatur, dum in ea canit:

In adversis nomen sanctum
Invocetur: Jesu tantùm
Aderit præsentia.
Præsentia Deitatis:
Et totius bonitatis
Dulcis Jesus aderit.
Nomen ergo hoc amandum
Toto corde & adorandum
Omni reverentia.

ARTICULUS II.

Beatissimam Virginem Dei Genetricem Mariam.

506 *Maria interpretatur Domina.* *Dominatur dæmonibus.*

EXcellentissimum Mariæ nomen, quod lingua Syriaca Dominam significat, antonomasticè Sanctissimæ Deiparæ convenire, amplissima ejus potestas, quam in toto Filii regno exercet, probat. Non enim Angelis solùm, & hominibus; sed etiam dæmonibus dominatur, ut ipsa apud sapientem Siracidem Eccli. 24. *Superborum*, inquit, *& excellentium corda virtute calcavi*. Nam quinam magis superbi, & excellentes, quàm spiritus, qui ambitioso, & tumido conatu in cælo divinam similitudinem aliàs concupierunt? Et quinam excellentes, nisi ii-dem, qui in terris sacrilega, & vana ostentatione divinis honoribus coli voluerunt? Hos Maria propria virtute calcat, cum ab initio inimicitiæ inter illam, & hos veteranos angues positæ fuerint, ut habetur Genes. c. 3. *Inimicitiam ponam inter te, & mulierem, & ipsa conteret caput tuum.* Nec in progressu temporum capita illorum calcare, & conterere cessat, cùm sit mulier illa sublimis Sole amicta, Lunam calcans, duodecim stellis redimita, quæ tanquam signum magnum Joanni nostro apparens gloriosos de insidiante dracone triumphos reportavit. Ideò ad eam confugiendum est, quoties ab hoc hoste vexamur, ejusque suavissimum nomen invocandum.

Nomen ejus invocandum.

§. I.

507 *Docent Patres.*

HOc testatur D. Bernardus serm. in missus est. *Dæmones, ait, non solùm Virginem pertimescunt; sed audita hac voce (Maria) contremiscunt.* Et super Cant. *Ubi nomen Mariæ invocatur, dæmonum nocumentum effugatur: quia Maria terribilis ut castrorum acies ordinata.* Et rationem reddit super illa verba: *Ipsa conteret caput tuum*, scribens sic: *Maria contrivit caput venenatum, quæ omnimodam maligni serpentis suggestionem ad nihilum deduxit.* Confirmat hanc verita-

Homil. 2. sup. Miss. est.

 tem

tem S. Birgitta l. 1. Revelationum c. 9. *Omnes*, ait, *dæmones verentur hoc nomen, & timent; & audientes hoc nomen (Maria) statim relinquunt animam, quam tenebant*. Consentit D. Bonaventura in Speculo Virg. c. 3. *Non sic*, ait, *timent hostes visibiles quasi castrorum aciem copiosam, sicut dæmones Mariæ vocabulum, patrocinium, & exemplum: fluunt, & pereunt sicut cera à facie ignis ubicumque inveniunt crebram hujus nominis recordationem, devotam invocationem, solicitam imitationem*. Sic Richardus de S. Victore in Cantic. loquens de Maria: *Deterrebat eos*, inquit, *scilicet, dæmones flamma charitatis, incendebant orationes, & fervor devotionis*.

Ex D. Bernar.

Et si, dum hoc in sæculo vitam agebat, eos terrebat, quantò magis nunc in cælis apud Altissimum coronata, & ut Regina exaltata illos terrefacere est judicandum? Hac de re S. Germanus *orat. 3. in Zonam Deiparæ*, eam alloquens sic, ait: *Tu nequissimi hostis invasiones sola tui nominis invocatione repellens, tutos, atque incolumes servas*. Unde concludit Dyonisius Carthusianus revelationem S. Birgittæ à Maria Virgine factam referendo, in persona ejus alloquens his verbis: *Nullus*, ait, *in hac vita tam frigidus ab amore divino, qui si invocaverit nomen meum cum integro proposito pœnitendi, statim ab illo non recedat diabolus*.

§. II.

508 *Iesus aliquando facilius invocato nomine Mariæ, quàm suo proprio, dona concedit.*

NEc exemplis comprobare hoc opus esse dijudico, cùm passim apud Auctores plurimos ad ejus devotam nominis prolationem non tantùm universas dæmonum acies prostrasse, sed multa à Deo ejus intercessione beneficia obtinuisse, referatur. Immò quandoque aliquis faciliùs per ipsam favores, quàm per invocationem ipsiusmet proprii Filii legitur impetrasse; Cujus rei nos mentiri non sinit S. Anselmus lib. de Excellentia Virginis c. 6. *Velociùs*, ait, *est nonnumquam salus memorato nomine Mariæ, quàm invocato nomine Domini Jesu unici Filii sui. Et id quidem non ideò fit, quòd ipsa major, & potentior eo sit: nec enim ipse magnus, & potens est per eam, sed illa per ipsum. Quare ergo propitior salus in recordatione ejus, quàm Filii sui sæpè percipitur? Dicam, quid sentio. Filius ejus Dominus est, & Judex omnium discernens merita singulorum: dum igitur ipse à quovis suo nomine invocato non statim exaudit, profectò id justè facit. Invocato autem nomine Matris, & si non merita invocantis mereantur, ut exaudiatur: merita tamen Matris intercedunt, ut exaudiatur: quia eam decrevit sic honorare, ut sciant homines, omnia per ipsam obtineri posse à Deo*. Ideò S. Bernardus serm. de Assumptione B. Virginis ad ipsam conversus ait: *O Felix Maria, qui te diligit, Deum honorat: qui tibi adhæret, à Deo numquam derelinquetur: qui nomen tuum puro corde invocat, quicquid postulat indubitanter, consequitur*.

§. III.

509 *Ab obsessis, & ægrotis omnibusque Christifidelibus est invocanda.*

QUare tum Exorcista, ut faciliùs dæmonem pellat, & in fugam vertat: tum Energumenus, vel Maleficiatus, ut citiùs à dæmoniaca eripiatur vexatione, tum quilibet alius à quacumque detentus ægritudine, ut pristinæ reddatur sanitati: tum quicumque Christifidelis, ut in omnibus suis tribulationibus, angustiis, ac necessitatibus securiùs divinum mereatur obtinere auxilium, sæpiùs puro, ac sincero cordis affectu Mariam invocet. Si tentationum venti exurgant: si dæmoniacarum vexationum fluctus intumescant: si in tribulationum scopulos illidatur, portum respiciat, & Mariam invocare non desistat. In periculis, in angustiis, in rebus dubiis, & in omnibus necessitatibus Mariam cogitet, Mariam invocet: non recedat ab ore, non recedat à corde. Sic enim per ejus intercessionem facillimè ab ejus Unigenito Filio fidem, ac confidentiam in Deum perfectam impetrabit, qua sine ulla hæsitatione petens, nedum si vexatus à dæmone fuerit;

Bernard. hom. 2. sup. miss. est.

rit, liberari merebitur; sed quæcumque popoſcerit, ſalutaria obtinebit; & quodcunque dixerit, fiat, fiet ei.

Cap. III.

De Ægroto orante hominum Mediatores.

Terribilem ut caſtrorum aciem ordinatam eſſe Eccleſiam, Divinus Sponſus enunciat Cant. 6. ut quæ ex innumera Beatorum multitudine congregata potentiſſimum format exercitum in duas quaſi diviſum partes. Alterum Angelicorum Spirituum: Alterum Beatorum in Cælo regnantium. Sed eandem Medicorum eſſe congregationem, & medicamentorum officinam, probant Dei per Jeremiam c. 8. conquerentis verba: *Super contritione filiæ populi mei*, inquit, *contritus ſum, & contriſtatus, ſtupor obtinuit me, numquid reſina non eſt in Galaad? Aut Medicus non eſt ibi? Quare igitur non eſt obducta cicatrix filiæ populi mei?* Ubi vides Deum contritum, contriſtatum, & ſtupentem, quòd in tanta Medicorum, & medicamentorum multitudine, quibus Galaad ſpirituale abundat, infirmitates humanæ ſanatæ non fuerint, & vulnera noſtra ligata.

511 Mediatores hominum ſunt Angeli, & Sancti.

Nec immeritò. Nam quotquot Angeli, & Sancti in Eccleſia reperiuntur, militum, & Medicorum officio funguntur. Militum, ut contra dæmones pugnent, & ſequaces eorum maleficos, & peccatores, qui nos perſequuntur deprimant. Medicorum, ut morbos curent, maleficia ſolvant, & dæmoniacas infeſtationes ſanent. Ex quo illorum opem ægroti ſæpiùs implorare tenentur, quàm libentiſſimè præbent, quoties noſtris precibus excitantur; ut ſequentes articuli declarabunt.

Militis, ac Medici munere funguntur.

ARTICULUS I.

Angelicos Spiritus.

Quamvis primarium Angelorum ſtudium ſit, continuis Divinam Majeſtatem proſequi laudibus, & famulantium more ad ejus thronum aſtare, ut Joannes noſter *Apoc.* 5. demonſtrat; tamen varia obſequia hominibus exhibere, illos protegendo, & ſanando non dedignantur. Hoc in principibus primis videmus, qui utrumque officium libentiſſimè exhibent. Michael Anteſignanus cum dracone pugnat in cælo *Apoc.* 12. & cum eodem in terra luctatur (ut Judas in ſua canonica refert) cum illo de Moyſi corpore in Judæorum beneficium decertando. Raphael unus de principibus primis ſplendidi juvenis formam aſſumens, juniorem Tobiam in Rages deducit, à piſce liberat, & opibus onuſtum in domum reducit; Saram ejus uxorem à dæmonio liberat; & ſeniori Tobiæ viſum reſtauravit. Ex quo primus generoſi militis: Secundus verò peritiſſimi Medici nomen aſſumpſit. Nam Michael *quis ut Deus* ſignificat. Raphael verò *medicina Dei*.

512 Angeli ſuperiores varia exercent miniſteria in hominum obſequium.

§. I.

Quòd ſi hæc militaria, & medicinaria officia tanti duces, & principes præſtare non dedignantur, quid inferiores Angelos facturos putamus, ſi illorum opem in dæmoniacis pugnis, in infirmitatibus, ac cunctis neceſſitatibus invocemus? Nonnè unicuique noſtrum occurrent, ut alteri Jacob de Meſopotamia redeunti, & ſe ad bellum contra Eſau accingenti, cui obviam fuere quaſi belli duces, & comites? Unde nomen loci illius *Mabanaim*, ideſt, *caſtra* appellavit Geneſ. 32. Aut ut alteri Eliſæo, ad cujus cuſtodiam, cum à Rege Syriæ quæreretur, Spiritus illi beati in ignitorum equitum forma venerunt? Quod viſio Abbati Moy exhibita probat: Nam ut in vitis SS. Patrum refertur *ſ*. 9. cum à diabolo vexatus Abba-

513 Angeli inferiores in neceſſitatibus hominibus occurrunt.

4. Reg. c. 6.

Moyses Abbas visione dæmonum, & Angelorum fugat vexationem.

Abbatem Isidorum remedium petiturus advenisset, nec post longos de rebus spiritualibus sermones quiesceret, Isidoro jubente, cellulæ superiora conscendit, & oculos suos pervolvendo primò ad occidentem innumerabilem dæmonum multitudinem, qui cum furore præparabantur ad prælium, inspexit: tum vultum ad orientem convertens Angelorum splendentem sine numero turbam tamquam cælestium virtutum exercitum vidit: *Ecce*, inquit Isidorus, *qui ad occidentem ipsi sunt, qui nos impugnant, qui verò ad orientem hi sunt, quos in adjutorum nostrum mittit Dominus*. Quibus visis, & auditis turbatus Moyses est confortatus.

§. II.

514 *Hoc probant sacræ scripturæ interpretes. Ex Cantico Debboræ. Judic. c. 5.*

HAnc veritatem fassa est sapientissima illa, ac prudentissima mulier nomine *Debbora prophetissa, quæ judicabat populum in illo tempore*, ut habetur Judicum c. 4. Postquam enim filii Israel de Sisara duce exercitus Jabin Regis Chanaan, à quo viginti annos fuerant oppressi, victoriam reportassent, Debbora cum gaudio, & lætitia cecinit inter alia dicens: *De cælo dimicatum est contra eos: stellæ manentes in ordine, & cursu suo adversùs Sisaram pugnaverunt*. Sed quomodo de cælo dimicatum est? An fulmina, vel sagittas ignitas omnipotens Deus ab æthere in eos vibravit? An Sol & Luna influxus in eos malignos, & noxios, ut illos interimerent, emiserunt? Quomodo enim stellæ adversùs eos pugnaverunt? Nonnè Sisaram interfecit Jahel uxor Haber Cinæi, quæ supra capitis ejus tempora dormientis clavum abscondité, & cum silentio imposuit, adeòque malleo defixit in cerebrum, ut humi conclavatus jaceret, qui soporem morti socians defecit, ac mortuus est? Quænam sunt hujusmodi stellæ, quæ adversùs Sisaram pugnaverunt? Jacobus Alvarez *l. 1. de victoria tent. par. 3. c. 7.* eruditè: *Cælum*, inquit, *contra adversarios nostros pro nobis dimicat, quando auxilia, quæ nos tuentur, quasi fulgura, & grandinum lapides in eos jactat*. Ubi apertissimè Israelitas ab Angelis liberatos fuisse de manu inimicorum suorum ostendit. Idcircò Debbora, ac Barac cecinerunt: *De Cælo dimicatum est*, idest, auxilium Dei descendit super nos, *& stellæ manentes in ordine, & cursu suo*, Angeli, nempe, divinam contemplantes essentiam, eaque fruentes, nec umquam ab ejus visione, ac fruitione deficientes *adversùs Sisaram pugnaverunt*, eumque cum suo exercitu constraverunt, & ad nihilum redegerunt. Cui veritati se Rupertus Abbas adscribit super Judicum cap. 5. dicens: *Angeli manentes in ordine, & cursu suo pro hominibus pugnant, cùm dæmones in nos insurgentes fugant, & terrent*.

§. III.

515 *Ex Iuda Machabæo.*

APertè hac protectione Angelica munitus fuit Judas ille Machabæus dux populi Israelitici, de quo 2 Machabæorum c. 10. habetur. Hic, cùm adversùs innumerabilem exercitum cùm paucis militibus prælium esset commissurus, priùs assidua oratione suppliciter unà cum suis militibus Deum est deprecatus, in eo omnem suam fiduciam constituendo. Propptereà *cùm vehemens esset pugna, apparuerunt adversariis de cælo viri quinque in equis aureis decori, ducatum Judæis præstantes: ex quibus duo Machabæum medium habentes armis suis circumseptum incolumem conservabant: in adversarios verò tela, & fulmina jaciebant, quo & cæcitate confusi, & repleti perturbatione cadebant*. En angelicam protectionem tutissimam pro iis, qui in Deo suam constituunt fiduciam; nec non ad Angelos ejus ministros in suis necessitatibus confugiunt.

516 *Hoc promittit Deus in se confidentibus.*

Hæc namque est Dei promissio iis, qui in adjutorio Altissimi habitant; ut testatur Propheta Ps. 90. dicens: *Angelis suis Deus mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis*. Quæ verba Felix sic legit: *Præcepit Deus Angelis, ut illos suis in itineribus, & actionibus, quas secundùm Deum agere instituunt, dirigant, tuten-*

tutenturque, ac veluti manibus adeò inoffensè gerant, ut ne vel leviter quidem in lapillum illorum impingere queat pes. Titelmanus in eadem verba: *Ipse enim*(inquit) *tui solicitam curam gerens, mandatum, præceptumque dedit angelis spiritibus ministris suis, de tua diligenti, & firma custodia: videlicet, ut te diligenter custodiant, atque observent in omnibus viis tuis, quocunque perrexeris, ut in omnibus actionibus, ad quas volueris manus extendere, assistant tibi, teque ita observent, & illuminando, perficiendoque dirigant, ut in nullo à via recta devies, neque ad dexteram, neque ad sinistram declinans, neque ab ulla adversariorum potestate te patiantur nocumentum accipere; ita videlicet angelicos suos ministros tibi administratorios, & custodes constituens: quomodo solet pater filio unicè dilecto assignare custodes, suisque ministris solicitissimè mandare de filii observatione, atque custodia.* Postea subjungit super illa verba, *in manibus portabunt te*, dicens: *Atque hi administratorii spiritus, accepto hoc Dei mandato, solicitissimè, perfectissimèque jussa complere satagent, teque fidelissimè omni cura, & studio custodient; ita ut quasi in manibus te portent per viam, quam ambulare volueris, in cunctis actionibus tuis, ita tibi suo adjutorio assistendo, ita manifestum præstando auxilium, ut in ulnis te gestare videantur.*

§. IV.

517 *Testantur Patres.*

HOc probant eruditissimè Patres; Augustinus Soliloq. lib. un. c. 27. de Angelis deputatis. *Hi sunt*, inquit, *cives beatæ Civitatis supernæ Jerusalem, quæ sursum est mater nostra, in ministerium missi propter eos, qui hæreditatem capiunt salutis, ut liberent eos ab inimicis suis, & custodiant in omnibus viis suis.* Beda Venerabilis super Lucam: *Quoniam*, ait, *immundi spiritus ad pacis eversionem ubique versantur, ad tutelam nostram constituit Deus exercitus Angelorum, quorum præsentia dæmonum confringatur audacia.* D. Basilius in psal. 33. simili per polito. *Quemadmodum*, inquit, *Urbium muri undequaque hostium insultus arcent propulsantes hostiles incursus: sic etiam Angelus & à tergo, & à fronte custodit te; & ne utriusque lateris partes incustoditas relinquat, Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis: quoniam Angelis suis Deus mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis.* D. Chrysostomus apertè super cap. 21. Matthæi hoc demonstrat loquendo de vinea illa, quam plantaverat paterfamilias: *Quid est sepis*, inquit, *nisi Angeli in circuitu custodientes populum Dei, ne in vineam Christi invisibiles latrones irrumpant. Et hom. 40. ibi in opere imperfecto ait: Hi sunt custodes super muros civitatis tuæ Jerusalem custodientes vigilias noctis super gregem tuum, ne quando rapiant ut leo animas nostras, dum non esset, qui eriperet.* Et B. Laurentius Justinianus de spirituali animæ resurrectione. *Dæmones, ait, arcent Angeli, ne ad libitum noceant. Quis (quæso) nisi angelico fultus esset auxilio, tam immanissimorum hostium valeret superare rabiem, effugere laqueos, tentationes vincere, fraudesque detegere? Custodia siquidem sua vias nostras sepiunt, ne in lapidem offensionis petram scandali spiritualem animæ impingamus pedem.*

Post medium lib. 2. pag. mihi 361.

Ex quibus omnibus luce meridiana clarius est, Angelos nostros custodes milites esse robustissimos, quibus Deus mandavit, ut nos die, noctuque custodiant, atque ab inimicis nostris invisibilibus, ac visibilibus, cæterisque periculis animæ, & corporis observent, ac tueantur.

§. V.

518 *Angeli sunt Medici magis soliciti nobis benefacere, quàm dæmones malefacere.*

SEd & jure meritò Medici sunt dicendi: ipsi enim magis sunt soliciti, ac potentiores in infirmitatibus nostris ad nobis præstanda beneficia, quàm dæmones ad maleficia inferenda: Ratio est: tum quia Angelus bonus, qui naturæ ordine inferior est, præest dæmonibus etiam ordine naturæ superioribus: quia divinæ justitiæ virtus, cui boni Angeli adhærent, naturali Angelorum virtu-

virtute multò est potentior, atque ita potentiùs operatur: tum quia solicitior est circa custodiam, qui ex ea commodum, quàm qui pœnam consequitur; Angeli autem boni ex bonorum custodia gaudium accidentale assequuntur: & mali Angeli ex malorum damnatione majorem pœnam accidentalem sibi promerentur: ergo, &c. Ita testantur Alexander Alen. *de Angelis quæst.* 41. *mem.* 6. *art.* 2. S. Thom. 3. *par. quæst.* 113. *ar.* 7. S. Bonav. *in* 2. *d.* 11. *art.* 2. *q.* 2. Joseph Angles *ibi quæst. unica de Angelorum custodia diffic.* 15. *&* 16. Propterea si dæmones ad Magorum, Maleficorum, ac Strigarum nutum corporibus humanis varia ingerunt nocumenta, ut supra docuimus *à num.* 82. *usque ad* 119. è converso Angelos beatos ad Beatissimæ Virginis nutum, Sanctorum, ac Servorum Dei, (Deo sic volente, ac præcipiente) nedum animabus, sed & corporibus humanis varia afferre commoda, malos, ac noxios sæpiùs ab illis expellendo humores; & salubres, ac proficuos excitando; cicatrices, ac vulnera sanando; & à diversis egritudinibus liberando, quis dubitabit? Unde benè de illis ait Petrus Blessensis in serm. de Angelis. *Tanquam Medici majorem solicitudinem infirmis impendunt, quàm sanis*. Verùm hìc nobis occurrit dubitatio.

QUÆSTIO UNICA.

Cur igitur tot homines justi vexentur, & quandoque à dæmonibus superentur, licèt ab Angelis protegantur?

519 *Ratio difficultatis quæ. Angeli nō semper dæmones totaliter repellunt; quia eis nos ipsos quotidie non commendamus.*

DUbitandi ratio ex præcedenti doctrina sumitur: Nam quicquid dæmones circa hominem efficere possunt, & boni Angeli multò perfectiùs, & potentiùs, & pleniùs præstare possunt, cùm ipsi magis soliciti, ac potentiores sint dæmonibus: cur ergo homines non protegunt?

Respondetur, ex defectu custodiæ hoc non provenire. Et ratio est: quia si obstinatos peccatores totaliter minimè deserunt, ut Theologi communiter fatentur; multò minus bonos derelinquent. Cæterùm hoc accidit: vel quia nos illos repellimus, dum eorum consiliis, & internis motionibus non acquiescimus; cùm supra nostram arbitrii facultatem non possint: vel quia circa nos tantum pro viribus agunt, quantum eis ex justitiæ, & providentiæ divinæ ordine est permissum. Hinc si eorum consilia admitteremus, eisque quotidie & animam nostram, & corpus nostrum, omnesque nostras actiones, & operationes devotè, ac suppliciter commendaremus, à Deo permitteretur, ut secundùm ultimum suæ potentiæ ad illuminationem, & justificationem nostram, ac defensionem, dæmonumque expulsionem agerent, ac parvo temporis spatio quantumcumque perversos, & malos ad veritatis agnitionem adducerent, in amorem virtutis excitarent, & inflammarent, nobisque plura beneficia tam spiritualia, quàm corporalia à Deo impetrarent: Ita etiam testatur Joseph Angles *Flor. Theol. qq. in* 2. *d.* 11. *quæst. eadem, diffic.* 17. *d.* 7.

Ab omnibus Angeli sunt invocandi.

Quare Exorcistæ generosos hos milites, Energumeni, Maleficiati, & Ægroti peritos hos Medicos, & in quacumque necessitate constituti diligentissimos, ac validissimos hos tutores invocare non cessent, Custodes præcipuè, qui inimici dæmonis cùm sint, & hominis suæ curæ concrediti amici, libenti animo, & robur Exorcistæ, & salutem ægro conferunt, & cuicumque fideli Christiano suam tutelam impendunt, si devota mente, & sedulis precibus invocentur.

ARTICULUS II.

Beatos in Cælo regnantes.

520 *Sancti imitantur Angelos in charitate erga homines.*

SI Angelorum sortem consecuti sunt Sancti, quotquot agunt triumphos in cælis, illorum etiam actus, & aspectus imitantur erga homines, quibus se mili-

milites, & Medicos exhibent, ut indicare videtur Joannes Apoc. 5. cùm eorum choros describendo asserit, *illos tenere citharas, & phialas aureas in manibus*.

Citharas, ut cantent canticum Domini, cujus visione lætantur, beatificantur amore, & possessione delectantur: Et cantando non solùm ejus laudent Majestatem; sed etiam contra adversarias potestates pro hominibus prælientur. Laudes enim à Sanctis emissæ non solùm citharæ sunt; sed etiam gladii: ut testatur David Psal. 149. *Exaltationes Dei in gutture eorum, & gladii ancipites in manibus eorum. Ad faciendam vindictam in nationibus, increpationes in populis. Ad alligandos Reges eorum in compedibus, & nobiles eorum in manicis ferreis*. Unde S. Basilius homil. 2. de Sanctis Martyribus ait: *Hi sunt, qui quasi quædam turres contra adversariorum incursum refugium nobis exhibent: O sacrum chorum, ò communes generis humani custodes, qui apud Deum potentissimum legati astra mundi sunt, & flores Ecclesiarum!*

Sancti dicuntur gladios habere ad nos tuendum contra inimicos.

§. I.

PHialas verò, ut hominibus beneficia conferant, cùm sit odoramentorum, & medicamentorum spiritualium plenæ, quibus universæ sanantur infirmitates. Nam quisnam tam grandis, & inveteratus morbus hominem obsidet, ac cruciat, qui Sanctorum precibus non abscedat? Hoc in seipsa comprobavit experientia S. Agatha Virgo, & Martyr, cui, cùm Quintiani Prætoris jussu fuisset mamilla amputata, sequenti nocte in carcere existenti quidam senex apparuit, sanitatem ei se offerens largiendum. Cui Agatha dixit: *Quis es tu, qui venisti ad me curare vulnera mea? Ego sum*, inquit ille, *Apostolus Christi, nihil in me dubites filia. Ipse me misit ad te, quem dilexisti mente, & puro corde. Nam & ego Apostolus ejus sum, & in nomine ejus scias te esse curandam*. Quæ sanitate accepta, ac mamilla sibi restituta, statim Deo gratias referens dixit. *Benedico te Pater Domini mei Jesu Christi: quia per Apostolum tuum mamillam meam meo pectori restituisti. Gratias tibi ago Domine, Jesu Christe: quia memor es mei, & misisti ad me Apostolum tuum curare vulnera mea*. Sic etiam videmus sæpissimè ante Sanctorum imagines, & eorum reliquias cæcos videre, surdos audire, mutos loqui, sanari ægros, energumenos liberari.

Phialas tenent, ut nobis benefaciant.

Sanitas collata D. Agathæ à S. Petro.

Quare tam ab Exorcistis, quàm Maleficiatis, & Ægrotis, & in quacumque necessitate constitutis, iteratis precibus, eorum sunt imploranda suffragia, quorum præcipuè specialis honor in iis locis habetur, in quibus ægroti habitant: vel qui ob speciales favores exhibitos peculiari honore celebrantur, ut sunt patroni locorum, & personarum, quorum omnium erga nos pietas maxima viget; ideò ad eorum protectionem confugiendum nos Petrus Damianus hortatur Serm. in festo Omnium Sanctorum: *Nec nos deterreat enormitas peccatorum: quia major est illorum pietas, quam impietas nostra*.

Ab Exorcistis, & Ægrotis Sancti invocandi.

Verùm, ut doctrina hæc de Sanctorum invocatione clariùs, ac perfectiùs nobis innotescat, sequentes sunt quæstiones expediendæ.

QUÆSTIO I.

An Sancti tam homines, quàm Angeli licitè à nobis sint orandi?

REspondetur, certum esse de fide, Sanctos tam homines, quàm Angelos jam beatos nedum licitè, sed utiliter, & sanctè à nobis orari, si talis oratio debita intentione, ac modo (ut ab Ecclesia, & ejus membris recta fide utentibus fieri solet) exerceatur. Hęc veritas probatur primò ex usu Ecclesiæ, quæ columna, & firmamentum veritatis est, quæ ad certam fidem illius faciendam sufficiens esse debet. Propter quod dixit Augustin. Epist. ad Januarium: *Insolentissimæ est contra universalem*

521 Homines sanctos tam beatos, & Angelos certo modo utiliter, & sanctè à nobis orari posse, fides Catholica docet.

falem Ecclesiæ praxim disputare. Hæc nihilominus veritas fundamentum habet in scriptura, nam ex illa Sanctos Angelos orare pro nobis, & orationes nostras Deo offerre intelligimus. *Tobiæ* 12. *& Apoc.*8. Unde non immeritò idem esse officium hominum Sanctorum colligimus; ex quo Angelis quoad beatitudinis statum assimilantur. *Matthæi* 22. *Lucæ* 20. *& Apoc.*21. Unde quia veteris legis tempore homines justi ad beatitudinem usque ad Christi mortem non admittebantur; ideò in veteri Testamento non legimus consuetudinem fuisse Sanctos, mortuos illo tempore exorandi; quamvis quosdam fideles orationes aliorum viventium petere solitos fuisse legimus, quæ etiam in novo Testamento (ut infra dicemus *num.*527.) commendantur.

522 *Ab Ecclesia hoc est definitum.*

Secundò hæc veritas ex definitionibus Ecclesiæ habetur: nam in Concilio Gangrensi, c.20. conventus, & oblationes, quæ ad Martyrum memorias fiunt, approbantur, in quibus vel expresse, vel virtualiter orationes ad Martyres continentur. Et ob id Concilio Nicæno secundo *Actu sexto* fit invocatio ad sanctissimam Virginem, & alios Sanctos; quod etiam in aliis Conciliis frequens est; & in multis Conciliis Litaniæ, quæ expressam, & specificam Sanctorum invocationem continent, approbantur: ut in Concilio 1. Aurelianensi *c.*29. in Concilio Gerundensi *c.*3. Bracharensi 11. *c.*9. Toletano 5. *c.*1. Toletano 6. *cap.*2. Lugdunensi, & Moguntino *cap.*32. de quibus videri potest Suarez *tom.*2. *de Relig. lib.*3. *de Oratione cap.*9. *num.*24. Ac tandem Concilium Tridentinum *sess.*25. decernit *retinendum esse Apostolicæ Ecclesiæ usum à primævis Christianæ Religionis temporibus receptum, Sanctorumque Patrum consensionem, & Sacrorum Conciliorum decreta de Sanctorum intercessione, & invocatione*. Hanc autem Sanctorum consensionem latissimè Bellarminus ostendit *lib.*1. *de cultu Sanctorum cap.*15. *& sequent.* Videri potest etiam Sotus *in* 4. *d.*45. *q.*3. & Echius *in Enchiridio cap.*15. Canisius *in Catechismo*, & alii moderni.

§. I.

523 *Oratio ad Sanctos est actus bonus, & utilis.*

Ratio potissima est: quia oratio ad Sanctos ex suo genere actus bonus, & honestus est, & non Deo, aut Christo injuriosus, nobisque multis modis utilis esse potest. Primò, quia actum virtutis exercere, per se bonum, ac utile est. Secundò, quia hoc modo, mediante oratione, colloquium cum Sanctis habemus. Tertiò, quia hinc ad amorem, & imitationem Sanctorum provocamur. Quartò, quia hoc modo nostra oratio ad Deum efficacior fit ad impetrandum: quia Sancti potentiores sunt apud Deum, & magis familiares illi; ergo oratio ad Sanctos ex se honestissima est, ejusque usus maximè approbandus.

524 *Qua ratione Deum exoramus, & qua Sanctos.*

Aliter tamen Deum, & aliter Sanctos oramus. Nam Deum, ut principalem gratiæ, & gloriæ, omniumque beneficiorum auctorem, quæ ad illam conferunt, & ut causam primam, & aliquo modo propriam omnis boni per honestam orationem postulati, oramus, ut latè supra. At verò Sanctos non pari modo; sed ut intercessores, & mediatores apud Deum sint, & pro nobis impetrent, exoramus. Hanc differentiam observavit, & docere nos voluit Ecclesia in litaniis; nam ad personas divinas, & SS. Trinitatem orat: *Miserere nobis*. Ad Virginem autem, & reliquos Sanctos dicit: *Ora pro nobis*. Et similiter cùm in Missa, vel oratione publica aliquid per Sanctos petit, à Deo directè per merita, & intercessionem Sanctorum exposcit; Immò interdum à Deo ipse petit, ut Sanctus aliquis pro nobis intercedat, sicut in Collecta Sancti Lucæ dicitur: *Interveniat pro nobis, quæsumus Domine, Sanctus tuus Lucas Evangelista, &c.*

§. II.

525 *Possumus orare Sanctos, ut no-*

Addit hic Suarez *lib.*1. *de Oratione cap.*10. *num.*7. interdum posse Sanctum cooperari Deo ad aliquod beneficium nobis præstandum non solùm oran-

orando, sed etiam ministerium aliquod sibi à Deo collatum exhibendo. Et tunc licitum esse petere à Sancto, ut ipse nobis illud beneficium conferat, non solùm orando; sed etiam, prout potest, vel quantum ei à Deo est, commissum cooperando. Sic unusquisque suum Angelum Custodem orare potest, ut eum illuminet, juvet, ac protegat, saltem plantando, & rigando: quia hoc munus commissum est Angelis à Deo *Psal.90.* & Matthæi 18. Sic etiam à Sancto aliquo (si credamus habere à Deo virtutem miraculorum, vel sanitatum) ut id faciat secundùm gratiam sibi à Deo concessam, postulare possumus. Quod significare videtur Augustinus *lib.22. de Civitate Dei c.* 10. Ubi de miraculis, quæ ad Sanctorum memoriam fiunt, ait: *Faciunt autem ista Martyres, vel potiùs Deus, vel orantibus, aut cooperantibus eis.* Ubi duplicem causalitatem tribuit Sanctis, orationem, & cooperationem: utramque ergo possumus ab eis postulare. Patet suprà de D. Petro, qui B. Agatham divina virtute, nedum deprecans Deum; sed etiam ipso cooperante sanavit.

bis aliquod præstent beneficium etiam cooperando.

QUÆSTIO II.

Cur Deus nos Sanctos orare velit, cùm ipse promptissimus sit ad dandum id, quod petimus.

526

Ratio dubitandi quæ.

DIfficultatis hujus ratio est: quia, ut diximus supra *nu.395. & seqq.* promptior est Deus ad dandum id, quod nos à Sanctis; vel per Sanctos petere possumus, quàm Sancti ipsi parati sint ad dandum, quod possunt, vel ad petendum pro nobis, quod per se dare non possunt; ergo superfluum videtur, & inutile Sanctos orare; & contra fiduciam, quam de Deo ipso habere debemus; maximè cùm ipse quicquid ab eo petierimus, dare promiserit; & de oratione per Sanctos facta nullam specialem fecerit promissionem.

Respondetur, falsam esse consequentiam primam: quia Deus promptior est ad dandum, ergo &c. Nam si vera esset, sequeretur etiam illo modo, orationes nostras pro nobis ipsis esse superfluas: quia Deus majorem habet voluntatem conferendi nobis beneficia, quàm nos recipiendi. Dicendum ergo, Deum paratissimam habere ad dandam voluntatem; sed ordinato modo juxta dispositionem suæ providentiæ dare velle: Unde quædam non rogatus; alia rogatus à nobis tantùm; alia & à nobis, & ab inimicis viventibus rogatus: alia exoratus etiam à Sanctis cùm ipso regnantibus vult exhibere. Unde nos haud Sanctos oramus, quia de divina voluntate diffidamus; sed ut ordinem providentiæ suæ impleamus; nescimus enim, quomodo disposuerit aliquid nobis dare, & ideò plures intercessores adhibemus; nam Sanctos ejus colendo magis per hoc disponimur ad beneficia, quæ petimus, recipienda. Atque ita per hoc nihil contra fiduciam agimus, quam in verbis Christi habere debemus: *Petite, & accipietis, &c. Si quid petieritis in nomine meo, hoc faciam:* quia hæc promitto non excludit, quin hæc petitio per nos, vel per alios fieri possit; neque etiam excludit, quin faciliùs petitio per unum facta, vel oblata, quàm per alium exaudiatur. Nam hæc promissio, ut supra diximus, ut infallibilis sit, conditiones supra assignatas requirit, quæ interdum inveniri possunt, vel accedente Sanctorum intercessione suppleri, & non sine illa, propter defectum nostrum: Ita docet Suarez *tom.2. de Religione lib.1. de Oratione cap.10. num.21.*

Deus vult concedere nobis beneficia, sed juxta dispositionē divinæ providentiæ.

Deus aliqua disposuit dare rogatus, quæ nō vult dare non rogatus.

Ideò rectè à nobis rogandi sunt Sancti.

QUÆSTIO III.

An licitè à nobis sint orandi Justi Viatores?

527

Justos Viatores rectè à nobis rogari posse, fides docet.

RΕspondetur breviter, Justos viventes à nobis orari posse; sicut etiam ipsi possunt orare pro nobis. Hoc de fide certum est, & ex divina constat Scri-

Scriptura, in qua hortantur fideles, ut alii pro aliis orent 1.ad Timoth.2. *Obsecro fieri orationes, postulationes, &c. pro omnibus, &c.* Jacob.5. *Orate pro invicem: ut salvemini.* Et Paulus sæpè à fidelibus, ut pro ipso orent, exposcit, *ad Colos.* 4.2. *ad Thessal.* 3. *ad Hebræos* 13. Neque in hoc ulla difficultas est: quia & à viventibus hoc facilè petere possumus: nam ex parte petentis est actus humilitatis; ex parte verò alterius erit charitatis, & Religionis officium pro alio exorare: Ita docet Joseph Angles *Florib.qq.Theol.in 4.tract.de orat.quæst.7. diffic.8.* plures citans Doctores, & Suarez *loco cit.num.24.*

Ex prædictis omnibus patet, qualis esse debeat oratio, qua Energumenus, maleficiatus, vel alia ægritudine tentus, aut in alia necessitate constitutus se ipsum disponere debet ad perfectam impetrandum à Deo fidem, qua dæmonem expellere valeat: vel seipsum à quacumque alia tribulatione eripere juxta Domini nostri Jesu Christi promissionem Matthæi 21. & Marci 11. *Quæcumque orantes petitis, credite, quia accipietis, & evenient vobis.*

Cap. IV.

De Ægroto Jejunante.

528 *Jejunium obsesso est necessarium. Quare.* Matth.c.17.

IDem Domini discipulus, qui orationis normam ægrotantibus dæmoniaco opere, præbuit, jejunii formam tradit; quod secundò in illis, qui à dæmone possidentur, requiritur, ut ad firmam fidem, ac perfectam confidentiam, qua integra curatio obtinetur, disponantur ad Domini præscriptum: *Hoc genus dæmoniorum non eiicitur, nisi in oratione, & jejunio.* Etenim non aliter Joannes se divinis visionibus, & scriptionibus apocalypticis, & evangelicis, quàm jejunando disposuit, ut testatur Hieronymus *præfat.in Evangel.Matthæi.* Et copiosiùs Metaphrastes apud Lippoman.tom.1. *Cùm solutus*, inquit, *lege exilii Ephesum esset reversus, Insulani precibus agunt, ne recedat; ne scilicet totum seipsum auferret; sed seipsum loquentem assiduò suis scriptis relinqueret; ut quæ Christi Evangelii, & ea, quæ ipse viderat de Christo, scriberet. Annuit ille, & antequam opus aggrederetur, tum sibi, tum aliis indixit jejunium; & Trochorum sequi jubet; ac cum eo montis ascendit verticem.*

Pari modo quicumque diabolicas patiuntur vexationes, se curationi divinæ aptare debent, triplex jejunium observando.

529 *Abstinentia à peccato.*

Primum: abstinentiam ab omni peccato; quod jejunium magnum, & generale vocat D.Augustinus in Joannem, ut habetur, *c.jejunium, de consecrat. d.5.* quod Dominus Isaiæ 58. suadet: *Numquid tale est jejunium, quod elegi, per diem affligere hominem animam suam? Numquid contorquere quasi circulum caput suum, & saccum, & cinerem sternere? Numquid istud vocabis jejunium, & diem acceptabilem Domino? Nonne hoc est magis jejunium, quod elegi? Dissolve colligationes impietatis, solve fasciculos deprimentes, dimitte eos, qui confracti sunt, liberos, & omne onus dirumpe.*

530 *Abstinentia ab illicitis voluptatibus.*

Secundum: abstinentiam ab illicitis voluptatibus, quæ corporeis sensibus percipiuntur, ut benè S. Bernardus docet *Serm.3.* de *Quadrag. Si sola gula peccavit*, inquit, *sola jejunet, & sufficit. Si verò peccaverunt & membra cætera, cur non jejunent & ipsa? Jejunet igitur oculus, & à curiosis aspectibus, & ab omni petulantia, ut benè humiliatus coerceatur in pœnitentia, qui malè liber vagabatur in culpa. Jejunet auris nequiter pruriens à fabulis, & rumoribus, & quæcumque ociosa sunt, & ad salutem minimè pertinentia. Jejunet lingua à detractione, & murmuratione, ab inutilibus, vanis, & scurrilibus verbis; Interdum quoque ob gravitatem silentii, & ab ipsis, quæ videri poterant necessaria. Jejunet manus ab ociosis signis, & ab operibus omnibus, quæcumque non sunt imperata. Sed & multò magis anima jejunet à vitiis, & à propria voluntate sua. Etenim sine jeju-*

jejunio hoc cætera à Domino reprobantur: sicut scriptum est: Quia in diebus jejuniorum vestrorum voluntates vestræ inveniuntur. Unde S.Eligius hom.11. *Qui à cibis abstinent*, ait, *& pravè agunt, dęmones imitantur, quibus esca nō est, nequitia sēper est.*

Tertium: afflictionem carnis secundùm gustum, & tactum, quæ in vigiliis, flagellis, mortificationibus, & jejuniis propriè dictis consistit, quibus à cibo, & potu abstinetur. *In omnibus*, inquit Apostolus 2.*Cor.6.exhibeamus nos sicut Dei ministros in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, &c.* Quæ tria jejunia Christus uno verbo complectitur, cùm dicit: Dęmones exire non posse, nisi in oratione, & jejunio. Ideòque observanda sunt ab iis, qui obsessione dęmoniaca, vel maleficio fatigati sanari desiderant; & si non tertium, eò quòd sint viribus impotes, saltem primum, & secundum; ut sic ad Deum placandum; in bono proficiendum; seipsos sanandum, ac roborandum: & hostes visibiles, ac invisibiles expellendum, ac profligandum; ut sequentibus articulis clariùs demonstrabitur, disponantur.

531 *Afflictio carnis secundùm gustum, & tactum.*

ARTICULUS I.

Ad Deum placandum?

CUm Deus ab iis, qui suis iniquitatibus Majestatem suam ad iracundiam provocarunt, placari non possit, nisi convertantur, & pęniteant, necesse est, qui dæmoniacas vexationes in pęnam scelerum justo ipsius judicio sustinent, ad pęnitentiam confugere, quæ internam cordis contritionem, & externam corporis macerationem includit; ut sic dum meus flendo compungitur, caro, quæ delectationibus subjacuit, affligatur. *Convertimini ad me*, ait Deus per Joelem c.2. *in toto corde vestro, & jejunio, & fletu, & planctu.* Quibus verbis utramque pœnitentiæ partem demonstrat. Ex corde pœnitet, qui patrata mala cum emendationis proposito plangit, & odit; atque plangenda, & odienda ulteriùs non committere protestatur. *Inanis est enim pęnitentia*, ut benè ait S.Augustinus in Soliloq. *quam sequens culpa coinquinat: nihil prosunt lamenta, si multiplicentur peccata: nihil valet à malis veniam petere, & mala denuò iterare. Quare sit pœnitendum*, ait Ambrosius, *ut illud amarum sapiat in anima, quod ante dulce fuit in vita: & quod priùs oblectabat in corpore, cruciet in corde.* In jejunio, & fletu, & planctu pœnitet, qui pœnalibus pœnitentiæ operibus crimina aut excedere, aut æquare conatur. Nam *ad agendam pœnitentiam*, ait Augustinus lib.de Pęnit. *mores in melius commutare non sufficit, & è malefactis recedere, nisi de iis, quæ facta sunt, satisfacias Deo per pœnitentiæ dolorem, per humilitatis gemitum, per contriti cordis sacrificium, cooperantibus eleemosynis, & jejuniis.* Quod tunc illi offers, ait Gregorius homil.33.in Evangelia, *quando tot de te juvenis holocausta, quot habuisti oblectamenta, ut totam serviat Deo in pœnitentia, quicquid ex se Deum contempsit in culpa.* Unde & Jacobus Billius Authol. sacr. cecinit:

> *Quem sceleris, noxæque gravis benè pœnitet, illi*
> *Perpetuus lacrymis obruit ora dolor.*
> *Nam qui post lacrymas ad inania gaudia sese*
> *Transtulit, ex lacrymis commoda nulla tulit.*

532 *Ab obsessis, ac cęteris vexatis peccatoribus Deus per pœnitentiam est placandus.*

D.Ambrosius in quodam ser.

Aug.serm.de pœnit. habetur de pœn. dist. 1. can. Non sufficit.

§. I.

QUare, ut pęnitentia vera, ac seria sit, opus est, ut hi, qui languoribus dæmoniacis, Deo permittente, aut jubente in præteritorum criminum castigationem vexantur, utramque pęnitentiæ partem exerceant, non solùm interiùs peccata deflendo per actus contritionis; sed etiam exteriùs puniendo per satisfactoria opera; inter quæ jejunium tanquam præcipuum censetur à Domino, cùm dicit: *In oratione, & jejunio:* quia ejus virtute ira divina in peccatores exar-

533 *Quæ complecti debet dolorem internum peccatorum, & externam membrorum punitionem.*

exardescens protinùs extinguitur: ut Davidis, Achab, Judæorum, & Ninivitarum nota nobis exempla demonstrant. Quòd si graviorum criminum se conscios esse cognoverint, severiori jejunio illa castigare enitantur: Quia, ut benè docet Ambrosius ad Virginem lapsam cap.18. *Grandi plagæ alta, & prolixa opus est medicina, grande scelus grandem habet necessariam satisfactionem.* Nam difficillimè actus fidei, ac confidentiæ in Deum, quæ ad liberationem à dæmoniacis vexationibus, aliisque tribulationibus regulariter necessaria est, elicere possunt illi, qui ante obsessionem multis fuerunt criminibus inquinati: cùm eos illorum conscientia reprehendat, ac pro suæ liberationis consecutione potiùs desperare faciat. Cùm autem per pęnitentiæ longitudinem expiata sunt scelera, faciliùs homo ad actus fiduciæ eliciendos est dispositus: ut benè docet Joannes primæ suæ canon.c.3. *Charissimi*, ait, *si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum: & quicquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata ejus custodimus; & ea, quæ sunt placita coram eo, facimus.*

534
Hac duplici pęnitentia quidā Sacerdos obsessus seipsum à dęmoniaca eripuit vexatione.

Hinc reparationis nostræ anno 1649. ad me secretò quidam Sacerdos Theologus exteræ nationis à dæmone obsessus accessit, à quo tamen nec in sensitivis internis, vel externis potentiis possidebatur, vel divexabatur; sed velut mus dumtaxat per corporis ipsius membra dæmon nunc ad hunc, nunc ad illam partem discurrebat: modò in toto corpore tremorem magnum, modò sudorem irriguum; & aliquando in ventre efficiendo rumorem; sæpè quasi loquendo in auribus ejus; sæpiùs capitis tempora ita stringendo, ut dolores acerbissimos sustinere cogeretur. Probavi, an verè esset à dæmone obsessus; & ex certis, & evidentibus signis ita esse comperiens, ab eo de origine, ac progressu vexationis quæsivi; qui de omnibus ordinatè, ac summatim me conscium reddens, simul lacrymas profundens, mihi se toto tempore, quo rationis usum habere cœperat, semper eo abusum fuisse, vitamque suam omnibus iniquitatibus, ac præcipuè carnalibus spurcitiis inquinatam duxisse; nec fuisse pratum, quod non pertransisset luxuria sua, enarravit. Nec seipsum tantùm innumeris facinoribus, ac maculis fœdasse, sed & alios plures ad varia sacrilega, & abominanda crimina induxisse; se nihilominus paratissimum esse, ad eam pęnitentiam, quam sibi persolvendam dedissem, lubenti animo adimplendam.

535
Consilium ei ab Auctore traditum.

Quibus auditis, licèt eadem die alii maleficio affecti à dęmoniacis vexationibus per præcepta à me dæmoni facta divina fuissent virtute erepti; statim attamen adeò in corde meo diffidentia, ac repugnantia de ejus liberatione percrebuit, ut pro tunc hunc à dæmone liberandum non fore crediderim: cùm ille dæmon à Deo nedum permittente, sed (fortasse) jubente immissus in corpus ejus fuisset, ut illum à tot criminibus patrandis revocaret. Quare ei dixi: *Pro certò scias, hanc dæmoniacam vexationem pro animæ tuæ salute tibi à Deo datam esse, ut ex ea locum sumas à viis tuis pessimis recedendi, ac vitam in melius commutandi: propterea nolo dæmoni præcipere, ut te deserat, ac vexare desinat; quia præceptis meis non obediret: quia Deus illum ad obediendum non compelleret. Priùs enim per prolixam pęnitentiam, divinam opus est placare Majestatem, satisfaciendo divinæ ejus justitiæ. Tu es Sacerdos, sicut ego: tu es Theologus, sicut ego, & eandem dęmones eiiciendi facultatem habes, sicut ego, ac me major natu: elige ergo pęnitentiam agere, prout spiritus Dei te illuminabit, ac tibi suppeditabunt vires tuæ; Nam quò magis Deum placabis oratione, & jejunio, eò magis, Deo adjuvante, in te fiducia de tua liberatione augebitur: ac dæmon vires amittet. Et qui priùs dominabatur tui, tu posteà dominaberis illius*: ut eruditè docet Sanctus Cyprianus tract.4. de Idolorum vanit. *Dæmones*, ait, *vel exiliunt statim, vel evanescunt gradatim, prout fides patientis adjuvat: aut gratia curantis aspirat*: Qui secundum majorem, vel minorem fidei, ac fiduciæ perfectionem, quam patiens in Deum constituit, magis, vel minùs Deus cohibet diaboli potestatem. Tunc statim ille ad confessionem generalem suorum, quæ patraverat, criminum paratum se præbuit: corpus suum

ter

ter in hebdomada disciplinis castigare proposuit: carnem asperitate cilicii, ac jejunio trium dierum in hebdomada non solùm per annum integrum, sed quousque vires sui corporis validæ perdurassent, edomare: quotidie flexis genibus recitare septem Psalmos pœnitentiales, nec non officium Defunctorum, nisi aliqua gravi occupatione, aut labore fuisset præpeditus: orationi assiduè pro suo posse incumbere, aliaque exercitia spiritualia, prout à suis Majoribus injuncta fuissent, adimplere.

Quæ opera, postquam ille aggressus fuit, me continuò trimestre aliquoties invisens, ac secretò suas operationes patefaciens, totus hilaris, ex talium operationum exercitio continuè minores sentire vexationes mihi asseruit; & quò magis se oratione, ac pœnitentia exercebat, eò ampliùs majorem in Deum pro sua liberatione concipere fiduciam; magis magisque dæmonis vires reprimere, ac tale super illum se accepisse dominium, ut ad præcepta illi facta in nomine Jesu, prout à me fuerat instructus, illicò ipse resiliret, desineretque eum totaliter divexare, asserebat. Tandem quinto mense, cùm ad patriam suam recedere vellet, mihi gratias referens: ferè omnes dæmoniacas vexationes esse extinctas, fassus est: Idcircò Deum benedicebat, ac glorificabat, quòd per hujusmodi tribulationem ad eum ire, ac se convertere compulisset. Ex quo videas, quomodo ab obsessis, ac maleficiatis, ægrotis, & in quacumque necessitate constitutis Deus est placandus oratione, ac jejunio, ut confidenter auxilium ejus implorantes, faciliùs quod petunt, valeant impetrare.

536 *Præfati Religiosi profectus.*

ARTICULUS II.

Ad proficiendum in bono.

QUòd si quis putet se maleficiis affici, aut quacumque alia tribulatione in venialium culparum ultionem, in quas quotidie infirmitas humana prolabitur, detineri existimet: aut in exercitium virtutum, ut his vexationibus ad certiora Christianæ perfectionis incrementa, quasi tot calcaribus provocetur, juxta monitum D. Chrysostomi dicentis hom. 41. in Act. Apost. *Datur talis potestas dæmonibus, ut meliores, & modestiores boni efficiantur; & ut pœnas peccatorum nostrorum hìc dantes puri ad Dei conspectum migremus*, ad jejunium confugiat: Hoc enim remedium valdè efficax est, & ad levium culparum veniam obtinendam, & ad carnalem sedandam concupiscentiam, & ad virtutes exercendas, & ad continuè in via Dei proficiendum. Hoc eruditissimè docet S. Leo Papa Serm. 2. de jejunio decimi mensis. *Quid enim*, ait, *potest efficaciùs esse jejunio, cujus observantia appropinquamus Deo, & resistentes diabolo, vitia blanda superamus? Semper enim virtutibus jejunium fuit. De abstinentia denique prodeunt castæ cogitationes, rationabiles voluntates, salubriora consilia: & per voluntarias afflictiones caro concupiscentiis moritur, virtutibus spiritus innovatur.* Unde qui jejunium frequentat, videtur inter Angelos esse numerandus, ut benè testatur D. Athanasius lib. de Virginitate, *Jejunium enim*, inquit, *Angelorum cibus est, & qui eo utitur, ordinis angelici est censendus.* Immò aliquod divinum assecutum censebis, si consideres Moysen, *qui dierum quadraginta jejunio*, ait Crysologus serm. 166. *ita humano defæcatus est, & exinanitus à corpore, ut totus divinitatis mutaretur in gloriam, & adhuc in nostri corporis obscura toto fulgeret lumine Deitatis: neque intueri eum mortalium visus posset, qui substantia Dei diù pastus tota mortalis cibi oblitus fuerat adjumenta.*

537 *Ieiunium efficax est ad leves culpas delendas, & in via Dei viriliter pregrediendum.*

Serm. primo Dom. Quadr.

§. I.

PRopterea obsessi, maleficiati, aut quacumque alia detenti tribulatione, qui pro levioribus suis culpis expiandis jejunium assumunt, non est, cur putent,

538 *Ieiunantes non debent à dæmo-*

ne vexari ob leves culpas purgandas.

tent, Deum velle eos pro peccatis suis purgandis dæmoniacis vexationibus, vel quibuscumque aliis punire afflictionibus. Qui enim talia putant, quodammodo Deo injuriam inferunt, quasi Deus velit eundem pro iisdem peccatis bis punire. Non enim Deus bis idipsum judicat. Unde Paulus 1. Cor.11. *Si nosmetipsos judicaremus*, nempè per jejunia, mortificationes, ac voluntarias afflictiones, nosmetipsos castigando, *non utique à Deo judicaremur*, ideft pro eisdem delictis iterùm puniremur.

539 *Obsessis alia media eligentibus ad progrediendum in schola perfectionis auferetur à Deo vexatio diabolica.*

Insuper si voluntariè per abstinentiam, nedum ab omni crimine; sed ab illicitis voluptatibus, quæ sensibus percipiuntur corporeis, per continuas afflictiones, disciplinas, mortificationes, ac jejunia in via Dei progredi contendimus; ac ad majora chtistianæ perfectionis incrementa ex nobis ipsis hisce mediis, quasi tot calcaribus provocamur, non est quòd credere debeamus, Dei voluntatem esse, nos diabolicis vexationibus cruciari, ut magis, ac magis in via Dei progrediamur. Non enim unicum est medium, quo in schola perfectionis nobis est proficiendum: *quia non una est semita, qua itur ad Olympum*, ut ait Paulus Sherlogus in Cant. Anteloqu. 12. sect. 2. Esto quòd à Deo permittantur maleficia, & obsessiones; ut homines & à vitiis purgentur, & in via perfectionis exerceantur, non tamen voluntatem Dei esse, ut purgentur, aut exerceantur per tale medium, nempè per vexationes diabolicas, est inferendum; sed potiùs ut ab hujusmodi diabolicis vexationibus excitentur, & ad eligenda media, quibus in exercitio virtutum magis proficere queant, provocentur.

540

Nam si obsessiones, ac vexationes occasionem in bono proficiendi iis, qui eas sustinent, præbere possunt: regulariter etiam multa bona impediunt; & ad multa mala inducunt. Nam videmus sæpiùs etiam in personis spiritualibus obsessis dæmones impedire, ne peccata Confessario in sacramentali confessione aperiant; ne misericordiæ opera exerceant; ne orationi vacent; nec alia hujusmodi, quæ honorem, ac gloriam Dei respiciunt, ac salutem animæ concernunt, valeant adimplere; sed ad quot mala inducunt? Nonnè sæpiùs ad blasphemias, ad præcipitia, ad submersiones, suffocationes, & alia mala eos tentant sibi inferenda? Nonnè perturbant domos, inquietant domesticos, & omnia pervertere conantur? Ad quid ergo homines eligere, aut sibi retinere tales vexationes volunt, ut in bono proficiant, si ad multa mala etiam culpæ inducere possunt? Hinc datur nobis locus quærendi.

QUÆSTIO UNICA.

An vexationes diabolicæ, quæ hominibus eveniunt tantùm ad probationem, & exercitium virtutis, proveniant à Deo volente, & jubente: vel tantùm permittente, & non impediente?

541 *Mala pœna, quæ tantùm sunt ad exercitium virtutis, sunt à Deo permittente, sed non jubente.*

Respondeo breviter cum Suarez *par.2. Summæ Theol. lib.8. de Angelis c.20. n.8.* quando pœna est tantùm ad probationem, & virtutis exercitium, non esse à Deo volente, & jubente; sed tantùm permittente, & non impediente: Ratio ea est: quia licèt hujusmodi pœna generalem statum naturæ lapsæ supponat; non tamen proprium reatum talium pænarum ex proprio, ac personali peccato contractum supponit: ut in afflictionibus Job videre licet; ideò talis pæna, cùm in se intrinsecè æquitatem justæ punitionis, ac vindicationis non habeat, non est dicenda fieri ex divina jussione, ac volitione; sed tantùm permissione. Tunc enim non se gerit Deus ut judex, sed ut Dominus, qui sine culpa potest malum permittere propter alias rationes suæ divinæ providentiæ. Quod testatur etiam D. Anselmus *lib.1. Cur Deus homo cap.7.*

542 *Quia sunt tentationes etiam*

Hoc magis ac magis probatur; quia hujusmodi vexationes diabolicæ sunt quædam tentationes etiam ad malum culpæ inducentes, ideò non possunt à Deo juben-

jubente provenire. Hoc docet Suarez loco cit. nu. 3. dicens *Ideò enim dæmon hoc modo nocet homini, ut illum ad impatientiam, desperationem, blasphemiam, vel aliud simile vitium inducat. Undè sicut eadem facultas est, qua intendit finem, & media ad illum eligit; ita sub potestate, vel licentia tentandi homines, comprehenditur sæpè licentia inferendi ei nocumenta, vel alias pœnas: sicut in Job manifestum est. Quapropter sicut facultas tentandi non est ex positiva Dei ordinatione; sed ex permissione: ita hæc potestas nocendi in ordine ad talem finem tantùm est ex permissione divina, supposita naturali potestate, quam dæmon ad nocendum habet: est enim in utraque licentia eadem ratio.*

ad malum culpæ inducentes, ideò non possunt à Deo iubente provenire.

§. I.

HInc colligitur, licèt valdè gratum Deo sacrificium sit, dum quis à dæmone actu vexatur, libenter pro Christo talia mala pati; nihilominus non esse credendum, Deum velle, eum diù in tali vexatione manere, nisi aliter per divinam constet revelationem; sed recurrendum esse ad voluntatem signi, quæ, Deum velle energumenos, si perfectè crediderint in nomine suo, à quacunque dæmoniaca vexatione liberare, docet; ut sæpiùs probatum est: Idcircò media ab eis eligenda esse, nempe jejunia, abstinentias, ac mortificationes, quibus, nedum levium culparum diluant pœnas, & majora christianæ perfectionis incrementa assequi possint; sed fidem perfectam, firmam fiduciam, ac inhæsitantem in Deum confidentiam, qua & à dæmoniacis vexationibus, & à quacumque angustia, ac tribulatione salubriter eripiantur, valeant impetrare.

543 *In cunctis vexationibus recurrendum est ad remedia, à Deo, & ab Ecclesia tradita.*

ARTICULUS III.

Ad seipsum sanandum, & roborandum.

PAradoxum fortè videbitur astruere velle, totum hominem sanari, ac roborari à jejunio, & corpus ab infirmitatibus, & animam à peccatis ejus virtute liberari; & tamen veritas certissima est. Propone tibi ob oculos unum ex iis, quibus ingluvies dominatur: quid tanta voracitate consequi putas, nisi crassum, & obesum corpus innumeris morbis devorandum enutrire, quibus vitam præscindit, & adducit mortem? ut monet Sapiens Ecclis. 37. *Propter crapulam multi obierunt.* Et Seneca ad Lucillum: *Multos morbos fercula multa ferunt.* Unde natum proverbium: *Plures occidit gula, quàm gladius.*

544 *Ingluvies morbos efficit.*

Animam verò quantis exponat ægritudinum periculis, quis poterit enunciare? cùm, dominante gulæ vitio, dum venter non restringitur, omnia introducantur, & virtutes obruantur; & dum corpus in refectionis delectatione resolvitur, cor ad delicias, & concupiscentias relaxetur: ut benè testatur S. Basilius Magnus *hom. 1. de jejunio*, ostendens gulam Israelem ad idololatriam deduxisse, & contaminasse: *Uno temporis momento*; inquit, *ob gulam populus ille per maxima prodigia Dei cultum edoctus, in Ægyptiacam idololatriam turpissimè devolutus est.* Quare epulonum deus venter est, templum coquina, altare mensa, ministri coqui, immolatæ pecudes coctæ carnes, fumus incensorum odor ciborum. Idcircò ipse gulosus cùm nimia mole saginam tendit, utràque morte jugulatur.

545 *Animam vitiis replet.*

§. I.

A Quibus malis jejuniis cultores liberantur. *Jejunium namque est sanitatis, mater*, ait Basilius hom. 1. de laudibus jejunii, *& corporalis infirmitatis levamen, & alimentum salutis*, ut subjungit Ambrosius lib. de Elia c. 8. *Morbos sanat, destillationes corporis exsiccat*, addit D. Athanasius Episc. lib. de Virginitate

546 *A morbis corporalibus ieiunantes liberantur.*

Quod ostendunt tot Patres Eremicolæ, qui annis saginati ferè simplici naturæ defectu vitam cum morte commutarunt: quia simplicissimo victu semel in die, & aliquando tardiùs reficiebantur.

Confirmant hoc Medici, qui ægrotis dietas, & rigidam abstinentiam præscribunt, ut evacuata morborum causa, remedia faciliùs, & efficaciùs operentur. Sic Hippocrates, ut refert D. Hieronymus *in Epistola ad Paulinum in Aphorismis* docet, crassa, & obesa corpora, quæ crescendi mensuram impleverunt, nisi citò ablatione sanguinis minuantur, in paralysim, & pessima morborum genera erumpere; & idcircò ablationem necessariam esse, ut rursum habeant, in quæ possint crescere, & augmentari. Non enim in uno statu corporum natura manere potest; sed aut crescere semper fas est, aut decrescere, nec aliàs vivere potest, nisi crescendi capax sit. Unde & Galenus in exhortatione medicinæ ait: *Quorum vita, & ars sagina est, eos nec vivere posse diù, nec sanos esse; animasque ita nimio sanguine, & adipibus quasi lucro involutas nihil tenue, nihil cæleste; sed semper de carnalibus eructare, & ventris ingluviem cogitare.*

§. II.

547

Ieiunium est pharmacum efficax in abolendo peccato. Hoc docent Patres.

Similiter jejunium est pharmacum efficax ad abolendum peccatum, ut illud vocat Basil. homil. 1. de jejunio. Nam *purgat mentem, sublevat sensum, carnem spiritui subiicit, concupiscentiæ nebulas disspergit, cor facit contritum, & humiliatum, libidinis ardores extinguit, peccatorum sordes purgat, sentinam vitiorum desiccat, mollit furorem, compescit iram, divitias superfluitatem judicat, superbiam spernit, humilitatem commendat*. Insuper homil. eadem ante medium. *Jejunium*, inquit, *legislatores sapientes facit: animæ optima custodia, corporis socius, securus, fortibus viris munimentum, & arma athletis, & certantibus exercitatio. Hoc prætereà tentationes propulsat, ad pietatem armat, cum sobrietate habitat, temperantiæ opifex est: in bellis fortitudinem affert, in pace quietem docet: Nazaræum sanctificat, sacerdotem perficit*. S. Athanasius *de Virginitate* ait: *Videsne, quid faciat jejunium?* & post illa verba supra relata, *morbos sanat, &c.* addit: *Pravas cogitationes expellit, mentem clariorem reddit, cor mundum efficit, corpus sanctificat, denique ad thronum Dei hominem sistit*. Tertullianus *lib. adversùs Psychicos cap. 4. Iejunium*, ait, *de Deo benè mereri naturæ mutationem*. S. Ephrem in oratione de pænitentia Ninivitarum vocat illud *Vehiculum ad cælum*; ut in Elia, & Moyse videtur. Ab eodem vocatur *Frænum Monachi, quod qui reiicit, equus insanus comperitur*. Denique S. Joannes Chrysostomus homil. 2. in Genesim, *Tamquam pedagogus*, ait, *totum hominem componit*, ut non solùm perfectam virtutem; sed cæterarum virtutum fundamentum esse, & sanctificationem, asserat Hieronymus ad Demetriadem. Quare languens animus ita ab illo sanatur, & roboratur, ut tanquam alter Elias per quadraginta dierum spatia christianæ perfectionis, & viam Domini decurrere possit, & ad cælestis Horeb verticem pervenire; apertè hoc docente, ac concludente S. Leone Papa *Serm. 2. de jejunio septimi mensis*. *Præfinivit*, ait, *nobis Ecclesia per temporum decursus quosdam jejuniorum dies, in quibus castigatione corporum virtus roboraretur animorum.*

§. III.

548

Ieiunium colendum ab obsessis. Maxime à Vexatis, ab incubis, vel succubis.

Cum ergo tam potens jejunium sit in utriusque hominis sanando infirmitates corporales nempe, ac spirituales, ipsumque exteriùs, & interiùs roborando, diligenter, & exactè ab iis colendum est, qui maleficiis, ac diabolicis vexationibus infestantur, maximè ab obsessis viris, ac mulieribus, qui à dæmonibus succubis, vel incubis divexantur: Hi namque, cùm ex frequentatis actibus se carnaliter cùm dæmone commiscendi, spiritui diabolico subjacendi habitum fecerint,

terint, cui, si non explicitum, saltem implicitum præstare solent consensum, ita infirmati sunt mente, & corpore, ut vix actus fidei, ac confidentiæ, se umquam à dæmoniaca fore potestate eripiendos elicere valeant; & isti difficillimè ab hujusmodi vexatione liberari queunt; nam mens eorum, quæ pro statu isto cùm phantasia, & imaginativa quandam in operando habet colligationem, propter continuas carnalium objectorum species, quæ imaginationi, ac phantasiæ eorum à dæmone præsentantur, ad cogitandum de hujusmodi objectis sibi oblatis adducitur, ac consequenter nedum appetitus sensitivus adhæret; sed & voluntas ipsa non tantùm implicitum, sed sæpè etiam explicitum illis præbet consensum. Corpus verò ex continua carnali cum dæmone commixtione continuè humoribus alteratur carnalibus, & igne venereo aduritur; ita ut loca ex professo quærant solitaria, ut commodiùs, & delectabiliùs carni, ac sensui juxta dæmoniacas sollicitationes valeant correspondere.

§. IV.

549 *Exemplum relatum ab Auctore.*

HOc practicè cuidam evenire comperi anno à Christi natali 1643. Cùm à meis Superioribus missus ad quoddam Castrum pro quadam Adolescentula viginti annos nata à dæmone incubo vexata liberanda accessissem: illùc profectus una cum præfatæ Juvenculæ Confessario domum ipsius petii: Vix nobis domum ingredientibus, dæmon, qui tunc illam comprimere cæperat; statim ab incæpto opere cessavit. Quam ego allocutus, ipsa omnia nefaria opera, quæ in corpore suo dæmon præstare consueverat, distinctè mihi enarravit. Ex cujus verbis eam saltem implicitum dæmoni pręstasse consensum, quamvis negaret, faciliter comperi. Nam cùm dæmonem sentiebat sibi venereas partes dilatare, ac pruritum excitare vehementem, non ad orationem confugiebat, ut divinum imploraret auxilium: non Sanctissima nomina Jesu, & Mariæ invocabat: non Angelum suæ pudicitiæ custodem, ut eam à spiritu nequam custodiret, exorabat; sed statim sola ad cubiculum se recipiens super lectulum suum decumbebat, ut sic commodiùs, ac delectabilius ab incubo comprimi valeret. Idcircò cùm ad actus fidei firmæ, ac confidentiæ inhæsitantis in Deum pro sua liberatione eliciendos eam excitarem, arida, ac sine ulla animi devotione, ac cordis compunctione persistebat; ac continuè quandam in corde sentiebat repugnantiam sibi dictantem, quòd à dæmoniaca vexatione non foret liberanda. Quare eam dimittens, nonnulla ejus Confessario, ac ipsius parentibus de pænitentiis afflictivis, aliisque exercitiis ab ea adimplendis tradidi monimenta; præcipuè ut jejuniis, & abstinentiis corpus suum domaret, aliaque observaret, de quibus infrà *num. 722. & sequentibus*.

§. V.

550 *Ieiunium optimum est remedium ad dæmonem superandum.*

NEc immeritò; *Jejunia namque*, ait S. Leo Serm. 5. de jejunio septimi mensis, *nos contra peccata faciunt fortiores, concupiscentias vincunt, tentationes repellunt, superbiam inclinant, iram mitigant, & omnes bonæ voluntatis affectus ad maturitatem totius virtutis enutriunt*. Hoc pharmaco etiam D. Paulum contra tentationes carnales usum fuisse, commemorat Cassianus lib. 5. c. 18. *Pugnat*, inquit, *in jejuniis, & afflictione carnali, non quasi aerem verberans, idest continentiæ ictus porrigens, per quos non aerem vacuum; sed illos spiritus, qui in eo versantur, castigatione sui corporis verberabat. Et quia hæc certaminum genera superarat, & ditatus multarum coronarum stipendiis incedebat, non immeritò robustiorum incipit hostium subire luctamina, dicens: Jam non est nobis colluctatio adversùs carnem, & sanguinem; sed adversùs principes, & potestates.* Quæ verba explicans Marcellinus de Pise Matisconensis Dominica 2. post Epiphaniam

phaniam loquens in persona ipsius Apostoli: *Ego tyrocinium*, ait, *belli spiritualis feci congrediens cum carne mea superata jejuniis certamine singulari. Corpore prostrato me majora manent prælia. Hoc igitur est oratum, scilicet, Christum parciore victu suos initiare athletas, ut eos ad potiores agones faciat aptiores. Tantum enim concupiscentiæ minuitur impetus, quantum lautioris cibi corpori subtrahitur.* Eò spectat effatum istud Cassiani *lib.5.c.10. Numquam poterit ardentis concupiscentiæ stimulos inhibere, quisquis desideria gulæ nequiverit refrænare. Interioris hominis castitas hujus consummatione discernitur.*

551 Quare qui ab hujusmodi dæmonibus succubis, vel incubis divexantur, jejuniis potissimùm, & abstinentiis vacare debent; ut spiritus illos luxuriæ castigatione sui corporis coercere valeant: sicut quicumque alii obsessi, ut per hujusmodi abstinentias toto homine sanato, ac roborato, magis magisque disponanrur ad actus fidei ferventis, ac confidentiæ firmæ, & inhæsitantis in Deum eliciendos, quibus à dæmoniacis vexationibus, necnon à quacumque alia tribulatione facillimè liberari queant.

ARTICULUS IV.

Ad hostes visibiles, & invisibiles expellendos, & profligandos.

552 *Hostes visibiles ieiunio superantur. A Iudæis.*

HOstes externos, & visibiles jejunio facilè superari, omnes Scripturæ sacræ contestantur, & probant exempla Judæorum. Cujus rationem reddit eleganter S. Leo Papa *Serm.1. de Quadrages. Hebræorum. Populus*, inquit, *& omnes Israeliticæ Tribus cùm propter peccatorum suorum offensiones gravi alienigenarum dominatione premerentur, ut superare suos hostes possent, vires animi, & corporis indicto sibi reparavere jejunio. Intellexerant enim duram, & miseram illam subjectionem neglectu se mandatorum Dei, & morum corruptione meruisse, frustraque se armis certare, nisi priùs vitiis repugnassent. Abstinentes ergo à cibo, & potu severæ sibi castigationis adhibuere censuram; & ut hostes suos vincerent, gulæ illecebram in seipsis ante vicerunt.* Hæc Leo.

553 *A Iudith.*

Sic femina illa famosissima *Judith*, inquit Ambrosius *lib.* de Elia, & jejunio *c. 9. jejunans omnibus diebus viduitatis suæ præter festorum dierum solemnitates: His armis munita processit, & omnem Assyriorum circumvenit exercitum. Sobrii vigore consilii abstulit Holofernis caput, servavit pudicitiam, victoriam reportavit. Ita unius mulieris jejunium innumeros stravit exercitus Assyriorum.*

554 *A Esther.*

Esther quoque pulchrior facta est jejunio, Idem prosequitur; *Dominus .n. gratiam sobriæ mentis augebat. Omne genus suum, idest totum populum Judæorum à persecutionis acerbitate liberavit, ita ut Regem sibi faceret esse subjectum.* Quomodo autem ab hostibus, & eorum persecutione per jejunium liberata fuisset, rationem reddit Drexelius *de Conformat. volunt. lib.5. c.4. §.3. Triduo*, ait, *sic exacto*, (scilicet inter preces, & jejunia) *Regina fiduciam in Deum amplissimam concipiens, ingressa est ad Regem pro sua gente deprecatura. Ex voto cesserunt omnia.*

§. I.

555 *Dæmones præcipuè ieiunio superantur. Testantur Patres.*

NEc solùm hostes visibiles, sed invisibiles, dæmones scilicet potissimùm jejunio superantur. Hæc una omnium Sanctorum Patrum vox est. D. Basil. *homil. de jejunio: Dominus noster*, inquit, *non priùs in carne, quam pro nobis assumpserat, diaboli insultus excepit, quàm eam jejunio convenisset*; ostendens; Christum his armis usum fuisse ad dæmones effugandos. Unde eodem loco ait: *Est quidem omni tempore jejunium utile: neque dæmonum insultus jejunantem impetere audet. Jejunium enim contra exercitum dæmonum dat arma.* D. Chrysostomus *tom. 5. Serm. 2. de jejunio: Adversùs dæmonum naturam*, inquit, *constitutum*

tum est jejunium. Et *homil.* 1. *in Genesim*: *Jejunium*, ait, *arma ministrat contra diabolum*. D. Ambrosius *Serm.* 25. *in Quadrag. Castra sunt*, ait, *nostra jejunia, quę nos à diaboli oppugnatione defendunt*. Et paulò infrà: *Murus quidem est Christiano jejunium, inexpugnabilis diabolo, intransgressibilis inimico. Diabolus enim terretur pallore jejunii, debilitatur inedia, infirmitate prosternitur*. Et *lib.* 6. *Hexameron c.* 4. *Nullum*, inquit, *remedium majus contra inimicum serpentem poteris invenire, quàm jejunium*. Cassiodorus super *Psalm.* 50. *Hostis insidiæ non videntur; & adversarius nec labore deficit, nec victus aliquando discedit; attamen illud feliciter confisimus, si jejunii clypeo munimur*. Tertullianus apertissimè hoc fatetur *lib. adversùs Psychicos cap.* 6. *Jejunium*, inquit, *scutum nostrum est ad retorquenda jacula diaboli*. Origenes idipsum docet *homil.* 4. *in diversf.* in Matth. *Cùm jejunatis*, inquit, *dæmones vincitis, omnemque illius classem malignam retrorsum agitis, mala desideria effugatis*. Et D. Hieronymus *lib.* 2. *contra* Jovin: *Pulchra*, ait, *res est jejunium, quod dæmones terret.*

Quare S. Antonius ille veteranus dux suis commilitionibus sæpiùs hoc inculcabat dicens: *Mihi credite, pertimescit Sathanas piorum vigilias, orationes, jejunia; & iis debilitatus aufugit*. Quod docuit etiam S. Maximus *homil.* 4. *de jejunio*: *Jejunemus*, inquit, *fratres, & hostes nostros in fugam convertemus*.

§. II.

557 *Docet Veritas increata.*

Hinc verissimum est Christi dictum Matthæi 17. dicentis: *Hoc genus dæmoniorum non eiicitur, nisi per orationem, & jejunium*. Ubi Hieronymus *lib.* 1. *contra* Jovinian. *Acriora*, inquit, *dæmonia docuit Dominus nonnisi oratione, & jejunio posse superari*. Quam veritatem nos admonet Augustinus *Serm.* 65. *de tempore*. *Videte*, inquit, *charissimi, quanta sit jejunii virtus, ut id facere jejunium valeat, quod Apostoli nequiverunt*. Inde pulcherrimè, atque validissimè ratiocinatus Ambrosius *Ser.* 25. *Videte ergo*, ait, *quæ sit jejunii vis, quantam homini suo præest gratiam, quod tantam præstat alteri medicinam: videte, quomodo proprium sanctificet hominem, quod ita purificat alienum. Mirum, ter mirum: alter jejunat, & alteri prodest jejunantis abstinentia, iste pharmacum sumit, & ille vi pharmaci curatur*. Quod etiam D. Leo Pontifex admiratus: *Tam grata est*, inquit, *Deo, quàm terribilis diabolo jejunantis oratio*.

558 *Ieiunium ab Obsessis frequentandum.*

Quòd *si ea est virtus jejunii, ut qui illo munitur, in sessorem dæmonem ex alieno pellat corpore, quantò magis*, (ait Drexelius Nicetæ lib. 2. cap. 7.) *poterit impugnatorem è suo? Alieni vim jejunii in eo, quem jam occupat, non sustinet cacodæmon, & quomodo sustinebit proprii in eo, quem tantùm impugnat?* Quare D. Athanasius lib. de Virginitate concludit dicens: *Quisquis igitur ab immundo spiritu vexatur, si hoc animadvertat, & hoc pharmaco utatur*, jejunio, inquam, *statim spiritus malus oppressus abscedet, vim jejunii metuens*. Quod & ab Exorcista, & ab obsesso servandum esse, affirmat etiam Theophilatus in c. 17. Matthæi, *Oportet*, ait, *jejunare eum, qui curat, & eum, qui curari debet*. Cui jejunio si accedat oratio, habebunt dispositionem in Theoria Christi, & Practica Joannis requisitam; ut sic per fidem firmam, ac confidentiam inhæsitantem in Deum post diabolicas obsessiones, vexationes, & maleficas infestationes, vi ecclesiasticæ potestatis per remedia spiritualia optatam valeant consequi sanitatem.

Finis Secundæ Partis.

MANUALIS EXORCISTARUM, AC PAROCHORUM,

PARS TERTIA.

DE REMEDIIS.

559 *Deus remedia spiritualia instituit sanãdis hominibus.*

SI contraria contrariis curantur, ut monet tritum communi sermone proverbium, & probat disciplina Medicorum, quibus medicaminibus, putas, obsessiones, maleficia, & id generis mala dæmoniorum cacozelo in orbem invecta possint licitè curari, nisi ab iis, quæ ordinatione divina instituta sunt, & tanquam divina virtute præstantia ægrotis ministrantur? Siquidem mirandum divinæ bonitatis exemplum in hoc elucet, quòd tantis sine numero morborum generibus, quibus homines agitantur, convenientia opposuit medicamenta, vel ut futura impediantur; vel ut præsentia mala removeantur. Et alia curandis corporibus, alia sanandis mentibus ordinata. Prima à rebus corporeis desumuntur, atque actione naturali eis rebus insitæ, ex quibus componuntur, infirmis corporibus sanitatem adducunt. Secunda sumuntur à rebus spiritualibus, atque actione divina languentibus animabus medelam afferunt; Et ista in obsessionibus, ac vexationibus diabolicis destruendis Exorcista adhibere debet: Quæ sunt aut Generalia, de quibus agitur in 1. & 2. capite: aut Specialia, de quibus infra *cap.* 3. *&* 4. pertractatur.

orum.

Alia Generalia. Specialia.

560 *Remedia generalia sunt Sacramenta, & Sacramentalia*

Generalia remedia voco ea, quæ non solùm maleficiis, sed etiam omnibus spiritualibus infirmitatibus curandis prosunt: ut sunt Sacramenta, & Sacramentalia, quibus sanguis Christi applicatur. Nam pretiosum illum sanguinem generale, & efficax pharmacum mali, & *panaceam celeberrimam* verè dices, cujus succus potiori jure *opopanax* à sanandis omnibus morbis nuncupatur, quàm ille, quem tantis encomiis profana celebravit Antiquitas: quia ejus virtus non solùm in animas, sed etiam in corpora infunditur, ut utraque sanitas ægro restituatur. Quare oleum, & vinum pientissimus Samaritanus eum appellat, à magno, qui de cælo venit Medico infusum in languentis hominis vulnera, qui in dæmoniacos latrones inciderat, Lucæ 10. Quo etiam Ecclesiastici Ministri dæmonibus expellendis, solvendisque maleficiis uti debent, illum tum per Sacramenta; tum per Sacramentalia applicando.

Cap. I.

De Remediis generalibus Sacramentorum.

561 *Virtus Sacramentorum magna.*

VIrtutem Sacramentorum esse divinam, admirabiles ejus testantur effectus, qui ad omnia mala propulsanda, & bona conferenda mortalibus extenduntur. De quibus latissimè Theologi omnes pertractant *in* 4. *Sentent.* Quare sunt generalia pharmaca omnibus infirmitatibus sanandis idonea; ideòque ad pellendos dæmones, & solvenda maleficia virtute divina pollentia, prout proximè dispo-

nunt

nunt ad fidei, ac confidentiæ in Deum actus eliciendos, quibus & dæmones expelluntur, & maleficia deſtruuntur. Quæ ſeptem ſtellis in dextera ſimilis filio hominis reſidentibus deſignantur. Unde ab Exorciſtis, ac Parochis in manu teneri, & ab illis applicari debent iis, qui à dæmonibus divexantur: ut totidem articulis declarabitur.

ARTICULUS I.

De Baptiſmo.

562 *Baptiſmi virtus contra dæmones.*

PRima ſtella aptiſſimè Baptiſmum Sacramentorum primum repræſentat, qui confertur in aquis, ut homines hinc originalis peccati infirmitate languentes ſanentur: illinc, ut dæmones, quorum ſubduntur tyrannidi, propellantur, juxta verbum Davidicum Pſal. 73. *Contribulaſti capita draconum in aquis*. Unde potiſſimùm remedium eſt contra dæmones, & dæmoniacas operationes iis, qui nondum ſalvi facti ſunt per lavacrum illud regenerationis, & renovationis.

Exemplis comprobatur.

Experientia ipſa teſtatur quàmpluribus exemplis antiquioribus, & recentioribus, quorum hic tria tantùm commemorabo.

563

In Bungo anno 1596. aderat gentilis fæmina à dæmone obſeſſa, cui indicatum eſt, ſe à dæmone liberari non poſſe, niſi fieret chriſtiana. Cùm illa annueret, & jam ſe ad Baptiſmum præpararet, nocte ſequenti dæmon ei, ne chriſtiana fieret, diſſuaſit dicens: *Hactenus tanta familiaritate tanto tempore mihi es conjuncta, & nunc me deſeris? non abibis profectò inulta*. Dormienti itaque, nec ſentienti capillos, uno tantùm capillorum flocco relicto, abſcidit. Illa verò cùm ſummo mane ſibi ademptos capillos deprehenderet, & arundini lecto oppoſitæ implexos, calcar ea fraude ſibi additum putavit, ut citiùs ad Baptiſmi antidotum advolaret. Quod & factum eſt; atque eo ſuſcepto manſit ab omnibus dæmonis moleſtiis immunis: Ita refert P. Ludovicus Frois *in lit. Japon. illius anni*, relatus à Delrio *l. 6. Diſqu. Magic. cap. 2. q. 3. ſect. 3*. Ex eodem ſunt ſequentia.

564 *Juvenis gentilis, Sacramento Baptiſmi ſuſcepto, liberatur à dæmone.*

In Ciazzurana Inſula Gentili adoleſcentulo octodecim annorum ſe crebrò viſendum offerebat canis ingens, horribilis, & rufus, qui eum alloquebatur, & per montes in loca abditiſſima deducebat, eum ibi biduo, vel triduo detinens, atque ad ſe manibus ſublatis adorandum, aliaque ſcriptione indigna faciendum impellens. Adoleſcens miſer videns ſe tantas moleſtias à capitali humani generis hoſte perpeti, tandem ad Eccleſiam fugam arripuit, ubi Doctrinam Chriſtianam audiens didicit, ac per Baptiſmi Sacramentum ſe Chriſti militiæ adſcripſit, cui impoſterum tartareus ille canis inſidias tendere non eſt auſus.

565

Bungi circa annum 1549. quidam homo ancillam habebat dæmoni familiarem; nam dæmon ad eam accedens vulpis figura ſingulis noctibus domo educebat. Verùm per Baptiſmum ſuſcepta fide ab hoc ſpectro liberata eſt: Ita literæ Japonicæ illius temporis. Alia plura refert Delrius *loco citato*, ad quem remitto Lectorem.

§. I.

566 *Hoc oſtendit ritus obſervatus in collatione hujus Sacramenti.*

HAnc veritatem comprobat ritus in hujus Sacramenti collatione obſervatus, quo dæmon primò exorciſmis cohibetur, *ne impediat proceſſum ad Baptiſmum*, ait Alexander Alenſ par. 4. q. 10. *& ne noceat baptizando, in quem habebat poteſtatem*. Quod antea docuerat Auguſtinus de Symbolo, ut habetur de Conſecrat. diſt. 4. *Sicut noſtis*, ait, *Fratres chariſſimi, parvuli exſufflantur, & exorcizantur, ut tollatur ab eis poteſtas inimica diaboli, qui decepit hominem, ut poſſideret homines. Non ergo creatura in infantibus exorcizatur, aut exſufflatur; ſed ille,*

 ſub

sub quo sunt, qui sub peccato nascuntur. Quamobrem si quis ex parvulis, aut etiam adultis probabiliter non baptizatus existimaretur, & aliquo esset maleficio affectus; vel à dæmone ipso agitaretur, nullo efficaciori remedio sanari posset, quàm lavacro Baptismatis, in quo dæmon cum suo exercitu ratione fidei, quæ in ipso infunditur, ac suscipitur, quasi alter Pharao suffocatur.

ARTICULUS II.

De Confirmatione.

567 *Confirmatio hominem corroborat contra dæmonem.*

SEcunda stella Confirmationis Sacramentum denotat, per quod unctio interna confertur, dum externa per sanctificationem Chrismatis fit in fidelium fronte; ut intùs, & extrà quasi spirituales athletæ delibuti securiùs ad bella contrà diabolicas potestates incedant, quæ illos interiùs, exteriùsque aggrediuntur.

568 *Exemplo comprobatur.*

Quare hujus virtute Sacramenti fideles corroborari debent contra infernalem hostem, sive interiùs pugnet per tentationes, & suggestiones varias: sive exteriùs per obsessiones, possessiones, maleficia vexet, & infirmitates. Nam ad hæc propulsanda efficaciter in corporibus, & mentibus operari docet experientia, & luculento exemplo ostendit Thomas Cantipratensis *lib. 2. Apum cap. 57. par. 33.* sequentibus verbis.

Venerabilis Bonifacius quondam Laudanensis Episcopus, me audiente, eventum sequens recitavit. Aderat in quadam Villa cæcus, qui totius villæ vaccas ad pastum deducebat, repellebat à frugibus, & ad certa loca pascuis uberiora provocabat. Et quod majoris prodigii est, colores, & statum singularum vaccarum specialiter discernebat, ut ver. gr. si vaccam coloris rubei, vel nigri, aut albi ab eo petivisses, sine difficultate vaccam talem tibi apprehensam in cornibus obtulisset. Ad quem locum cùm quidam Episcopus advenisset, & de caco talia audisset, ac experientia ita esse didicisset; quæsivit ab eo, an Confirmationis Sacramentum ab Episcopo suscepisset. At ille: Non, inquit: & statim Episcopus cæcum hoc Sacramento munivit, & mox ab eo vaccarum discretio est ablata: quoniam dæmonis operatione, & ministerio hoc operabatur.

§. I.

569 *Hoc Sacramento muniri debent pueri, ac puellæ maleficio affecti.*

QUare cùm coràm Exorcistis, ac Parochis præsentantur obsessi, vel maleficiati, & maximè pueri, vel puellæ, qui vel syncoparum accidentia statutis diebus, vel horis advenientia patiuntur: vel tremorem in membris, & præcipuè causatum in capite ex præsentia spiritualium rerum, vel personarum: vel noctu voces, seu vociferationes insolitas clamorosas emittunt: vel alia hujusmodi patiuntur accidentia, de quibus supra, ubi *de Signis*, diligentissimè est observandum, ac investigandum, an salutari Confirmationis Charismate sint delibuti. Quòd si hujusmodi firmissio clypeo muniti non sint, ad Episcopum ducantur, ut hoc Sacramento roborentur; & sic faciliùs omnia sathanica machinamenta destruentur.

ARTICULUS III.

De Pænitentia.

570 *Virtus Sacramenti Pænitentiæ contra dæmones.*

TErtia stella Pœnitentię Sacramentum denotat, cujus virtute quantum infernales hostes terreantur, quis valeat enunciare? Si enim per peccatum latent in anima, per Pœnitentiæ Sacramentum exire compelluntur; ut sæpè signo externo indicatum est, cùm visi sint bufones, vermes, serpentes, & id generis animalia ex ore pænitentis prosilire. Si verò obsessionibus, ac maleficiis homines vexant

vexant in corpore, sæpiùs sedes mutare, & à vexatione cessare coguntur, cùm vexati per Confessionem vitam mutare incipiunt; ut innumeris constat exemplis, quorum aliqua hic subiiciam.

571 *Exemplis comprobatur.*

Hector Boethus *lib.8.rerum Scoticarum*, refert, anno christianæ salutis 1486. navigantibus è Phortea æstuario in Flandriam negotiationis causa, tantam subortam esse ventorum vim, ut velis, malo, armamentisque ruptis, navique fædè inter tumentes undas jactata, certissimam mortem cuncti expectarent. Naviculariius tantam, tamque insolitam aeris inclementiam eo temporis demiratus (suberat enim solstitium æstivum) cùm id non siderum, sed malorum dæmonum, qui hominibus semper sunt infesti, insidiis magnis tribueret; clamoribus mulieris ex imo navis vox reddita est se miserè incusantis, se incubo dęmoni sub humana effigie, cum quo multis ante actis annis habuerat consuetudinem, jam tunc fuisse commixtam, & ab eo subactam: mari ergo se tradendam exhibuit, ut ipsa pereunte, quæ tanti mali imminentis causam præstitisset, cęteri Dei benignitate incolumes permanerent. Accedens ad lacrymantem fęminam (jubente ita naviculario)

572

Sacerdos, ejus, atq; cęterorum saluti consulendi causa, crimen jam palàm fatentem, horrentemq; tam dirum scelus, vehementer ex imo pectore suspiria trahentem, pęnitentemq; piè est hortatus, ne sibi deesset; sed in Deo suam fiduciam collocaret; Tanta enim est miserentis Dei clementia erga mortales, ut alios peccatores etiam in profundum malorum lapsos resipiscentes nonnunquam ad majorem longè, quàm unquam ante habuerint, gratiam admittat. Media pii Sacerdotis hortatione, cum multis suspiriis mulier admissum facinus deploraret, à cunctis visa est atra nubes è navis sentina prosiliisse, ingentiq; sono, flamma, fumo, atq; fętore sese dejecisse in mare, ac ex tunc serena cęli facies visa est, & tranquillitas in mari est oborta.

573

Joannes Diaconus tria narrat exempla eorum, qui à dæmone possessi mox ut peccatum B. Gregorio sunt confessi, se peccati pęna liberatos sensere. Et eorum quidem unum, cùm octies negasset, octies sic à dæmone renovata vexatione fatigatum, nona demum vice, qua furtum est fassus, percepta pęnitentia penitus fuisse redditum immunem. Plura alia & vetera, & recentiora refert Delrius *lib.6. Disquis.Magic.c.2.q.3.sect.3.* sed his omissis inter plura ab experientia mihi suppeditata unicum hic subiiciam.

574 *Exemplum ab Auctore relatum.*

Anno reparatæ salutis 1649. in quodam Territorii Tarvisini Oppido ad me accessit quidam homo annos natus 45. duplici maleficio amoris nempè, & odii affectus. Amoris erga mulierem meretricem, quam carnaliter ferè quotidie (etsi intrinsecùs hoc sibi displiceret) cognoscebat, à cujus mulieris matre, quæ vulgò saga putabatur, per indicia ferè evidentia ita se malè affectum, arbitrabatur. E converso odii erga propriam uxorem, quam ita ægrè ferebat, ut unà cum illa familiariter conversari nequiret; quam tamen antea unicè diligebat: continuèq; veluti quendam bolum, à quo valdè affligtabatur, in stomacho sentiebat. His omnibus ab ipso mihi enarratis, illi jussi, ut statim ad Confessarium accederet, adulterium, ac cętera peccata sua ex pręcordiis detestando integrè, fideliter, & humiliter confiteretur; Quo peracto iterùm eo ad me accedente, ac coram me genuflexo denuò peccatum adulterii cùm reliquis ore, & corde detestante, ac protestante, se imposterum (Deo adjuvante) non aliam, quàm propriam uxorem cogniturum, ipsamque (ut decet virum christianum) unicè dilecturum, dæmoni à me præcepto facto, ut ab eo recederet, statim bolus ille à stomacho abscessit, ac perfectæ sanitati restitutus est: cæpitque unicè propriam diligere uxorem, ac męcham prorsùs abhorrere. Quod utique evenisse credendum est: quia priùs per confessionem delicta expiaverat perpetrata.

575 *Suadendum obsessis, ut per Sacramentum pœnitentiæ peccata sua expurgent.*

Quare Exorcistis, ac Parochis hoc maximè est attendendum, ut cùm sibi obsessi, aut maleficiati adulti præsentantur, illis in primis suadeant, omnia peccata sua nedum ex totis pręcordiis detestari; sed etiam ea fideliter, & humiliter in Confessione sacramentali Sacerdoti idoneo aperire; ac pęnitentias sibi ab eo imposi-

positas adimplere: cùm hoc Sacramentum in adultis maximè sit dispositio ad perfectam à Deo fidem, ac inhæsitantem confidentiam, qua infallibiliter à quacumque dæmonis vexatione liberari valeant (quando hujusmodi liberatio animæ suæ saluti est profutura) faciliter impetrandum.

ARTICULUS IV.

De Eucharistia.

576 *Virtus Eucharistiæ contra dæmones.*

QUarta stella Eucharistiæ Sacramentum designat, cujus efficacia contra dæmones, ac dæmoniacas operationes maximè valet; omnia enim tenebrarum opera hoc Sacramentum veluti solaribus gratiarum radiis tanquam spiculis percussa dissipat in momento. Unde S. Jo. Chrysost. *homil. 61. ad Populum Antiochenum* dixit: *Tanquam leones ignem spirantes ab illa mensa recedamus facti diabolo terribiles.*

577 *Exemplis comprobatur.*

Hoc antiqui quoque Patres unanimiter contestantur. Cassianus de quodam à dæmone nocturnis illusionibus graviter infestato meminit, qui cùm seniorum consilio hujus salutaris remedii medicina usus fuisset, ita omnis diabolicæ tentationis scena detecta est, ut mox Dominici corporis virtute protegente, illa præteritæ illusionis consuetudo cessaret.

578

B. Prosper narrat, suis temporibus Carthagine hoc portentum diabolicum evenisse. Quædam juvencula natione Araba ancillæ Dei habitum gestans, cùm se in balneo lavans quoddam Veneris simulacrum impudicè aspiceret, seipsam ei consimilans in dæmonis domicilium consecravit: statimque ille leo, qui rugiens circuit, quem quærebat, adinvenit. Meatus igitur gutturis ejus occupans, nullum cibum, nullum potum traiicere septuaginta fermè diebus, totidemque noctibus diabolus ei permittebat. Hinc parentes puellæ hujusmodi portentum ulteriùs tolerare nolentes, simul cum filia ad Sacerdotem accesserunt, quæ acta erant fideliter explicantes. Hoc tantùm puella fatebatur, avem quandam media nocte apparere, quæ sibi in os nescio quid infundebat. Stupor tunc inerat cunctis, puellam nullis indiciis diuturni jejunii fœdatam, nullo pallore, seu tabe, vel debilitate confectam; sed potiùs robustam intueri.

579

Cùmque incredibilia viderentur, habito consilio, in Monasterio puellarum in quo reliquiæ S. Stephani colebantur, Sacerdos puellam Præposito commendavit. Illic primò tantùm diem apparuisse illam avem asseruit, seque increpasse, quòd neque fame, neq; siti compulsa illum appeteret locum, quo sibi accedere non liceret. Per duas sanè hebdomadas nihil cibi, vel potus sumens in Monasterio mansit, ubi accidit, ut cùm quintusdecimus Dominicus illucesceret dies, ascendente nobiscum Sacerdote, ut matutinum illic sacrificium solitò offerret: puellam Præpositus ad altare perduxit eo incessu, & habitu, quo solent rubore perfusè ex epulis, poculisque mulieres advenire. Sed statim ac se illa ante altare prostravit, sui fletus clamore cunctis astantibus gemitus, lacrymasque induxit, quibus tantum malum auferendum (erat enim jam indecens murmur in populo) plebs Dominum exorabat. Peracto itaque sacrificio, cùm eadem inter cæteras brevem particulam corporis Domini tinctam à Sacerdote perciperet, semihora mandens traiicere non valuit, nondum illo fugato, de quo dicit Apostolus: *Quæ consonantia Christi ad Belial?* Et iterùm: *Non potestis calicem Domini bibere, & calicem dæmoniorum: non potestis mensæ Domini participes esse, & mensæ dæmoniorum.* Manu igitur faciem ejus sustentante Sacerdote, ne Sanctum proiiceret, à quodam Diacono suggestum est, ut calicem salutarem gutturi ejus Sacerdos applicaret. Quod ut factum est, statim ac locum illum, quem diabolus obsederat, Salvatoris imperio reliquit, Sacramentum, quod ore gestabat, cum laude Redemptoris transglutisse puella clamavit. Hinc lætitia, hinc voces in gloriam Dei,

2. Cor. 6.

1. Cor. 10.

Dei, quòd post octoginta & duos dies, diabolo expulso, puella de potestate fuerit eruta inimici. Hactenus B. Prosper.

580 Eodem modo Mediolani D. Bernardus in Ecclesia S. Ambrosii aliam personam, super caput ejus posita Eucharistia, ab eodem humani generis hoste liberavit: ut refert Guilhelmus Abb. *l. 2. in vita D. Bernardi c. 3.* Alia plura exempla de hac re referunt Joan. Molinet. *in Chronicis Belgicis*, Bernardus Luxemburgicus *in Catalogo Heret. lit. G.* Cæsarius Cistercienfis *l. 9. Mirac. c. 12.* Picus Mirandulanus *l. de Strigib. & alii* relati à Delrio *lib. 6. Disquisit. Magic. c. 2. q. 3. sect. 3.*

§. I.

581 *Hac muniendi sunt obsessi, ac maleficio affecti adulti.* Quare his paucis sufficiat, indicasse, ut qui diabolica operatione vexantur, ad illam mensam accedant, quam Davide teste Psal. 22. paravit Dominus in conspectu nostro adversùs omnes, qui tribulant nos, ac conturbant, ut panem illum Sanctissimum dignè sumentes sentiant illum quasi subcinericium Gedeonis panem in gladium converti, volvi intus, & extra sumentem descendere in castra spiritualium Madianitarum, & tabernacula eorum percutere, subvertere opera eorum malefica, ac penitùs in nihilum redigere. Hac de re Abbas Serenus apud Cassianum *Collat. 7. c. 30.* loquens de Arreptitiis ait: *Communionem eis sacrosanctam à senioribus nostris nunquam meminimus interdictum: quinimmò, si possibile esset, etiam quotidie eis impertire eam debere, censebant. Quæ ab homine percepta, eum, qui in membris ejus insidet, spiritum, seu in ejus corpore latitare cognoscitur, velut quoddam exurens fugat incendium.* *Docent Patres.* Quod insinuatur etiam in canone 1. Concilii Arausicani, in quo dicitur: *Energumeni jam baptizati, si de purgatione sua curent, & se sollicitudini Clericorum tradant, monitisque obtemperent, omnimodè communicent Sacramenti ipsius virtute, vel muniendi ab incursu dæmonum, quo infestantur; vel purgandi, quo jam ostenditur vita purgatior, &c.* *Concilium Arausicanum.* Et hic videtur usus Ecclesiæ, ut patet ex Rituali Romano, & aliis, in quibus exorcismi traduntur, & frequens confessio, & communio commendantur.

Variæ sententiæ Scholasticorum. Veruntamen Scholastici distinguunt inter eos, qui ob delicta possidentur à dæmone; & eos, qui ad majorem purgationem, seu ob meritum ab iisdem Dei permissione torquentur. Alensis *p. 4. q. 11. nu. 2. ar. 3.* D. Th. *in 4. dist. 9. q. unica, ar. 3. quæstiunc. 5. ad 2.* Armilla verbo *Communio.* Sylvest. verbo *Eucharistia* docent, iis, qui frequenter in blasphemias, & ejusmodi peccata incidunt, communionem non esse exhibendam. Ceterùm D. Th. *3. p. q. 80. art. 2.* mutavit sententiam, quam sequitur Sotus *in 4. dist. 12. q. 1. ar. 9.* Vasquez *disp. 212. cap. 4.* & Antonius Hiquæus *in 4. Sent. Scoti dist. 8. q. 3. n. 8.* qui ait: *Quia communio multum detrahit viribus hostis, & facit ad purgationem peccatorum, ideò sequendi rituales libri, & eorum præscriptum.* Quare Exorcistæ, ac Parochi obsessos, ac maleficiatos adultos excitare non negligant, ut hoc tantum Sacramentum sæpiùs devotè, ac fervidè percipiant, quo mediante ad fidei perfectæ, ac confidentiæ in Deum inhæsitantis actus eliciendos excitati à quacumque dæmoniaca vexatione liberari mereantur.

ARTICULUS V.

De Ordine.

582 *Viri Ecclesiastici Ordine Exorcistatus insigniti potentissimi sunt contra dæmones.* Quinta stella Ordinis Sacramentum repræsentat, quo ministri Ecclesiastici insigniti cæteris hominibus virtute divina sunt potiores, ideòque majora etiam præstare possunt, præcipuè in hostes infernales, si saltem Ordinis Exorcistatus potestate sint suffulti. Unde cùm munere exorcistico fungentes iis, quæ ad Dei gloriam, & hominum spectant utilitatem, vacant, videmus eorum præ-

præceptis dæmones obedire, ad manuum impositionem timere, ad eorum adjurationes torqueri, & ad eorum imperium effugari. Quod benè testatur S. Cyprianus ad Demetrian. *O si audire velles*, inquit, *& videre, quando à nobis dæmones adjurantur, & torquentur spiritualibus flagris, & verborum tormentis de obsessis corporibus eiiciuntur: quando ejulantes, & gementes voce humana, & potestate divina flagella, & verbera sentientes venturum judicium confitentur. Veni, & cognosce vera esse, quæ dicimus.* Propterea quicumque dæmoniacis vexationibus, ac maleficis infestationibus afficiuntur, ad eos recurrere debent: cùm ipsi ordinis exorcistatus potestate sint donati, qua dæmones ab obsessis corporibus valent exulare.

§. I.

583 *Arreptitii non possunt suscipere ordinem, nec susceptum administrare.*

VEruntamen hoc cavendum, ut nec arreptitii ordinem suscipere audeant, nec exercere susceptum, ut habetur exprefsè ex *cap. maritum*, *c.communiter*, *c.Clerici*, *dist.33.* Ubi Glossa, Archidiac. Albericus, & communiter DD. asserunt, esse irregulares. Immò etiamsi convalescant, non possunt arreptitii ad ordines sacros promoveri; quia vix de eorum plena liberatione constare potest; ut docet Naldus *in Summa*: Si verò ordinati sint, ex multorum sententia ordines exercere non debent, nisi per annum hos liberatos esse probetur: ut post Glossam docet Gregorius Sayrus *lib.5.cap.9.num.14.*

584 *Arreptitii quinam sint.*

Per arreptitios intelliguntur non maleficio affecti, neque quicumque à dæmone obsessi, aut possessi; sed tantùm illi, qui aut in terram à dæmone arrepti eliduntur: aut quolibet modo incursibus efferuntur: ita dicto *c.communiter dist. 33.* ut cùm sensibus abalienantur: vel sæpiùs veluti mortui cadunt, vel id generis graves sustinent molestias: Et ut brevi complectar: Arreptitii sunt ii, qui ita impediuntur à dæmone in suis potentiis sensitivis sive interioribus, sive exterioribus, ut ad libitum, & è voto suo suas nequeant naturales exercere operationes: vel unum pro alio operari (præsertim in ordine ad ministeria ecclesiastica) cogantur. Hi quidem irregulares sunt censendi. Et licèt liberentur, adhuc tamen probandi sunt, ut dictum est supra ex mente dictorum Auctorum.

585

Hoc confirmant dicti Auctores facto Clerici Aquinensis Ecclesiæ. Hic enim, ut narrat S.Gregorius *l.2.Moralium c.16.* cùm à S. Constantio Episcopo Aquinate per multa Martyrum loca fuisset transmissus, tandem ductus fuit ad S.Benedictum, & ab illo liberatus est; cum hoc tamen præcepto, ne in posterùm carnes comederet, & ad sacrum ordinem accedere non præsumeret; cujus post longum tempus oblitus, statim ac promoveri tentavit, illicò à diabolo correptus est, & vexatus, donec animam exhalaret. Veruntamen putat idem Naldus post Glossam in *c.communiter dist.33.* & Navarrus *Consil.35.de tempor.ordinat.* id licere, & posse ordinatum suos ordines post perfectam sanationem exercere.

ARTICULUS VI.

De Matrimonio.

586 *Virtus Sacramenti Matrimonii contra dæmones.*

SExta stella Matrimonii Sacramentum designat, quod licèt principaliter institutum sit ad humani generis propagationem, certitudinem prolis, cognationum amicitias, auxilium mutuum viri, & mulieris, & vagarum libidinum remedium, ad quæ omnia specialem gratiam confert, ut docet Navarrus *cap. 22. num. 79.* Bonacina *tract.de Matrimonio quæst.4. punct.6. num. 1.* & communiter Doctores, ubi *de Matrimonii fine honesto*; attamen illud ad diabolica dissolvenda machinamenta, quæ ejus usum impediunt, virtutem habere docet Raphael Angelus Tobiam alloquens: *Audi me*, inquit, *& ostendam tibi, qui sunt, quibus præ-*

prævalere potest dæmonium. Hi namque qui conjugium ita suscipiunt, ut Deum à se, & à sua mente excludant, & suæ libidini ita vacent, sicut equus, & mulus, quibus non est intellectus, habet potestatem dæmonium super eos. Nam ex his verbis colligitur, illum tali potestate carere in eos, qui modo debito conjugium, eò quòd *contrariorum eadem est disciplina*.

587

Quare consulendum est iis, qui diabolicas colligationes ante susceptum matrimonium pertimescunt, ut se rectè ad illud debitè suscipiendum disponant: quia sic virtute sacramentali se disponent ad hoc, ut omnes dæmonis conatus in nihilum redigantur. Quòd si post celebratas nuptias tales vexationes ab hoste patiantur, videant an jure matrimonii honesto fine utantur, nec ne; & post petitam veniam, aliaque servata, de quibus infra *n.693.* sancta sanctè imposterum administrent, ac sacra benedictione muniti, divino opitulante Numine, ab illis impedimentis se liberos esse probabunt.

ARTICULUS VII.

De Extrema Unctione.

588 *Virtus Sacramenti Extremæ Unctionis ad tentationes diabolicas repellendas. Ad sanitatem ægris conferendam.*

SEptima tandem stella Extremæ unctionis Sacramentum repræsentat, quod homini in mortis periculo sive per morbum, sive per senium constituto ad certaminis spiritualis ultimum impetum sustinendum, & ad victoriam de dæmone reportandam confertur: cùm ad hoc vires, & robur christiano athletæ ad coronam properanti subministret.

Neque hunc effectum solùm operatur in anima, cùm etiam ad corporis conferat sanitatem, quam sæpè affert laborantibus in extremis. Hoc usi sunt Apostoli, ac Discipuli Domini, de quibus legitur Marci 6. *Et exeuntes prædicabant, ut pœnitentiam agerent; & dæmonia multa eiiciebant, & ungebant oleo multos ægros, & sanabantur*. Quod fieri docuit etiam D. Jacobus Epist. suæ canon c.5. dicens: *Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini*. Et habetur *c. ad abolendam, extr. de hær.* & Conc. Florent. *in Decreto unionis*, ac Concil. Trident. *sess. 7. c. 1. & sess. 14. de Extrema Unctione can. 1.*

589

Quare ii, qui se in extremis positos vident vi morbi, aut à naturali causa, aut à dæmone illati, sollicitè curent, ut Sacramentum hoc cum debita præparatione suscipiant, ut ejus effectus non solùm in anima; sed etiam in corpore consequantur.

Ex quibus collige, quanta sit Dei in homines maleficio affectos benevolentia, cùm tot Sacramenta non terrestria, sed cælestia instituerit; ideòque septem stellis comparata, quasi generalia remedia, ut sint manu Exorcistarum, ac Parochorum, & facili negotio, sicut ea, quæ in manibus sunt, exhibeantur.

Cap. II.

De Remediis generalibus Sacramentalium.

590 *Sacramentalium Dignitas.*

ETsi Sacramentalium cum Sacramentis non sit æqua dignitas, par usus, & similis efficacia; attamen in his tribus ad illa accedere videntur.

Dignitas in hoc apparet, quòd omnia sunt sacra: vel quia seipsis ad sanctitatem pertinent: vel quia institutione ecclesiastica sanctitati deputantur. Non enim hic sacramentale stricto modo sumimus pro illo, quod est ad Sacramentum ordinatum; sed lata significatione pro omni re quoquo modo sanctificata, & ob sanctificationem reverentia prosequenda.

Usus

Usus.

Usus eorum facilior est, cùm aliqua ex Sacramentis sine sacrilegio reiterari non possint: alia verò non ita frequenter: At sacramentalibus quotidie, & continuè præmuniri possumus.

591 *Efficacia.*

Efficacia eorum in homine tam interno, quàm externo sentitur: in interno quidem: quia peccata venialia ex opere operantis delent, ad actum contritionis, seu amoris, per quem peccata venialia immediatè delentur, excitando: Ita S.Bonaventura *in 4.d.21.ar.1.qu.2.* Paludan. *loco cit.* Coninch. *qu.71.ar.3.num.28.* Suarez *disp. 12.sec.2.num.20.* & alii relati à Bonacina *de Sacram.disp.5.q.6.sect.2.pu.2.* In externo autem: quia bona spiritualia, & temporalia conferunt, atque mala, dæmoniacas præcipuè infestationes, maleficia, incantationes, aliaque infernalia machinamenta avertunt, quorum vires sacramentalium virtute pereunt, ac destruuntur.

Quæ probantur In Cruce, Evangelio, Agnis Dei, Reliquiis SS. Imaginibus SS. Aqua benedicta, Pane, & oleo benedicto.

Quare remedia generalia, seu potius stellæ in manibus positæ ad maleficio affectorum solamen jure nuncupantur. Quæ, cùm innumeræ sint, & stellis minutioribus similes, quæ in firmamento lucent, ex tanto numero septem seligemus, quorum virtutem totidem articulis breviter declarabo.

ARTICULUS I.

De Cruce.

592 *Crucis signo dæmones expelluntur.*

CUm Christus in Cruce, & per Crucem inferas potestates prostraverit; ut ait Paul. ad Col. c.2. *Delens, quod adversùs nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, & ipsum tulit de medio, affigens illud cruci: & expolians principatus, & potestates, traduxit confidenter, palàm triumphans illos in semetipso:* nihil mirum, si ejus virtute dæmoniaca opera destruantur. De qua virtute eruditissimè scripserunt S.Cyprianus *Ser.de Passione Christi.* Origenes *lib.3. in Job.* Lactantius *lib.3. cap.24.* D. Antonius apud Athanasium *de Incarnatione Verbi*, dicens: *signum Crucis tollit omnem magiam.* D. Gregorius Nazianzenus *orat.1. in Julianum, & ad Nemesium*, D. Chrysost. *homil.8. in Epist. ad Coloss. & homil. 50. in Matthæum.* D. Cyrillus *Catech.4. de Ascensione.* Nissenus *in vita Thaumaturgi.* Hieronymus *in vita S.Hilarionis.* Augustinus *lib. 2. de Symbolo ad Catechumen. & serm. 81. de temp.* Theodoretus *in vita Macedonii, & lib. 3. hist. cap.3. & lib.5. cap.21.* D. Gregorius *lib.2. Dialog. cap.10.* Joannes Diaconus *lib. 2. vitæ D.Gregorii cap. ultimo.* Thomas Cantipraten. *lib.2. cap.57. à parte 34.* Landulphus Carthusianus *de vita Christi*, ubi *de Passione ejus*, & alii plures, quos nimis longum, & tædiosum esset recensere.

§. I.

593 *A Sanctis.*

SAncti salutifero hoc crucis signaculo mirabilia operati sunt ad morbos tollendos, ad incendia extinguenda, ad tempestates sedandas, calamitates avertendas; sed ad dæmonum præcipuè dissipanda præstigia, maleficia abolenda, & arreptitios liberandos; ut de S.Remigio narrat Hincmarus *in vita ejus*: de B. Vedasto Albinus Flaccus: de D.Auxentio, ac de S Patapio Metaphrastes: de S.Albino Fortunatus: de S.Suitberto Marcellinus: de Beato Caluppano, de S. Portiano, ac de S.Nicetio Trevirense Gregorius Turonensis: de S. Niceta Theocteristus ejus discipulus: de S.Macario Patriarcha Antiocheno Anonymus: de S.Theodoro Archimandrita Georgius ejus discipulus: de Beato Godefrido Nicolaus ejus discipulus: de S.Maximo Regiense Dinamius Patricius: de S.Maurilio Fortunatus: de S.Aichardo Fulbertus: de B.Nonno Jacobus Diaconus: de S. Jacobo Alemanno Antonius Flaminius: de S. Gallo Abbate VValafridus Strabus; de S. Daniele Stylite Metaphrastes: de Beato Vincentio Ferrerio Rauzanus:

nus; de S. Eligio Noviomense S. Audoenus ejus æqualis, qui refert, dictum Sanctum solitum fuisse suos edocere his verbis: *Christiano nec auguria, nec alia quælibet figmenta possunt officere: quia ubi signum crucis cum timore, & fide Dei præcesserit, nihil ibi inimicus nocere poterit*: & de S. Eutychio Patriarcha Eustathius ejus discipulus, qui & crucis signum vocat *telum dæmonibus formidabile*: & alii innumeri; ut ex Sanctorum Patrum scriptis, & historiis variis probant, qui de ejus laudibus salutaribus scripserunt. Unde S. Antonius Abbas, ut in ejus vita habetur, dæmones insultabat his verbis: *Si quid potestis, cur me non offenditis? Si unus ex vobis me offendere potest, cur innumerabiles concurritis? Signum crucis, & fides paries formidabilis, & horribilis vobis est.*

§. II.

594 *A Fidelibus.*

NEc Sancti tantùm, sed quicumque fideles illo usi sunt, præcipuè cùm dæmon in humana, aut in horribili belluarum forma apparens, aut præstigiosa fallacia nummos, vestes, vasaque offerens, eos ad res nefandas incitare tentavit: statim namque crucis signo formato præstigiorum auctor emisso sibilo, strepitu, fragore, fumo, ac fœtore, aufugere coactus est: ut passim in historiis Ecclesiasticis invenitur.

A Pueris.

Immò pueri, dum frontem innocenter christiano more illo signo insigniunt, mirabilia operantur: ut ille, qui (referente Thoma Cantipratense *lib.* 2. *Apum, c.* 36. *par.* 4.) in Mechlinia Brabantiæ Corrizatricem à dæmone obsessam liberavit, & dæmonem in hirsuti vermis forma ex ejus ore compulit prosilire.

A Iudæis.

Quin etiam Judæi salubriter hoc sacro signaculo usi sunt: ut ille, qui ex Campaniæ partibus Romam veniens, cùm in Apollinis Templo pernoctaret, & spirituum malignorum turbam videret, se crucis signo munivit, cujus virtute fugati sunt, dicentes: *Veh veh vas vacuum, sed signatum*: ut refert D. Gregorius *lib.* 3. *Dialog. c.* 7.

Ab Hæreticis.

Idipsum experti sunt Hæretici: ut Julianus apostata, qui à Mago ad nocturnum dæmonum conventum ductus, subito horrore perterritus, *ad crucem*, ait Gregorius Nazianzenus orat. 3. n. 19. *vetusq; remedium confugit; hocq; se adversùs tortores consignavit.*

§. III.

595 *Hoc fatentur ipsi dæmones.*

FAtentur hoc ipsimet dæmones à S. Patapio expulsi apud Metaphrastem *mense Novembris*, clamantes: *Verè terribilis es, ò Nazarene, verè terribilis es, & ubique in omnes obtines imperium. Quò ergo proficiscar? Si in desertum, si in civitatem, si ubicumque duxerit aliquis, tu illic prævenis, sola crucis figura, solo tuo nomine nos expellens.*

Animalia ipsa experta sunt.

Quinimmò ipsa animalia ejus virtutem experta sunt: ut probat exemplum à Vincentio Belvacense relatum *tom.* 4. *histor. lib.* 10. *c.* 29. Dæmon enim à S. Regulo Silvanectensi Episcopo, & Sancti Dionysii socio è corpore filii cujusdam expulsus, cùm se in vespertilionem mutasset, & in asinum, quo Sanctus ille Præsul vehebatur, ingredi tentaret; sicut similis speciei bestia Prophetam Balaam aliàs increpans, humana verba (Deo os ejus aperiente) protulerat: ita bellua hæc Sancti Reguli meritis salutis signum, quod nunquam cognoverat, efformavit, pede in terra figuravit, & quasi Deum adjutorem invocaret, erecto in cœlum capite, plus solito rudere cæpit: sicque divina potentia ab hostis malignitate est erepta.

Ideò ab obsessis sæpissimè adhibendum.

Quare frequentissimè salutis signum in maleficiis solvendis adhibendum est, sicut in Rituali Romano, & Canonibus ordinatur, *c. Ecclesiasticarum, dist.* 11. ibi Glossa docens, in quibus membris crucis signaculum fieri debeat, *de consecrat. dist.* 4. cùm illud dæmones valde pertimescant, & nihil tam sollicitè ejus ministri malefici caveant, quàm ne signum illud salutare à circumstantibus efformetur.

Pro-

Galat.c.6. Propterea concludit S.Ephrem Syrus *in sermone de sancta, & vivifica cruce apud Petrum Canisium p.4. Auctoritatum S.Script. & SS.PP.* nos adhortans ad pingendum illud signaculum in omnibus, quæ ad nos spectant, ad dæmones fugandos. *Nos Christiani*, inquit, *à Gentilibus, & à Judæis declinemus, postes que nostros pretiosa, ac vivifica cruce coronemus, dicentes cum Apostolo: Mihi absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi. Pingamus in janius, atque in frontibus nostris, & in ore, & in pectore, atque in membris omnibus vivificum signum. Armemur insuperabili hac christianorum armatura. Hoc enim signo conspecto adversariæ potestates conterritæ, trementesque recedunt.*

ARTICULUS II.

De Sancto Evangelio.

596 *Evangelii virtus contra dæmones:*

DIvinam Sancti Evangelii vim luculenter declarat Paulus Roman. I. cùm dicit: *Non erubesco Evangelium: Virtus enim Dei est in salutem omni credenti. Judæo primùm, & Græco.* Cujus verba à fidelibus devotè recitata: vel typis, aut scripto exarata, apud se ab eisdem fiducialiter delata maximopere juvant contra dæmones.

Sive verbo proferatur. Primùm ex praxi Ecclesiæ patet, quæ, dum sacra mysteria peraguntur, Evangelium publicè recitat, multis cæremoniis adhibitis, quæ misticas continent rationes; inter quas una ex præcipuis est conversio Diaconi ad Aquilonem. Quid enim per Aquilonem, nisi diabolus designatur? Quid per ventum ex parte aquilonari flantem, nisi machinamenta diabolica? *Ab Aquilone*, inquit Propheta Jeremias c.1. *pandetur omne malum.* Ideò illud propulsare vult sponsa, tanquam horto Ecclesiastico suis impuris flatibus noxium, cùm dicit Cantic.c.4. *Surge aquilo, veni auster, perfla hortum meum*, idest fugiat diabolus, & Spiritus Sanctus accedat. *Rectè verò*, ait Guilielmus Mimatensis in suo Rationali cap. 24. *contra diabolum legitur Evangelium, ut illum sua virtute expellat: quoniam diabolus nihil tantùm odit, quantùm Evangelium. Aquilo ventus frigidus diabolum significat: cùm ergo fides in Evangelio contineatur, quæ est armatura nostra contra diabolum, meritò legitur contra illum.* Quod etiam ab Ecclesiasticis Ministris privatim agitur, dum contra dæmonem corpora possidentem, aut morbos inferentem colluctantur. Nam ex Rituali Romano Evangelium legunt, præcipuè ex Marci 16. Lucæ 10. & 11. desumptum.

§. I.

597 *Sive scripto exaretur.*

OB eandem rationem Evangelium scriptum in solvendis maleficiis adhibetur. Sic S. Barnabas infirmos, Evangelium supponendo, sanabat; ut refert D. Thom. *in c.1. Epist. ad Rom.* S. Simeon cognomento Salum mulieri Magæ amuletum ex Evangelio conscripsit, quo in collo appenso illa non potuit ampliùs divinare: ut refert Leontius Episcopus *apud Surium*. (1.Julii.) S. Antonius infestantem dæmonem verbis evangelicis membranulæ inscriptis, & in cubiculo ante Beatæ Virginis imaginem affixis depulit, *apud Surium*. Et antiquorum Christianorum mos fuit, Evangelii Sancti Joannis initium quasi totius Evangelii compendium collo suspensum gestare.

§. II.

598 *Nomina Dei contra dæmones.*

SImili ratione varia Dei nomina deferuntur, de quibus S.Isidorus *lib.7. Ethymolog.* & D. Hieronymus *in Epist. ad Marcellum tom.* 3. quæ communiter sunt sequentia. Primum *Hel*, quod interpretatur, *Fortis*. Secundum *Eloym*. Tertium *Eloye*, vel *Heloa*, quod utrumque dicitur *Deus*. Quartum *Sabaoth*, quod

quod latinè dicitur *Exercituum*, seu *Virtutum*. Quintum *Elyon*, quod latinè *Excelsus* dicitur. Sextum *Esercheye*, quod in Exodo legitur. *Qui est, misit me*. Septimum *Adonay*, quod nos *Dominum* generaliter appellamus. Octavum *Ya*, idest, Dominus, vel Dominator. Nonum *Tetragrammaton*, quod Hebræi *Jehova* interpretantur, & latinè dicitur: *Ero, qui ero: vel ego sum, qui sum: vel ineffabilis*. Decimum *Saday*, quod interpretatur, *Robustus*, vel *Omnipotens*.

Sunt alia nomina, quæ non sunt simpliciter ignota; sed tantùm respectu nescientium linguam græcam: ut *Agyos, Otheos*, idest, *Sanctus Deus*: *Agyos Ischyros*, idest, *Sanctus fortis*: *Agyos Athanatos, Eleyson imas*, idest, *Sanctus immortalis miserere nobis*: Ita colligitur ex Missali Romano in die Parasceve. *Sother*, quod est nomen græcum, & tantùm sonat, quantum apud Hebræos *Jehova*, quod est nomen apud eos *ineffabile*, & significat nudam, & simplicissimam Dei essentiam. *Agla* est nomen hebraicum, & ponitur inter nomina magni Dei; & tantùm sonat apud Hebræos, quantum apud nos *Tu es Deus potens in æternum*. *Homosion* est nomen græcum, & tantùm sonat, quantum *consubstantialis*; quod Christo tribuitur, qui consubstantialis est Patri, & Spiritui Sancto.

§. III.

599 *Verba nonnulla sacra contra dæmones.*

NEc tantùm Sancti Evangelii verba, ac Dei Nomina; verùm etiam, & alia ex variis divinæ scripturæ locis, & Apostolorum Symbolo desumpta ad id plurimùm valere, experientia docet: ut illa Deutoronomii 32. *Deum, qui te genuit, dereliquisti, & oblitus es Dei Creatoris tui*. Et Apoc. 5. *Ecce vicit Leo de tribu Juda, radix David*. Et alia Symboli Apostolici Christi Nativitatem, Passionem, Mortem, Resurrectionem, ac Judicium finale denotantia. Quæ omnia, cùm dæmonibus statum felicissimum, à quo ceciderunt, Christique virtutem, ac fortitudinem, qua eorum dissipatæ sunt vires, obiiciant: hi superbissimi statum suum miserrimum, impotentiam, ac virium imbecillitatem ad mentem sibi revocantes, summoperè tristantur, à qua tristitia ut seipsos eripiant, quos vexatos homines detinent, quandoque derelinquunt: vel saltem confusi non adeò graviter lædunt, aut acriter torquent: Immò, si hujusmodi verba maxima devotione, humilitate, ac confidentia in Deum proferantur, vel secùm deferantur, Deus ipse secundùm fidem, quam legentes, vel deferentes in Dei protectione habent, tam sancti nominis sui in illis Brevibus scripti virtute divina dæmones in fugam convertit.

600 *Res gesta Sancti Antonii à Padua.*

Hoc probat factum cujusdam mulieris relatæ *Chronic. Ord. Min. par. 1. in vita S. Antonii à Padua*. Santaren in Portugalliæ Regno quædam mulier Energumena à dæmone gravissimè torquebatur, qui variis sub formis ei apparens, illam ad mortem sibi inferendam hortabatur, quam Sanctus Antonius à Padua ab ea invocatus, apparens, his verbis allocutus est; *Aspice*, inquit, *in sinu tuo, ac lege eam scripturam, quam ibi invenies. qua lecta non amplius vexaberis à dæmone*. Quibus auditis à somno expergefacta scripturam hæc verba continentem invenit:

Ecce ✠ crucem Domini, fugite partes adversæ.
Vicit Leo de tribu Juda radix David. Alleluja Alleluja.

Quibus devotissimè lectis, illicò dæmon in fugam versus est. Quæ scriptura posteà à Dionysio Portugalliæ Rege in suis thesauris fuit conservata.

§. IV.

601 *Brevis oratio ab Auctore aliàs typis edita efficax contra maleficia & alia pericula.*

EX prædictis omnibus simul collectis, ritèque dispositis infrascriptam brevem orationem composui, quam variis ex eventibus ad maleficia, & quævis mala expellenda, & evadenda juxta legentis, vel deferentis fidem, ac confidentiam in Deum constitutam (in qua Sanctum ipsius nomen invocatur) efficacissimam esse, comprobavi. Quæ à Superioribus Diœcesis Brixiensis, ad quos spectat approbata anno Domini 1646. typis fuit mandata.

Oratio deprecativa efficax ad maleficia, & quævis mala expellenda, & evadenda.

ECce crucem ✠ Domini, fugite partes adversæ spiritus apostatici, qui superbia ducti, Deum, qui vos genuit, dereliquistis, & obliti estis Dei Creatoris Vestri. Vos vicit Leo de tribu Juda radix David Jesus Nazarenus Rex Judæorum, Qui Verbum caro factum est, & habitavit in nobis, natus ex Maria Virgine, passus sub Pontio Pilato, ac crucifixus, surrexit à mortuis, venturus finaliter judicare vivos, & mortuos: ipse ob immensam clementiam suam, ac bonitatem: Ob honorem, & gloriam Sanctissimi Nominis sui: Propter merita cunctarum actionum suarum, quas operatus est in hoc mundo: Nec non Beatissimæ Virginis Genitricis ejus Mariæ, & omnium Sanctorum dignetur dextera suæ Majestatis me liberare, ac defendere ab omni oppressione, infestatione, ac vexatione Dæmonis, ac ministrorum ejus, à cunctis insidiis inimicorum tàm visibilium, quàm invisibilium, & à quocumque malo mentis, & corporis, intercedentibus Beatissima Deipara, Seraphico P. S. Francisco, ac D. Antonio à Padua. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

§. V.

602 *Oratio prolixior ab ipso Auctore edita ad eundem effectum.*

POsteà anno 1648. sequentem ampliorem orationem cum admonitione de modo illam recitandi, aut gestandi composui; ut id, quod petitur, faciliùs obtineri possit, additis illis Psalmorum versiculis maximam efficaciam ad impetrandum à Deo divinam protectionem habentibus, quàm Tarvisii à Reverendissimo P. F. Carolo Veliterrano dictæ Civitatis, ac Diœcesis Inquisitore Generali approbatam typis mandare curavi.

Oratione da recitare, ò portar seco, efficacissima per impetrar da Dio la liberatione, e preservatione da' maleficii, e molestie de Demonii, dalla febre, insidie de' nemici, altri mali, e pericoli dell' anima, e del corpo.

Oratio ad Jesum Christum.

DOmine Jesu Christe, qui cum Patre, & Spiritu Sancto bonis innumeris mundum reples universum: quia præditus bonitate ad volendum, sapientia ad inveniendum, & potentia ad exequendum, cùm sis infinitè potens, perfectè sapiens, & summè bonus: & ut bonus velis, ut sapiens scias, ut potens valeas omnibus bona facere ad tuam voluntatem; qui ut hanc tuam potentiam, sapientiam, ac bonitatem in nobis demonstrares, de sinu Patris ad terram descendens, Verbum caro factum in nobis habitasti, pro nobis natus ex Maria Virgine, passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, ac sepultus, tertia die à mortuis surrexisti, partes adversas, Spiritus apostaticos, qui superbia ducti te Deum Factorem suum dereliquerunt: ac tui obliti sunt Domini Creatoris sui, in fugam convertens, ac confundens, eos ut Leo de tribu Juda radix David vicisti, ac superasti; caputque ipsius Draconis infernalis

nalis confregisti: A quorum omnium morsibus, laqueis, & insidiis ut nos eriperes, salvares, ac tuereris, nostrisque spiritualibus, ac corporalibus languoribus medereris, Discipulis tuis euntibus ad prædicandum acies hujusmodi tartareas eiiciendi, istosque nostros infensissimos fugandi hostes, ac omnem curandi ægritudinem, potestatem dedisti, quam cunctis quoque in te credentibus communicasti, dicens apud Divum Marcum: *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eiicient: linguis loquentur novis: Serpentes tollent: & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit: Super ægros manus imponent, & benè habebunt*. Nec non in cunctis angustiis, tribulationibus, ac necessitatibus nomen Sanctum tuum invocantibus, ac in te confidentibus auxilium, & solamen præstare spopondisti per Prophetam dicens: *Invoca me in die tribulationis, eruam te, & honorificabis me*. Et apud Joann. *Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam, ut glorificetur Pater in Filio*. Et iterùm apud eundem: *Amen amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis*: Te supplices exoramus, ac humiliter obsecramus, pro tua immensa clementia, ac bonitate; pro veritate verbi tui, in quo nobis spem dedisti; ob honorem, & gloriam Sanctissimi nominis tui, propter merita cunctarum actionum, quas operatus es in hoc mundo; nec non Beatissimæ, & immaculatæ Virginis Genitricis tuæ Mariæ, & omnium Sanctorum, digneris dextera Majestatis tuæ nos liberare, defendere, ac præservare à cunctis peccatorum maculis, ab omni maleficio, ligatura, signatura, incantatione, apparitione, deceptione, & oppressione, & vexatione Dæmonis, & ministrorum ejus, ab insidiis inimicorum tàm visibilium, quàm invisibilium, ab aquarum inundatione, & submersione, ventorum cuncussione, ignisque devoratione, à febre quartana, tertiana, quotidiana, & continua, à veneno, peste, fame, bello, terræmotu, fulmine, tempestate, subitanea morte, æternaque damnatione, & à quocunque malo, & periculo mentis, & corporis, Suppetias ferentibus Sanctissima Deipara Maria, Seraphico P. S. Francisco, ac Divo Antonio à Padua; ut sic in omnibus protectionis tuæ muniti præsidio, tuisque spiritualibus, ac corporalibus favoribus ditati, & ampliati, quas tibi debemus, gratias referamus in hoc sæculo, tuoque divino aspectu perfruamur in futuro. Qui vivis, & regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Cap. 16. v. 17. Verf. 18. Psalm. 49. v. 15. Cap. 14. v. 13. Verf. 14.

Avvertimento dell' Autore.

603

Qualsivoglia Christiano, se una volta'l giorno almeno, dopò d'haver fatto un' atto di dolore, e contritione de' suoi peccati, e procurato per quanto può dalla parte sua per costituirsi in gratia di Dio, reciterà detta oratione: overo, non potendo recitarla, farà da altri recitarla, ò dirà in vece almeno trè Pater noster con trè Ave Maria ad honore, e gloria del Santissimo Nome di Giesù, portando seco detta oratione, ma con devotione, e gran confidenza in Dio di ottenere le gratie, che si dimandano in essa, intendendosi di pregare non solo per sè stesso, mà per tutti quelli ancora, che recitano, ò portano seco detta oratione, sperimenterà sopra di sè la divina pietà, e misericordia; poichè in essa si rappresentano al Signore i divini attributi: la Redentione del

ne del genere humano: la confusione de' Demonii; e destruttione della lor tirannia: la potestà contra li spiriti maligni, e contra l'infermità, dell'istesso Christo concessa alli Apostoli, e suoi successori, & à tutti i suoi veri, e fedeli Christiani: la promessa fatta da Dio, di soccorrere in tutte le necessità quelli, che in lui confidano, & invocano devotamente, e con fiducia grande il suo Santissimo Nome. Quali sono motivi efficacissimi per movere Sua Divina Maestà à soccorrerci ne' bisogni nostri, e tenere di noi singolar protettione.

Potrà ancora ciascheduno per essere maggiormente da Dio protetto contra li nimici visibili, & invisibili, & altri mali, e pericoli dell'anima, e del corpo, aggiungere, e dire spesse volte le seguenti parole del Profeta Davide con gran fiducia di ottener la divina protettione.

604 — Psalm. 139 v. 1. Psalm. 58. v. 1. Vers. 2. Psalm. 117. v. 6. Vers. 7. Psalm. 26. v. 1. Vers. 2. Vers. 3. Vers. 4. Vers. 5. Vers. 6. Rom. cap. 31. Psalm. 78 v 9.

Eripe me, Domine, ab homine malo: à viro iniquo eripe me.
Eripe me de inimicis meis Deus meus: & ab insurgentibus in me libera me.
Eripe me de operantibus iniquitatem, & de viris sanguinum salva me.
Dominus mihi adjutor: non timebo, quid faciat mihi homo.
Dominus mihi adjutor: & ego despiciam inimicos meos.
Dominus illuminatio mea, & salus mea: quem timebo?
Dominus protector vitæ meæ: à quo trepidabo?
Dum appropiant super me nocentes: ut edant carnes meas.
Qui tribulant me inimici mei, ipsi infirmati sunt, & ceciderunt.
Si consistant adversùm me castra: non timebit cor meum.
Si exurgat adversùm me prælium: in hoc ego sperabo, idest, ponam in Domino meo cujuslibet victoriæ spem meam, ac triumphi totam meam fiduciam in eo collocabo.
Nam si Deus pro me, quis contra me?
Adjuva ergo me, Deus salutaris meus, & propter gloriam nominis tui, Domine, libera me, & propitius esto peccatis meis propter nomen tuum. Amen. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

605 — *Mos amuleta deferendi non contemnendus. Cur.*

Mos autem prædicta amuleta, brevia, seu orationes legendi, aut secùm deferendi à quovis rectè, ac catholicè sentiente parvipendi non debet: cùm neque ab ullo Patrum reprobetur; sed D. Gregorii Papę auctoritate probetur *Epist. ad Theodolinum*, dummodo, ut addit D. Tho. 2. 2. *q. 96. art. 4.* sit recta gerentis intentio, qui pium verborum sensum ad fidei veræ professionem observans: vel ad alium sanum finem, spem suam, ac confidentiam figat in Deum: & ab ejus potentia, ac misericordia sub divino beneplacito effectum expectet; & nihil superstitiosum circa figuram, litterarum colorem, verborum numerum, scripturæ modum, materiam membranæ, & id generis observationum; de quibus latissimè Divino favente Numine aliàs tractabimus, admisceatur. Quare Exorcistis remedio hoc cautè utendum est; quod utile esse nulli dubium est, si sanctè, ac debito modo ab obsessis, ac maleficiatis adhibeatur.

ARTICULUS III.

De Cereis formis, seu Agno Dei ceræ impresso.

606 — *Quid sint Agnus Dei.*

Solemne est Summis Pontificibus Christi vices in terra gerentibus non solùm primò, sed septimo quoque sui Pontificatus anno veteri Ecclesiæ instituto, mystico precationum ritu, & multis cæremoniis miram pietatem redolentibus, cereas formas, atque imagines, quas Agnos Dei à figura Agni scilicet impressa nominamus, oleo sacro, & chrismate consecrare. Quo in consecrationis munere multa precantur illis, qui pio, & religioso animo eos secùm Agnos habuerint; inter quæ præcipuè liberationem ab omnibus periculis, astutiis, ac dæmonum fraudibus, ac infernalium potestatum maleficiis postulant, ut crucis virtute in istis formis insculptæ terrore corripiantur, & territi aufugere compellantur, ut ple-

plenius in Pontificali Romano continetur. Quæ omnia breviter his versibus complexus est Frusius Societatis Jesu:

Eius virtutes versibus recensentur.

Postulat in primis sacrati aspectus ut Agni
Agnum ad cælestem concita corda levet.
Utque salutifera memores, vitæque, necisque
Criminis, & vitii noxia vincla terant.
Hostis ut insidias stygii, ac certamina vincant
Decipulas mundi, carnis & illecebras.
Corporeos nobis morbos, casusque repelli
Præsertim horriferos, mortificosque petit.

607 *Efficaces sunt contra pericula.*

Has autem precationes suam habere vim, certum est: quia in cospectu Domini funduntur ab eo, qui ratione officii, quo nihil sublimius in Ecclesia, ad Deum magis accedit, & Christo propriùs conjungitur; præcipuè cùm illis pontificalis benedictio adjungatur, quæ sua non caret virtute, ut docent communiter Theologi Scholastici *in 4. Sent. dist. 16.* Quare cereæ illæ formæ precationibus, & benedictionibus pontificiis consecratæ, non solùm efficaces sunt contra fulgura, grandines, incendia, ac ventos, ut testantur Vincentius Bonardus *lib. de hujusmodi effectibus*, & Durandus Mimatensis *in Rationali Divin. Offic. lib. 6. cap. 79.* Sed etiam contra dæmoniacas potestates: sicut experientia confirmatur, quam variis exemplis petitis ex Italia, & Germania probat Delrius *lib. 6. Disq. Mag. cap. 2. sect. 3.* Unde hoc salutari remedio Exorcistæ, ac Parochi uti poterunt ad hunc finem. Certum namque est, dæmones illos fugere, qui sacram hanc bullam collo devotè, ac fiducialiter appositam gerunt; & sæpiùs obsessis, aliisque ruinas, & infausta omnia minari, nisi illam abiiciant, ad illos, quandiù hoc sacros præsidio muniti sunt, accedere non audentes.

Maximè valent contra dæmones.

ARTICULUS IV.

De Reliquiis Sanctorum.

608 *Virtus Sanctorum Reliquiarum.*

Sanctorum cum Christo regnantium sacras exuvias, & quaslibet corporis particulas, immò cineres, vestes, & alia, quibus usi sunt; item vela, pannos, & cætera, quæ ad eorum ossa admoventur, mirabili virtute pollere norunt, & in dies Catholicæ Ecclesiæ filii experiuntur.

Videmus enim ex sacris illis Reliquiis divinam illam exire virtutem sæpiùs signo visibili, v. g. oleo, balsamo, aut simili liquore, cujus beneficio cæci vident, muti loquuntur, curantur infirmi, & dæmones ex corporibus obsessis expelluntur. Quare jure meritò S. Joannes Damascenus *lib. 4. de fide Orthodoxa cap. 1.* illos fontes salutiferos vocat, ex quibus plurima ad nos beneficia promanant. Ex quo mos apud fideles inolevit, has exuvias tum publicè, tum privatim honore prosequi, pretiosis illas operimentis involvendo, marmoreis sepulchris, vel aureis, & argenteis thecis includendo; cereos, & lampadas circumquaque accendendo; pictas tabellas, seu donaria suspendendo; processiones, festa, ac solemnitates in honorem eorum Sanctorum instituendo: ad illorum sepulchra in publicis, & privatis calamitatibus tanquam ad asylum confugiendo: in publicis processionibus cum religiosa pompa ad Deo gratias agendas, & Sanctorum auxilium implorandum circumferendo.

§. I.

609 *Quibus uti debent obsessi.*

Quapropter ad Exorcistam spectabit, dum propulsandi dæmonis, aut solvendi maleficii sese feret occasio, optans salutifero uti remedio, hortari Energumenos ad Sanctorum sepulchra visitanda: vel illis applicare Reliquias, si quas

quas certas, & indubitatas habuerint, Sanctorum more, qui hoc in talibus occasionibus præstitere: sicut testantur D. Hieronymus *contra Vigilantium*, D. Gregorius Nazianzenus *oratione de B. Cypriano circa finem*, D. Joann. Chrysostomus *in oratione contra Gentiles* de S. Babyla, *& homil. 26. in 2. ad Cor.* D. Ambrosius *ferm. 77. & 91.* Thomas Fasellus de D. Philippi Apostoli Sepulchro *lib. 10. de rebus Siculis c. 2.* Rupertus Tuitiensis de Sepulchro S. Hereberti Coloniensis Episcopi *cap. ult. ejus vitæ*, Petrus Rauzanus de lipsanis capillorum S. Vincentii Ferrerii *lib. 4. vitæ illius c. ult.* De S. Guthlaci Zona Felix Crosandiensis *in ejus vita*, De S. Richarii corpore Albinus Flaccus *in ejus vita*, ac Theophilus Abbas *ser. de Veneratione Sanctorum, & ferm. de Sanctorum Reliquiis*. Nam Sanctorum Animæ, quorum sunt reliquiæ, pro utentibus, & illas reverentibus exorant. Et etiam quia dæmones fugati sunt à Sanctis viventibus, valdè sacras illorum reliquias pertimescunt. Ac tandem propter fidem illis à patiente præstitam utilissimus est earum usus.

Cur dæmones magis videantur timere Reliquias Sanctorum, quàm S. Eucharistiam.

Unde autem oriatur, quòd dæmones taliter quasdam reliquias sacras, vel sanctas imagines horreant, ut nullo modo ad eas accedere velint, & in illarum præsentia torqueantur, clament, ac stare non possint, & quandoque exire compellantur; cùm tamen Sacramentum Eucharistiæ, quod est summa omnium Reliquiarum, timere non videantur. Dicam, quod sentio, nempè hoc propter patientum fidem, qua firmiter hujusmodi Reliquiarum applicationem, vel contactum dæmones recessuros credunt, provenire.

ARTICULUS V.

De Imaginibus Sanctorum.

610 *Sanctarum Imaginum gloria.*

QUàm gratus Deo, Sanctis honorificus, & dæmonibus terribilis sit venerabilis imaginum cultus, patet ex eo, quòd Deus illas honorat, cùm per illas tot miracula operatur; & severis castigationibus animadvertit in eos, qui eas injuria afficiunt: Sancti novo decorantur honore, eo quòd cultus imaginibus redditus ad prototypon transeat, quem tanquam propriæ personæ delatum reputantes, favoribus à divina bonitate impetratis cumulant: Dæmon ignominia afficitur, dum Deus in Sanctis honoratur: Sancti religiosè coluntur: Populus ex earum aspectu, & cultu ad pietatem excitatur: Ideòque illas dæmon per suos asseclas deturpare, confringere, conculcare, sputis fædare, maledictis proscindere, & in pulverem redigere conatur: quia sic Deo injuriam, Sanctis ignominiam, populo damnum inferre, (ut tradit Delrius *lib. 5. Disqu. Magic. sect. 16. vers. Sacerdotes pag. mihi 542.*) arbitratur.

Eorum virtus in dæmones.

Sed non minùs fidelibus proficuus est eorum cultus, qui Deum in imaginibus colunt, ejus Majestatem per Sanctorum merita deprecando: Sanctos honorant, illorum actus imitando, & intercessiones postulando: Dæmonibus insultant, eos per Deum vel in se, vel in Sanctis suis, aut in suis instrumentis invocatum adjurando, eo modo, quo nos docuimus suprà, *ubi de Adjuratione* ex Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 4. de Adjuratione c. 3. n. 7.* Qui quidem Sancti cùm per illas imagines repræsententur, experientia compertum est, hostem illum antiquum tam iniquo animo esse erga illas, præcipuè erga venerabilissimam Sanctissimæ Deiparæ Mariæ Virginis imaginem, ut illarum aspectum non possit sustinere.

Supra num. 364.

§. I.

611 *Exemplo comprobatur.*

HOc innumeris probari potest exemplis, quæ ut notissima prætermitto, illo solo contentus relato *in Prato Spirituali c. 45.* Consueverat Religiosus quidam sanctus devotissimam B. Virginis summa reverentia diebus singulis venerari imaginem; cui semel gravi tentatione liberari desideranti palàm tentator occultus apparuit promittens se numquam hujusmodi tentationibus ejus animam vexaturum,

rum, si à reverentia huic imagini impensa cessare vellet. Quod cùm Religiosus facere constanter renuisset, & tentantem dæmonem fugare meruit, & tentationem fortiter superare. Idem dicendum de cæteris Sanctorum imaginibus, ut videre est in Epist. cujusdam Cyrilli ad Augustinum, in qua mirabilem Monialis liberationem à vexante dæmone per imaginem Sancti Hieronymi factam narrat. Ut ex his invitentur Exorcistæ, ac Parochi coram imaginibus Domini N. Jesu Christi, Beatissimæ Virginis, & Sanctorum sacros exorcismos, seu præcepta in nomine Jesu contra dæmones impendere; & maleficiatis suadere, ut aliquam honorificè, & religiosè secum gerant, qua ab insultibus dæmoniacis liberentur, ac præserventur.

ARTICULUS VI.

De Aqua benedicta.

612 *Virtus aquæ benedictæ duplex.*

INter mirabiles effectus, quos benignissimus Deus per aquam benedictione Ecclesiastica singulis Dominicis solemniter sanctificatam operatur in hominibus, duo præcipuè (ut ex Decreto Alexandri Papæ primi hujus nominis colligitur Epist. 1. quæ refertur *de Pœnitent. dist. 3. c. aquam*) assignantur.

Peccata venialia delet.

Primus est venialium peccatorum deletio, quam, etsi quidam Doctores apud Azorium *lib. 4. moral. c. 11. q. 4* ex opere ipsius sacramentalis fieri asseverent; Communis tamen opinio est, aquam benedictam, sicut & cætera sacramentalia peccata venialia ex opere hominis justi peccata ipsa detestantis delere, prout à tali sacramentali ad actus detestationis, ac contritionis eliciendos excitatur: Ita docent Paludanus *in 4. d. 16. q. 1. art. 2.* Sylvester *verb. aqua benedicta*, & alii plures relati ab Azorio *loc. cit.* & à Bonacina *de Sacram. disp. 5. q. 6. sect. 2. punct. 2.* Duobus autem modis sacramentalia vim remittendi peccata venialia habent. Primò ex Christi promissione, vel institutione, qualem vim dominicalis oratio habet, ut constat ex illis verbis: *Dimitte nobis debita nostra, &c.* Secundò modo ex oratione Ecclesiæ, quæ exaudiri à Deo meretur: Sic aqua benedicta, panis benedictus, & alia sacramentalia ab Ecclesia instituta, ac benedicta, vel consecrata vim divinum impetrandi auxilium habent, quatenus homo per ea ad tales actus, per quos peccata venialia deleantur, excitatur. Colligitur ex illo Decreto, in quo Pontifex dicit, *Aquam benedici, & sacrari in sanctificationem, & purificationem fidelium.* Et ipsa Ecclesia indicat, cùm in precationibus adhibitis ad ejus consecrationem dicit: *Fieri in salutem credentium, ut sit sumentibus sanitas mentis, & corporis.*

Et quomodo.

§. I.

613 *Dæmones fugat.*

SEcundus est dæmonum, & omnium rerum noxiarum ministerio dæmoniaco immissarum expulsio: ut idem Papa asserit dicens: *Insidias diaboli avertit, & à phantasmatis versutiis homines defendit.* Quod Ecclesiæ verbis confirmatur. *Ut effugiat, atque discedat à loco, in quo aspersum fuerit sal, omnis phantasia, & nequitia diabolicæ fraudis, omnisque spiritus immundus: Ut fias aqua exorcizata ad effugandam omnem potestatem inimici, &c. Ad abigendos dæmones, morbosque pellendos, &c.* Quibus verbis effectus ille multis modis exprimitur, & declaratur.

Quare sapienti Exorcistæ hoc uti remedio convenier, exemplis S. Gregorii Magni Monasterium ab infestationibus sathanicis liberantis: B. Macharii mulierem in jumentum apparenter transformatam in pristinam formam restituentis: S. Marcelli Episcopi spiritum immundum impedientem, ne flamma templum Idolorum absumeret, abigentis: B. Theodori Archimandritæ noxas omnes curantis: S. Eligii Noviomensis, & S. Maclovii in Gallia, S. Laurentii Dunelmensis in Britannia, & S. Annonis Archiep. in Germania plures energumenos liberantium: ut refert Delrius *lib. 6. Disq. Magic. cap. 2. sect. 3.*

ARTICULUS VII.

De Pane, & Oleo benedicto.

614 *Panis benedictus.*

PAri virtute infernalis hostis per ea, quæ ecclesiastica benedictione consecrantur, & fidelium usui deputantur, arcetur: ut sunt comestibilia, inter quæ panis primum locum tenet. Hic enim Dei invocatione, crucis signo, & aliis ritibus benedictus duplicem illam vim obtinet, quam aquæ benedictæ tribuimus.

Peccata venialia delet.

Primam quidem venialium noxarum delendi, ut diximus de aqua benedicta. Quod innuere videtur Ecclesia in benedictionis forma, ut omnes ex eo digne gustantes inde corporis, & animæ desiderabile percipiant sanitatem: *Ut sit omnibus sumentibus sanitas mentis, & corporis*: ut habetur in Rituali Romano *pag. mihi* 207.

Dæmones coercet. *Exemplis comprobatur.*

Secundam verò dæmones expellendi, & infirmitates curandi ex ejusdem Ecclesiæ precationibus, in quibus additur: *Atque contra omnes morbos, & universas inimicorum insidias tutamen*. Hoc experientia tot miraculis contestata probat, quorum aliqua per B. Elphegum Episcopum patrata refert Osbertus *in ejus vita*: per S. Uvolphelmum Abbatem Conradus ejus discipulus *in ejus vita*. De B. Hildegarde Theodoricus Abbas *lib. 3. de vita S. Hildegardis cap. 9.* De S. Petro Cælestino Papa *in vita ejus*. De aliis pluribus refert Gretzerus *lib. 3. de S. Cruce cap. 37.*

Quare poterunt Exorcista, ac Parochus hoc etiam remedium adhibere, ut obsessos ad fidem vigorosam, ac fiduciam perfectam faciliùs disponant, quæ dæmones à seipsis abigere valeant, ac propulsare.

§. I.

615 *Oleum benedictum valet contra dæmones.*

HUc referendum est Oleum à Sacerdotibus, etiam non Episcopis benedictum, obsessis, ac maleficiatis sive pro potu, sive pro unctione ab Exorcista exhibitum, quod ad dæmones coercendos, ac maleficia destruenda plurimùm valere exempla varia contestantur.

Exemplis comprobatur.

Beda Venerabilis *in Lucam cap. 8.* cum ageret de Monialis cujusdam obsessæ à variis, quæ dæmon inflixerat, vulneribus sanatione: & ipsamet (uno excepto) cætera fuisse sanata, narrasset, hæsitanti Sacerdoti eam consilium hoc dedisse, refert: *Si*, inquit, *oleum pro infirmis consecratum eidem medicamento asperseris, sicque me perunxeris, statim sanitati restituar; nam vidi per spiritum in quadam longiùs positam civitate, quam numquam corporalibus oculi vidi, puellam quandam calamitate laborantem taliter à Sacerdote curatum. Fecit, ut illa suggesserat, statimque ulcus remedium, quod ante respuerat, accipere consensit.*

Laurentius Surius. Januar. 10. Metaphrastes. Januar. 10. Februar. 7. Februar. 14. Martii 5. Aprilis 6. Aprilis 16. Chron. Belgic. Anno 1490.

Hoc sancto oleo utebatur S. Parthenius, ad quem cum Eucheria Agapii uxor veneficio affecta, cui intestina rodebantur, adducta esset, Sancto triduo orante, & oleum Sanctorum ei propinante, sanitati pristinæ restituta est; ut refert Surius *in ejus vita*. Idemque hic ipse Sanctus beneficium eodem oleo inungens cuidam Lesbo Oano impendit. Hoc oleo etiam S. Theodosius Cænobiarcha brucos pellebat: ac morbos gravissimos S. Launomarus abigebat. Et hoc ordinarium B. Auxentii Archimandritæ contra dæmonis obsidiones, morbosque ab eo illatos erat remedium, teste Metaphraste *in vita eorum*. Nec minori successu eodem usi sunt contra serpentis ictum, ac morsum virulentum S. Uvinuvalocus, & S. Paternus Abricensis. Ad arreptitios etiam ferocissimos liberandos S. Eutychius Patriarcha, S. Hilarion Abbas, Ægydius Nitteletus Decanus Cameracensis, ut referunt Metaphrastes, Surius, D. Hieronymus, Eustachius, Anonymus, & Joannes Molinetus *in vita eorum*.

Qua-

Quare Exorcista hoc etiam uti remedio poterit, qui similis Filio hominis septem stellas in manu, septem nempe sacramentalia, quasi cælestia medicamenta, quibus dæmoniacæ infirmitates curari possunt, habebit. Sed circa unctiones caveat, quæ supra monuimus *num.318.*

Cap. III.

De Remediis particularibus Ægrotum præparantibus.

616

Particulare remedium ad dæmones expellendos, & maleficia solvenda.

QUemadmodum solent Medici in curatione morborum aliquando medicata potione, aliquando sectione, & ustione subvenire ægrotis: unde medicina, cui nomen à modo, & temperamento impositum existimatur, in duas species pharmaceuticen, & chirurgicam dividitur: ita Exorcistæ, ac Parochi idipsum in curatione morborum maleficorum præstare debent. Non enim remediis generalibus tantùm ex Sacramentorum, ac Sacramentalium virtute desumptis hujusmodi ægritudines arcere debent; sed maximè particularibus ab Ecclesia ad hunc effectum institutis, exorcismis nempè, ac præceptis ecclesiasticis, quibus & maleficia, & maleficiorum auctores propulsantur. Illa etenim generalia, etsi patientem ad fidei, ac confidentiæ in Deum actus eliciendos, quibus & dæmones expelluntur, & maleficia destruuntur, maximè disponant; attamen ex se, & absolutè non ad dæmones expellendos, ac maleficia destruenda; sed ad peccata vel mortalia, aut venialia remittenda: vel ad gratiam conferendam, aut augendam: vel ad alios hujusmodi effectus producendos sunt ordinata.

Remedia autem particularia, de quibus impræsentiarum loquimur, ex se, & absolutè à Deo sunt instituta, & ab Ecclesia, non ad alium finem, quàm ad dæmones expellendos ab hominibus, & à rebus ad homines spectantibus ordinata.

662

Hoc typicè videtur in simili Filio hominis, qui non solùm septem stellas in manu Sacramenta, & Sacramentalia designantes habebat; sed etiam gladium ex utraque parte acutum ex ejus ore exeuntem gerebat. Nam quid aliud gladius ille quàm verbum divinum, quo infernalis hostis feriendus est, & à creaturis expellendus, præfigurat? *Vivus enim est*, inquit Paulus Apost. Hebræor. c.4. *sermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens usque ad divisionem animæ, & spiritus, compagum quoque, & medullarum, & discretor cogitationum, & intentionum cordis. Et non est ulla creatura invisibilis in conspectu ejus*: Non inferior scilicet corporea, quantumvis mole quantitativa aciem oculorum obtundat: Non media, ut homo, qui spiritu interiori movetur in corpore opaco: Non superior, ut dæmon, qui cùm purus sit spiritus corpore expers, homine natura est superior. Nam gladius hic verbi Dei ex utraque parte acutus, quia ex utroque testamento colligitur, potentissimus est, nedum pro dæmone coercendo, & expellendo ab hominibus, & è rebus ad homines spectantibus, ut fusè *c.4.* explicabitur; sed pro homine ipso obsesso ad suam liberationem, dum per instructionem, ac probationem ab eo resecatur ignorantia, ac diffidentia, quæ potissimùm liberationi obicem ponunt, præparando.

Est gladius verbi Dei, nempe Exorcismus, qui potentissimus est pro vexato præparando, & pro dæmone coercendo.

At quia vexationes, quibus in dies homines afficiuntur aliæ à dæmonibus: aliæ à causis naturalibus: aliæ ex pura imaginatione provenire dignoscuntur; ideò antequam ad remedia dæmones expellentia deveniatur, primò ab Exorcista, & Parocho, quæ, & qualis vexatiò sit, est cognoscendum. Secundò instruenda persona vexata. Tertiò probandum, an instructio ab ea sit benè percepta, & per eam facta sit capax ad liberationem. Quod tribus sequentibus articulis aperietur.

A R-

ARTICULUS I.

De modo certitudinaliter cognoscendi: an quis verè sit maleficio affectus, vel à dæmone possessus.

663 *Quomodo ab Exorcista interrogandi sint domestici Obsessi, & ea de quibus.*

PRimò ab Exorcista interrogandi sunt parentes personæ vexatæ, vel ejus consanguinei, aut curam habentes de origine infirmitatis, de tempore, ac modo, quo talis infirmitas incæperit: An die, vel nocte: qua noctis hora, puta an post tertiam, & ante quintam, vel sextam: quia eo sæpius tempore Malefici, ac Sagæ maleficia operari solent: An in somno, vel vigilia: An sensim, ac paulatim, vel inopinatò, ac repentè: An domi, vel extra domum: An ex cibo comesto, vel potu: An aliquod remedium adhibuerit; & tunc diligenter quærat, quis tale remedium adhibuerit: An Medicus, vel Chirurgus, vel Religiosus, vel Idiota, vel Fæmina: An fuerit naturale, vel spirituale: An verba fuerint prolata, & quæ sint verba; An signa cum aliquo instrumento ligneo, ferreo, laneo, lapideo, plumbeo, aureo, argenteo, vel hujusmodi facta sint: An alia intervenerint, quæ nullam naturalem ad sanitatem conferendam vim habent: quia sæpius contingit, aliquos, immò plurimos prius nedum ad humana sese confugere auxilia, quàm divina; sed etiam ad diabolica, Magos, Maleficos, & Sagas advocantes, ab eisque remedia postulantes. Quod monet etiam Drexelius de Conformatione voluntatis lib. 5. cap. 10. §. 7. *Illè plurimorum*, inquit, *intolerabilis error, & abusus est, ut prius ad humana sese auxilia convertant, quàm ad divina; neque hæc, nisi illis omnibus frustra tentatis, rebusque jam planè depositis, censeant. Quo sanè fit, ut humana remedia ordine plerumque præpostero adhibita, vindicante Deo, incassum nobis eant*. Et paulò infra addit. *Multis vix alius est Medicus, quàm Magus, nec alius pharmacopæus, quàm diabolus, quæritur. Jure ergo Deus per hos punit, per quos tam variè offenditur*. Propterea Exorcista, si fortassè aliquem ad Magos confugisse agnoscat, sanitatis acquirendæ gratia, illum moneat, ut prius pænitentiam agat, ac divinæ justitiæ vindicanti satisfaciat.

§. I.

664 *Quomodo interrogandus sit Obsessus.* Supra n. 154. & sequent.

SEcundò Exorcista Vexatum interroget super eisdem, de quibus suprà, eum alloquendo, intuendo, audiendo, & ejus dispositionem considerando, sign a tam probabilia, quàm certitudinalia investigando: quid de sua infirmitate sentiant, interrogando; interim diligenter ejus dicta, vultus mutationem, gesta, ac desiderium suæ sanationis observet.

Ex quibus investigationibus, si nihil probabilitatis habeat, quòd patiens vexatus sit, non ultra procedat, ne patiens super re non existente incipiat suspicari; sed potius ipsum ad divinum in omnibus, & ante omnia hortetur implorandum auxilium; deinde ad peritum Medicum confugiendum, ut per naturalia pharmaca (si infirmitas naturalis sit) optatam valeat consequi sanitatem.

Si verò ex præmissis investigationibus aliquod evidens habeat signum, illum à dæmone esse possessum, aut maleficio affectum, liberè, ac tutò Exorcista poterit de vexationis illius certitudine judicium ferre, & ad ulteriores actus, nempè ad instructionem, probationem, & dæmonis expulsionem procedere, de quibus infra. Sed Vexati judicium de sua vexatione prius requirat; an scilicet esse naturalem, vel à dæmone causatam arbitretur. Quòd si naturalem esse respondeat, non est ultra procedendum; quia Vexatus vel fateri debet vexationem suam esse à dæmone, (si verè talem esse agnoscat): vel saltem dicere debet, se talem vexationem esse à dæmone suspicari; ut sic ab Exorcista debita ei remedia possint adhiberi.

Siau-

Si autem dicat, se infirmitatem suam esse à dæmone suspicari; sed de sua liberatione non curet, pro tunc ultra non est procedendum; quia Exorcista oleum, & operam perdet; nam Deus ab ægrotis adultis ordinariè consensum requirit ad sanitatem illis impertiendam.

Supra num.13. & num.120.

Si tandem velit, ac sanitatem quærat; sed illam se consecuturum non credat, tunc per Exorcistam; aut per parentes, amicos, vel domesticos est disponendus.

§. II.

620 *Modus ad faciendum experimentum certum de obsessione, ac præsentia dæmonis in corpore humano.*

TErtiò, si ex præcedentibus investigationibus signa aliqua habeantur probabilia, Patientem esse à dæmone vexatum, ut certitudo de tali vexatione habeatur, sequens faciendum est experimentum. Primo Exorcista obsessum breviter instruat, ut credat ipsum esse Christi, & Ecclesiæ ministrum, & auctoritatem habere dæmonem è corporibus obsessis expellendi, ejusque opera malefica destruendi; idcircò, si verè, ac realiter dæmon fuerit in corpore ipsius, illicò ad præceptum ab Exorcista sibi imponendum se propalaturum.

Genuflexo ergo Obsesso (si potest) coram Exorcista veluti coram judice sedente, tunc ipse Exorcista voce horribili, & aspectu gravi, & maxima divini auxilii munitus confidentia, sequens præceptum conditionatum formet.

Præceptum conditionatum probationum.

In nomine Iesu Christi ego N. ut minister Christi, & Ecclesiæ præcipio tibi dæmon, vel vobis spiritus immundi, (si aliqui estis in corpore istius creaturæ Dei) ut statim detis mihi aliquod signum evidens, ac certum præsentiæ vestræ, hanc creaturam indesinenter vexando: aut commovendo humores in ea more solito eo modo, quo à Deo vobis fuerit permissum.

Quod si patiens à dæmone verè fuerit vexatus, statim dæmon Exorcistæ præcepto obediet, effectus causando, quos anteà consueverat operari. Et tunc Exorcista statim dæmoni præcipiat, ut à tali vexatione cesset, juxta regulas supra positas *nu. 368, & sequentibus*. Si verò dæmon nullum det evidens signum suæ præsentiæ, tunc Vexatus ab Exorcista dimittatur, illum ad divinum implorandum auxilium hortando, ut supra admonendo, ut falsam existimationem removeat, & quòd credat experto, & non sibi. Hujusmodi autem præcepta Exorcista sive latino, sive vulgari idiomate juxta opportunitatem, & exigentiam, secundùm monita supra tradita *num.368. & sequentibus*, poterit efformare.

ARTICULUS II.

De Instructione pro Vexato ad liberationem præparando.

621 *Modus instruendi Vexatum pro sua liberatione præparandum.*

POstquam Vexatus verè esse energumenus, vel maleficio affectus, cognitus fuerit, antequam Exorcista ad præcepta expulsiva deveniat, ut fructuosa sit adjuratio, ac præcepta expulsia dæmoni facienda suum possit obtinere effectum, posito patiente coram Exorcista, præsentibus parantibus, & aliis piis personis, clarè, distinctè, ac suaviter in doctrina infra ponenda illum instruat: sed diligenter Exorcista advertat, ut patiens illam percipiat; ideòque illum ad attentionem sæpiùs excitet; & aliquando jubeat, quæ audivit, denuò replicare. Semper ad spem, ac confidentiam illum roboret. Proponat ei certam ex parte Dei, & Ecclesiæ liberationem, si ipse perfectam, & inhæsitantem confidentiam habuerit, ac hujusmodi liberatio illi futura sit salutaris. Sæpiùs eum commoneat, ne dæmoni attendat, si illi aliquid intùs suggesserit, neque si aliquam ei intulerit vexationem.

Supra num.18.

Ad aliquid præceptum expulsivum, nisi completa instructione, ac probatione, scilicet nisi patiente benè instructo, ac in fide, ac fiducia probato, non veniatur.

Si ta-

Si tamen Obsessus à dæmone turbaretur, ne instructioni posset attendere; tunc Exorcista præceptis lenitivis, de quibus infra *n.664.* dæmonem cohibeat, videlicet ei præcipiendo in nomine Jesu, ne patientem perturbet, aut molestet, nec impediat, quin attentè, ac devotè instructiones audire, ac percipere queat; addendo etiam, (si opus fuerit) aliquam adversùs dæmonem objurgationem; ut infra *n.660.*

De quatuor ergo principaliter ab Exorcista, vel Parocho instruendus est Vexatus.

Primò in his, quæ in ordine ad Deum credere debet.

Secundò in his, quæ Exorcistam respiciunt.

Tertiò in his, quæ in ordine ad dæmones credere debet.

Quartò in his, quæ ad seipsum spectant.

QUÆSTIO I.

Quomodo, & de quibus Vexatus instruendus sit erga Deum.

622 *Quomodo, & de quibus Vexatus instruendus sit erga Deum.* Vers. 14. Supra num.128. & sequent.

Respondetur, Energumenum, aut maleficio affectum, ut maximam in Deum fiduciam, ac confidentiam pro sua liberatione elicere queat, quæ sequuntur, firmiter credere debere.

Primò omnia, quæ in mundo fiunt, sive bona, sive mala à Deo esse, vel volente, vel permittente juxta illud Ecclesf. c.11. *Bona, & mala, vita, & mors, paupertas, & honestas à Deo sunt*: Ideò omnia maleficia, dæmoniacas obsessiones, ac possessiones, ut simpliciter malum pænè dicunt, quæ est quid positivum, esse à Deo volente, & approbante: ut verò malum culpæ includunt, vel ad culpam inducunt, esse à Deo non volente, nec approbante; sed tantummodo permittente, seu non impediente.

623 *Divina Providentia benè cuncta disponit.* Supra num.388. & sequent.

Secundò, quòd *mala*, quæ Deus hominibus evenire permittit, *divina Providentia ad bonum dirigens cuncta disponit*: ut loquitur Boetius *l.4. Consol. phil. prosa 6. in fine*, videlicet si Vexatus peccator est, ut resipiscat, & pænitentiam agat: si verò justus est, ad majora christianæ perfectionis incrementa provocetur. Quare Exorcista, vel Parochus Patienti ad Deo gratias agendas pro tali vexatione persuadeat; eique dictum D. Hieronymi rememoret, nempe quòd *Omnia Providentia Dei gubernantur, & sæpè quæ putatur pœna, medicina est*. Consequenter hortetur, ut ex totis præcordiis peccata detestetur, ac confiteatur, & in virtutum exercitio magis, ac magis proficere contendat. Moneatque virtutis profectum in offerendo seipsum ex toto corde divinæ voluntati consistere: *ita ut una æquali facie*, ut loquitur Thomas de Chempis lib.3. c.25. n.3. *in gratiarum actione permaneat inter prospera, & contraria, omnia æqua lance pensando*: Sic semper voluntatem suam in omnibus divinæ subiiciat, ac conformet.

624 *Obsessus ad voluntatem signi confugere debet.* Sup. nu.429.

Tertiò; cùm nullus Vexatus, nisi per divinam revelationem scire possit, an sit voluntas Dei, nec ne, ut diù talem sustineat vexationem, Exorcista eum instruat, ut ad signi voluntatem confugiat, quæ per divinas Scripturas nobis manifestat Deum omnibus invocantibus se suum præstare velle auxilium, & in se credentes, ac in Sanctissimo nomine suo confidentes velle à quacumque dæmoniaca liberare vexatione, si talis liberatio eis salutaris sit futura. Propterea ad hoc ut Vexatus (quantum est ex se) suam liberationem faciat esse salutarem, ad laudem, & gloriam Dei, ac salutem animæ suæ illam ordinet: & dum in oratione à Deo suam petit liberationem simul talem ordinationem petat, nempe, ut Deus sibi sanitatem, ac simul auxilium efficax tribuat, ut tali sanitate ad Deum laudandum, & glorificandum, ac magis magisque in bono proficiendum benè utatur.

§. I.

625 *Obsessus credere debet, quòd*

Quartò, Exorcista moneat illum, ut Deum esse omnipotentem, nec ullam esse creaturam, quæ ejus potentiæ valeat resistere, firmiter credat; idcir-

Idcircò licèt in corpore Energumeni essent mille dæmoniorum legiones, illicò Deum eos expellere posse: Ac respectu divinæ Potentiæ non esse differentiam, ab uno obsesso centum millia dæmoniorum expellere, ac si unum solùm: quia cùm Dei potentia sit infinita, & dæmonum finita, inter eas nulla est proportio; ideòque tota omnium dæmonum potentia simul unita respectu divinæ nihil est.

Deus est omnipotens. Supra num.258. & num.394.

626

Quintò, ut Deum sapientissimum esse credat; ideoque perfectissimè omnium dæmonum machinamenta, dolos, ac fallacias noscere; & cùm ubique per essentiam, per potentiam, & per præsentiam sit, omnia esse aperta, & nuda oculis ejus; eaque sine ullo impedimento apertissimè videre, ac modum, quo ea destruere, ac dæmones à corporibus obsessis valeat propulsare, optimè agnoscere.

Deus est sapientissimus. Supra num.268.

627

Sextò, quòd Deus est summum bonum, ideòque se ad extra per communicationem diffundit, prout à creatura capi potest, & ei expedire judicat. Quare ratione suæ bonitatis vult omnibus benefacere, & non malefacere, quantùm est ex parte sua: Sic Drexelius de Conformatione voluntatis lib.2.c.5.ait: *Deus non tantùm vult fieri, quicquid in Orbe fit (dempto peccato) sed id omne reipsa semper exequitur, quod melius est, immò quod optimum est, hoc est (ut sic loquamur) ingenium Dei, & innata ejus propensio.* Hac de causa, ut nos suæ bonitatis faciat esse participes, sæpiùs in divina Scriptura hortatur, ut illum invocemus, invocantibus se suum præstare auxilium pollicendo. Sic Christus, dum mortali carne indutus in hoc inferiori Orbe morabatur, pertransiens omnibus benefaciebat, & omnes à dæmone oppressos sanabat, ut habetur Act.10. Deditque potestatem suis Discipulis, & eorum successoribus omnia dæmonia eiiciendi: quam etiam omnibus in se credentibus Marci ult. communicavit dicens: *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eiicient.* Ex quibus omnibus clarè constat, Deum velle (quantum est ex parte sua) omnes Energumenos, & maleficio affectos à dæmone liberare, si ipsi ad liberationem perfectè se disposuerint, faciendo quantum in se est, ac Deum suppliciter rogando, ut talis liberatio sibi salutaris sit futura; nec eam nisi sub tali conditione ullo modo quærant impetrare.

Deus est summè bonus. Supra num.394. & sequent.

628

Septimò: quòd Deus verax est, nec mentiri potest, nec in suis promissis deficere: idcircò, cùm promiserit Marci ult. supra citato, se ad finem credentium dæmones expulsurum (si Vexatus perfectam in eo fiduciam collocaverit) à dæmone proculdubio eum liberabit, si talis liberatio ei sit profutura.

Deus est veracissimus. Supra num.405. & sequent.

§. II.

629

Octavò, quòd dæmon obsessos sæpiùs ad multa mala perpetranda inducit, puta ad blasphemias, ad peccata carnalia, ad rixas, ac jurgia excitanda, ad odia fovenda, ad parentes contemnendos, ad domesticos perturbandos, ad collisiones, submersiones, præcipitia, desperationem, ac mortem ipsam, ut in dies experientia docet: quæ omnia, etsi à Deo permittantur; non tamen approbantur; sed potiùs odit illa; ergo etiam dæmonem in corporibus humanis habitantem, ac talia suscitantem odio habet.

Dæmon ad multa mala obsessos inducit. Supra nu.70. & nu.541.

630

Nonò, Exorcista ex præmissis deductam Vexato proponat conclusionem, nempè in Deo confidentiam: quia Deo æqualiter de omnibus cura est: quia omnipotens, ac sapientissimus est, ac vult omnibus in se confidentibus opitulari; ac fidelis est in omnibus suis promissis, ideòque maximè confidendum est in eo, qui suos numquam deserit; Suis enim semper præsens est, & auxiliari semper est paratus, ut omnia suorum amicorum ad opportunum finem dirigantur; propterea Vexatus eo semper animo illum exoret, nec dubitet; sed certò sciat suas preces (si tamen justa petat) esse exaudiendas: nam instar oraculi habeat illud à Chrysostomo dictum homil.14. in Matth. *Si cum hoc studio mentis accesseris, & dixeris: Nisi accepero, non recedam; prorsus accipies: si modò talia postulaveris, quæ & illum, qui rogatur, dare deceat, & accipere tibi, qui precaris, expediat.*

Dei-

631
Ordo Exorcistatus producit effectum ex opere operato.
Supra nu. 9. & nu. 17.

Decimò, ob oculos ponat Vexato: quòd sicut omnia Sacramenta ex opere operato suum producunt effectum, Deusque infallibiliter ex parte sua concurrit, (si adsint requisita ex parte materiæ, formæ, ministri, ac recipientis) sic Ordo Exorcistatus, cùm sit Sacramentum, uti plures graves testantur Auctores, ex merito passionis Christi, si omnia aderint requisita suum producet effectum: qui effectus est dæmonis expulsio; ideò si obsessus per fidem, ac confidentiam in Deum benè fuerit dispositus, à dæmonis tyrannide proculdubio dissolvetur.

§. III.

632
Deus numquam obsessos derelinquit, si ipsum devotè invocent.
Supra num. 468. & 469.

UNdecimò, Exorcista vexatum moneat, Deum, cùm pientissimus sit, numquam ipsum derelicturum; sed ipsi, si eum invocaverit, suum præstiturum auxilium: nec defectus illius divinæ protectioni obicem ponent, si illos ex totis præcordiis detestetur; ideò numquam Energumenus de sua salute tam corporali, quàm spirituali desperet: quia Deus non vult mortem peccatoris; sed ut convertatur, & vivat: neque gaudet, hominem talibus iniquissimi hostis vexationibus subjacere, si quod ex parte sua requiritur, perpetrabit. Quare illum, (ut fiducialiter petat à Deo liberationem suam ob magnitudinem misericordiæ ejus) hortetur, quæ major in benefaciendo homini peccatori, & indigno, quàm justo, ac digno ostenditur: nec non ob invariabilem, & indeficientem ipsius fidelitatem, quæ in servandis suis promissionibus numquam deest. Insuper consoletur cor patientis, ejus afflictum, ac jacentem erigat animum, & ad dæmoniacis insultibus resistendum corroboret; ostendatque non esse difficile, dæmones expellere: quia Deus ex parte sua veluti sol refulgens paratissimus est, suos quaquaversum gratiarum diffundere radios, dummodo ignorantiæ nubes, ac diffidentiæ tollantur: idcircò si ipse perfectè crediderit, ac confidentiam in eo inhæsitantem collocaverit, utique victor erit. Propterea semper Exorcista vultum lætum, hilarem, ac jucundum ostendat: nec Obsesso umquam minetur; sed eum hortetur, ut gaudeat, & consoletur.

§. IV.

633
Quomodo Deus partes juvet Exorcistæ, & Energumeni.

DUodecimò, certissimum est, quòd si Exorcista, & Energumenus simul cum diabolo ad eiiciendum illum pugnaverint, Deus magis Exorcistæ, & Energumeni, qui se illi commendat, partes juvabit, quàm diaboli inimici sui, qui illum blasphemat, & odit. Ergo certissima erit victoria. Quis poterit resistere Deo? Et si aliquando Deus dæmones non eiiciat, non est, quia non possit, vel nesciat, aut noluit, quantum ex se est; sed quia vexato expediens esse non judicat, quia si à dæmoniaca vexatione citò liberaretur, fortasse ad priora, & etiam ad majora peccata reverteretur: vel quia Vexatus confidenter ad Deum non confugit; sed de ejus voluntate optima, ac pientissima veretur.

Quare concludimus, maximam esse diaboli tentationem, credere quòd Deus velit, (licèt permittat) dæmones in hoc speciali corpore habitare (exceptis maximis peccatoribus) ita ut Vexatus non procuret, nec suam liberationem procurare debeat: sicut tentatio esset ei, qui in ignem cecidit, & posset amici auxilio liberari, & nollet, dicens: *Deus voluit, me in ignem cadere, sic ergo volo manere.* Cui ego responderem: *Tua incuria, & imprudentia in ignem cecidisti; & dum voluntariè sine aliquo recto fine potens, non vis liberari, morieris in corpore, & etiam æternam amittes beatitudinem.*

QUÆSTIO II.

Quomodo instruendus sit Vexatus de spectantibus ad Exorcistam.

634
Vexatus ergà Exorcistam de-

REspondetur breviter, Energumenum, ac maleficio affectum, ut ad suam liberationem rectè sit dispositus, debere in ordine ad Exorcistam quinque actus

actus elicere, scilicet credere, obedire, attendere, se conformare, & manifestare.

bet quinque actus exequi, scilicet.

1. Credere.

Primò credere debet Vexatus, quòd Exorcista sit Dei minister, & quòd ejus operationes principaliter ipsius Dei sunt, & instrumentaliter ipsius ministri; ac per consequens diabolus sine dubio illi obediet: quia non obedire Dei ministro, est Deo non obedire: sicut in artificialibus serra est instrumentum fabri lignarii, & qua ratione lignum serræ obedit, dum per eam scinditur, eadem ratione obedit fabro, qui serram movet: sic in ministeriis ecclesiasticis Deus ministrum suum tanquam morale instrumentum movet; & non obedire ministro ejus, est ipsi non obedire; ergo Exorcistæ præcepta efficacia erunt, si Energumenus ex parte sua ritè fuerit dispositus.

Supr. nu. 10. 11.

Pari modo Vexatus credere debet, quòd Deus absque dubio cum suo ministro concurret, quando in nomine ejus præcipiet. Sicut enim infallibiliter cum Sacerdote concurrit ad consecrandum, cum Confessario ad absolvendum, & cum Parocho ad baptizandum, dummodo sint omnia necessariò requisita: ita cum Exorcista concurret, cùm debitè officium sui ordinis administrabit: omnia enim Sacramenta ex opere operato virtutem habent, ut communiter censent omnes Auctores.

635 *Instantia.*

Si autem dicatur, quòd diabolus non semper præceptis Exorcistæ obtemperat; ideò Energumeni fides vacillat; immò etiam ipsius Exorcistæ.

Solutio. Supra num. 367.

Respondetur, quòd diabolus semper Exorcistæ obedire tenetur in his, quæ ad suam spectant ejectionem, si Energumenus sit perfectè dispositus, ac firmiter credat, nec intus vacillet; & Exorcista ritè suo munere fungatur: ut centies experientia comprobavi. Sed cùm Energumenus non est perfectè dispositus: vel Exorcista non ritè suo fungitur munere, tunc dæmon non obedit; immò etiamsi Exorcista omnes conditiones haberet requisitas, si patiens non sit benè dispositus, dæmon saltem præceptis ad expulsionem pertinentibus non obtemperabit. Sic etiam in aliis Sacramentis, quæ ponentibus obicem gratiam non conferunt, contingit.

§. I.

636 *2. Obedire.*

SEcundò Vexatus Exorcistæ obedire debet; quod præstare tenetur nedum in exterioribus, sed in interioribus actibus, quibus ei tanquam Dei ministro honor, ac reverentia exhibetur.

3. Attendere Supra num. 369. & sequent.

Tertiò ad dicta, ac præcepta Exorcistæ attendere; nec ullo modo ab eis divertere: quia tunc diabolus multa, ut divertat, proponit; propterea Energumenus fide, intentione, attentione, & toto conatu attendat: quia per actus fidei vigorosæ dęmon quàm maximè compellitur, ut exactissimam Exorcistæ obedientiam prçstet.

4. Se conformare.

Quartò in omnibus se Exorcistę conformare debet, ita ut pugnet contra diabolũ, ac suam voluntatem Exorcistæ voluntati conformet. Idcircò cùm minister præcipit, & ipse præcepti hujusmodi executionem intendat, ad quodcumque præceptum ab Exorcista factum sive ad probationem, sive ad expulsionem divina virtute dæmonem ligari firmiter credens, ita ut ab ejus obedientia se subducere non possit.

Prætereà advertere debet Patiens, ne tempore exorcismi ullo modo Exorcistæ repugnet; nec, quamvis diabolus aliquid intus suadeat, perturbetur; sed totam suam ad Christi ministrum dirigat intentionem; credens illum tunc dirigi à Deo, & facere opera, ideòque ab eo adjuvari. Unde contra dæmones Deus, minister, & patiens decertabunt.

§. II.

637 *5 Manifestare.*

QUintò Vexatus omnes diabolicas tentationes cujuscumque generis sint, nedum ad peccata inducentes; sed etiam suggestiones à monitis Exorcistæ distra-

ftrahentes illi manifeftare debet. Semper enim adverfarius aliquid obiicit, vel ut Exorciftæ non credat; vel ut tædio afficiatur; vel ut alicujus recordetur diftrahentis; propterea Exorcifta fæpiùs mentem Energumeni fublevet, & quantum poffibile fuerit, cor ejus roboret; opportuna tentationibus Expellendis remedia tradat; ipfum quietet, & diffidentem ad fpem erigat, & fiduciam excitet. Ipfe quoque coram patiente taliter feipfum in verbis, & actibus exhibeat, ut ille dictos actus elicere poffit; ac fæpè conditiones, quæ verum ornare debent Exorciftam, ipfe mente revolvat, & opere exequatur.

QUÆSTIO III.

Quomodo Vexatus inftraendus fit adversùs dæmones.

638 *Inftructio Vexati contra dæmones.*

RElpondetur, Energumenum, five Maleficiatum indubitanter fibi perfuadere, ac credere debere, quòd licèt dæmonem maximam naturalem fuper res corporeas habeat poteftatem; & tantam, ut non fit alia fuper terram, quæ ei comparetur; attamen hæc poteftas propter peccatum ab eo patratum in eo confirmata eft, non quoad actum primum: quia etiam poft peccatum naturalia in dæmonibus integra remanferunt; fed quoad actum fecundum, ideft quoad operationem, ut non omnia mala, quæ lubet, poffit perpetrare.

Per Paffionem verò Chrifti, ac mortem ejus hujufmodi poteftas dæmoniaca fuit confracta, ac fublata non fimpliciter, & abfolutè; fed refpectivè, ac dependenter à Deo, eo modo, quo fuprà explicuimus *n.65. & 66.*

QUÆSTIO IV.

Quomodo Vexatus inftruendus fit erga feipfum.

639 *Inftructio Vexati erga feipfum. Obfeffus debet credere fe à dæmone effe obfeffum.*

REfpondetur, Energumenum, ut perfectè ad fuam liberationem difponatur, diligentiffimè erga feipfum, quæ fequuntur, debere obfervare.

Primò Energumenus, poftquam Exorcifta evidenter cognovit, quòd ille verè à diabolo poffidetur, aliud judicium à judicio Exorciftæ formare non debet, nempè quòd judicet infirmitatem fuam naturalem effe, vel à caufa naturali procedentem: vel aliquem defectum naturalem in ea concurrere: quia hoc multum curationi obeffet; nam Patiens à dæmone deceptus effet; propterea non contra illum cum Exorcifta; fed pro illo contra Exorciftam decertaret. Qui enim fe à dæmone obfeffum effe non credit, nec poteft fidei actus elicere, quòd per præcepta Exorciftæ à dæmone fit liberandus. Quod fæpiffimè experientia in multis obfeffis, ac maleficiatis comprobavi.

640 *Peccata confiteatur.* Joan. 5. 14. Supra num. 533. & 574.

Secundò Vexatus probabiliter vexationem, quam fuftinet, ob aliquam fuam culpam, faltem venialem fibi eveniffe credere debet, memor illius dicti Domini N. ægris jam fanatis infinuati, ne fcilicet ampliùs peccarent, ne deterius aliquid eis contingeret. Idcircò ftatim omnia fua peccata graviora, licèt etiam aliàs confeffa confiteatur, fi Confeffarius expediens judicaverit, Sacram recipiat Euchariftiam, ac perfectè reconcilietur Deo in infinita ejus pietate, ac mifericordia confifus. Ex quo credat, radicem fuæ vexationis primariam auferri. Nec in hoc fuggerenti diabolo credat, quòd fit aliquod peccatum fibi occultum, ob quod à dæmoniaca obfeffione nequeat liberari.

§. I.

641 *Non indicet,*

TErtiò quamvis Energumenus; aliqua indicia habeat, ex quibus infirmitatem diabolicam ab aliqua determinata perfona mediis maleficiis fibi eve-

evenisse, judicare possit; numquam tamen tale judicium formet: tum quia facilè à dæmone tentaretur, ut pro vindicta malum aliquod illi intentaret; sic graviora peccata inde sequerentur: tum etiam quia tale judicium ejus curationi valdè obesset: ideò omninò hujusmodi diabolicas tentationes à se abiiciat, ac nihil penitus curet, unde vexatio proveniat diabolica: hoc unum scire sufficiat, quòd immediatè à dæmone excitatur.

aliquam determinatam personam sibi maleficium intulisse.

Immò dico, quòd Vexatus, etsi certè personam maleficam noverit, nihil adhuc de hoc curet: quia si perfectè contra dæmonem munitus fuerit, Malefica nihil ampliùs mali poterit ei inferre; & factum citò evanescet: quia Ecclesiæ auctoritas super omnes Maleficos, & super totum infernum habet potestatem.

642 *Dignissimum scitu.*

Quartò pro certo tenere debet Patiens, quòd in vexatos curando nulla differentia est: sive dæmon corpus per timorem; sive per maleficium: seu ob quamcumque aliam causam ingressus sit: neque si maleficium sit intrinsecum, aut extrinsecum, vel cujuscumque generis: neque si dæmones sint plures, vel etiam legiones, vel unus tantùm: nec si vexatio sit recens, aut antiqua: vel maleficiorum fuerint renovationes, aut confirmationes: neque si Energumeni fuerint aliàs exorcizati, necne. Neque refert, si dæmones muti, vel loquaces sint: terribiles, vel pacifici: majores, vel minores: subditi, vel principes: ligati, vel soluti. Et tandem vexationes qualitercumque, quomodocumque, & cujuscumque generis sint, per Exorcistam, Deo dante, omninò auferentur: nam auctoritati Ecclesiæ, & Patientis fidei tartareæ potestates sunt subjectæ, & dæmones obsidentes sine ulla difficultate omninò obedire compellentur.

Sup. nu. 385.

§. II.

643 *Instantia.*

AT fortasse dicent aliqui, per experientiam agnitum esse, in curandis vexatis multas circa prædicta differentias esse, ut in Scriptoribus hujus artis videri potest: ut puta, quòd obsessus ex timore, quàm ex maleficio vexatus faciliùs curatur; & cum majori difficultate plures, quàm pauciores eiiciuntur dæmones; quod etiam rationi consonum videtur.

Solutio.

Respondetur, hanc falsam de hujusmodi differentiis opinionem à diabolo introductam esse, ut difficilior curatio redderetur; sed in veritate non sic est: quia existente vera, & perfecta in Vexato dispositione, & auctoritate in Exorcista, nulla prorsùs curandi est difficultas: Sicut anima, quamvis peccatis innumerabilibus obnoxia fuerit, si verè fuerit disposita, per absolutionem unicam subitò ab omnibus criminibus solvetur; sic dicendum est in casu nostro.

Unde autem difficultas oriatur; an ex parte Dei; vel ex parte Energumeni, aut ministri, infra, ubi *de dæmone obsistente*, explicabitur.

§. III.

644 *Vexatus refrænare debet passiones.*

QUintò Vexatus suas passiones refrænare debet, suumque animum componere; ita ut in eo nulla concupiscentiæ, odii, iræ, invidiæ, maledicentiæ, tristitiæ, diffidentiæ, desperationis, aliarumque passionum, quæ animum molestant, & dæmoni dant pabulum ad vexandum, turbatio inveniatur. Auferat singulariter melancholiam, & toto corde lætus in omnibus divinæ voluntati se conformet; & sic lectus, in quo cubat diabolus, erit ablatus.

645 *Vexatus quomodo possit per seipsum repellere vexationes diabolicas.*

Supra num. 524.

Sextò Vexatus certò credere debet, (quod etiam experientia comprobabit) se divino auxilio, quod nemini illud volenti deficit, ac fide, ac confidentia in Deum, quæ firma & non hæsitans, nec vacillans esse debet, & liberi arbitrii actu adjutum, seipso posse omnes diabolicas, etiam absente Exorcista, eiicere vexationes, in nomine Jesu dæmoni præcipiendo, ut ab omni vexatione desistat, ac totaliter à se recedat; quia hæc dæmones eiiciendi potestas in nomine Jesu, à Christo omnibus in se cre-

credentibus communicata est, Marci ult. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eiicient*. Diabolus enim nullam intrinsecam, aut extrinsecam in corpore saltem gravem inferre potest vexationem iis, qui actu in Deo maximè confidunt, quòd eos ab hujusmodi vexatione sit protecturus, ac præservaturus; sed magis minùs in Deo confidentes, ac de ejus protectione divina magis diffidentes vexat: ut præter experientiam certam, colligitur etiam ex c. *Nec mirum. §. Magi sunt. 26. qu. 5. Hi permissu Dei elementa concutiunt, turbant mentes hominum minùs confidentium in Deo*. Cui stipulantur Isidorus *lib. 8. Etymolog. cap. 9.* Burcardus *lib. 10. cap. 42.* Ivo *part. 11. cap. 67.* Panorm. *lib. 8. cap. 65.*

Supra num. 66.

Supra num. 67.

Ex quo apparet, Vexatum sæpiùs divinum auxilium implorare debere, actus fidei firmæ, ac confidentiæ in Deum inhæsitantis sæpissimè elicere: hanc à Deo quotidie suppliciter petere; ac libero arbitrio unà cum Dei gratia omnes tentationes, illusiones repellere diabolicas; quòd si quæ dico, Vexatus effecerit, super se Dei auxilium experietur.

ARTICULUS III.

De Probatione Vexati ante liberationem requisita.

646 Probatio Vexati quanam sit.

POstquam Vexatus, ut obsessus, aut maleficiatus sufficienter cognitus in his, quæ ad suam liberationem sunt necessaria, benè instructus fuerit, non debet Exorcista ad liberationem subitò devenire, nisi priùs, an verè ad liberationem sufficienter dispositus fuerit, comprobetur; idcircò alius additur actus, qui Vexati probatio nuncupatur. Tunc autem Obsessus perfectè erit probatus, quando Exorcista in quatuor prædictis benè expertum esse, videlicet in ordine ad Deum, ad Exorcistam, ad dæmonem, & ad seipsum, judicabit.

QUÆSTIO I.

Quomodo Vexatus probandus sit erga Deum?

647 Ex quibus Exorcista cognoscet Vexatum benè esse dispositum erga Deum pro sua liberatione.

REspondetur, Energumenum tunc fore benè probatum erga Deum, cùm perfectè erga illum dispositus fuerit: quia cùm totus liberationis effectus à Deo sit expectandus, necessariò in Vexato perfecta prærequiritur dispositio erga Deum, ut valeat liberari. Quæ dispositio ab Exorcista cognoscetur, si Vexatus Primò in puritate conscientiæ dispositus fuerit, quæ Deo gratum reddit. Secundò in actu humilitatis, quæ eundem facit capacem gratiarum. Tertiò in actu confidentiæ, quæ Deum ad nos inclinat.

Primò in conscientiæ puritate: si magis nempè quàm priùs Sacramenta frequentet; & aliqua delicta, de quibus ab Exorcista argutus fuit, emendaverit; & vitam suam super vivendi modo ordinaverit; ideò ad probationem ista vexato suggerere debet, ac suadere.

Secundò in humilitatis actu: si se liberatione indignum existimet: si se aliorum commendet orationibus, ut ad liberationem juvetur: si gratias Deo de dęmonis subjectione, & de promissa liberationis gratia persolvat.

Tertiò in confidentię actu: Si, Exorcista de Dei bonitate, pietate, clementia, misericordia, ac fidelitate, ac de liberationis gratia loquente, ipse in vultu lętitię signa ostendat, nulla dubia ponat, nullam difficultatem agnoscat; sed dęmonem illicò recessurum, cùm unicum ab Exorcista in nomine Jesu pręceptum adversùs ipsum fuerit prolatum, firmiter arbitretur.

§. I.

§. I.

648 *Interrogationes Vexato faciendæ ab Exorcista, ut cognoscat, an benè sit dispositus.*

AD majorem nihilominus Vexati in istis probationem, Exorcista practicè circa prędicta in ordine ad Deum inquirat: similiter de loco, & tempore, in quibus vult liberari, ut ex ipsius responsione agnoscat, an benè sit probatus. Poterit autem vulgari idiomate de sequentibus illum interrogare.

1. *Credi, che Iddio t'habbia mandato questa diabolica vessatione, acciò facci emendatione de tuoi peccati, e per l'avvenire t'affatichi per fuggire tutti i peccati; e vivi più puramente, & attendi con più fervore à dar gloria à Dio, al profitto dell' anima tua?* (Si responderit, quòd non: vel dubius fuerit in respondendo, non est benè probatus.) Si verò responderit affirmativè, est probatus. Sed addat Exorcista.

2. *Come hai disposto, e determinato d'emendarti, e profittar nel bene?* Si se nondum de hac re aliquid determinasse, sed post liberationem, se determinaturum responderit, non est benè probatus. Si verò responderit: *Firmiter decrevi omnes peccandi occasiones fugere; proximo meo benè facere; mala omnia culpæ devitare; Sacramenta Ecclesiæ frequentare; opera misericordiæ corporalia, ac spiritualia, & alia opera bona exercere: tunc est benè probatus.* Sed addat Exorcista.

3. *Credi, che Iddio adesso subito ti possa liberare da qualsivoglia ossessione, infestatione, maleficio, e vessatione diabolica, ancorche tu fossi posseduto da cento mila legioni di demonii?* Responsio affirmativa est de fide; idcircò de hoc nulla debet esse dubitatio. Sed addat Exorcista.

3. *Credi, che Iddio sappia il modo, col qual immediatamente può subito scacciar da te il demonio, distruggere tutti i maleficii, e liberarti da qualsivoglia diabolica vessatione.* Responsio affirmativa est de fide, sicut prior: neque de hoc ulla debet esse dubitatio. Sed Exorcista sequentem addat interrogationem, quę omnium est principalissima:

5. *Credi, che Iddio voglia liberarti dalla potestà diabolica, e da qualsivoglia vessatione, che dal demonio ti possa esser cagionata nel tuo corpo?* Si de hoc dubius fuerit, non est benè probatus. Si verò affirmativè responderit, est probatus. Et tunc Exorcista potest addere.

6. *Sopra di che appoggi questa tua speranza, e confidenza d'esser liberato?* Si respondere nesciat; non est perfectè probatus. Si autem dixerit, *Confido divina fretus misericordia, pietate, ac fidelitate*; tunc est benè probatus. Sed addat Exorcista.

7. *E quando credi, che Iddio ti voglia liberare dal demonio?* si responderit: *Me liberabit quando sibi placuerit*: tunc addat Exercista.

8. *E quando pensi, che piacerà à Dio di liberarti? Hoggi, dimani, la settimana seguente, dopò un'anno?* Si se nescire responderit, non est benè probatus: Si verò dixerit: *Hodiè, immediatè quòd tu R. Pater dæmoni præcipies, ut exeat, statim sine mora exibit, & ego sanus fiam, si sanitas fuerit mihi salutaris, ut spero*: tunc erit benè probatus. Adhuc Exorcista poterit addere.

9. *In che luogo credi, che Iddio ti voglia liberare?* Si dubitet, & cogitet tunc de hoc, nunc de illo, puta necessarium esse Romam proficisci dijudicet; vel ad S. Mariam Lauretanam; vel ad aliud celeberrimum templum; non est benè probatus. Si verò responderit: *Deus me liberabit, ubicumque dæmoni præceperis, ut exeat; etiam hîc: quia liberatio dependet à loco*; erit benè probatus; sed addat Exorcista.

10. *Credi, che Iddio concorrerà con la sua virtù infinita à scacciar il demonio da te, quando io come Ministro di Dio, e di S. Chiesa li comandarò nel nome di Giesù Christo, che subito da te si parta?* Si dubius fuerit, non est benè probatus. Si verò affirmativè responderit, dicens: *ita credo, si hæc liberatio fuerit mihi salutaris, sicuti confido*; tunc est benè probatus.

QUÆSTIO II.

Quomodo probandus sit Vexatus erga Exorcistam.

646 *Ex quibus Vexatus cognoscatur benè probatus erga Exorcistam.*

PRobatus erit Vexatus in ordine ad illa, quæ ad Exorcistam pertinent, quando de illo tantam fidem concipiet, quòd certò à Deo illius ministerio securè se liberandum fore sperabit. Hoc autem ex tribus poterit cognoscere Exorcista.

Primò si patiens Exorcistæ reverentiam exhibeat; vel in aliquo illum contemnat; vel ei gratias de laboribus pro ipso assumptis persolvat. Qui enim aliquod magnum beneficium sperat ab uno, tanquam magnum, ac honore dignum illum reveretur. Qui autem aliquem contemnit; vel non curat de eo, vel nihil sperat ab eo; & similiter qui de beneficiis acceptis gratias agit, alia beneficia sperat, ac meretur. Qui verò gratias non agit, aliud à Benefactore non prætendit.

Secundò observet Exorcista, an obsessus secùm de liberatione hilari vultu tanquam de re certa, de loco, modo, & tempore ejusdem loquatur. De his enim libenter loquimur, quæ amamus, ac desideramus.

Observet etiam, an liberari petat, & quo desiderio, & instantia. Item si, dum obvius est illi Exorcista, ad ejus adventum lætitiæ signa, quæ ex bono sperato oriri solent, ostendat.

Tertiò observet, an dæmones taliter Exorcistæ sint subjecti, quòd in omnibus sine ulla contradictione, vel mora citò obediant: Ex quo Vexatus fidem concipit, eos etiam ultimo pręcepto expulsivo obedientiam pręstituros. Quare ad majorem conceptę fidei de sua liberatione confirmationem, Exorcista dęmoni pręcipere poterit; ut aliquam levem in patiente causet vexationem: deinde ei pręcipere, ut à tali vexatione desistat, ut sic Vexatus obedientiam, quàm dęmon Exorcistę pręstat, clarè agnoscat. Quę pręcepta semper in nomine Jesu, vel in nomine Sanctissimę Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti fieri debent; & regulariter idiomate materno ipsius Patientis. Unde si dęmon statim Exorcistę obedit, signum est, quòd Vexatus est benè probatus: Si verò non obedit, non est benè probatus.

Poterit autem ipsum Vexatum sic interrogare:

Interrogationes faciendæ ab Exorcista.

1. *Credi, che io sia Ministro publico di S. Chiesa da essa deputato à scacciare i demonii da corpi humani, e da tutte le cose spettanti à gli huomini?*

2. *Credi, che da Dio, e da Santa Madre Chiesa mi sia stata concessa questa autorità, di poter nel nome di Dio scacciar i demoni come sopra?*

3. *Credi, che, se io adesso comanderò al demonio, che ti possede, e tormenta, che si parta da te, e non ti dia per l'avvenire più molestia alcuna, egli sarà da Dio constretto ad obbedirmi?* Si in respondendo dubius fuerit, & aliquam difficultatem posuerit, non est benè probatus. Si autem hilari fronte dixerit: *Sic utique ego credo, si talis expulsio fuerit mihi salutaris, uti firmiter spero*: tunc ritè probatus erit.

QUÆSTIO III.

Quomodo Vexatus probandus sit adversùs dæmonem.

647 *Quænam observanda sint ab Exorcista, ut cognoscat Vexatum esse benè dispositum contra dæmonem.*

REspondetur, Vexatum tunc dici adversùs dęmonem, benè probatum, cùm divina protectione fretus, illum ampliùs non timet: cùm illum contemnit: cùm sibi pręcipienti ei, ne vexet, statim obedientiam pręstat. Nam sicut dęmon, cùm ob Vexati diffidentiam de divina protectione potestatem super illum acquisierat, per vexationem illum affligebat, ac contemnebat, ac tanquam tyrannus sibi ab eo obediri volebat: sic è contra, quando Vexatus divino susfultus

tus auxilio ampliùs dæmonem non timet ; sed totam in Deo suam collocat fiduciam; tunc non ita arctè sub potestate dæmonis detinetur. Et cùm dæmonem contemnit, non vexatur; Et cùm præcipit, ne vexet, statim vexare cessat: & tunc non est difficile etiam illum à corpore expellere : Ideò ad ejus probationem tria prædicta observabit.

652 Primò, Si Vexatus timens dæmonem animo deficiat, ac de divina protectione diffidat: Si habens maleficiorum timorem, remedia spiritualia non quærat: Si ad minimos timores contremiscat: Si solus ambulare in cubiculis timeat, aliisque in locis domus solitariis. Quibus existentibus, non est benè probatus; cùm timor diabolicus non fuerit adhuc per maximam in Deum confidentiam perfectè evacuatus.

Secundò, Si Vexatus dæmonem contemnat, ac derideat: si, quasi eum nihili faciens, cùm de ejus potestate est sermo, rideat: Si de tentatione, ac suggestione ejus non curet; immò nec illi attendat: tunc benè probatus erit.

Tertiò, Si Vexatus imperium non habeat super dæmones: Si statim vexationem, cùm venerit, non reiiciat: Si sibi ab Exorcista imperato, ut aliquid dæmoni præcipiat, ille vel præcipere timeat: vel præcipiens à dæmone non obediatur, non est benè probatus. Oportet enim, ut non solùm dæmonem Exorcistæ per se præcipienti, sed etiam ipsi Vexato præcipienti per fidem in nomine Jesu obedire teneri firmiter credat: cùm hæc præcipiendi potestas in nomine Jesu à Christo cuilibet in se credenti, ac confidenti, ut sæpiùs dictum est, sit concessa. Quare Exorcista, ut istorum habeat probationem, subtiliter, diligenter, & artificiosè super dictis punctis Vexatum interroget, & omnia, quæ dicit, modumque ipsum loquendi, & explicandi benè attendat.

QUÆSTIO IV.

Quomodo Vexatus probandus sit in ordine ad seipsum?

653 *Ex quibus cognoscatur Vexatus esse benè probatus in ordine ad seipsum.*

Respondetur, Vexatum esse benè probatum in ordine ad seipsum, & ad liberationem benè dispositum, quando in eo, quæ sequuntur, reperiuntur.

Primò, cùm mens ejus est tranquilla, conscientia quieta, intellectus non confusus, sed clarus, imaginatio non turbata, nec variis agitata imaginibus, sed benè disposita, locutio libera, & omnes potentiæ sensitivæ non impeditæ. Hoc tamen est intelligendum, quando contrarii effectus à natura, seu à naturali infirmitate non prodirent. In quo nihilominus cautè est procedendum: cùm multoties, quæ causa apparet naturalis, in Vexato diaboli sit deceptio.

Secundò, cùm Vexatus suæ liberationis maximum habet desiderium; propterea sæpiùs humiliter, ac suppliciter ab Exorcista petit liberari. Sed non sufficit desiderium, sicut nec spes quæcumque est sufficiens; sed firmissima fides requiritur, ac confidentia sine ulla hæsitatione, qua credat Deum pro sua infinita bonitate, & clementia, pro veritate verbi sui, idest, pro sua fidelitate ad præceptum Exorcistæ sui ministri infallibiliter dæmonem expulsurum, si expulsio fuerit salutaris: sicuti sperat, ac confidit. Sæpiùs ergo eum Exorcista, an hoc firmiter credat: vel an dubitet, interrogare non desistat.

Tertiò, cùm ad invocationem Sanctissimi Nominis Jesu, (ab ipso Vexato pollice crucis ✠ signo formato super corporis partem à dæmone vexatam) statim dæmon vexare cessat, ac sine mora ab illa parte recedit, signum est, Vexatum esse benè probatum.

§. I.

654 *Ordo servandus ab Exorcista post habitas probationes.*

Habitis ab Exorcista de Vexato præmissis probationibus, præcipiat illi, ut genuflexus ante imaginem Crucifixi, corde, & ore, simul formet, & clarè, ac distinctè suorum peccatorum detestationis actum emittat; ex totis præcordiis do-

doleat, humiliter veniam petat; Deo protestetur, se imposterùm velle Deum toto corde, tota anima, tota mente, ac totis viribus amare; se indignum ad aliquod à Deo beneficium recipiendum fateatur; seipsumque pro ejus amore, quicquid secundùm beneplacitum voluntatis ejus fuerit, ad patiendum offerat. Veruntamen quia ex signi voluntate novit, Deum à suis fidelibus in cunctis tribulationibus, ac necessitatibus invocari velle; ideò divina ejus bonitate, ac clementia fretus, ac confisus confidenter à Deo suam expostulet liberationem, ac tandem dæmonem contemnat, illique ipsemet præcipiat, ut in nomine Jesu totaliter à se recedat. Quæ omnia proferat in lingua sua materna. Interim observet Exorcista, an Vexatus magno affectu, ac devotione illa proferat: quia si tepidè, ac remissè, adhuc non esset benè probatus. Poterit autem obsessus, si legere sciverit, infrascripta formula, vel alia simili uti. Si autem legere nescierit, ipse Exorcista ei dictet illam, vel aliam similem de verbo ad verbum.

655 Hic autem advertat Lector, quòd sequens, sicut omnes aliæ subsequentes orationum formulæ idiomate vulgari ponuntur, ut linguæ latinæ ignari, quæ dicunt intelligentes, devotiùs proferant. Enunciantur verò secundùm communem loquendi Lombardorum usum, qui personam honorabilem, ac venerabilem alloquentes in secunda persona, non utuntur numero singulari, puta dicendo: *Ti prego mio Dio, che tu voglia concedermi questa gratia*: Sed numero plurali dicendo: *Signor mio Dio, vi prego vogliate concedermi questa gratia*. Vel loquuntur in tertia persona dicentes: *Prego la Maestà vostra, che voglia concedermi questa gratia*. Unusquisque ergo illas proferat secundùm usum suæ maternæ linguæ, & prout devotio magis illum excitabit.

Oratione à Giesù Christo per essere dalla tirannia del Demonio, e da' suoi maleficii liberato.

656 SIgnor mio Giesù Christo; eccomi io N. vilissimo servo vostro prostrato inanzi la Maestà vostra, conosco, e confesso, che sono stato ingrato à voi mio Dio Creatore, e Redentore: poiche in vece di ringratiarvi per tanti beneficii, e favori da voi ricevuti, v' hò offeso gravemente con tanti miei peccati; per i quali non merito di ricevere dalla Maestà vostra gratia alcuna: & in particolare mi conosco indegno d'essere liberato dalla potestà del Demonio, che suole in varii modi tormentarmi. Ma è però vero ancora, che hora di tutti i peccati commessi tutto il tempo della vita mia me n' accuso, e me ne pento, e di tutto cuore li detesto per esser offesa fatta à voi mio Dio, che meritate d' essere amato sopra tutte le cose: E mi protesto, che per l' avvenire non vi voglio più offendere con l' ajuto vostro; mà vi voglio amare, e servire con tutto il mio cuore, con tutta l'anima mia, e con tutte le mie forze; & affaticarmi, che da altri ancora siate amato, è servito; & in penitenza de' miei peccati m' offero prontamente ad' adempire quelle mortificationi, che da Padri spirituali, e da miei maggiori mi verrano imposte. Anzi m' offero di patire questa vessatione diabolica, e qualsivoglia tormento, e la morte istessa, quando così fusse il vostro divin volere. Mà perche conosco, che voi siete Dio non solo onnipotente, giustissimo, e sapientissimo; mà pietosissimo, benignissimo, clementissimo, e liberalissimo, prontissimo à perdonare a' peccatori, mentre con cuor sincero, pentiti de' loro peccati à voi ricorrono humilmente d' essi chiedendovi perdono, e promettete di soccorrere tutti quelli, che 'n voi confidano, anzi di liberarli dal Demonio istesso: pertanto eccomi confidato nella

vostra

vostra gran bontà, e misericordia, e nella fedeltà nel mantenere le promesse vostre, humilmente vi prego, e supplico per la grandezza della vostra pietà, e clemenza; per la verità della parola vostra, che non può mancare; per honor, e gloria del vostro Santissimo Nome; per l'efficacia della vostra Sacratissima Passione: per i meriti della Vergine Santissima vostra dilettissima Madre, del mio Angelo Custode, e de Santi N.N. miei devoti, vogliate hor' hora liberarmi dal Demonio vostro nemico, siche non habbia più potestà per l'avvenire di molestarmi in modo alcuno, nè intrinsecamente, nè estrinsecamente, nè per sè stesso, nè per mezzo de' Malefici, ò altri suoi ministri: mà dalla vostra virtù infinita sia costretto à pigliar bando da me, e distruggere qualsivoglia maleficio, ò fattura, che contro di me habbia operato: acciò ricevendo hor' io questa gratia, habbia maggior motivo di ringratiare la Maestà vostra, d'ammirare, e lodare la grandezza infinita della bontà vostra, & infallibilità della parola vostra, e glorificare il vostro Sanctissimo Nome. Amen.

Deinde statim idem Vexatus subjungat sequentem detestationis actum.

Atto di detestatione da farsi dall' ossesso, per scacciar da sè lontano il Demonio.

657

E Tu Diavolo maladetto nemico di Dio, ribelle del mio, e tuo Creatore, apostata del mio, e tutto Signore, con che autorità presumi di voler possedere più questo mio corpo, e molestarmi in modo alcuno adesso, che in Giesù Christo hò posto la mia confidenza; però io non voglio, che tu stii più in questo mio corpo; mà nel nome di Giesù Christo ti comando, ch'al precetto, che ti farà questo Rever. Sacerdote Esorcista ministro di Giesù Christo, e di Santa Chiesa, subito senza alcuna dimora da me ti parti, e per l'avvenire non habbi più potestà di travagliarmi in modo alcuno: perche intendo, e pretendo di voler vivere, e morire sotto la protettione del Santissimo Nome di Giesù.

Si prædictos actus Vexatus maximo affectu, ac devotione elicuerit, ac sine ulla hæsitatione reprehensibili se liberandum fore crediderit, Exorcista ad præceptum expulsivum, de quo infra *num.* 744. poterit devenire.

Cap. IV.

De Remediis particularibus pro Dæmone coercendo.

658

Dæmon coercendus est obiurgatione, & præcepto.

VEre ex utraque parte acutissimus est verbi Dei gladius pro obsesso ad suam liberationem præparando, dum per instructionem, ac probationem ex una parte ab eo remediorum spiritualium ignorantia abscinditur; ex altera diffidentia de Dei bonitate, ac liberalitate resecatur, sed acutissimus est etiam ex utraque parte, dum Exorcista tum Objurgatione, tum præcepto utitur.

Dæmone coercendo {
Obſidente, ſeu Ingrediente.
Poſſidente, ſeu Exiſtente.
Obſiſtente, ſeu Renitente.
Fugiente, ſeu Exeunte.
Tentante ſuum regreſſum.
Repetente, ſeu Revertente.
Infeſtante ea, quæ ad hominem ſpectant.

Quod ſequentibus articulis palàm fiet.

ARTICULUS I.

De Objurgatione, & Præcepto.

659 *Objurgatio ad dæmonem quomodo ſit facienda.*

OBjurgatio *eſt operationum dæmonis reprehenſio, quæ ejus ſuperbiam coercet, & impedit, ne actu ita acriter Vexatum tentet, & affligat*: ut ſuprà demonſtravimus *num.*355. Quæ quidem maximam efficaciam habet, ſi adversùs dæmonem non legendo, ſed ſonora, ac increpatoria, & aſpera voce ab Exorciſta ſedente, capite cooperto, minaci vultu, ac majeſtate terribili ad dæmonem increpandum, ac contemnendum, verba, & intentionem actualem dirigente exerceatur. Nam dæmon, qui eſt purus ſpiritus, non puris verbis; ſed ſpiritus, ac verbi Dei gladio eſt coercendus, & exterminandus. De quo gladio loquitur Paulus Epheſ. 6. dicens: *In omnibus ſumentes ſcutum fidei: in quo poſſitis omnia tela nequiſſimi ignea extinguere: & galeam ſalutis aſſumite, & gladium ſpiritus (quod eſt verbum Dei.)*

Tunc autem Exorciſta jubeat in nomine Jeſu, ut dæmon ante pedes ejus Obſeſſum demiſſo capite genuflectere faciat: & ſi expediens judicaverit, pede obſeſſi caput, ſed leviter, ac brevi aempore conculcare poteſt, dæmoni obiiciendo quæ ſequuntur ad ipſius ſuperbiam deprimendam.

§. I.

660 *Objurgationes aptiſſima ad dæmonis ſuperbiam deprimendam.*

DIc maledicte, dæmon, ſerpens tortuoſe, cognoſcis Deum eſſe? Cognoſcis, te eſſe creaturam Dei poſitam ſub potenti manu Dei?

Cognoſcis, te eſſe creatum multis illuſtratum donis; ſed ob ſuperbiam tuam omnia gratuita amiſiſſe, & in naturalibus quoad praxim vulneratum, & infirmatum eſſe?

Cognoſcis, te eſſe à ſedibus Paradiſi, ut Angelum apoſtatam, ac rebellem dejectum, ita ut non poſſis ampliùs acquirere gratiam Dei?

Cognoſcis nos homines, etſi peccatores ſimus, maximam tamen divino auxilio poſſe acquirere gratiam, ac cæleſti fieri dignos beatitudine?

Cognoſcis Chriſtum eſſe verè filium Dei, & eſſe caput Catholicæ Eccleſiæ?

Cognoſcis Chriſtum per ſuam Sacratiſſimam Paſſionem, mortem, ac reſurrectionem tibi omnem abſtuliſſe poteſtatem hominibus nocendi in anima, & in corpore pro omnibus his, quos Deus vult protegere: & maximè pro iis, qui in eo ſuam conſtituunt fiduciam?

Cognoſcis per Paſſionem Chriſti datam eſſe virtutem, & efficaciam Sanctiſſimo Nomini Jeſu, ut quicumque fiducialiter illud invocaverit, ab omnibus tuis maleficiis, fallaciis, & machinamentis liberetur, ac præſervetur?

Cogno-

Cognoſcis Chriſtum dediſſe poteſtatem Eccleſiæ dæmones eiiciendi in nomine ejus?

Cognoſcis, me, etſi peccator ſim, tamen verum eſſe miniſtrum Chriſti, & Eccleſiæ, & conſequenter plenam habere poteſtatem dæmones eiiciendi à corporibus humanis, & ab his, quæ ad homines ſpectant?

Quomodo igitur poteris contra ſtimulum calcitrare?

§. II.

Poterit autem Exorciſta poſt unamquamque interrogationem dæmoni præcipere, ut reſpondeat dicendo. 661

Sic præcipio tibi, dæmon, in nomine Jeſu, ut reſpondeas, & dicas veritatem.

Nam eſto, quòd dæmon ſe non cognoſcere, quid dicat, reſponderet; poſſet Exorciſta ex illius reſponſione, illum magis, ac magis objurgandi, & increpandi occaſionem deſumere, ſic dicendo.

Si tu hæc non cognoſcis, quia ſtatus tui oblitus ſtultus factus es: vel quia malignus es, ea non vis cognoſcere: ego, qui Chriſti miniſter ſum, & Eccleſiæ, & ſacrarum litterarum non ignarus, hæc omnia per fidem optimè novi, ac per ſtudium divinæ Scripturæ, per Canones, & Sanctiones Eccleſiaſticas, & Sanctorum Patrum teſtimonia, ſaltem mediocriter intellexi. *Objurgatio.*

Sic Exorciſta ſuas interrogationes proſequatur. Nihilominus regulariter, ſi Exorciſta rectè ſuo munere fungatur, ad hujuſmodi interrogationes dæmon à virtute divina veritatem fateri, ut pluries ego experientia didici, compelletur. Ratio eſt: quia hæc omnia directè ad liberationem ordinantur, quibus dæmon convincitur, & convictus vires amittit, ne tentare obſeſſum, & ab his, quæ credenda docet Exorciſta, illum avertere non ita efficaciter, & aſſiduè valeat. Sed hujuſmodi interrogationes Exorciſta vulgari idiomate formare poterit, ut & obſeſſus, & aſtantes intelligentes, quæ dicit Exorciſta, magis, ac magis ad devotionem, ac fiduciam excitentur. Nec eſt neceſſe, dæmoni præcipere, ut reſpondeat, quando illum ſuper obſeſſi linguæ uſum poteſtatem habere non conſtat: ſed tunc illum increpare, & objurgare modo prædicto ſufficiet: nam ſemper dæmon (ſi præſens ſit in corpore) objurgationes, & interrogationes perfectè intelligit; licèt non ſemper poteſtatem habeat reſpondendi.

Convicto ergo dæmone circa prædicta, Exorciſta ſubjungere, ac concludere debet.

Cùm igitur ego ſim miniſter Chriſti, & Eccleſiæ, à Deo, & ab Eccleſia ut judex delegatus contra te conſtitutus, ut ex corpore eorum, qui ad Chriſtum, & ad Eccleſiam confugiunt, te expellam, intendo, & volo mea uti auctoritate, nunc à corpore iſtius creaturæ Dei te expellendo, ac propulſando, ita quòd ampliùs ad eam accedere non præſumas: nec poteris ſubterfugere, quin ſtatim, ac feſtinanter meis obtemperes mandatis. *Manifeſtat. auctoritatis.*

§. III.

De Præcepto.

Præceptum *eſt ordinatio, ſeu mandatum, quo efficaciter aſtringitur dæmon virtute divina ad Exorciſtæ, ut miniſtro Chriſti, & Eccleſiæ, præſtandam obedientiam.* 662 *Præceptum quid ſit. Et quotuplex.*

Omnia

Omnia autem præcepta, quæ secundùm hanc artem regulariter fieri possunt, ad quinque genera præceptorum reduci possunt.

Primi generis præcepta communia sunt, quibus Exorcista in quacumque necessitate utitur, cùm dæmonem vult compellere ad aliquid agendum; vel ab aliqua actione cessandum; vel ad aliquibus interrogationibus respondendum. Potest autem regulariter formari sequenti modo.

Præceptum commune.

Ego N. ut minister Christi, & Ecclesiæ in nomine Jesu Christi præcipio tibi, dæmon, ut facias hoc, vel illud, &c. nec impedias obsessum, quin liberè ad me accedat; & sine ullo impedimento loquatur; & hæc similia.

663 Secundi generis præcepta probativa dicuntur, quibus Exorcista ad probandum, an aliquis sit imaginariè; aut fictè; vel verè, ac realiter vexatus utitur: quod sub conditione sequenti modo formari potest.

Præceptum probativum.

Ego N. ut minister Christi, & Ecclesiæ in nomine Jesu Christi præcipio vobis spiritus immundi, (si aliqui estis in corpore istius creaturæ Dei) ut statim detis mihi aliquod signum evidens, ac certum præsentiæ vestræ, causando in hac creatura coram me aliquem ex illis doloribus, quos priùs me absente efficere in ea soliti eratis.

In hoc autem præceptorum genere ea, quæ habentur supra *nu.*620. nec non monita tradita *num.*366. *& sequent. &* 375. *& seqq.* observabit.

§. IV.

664 TErtii generis præcepta in ordine ad liberationem, ad vexationem tollendam ordinantur, & Lenitiva dicuntur, quæ fieri debent, quando Energumenus actualiter vexatur ad tollendas vexationes, dicendo:

Præceptum lenitivum.

Ego N. minister Christi, & Ecclesiæ in nomine Sanctissimæ Trinitatis, & in virtute Domini nostri Jesu Christi præcipio vobis dæmones, qui vexatis hanc creaturam Dei, ut statim desinatis nocere ei: nec habeatis potestatem impediendi sensus ejus, sive exteriores, sive interiores; ita ut attentè, & quietè sine ulla perturbatione meas possit audire, ac percipere instructiones.

Quando sit faciendum.

Hæc, quotiescunque Energumenus perturbatur à dæmone, præcepta fieri debent: quia nunquam dæmones Energumeno aliquod malum inferre, est permittendum, nisi hoc Exorcista ex industria præciperet; ut mox dicetur *num. sequenti.* Semper tamen brevis præcedere debet instructio, nempè ut Vexatus fidei actus eliciat, credendo Exorcistam Christi, & Ecclesiæ verum esse ministrum: & quòd Deus per ejus præcepta ad obedientiam sibi præstandam dæmonem compellet; ita ut dæmon non poterit, ei ut ministro Dei non obedire. Nam sine istis fidei actibus dæmon difficillimè obediet Exorcistæ. Illis verò præcedentibus, vel concomitantibus semper obediet. Non dico tamen, quòd singulis præceptis instructio præponi debeat; sed singulis actibus, & Exorcismis, & illis præceptis, in quibus aliquando dæmon aliquam ad obediendum difficultatem præbet; sicut & præceptis illius generis, cujus amplius non facta fuere: & quando etiam Vexatum ad credendum, quod est præcipiendum, perfectè esse dispositum, non clarè constaret.

§. V.

665 *Præcepta instructiva quænam sint.*

QUarti generis præcepta Instructiva dicuntur, quæ scilicet ad ostendendam dæmonis obedientiam ei imponuntur: quæ in omni conjurationis actu sunt præponenda, ut Vexatus dæmonum vilitatem, ac debilitatem videns, qui taliter subjiciuntur præcepto, ut non possint ullo modo reniti, ad credendum, ac confidendum excitetur, & quòd etiam ad ultimum præceptum obedient expulsivum,

vum, quando Exorcista eis præcipiet, ut ab eo totaliter recedant. Quare Exorcista dæmonibus præcipiat, ut & ipsimet Vexato obedientiam præstare non recusent. Et tunc Vexatus dæmoni aliquid præcipiat, credens, quòd sibi dæmon procertò obediet, ut dicendo.

Nel nome di Giesù Christo ti comando; ò diavolo maladetto, che tù ti parta subito dal mio stomaco, dalla mia testa, dalle mie gambe, e da quella parte, nella quale hora mi tormenti.

Quomodo facienda.

Interim pollice crucis ✠ signum super vexatam partem formando, Exorcista similiter in nomine Jesu hujusmodi præcepta sive latino, sive vulgari idiomate, prout expediens judicaverit, formet, eo modo, quo dictum est supra *num.369.* Formulæ autem erunt hujusmodi.

Ego N. ut minister Christi, & Ecclesiæ in nomine Jesu Christi præcipio tibi, dæmon, qui existis in corpore istius creaturæ Dei, ut statim coram me in terram prosternas hanc creaturam, sine ullo tamen nocumento ipsius. Iterùm præcipio tibi, dæmon, in nomine Jesu, ut facias illam surgere.

Varia præcepta instructiva.

Item in nomine Jesu præcipio tibi, dæmon, ut facias lugere hanc creaturam me præsente, sicut faciebas me absente. Iterùm præcipio tibi, ut cesses, nec facias eam lugere.

Item in nomine Jesu præcipio tibi, ut venias ad guttur, & leviter more solito eam torqueas. Iterùm præcipio tibi, ut recedas à gutture.

Hæc & alia hujusmodi præcepta poterit Exorcista formare priùs dæmoni præcipiendo, ut aliquam, vel aliquas ex consuetis vexationibus causet; quibus causatis, statim præcipere debet, ut desistat. Hæc namque præcepta ad concipiendam (ut annui) majorem fidei efficaciam, & ad reverendam auctoritatem Ecclesiæ fiunt: & ad Vexati spiritum roborandum. Videns enim Vexatus tantam præceptis Dei obedientiam præstari, in fide ad ampliora credenda roboratur: magis Ecclesiam reveretur, per cujus ministrum tot vidit mirabilia operari: lætatur etiam cor ejus, quòd jam suppressas diabolicas tentationes inspiciat, quibus taliter fuit vexatus, ac tentatus: & tandem in Dei laudes prorumpet, cùm viderit, quòd dæmonibus, qui ei dominabantur, nunc tam liberè Exorcista dominatur. Per hujusmodi autem præcepta doceat Exorcista, & Vexatum instruat, quòd dæmones etiam præceptis expulsivis obediet: quia est eadem de omnibus ratio, si ipse Patiens perfectè fuerit dispositus. Et quòd etiam tunc exitum præcipere posset; sed non expedit, donec ipse Vexatus perfectè fuerit probatus.

Ad quid deserviant.

§. VI.

Quinti generis præcepta expulsiva dicuntur; & sunt ea, quæ ad expulsionem Dæmonum sunt ordinata. Formulæ autem erunt hujusmodi.

666

Ego N. ut minister Christi, & Ecclesiæ ea auctoritate, quam accepi à Christo Domino, & ab Ecclesia in ordine Exorcistatus, In nomine Sanctissimæ Trinitatis, & in virtute Sanctissimi Nominis Domini nostri Iesu Christi, præcipio vobis dæmones, si plures estis, vel tibi, si unus es, qui existis in corpore istius creaturæ Dei, & eam solitus es vexare, ut illicò exeas cum omnibus tuis sociis, ac recedas ab ea; nec ampliùs habeas potestatem nocendi ei die, vel nocte, nec illam divexandi intrinsecè, vel extrinsecè; nec ei sub quacumque figura, vel forma apparendi: nec perturbandi ullo modo. Exeas igitur illicò, spiritus immunde: sic enim præcipio tibi, ut minister Christi, & Ecclesiæ. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

Præceptum expulsivum.

Alia hujusmodi præcepta expulsiva in sequentibus articulis suo loco disponentur.

Hæc

Præceptum expulsivum quando sit faciendum.

Hæc præcepta expulsiva nunquam fieri debent, nisi cùm Obsessus ad suam liberationem perfectè dispositus fuerit, atque probatus. Cùm enim secundùm hanc artem omnibus preceptis punctualiter sit à demonibus obediendum, expulsivum præceptum faciendum non est, nisi quando demones verè, ac realiter exire debent, quod erit, quando Patiens perfectè dispositus fuerit secundùm instructionem suprapositam, ac probationem *capite præcedenti* assignatam. Nam ante instructionem, ac probationem, ad quid dæmonibus, ut exeant, præcipere valebit, si (ut probabile est) obedientiam non præstabunt? Immò Vexatus, cùm non sufficienter dispositus sit, debilitatur in fide: & fortasse non ampliùs, vel saltem difficillimè credet, dæmones exituros: sic ei potiùs præceptum inferet nocumentum. Si autem demones obedient, hoc forsitan propter maximam fidem, ac sanctitatem Exorcistæ prestabunt; quia cùm Vexatus non est adhuc perfectè super resistentiis faciendis instructus, demones facilè in domum, unde exierunt, revertentur. Quare preceptum expulsivum duntaxat faciendum erit, quando Vexatus de omnibus perfectè instructus fuerit, ac demones ad plenam, & exactam obedientiam prestandam fuerint redacti.

ARTICULUS II.

De dæmone Obsidente, aut Ingrediente.

667 *Obsessi communiter dicuntur possessi à dæmone.*

QUamvis secundùm communem loquendi usum quicumque sunt à demone possessi, etiam obsessi dicantur: & obsessi omnes possessi vocentur, & Energumeni; in rigore tamen, & secundùm vocabuli proprietatem valde inter se differunt. Nam obsessi propriè sunt illi, in quibus demon non est; sed tamen ab eo extrà existente vexantur, & affliguntur: ut ostenditur in quadam revelatione, ac visione Beata Hildegardis *lib. suarum Revelationum* relata à Delrio *lib.3. Disquis. Magic. par.1. quæst.4. sect.7.*

Obsessi propriè quinam sint.

Possessi qui.

Possessi verò è contra sunt illi, in quorum corpore demon non tanquam forma informans, neque tanquam par ejus existit; sed tantùm ut assistens loco, vel eis ut instrumento organico usurus. Constat à simili: Sicut Civitas, que ab hostibus obsidetur, etsi ab eis valde molestetur; non tamen ab eis possideri dicitur, donec illam ingressi eidem dominetur, ac pro voto suo omnia, que in illa sunt, disponant, & administrent. Sic demones, dum in humanum nondum ingressi sunt corpus, nec in illo manere à Deo permittitur, nòn illud possidere dicuntur, sed obsidere. Demone verò corpus ingresso, ac possidente, possessi dicuntur, vel Energumeni, ut infra *num.686.*

Varia eorum nomina.

Demoniaci verò vocantur, prout sub demonis potestate sunt constituti.

Arreptitii dicuntur, quatenus à demone rapiuntur, seu arripiuntur.

Pythonici, seu pythones, quando in corpore spiritum habent divinantem.

Lunatici quatenus dumtaxat in punctis vel crescentis, vel decrescentis Lune ivexantur.

Vexati dicuntur communiter propter tormenta, quibus à demone afficiuntur.

Maleficiati, Facturati, Maliati propriè dicuntur, quando demones per maleficia, nempe cooperantibus maleficis, corpora sunt ingressi: secundùm aliquos verò quando demon non presentialiter; sed tantùm potestativè in corpore existit.

Fascinati, quando vexati ad aliquid cogi videntur.

Habentes infirmitatis spiritum ob varias infirmitates à demonibus causatas; & aliis hujusmodi multis nominibus, licèt essentialiter idem significent, appellantur.

Quas autem molestias demones homines obsidentes illis inferre consueverint, jam latissimè supra explicatum est *à n.71. inclusivè usque ad* 81. *exclusivè*. Similiter quot modis humana corpora ingrediantur, jam clarè demonstratum est *à num.* 82. *inclusivè usque ad* 90. *exclusivè*: nunc ergo remanet explicandum.

QUÆ-

QUÆSTIO I.

Quomodo impetus dæmonis obsidentis sint à Vexato repellendi.

668 *Actus exercendi à Vexatis ad dæmonem repellendum.*

RESpondetur, Obsessum, ut dęmonibus obsidentibus pro virili resistere valeat, ne corpus suum extrinsecè divexare valeant, & eò minus intrinsecè possidere, debere in sequentibus actibus quam maximè se exercere.

Primò suam quam maximè à peccatis conscientiam immunem reddere debet, ab eisque illam mundam preservare, pro suo posse divinum ad id implorando auxilium; quod faciet, frequenter sua peccata confitendo, ac sacram devotissimè Eucharistiam frequentando. Nam si diabolus primò ac principaliter hominem ad peccatum, ut per ipsum super eum pleniorem habeat facultatem, inducere nititur: recedendo à peccato, fundamentum omnium diabolicarum prętensionum removetur. Sacramenta quoque maximum ad dęmoni resistendum animę robur prętant; hominemque ad firmę fidei actus, ac fiducię in Deum eliciendos disponunt, quibus divino suffragante auxilio omnes dęmoniaci impetus evanescunt. *Supra num.581. Supra num.575. Sup. num.66. & 198.*

Secundò veros fidei firmę sępiùs actus elicere debet, non solùm, quod Sancta Catholica, & Apostolica Romana Ecclesia credendum docet, credendo; sed explicitè etiam, & in speciali firmiter, & inhęsitanter credendo, quòd Deus, quantum est ex parte sua, ejus vexationem non vult, si talis vexatio illi sit nociva, vel saltem majus bonum impediat: immò ex parte sua semper paratissimus est ad tollendam, ac repellendam talem vexationem ab eo, eumque à quacumque diabolica infestatione pręservandum. Idcircò si perfectè in ejus bonitate, ac tutissima ipsius protectione confiderit, dubio procul ab omni infestatione diabolica liberabitur, ac totaliter illæsus custodietur. Nam hęc est una ratio, ob quam Deus à Maleficis homines maleficiis vexari permittit: *ut qui hæc audiunt, vel vident, probentur; & appareat, qua fide sint, vel devotione erga Deum:* ut habetur c. Nec mirum. §. Si autem aliquis. 26. q.5. *Supr.n.131.132. Supra num.398. Supra num.627.*

§. I.

669 *Modus repellendi visiones imaginarias.*

TErtiò, quando illę imaginarię, vel corporales apparitiones, aut molestię in sui corporis membris causantur, de quibus supra *num 72. & sequentibus*, Vexatus statim sub Dei potestate, ac protectione sanctissimi Nominis Jesu se positum esse consideret; dęmonemque nullam habere nocendi facultatem iis, qui in Deo omnem suam collocant fiduciam; ideòque ad Jesum mentem suam elevet, ipsumque toto corde, & affectu invocet, sequentia, vel similia verba juxta suam maternam linguam sępissimè repetendo: *Supra num.494. & sequentib.*

Atto di confidenza.

Signor mio Giesù Christo, voi siete il mio protettore, e difensore, difendetemi voi da questi miei nemici per honor, e gloria del vostro santissimo Nome.

Posteà virili animo contra dęmones dicat:

Precetto espulsivo.

Fuggite spiriti ribelli del mio, e vostro Dio, che così vi comando nel nome di Giesù Christo: allontanatevi da me, e non mi molestate: poiche io son posto sotto la protettione di Giesù Christo.

Si Vexatus hęc pręstiterit, dęmones in fugam vertentur, nec ampliùs ei apparebunt: vel molestia saltem minùs gravi eum afficient; & eò minùs corpus ejus ingredi valebunt.

Poterit etiam dicere sępiùs magno affectu illa Psalmorum verba superiùs posita *n.604.* vel illam brevem orationem, quę habetur *n.601.* quę omnia sunt efficacia ad dęmoniacos impetus repellendos.

§. II.

§. II.

670
Dæmon non timendus, sed Deo est fidendum.

QUartò considerare debet Vexatus, ac firmiter credere, diabolum esse vilissimæ potestatis; ita ut eum possidere non possit, qui divino fretus auxilio illum non timet, ac invocatione Sanctissimi Nominis Jesu eum repellit. Et si suggerat, quòd potest, potuit, & poterit, eum derideat, ipsi obiiciendo, quæ dicta sunt supra *n.64.65.& 66.* Et si ea, quæ aliàs fecit, suggerat, non curet: tunc enim ei resistendi modum ignorabat; ideò corde, & animo roboretur contra ipsum: ac certissimè sciat; quòd diabolus formica est facientibus se leonem, & leo facientibus se formicam; quòd videtur gigas, si ejus verba attendantur, sed vix pigmeus est, si veritas conspiciatur. Hoc docuit S. Hermam Angelus ejus Custos *mandato* 7. ut habetur tom.1. Biblioth. Veterum Patrum lib.2. *Diabolum*, ait, *ne timeas; timens enim Dominum dominaberis illius; quia virtus in eo nulla est. In quo autem non est virtus, is timendus non est. In quo verò est virtus gloriosa, is etiam timendus.* Et mandato 12. *Diabolus timorem facit; sed timor illius vanus est. Nolite ergo timere eum, & fugiet à vobis.* Ubi autem fundari debeat hæc fortitudo, statim admonet dicens. *Diabolus non potest dominari in Dei servos, qui ex totis præcordiis in Domino credunt.* Quod confirmat Lactantius Firmianus libr.2. Divin. Instit. *Nocent*, ait, *dæmones quidem, sed iis, à quibus timentur, quos manus Dei potens, & excelsa non protegit.*

§. III.

671
Implorandum est auxilium Beatiss. Virg. Angelorum, Sanctorum.

QUintò devotissimè Beatissimam Virginem Genitricem Dei invocet Mariam, ut latè docuimus *n.506.& sequentibus*; Nec non Sanctos Angelos Michaelem, Gabrielem, Raphaelem, præcipuè Angelum suum Custodem, ut omnes ad inimicum communem conterendum proficiant, sicut admonuimus supra à *n.512.& sequent.* Sic S. Hermam præfatus Angelus ejus Custos monuit *loco citato. Nolite*, inquit, *timere diabolum; quia in vobis potestatem non habet. Ego enim vobiscum sum nuncius pænitentiæ, qui dominor illius*, juxta illud Psalmi 90. *Angelis suis Deus mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis.* Pari modo ad Sanctos suos patronos, ac devotos est confugiendum, ut & ipsi pro ipso Vexato Deum (sicut benè docuimus supra *n.519.& sequentibus*) deprecentur.

672
Eliciendi sunt actus fidei.

Sextò fidei actus eliciat circa ea, quæ erga Deum, Exorcistam, dæmonem, & seipsum credere debet, ut supra latè explicatum est *à n.622 inclusivè usque ad nu 646. exclusivè*; Ac præcipuè confidenter suam liberationem sperare debet, ac pro certo tenere, quòd Deus sine dubio cum Ecclesia concurret, quando per suum ministrum dæmoni ea, quæ ad Dei gloriam, animarum salutem, & corporum, ac dæmonum confusionem sunt spectantia, præceperit. Et quòd Exorcistæ præcepta Dei præcepta sunt, quibus, si obsessus in fide, ac confidentia in Deum perfectè fuerit probatus, dæmon obedientiam à Deo præstare compelletur.

§. IV.

673
Quid agendum sit ab Obsesso perfectè disposito.

SEptimò tandem Obsessus perfectè dispositus ante Exorcistæ pedes genuflexus post orationem brevem ab Exorcista, Obsesso, & astantibus humiliter, ac devotissimè ad Deum, Beatissimam Virginem, Angelos, ac Sanctos profusam, juxta ordinem infra positum *num.740.* corde, & ore simul actus fidei, ac confidentiæ in Deum; & actus detestationis adversus dæmonem juxta formulas superiùs positas *n.656.& 657.* exerceat, quas si Obsessus legere nesciat, illi de verbo ad verbum Exorcista suggerat, sæpiùs instando, ut fervidè, humiliter, ac confidenter illas pronunciet.

His

His prolatis admoneat, ne aures diabolicis suggestionibus præbeat; sed mentem suam ad Deum ibi præsentem, ac cor ejus intuentem elevet, ab eoque suam liberationem deposcat.

674 Pro infantibus autem, & aliis rationis usu carentibus utilissimum erit, prædicta à parentibus, vel eorum curam habentibus adimpleri.

Actu fidei, ac confidentiæ, nec non detestationis in dæmonem elicito, & explicato, tunc sedeat Exorcista, ac capite cooperto, ante pedes ejus Obsesso genuflexo, junctis manibus, demisso capite, vultu cernuo, cæteris astantibus genuflexis, cum majestate terribili contra dæmonem sequentem exorcismum, seu præceptum formet, ac pronunciet.

Exorcismus, seu præceptum adversùs dæmonem obsidentem, seu ingredientem.

675 *Præceptum expulsivum.* EGO N. ut minister Christi, & Ecclesiæ auctoritate mihi tradita ab omnipotenti Deo, & à S. Matre Ecclesia ejus Sponsa in ordine Exorcistatus, In Nomine Sanctissimæ Trinitatis, & in virtute Sanctissimi Nomini nostri Jesu Christi præcipio vobis dæmones nequissimi, quicumque, & quotcumque estis, qui perturbatis hanc creaturam Dei, ut illicò, ac sine ulla mora totaliter ab ea recedatis, nec ampliùs potestatem habeatis eam molestandi, perturbandi, vel inquietandi extrinsecè, vel intrinsecè: neque intrandi corpus ejus: nec apparendi ei sub quacumque forma, vel figura, seu imaginariè, seu corporaliter: nec perturbandi sensus ejus interiores, sive exteriores: nec quocumque alio modo vexandi die, vel nocte. Fugite ergo spiritus rebelles: quia sic præcipio vobis, ut minister Christi, & Ecclesiæ, In Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

676 Hoc præcepto, sicut & præmissa instructione uti poterit Exorcista etiam ad expellendos dæmones familiares, dictos, *Foletti*, præceptum in singulari, si unicus fuerit dæmon, efformando.

QUÆSTIO II.

Quomodo sint coercendi dæmones striges obsidentes, & impedientes, ne Inquisitoribus, ac Judicibus veritatem fateantur.

677 *Modus solvendi maleficium taciturnitatis in strigibus consuetudis.* RESpondetur, cùm Magi, Malefici, ac Striges constituuntur, ac de fatenda suorum delictorum veritate juridicè interrogantur à Judicibus sequentia servanda esse, ne à dæmone impediri queant per maleficium taciturnitatis.

Primò, dum ministri se ad reum torquendum parant, videtur optimum esse præcipere, ut interim alii ipsum expolient (si sit mulier, expolietur ab aliis mulieribus, si vir à viris) antequam ad torturam ducatur, ne quid in vestimentis maleficii lateat, & subucula benedicta jam ex intentione priùs ad hoc parata induatur: Ita docent Jacobus Sprenger, Henricus Institor, & alii *in Malleo Malef. par. 3. q. 14.* Binsfeldius *Comment. in Titul. C. de Malef. & Matheum in L. Etsi excepta. qu. 1. concl. 15. &* Delrius *lib. 5. Disquis. Mag. sect. 9. vers. Secundò. fol. mihi* 705.

678 *Sunt depilandæ.* Secundò, capillos capitis, ac barbæ abradi; immò & per totum corpus, etiam in partibus secretioribus jubere possunt depilari (si fæminæ sint, à fæminis, si viri, à viris) & sic inhonestas, ac verecundia cavetur, propter quam Inquisitores Germani, Sprengerus, & alii hoc uti remedio non sunt ausi, ut ipsimet, addentes alibi hoc esse in usu, profitentur. *Tamen*, inquiunt, *in aliis regnis Inquisitores talem per totum corpus abrasuram fieri mandant*: Ita Delrius *lib. 5. Disq. Magic.* & Auctores Mallei. Unde & Cumanus Inquisitor insinuavit hoc ipsis: quod anno elapso

elapso (qui fuit 1485.) maleficas quadraginta unam incinerari mandasset, omnibus per totum corpus abrasis. Et hoc in districtu & Burbiæ Comitatu in confinibus Archiducis Austriæ versus Mediolanum.

679 *Cavenda superstitio.*

In qua tonsura diligentissimè observandum hoc est, si fiat duntaxat, ne maleficii signa corporis foraminibus inserta lateant, vel crinibus insperṡa, ritè id fieri. Eademque de causa, ne qua unctio subesset, Delrius *loc. cit.* totum corpus aqua calida suadet priùs diligenter abluendum. At si tonsura ea opinione fieret, quòd per eam robur corporis, & animi fortitudo deficeret, exemplo Sampsonis, in quo totum id divina virtute contingebat; & etiam documento Apollonii Thyanæi, ut tradit Nicolaus Remigius *lib.3 cap.9. dæmonol.* hoc magicum, & superstitiosum esse, utpotè dęmonis operum Dei ubique improbi æmulatoris commentum, ut sub specioso velamine homines illaqueet, nemini mediocriter scienti est ambigendum.

§. I.

680 *Remedium potissimum assignatur ab Auctore.*

TErtiò omnium remediorum potissimum erit, si Judex, qui Exorcistatus ordine sit insignitus, omnes astantes genuflectere, divinumque auxilium ad dæmones reprimendos implorare jubeat, ipseque post brevem orationem ad Deum ex toto corde profusam, fidei firmæ, ac confidentiæ perfectæ in Deum actus eliciat, inhæsitanter credendo, quòd Deus pro fidei Catholicæ defensione, & hæresum extirpatione dubio procul ad præceptum contra dæmones ab ipso faciendum concurret, ne delictorum impediant confessionem, quæ maximè contra Divinam Majestatem, hominum salutem, ac publicam Christianæ Reipub. utilitatem Magi, Malefici, ac Sagæ perpetrare non verentur.

Divino ergo invocato auxilio, nec non Beatissimæ Virginis, Angelorum, ac Sanctorum imploratis suffragiis, Judex cooperto capite sedeat, voceque terribili, ac sonora (ante eum genuflexo reo subucula benedicta jam induto, & aqua benedicta asperso) contra dæmones sequentem, vel similem pronunciet exorcismum.

Exorcismus, seu præceptum ad dæmonem expellendum obsidentem, ac impedientem Maleficos, ac Sagas, ne Judicibus delictorum suorum veritatem fateantur.

681 *Exorcismis faciendus ab Inquisitoribus, quando Striges, ac Malefici sunt torquendi.*

EGO F. N. qui à summo Pontifice Christi Vicario in terris Judex constitutus sum ad hæreticam pravitatem extirpandam, Christianæ Reipub. fidem illæsam, & incontaminatam tuendam, & conservandam, oves oberrantes per devia ad caulas Christi reducendas, & excludendas à Dominico grege morbidas, ne alias corrumpant. Quique à Deo, & ab Ecclesia ejus Sponsa in ordine Exorcistatus auctoritatem accepi ad dæmones effugandos, hac auctoritate suffultus, & innixus, In nomine Sanctissimæ Trinitatis, & in virtute Sanctissimi Nominis Domini nostri Jesu Christi præcipio tibi, dæmon, si ibi existis: vel vobis, spiritus apostatici, quicumque, & quotcumque estis, ut statim sine ulla mora recedatis ab hac creatura Dei, quæ nunc constituta est sub mea potestate: nec habeatis potestatem ad eam ampliùs accedendi: nec intrinsecè, aut extrinsecè illi vestrum impendendi auxilium: nec illam ullo modo sublevandi: nec impediendi, quin tortura, ac cætera tormenta illi inflicta, vel infligenda suum producant effectum, nempe in ea solitos efficiendo dolores, ac torsiones: nec guttur ejus, aut fauces constringendi, nec vocem impediendi, quin liberè sine ullo timore, pavore, vel impedimento omnia sua crimina clarè fateatur, non solùm dum sub tormentis manet: sed etiam post

post tormenta: neque illam inducendi ad desperationem : neque illi apparendi sub quacumque forma, vel figura : nec perturbandi sensus ejus externos, vel internos; sed nunc sine ulla mora ab ea, & ab hac domo procul fugiatis, & longè recedatis: sic volo, sic jubeo, ut Judex, & ut minister Christi, & Ecclesiæ, In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

Deinde reum torquendum, astantes, ac domum, ubi reus torquendus est, aqua benedicta aspergat.

Poterit etiam ad Rei collum Agnum Dei, vel Sanctorum reliquias, aut aliam rem sacram, vel benedictam appendere, ut docent Sylvester *de Strigimag. admirand.* Delrius *lib. 5. Disquis. Mag. Append. 2. quæst. 25.* Antonius Quevedo *in lib. de indic. & tortura par. 2. cap. 6. per totum.* & Antonius Diana *Resolut. Moral. par. 4. tract. 6. de tortura in S. Officio, &c. Resolut. 37.*

QUÆSTIO III.

Quomodo Exorcista, vel Parochus cum Magis, Sagis, ac Maleficis habentibus pactum cum dæmone, sed pænitentibus, se habere debeat.

682 *Documenta servanda pro Maleficis è potestate dęmonis eripiendis.*

Respondetur, ne Malefici pactum habentes cum dæmonibus, sed pænitentés, iterum à dæmonibus persuasi ad vomitum redeant, vel ab eis suffocentur, utilissimum fore, si Exorcista Confessarius (sive Parochus, sive non Parochus sit) in Sacramenti Pęnitentiæ foro sequentia servaverit documenta.

Primò: quando, quomodo, qua occasione, ac cæteris circunstantiis Maleficus tale pactum inierit: & quanto tempore in eo permanserit, & quid per illud habuerit, & habeat, & toto illo tempore operatus fuerit, diligentissimè debet investigare.

Secundò catechizet eum super delicti enormitate, super diaboli tyrannide, misericordia Dei, ac promptitudine ad peccata delenda, libertate arbitrii, de pacti invaliditate; & quòd syngrapha, peccatorum confessione facta, nihil valebit; ideòque suorum peccatorum confessionem prosequatur.

Tertiò cum maxima fide, ac devotione, ac præcipuè profunda humilitate coram Crucifixi imagine omnibus promissis, pactis, ac diabolicis conventionibus jubeat abrenuntiare.

Quartò protestari jubeat se deinceps nullam cum dęmone partem, ac conventionem habere velle: sed totum se Jesu Christi, & Beatissimę Virginis, suique Angeli Custodis protectioni tradere, ac sub eorum tutela se securum velle permanere.

Sup. num. 126. & 127.

Quintò, si Maleficus, aut Saga apud se reservatum syngraphæ, seu chirographi exemplar, vel aliquod aliud magicum instrumentum, vel maleficum pro pacti, ac consensus voluntatis signo habeat; vel ut eo ad malè operandum utatur, illud tradere, & exponere jubeat, si in foro interno, ipsi Confessario: si in foro externo, Reverendissimo P. Inquisitori; & ipse Confessarius pactum dissolvat, irritum declaret, & hominem ab omni obedientia dæmoni præstita, & ab omnibus clausulis in scriptis, aut voce tantùm expressis absolvat.

Sextò præceptum dęmonibus facere potest, ut syngrapham, quam apud seipsos retinent, restituant: hoc tamen necessarium non esse docet Sanchez *in Summa lib. 2. cap. 4.* & alii supra relati *num. 126.* Propterea nihil ei officere ostendat, etiamsi syngrapha à dæmonibus non reportetur, dummodò coram Deo perfecta de commissis delictis contritio eliciatur, ac de eisdem coram Ecclesia integra confessio habeatur.

683

Septimò tandem adversùs dęmonem sequens pręceptum efformetur.

Exorcismus ad expellendum dæmonem à Strigibus, ac maleficis ad pœnitentiam revertentibus.

Forma præcepti formandi contra dæmones Sagas pœnitentes perturbantes.

EGo N. ut minister Christi, & Ecclesiæ auctoritate mihi tradita à Deo, & ab Ecclesia in ordine Exorcistatus præcipio tibi, dæmon, in nomine Dmini nostri Jesu Christi, ut nunc immediatè sine ulla mora recedas totaliter ab hac creatura Dei, quæ suorum peccatorum contrita, tibi abrenuncians ad Deum confugit, & ad asylum Sanctissimi Nominis Jesu se recepit: nec amplius potestatem habeas corpus ejus intrandi, vel eam perturbandi, aut inquietandi, sive intrinsecè, vel extrinsecè molestandi: nec sub quacumque forma, aut figura apparendi: vel ad desperationem eam inducendi, aut alio quovis modo infestandi. Recede ergo spiritus maledicte: quia sic tibi præcipio, ut minister Christi, & Ecclesiæ, In Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

§. I.

Posteà Exorcista stans Maleficum pœnitentem sequenti benedictione, seu oratione deprecativa muniat.

684 *Oratio deprecativa.*

℣. Propitius esto, Domine, peccatis nostris. ℟. Ne quando dicant gentes, ubi est Deus eorum. ℣. adjuva nos, Deus salutaris noster. ℟. Et propter gloriam nominis tui, Domine, libera nos. ℣. Adjutorum nostrum in nomine Domini. ℟. Qui fecit Cœlum, & terram. ℣. Domine, exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

557

OMnipotens, & misericors Deus, qui omnem animam pęnitentem, & confitentem tibi magis vis emendari, quàm perdere: nec ullum respuis, sed quantumvis peccantibus per pœnitentiam pia miseratione placaris; respice super hunc famulum tuum, & averte ab eo iram indignationis tuæ, & omnia ejus peccata dimitte. *Si fuerit fæmina, dicat*: super hanc famulam tuam, &c. & averte ab ea, &c.

DEus, qui justificas impium, & non vis mortem peccatoris; Majestatem tuam suppliciter deprecamur, ut hunc famulum tuum (*si fuerit fæmina, dicat*: hanc famulam tuam) de tua misericordia confidentem cęlesti protegas benignus auxilio, & assidua protectione conserves, ut tibi jugiter famuletur, nullis tentationibus à te separetur, ac diabolicis infestationibus perturbetur.

OMnipotens, & misericos Deus, respice propitius ad preces nostras, & libera mentem istius creaturæ ad asylum tuæ misericordiæ confugientis de malarum tentationibus cogitationum: ac corpus de dæmoniacarum insultibus infestationum: & illumina cor ejus, ut tua valeat implere præcepta, ac Spiritus sancti dignum fieri habitaculum mereatur. Per Dominum, &c. in unitate ejusdem.

§. II.

§. II.

UT autem Maleficus pœnitens magis, ac magis præservetur, ne imposterum à dæmone divexetur, illum Confessarius moneat.

685 *Modus à dæmoniacis insultibus maleficos pœnitentes præservandi.*

Primò, ut semper de enormi peccato doleat, ac quotidiè veniam petat: Sacramenta frequenter, ac spiritualia exercitia; ac singulariter sæpissimè Sanctissimum nomen Jesu invocet: Dei infinitam pietatem, ac misericordiam meditetur: sæpiùs Beatissimæ Virginis, Angeli Custodis, ac Sanctorum suffragia imploret.

Secundò, quotidiè Deo referat gratias, quòd illum de infernalis leonis faucibus eripere fuerit dignatus: magis, magisque in Deo suam collocet fiduciam, quòd etiam imposterùm illum sit præservaturus. Ad quod etiam quæ infra ponuntur, ubi *de resistentiis, ac præservatione:* plurimùm valebunt.

nu. 687. & seq. n. 755. & seq.

Tertiò, si aliquid diaboli ope acquisitum haberet, & cujusdam tertiæ personæ esse cognosceret, vet. gr. quia ei à diabolo sublatum fuit (quod sæpè contingit, ut advertit Petrus Binsf. *de Confess. Maleficarum prælud.* 13. plures cumulans Doctores) eidem domino congruenti modo, ut in rebus furto ablatis fieri convenit, esset restituendum. Si verò aliunde ver. gr. ex antiquis thesauris: vel ex rebus in mare totaliter deperditis: vel diabolus eam rem habuerit, & Mago tradiderit, ex ea iis personis, quibus fortasse nocumenta in rebus familiaribus, aut animalibus intulit, aut aliquo modo eisdem exiterit causa damni, satisfacere valeret.

ARTICULUS III.

De dæmone possidente, & in corpore existente.

DÆmones corpus possidere, vel in eo existere dicuntur, cùm illud ingressi varias in eo operationes exercent, ac eis à Deo illud permittitur torquere: unde qui sic à dæmone possidentur, verè Energumeni, idest intus laborantes dicuntur, sic dicti ab *En*, quod est, *In*: & *erge*, quod est *labor*; & *mene*, quod est *defectus*: quod est, *quasi in opere deficiens*: ita Archidiaconus *in Glossa in can. Exorcista. dist.* 23. Quomodo autem dæmones existant, & quid in corpore, quod possident, operentur, latissimè demonstratum est supra *à n.* 90. *inclusivè usque ad* 101. *exclusivè*. Hìc ergo dumtaxat de remediis particularibus, quibus dæmones homines possidentes sunt coercendi, pertractandum est, quod sequentibus quæstionibus perficietur.

686 *Quid sit possideri à dæmone. Energumenus unde dicatur.*

QUÆSTIO I.

Quomodo vexationes à dæmone possidente effectæ per ipsos Vexatos sint comprimendæ, & auferendæ.

REspondetur, ut hujusmodi afflictiones reprimantur, & auferantur, Vexatum ab Exorcista instruendum esse.

687 *De quibus Vexatus sit instruendus.*

Primò, ut ea, quæ erga Deum, Exorcistam, Dæmonem, & seipsum credenda proponuntur supra *à n.* 722. *inclusivè usque ad* 464. *exclusivè*, diligentissimè exequatur.

Secundò, ne ullo modo ad malum, quod patitur, vel passus est, se applicet, nec de illo quidquam excogitet; sed ab his, quæ proponit diabolus, divertat, nullo modo ejus suggestionibus, ac tentationibus attendendo. Ad quod maximopere proderit applicatio ad utilia, necessaria, ac delectabilia, cum aliis allocutio, deambulatio, operatio, & cætera, quæ à propositis objectis per dæmones divertere possunt: adeò ut totaliter tristitiam fugiat, nec umquam solitarius commoretur.

§. I.

688 TErtiò, quando in se aliquam diabolicam sentit vexationem, si præsens aderit Exorcista, humiliter ab eo petat, ut suo præcepto dæmonem coerceat: qui lenitivo præcepto utetur, dicendo:

Præceptum lenitivum contra dæmonem possidentem.

Ego N. ut minister Christi, & Ecclesiæ, in nomine Iesu præcipio tibi, dæmon (si unus es) vel vobis (si plures estis) qui vexatis hanc creaturam Dei, ut statim nocere ei desinatis: nec ullo modo eam perturbare possitis.

Si verò absens Exorcista fuerit, ipsemet Energumenus à vexatione mentem suam amoveat, eamque ad Jesum Christum protectorem suum elevet, qui facillimè eum à tali vexatione liberabit, dicatque firma fide, ac fiducia secundùm communem suæ maternæ linguæ usum sequentem brevem oratiunculam.

689 *Signor mio Giesù Christo, che siete il mio Salvatore, Protettore, e Conservatore, difendetemi da questi spiriti maligni vostri nemici; reprimete con la virtù vostra divina la loro potestà, e tirannia, acciò in me non possano cagionare molestia alcuna: perche in voi hò posto tutta la mia confidenza.*

Atto di confidenza in Dio.

Deinde idem Energumenus hac fiducia fretus se contra dæmonem vertat, & virili animo, constanti corde, ac verbis asperis dicat ei:

Atto di detestatione contro il diavolo.

E tù maladetto diavolo, ribelle del mio, e tuo Creatore, apostata del mio, e tuo Dio, con che ardire presumi di travagliarmi, e cagionare in me questi dolori, essendo che io vivo sotto la protettione del Santissimo nome di Giesù? Per l'autorità dunque, che mi concede Iddio, mediante la fede, e confidenza posta nel detto Santissimo Nome, ti comando nel nome di Giesù Christo, che subito cessi di molestarmi in modo alcuno: perche intendo, e pretendo di voler vivere, e morire sotto la protettione del Santissimo Nome di Giesù.

Si dicta verba firma fide protulerit, & sine ulla hæsitatione à Deo ad invocationem Sanctissimi Nominis Jesu, dæmonem fore coercendum crediderit, statim dæmon illũ vexare cessabit: quia hęc est Dei promissio omnibus in se credentibus facta Marci 16. quæ deficere non potest, quando id, quod petitur, animæ est salutare.

§. II.

690 QUartò, Energumenus, ut è vexatione sublevetur, se habere debet, sicut ille, qui in alicujus rapiditatem fluminis cecidit, & illud ob vitæ incolumitatem velit transnatare. Iste enim, si ab aquis rapidis submergi nolit, ad profundum fluminis, ad aquarum voraginem, præsensque periculum suam convertere mentem non debet: sed eam simul & oculos ad ripam, ad quam pervenire desiderat, & ad remedium, quo, ut salvus fiat, sibi est utendum, infigere; & pericula contemnendo, & ad desideratum salutis portum viriliter tendendo toto corde animari; quo sanè modo tandem optatam salutem consequetur.

Pari modo Energumenus nec cor ad afflictiones, quas patitur, vel passus est, applicare, nec animum illis intendere debet: quia facilè succumbet, & animo deficiet; sed ad fluminis ripam, ad Christum scilicet, qui vita, via, salus nostra, refugium nostrum, virtus, & adjutor in tribulationibus est, toto affectu protendere, firmiter, ac sine hæsitatione credere, ipsum scire, posse, & velle, quantum est ex parte sua, omnibus in se credentibus, & ad se confugientibus suum auxilium elargiri. Est enim Christus Jesus lignum illud vitæ, de quo ait Joannes Apocal c.22. *Ex utraque parte fluminis lignum vitæ afferens fructus duodecim, per menses singulos reddens fructum suum: & folia ligni ad sanitatem gentium.* Si ergo Energume-

gumenus vexatus ad hoc lignum aspexerit, vitam animæ, & sanitatem corporis facillimè consequetur.

Hic tamen diligenter ab Exorcista est observandum, quòd multi sunt, qui liberari petunt, sed dolentes, & lacrymantes: quia non firmiter, sed hæsitanter id, quod petunt, se consequturos credunt. Si enim firma fide peterent, & sine hæsitatione se petita obtenturos crederent, non dolentes, sed gaudentes peterent: & si aliquando lacrymas effunderent, non ex timore; sed ex interna lætitia, & firma obtinendi spe, quod petunt, eas profunderent; non ad malum, quod patiuntur; sed ad bonum, quod firmiter credunt, & inhæsitanter obtinere sperant, attendentes. Et isti dubio procul quod peterent obtinerent, si quod petunt, esset eis ad æternam salutem profuturum. 591

§. III.

QUintò, utilissimum erit, si Energumenus sæpiùs devotè versiculos illos Psalmorum Davidis recitaverit: *Eripe me, Domine, &c. Dominus illuminatio mea, &c.* supra positos *n.* 604. Nec non illam brevem orationem *n.* 601. pollice crucis ✠ signum super partem corporis à dæmone vexatam efformando. 592 *Orationes recitandæ à Vexato, ut vexationem reprimat.*

Sextò Energumenus se Exorcistæ intentioni, & fidei conformare debet, cogitando, illum tanquam Dei, & Ecclesiæ ministrum se Deo, & Ecclesiæ conformare; ideòque contra dæmonem pugnant, immò ipsum Deus, Ecclesia, Exorcista, & Energumenus conterunt, ac deprimunt. Quid ergo poterit diabolus? Non ergo Vexatus ad nugas, & diaboli minas mentem suam divertat, sed in illum corde, ore, & opere viriliter insurgat.

Septimò, omnibus prædictis ab Energumeno servatis, Exorcista illum, an in fide, ac confidentia pro sua liberatione erga Deum, Exorcistam, dæmonem, ac seipsum sit benè dispositus probet juxta probationes positas à *nu.* 646. *usque ad num.* 654. Et si illum ad suam liberationem perfectè dispositum adinveniat, ei præcipiat, ut ante ejus pedes prostratus fidei, ac confidentiæ actus in Deum, nec non detestationis in dæmonem devoto corde eliciat, & ore explicet, & clarè juxta formulas supra positas *n.* 656. & 657. fateatur.

Octavò tandem Exorcistæ ad dæmonis expulsionem deveniendum est, qui ea, quæ infra *art.* 5. *de dæmone Fugiente, seu Exeunte n.* 733. habentur, observabit.

QUÆSTIO II.

Quomodo maleficium in matrimonio factum sit auferendum, ac destruendum?

QUænam detrimenta, ac nocumenta vel per seipsos, vel suis cooperantibus symmistis, dæmones viris, ac mulieribus conjugatis inferre consueverint, jam supra breviter attigimus *n.* 105. *vers.* 2. *&* *n.* 160. *verbo, Ex Generativa*: nunc satis sit de remediis, quibus hujusmodi maleficium est destruendum, pertractare. 593 *Quibus monitis instruendi sint maleficiati in matrimonio.*

Respondetur ergò, Exorcistam, præter instructiones illas generales supra relatas à *n.* 622. *usque ad n.* 646. mentalibus personæ maleficiatæ oculis obiicere debere illa verba Angeli Raphaelis Tobiam juniorem alloquentis: *Audi me*, inquit, *& ostendam tibi, qui sunt, quibus prævalere potest dæmonium. Hi namque qui conjugium ita suscipiunt, ut Deum à se, & à sua mente excludant, & suæ libidini ita vacent, sicut equus, & mulus, quibus non est intellectus, habet potestatem dæmonium super eos.* Moneatque conjuges, si adeò prava intentione, ut scilicet ad carnalia duntaxat explenda desideria matrimonio fuerint conjuncti, ut seriò pæniteant, & ex præcordiis ante omnia, & super omnia se velle Deum amare, omniaque sua ad Dei gloriam ordinare; ideòque imposterum & matri- *Tob. 6. c.*

matrimonio non solùm contra concupiscentiam, & ad carnalia vitanda peccata; sed ad propagandam etiam prolem, eamque ad Deo serviendum, ipsumque laudandum, & glorificandum ordinandam usuros, proponant.

Secundò, Exorcista moneat illos, ut orationi vacent, ac jejunio incumbant; sicut Angelus Raphael Tobiam, ac Saram docuit: quia dæmones facillimè in oratione, & jejunio eiiciuntur: cùm hæc maximè ad fidei firmæ actus, ac perfectæ in Deum confidentiæ eliciendos, quibus dæmones in fugam, divina eos impellente virtute, se vertere coguntur, disponant. At præcipuè jubeat, ut sua fideliter, humiliter, ac devotè peccata confiteantur, & Eucharistia Sacratissima reficiantur.

§. I.

694 His omnibus peractis, & ab Exorcista circa ea, quæ credenda sunt Vexatis juxta regulas, ac probationes supra assignatas *num. 646. & sequent.* jam benè probatis, genuflexi ante Crucifixi imaginem corde, & ore humiliter, ac devotè fidei, ac confidentiæ actus in Deum, nec non detestationis in dæmonem elicitos juxta sequentes, vel alias similes formulas pronuncient, quas, si legere nesciant, Exorcista de verbo ad verbum illis dictare valebit.

Oratione à Giesù Christo per ottenere la liberatione dal maleficio fatto nell' uso del Matrimonio.

Signor mio Giesù Christo, eccomi io vilissimo servo vostro indegno di stare avanti la Maestà vostra, e tanto meno di ricevere gratia alcuna; poiche non hò mai fatto altro, che offendervi; & in particolare nel contrahere questo Matrimonio non hò havuto quella retta intentione, che dovevo havere; mà à guisa di sfrenata bestia hò posto il mio fine solo nel sodisfare alli disordinati appetiti della mia carne: m'accuso di questi, e di tutti gli altri miei peccati; conosco, che meritamente la Maestà vostra hà permesso, che'l demonio nel mio corpo habbia preso possesso. Conosco però ancora, che siete Dio benignissimo, e clementissimo pronto à perdonare à chi con cuor contrito à voi ricorre, e de' suoi errori vi chiede perdono. Però eccomi prostrato innanzi la Maestà vostra, di tutto cuore mi dispiace d'havervi offeso, e mi propongo fermamente, che per l'avvenire con l'ajuto vostro non voglio più offendervi: mà amarvi sopra tutte le cose con tutto il mio cuore, con tutta l'anima mia, e con tutte le mie forze. Così vi prego per la grandezza della vostra bontà, e misericordia vogliate perdonarmi i miei peccati, e darmi gratia di mai più offendervi: mà di amarvi sopra ogni cosa. Parimente vi prego, e supplico, che, come tutto benigno, e liberale vogliate liberarmi da questi maleficii, da' quali mi ritrovo legato, & oppresso, e dal demonio tutto perturbato, protestandomi di volere per l'avvenire amare la mia moglie, come me stesso, (*se la persona maleficiata sarà la moglie, dirà*, il mio marito, come me stessa) e di usare il matrimonio sì per fuggire i peccati della concupiscenza, come per generar prole, allevarla nel santo timor vostro, & indrizzarla à servire la Maestà vostra altissima, e lodare, e glorificare il vostro santissimo Nome.

Posteà contra dæmonem iracundo vultu, ac contumeliosis verbis sequentia verba recitans insurgat.

Atto

Atto di detestatione da farsi dal Vessato contra il demonio.

E Tù diavolo maladetto nemico di Dio, ribelle del mio, e tuo Signore, apostata del mio, e tuo Creatore, partiti da me senza dimora alcuna: posciache per l'autorità, che m'hà concesso Iddio, per la fede, e confidenza posta nel suo Santissimo Nome, per la virtù, e gratia ricevuta nel Santo Sacramento del Matrimonio, ti comando nel Nome di Giesù Christo, che distruggi qualsivoglia maleficio, che tù habbi fatto nella persona mia, e della mia moglie (*se la persona maleficiata è la moglie dica*, e del mio marito) e per l'avvenire non habbi più potestà di molestarmi nella fantasia, ò imaginativa, ò nel corpo, e massime ne' membri genitali, nè in qualsivoglia potenza dell'anima, ò del corpo: perche intendo, e pretendo di voler vivere, e morire sotto la protettione del Santissimo Nome di Giesù.

695 *Actus detestationis contra dæmonem.*

Factis à Vexato prædictis confidentiæ in Deum, ac detestationis in dæmonem actibus, Exorcista moneat illum, ut inconcussus in fide persistat, ac in confidentia perseveret, sine ulla hæsitatione credens, dubio procul, cùm ipse præceptum expulsivum contra dæmonem enunciaverit, illicò omnia maleficia dissolutum iri, dæmonemque recessurum; omnia quippè opera ejus malefica in ipso destruentur, & ipse pristinam sanitatem consequetur.

696

Vexato ergo, omnibusque astantibus coram Exorcista genuflexis, implorato priùs ab eisdem divino suffragio, surgat Exorcista, ac sedeat, ac capite cooperto, voce gravi, ac terribili contra dæmonem pronunciet sequentem exorcismum.

Exorcismus ad dissolvendum maleficium in Matrimonio operatum.

EGo N. ut minister Christi, & Ecclesiæ auctoritate mihi tradita à Deo, & ab Ecclesia in ordine Exorcistatus venio contra te, maledicte dæmon, spiritus immunde, qui dereliquisti Deum Factorem tuum, & oblitus es Domini Creatoris tui, qui usum Sacramenti Matrimonii à Christo instituti ad peccata carnalia evitanda, ad conservationem Reipublicæ Christianæ, ad multiplicationem humanæ naturæ, & ad novos milites in Ecclesia Dei procreandos impedire præsumis: & in nomine Domini nostri Jesu Christi præcipio tibi, ut statim sine ulla mora destruas omne, quod perfecisti, maleficium in hac creatura Dei; recedas totaliter ab ea; nec ampliùs potestatem habeas illudendi ei, aut perturbandi sensus ejus sive internos, sive externos; vel in ea causandi odium, abominationem, vel detestationem adversùs alterum conjugem; aut ipsam impediendi, quin possit uti matrimonio suo ad generandam, & enutriendam prolem gratam Deo, & hominibus: (*si persona maleficiata sit uxor, dicat*: ad generandum, concipiendum, portandum, pariendum, enutriendum prolem gratam Deo, & hominibus:). sed longè ab ea fugias, & tecum trahas omnes fæces, immunditias, & omnes diabolicas infectiones, quas in corpore isto usque modo intulisti, ac tollas omnes diabolicas colligationes, ac quascumque removeas noxas, ita ut creatura ista remaneat libera, & sana, ac si nullam molestiam diabolicam umquam in seipsa sensisset: sic igitur ut minister Christi, & Ecclesiæ tibi præcipio, spiritus immunde, ut exeas, ac recedas: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

697 *Preceptum expulsivum.*

Post liberationem, seu post prædictum Exorcismum probare poterit Exorcista, an verè sit libera, modo infra posito *num.* 746. Et si verè libera inveniatur, gratias Deo referat, ut infra *num.* 747. habetur.

QUÆSTIO III.

Quomodo sint destruenda maleficia infantium, ac puerulorum.

698 *Pro infantibus instruendi sunt parentes, vel eorum curam habentes.*

Respondetur, quia pueruli, & infantes rationis usus compotes minimè sunt, & consequenter instructionis impotes, eorum parentes, vel defectu eorum nutrices, vel illorum curam habentes esse vocandos; & præter ea, quæ in communi instructione *num.* 622. *& sequentibus* habentur, etiam esse instruendos, scilicet dæmoni sępè ob eorum modicam in Deo confidentiam, ac maximam in eis divinæ protectioni commendandis negligentiam, à Deo infantes hujusmodi, ac parvulos maleficiis afficere permitti: ideòque etiam plurimùm ad eorum liberationem fidei, ac confidentiæ actus in Deum ab eis elicitos valere.

Sup. n. 13. 14.

Quos actus corde, & ore ante Crucifixi imaginem genuflexi præsente parvulo maleficiato juxta sequentem formulam possunt enunciare.

Oratione à Giesù Christo per ottenere la liberatione da' maleficii fatti a' fanciulli.

699 *Oratio deprecativa pro parvulis liberandis.*

Signor mio Giesù Christo, che col Padre, e lo Spirito Santo siete onnipotente, sapientissimo, e clementissimo: come onnipotente potete liberare questo figliuolino da' maleficii, & ogni altro male: come sapientissimo sapete il modo per liberarlo: e come clementissimo, e pietosissimo volete liberarlo, essendo per la vostra clemenza, e pietà inchinato à far bene à tutti, & in particolare à quelli, ch'à voi ricorrono, e ne' loro bisogni vi chiedono ajuto. Questo figliuolo à voi non può ricorrere, perche non è capace dell' uso di ragione: però io, che di lui tengo cura, per lui à voi ricorro: e se per la mia poca confidenza nella Maestà vostra, ò per la mia negligenza nel raccommandarlo alla divina vostra protettione, & alla tutela del suo Angelo Custode, si come per altri miei peccati, li fussero accadute queste molestie corporali, quì prostrato avanti voi, mio Dio Creatore, e Redentore, pentito, e cōtrito vi chiedo perdono di tutti i miei peccati, protestando, che per l'avvenire non voglio più offendervi coll'ajuto vostro; ma vi voglio amare, e servire con tutto il mio cuore, con tutta l'anima mia, e con tutte le mie forze: e mi voglio affaticare ancora, acciò questo figliuolo, quando haverà l'uso della ragione, vi ami, vi servà di tutto cuore, e vi ringratii del beneficio della sanità ricevuta. Vi prego dunque per l'infinita vostra bontà, e misericordia, per la fedeltà da voi servata nelle promesse vostre, per honor, e gloria del vostro Santissimo Nome, per l'efficacia della vostra Sacratissima Passione, per i meriti della Vergine Santissima vostra dilettissima Madre, e de Santi N. N. miei devoti, & in particolare per la carità dell'Angelo Custode di questo figliuolino, vogliate liberarlo da qualsivoglia maleficio, ligatura, fattura, fascinatione, apparitione, spavento, e molestia de' demonii, e de' suoi ministri, e tenerlo sotto la protettione del vostro Santissimo Nome.

Posteà contra dæmonem detestationis actum sub sequenti formula enunciet.

Atto

Atto di detestatione contra il demonio.

ET à te diavolo maladetto, nemico di Dio, apostata del mio, e tuo Creatore, ribelle del mio, e tuo Signore, per l'auttorità ricevuta da Dio nella fede, per la cura, che tengo, e devo tenere di questo figliuolino, comando nel nome di Giesù Christo, che distruggi qualsivoglia maleficio, ligatura, fattura, ò fascinatione, che tu habbi fatto per te stesso, ò per mezo di Streghe, ò Malefici tuoi seguaci, e ti parti subito da lui: e per l'avvenire non habbi più potestà di molestarlo in modo alcuno; perche l'hò posto, e collocato sotto la protettione del Santissimo Nome di Giesù.

700 *Actus detestationis.*

§. I.

EXorcista post prædictam parentum, vel parvulorum curam habentium protestationem in Deum, & detestationis actum in dæmonem (ante pedes ipsius Exorcistæ iisdem parentibus, vel parvulorum curam habentibus genuflexis parvulum maleficiatum tenentibus) consueto more insideat, & cooperto capite juxta sequentem formulam, præceptum expulsivum contra dęmonem pronunciet.

701

Exorcismus ad maleficium parvulis illatum destruendum.

EGo N. ut minister Christi, & Ecclesiæ in nomine Jesu Christi præcipio tibi, dæmon, qui maleficium perfecisti in corpore istius parvuli, ut statim sine ulla mora destruas omne maleficium, ab eo auferas omnem ligaturam, facturam, fascinationem, ac quamcumque molestiam, ac vexationem, ac recedas totaliter ab eo, tecum trahendo omnes fæces, ac immunditias, si quas in corpore illius immisisti: nec ampliùs habeas potestatem ei apparendi sub quacumque forma, vel figura, aut vexandi illum intrinsecè, vel extrinsecè, die, vel nocte: aut perturbandi sensus ejus interiores, vel exteriores: vel quocumque alio modo molestandi: Sic volo, sic jubeo, ut minister Christi, & Ecclesiæ In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

Præceptum expulsivum.

Deinde Exorcista surgat, & stans sequentē orationem deprecativam subjungat.

Dominus Iesus Christus apud te ✠ sit, ut te defendat: intra te ✠ sit, ut te conservet: ante te ✠ sit, ut te ducat: post te ✠ sit, ut te custodiat: super te ✠ sit, ut te benedicat, qui cum Patre, & Spiritu Sancto in unitate perfecta vivit, & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

Oratio deprecativa.

Benedictio Dei omnipotentis ✠ Patris, & Filii, & Spiritus ✠ Sancti descendat super te, & maneat semper. Amen.

QUÆSTIO IV.

Quomodo parvuli præservandi sint à maleficiis.

DIco primò, ut pueruli à maleficiis præserventur, eorum parentes, vel illorum curam habentes, quantum in se est, facere debere, ut se in gratia constituant, ac pro infantibus, ac puerulis omnia illa adimpleant, quæ in seipsis, si seipsos à maleficiis præservare vellent, adimplerent. Nam sicut, ait Augustinus, parentum negligentia sæpiùs causa esse potest, quòd eorum filii maleficiis afficiantur; ita eorum oratio pro pueris ad Deum effusa est illis maximè utilis

702 *Instruendi sunt parentes, vel parvulorum curam habentes.* *Supra n. 83.*

ad

vexatos futura sit salutaris, illam utique obtinebit. Si verò liberatio animæ obsessi futura non sit salutaris: vel majus bonum sit impeditura, tunc promissio non servatur; quia conditio præsupposita non subsistit.

Supra nu. 445. & sequent.

709 Secunda conditio est, qui talem salutarem liberationem petunt, fide firma, & inhæsitante petant: Si enim aliquo modo hæsitent, ac dubitent, Deum eos à dæmone, etiamsi liberatio sit salutaris, liberare non velle, à Deo liberationem non obtinebunt. Quod eruditè docet Alphonsus à Castro lib.6. adversùs Hæreses, verb. Exorcismus. *Quòd autem*, inquit, *non semper fiat, vel invocato nomine Jesu, dæmon egrediatur, minima fides ipsius invocantis est in causa. Nam si perfectè credidisset, hæc, & majora fecisset. Et ad hos solos, videlicet in fide perfectos Dei promissio* Marci ultimo*: In nomine meo dæmonia eiicient: pertinere videtur: quia priùs dixerat*: Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur, &c. Obsessi ergo, & Energumeni, quibus aliqua istarum deficit conditionum, etsi exorcizentur, non liberantur: quia Deus ad Exorcistæ præceptum non concurrit; Deo autem non concurrente, Dæmon Exorcistæ præceptis resistit, & exorcismos contemnit: quia Deus illum virtute sua divina ad eis obedientiam præstandam non compellit.

2. Vt Vexatus petat ex fide.

Supra n. 455. & seqq.

QUÆSTIO II.

Quænam sint genera Energumenorum, ad quorum liberationem Deus difficillimè concurrit.

710 QUinque Energumenorum genera à dæmone liberari difficillimè posse experientia rerum magistra me docuit.

Peccatores in malo inveterati obsessi difficillimè liberantur.

Primi generis Energumeni sunt peccatores obstinati, qui alicujus gravis peccati causa, immò ob eorum plurima scelera, in quibus inveterati sunt, non solum Deo permittente; sed sæpè ipso jubente, à dæmone possidentur; quorum exempla plura affert Delrius *lib.3. Disq. Magic. p.1. q.7. sect. 2.* & nos docuimus supra *nu.* 82. Hujusmodi enim arreptitii, ut dæmoniacas evadant vexationes, sanitatis consequendæ desiderio ducti ad Ecclesiasticos confugiunt ministros petentes, rogantes, & suppliciter implorantes, ut per exorcismos, ac præcepta à dæmoniaca tyrannide eripiantur: & tamen non nisi post longum tempus liberantur.

§. I.

711 SEd unde hoc? Si enim Deus per signi voluntatem ostendit, se velle omnes Energumenos à dæmone liberare, dum in eo fiduciam suam collocaverint, & ad hoc Ecclesiæ potestatem dedit ad dæmones eiiciendos, cur ad istorum peccatorum jam sua detestantium peccata, humiliterque à Deo, & ab Ecclesia auxilium implorantium liberationem statim non concurrit?

Quare.

Quia liberatio citò præstita non esset eis salutaris.

Respondetur, Deum non nisi post diuturnam ab eis peractam pænitentiam concurrere: quia si citò in principio concurreret, illa liberatio eis salutaris non esset; sed noxia, ac detrimentosa: quia si sanitatem pristinam assequerentur, ex inveterato peccandi habitu ad pristinum peccati statum reverterêtur; sic fierent novissima pejora prioribus. Licèt ergo Deus signi voluntate omnes Energumenos à dæmone liberare velit; hoc tamen conditionatè vult, suppositis nempè duabus conditionibus, quarum altera est, quòd liberatio salutaris sit, vel saltem non noxia, vel majus bonum non impeditura: altera, quòd ex vera fide postuletur. Voluntas igitur beneplaciti Dei est, ut hi Energumeni à dæmone possideantur, ac torqueantur, donec peccandi habitus sit destructus, ne post liberationem illicò ad vomitum revertantur: *Hæc enim est voluntas Dei*, ait Paulus 1. Thessal. 4. *sanctificatio vestra*; scilicet ut liberatio à dæmoniaca vexatione eis non sit obfutura, sed profutura.

Secun-

§. II.

712
Mulieres, vel adolescentes ab incubis vexati difficillimè liberantur
Spiritus incubus quis sit.
Spiritus succubus quis sit.

SEcundi generis Energumeni sunt mulieres, vel masculi adolescentes à dæmonibus incubis possessi. Spiritus incubus est ille, qui formam viri visibiliter, vel invisibiliter accipiens cum mulieribus per naturam: aut cum eisdem, vel cum masculis contra naturam se permiscet. Succubus verò, qui mulieris forma assumpta viris se supponit: ut memorat Innocentius VIII. in Bulla contra Maleficos, quæ incipit: *Summis desiderantes* supra relata *nu.*109. & affirmant Arnobius *lib.* 5. *contra Gentes*, D.Augustinus *lib.*15.*de Civit.Dei cap.*23. Alexander Alensis *par.*1. *quæst.*78. D.Bonaventura, D.Thom.Scotus, Durandus, Gabriel, & Paludanus *in* 2.*dist.*8. Martinus de Arles, Franciscus Valesius Medicus, & Delrius *lib.*2. *Disquisit. Magic. quæst.* 15.

Isti Vexati sunt in triplici genere.

Sunt autem in triplici genere, qui talia patiuntur.

Alii sunt arreptitii: Hi ut plurimùm non realirer, sed imaginariè tantùm afflictiones, & motus patiuntur inhonestos.

Alii sunt à dęmone possessi; non tamen eorum potentias possidet; sed tantùm corpore abutitur: & ferè semper in corde, & in venereis partibus habitat, quas ad carnalia delectamenta excitat, cum hoc tamen discrimine, quòd cum aliquibus die, vel noctu viri forma assumpta concumbit: ut anno Domini 1649. quædam mulier de seipsa mihi enarravit, singulis noctibus se cum dæmone incubo sub viri forma commiscere, variasque cum eo carnales spurcitias exercere; ad Deum blasphemandum induci; cum eo, veluti proprio marito conversari, loqui, & sæpiùs extra domum deferri ad concumbendum etiam cum viris Magis, ac maleficis. Ex cujus verbis eam consensum dęmoni, nedum implicitum, sed & explicitum pręstasse, valdè suspicandi sumpsi occasionem. Cum quibusdam verò non assumpta viri forma, sed phantasiæ dumtaxat alicujus viri forma, seu specie, vel imagine præsentata; realiter verò ex aere denso formatis virga, & coleis concumbit: ut cum illa, de qua supra *num.* 564.

Cur difficillimè liberentur.

Hi utique difficillimè liberantur à dęmone: quia difficillimè fidei, ac perfectæ confidentiæ in Deum actus, se liberandos fore elicere valent: quia cùm spiritui incubo subjacendi habitum fecerint, si non explicitum (vt sæpè evenit) saltem implicitum assueti sunt pręstare consensum, & adeò infirmati mente, & corpore sunt, ut vix unquam confidentiæ actus, quæ ad liberationem necessaria est, elicere possint; immò in corde suo oppositum sentiunt: ut latè supra *num.*563.*&* 564.

§. III.

713
Adulti Energumeni ab infantia difficillimè liberantur.

TErtii generis Energumeni sunt viri, ac mulieres à dęmone ab infantia possessi, qui ob temporis longitudinem, quo dęmon eorum phantasiæ varios instillavit errores, ut à divino implorando avocaret auxilio, jam assueti sunt ad diabolicis credendum suggestionibus; ita ut statim ac sibi à dæmone aliquid suggeritur, illicò ad pulsum ejus operantur: quia ex multis actibus, & longo tempore jam firmam ad dæmoniacis tentationibus assentiendum habent inclinationem, & habitum retinent inveteratum. Cùm enim dęmon multa eis futura enunciaverit, quæ posteà vera esse cognoverunt, facilè etiam in cæteris ei credunt: puta, admonet dæmon obsessum dicens: *Tali die, si iveris ad Ecclesiam, in terram cades, & gentes te irridebunt:* (cujus casus ipse diabolus posteà est causa) *Veniet Exorcista crastina, ut me expellat, sed in vanum laborabit: quia ligatus sum in hoc corpore per maleficia, quæ ipse ignorat. Hodie pater tuus ad Nundinas nihil lucratus est. Deus vult me manere in hoc corpore usque ad annum sequentem. Non possum exire ex hoc corpore, donec moriatur maleficus, qui huc me misit. Hic coactus sum manere, donec moriatur mater tua, vel pater tuus, vel frater tuus: vel donec purgaveris* tale

tale peccatum, quod patrasti. Hæc, & alia incessanter imaginativæ, ac phantasiæ talium Energumenorum dæmon repræsentat, quibus ex continuo habitu assentientes, ac fidem præstantes, consequenter minimam, aut nullam potestati divinæ, & auctoritati Ecclesiasticæ fidem præbent; ideòque non nisi difficillimè ad fidei firmæ, ac confidentiæ perfectæ actus, quæ ad liberationem necessaria est, se unquam disponere valent.

Quia debita carent fiducia.

714 Hac de causa, quando *Marci 9.* unus ex Judæis ad Christum adduxit filium suum habentem spiritum mutum, spumantem, allidentem, & stridentem, quem discipuli ejus eiicere non potuerunt Jesum ejus Patrem his verbis interrogasse arbitror: *Quantum temporis est, ex quo hoc ei accidit?* Cui ille dixit: *Ab infantia*: ut ex hujusmodi responsione difficultas innotesceret liberationis: quia ob habitum, quem tam pater, quàm filius in nimium pertimescendis diabolicis minis, ac dæmonis suggestionibus faciliter assentiendo, fecerant, à fide, ac fiducia, quæ ad liberationem necessaria erat, nimis erant alieni: idcircò eos reprehendit dicens: *O Generatio incredula! quandiù apud vos ero? quandiù vos patiar? si potes credere, omnia possibilia sunt credenti.*

§. IV.

Personæ spirituales obsessæ difficillimè liberantur.

715 Quarti generis Energumeni sunt personæ (maximè mulieres) spirituales Christianæ vacantes perfectioni. Istæ enim pro Christo mala pati desiderio flagrantes videntes Energumenos multas à dæmone sustinere torsiones, & afflictiones, optant & ipsæ, immò aliquæ à Deo petunt, ut in ipsas dæmones immittat, à quibus pro Dei amore multa valeant tormenta sustinere. Sed ecce dæmon noctu, dum noctes insomnes ducunt, eorum phantasiæ repræsentat, jam esse voluntatem Dei determinatam, ut à dæmone possideantur, ut ipso eas affligente, in Christianæ perfectionis palestra, & in virtutum exercitio magis magisque sint profecturæ. Quæ omnia Angelorum visiones esse credentes suggestioni assentiunt, ac per liberum arbitrium diabolo facultatem concedunt, ut liberè corpus suum ingrediatur. Qui aliquando (Deo sic permittente) illarum corpus ingreditur, à quo difficillimè (ne dicam, vix unquam) queunt liberari.

Quia debita carent fiducia.

716 Ratio est: quia hujusmodi personæ, etsi ab Exorcistis remedia ad liberationem ordinata perquirunt: quia se à dæmone ad multa mala induci, & à bonis pluribus peragendis impediri vident; nihilominus non nisi rarò à dæmoniaca eripiuntur tyrannide; quia in fiducia erga Deum ad suam liberationem necessaria deficiunt; Difficillimè enim sibi suadere volunt, Dei voluntatem esse omnes à dæmone obsessos nunc liberandi, si liberatio hujusmodi salutaris fuerit, & ipsi obsessi perfectam fidem habuerint, quasi Christus centies hanc suam voluntatem apertè in divina Scriptura non declaraverit; sed potiùs Deum ipsas sic diù torqueri velle opinantur.

Error occultus. Eccl. 32. v. 24. Supra n. 486.

Quæ personæ implicitè saltem temeritatis labe non videntur carere, dum posthabito majorum suorum consilio, ipsæmet sibi à Deo in perfectionis schola progrediendi juxta suam propriam voluntatem methodum assignari volunt, nempè per dæmoniacas vexationes, ac infestationes, non considerantes mala etiam culpæ, quæ à communi Dei, & hominum inimico incessanter contra Dei honorem, hominumque salutem intentantur; quasi apud Deum perfectiora media non sint, quibus ad certiora virtutum incrementa valeant provocari. Divinæ etiam clementiæ quodammodo injuriam haud dubiè in hoc inferunt, quòd Deum gaudere, ut servi sui amici sub dæmonis ejus infensissimi hostis potestate maneant, arbitrentur. Hac de causa Deus ad dæmonem coercendum non concurrit, dum Exorcista dæmoni præcipit, ut è corporibus exeat: quia hujusmodi liberationem sibi futuram esse salutarem non credunt: nec Deum ad suam liberationem concurrere velle, confidunt; sed cum hæsitatione, ac cum formidine de opposito semper persistunt.

Quin-

§. V.

717 *Energumeni duræ cervicis difficillimè liberantur.*

QUinti generis Energumeni sunt homines, ac mulieres duræ cervicis, ac propriæ æstimationis. His enim à dęmone, eorum infirmitatem à causa naturali prodeuntem suggeritur, ideòq; non posse Exorcistæ ministerio auferri. Quas diabolicas suggestiones cogitationes à suo proprio judicio, ac cerebro sibi administratas putantes, firmiter illis adhærent, & ut veras, invariabiles, & infallibiles amplexantur. Unde consequendæ sanitatis desiderio ducti sic à parentibus, vel amicis persuasi ad Exorcistam accedunt, qui nedum per indicia probabilia; sed per certa, & evidentia infirmitatem à dęmone causatam esse agnoscens, hanc illis veritatem suadere conatur. Verùm licèt Exorcistæ suasionibus, qui speculativè, & practicè per evidentia signa eis veritatem ostendit, assentire videantur; nihilominus vix operari, aut loqui Exorcista desistit, quòd iterum dęmoniacis suggestionibus credunt: quas rationes evidentes esse ex sui subtilissimi, ac firmissimi cerebri promptuario desumptas existimantes, illas sequuntur, judicantque non exorcistico ministerio, sed medicorum pharmacis sanitatem esse obtinendam.

Ratio difficultatis.

§. VI.

718 *Repetitio brevis causa prædictarum difficultatum.*

QUare omnes prędicti obsessi difficillimè liberantur, vel quia liberatio eis non profutura, sed obfutura potiùs esset: vel ob firmæ fidei, ac perfectæ confidentiæ in Deum: nec non ob detestationis dęmonis, ipsiusq; perversarum suggestionum defectum, quæ ab hujusmodi fiducia mentem avertunt.

Peccatores magni.

Primi quidem generis obsessi non facilè liberantur; quia repentina eorum liberatio non eis salutaris (ut diximus) sed noxia esset: vel etiam quia, cùm ex longo peccandi habitu eos eorum cor reprehendat, difficillimè possunt firmæ fidei, ac perfectæ confidentiæ in Deum actus elicere; ac pari modo nec dęmonem, ejusque suggestiones detestari, cui diù libenter per commissa peccata inservierunt, ac per voluntarium consensum conniverunt.

Vexati ab incubis.

Secundi generis obsessi difficillimè etiam fidei actus elicere possunt: quia mens eorum ex conjunctione cum appetitu sensitivo ex continuis carnis spurcitiis nimis valde est obscurata, & maculata, ideò cùm sensui, ac carni sit subjecta, ex totis pręcordiis ad Deum difficillimè potest elevari. Nec dęmonem detestari audent, à quo continuè venereis, veluti ab amasio, seu conjuge dilecto delectationibus afficiuntur.

Obsessi ab infantia.

Tertii generis obsessi non minori detinetur difficultate; quia isti potiùs oppositis confidentiæ à Christo requisitæ actibus assentiunt ob habitum ex frequentatis actibus genitum, quo semper ad oppositum tendunt, ad credendum scilicet, quòd non nisi post longum tempus liberabuntur. Hinc nisi difficillimè detestari dæmonem valent, à quo multa futura eis pręnunciantur; quæ cùm posteà evenire conspiciant, gaudent, & lętantur.

Personæ spirituales.

Quarti generis similiter difficillimè firmæ fidei actus elicere queunt; quia ne Deus oppositum velit, suspicantur, videlicet, ut à dęmone vexentur, ut sic in virtutum exercitio magis perficiantur. Hi detestari dęmonem minimè audent: quia illum, non ut hostem, & maleficum, sed ut amicum, & beneficum meditantur, à quo ad majora christianę perfectionis incrementa, quasi tot calcaribus sibi videntur provocari.

Energumeni duræ cervicis.

Quinti generis tandem pari modo maxima cum difficultate fidei actus elicere valent; & si quandoq; aliquos eliciunt, non perseverant; quia ægritudinem suam remedio supernaturali indigere non credunt; sed potiùs pharmacis naturalibus esse tollendam existimant; Nec ad dęmonem contemnendum moventur; quia illum ibi adesse non credunt, nec talem ab eo ęgritudinem causari opinantur.

Quare

§. VII.

719 *Cur accedant ad Exorcistas.*

QUare omnes prædicti Energumeni consequendæ sanitatis desiderio laborant, quo ad remedia tam corporalia, quàm spiritualia investiganda ducuntur, & aliquam spem, vel opinionem potiùs habent illis mediis optatam obtinendi sanitatem. Sed quia spes, seu opinio illa est cum formidine de opposito, idest hæsitatione, ac dubietate plena, similes sunt fluctui maris, qui à vento movetur, & circumfertur, ut ait Jacobus Apost. *epist. sua canon. cap.* 1. Non ergo ęstiment, quòd accipiant aliquid à Domino: quia Deus illos sub potestate dęmonis derelinquet, ac divina non concurrente virtute, dęmon Exorcistæ pręceptis obsistet, atque resistet. Quod diligentissimè ab Exorcistis est observandum: quia omnes obsessi, sive Energumeni, vel maleficiati se fidem habere dicunt; sed sępiùs non est fides, seu fiducia, de qua loquimur; sed desiderium, aut spes valde hęsitans, ac dubiis involuta.

QUÆSTIO III.

Quomodo hujusmodi diabolica repugnantia sit auferenda.

720 *Cautelæ servandæ ab Exorcista, ut cognoscat, Energumenos debitam habere fiduciam.* Marci 10. 48.

DIcendum: cùm Exorcista post communes instructiones Energumenis factas, post Sacramenta sępiùs ab ipsis frequentata, post alia hujusmodi spiritualia tam generalia, quàm particularia pharmaca eis exhibita, sua pręcepta ad dęmones expellendos non proficere viderit, ad iterùm nova pręcepta expulsiva repetenda velox non sit, licèt ipsi Energumeni se fidem habere asseverent; sed diù illos probet, & observet, an ipsi instanter, humiliter, ac suppliciter ab Exorcista, ut dęmones expellat, expostulent. Dicat eis illa verba Christi, quæ Cæco clamanti: *Jesu fili David miserere mei*, dixit: *Quid vis, ut faciam tibi?* ut ex ipsorum responsione firmam illorum fidem, ac perfectam confidentiam in Deum agnoscendi locum desumat. Similiter attendat, an ipsimet facillimè dæmonem expugnent, ac reprimant, & an ad pręceptum à se in nomine Jesu dęmoni factum, confestim illos cesset molestare. Pariter consideret, an eorum oculos non cogitabundos, ac veluti ad contemplandum elevatos non stare agnoscat; sed eos vultu, & aspectu se ostendere ei, quod ore pronunciant, toto corde, & affectu adhęrere; tunc signum erit, quòd benè sunt probati. Poteritque Exorcista tunc ad pręcepta devenire expulsiva, quę *sequenti articulo* habentur. Sed ut plurimùm hos, non humiliter, non fervidè, non liberè, & absolutè auxilium petere ab Exorcista videbis; sed tepidè, ac segniter, potiùs à parentibus, consanguineis, vel amicis coacti, quàm à propria voluntate ducti: Ac de dęmone non sicut de inimico: sed veluti de persona familiari, & amica sermocinari: Quę omnia sunt signa, eos generosa fide, ac fiducia in Deum, & iis, quę ad suam liberationem obtinendam necessaria sunt, carere.

QUÆSTIO IV.

Quænam sint remedia particularia pro primi generis Obsessis.

721 *Documenta ab Exorcista tradenda obsessis peccatoribus.*

REspondetur, cùm hujusmodi obsessi sint inveterati peccatores, Deum ad eorum delicta purganda, ob quę ęternis essent destinandi suppliciis, hos dęmoniacis vexationibus à dęmone torqueri permittere; nihilominus, ut per exorcisticum munus à tali vexatione liberari valeant, esse admonendos.

Primò, ut ex totis pręcordiis convertantur ad Deum, ut Deus per Joelem c. 2. monet, dicens: *Convertimini ad me in toto corde vestro, in jejunio, & fletu, & planctu*, ut latè supra docui *num.* 352. *& sequentibus*. Utilissimumque erit, eos ad omnia

omnia peccata etiam aliàs confessa, sed graviora iterùm in confessione aperienda, ac detestanda, adhortari.

Secundò, ut citiùs quàm poterunt, divinæ justitiæ satisfaciant vindicanti, hos Exorcista commoneat, ut corpus suum jejuniis, disciplinis, abstinentiis, mortificationibusque castigent, (& si divites sint) eleemosynis: quia, ut D. Ambrosius docet ad Virginem lapsam cap. 18. *Grandi plagæ alta, & prolixa est medicina: grande scelus grandem habet necessariam satisfactionem*. Nam si hujusmodi afflictivis pœnis divinæ justitiæ satisfecerint, facillimè à Deo suam de dæmonis vexatione liberationem obtinebunt: quia Deus, qui justissimus est, bis in idipsum non judicat, nec supra demerita castigationes puniendo infligit.

Supra n. 556.

Tertiò, ut liberatio à dæmone eis profutura sit, jubeat Exorcista, ut aliqua exercitia spiritualia eligant, quibus toto tempore vitæ suæ continuè incumbant: puta orationi, nedum vocali, sed mentali, Eucharistiæ sæpiùs sumendæ, & aliis hujusmodi; ut sic peccata caventes, occasionem etiam caveant, ob quam à dæmone post liberationem iterùm possideantur.

Quartò tandem, cùm illos perfectè probatos esse juxta regulas generales supra positas *n. 647. & sequentibus*, noverit, poterit ad præcepta expulsiva juxta ordinem positum *Articulo sequenti n. 737. & seqq.* devenire.

QUÆSTIO V.

Quæ sint remedia particularia pro Obsessis secundi generis.

722 *Monita tradenda Vexatis ab incubis.*

RESpondetur, ut ab hujusmodi obsessis Exorcista, divino favente Numine, dæmonum repugnantiam auferre valeat, ab eo, quæ sequuntur esse observanda. Primò obsessam diligenter de principio, & ordine talis passionis interroget, ut faciliùs eiiciantur: maximè, an fidem negaverit, vel aliquem actum contra eam fecerit: an illos dæmones, nec ne invocaverit: an aliquod intervenerit pactum: an in forma alicujus amasii, vel dæmonis forma, puta monstruosa, se cum illa commiscuerit. Item de loco, & tempore, & aliis circumstantiis, ut pluries solet evenire.

Secundò admoneat, quòd dæmon in nobis, quæ peccata sunt, sine nobis operari non potest, idest nisi aliquis consensus, saltem implicitus, & tacitus adsit, seu interpretativus. Nam subjacere, vel spiritibus immundis in actibus lasciviæ supponi, ad substantiam, & ad peccati modum spectat; ideò ne dicatur, quòd interiùs consensus negatur, & quòd certè corpus ad tales actus impellitur: quia subtiliter decipitur, dum dæmon in virtute primi consensus dati habitualiter perseverantis, eum non ampliùs retrotrahi posse, & corpus ejus in sua esse potestate, credere facit. Sed hoc est falsissimum, quia semper consensus liber existit, & quilibet per liberum arbitrium, mediante Dei auxilio, dæmonis audaciam vincere potest, ac totaliter ejus impetus exterminare. Sed difficultas tantùm ex habitu provenit dæmoni subjacendi.

Supra nu. 105.

Tertiò ostendatur ei peccati gravitas, ideòque ad contritionem, ad lacrymas, ad firmum propositum ab eo, divino opitulante Numine, recedendi, inducatur: quotidiè peccata sua, & omnia, quæ sibi eveniunt, & evenerunt à principio, quo à dæmone comprimi cœpit, confiteatur, ac sæpiùs sacratissima Eucharistia reficiatur.

Quartò suadeat, ut ex totis præcordiis coram Deo sæpissimè se super omnia Deum amare velle, nec tunc, nec unquam dæmoniacis suggestionibus, & agitationibus assentiri, protestetur.

§. I.

723 *Orationes recitandæ ab Obsessis prædictis.*

QUintò, ut sæpissimè Jesu invocet nomen, ac humiliter, & devotè sequentem, aut similem proferat orationem, adhortetur.

Signor mio Giesù Christo, che siete il mio Redentore, Signore, e Protettore, difendetemi, & aiutatemi contra questo diavolo maladetto, immondo, e sporco; e non permettete, che habbia potestà alcuna sopra il mio corpo.

Deinde oratione, quæ sequitur, Sancti Spiritus suffragia repreceтur.

Vre igne Sancti Spiritus renes nostros, & cor nostrum, Domine, ut tibi casto corpore serviamus, & mundo corde placeamus: qui vivis, & regnas in sæcula sæculorum.

Posteà Beatissimam Virginem Genitricem Dei Mariam invocet, atque eam in matrem, tutricem, ac protectricem eligat, nec non Angelum custodem suum, & alios Sanctos suos devotos sibi postulet suffragari.

Sextò, moneat illam, ut numquam, quoad fieri potest, maneat sola die, vel nocte: nec se ad solitaria loca recipiat; sed secum aliquam mulierem (si persona vexata sit mulier) devotam, humilem, ac Deum timentem habeat, cui, quotiescumque à dæmone molestatur, statim suam manifestet vexationem; quæ statim ambo genuflexæ devotè sanctissimum nomen Jesu invocent modo supradicto. Deinde ambo dæmonem detestentur, ac in Jesu nomine ei præcipiant, ut recedat, nec illam audeat sive in anima, sive in corpore molestare. Et hoc maximè est observandum. Poterunt autem sequenti formula uti.

Atto di detestatione contra il diavolo incubo, e succubo.

IO N. benche vilissima creatura, indegna di nominare il nome Santissimo di Giesù Christo, pure confidata nella sua gran bontà, e misericordia, per l'autorità concessami da Giesù Christo nelle fede posta nel nome di Giesù Christo vengo contra di te spirito maladetto, ribelle del mio, e tuo Dio, apostata del mio, e tuo Creatore, incubo puzzolente, asmodeo immondo, che per mezzo dell'immonditie carnali procuri di tirare le creature in precipitio: & in virtù del santissimo nome di Giesù ti comando, che subito ti parti, & allontani dal mio corpo, dal mio cuore, dalla mia fantasia, e da tutte le potenze mie interne, & esterne, e per l'avvenire non habbi più potestà sopra il mio corpo, nè sopra i miei sentimenti: perche io son posta sotto la protettione del Santissimo nome di GIESU.

Mulier, quę manet ad custodiam, verba diriget non super seipsam; sed super personam à dęmone vexatam.

§. II.

724 *Exercitia ad implenda Vexatis ab incubis.*

SEptimò, ut in pęnalibus operibus, scilicet jejuniis, disciplinis, ac mortificationibus exerceatur, ut supra declaratum est *n.560. & sequentibus*, nec non assiduè orationi incumbat: ut latè supra docuimus à *n.387. inclusivè, usque ad n.528. exclusivè*, admoneat.

Octavò, ut excludat omnem dæmonis timorem, minas, atque blandimenta contemnat, nec ullo modo mente ejus suasionibus attendat; sed cùm aliquid suggerit, statim ad Jesum elevet mentem, ac quandiù tentationis impulsus duraverit, sequentia repetat verba.

Sia laudato, e glorificato il Santissimo Nome di Giesù.

1. Cor. c. 10.

Nonò, ut dęmonem contemnat, ac vilipendat, illumque multis opprobriis, ac convitiis indignabunda afficiat, ac se dęmoniorum sociam fieri nolle protestetur.

Decimò, ut aliquas secum Sanctorum reliquias deferat, Agnos Dei aliasque res benedictas; immo laudabile erit, si etiam Exorcista ejus vestes benedicat; sed super omnia sępius actus fidei, ac confidentię in Deum eliciat; hoc enim est maximum omnium remediorum.

Unde-

Undecimò, cùm persona vexata plenum super dæmonem dominium acquisiverit, ita ut ad crucis signum ab ipsa formatum, & ad Sanctissimi Jesu Nominis invocationem illicò dæmon aufugiat; & Exorcista eam in fide, ac fiducia jam perfectè probatam esse cognoverit, ad præcepta expulsiva, de quibus *sequenti articulo agitur*, poterit devenire.

Deinde ejus cubiculum, ubi pluries talis carnalis commixtio contingebat, sacris munire benedictionibus, ac dæmoni in nomine Jesu præcipere, ne ad talem locum ampliùs accedere præsumat. Posteà creaturam benedictione sequenti benedicat.

Benedictio pro Vexatis ab incubis.

Dominus Iesus Christus ✠ apud te sit, ut ab hoste immundo te defendat: intra te ✠ sit, ut à spurcitiis carnalibus te conservet: ante te ✠ sit, ut in via mandatorum Dei te perducat: post te ✠ sit, ut ab incubo spiritu te custodiat; ita ut ampliùs ad te accedere nequeat: super te ✠ sit, ut te benedicat, qui cum Patre, & Spiritu Sancto in unitate perfecta vivit & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

Duodecimò tandem, cùm Exorcista eam à dæmone totaliter liberam esse cognoverit, moneat, ut de accepto beneficio Deo quotidie gratias referat: sæpiùs fidei actus, ac confidentiæ in Deum eliciat, se imposterum, divino favente auxilio, mundam, & à quacunque dæmoniaca vexatione illæsam fore, ac præservandam.

QUÆSTIO VI.

Quænam sint remedia particularia pro Obsessis tertii generis.

725 *Documenta servanda ab Obsessis ab infantia.*

Respondetur, ut ab Obsessis tertii generis (adultis videlicet, & qui ab infantia à dæmone fuere possessi) obex, quo impediuntur, ne à dæmoniaca tyrannide subtrahantur, auferatur, utilissimum fore sequentia servare documenta.

Primò, cùm isti Energumeni ob longum habitum ex frequentatis actibus assentiendi dæmoniacis suggestionibus elicitum ad minimum diaboli nutum trahantur, ac consequenter ad diffidendum de divina protectione excitentur, ita ut se liberali ejus concursu à dæmoniacis vexationibus eripiendos fore non credant; etiam per habitum illi contrarium sunt sublevandi; qui quidem confidendi in Deum habitus ex frequentatis actibus coalescat, necesse est. Unde præter ea, quæ supra habentur in instructione communi *à n. 622. usque ad n. 646.* de quibus diligentissimè sunt instruendi, sæpiùs etiam sunt admonendi, ut in Deum orando, & suppliciter ejus divinam opem implorando ad dæmoni resistendum perseverent, ut veram, certam, & inhæsitantem sibi fidem, ac confidentiam, qua mediante suam liberationem obtinere valeant, communicare dignetur. Nam, *licèt Deus præstare possit*, ait Chrysostomus, *priùs, quàm petamus: verùm per hoc differt, & expectat, ut occasionem accipiat, qua justè nos sua cura dignos faciat*. Propterea Exorcista ad manum habeat doctrinam de perseverantia in orando supra positam *à n. 459. usque ad n. 466.* ut per illam vexati, & corde, & animo ad divinæ bonitati credendum, ac in ejus protectione fidendum roborentur.

Chrisost. homil. 30. in Genesim.

§. I.

726

Secundò Vexatum moneat Exorcista, ne dæmoni aliquid suggerenti attentas præbeat aures, nec cum eo contendat; sed ex tali suggestione, tanquam ex stimulo ad Deum laudandum, ac sanctum nomen ejus glorificandum excitetur; idcirco toties, quoties tentatorem præsentem apprehenderit, sequentibus verbis illum fugare conetur.

Sia sempre laudato, e da tutti glorificato il santissimo nome di Giesù.

Sæpissimè verò, cùm opportunum aderit tempus, ante Crucifixi imaginem ad

 Jesum

Jesum devotè conversus, ac genuflexus sequentem; vel aliam similem in sua materna lingua recitet orationem.

Oratione da recitarsi dalli Obsessi di lungo tempo.

Voi, Signor mio Giesù Christo, siete il mio Redentore, Conservatore, e Protettore, il mio refugio, il mio conforto, la virtù, e fortezza dell'anima mia: in voi hò posto tutta la mia confidenza: difendetemi dunque contra questo maligno spirito, reprimete la sua tirannia, e non permettete, che habbia potestà di movermi tanto efficacemente la fantasia, & imaginativa con le sue false, e vane rappresentationi: mà datemi ajuto, acciò fortemente possa resistere alle sue maligne persuasioni, e tenere il mio cuore, e la mia mente à voi unita, acciò finalmente per la grandezza della vostra bontà, e misericordia io resti totalmente libero dalla tirannia di così crudel nemico, e possa viè più sempre lodare, e glorificare il vostro santissimo nome.

Deinde immediatè post prædictos confidentiæ actus, sequentem detestationis actū contra dæmonem animo virili, sed irato, & indignabundo vultu eliciat, dicens:

Atto di detestatione contra il demonio.

E tù, diavolo maladetto, seduttore delle menti divote, apostata del mio, e tuo Dio, ribelle del mio, e tuo Creatore, partiti da me senza dimora alcuna, che così ti comando nel nome di Giesù Christo.

Interim frontem, os, guttur, pectus, cor, aures, & partem à dæmone vexatam crucis ✠ signo muniat, illud sæpiùs pollice efformando.

Obsessus in duobus prædictis actibus, nempe confidentiæ in Deum, ac detestationis dæmonis se sæpissimè exerceat, sicque brevi tempore pro sua liberatione erit dispositus.

Tandem Exorcista, cùm ipsum obsessum non ab aliis persuasum, sed spontè, humiliter, ac suppliciter ab eo petere viderit, ut dæmonem expellat, si ex ipsius verbis illum perfectè esse dispositum, ac benè probatum agnoverit, juxta communes regulas superiùs positas *n.646. & seqq.* ad præcepta expulsiva devenire poterit, juxta doctrinam articulo sequenti tradendam.

QUÆSTIO VII.

Quænam sint remedia particularia pro Obsessis quarti generis

727

De quibus instruendæ sint personæ spirituales obsessæ, ut à dæmone liberentur.

Respondetur, cùm hujusmodi personæ energumenę spirituales sint, & exercitiis spiritualibus semper, intentæ, non opus esse, illas admonere, ut peccatorum suorum contritionis actus eliciant, Sacramenta frequentent, jejunio, & orationi vacent, disciplinis, ac mortificationibus corpus suum castigent: quia his omnibus jugiter, ac sedulò incumbunt; sed circa ea, quæ sequuntur, Exorcista, vel Parochus eas diligenter instruere valebit.

Supra num.541. & sequent.

Primò circa Dei voluntatem, videlicet quamvis multa mala Deus evenire permittat, quatenus illa non impedit, ut latè prosecuti sumus *à n.128. & sequentibus*: attamen cum mala aliquo modo in se peccatum includant, vel ad illud inducant, puta ad Dei, vel proximi offensam: vel homines à bono revocent, vel majus bonum impediant; v.g. virtutum exercitia, & charitatis opera, Deus illa non vult, nec approbat. Ideò efficaciter illis Exrcista suadeat, ut firmiter credant, quę posita sunt credenda in instructione communi *à n.622. usque ad num.646.* videlicet Deum eas à dæmoniaca possessione liberare velle, si talis liberatio eis sit salutaris; ac pro sua infinita bonitate, ac fidelitate ipsis hujusmodi beneficium collaturum: quia promisit, quòd omnes in se credentes dæmones forent ejecturi. Si autem ab aliis, eò magis à seipsis. Et ipsemet Christus quotquot obsessos, aut maleficiatos invenit, à dęmone liberavit: ut testatur Petrus Actuum c. 10. dicens: *Qui pertransiit benefaciendo, & sanando omnes oppressos à diabolo.* Et subit: *Ei nos testes sumus.*

Marci 16.
Supra num.394. & sequent.
Supra num.405. & sequent.

sumus. Si ergo omnes sanabat, signum est, quòd voluntas ejus est illos liberandi. Quare à se omnem dubietatem repellere debent, ac totam suam fiduciam in Dei bonitate, ac fidelitate collocare.

§. I.

728 *Quæ ab Exorcista hujusmodi obsessis sint proponenda.*

SEcundò, ut Exorcista liberationem à dæmone ipsis futuram esse animæ salutarem eis persuadere queat, eis ob oculos ponere debet, Primò bona, quæ dæmon impedit in obsessis, v. g. ne sua confiteantur peccata; vel saltem maxima cum difficultate: ne aliàs doceant personas res ad salutem necessarias: ne Eucharistiæ frequentent Sacramentum; ne opera misericordiæ, & alia hujusmodi bona exerceant, quæ, nisi à dæmone essent impediti, executioni mandarent. Secundò mala, ad quæ dæmon eos inducit, nempe ad Deum blasphemandum, proximum infamandum, ejus occulta peccata patefacienda, ad seipsos saxis collidendum, igne adurendum, aquis præfocandum, ab alto præcipitandum, laqueo suspendendum, & alia id generis mala, ad quæ sæpiùs Energumenos à dæmone induci experientia comprobatur. Tertiò damna, ac perturbationes, quæ non tantùm personis parentum, consanguineorum, ac domesticorum inferre solet; sed in rebus etiam eorum, ac bonis fortunę: ut rumores, tumultus, strepitus commovere: odia, invidiam, ac zelotypiam excitare: rixas, atque discordias disseminare: supellectilem dissipare, vinum fundere, omnia in perditionem emittere, aliaque innumera mala, quæ, ut ad malum culpæ sunt inducentia, non dicenda sunt esse à Deo jubente, ac volente, sed tantùm permittente, ut ex illis magis, ac magis obsessi, ejusque parentes, ac domestici ad Deum pro liberatione obsessi humiliter exorandum, ejusque divinum auxilium implorandum excitentur.

Sup. num. 541.

§. II.

729

TErtiò admonere debet, non esse secundùm regulas prudentiæ, hoc, vel illud gravissimum malum pœnę secundùm propriam voluntatem sibi eligere velle; ut in virtutis, ac perfectionis palęstra se exerceat; & eò magis à Deo petere, ut in corpus suum diabolum immittat, cùm per voluntatem signi constet, Deum opposita confirmare. Ideò melius esse consilium semper à Sapiente perquirere, ut docet Tobias *cap*. 4. Nam varia sunt media, quibus homo in perfectionis schola progredi potest. *Non enim*, ait Paulus Sherlogus in Cantic. Anteloq 12. *num*. 18. *unica est via, qua itur ad Olympum. Hei mihi*, ait S. Jo. Chrysostomus *homil*. 61. ad Populum Antiochenum, *quot ad salutem nobis viæ!* Illa media ex spiritualis, docti, & pii Patris consilio eligere debet, quibus in perfectionis via liberè, & sine impedimento proficere possit.

Supra num. 727
Supra num. 486

Quartò, jubeat Exorcista, ut persona obsessa genuflexa ante Crucifixi imaginem fidei actum, juxta sequentem, vel aliam similem formulam, eliciat.

Oratione da farsi à Dio dalle persone spirituali impossessate dal demonio.

730 *Oratio deprecativa.*

SIgnor mio Giesù Christo Redentor mio, refugio, e conforto dell'anima mia, ecco me vilissima creatura serva vostra indegnissima, conosco, che à tanti beneficii ricevuti, e che di continuo ricevo dalla Maestà vostra, non hò mai corrispósto, nè corrispondo, conforme il mio debito: però hora non potendo in altro modo corrispondere, v'offero quest'anima mia, e questo mio corpo, tutti i miei pensieri, parole, & operationi, protestando, che tutto quello, che per l'avvenire farò, dirò, e penserò, di volerlo fare, dire, e pensare solo per dar gusto à voi, e fare in tutto, e per tutto la vostra

stra divina volontà, con prontezza di patire qualsivoglia pena, e tormento; che piacerà alla Maestà vostra, ch'io patisca: sì che anco adesso, se io sapessi di certo, che fosse la volontà vostra, ch'io fossi dal demonio posseduta, e tormentata fino al fine di mia vita, molto volontieri m'offero a patire questo, e qualsivoglia altro tormento, che piacerà alla Maestà vostra di mandarmi. Ma perche non mi consta essere il vostro divin volere, che sia dal demonio vostro inimico impossessata: ma più tosto, che la vostra divina volontà è di far bene à tutti, & in particolare di liberar dal demonio tutti quelli, che à voi ricorrono, credono, e confidano nella virtù, & efficacia del vostro santissimo nome: sì come l'havete dimostrata, mentre, essendo in questo mondo vestito di carne mortale, havete liberato dal demonio tutti quelli, che à voi sono ricorsi. Et affinche giammai mancasse l'ajuto vostro, havete lasciato la potestà di scacciar'i demonii non solo alli vostri discepoli, e suoi successori; mà à tutti i fedeli Christiani ancora, che'n voi havessero creduto, e confidato: nel che è chiaro, che la vostra divina volontà è di liberare dal demonio tutti quelli, che à voi ricorrono, & in voi confidano, quando tal liberatione li è salutare. Per tanto hora io credo fermamente, che per la grandezza della vostra bontà, e misericordia siate pronto, e preparato à liberarmi da questo maladetto demonio, mentre questa liberatione mi sia giovevole. Affinche dunque questa liberatione sia conforme il vostro divin volere, vi prego, e supplico per l'infinita vostra clemenza, e liberalità, per la verità della vostra parola, e fedeltà nel servare le promesse vostre vogliate liberarmi da questo maladetto demonio nemico vostro, & insieme concedermi gratia efficace, affinche questa liberatione sia salutare all'anima mia; acciò con maggior libertà di spirito possa servirvi, e con maggior fervore attendere à frequentare i Santissimi Sacramenti, impiegarmi nell'opere di misericordia e spirituali, e corporali, & eccitare non solo me stessa, mà gli altri ancora à maggior mente lodare, e glorificare il vostro santissimo nome. In voi dunque hò posto tutta la mia confidenza, e credo per certo, per la grandezza della vostra pietà, e misericordia, e fedeltà delle vostre promesse, non solo di restar totalmente libera dal demonio, mà di ottenere ancora dalla vostra liberalità un'ajuto efficace, acciò cotesta liberatione all'anima mia sia giovevole, e salutare, e con maggior libertà di spirito vie maggiormente sii per attendere à lodare, e glorificare la grandezza della vostra bontà, e misericordia.

Breviter autem sæpius liberationem sequenti formula poterit postulare.

Atto brevissimo di confidenza in Dio.

731 *Actus detestationis in dæmonem.*

Signor mio Giesù Christo, in voi hò posto tutta la mia confidenza; perche voi siete il mio protettore, e difensore; però liberatemi voi da questo maladetto demonio per honor, e gloria del vostro santissimo Nome.

Atto di detestatione da fare contra il demonio.

E Tù maladetto diavolo nemico di Dio, ribelle del mio, e tuo Creatore, apostata del mio, e tuo Signore, perturbatore della pace, che ad altro

tro non attendi, che à far male, indurre al peccato, & impedire le buone operationi, con che ardire presumerai tù di star più in questo mio corpo adesso, ch'io credo, e confido nel mio Signor Giesù Christo, che mi vuol liberare dalla tua tirannia; e che mi son eletta per l'avvenire di esercitarmi in quei patimenti, & altre opere spirituali, che dal mio Padre spirituale mi saranno imposte? Per tanto per l'autorità concessami da Christo nella Fede, ti comando nel nome di Giesù, che ti parti da me, e non habbi più potestà di molestarmi.

Jubeat Exorcista, ut sæpiùs etiam, sed breviùs prædictos confidentiæ, ac detestationis actus repetat; & cùm eam jam perfectè probatam esse crediderit, juxta probationes supra positas *num. 646. & sequentibus*, poterit ad præcepta expulsiva, juxta regulas positas *sequenti Articulo* devenire.

QUÆSTIO VIII.

Quænam sint remedia pro Obsessis quinti generis.

732 *De quibus instruendi sint Obsessi duræ cervicis.*

CUm istis obsessis Exorcista instructiones, & communes probationes pro Vexato præparando, de quibus supra *toto capite præcedenti*, adhibere valebit. Præcipuè tamen per signa certa, & evidentia coram personis sapientibus, ac prudentibus ostendere studebit personæ obsessæ, aut maleficiatæ, illam ægritudinem non esse à causa naturali; sed à dæmone provenire, quod per præcepta probativa, & instructiva dæmoni imposita, nedum per seipsum, sed etiam per ipsammet personam obsessam præstabit: de quibus supra *n. 663. & 665.* Cogitationes verò, quæ illi, infirmitatem naturalem esse suadent, moneat, non ab intellectu, ac ratione recta provenire, sed ab imaginativa, seu phantasia, cui à dæmone suggeruntur, quas repellere debet, ac credere Exorcistæ. Si verò adhuc non crediderit, talem personam dimittat, & à quacumque functione desistat, ut supra docui *n. 619. vers. quod si naturalem.* Seorsum tamen consanguineos, vel domesticos admonere poterit, ut ipsi personæ vexatæ suadeant, vexationem suam non à naturali causa, sed à dæmone exoriri. Et posteà, cùm illam perfectè dispositam esse, juxta instructiones, & probationes communes viderit, ad expulsiva præcepta, de quibus *in sequenti articulo*, poterit devenire.

ARTICULUS V.

De Dæmone Fugiente, seu Exeunte.

733 *Dæmones in aliquibus Obsessis non semper præsentes manent; sed ad tempus eos deserunt, & posteà redeunt.*

DUobus modis dæmones è corpore, quod possident, exire, nos in dies experientia rerum magistra dæmonstrat. Uno modo præsentialiter tantùm, sed non potestativè. Alio modo præsentialiter, & potestativè. Primo modo dæmones in corpore aliquo existentes ab eo exire dicuntur, cùm per aliquod tempus, puta per diem, vel horam illud totaliter torquere cessant, & ultrò se aliò transferentes illud deserunt, sed posteà, Deo sic permittente, ad idem redeunt: quia adhuc in illud intrandi, atque vexandi potestatem retinent: ita etiam docent Petrus Thyreus *lib. de dæmoniacis c. 8.* & Sanchez *lib. 2. in præcepta Decal. c. 42. num. 7.* Et exemplo à Cæsario ab Alexandro Calamato relato *in praxi benè moriendi* comprobatur. Alio modo dæmones è corpore, quod possident, præsentialiter, & potestativè exire dicuntur, cùm à divina virtute ab eo exire compelluntur, eisque omnis potestas illud divexandi totaliter aufertur. Et de hoc exitu impræsentiarum loquimur, in quo, certum est, quòd dæmones propter suam invidiam, superbiam, crudelitatem, odium, iram, & iniquitatem, omne malum, quod possunt, Vexato inferre vel-

vellent; sed si Vexatus erit benè instructus, & Exorcista prudens fuerit, dæmones sine minima ipsius Vexati, & aliorum quorumcumq; læsione exire compellentur.

Antiqui Exorcistæ multa credebant esse necessariò servanda in expulsione dæmonis. Quæ à nobis sunt reprobata.

Unde antiquis Exorcistis visum fuit, dęmones exire non posse, vel eiiciendos non esse, nisi priùs ex maleficiati corpore maleficia expellerentur, ac destruerentur, quæ alibi essent abscondita, & nisi superiores dæmones eiicerent inferiores, & alia id generis, quorum primum non necessarium esse, supra ostendimus *nu.* 125. *&* 280. Secundum verò, ut vanum reprobavimus supra *n.* 268. *& n.* 285. *& sequentibus*. Hac de causa præfati Exorcistæ, dæmones in exitu, tanquam compulsos, dirè semper corpora vexare credebant; & quamvis præcepta gravissima adhiberentur; non tamen adhuc à vexatione abstinere; & ideò Vexati communiter voces terribiles, ac mugitus emittere, dolores acerbissimos sustinere, membra propria dilaniare, incompositè saltare, ora latissimè aperire, oculos quasi extra caput educere videbantur, qui si à pluribus non sustinerentur, terribiliora paterentur.

§. I.

734 *Possunt dæmones ab obsesso exire sine ulla ipsius læsione.*

At nunc, Deo dante, dæmones è corpore Energumeni sine ulla ipsius torsione, & vexatione exire videmus, & experimur, quando ipse secundùm regulas præpositas *capite præcedenti* est benè instructus, ac perfectè probatus; & Exorcista secundùm easdem, & alias *in hoc opusculo* assignatas ad dæmones præcepta dirigit expulsiva.

Nec his repugnat, quòd vexatio ex maleficiis, vel ex timore fuerit; vel si unus, vel plures dæmones, aut etiam legiones fuerint: & quicquid priùs in corpore fuerint operati: quia dæmones omnes exient, & omnia maleficia sine ullo corporis dolore, ac perturbatione dissolventur.

Sup. num. 664. & 665.

Quod facilè ex lenitivis, & instructivis præceptis poterit argumentari. Si enim per præcepta lenitiva, & instructiva facta, ut supra docuimus, dæmon ad talem obedientiam reducitur, quòd omnibus præceptis indifferenter obediat, cur non etiam præceptis obediet, quæ ad illius expulsionem fiunt, ut scilicet nullam Vexato in exitu læsionem inferat? Immò si dæmones insensibiliter in corpus ingredi possunt, & in eo insensibiliter manere, poterunt etiam insensibiliter exire.

Si autem instetur, quòd contrarium experientia docet: Respondetur hoc provenire, quia non est benè instructus Energumenus, & non est cautus Exorcista in dęmone eiiciendo, quando ad obedientiam totaliter est reductus.

§. II.

735 *Obiectio. Solutio.* Tostat. q. 123. in c. 8. Matth. ad 3.

Si verò obiiciatur, quòd etiam ad Christi præceptum, dum aliquando dæmones expelleret, Energumenus quidam Marci 9. volutabatur spumans, cruciabatur valdè, & factus est velut mortuus. Respondetur, hoc permisisse Christum, nō quòd diabolus sine ulla obsessi vexatione exire non posset; sed ut astantes dæmonis crudelitatem viderent, qui de corpore exire noluisset, si potuisset, & propter alia mysteria; Ideò Christus præceptum non addidit de nulla læsione facienda. Aliis autem vicibus Christus dæmonia sine ullo Energumeni dolore ejecit; *Obmutesce*, dicebat, *& exi ab eo. Et cùm projecisset illum dæmonium in medium: ex iit ab illo, nihilque illum nocuit.* Sic Discipuli Christi eodem modo dæmonia eiiciebant.

Lucæ 4. 35.

736 *Superfluum est, dæmoni præcipere, ut in exitu det signum.*

Nec opus est, dęmoni pręcipere, ut sui exitus det signum, puta lampadem ardentem, seu candelam accensam extinguendo, vel vitrum frangendo, vel similia; quia multoties, ut à fide dignis audivi, dæmon talia dedit signa: immò anno 1649. cùm quidam Exorcista tale signum quæsivisset, dæmon nedū lampadis lumen extinxit, sed & ipsam, licèt argentea esset, confregit, nec tamen è corpore est egressus.

Certum ergo dæmonii exitus erit signum, cùm persona priùs obsessa, aut maleficiata post ultimum expulsivum præceptum se veluti à quodā pondere exoneratam

à quo-

à quodam ligamine solutam, & à quocumque dolore, & gravamine sublevatam, ac cor suum ob liberationem hilaritate, ac jucunditate repletum habere, experietur. Demoni tamen Energumenorum linguam possideati ad majorem pęnam, & confusionem pręcipere posset Exorcista, ut in exitu ter clamaret, non invocando, vel deprecando, sed quasi deterritus pertimescendo nomen Jesu, sic: *Jesu, tu me eiicis: Jesu, tu me eiicis: Jesu, tu me eiicis:* vel idiomate vulgari dicendo: *Giesù, tù mi scacci: Giesù, tu mi scacci: Giesù, tu mi scacci.* Hoc tamen non est necessarium.

QUÆSTIO I.

Quomodo se debeat habere Exorcista erga Energumenum in actu liberationis.

737 *Documenta tradenda ab Exorcista in actu liberationis.*

REspondetur, Exorcistam, cùm ad ultimum actum pervenerit, nempè ad dæmonem ab Energumeno expellendum, ipsumque obsessum bene instructum, ac perfectè probarum juxtà doctrinam traditam *capite antecedenti* viderit, præsentibus Vexati consanguineis, vel domesticis, aliisque personis spiritualibus, debere illi à Deo accepta beneficia in memoriam recitare; insidias nempè dęmonis jam patefactas, sicut & modos, quibus ipse decipiebatur; eum didicisse remedium quo dæmon est expellendus, nempè fidem, & confidentiam certam in Sanctissimo Jesu nomine; ac præceptum ab Exorcista, tanquam ipsius Dei, & Ecclesiæ ministro faciendum: jam dęmoni à Deo omnem potestatem super eum esse ablatam. Deumque ad ejus peccata non respecturum; Nam expulsio fiet virtute divina ob divinæ misericordiæ magnitudinem, ob Dei fidelitatem, & ob Sanctissimi Nominis Jesu honorem.

Prætereà Exorcista Energumenum diligenter instruat, ne diabolicis tentationibus unquam assentiatur; immò quòd neque attendat. Videns enim malignus ille spiritus, quòd nihil ampliùs contra Energumenum potest, destructa totaliter sua potestate, ad tentationes, insidias, suggestiones, ac deceptiones confugit, ut saltem per illas aliquid possit, puta Energumenum ad diffidentiam inducere de concursu divini auxilii: Ideò Energumenus cautus sit, ut fide firma, ac confidentia certa dęmonibus resistat, omnibus illis insultet, eos spernat, ac contemnat, & in Deum semper omnem spem suam collocet, omnibusque diligenter attendat, quæ sibi ab Exorcista proponuntur.

QUÆSTIO II.

Quænam sint suggestiones speciales, quibus dæmon Energumenum invadere solet tempore liberationis.

738 *Variæ dæmonis tentationes.*

Rto Espondetur, varias esse tentationes, quas Energumenus patitur durante instructione, & probatione; sed in actu liberationis, & immediatè post liberationem sunt innumeræ, & subtilissimæ, inter quas sequentes sunt speciales, quibus ad solita remedia est recurrendum.

Prima tentatio est, de non futuro dęmonis discessu, & illius inobediētia pertinaci; & quòd potiùs dęmon omnia pęnarū genera eliget, quā à possesso corpore exire.

2 Quòd finget quidem exire, sed non terminabit exitum, prout præcedentes obedientias finxit, nec terminavit: quia diabolus callidus est, & mendax; idcircò in aliquo decipiet, & in corpore remanebit.

3 Quòd Energumenus non est sufficienter ad liberationem dispositus: quia est aliquod peccatum occultum, propter quod liberari non potest.

4 Quòd Exorcista plenam auctoritatem non habet: quia non est benè dispositus: eò quod consuetis exorcismis non utatur, nec dęmonem de omnibus ad liberationem necessariis interrogavit.

5 Quòd

5. Quòd non est voluntas Dei, ut modò exeat: quia ipse Energumenus hanc tribulationem meretur, cui melius est non liberari: eò quòd ista est crux sibi data à Deo (ut dicunt etiam quidam spirituales ignari) ideóq; illam respuere non debere.

6 Quòd post factum clarè videbitur, quòd creatura liberata non erit: nam iidem, qui priùs, effectus videbuntur: & quòd etiam dictum fuit, & credidit esse liberatam, & tamen non fuit: sic erit & modò.

7 Quòd non datur aliqua virtus, quæ dęmones expellere valeat: quia dæmones possidentes fortes sunt, obstinati, & maligni.

8 Quòd exiet verè, sed modò non est tempus opportunum: exiet autem alia occasione, alio tempore, alio loco, per alium ministrum: quòd adhuc requiruntur hæc, & illa.

9 Quòd nullus Energumenorũ à spiritibus verè liberatur; semper enim aliquid mali sentiunt, ita ut ab eis dęmones non sint egressi: vel statim ad idem sint reversi.

10 Quòd priùs maleficia invenire, & illa destruere oportet: quòd per vomitum, vel alio modo expelli debent; quòd sunt fortissima, & insolubilia: quòd maleficus est vivus, & illa recenter ordietur; vel quòd jam sunt renovata; quòd priùs tales maleficos castigare oportet, &c.

11 Quòd exibit, & quòd non exire non potest; sed statim, & post modicum ad pristinam habitationem revertetur: quòd tantùm insidiabitur, donec, quod perdidit, acquirat; quòd insensibiliter ingredietur.

12 Quòd in exitu se in aliquo corporis latibulo, post datum signum, abscondet: quòd quiescet, donec ibi fuerit Exorcista; sed in vestimentis, in capillis, &c. remanebit.

13 Blanditiis Energumenum hortatur intrinsecè, ut illum in corpore relinquat; quia se deinceps nullum malum, sed bona potiùs illaturum promittit.

14 Quòd varios timores immittet: quòd per maleficos hæc, & illa operabitur: quòd secum alios dęmones adducet: quòd alios mittet, &c.

15 Quòd si exire cogatur, infinita mala facere spondet; nam se creaturam suffocare velle, intestina extrahere, os extorquere, ossa comminuere, & alia multa mala facere minatur.

16 Quòd malum in Exorcistam, vel obsessi parentes, vel astantes, vel agros, vineas, prata tentabit, &c.

Alia multa proponet versipellis dæmon, ut liberationem impediat, Energumenum ad timorem, pusillanimitatem, & ad diffidentiam de concursu divini auxilii inducendo. Sed hisce omnibus Energumenus, ut fortis miles fidei firmæ, ac confidentiæ in Deum scuto validissimæ resistere debet, & omnium tentationum, ac suggestionum exercitum pro virili debellare.

§. I.

739 Energumenus instruendus ab Exorcista ad tentationes repellendas.

QUare Exorcista, dum prædictas Energumeno suggestiones proponit, hilari fronte eas contemnere debet, & cuilibet remedium præstare; & illis præcipuè, in quibus Vexatus fuerit tentatus obviare. Propterea hortetur illum, ut clarè manifestet, quas patitur tentationes: si istas, vel illas, vel alias, & continuò remedium ex suprapositis instructionibus *c. pręcedenti*, desumẽdũ proponat.

Insuper Exorcista, expositis dictis tentationibus, Vexatum animare debet, & cor ejus ad contemnendum illas roborare: quia omnia sunt mendacia; & quòd diabolus, cùm minimæ potestatis sit, subjacere debet Exorcistæ, & in omnibus, & per omnia obedire; & nullatenus ei adversari potest in his, quæ ad suam expulsionem spectant: idcircò Vexatus minas ejus non timeat, ac blandimenta repellat.

Ut autem Energumenus viriliter tentationes diabolicas propulsare queat, & à Deo perfectam fiduciam obtinere, qua sine ulla hæsitatione credat, quòd ad præceptum expulsivum dæmonis faciendum ab Exorcista Deus cõcurreret, ac vir-

tute sua infinita dæmonem expellet, vertet in fugam, destruet omnia opera ejus, ac perfectam sibi impertietur sanitatem, Exorcista unà cum omnibus astantibus genuflexus ante Domini nostri Jesu Christi, ac Beatissimæ Virginis imaginem humiliter, ac devotè sequentes, vel aliquam ex sequentibus orationibus, prout opportunum judicaverit, recitabit.

Ad Spiritum S. Antiphona.

740 *Oratio deprecativa.*

Veni, Sancte Spiritus, reple tuorum corda fidelium, & tui amoris in nobis ignem accende.

℣. Emitte spiritum tuum, & creabuntur.

℟. Et renovabis faciem terræ. ℣. Domine exaudi, &c.

℣. Dominus vobiscum, &c. Oremus.

Deus, qui Apostolis tuis sanctum dedisti Spiritum, concede plebi tuæ piæ petitionis effectum: ut quibus dedisti fidem, largiaris & pacem.

Ex thesauro Exorcismorum.

Omnipotens Domine, Verbum Dei Patris, Christe Jesu, Deus, & Dominus universæ creaturæ, qui Sanctis Apostolis tuis dedisti potestatem calcandi super serpentes, & scorpiones, qui inter cætera mirabilium tuorum præcepta, dignatus es dicere; *dæmones effugate*: cujus virtute motus tanquam fulgur de cælo sathanas cecidit: tuum sanctum numen cum timore, & tremore suppliciter deprecamur, ut indignissimo mihi servo, data venia omnium delictorum meorum, constantem fidem, & potestatem donare digneris: ut hunc crudelem dæmonem, brachii tui sancti munitus potentia, fidenter, & securus aggrediar, & expellam, per te, Jesu Christe Domine Deus noster, qui venturus es judicare vivos, & mortuos, & sæculum per ignem. Amen. Oremus.

Deus, & Pater Domini nostri Jesu Christi, invoco nomen sanctum tuum, & clementiam tuam supplex exposco, ut adversùs hunc, & omnem immundum spiritum, qui vexat hoc plasma tuum, mihi auxilium præstare digneris.

Excita, quæsumus Domine, potentiam tuam, & veni; ut hi, qui in tua pietate confidunt, ab omni citiùs adversitate liberentur.

Deus, qui justificas impium, & non vis mortem peccatoris, Majestatem tuam suppliciter deprecamur, & famulum tuum (si femina est, & famulam tuam) de tua misericordia confidentem cælesti protegas benignus auxilio, & assidua protectione conserves, ut tibi jugiter famuletur, & nullis tentationibus à te separetur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Ad Beatissimam Virginem Antiphona.

741 *Oratio deprecativa.*

Sub tuum præsidium confugimus, Sancta Dei Genitrix, nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus nostris, sed à periculis cunctis libera nos semper, Virgo gloriosa, & benedicta.

℣. Ora pro nobis, Sancta Dei Genitrix.

℟. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

Oremus.

Defende, quæsumus Domine, Beata Maria semper Virgine intercedente, istam ab omni diabolica adversitate creaturam, & toto corde tibi prostratam à dæmoniacis propitius tuere clementer insidiis.

Adesto supplicationibus nostris omnipotens Deus, & quibus fiduciam spe-

ſperandæ pietatis indulges, conſuetæ miſericordiæ tribue benignus effectum.

Deus, qui miro ordine Angelorum miniſteria, hominumque diſpenſas, concede propitius, ut à quibus tibi miniſtrantibus in cœlo ſemper aſſiſtitur, ab his in terra vita noſtra muniatur. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

AD SANCTUM ANTONIUM DE PADUA

Reſponſorium.

742 *Reſponſorium S. Bonaventuræ ad D. Antonium à Padua.*

SI quæris Miracula, Mors, Error, Calamitas,
Dæmon, Lepra fugiunt: Ægri ſurgunt ſani.
Cedunt Mare, Vincula: Membra, Reſque perditas
Petunt, & accipiunt juvenes, & cani:
Pereunt pericula, ceſſat & neceſſitas.
Narrent hi, qui ſentiunt: dicant Paduani.
Cedunt Mare, Vincula: Membra, Reſque perditas
Petunt, & accipiunt juvenes, & cani.
Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto.
Cedunt Mare, Vincula: Membra, Reſque perditas
Petunt, & accipiunt juvenes, & cani.
℣. Ora pro nobis, Beate Antoni.
℟. Ut digni efficiamur promiſſionibus Chriſti. Oremus.

Eccleſiam tuam, Deus, Beati Antonii Confeſſoris tui deprecatio votiva lætificet, ut ſpiritualibus ſemper muniatur auxiliis, & gaudiis perfrui mereatur æternis.

Da, quæſumus Domine, ſervis tuis ad te confugientibus, & nomen ſanctum tuum invocantibus diabolica vitare contagia: & te ſolum Deum pura mente ſectari.

Prætende, quæſumus Domine, fidelibus tuis dexteram cæleſtis auxilii, ut te toto corde perquirant, & quæ dignè poſtulant, conſequi mereantur. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

§. I.

743 POſt hæc ſedeat Exorciſta, ceteris omnibus genuflexis, & jubeat, ut Energumenus fidem, ac fiduciam, quam proteſtatur mente ſe habere, verbis comprobet, juxta formulam, vel aliam ſimilem, poſitam ſupra *num.656.* Deinde deteſtationis actum in dæmonem, ut *num.657.* enunciet.

Poſteà breviter rememoret, primò, ut firmiter credat; nec ullatenus dubitet, quòd ad præceptum expulſivum mox dæmoni faciendum infallibiliter dæmon obediet, ſi talis liberatio ei ſit profutura. Secundò jubeat, ut ipſemet obſeſſus reſpondeat dicens.

Credo fermamente, che hor'hora il demonio ſi partirà da me, ſcacciato dalla virtù divina, mentre queſta liberatione mi ſia ſalutare, sì come ſpero, e confido in Dio.

Tertiò moneat, quòd Deus ibi verè per eſſentiam, per præſentiam, ac per potentiam adeſt, qui virtute ſua infinita ad tale præceptum dæmonem propulſabit; immò ſi eſſent mille dæmonum legiones, omnes in fugam vertentur; Idcircò ipſe inte-

interim elevata mente ad Dominum Jesum incessanter magno effectu sequentia repetat verba, dum Exorcista præceptum enunciat.

Signor mio Giesù Christo scacciate da me questo maladetto diavolo.

E tù, maladetto diavolo, partiti da me subito, che così ti comando nel santissimo nome di Giesù.

Verba dicenda ab obsesso in actu liberationis.

Interim cernuus ad Exorcistæ pedes prædicta verba repetat.

Tunc ergo Exorcista sedens, capite cooperto, voce gravi, & horribili contra dæmonem conversus quasi judex contra reum vinctum, & convictum præceptum expulsivum sequenti, vel simili formà proferat.

Exorcismus ad dæmonem ab Energumeno expellendum.

744 *Præceptum expulsivum.*

Contra te, maledicte dæmon (vel si plures estis) contra vos, spiritus immundi, & apostatici, qui Dominum Deum vestrum dereliquistis, & obliti estis Dei Creatoris vestri, constitutus sum à Deo ego N. minister Christi, & Ecclesiæ; ideò auctoritatę, quam accepi à Deo, & ab Ecclesia in Ordine Exorcistatus, in nomine Sanctissimæ Trinitatis, & in virtute Domini nostri Jesu Christi præcipio vobis omnibus, & singulis ut in omnibus, quæ nunc vobis pręcepero, sine ulla mora adamussim mihi obediatis.

Pręcipio ergo vobis eadem auctoritate, quòd in exitu vestro non audeatis vos, nec quicunque alii dęmones aliquod malum facere, vel nocumentum inferre isti creaturæ, nec mihi, nec astantibus, nec quibuscumq; aliis creaturis, tam animatis, quàm inanimatis; quinimmò in exitu vestro vobiscum trahatis omnes vestras diabolicas infectiones; ac removeatis omnia noxia, quæ hucusque sive extrinsecè, sive intrinsecè intulistis corpori istius creaturæ: ac destruatis omnia maleficia, facturas, ac ligaturas, quas fecistis contra hanc creaturam Dei.

Audite ergo spiritus rebelles, & apostatici ultimum meum pręceptum, quod illicò, ac festinanter adimplere debetis: Eadem auctoritate, qua suprà, In nomine Sanctissimę Trinitatis, & in virtute sanctissimis nominis Domini nostri Jesu Christi pręcipio vobis, dęmones infernales, ut exeatis è corpore illius creaturę Dei, & totaliter ab ea recedatis, ita ut non ampliùs habeatis potestatem nocendi ei intrinsecè, neque extrinsecè, nec ullo modo eam perturbandi infirmitatibus, timoribus, visionibus, apparitionibus, nec aliis quibuscumque modis. Exite ergo spiritus immundi; sic volo, sic jubeo vobis, ut minister Christi, & Ecclesię: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

§. III.

745 *Præceptum expulsivum quomodo formandum.*

Prædicta præcepta poterit Exorcista, si expedire judicaverit, formare in lingua materna patientis, ut ipse meliùs intelligat, & Exorcistæ se conformet in dæmone expellendo eo modo, quo Exorcista expellit. Et ad ultimum pręceptum jubeat, ut Energumenus cervicem inclinet, ut supra dictum est; & si non est persona valdè gravis, poterit etiam, si opus fuerit, pedè dextro, sed leviter, caput ejus ad majorem dęmonis confusionem, conculcare.

Dæmon quomodo exeat à corpore.

Formato, & jam enunciato contra dæmonē ultimo pręcepto expulsivo, jubeat Exorcista, ut statim patiēs surgat, & se hilari animo ostēdat, & dicat, quomodo se habeat,

beat, & suomet ore fateatur, num se liberum sentiat, & credat: & quando, & quomodo sensit à se dæmonem exiisse. Multi enim dicunt, sentire illum, ut ventum validum ab auribus: alii, ut fumum fætidum, ab ore exeuntem: alii, ut plumbum grave, vel lapidem à corde suo divelli; posteà se omni gravitate, dolore, ac molestia exoneratos sentire fatentur.

Si ergo Patiens hilari fronte dicat, ac se dubio procul credere ab omni dæmoniaca potestate, ac vexatione liberum esse fateatur, etiā exorcista dicat, se quoque hoc probabiliter credere; nihilominùs probare poterit: an verè, vel fictè dæmon exierit.

§. IV.

Modus probandi, an qui fuerat Energumenus, verè à dęmone sit liberatus.

746 IN primis admoneat Exorcista personam à dæmone liberatam, timendum de dæmone ulteriùs non esse: quia si libera est, sicut ipsa credit, & pro certo habet, quamvis Exorcista dæmoni præcipiat, ut illam vexet, sicut priùs, nihilominus in eam nil ultra poterit dæmon: quia Deus ab eo omnem potestatem abstulit. Talis igitur persona liberata coram Exorcista sequentem protestationem efformet.

Padre, io credo fermamente, che Iddio per la sua gran bontà, e misericordia, al commandamento fatto da voi al demonio, acciò da me si partisse, habbia con la sua divina virtù scacciato lontano da me cotesto diavolo maladetto in modo tale, che sopra di me non habbia più potestà alcuna; per tanto provate pure à comandarli di nuovo, che mi tormenti, come faceva prima, che vederete, che non potrà più darmi fastidio, nè molestarmi in modo alcuno; perche tengo per certo, che sopra di me non habbia più potestà alcuna, e che da me sia allontanato.

Tunc Exorcista sedens dicat:

Præceptum probativum. Et ego, licèt probabiliter credam, hanc creaturam Dei à dæmone totaliter esse liberam: nihilominùs pro majori cautela, si fortasse ob defectum fidei perfectæ ipsius, ac confidentiæ in Deum inhæsitantis: vel, si pro nunc salutaris ei non foret talis liberatio, adhuc aliquis dæmon, vel aliqui dęmones essent in corpore ipsius: vel si verè, ac certè à quacunque dæmonis possessione, & obsessione sit immunis: ut nobis hoc magis, ac magis innotescat, ac Deus à nobis laudetur, ac glorificetur, iterùm, ut minister Christi, & Ecclesiæ in nomine Jesu Christi pręcipio omnibus, ac singulis dęmonibus, si adhuc aliqui in hac creatura Dei aliquam habere potestatem pręsumant, ut statim dent mihi signum evidens suæ potestatis, ac præsentiæ aliquam in ea causando vexationem earum, quas priùs causare consueverant.

Si iterùm eam vexarent, signum esset, quòd libera non erat, eò quòd perfectam dispositionem pro sua liberatione non habuerat, vel ei liberatio non fuerat salutaris. Et tunc ab opere desistere debet, & debita adhibere remedia aliis diebus, ut meliùs per orationem, & jejunium, & alia remedia generalia, & particularia supra relata se disponat.

§. V.

747 SI verò nullum dent dæmones suæ præsentiæ signum, nec aliquam in tali persona causent vexationem; sed ipsa permaneat hilaris, ac jucunda, statim jubeat Exorcista, ut persona à dæmone liberata cùm cæteris astantibus ante Jesu Christi imaginem genuflexa de beneficio accepto Deo gratias sequenti, vel alia simili forma persolvat.

Rendi-

Rendimento di gratie da farsi à Dio dalla persona liberata.

Signor mio Giesù Christo vi ringratio di tutto cuore, che per l'infinita vostra bontà, e misericordia, e per honor, e gloria del vostro santissimo Nome, vi siete degnato di liberarmi dal demonio, e da' suoi maleficii: così vi prego, e supplico ancora vogliate preservarmi, e custodirmi, che per l'avvenire non possa più molestarmi in modo alcuno: perche intendo di voler vivere, e morire sotto la protettione del vostro santissimo Nome.

Gratiarum actio.

Deinde Exorcista cum omnibus astantibus devotè recitet sequentem Hymnum.

HYMNUS *Sanctorum Ambrosii, & Augustini.*

Te Deum laudamus: te Dominum confitemur.
Te æternum Patrem: omnis terra veneratur.
Tibi omnes Angeli: tibi cœli, & universæ potestates.
Tibi Cherubim, & Seraphim: incessabili voce proclamant
Sanctus, Sanctus, Sanctus: Dominus Deus Sabaoth.
Pleni sunt cœli, & terra: majestatis gloriæ tuæ.
Te gloriosus Apostolorum Chorus,
Te Prophetarum laudabilis numerus,
Te Martyrum candidatus laudat exercitus.
Te per orbem terrarum, sancta confitetur Ecclesia,
Patrem immensæ majestatis.
Venerandum tuum verum, & unicum Filium.
Sanctum quoque Paraclitum Spiritum.
Tu Rex gloriæ Christe.
Tu Patris sempiternus es Filius.
Tu ad liberandum suscepturus hominem: non horruisti virginis uterum.
Tu, devicto mortis aculeo: aperuisti credentibus regna cœlorum.
Tu ad dexteram Dei sedes: in gloria Patris.
Judex crederis esse venturus.
Te ergo quæsumus, tuis famulis subveni, quos pretioso Sanguine redemisti.
Æterna fac cum Sanctis tuis: in gloria numerari.
Salvum fac populum tuum, Domine: & benedic hæreditati tuæ.
Et rege eos: & extolle illos usque in æternum.
Per singulos dies, benedicimus te.
Et laudamus nomen tuum in sæculum: & in sæculum sæculi.
Dignare, Domine, die isto: sine peccato nos custodire.
Miserere nostri, Domine: miserere nostri.
Fiat misericordia tua, Domine, super nos: quemadmodū speravimus in te.
In te, Domine, speravi: non confundar in æternum.

Quo finito, Exorcista leget sequentia.

℣. Confirma hoc, Deus, quod operatus es in nobis.
℟. A templo sancto tuo, quod est in Jerusalem.
℣. Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam.
℟. Et salutare tum da nobis.

Orationes deprecativæ ad Deum, ut confirmet, quod operatus est.

℣. Do-

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum.

℟. Et cum spiritu tuo. Oremus.

DEus, qui neminem in te sperantem nimium affligi permittis; sed pium precibus præstas auditum, pro beneficio accepto, votisque susceptis gratias agimus, te piissime deprecantes, ut per tuam piissimam misericordiam à cunctis eripi mereamur adversis. Per Christum Dominum nostrum. Oremus.

GRatias agimus tibi, Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus: gratias agimus tibi Christe, Verbum æterni Patris: gratias agimus tibi, Spiritus alme: gratias agimus Sanctis omnibus, tum Angelis, tum hominibus; quia omnipotenti virtute Dei elisus est draco. Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Jacob, miserere famulo tuo N. à diabolica potestate liberato, & in ejus adjutorium Sanctum dirige Michaelem, qui eum protegat, visitet, atq; defendat ab omnibus inimicis suis. Qui vivis, & regnas, &c.

Oremus.

OMnipotens sempiterne Deus, qui liberare dignatus es hunc famulum tuum N. à vexatione Sathanæ, & ministrorum ejus, mitte in eum septiformem Spiritum sanctum paraclitum de cœlis.

QUæsumus omnipotens Deus, famulum tuum N. propitius respice: ut te largiente regatur in corpore, & te servante custodiatur in mente. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Post hæc Exorcista personam liberatam genuflexam pollice signans in fronte dicat:

DOminus Iesus Christus apud te sit, ✠ ut te defendat: intra te sit, ✠ ut te conservet: ante te sit, ✠ ut te ducat: post te sit, ✠ ut te custodiat; ita ut dæmones non ampliùs possint nocere tibi ullo modo: sed totaliter à te recedant: super te sit, ✠ ut te benedicat, qui cum Patre, & Spiritu Sancto in unitate perfecta vivit, & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

Tandem adstantes aqua benedicta aspergendo benedicat dicens:

Benedictio Dei omnipotentis Patris, ✠ & Filii, ✠ & Spiritus Sancti ✠ descendat super vos, & maneat semper. Amen.

Admoneat posteà, ut pro gratiarum actione persona liberata Sacratissima Eucharistia se tanquam scuto invincibili muniat; immò si tempus opportunum fuerit, ipsemet Exorcista (si Sacerdos sit) illam ei poterit administrare.

ARTICULUS VI.

De Dæmone Tentante suum regressum.

748 *Dæmon tentat iterum possidere eam, à cujus corpore fuit expulsus.*

EA est diabolicæ superbiæ conditio, ut, cùm dæmon se ab homine despectum, opprobriis, ac conviciis affectum, à sua sede expulsum videt, indignatione repletus, & ira excandescens omnem moveat lapidem, cunctos conatus adhibeat; ut corpus, quod possidebat, iterùm ingrediatur, & ut fiant novissima pejora prioribus. Quare sicut astutiis, dolis, ac suggestionibus priùs hominem, quem possidebat, ad timorem, deinde ad pusillanimitatem, ac tandem ad diffidentiam de divina protectione induxerat, per quam sibi aditum ad ingressum aperuit: ita eisdem astutiis, dolis, ac suggestionibus versipellis nititur, iterùm in corpus habe-

habere regressum. Idcircò durissimum, ac gravissimum post liberationem innumeris tentationibus, ac suggestionibus exsuscitat bellum, quibus ad diffidendum de divina bonitate, ac protectione liberatum inducere valeat: quæ suggestiones, ac tentationes nihilominus, si cognitæ fuerint, facillimè etiam poterunt propulsari. Quare earum principaliores, ac communiores hìc subiicientur, ex quibus Exorcista, & liberatus cæteras omnes cognoscere, ac facilè poterunt exterminare.

QUÆSTIO I.

Quænam sint communiores suggestiones, quibus dæmon quærit iterùm in corpus liberati suum regressum.

749 *Dæmon expulsus non relegatur in inferno, nec in deserto; sed tentat ingredi corpus, undè exivit. Quomodo.*

Respondetur, dæmonem, postquam ab aliquo corpore est ejectus, cùm nec in profundum inferni, nec in desertum relegetur, ut putant aliqui, immò multi antiqui Exorcistæ, sed falsò, ut latè demonstravimus supra *num. 292. & seqq.* sed ad alios obsidendos, aut possidendos accedat, adhuc exteriùs saltem per aliquod tempus ad tentandum remanere, & huc, illucque discurrere ad novos inveniendos modos, quibus homines seducere valeat, ac possidere. Propterea inter alias tentationes, ac suggestiones, quibus hominem impetere satagit, sequentes sunt communiores.

1. Suggerere solet, quòd talis homo verè liberatus non sit: in qua tentatione si vacillet, consequenter de divinæ virtutis concursu diffidit, & sic meritò à Deo permittitur, ut ille saltem extrinsecè à dæmone aliqualiter vexetur.

2. Suggerit, quòd diabolus absconditus manet: quòd motionem non facit, quia Exorcistam timet; sed cùm fuerit ille remotus, faciet sicut priùs: nam omnia, quæ fuerunt facta, diabolicæ fraudes fuerunt nihil veritatis continentes.

3. Quòd diabolus verè exiit; sed jam est reversus: quia ipse tentationibus consensit; ideò talem, & talem motum in corpore operatur.

4. Quòd Deus vult, ut revertatur; quia ei peccata sua nondum dimisit, & ut debitas pœnas luat, vult Deus, ut dæmon iterum illum torqueat, ideò certè revertetur.

5. Quòd ipse liberatus diù in resistendo perseverare non poterit: sed animo tandem deficiet, ac de divina protectione diffidet: quòd difficillimum est velle semper confidere in Deum.

6. Nisi consensum, ut ingrediatur, præstiterit, innumera mala se patraturum minatur. Si verò præstiterit, non ampliùs malum, sed bonum ei facturum pollicetur.

7. Quòd in liberatione ab Exorcista omnes conditiones requisitæ non fuere servatæ: non enim de dæmonum nomine, numero, superiore, principe, tempore exitùs, & loco, & aliis ab antiquis Exorcistis servari consuetis interrogavit, ideò non exiit: vel iterùm redibit.

8. Quòd in corpore aliquæ reliquiæ diabolicæ remanserunt, propter quas dæmones habent liberum ingressum.

9. Quòd jam alia maleficia sunt patrata: vel fiunt, vel fient in posterùm, & sic diabolus liberè intrabit. Nonne (suggerit dæmon) illam mulierem sic dicentem, ac talia operantem vidisti?

10. Quòd iterùm tibi illa infirmitas, quam priùs habebas, eveniet, illum malum, quod patiebaris, obviabit; infirmitas enim naturalis erat ex hac, vel illa causa procedens.

11. Tu numquam vexatus fuisti; sed apparentia tantùm fuit, quod verum esse credebas: melancholicus humor, & mentis stultitia erat oppressio, quam patiebaris, quæ omnia iterùm evenient tibi, cùm ad id maximè inclineris.

12. In liberatione sufficiens fides tibi minimè fuit: non fecisti, quod in te erat; perfectior alia dispositio requirebatur: memento, quòd præparationis tempore nul-

nullam devotionem habuisti:tempore liberationis à sensibus eras alienus, ideòque verè non es liberatus.

13. Tot tentationes sustinere non poteris;sed illis tandem succumbes: tu es negligens,non facis,quæ tibi ad præservationem sunt imposita;nec facere potes, quia nimis difficilia sunt; in hac infirmitate mori oportet, nam usque ad mortem sive velis, sive nolis, durabit.

14. Vide,quot tribulationes pateris:quot miserias sustines:meliùs tibi erat,diabolicam vexationem,quàm istam tribulationem habere: multoties quietem habebas,& tunc devotio ferventior erat: & proximus tuus tibi magis magisque compatiebatur: priùs torquebaris in corpore, nunc gravior est tortura in mente; priorem ergo à Deo corporis tribulationem exposce: vel dæmonem voca, ut corpus tuum iterùm ingrediatur.

15. Observa,quæso,quale sit hoc malum,quod pateris;oportet,ut illud benè,& attentè consideres,ne decipiaris; ex una parte quidem naturale; ex altera verò diabolicum videtur,fac ergo experientiam, ad alterùm Exorcistam accede, qui te Patris Menghi, vel Patris Zachariæ Vicecomitis oleo perungat;& an infirmitas tua à dæmone sit,nec ne,certò scies.

16. Ille rumor, quem in ventre experiris, illud frigus,quo in dorso, ille dolor, quo in capite cruciaris,diabolicus est,adhuc dæmon in te aliqualiter prævalet: ad te sæpiùs approquinquat;nil aliud igitur remanet,nisi ut ingrediatur,& hoc tibi citiùs, quàm credas, eveniet.

17. In imaginatione tua semper præsentis horrentia,in somniis visiones teterrimas, in vigiliis terrores; semper retro habes, qui te retiaculis implicare videtur; semper contremiscis:semper umbram vides;nonne semper timidus es? Hæc clarissima signa sunt,quòd possideris,vel citiùs à dæmone opprimeris.

Hæc, & alia hujusmodi à dæmone ei suggeruntur, qui ab ejus tyrannide liber evasit,ut dæmonem timere,& pavere incipiat,ac timore depressus animo succumbat, ac divinæ pietatis, clementiæque oblitus de ejus assidua protectione diffidat, & sic ingratus de accepto liberationis beneficio gratia Deo non referat, Deumque piissimum, ac in se confidentibus summè beneficum esse non credat. Exindè faciliùs à Deo aliquò modo deseratur,dæmonique regressus iterùm permittatur. Quod facillimè dæmon assequitur,si liberatus ei patientem auditum largiatur.

QUÆSTIO II.

Unde sumat dæmon tentandi occasionem.

750 *Ex variis casibus dæmon sumit tentandi occasionem.*

Respondetur, sibi dæmonem ex variis rerum eventibus, & contingentiis ad prædictas suggestiones liberatum faciliùs excitandi arripere occasionem.

1. Quando liberatus in obscuro aliquo loco inhabitat, ei pavores, & tremores plurimos suggerit, ut timore perterritus animi vigorem, ac fiduciam amittat, & consequenter de divina protectione diffidat.

2. Quandò naturalis aliqua infirmitas occurrit, dæmon se cum sui præsentia illius auctorem esse,& causam phantasiæ fortiter suadere enititur; quæ tentatio maxima quidem est; ejusque principiis quàm maximè vexatus obsistere debet, ne per successivum augmentum in deteriora tam animi, quàm corporis damna prolabatur.

3. Quando melancholicus humor supervenit,qui diabolico excitatur impulsu, statim dæmon cum illo se ingerit,& timores exsuscitans,illos eosdem esse effectus, qui fuerant priùs, credere facit, ut exinde vexatus adesse dæmonem firmiter credens,deficiat animo,ac de Deo fiduciam prorsus abiiciat;& ita sibi faciliùs aditus, & regressus aperiatur.

4. Quando liberatus ab aliqua est passione perterritus: ut ira,odio,invidia,amore ve-

re venereo, tristitia, desperatione, & aliis hujusmodi, diabolus maximum aliquod ei suggerit malum, ut ipsius imploret auxilium, ac Deum, quantum est ex se, blasphemando depellat: vel similia mala operando; & cùm per hujusmodi peccata tunc à Deo, qui hostiles dolos evertit, fit maximè distans, faciliùs dæmoni aditus aperitur.

5. Cùm tunc temporis ab aliquo personam aliquam maleficiis obnoxiam esse; vel aliquem à dæmone possideri, aut simile quidquam intelligat, illicò malignus spiritus idem sibi evenisse repræsentat.

6. Cùm talem personam energumenam exorcizatam, & non liberatam fuisse: alium tanto tempore vexatum: alterum, qui liberatus fuerat in laqueos iterùm incurrisse deprehendat, vexato versipellis dæmon tunc suggerit, se eodem modo, quo priùs, subjacere insidiis, & hoc, vel illud eventurum persuadet.

Nec hoc tantùm per seipsum suggerit; sed etiam per suos ministros Magos, Maleficos, & Sagas, quorum aliqui se esse Energumenos, aut maleficio affectos effingunt, ut Exorcistas decipiant, cæterisque hominibus à dæmone liberatis eos non verè liberatos esse suadeant; ut latè supra declaravimus *nu.* 375. Nonnulli Energumenos comitantur, cùm ad Exorcistas accedunt, ut exorcizentur, ejusque infirmitatem naturalem esse suadere conantur; idcircò ad Ecclesiam confugere, & exorcismos adhibere superfluum esse: quia post exorcismos adhuc sicut priùs existent, nec Exorcistæ verbis credendum esse; sed experientiæ rerum magistræ. Hisce, & aliis hujusmodi suasionibus, falsas esse Exorcistæ instructiones illis suadere conantur, ac meliùs esse, se matri naturæ, ac dæmonis discretioni, quàm divinæ protectioni committere, ac Ecclesiæ ministrorum directioni.

7. Quando aliquis excitatur tumor, vel horribile aliquid inopinatò apparet, & liberatus ob timorem contremiscit, malignus tunc spiritus diabolicum properasse ingressum, & se aliquibus umbris suppressisse persuadet.

8. Cùm in somniis vexato horribile aliquod sive naturaliter, sive à dæmonibus causatum ostensum fuerit, expectat dæmon, donec evigilaverit homo, & dum adhuc benè sui compos non est, phantasiæ, quod in somnis apparuit, repræsentat, ut sic evigilans timori aditum præbeat, ac animi timore constratus succumbat, ac de divina protectione diffidat, Deumque ut suum adjutorem, ac defensorem non invocet, in eo spem suam non collocet, nec se ejus divina protectione à dæmoniacis infestationibus illæsum servandum fore existimet, ut sic de Deo diffisus, à Deo in dæmoniacam iterùm potestatem corruere permittatur.

Hæc machinamenta diabolica sunt, hæ sunt technæ, doli, laquei, atque imposturæ, quibus homines dæmon impetere satagit; ut si non sibi in anima, saltem in corpore detur potestas, ut docet Tostatus *q.* 121. *in c.* 8. *Matth.* sed arma, quibus à dæmonis tyrannide erepti illum impugnare, omnesque ejus suggestiones, & fallacias, ut fumum dispergere valeant contemplemur.

QUÆSTIO III.

Quibus remediis præservativis diabolicæ suggestiones in hominibus à dæmone liberatis evanescant.

751 *Remedia præservativa.*

RESpondetur, ei, qui divino favente auxilio à dæmonis est ereptus tyrannide, ut à nova se dæmonis vexatione præservare valeat, duo principaliter (quorum primum est in ordine ad Deum: alterum in ordine ad dæmonem) esse adimplenda.

In ordine ad Deum.

In ordine ad Deum.

CUm Deus summum bonum sit, fonsque omnium bonorum, à quo, sicut à primo principio cuncta bona procedunt, & ad quem, sicut ad ultimum finem omnia bona protendunt; quemadmodum ab ipso liberationis bonum processit, ita ab

ab eo præservationis bonum orietur, ac propterea liberatum aliquos erga Deum confidentiæ actus elicere, consonum erit.

Primò, se non propriis meritis, sed divina principaliter pietate, ac clementia suam obtinuisse liberationem certissimè credere debet: nec super hoc dubitatio aliqua debet oriri, sed firmissima credulitas, non obstantibus quibuscunque tentationibus, suggestionibus, & apparentiis spirituum malignorum.

Secundò confidere debet, ut sicut Deus sua infinita bonitate, ac pietate ipsum à dæmonibus liberare dignatus est; ita eadem bonitate, & clementia eum ab illorum regressu præservare non desinet, nisi ipse voluntariè dæmonis suggestionibus assentiri, ac de infinita Dei bonitate, secura protectione, ac defensione diffidere velit. Deus enim, cujus perfecta sunt opera, omnibus in se confidentibus, ac in adjutorio suo habitantibus divinam protectionem adfuturam promisit; nec deficiet; quia mentiri non potest. Ergo sicut se à Deo verè liberatum esse existimat; ita firmiter speret, ac divina se protegente virtute, ab omnibus dæmonum infestationibus illæsum præservandum confidat.

Psal. 90. vers. 1.

§. I.

752 Tertiò frequenter cœlestia meditetur mysteria, fidei scilicet, omnipotentiæ Dei, sapientiæ, bonitatis, clementiæ, pietatis, ac misericordiæ, vitæ, ac passionis Christi; ut, dum mens in sanctis meditationibus occupatur, dæmoniacis suggestionibus locus prohibeatur.

Quartò in Deum toto corde feratur; quia perfecta charitas timorem procul expellit, sine quo dæmon aut nihil, aut parum valet. Charitas enim dat inhabitationem Spiritui sancto, qui spiritum malignum excludit: Nam *Deus charitas est*, ait Joann. prima sua canon c.4 *& qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.*

Quintò in Domino gaudeat, & melancholiæ, super quam dæmon fundatur, passionem excludat. Quod faciet, sæpiùs mentem, ac cogitationem suam ad divinam pietatem, clementiam, ac misericordiam, ad innumeraque beneficia à Deo accepta contemplanda convertendo; ut benè docet, ac testatur Seraphicus P S. Franciscus Assisiates *to. 3. opusculorũ, collatione* 11. apud Joannem de la Haye Parisinum, *Sanctam*, ait, *Fratres charissimi interiùs, & exteriùs lætitiam Dei habete. Si enim servus Dei studuerit habere, & conservare lætitiam spiritualem, quæ provenit ex munditia cordis, & acquiritur per devotionem orationis, dæmones nihil possunt ei nocere dicentes: Ex quo in tribulatione, & prosperitate lætitiam habet servus Dei, non possumus invenire aditum intrandi ad ipsum, nec illi nocere.*

§. II.

753 Sextò, nisi liberatus se Deo velit exhibere ingratum, accepta à Deo quotidiè beneficia commemorare jugiter debet, utpote qui à dæmonis tyrannide est ereptus, de infernalis tortoris catenis solutus, de tot doloribus, vexationibus, & infestationibus erutus, & qui inferna malignitate erat oppressus, ab illa liber evaserit: & quia gratiarum actio beneficia multiplicat, de omnibus supradictis, & aliis multis continuè quàm maximas Deo gratias solvere non desistat: Idcircò Exorcista illum juxta ipsius capacitatem edoceat de modo ad Deo gratias referendas observando.

Supra num. 68. Septimò, cùm præcipuum diaboli instrumentum sit peccatum, & ubi hoc fuerit, diabolus magnam auctoritatem possideat, persona à dæmone liberata à mortali peccato quàm maximè caveat; immò quantum ab alto sibi dabitur, à venialibus quoque abstinere se debet. Quod Sacramentorum frequentia, ac spiritualium operationum exercitio facillimè consequetur.

Octavò præservationis donum, lumen ad diabolicas cognoscendas tentationes, vim, & efficaciam ad ipsis resistendum à Deo petere debet: nec non etiam super

hoc

hoc Beatissimæ Virginis, & aliorum Sanctorum implorare suffragia; ad quod plurimùm valebit oratio illa supra posita *num. 602.* sed juxta monitum immediatè traditum post illam *num. 603.*

§. III.

754

NOnò maximam in Deo confidentiam habeat : nam hoc est principalissimum remedium . Qui enim ita in Deo confidunt , ac præcipuè in Sanctissimi Nominis Jesu virtute suam fiduciam collocant , ut sine ulla hæsitatione , se nedum à dæmonibus , Maleficis , ac maleficiis , sed à veneno , serpentum morsibus , aliorum animantium infestationibus , nec non ab inimicis , aliisque periculis animæ , & corporis nequaquam offendendos , aut perturbandos , prout fuerit sibi salutare , credant , hi dubio procul quodcunque fieri dixerint , fiet eis ; quia *credenti omnia sunt possibilia* , ut ipsamet Veritas docet Mar.9. & contra istos tota infernalium dæmonum cohors frustrabitur , proprias vires deperdendo . Quare quotidiè , non semel tantùm , sed sæpiùs animam suam , ac corpus , cunctaque omnia ad se pertinentia sacratissimi Nominis Jesu protectioni commendare debet , sequentia , vel similia verba proferendo .

Atto di confidenza in Dio per preservarsi da' maleficii.

Signor mio Giesù Christo , voi siete il mio refugio , protettore , e difensore dell' anima mia , e del mio corpo , di tutte le mie operationi , e di tutte le cose à me spettanti : però io non temo nè Demonii , nè malefici , nè maleficii , nè nemici , nè qualsivoglia altra cosa avversaria , che mi possa offendere ; perche io vivo , & intendo di vivere sotto la vostra divina protettione , sotto la quale ancora intendo di collocare tutte le cose , che à me s' aspettano .

§. IV.

Remedia in ordine ad dæmones.

755

Remedia præservativa contra dæmones.

CUm immediatum præservationis remedium à resistentiis dæmonum suggestionibus faciendis , de quibus supra , vim sumat , illis cognitis , in eis resistendo maximoperè est invigilandum. Præter autem resistendi modos, de quibus supra passim *præcedentibus articulis* actum est, nonnulli hic breviter sunt subiiciendi.

Primus modus consistit in divertendo ab his , quæ sibi à dæmone proponuntur, ad quod valet mentis applicatio ad alia utilia, ac necessaria, sed læta, ac delectabilia.

Secundus, ut in promptu brevem aliquam orationem habeat, qua Deo gratiarum reddantur actiones pro liberatione, vel ab eo præservatio petatur; vel ad Deum aliquo modo mens (ut modis sequentibus proponitur) elevetur.

Orationi brevi per vincere le tentationi.

Vi ringratio , mio Dio , che m' havete liberato dal Demonio vostro nemico ; così credo ancora per certo , che mi vogliate difendere da' suoi inganni .

O Signor mio , quanto son tenuto ad amarvi , e servirvi : poiche m' havete liberato dal Demonio tiranno crudele dell' anima mia , e del mio corpo .

Vorrei poter havere il cuore , e la lingua di S. Paolo , ò di Maria Maddalena per potervi più perfettamente amare , e lodare .

Sia per tanto sempre lodato , e glorificato il Santissimo nome di Giesù .

Poterit aliquam , vel aliquas dictarum oratiuncularum toties repetere , quoties dæmon aliquid contra ejus liberationem illi suggesserit.

Scias autem , mi lector , hoc remedium melius , ac securiùs esse, quàm cum dæmone contendere velle; immò etiam quàm illum contemnere, & opprobriis, ac conviciis impetere : quia per hoc dæmoni non tantùm resistitur , sed de eo victoria reportatur; nam plus est vincere, quàm resistere: qui enim resistit, tantùm ab inimico non vincitur: sed qui inimicum vincit, illum conterit , & prosternit . Per hujusmodi

D. Bonaventura in 11 sent dist. 24. art. 1. quæ 2.

di autem actus elicitos persona à dæmoniaca obsessione liberata oppositum illius assequitur, ad quod illam diabolus pertrahere conabatur. Hic enim per impulsum ad diffidendum de divina bonitate, ad ingratitudinis, impatientiæ, & odii erga Deum, & id generis actus illam inducere decreverat: illa verò per hujusmodi orationes Deum laudandi, de acceptis beneficiis gratias reddendi, actus amoris erga illum eliciendi ex diaboli tentatione occasionem desumit, & sic dæmon confusus recedere cogitur; nec illam amplius suggestionibus audet perturbare.

§. V.

756
Supra num. 41. & sequent.

TErtiò, considerare Deum ubique præsentem esse, eique æqualiter curam esse de omnibus, & maximè de illis, qui ejus divinum implorant auxilium, plurimùm valet, ideòque ad ipsum cor elevare, & ab eo, ut à nobis inimicorum timorem expellat, valebit, sæpissimè dicendo.

Si Deus pro me, quis contra me? se Iddio mi protegge, chi mi potrà offendere?

Hoc modo tota dæmonum caterva, omnes tenebrarum principes cum suis satellitibus, ac maleficiorum concinnatoribus, vertentur in fugam, ad nihilum redigentur.

Quartò, per aliquot dies post liberationem omnibus cibis benedictio adhibeatur, saltem per ipsum Vexatum jam liberatum, super cibum & potum crucis ✠ signum formando, Dominum Jesum Christum, ut ipse benedicat, invocando. Quam consuetudinem, ut catholicam, debet toto vitæ decursu observare.

Quintò, an intra corpus dolor existat, vel aliquid per membra decurrens, vel aliquæ vexationis reliquiæ remanserint, observare desistat: quia diabolus, quæ non sunt, apparere facit, quibus si fides adhibeatur, & confidentiam suæ præservationis amittat, aliquando permittit Deus, ut ex apparentibus fiant realia nocumenta; ideò ad illa nullo modo animum, sive mentem convertat.

Sextò, quando dolores veros esse contingit, si illos naturales esse clarè non constet, aliquam deceptionem intervenisse existimet, quam speciali modo minimè perquirat; sed citò illam contemnat, & ab ea divertens, maxima fiducia Jesu invocet nomen, se ejus virtute ab omni dolore credens liberandum.

Septimò, quando aliquid, pro voto suo, ex his, quæ ad corporis, vel animæ necessitatem spectant, vel juxta artem suam operari non posse sibi videtur; vel aliquam in corpore habere debilitatem, & causam naturalem non habet, omninò illam operationem efficiat, non quidem membris violentiam inferendo, sed per liberi arbitrii actum sic volendo, & determinando illam in Jesu nomine facere, ejus divino fretus auxilio, interim pollice crucis ✠ signum super partem læsam efformando. Sed advertat, quòd istis in actibus non dubitando; sed viriliter, ac liberè, & inhæsitanter operando se habere, est necesse.

§. VI.

757
Brevis oratio contra infestationes dæmonum.

OCtavò, optimum erit post liberationem, nedum omnia habitationis loca benedicere, lectum, puta, cellam, seu cubiculum, vestes, & alia hujusmodi; sed præcipuè verò aqua benedicta cubiculum aspergere, illudque cruce benedicere dicendo.

Ecce crucem ✠ Domini, fugite partes adversæ: vicit leo de tribu Juda, radix David, Alleluja.

Vel illam orationem supra positam *num. 601.*

Nonò, Ecclesias frequentet, & in eis missas, & alia divina officia audiat: sacram Eucharistiam suscipiat, Deumque humiliter, nedum pro seipso, sed pro omnibus amicis, & inimicis, vivis, atque defunctis, & præci-

præcipuè pro animabus purgantibus, quarum non est specialis memoria, exoret.

Decimò, quodcumque remedium spirituale, in quo liberatus sperat, optimum erit ad præservationem. Nam omnium remediorum anima, seu formalitas fides est, seu confidentia liberati, ideò si in aliquo remedio nullam habeat fidem, adhibendum non est: quia parum, vel nihil proderit; & cum fide omnia, quamvis minima remedia, maximi sunt valoris.

In his autem cunctis remediis advertendum est, quòd prædicta, sicut & alia quæcumque, non sic ponuntur, ut omnia sint necessariò adhibenda; ita quòd sine illis præservatio esse non possit; sed quia sunt valdè utilia. Tot autem posita sunt, non ut omnibus sit utendum; sed ut ab unoquoque, quæ juxta dispositionem subjecti sibi magis opportuna videbuntur, seligantur. Non enim omnes ægroti unica medicina sunt medicandi: nec omnes homines eodem cibo reficiendi: sic nec omnes maleficiati, & obsessi iisdem remediis ad suam liberationem, vel præservationem disponendi.

ARTICULUS VII.

De Dæmone Repetente, seu Redeunte.

CUm dæmones egressos è corporibus humanis iterùm in illa ingredi, uti experientia rerum magistra testatur, sæpè contingat, ut hæc ars Exorcistica suum habeat complementum, quid in novæ dæmonis invasionis casu cum jam liberato, in quem dæmones iterùm sunt ingressi, agere debeamus, restat inquirendum; quod duabus sequentibus quæstionibus discutietur.

758 *Dæmones quan[...] doque revertun[...]tur.*

QUÆSTIO I.

Quænam sit causa regressus?

REspondetur, causam ex parte dæmonis non esse requirendam, malitiam enim superbiam, invidiam, iram, odium, & vindictam esse notissimum est; *Tanquam enim leo rugiens circuit, quærens quem devoret.* 1. Petr c. 5. semperque dæmon ad ingressum, & regressum, si aditus sibi pateat, est paratus. Neque ex parte Dei regulariter; quia ipse ab bonum nostrum, & non ad malum inclinatur. Neque ex parte Exorcistæ, qui sufficientia tribuit medicamenta. Solùm ergo ex parte Energumeni causa est requirenda.

Causæ regress[...] ex parte dæmo[...]nis est ma[...]litia & alia vitia.

Ad cujus evidentiam aliqui moderni Exorcistæ dæmones dupliciter de corporibus obsessis eiici posse fatentur.

Uno modo miraculosè, cùm scilicet per virum magna sanctitate præditum adhuc in terris viventem: vel per alicujus Sancti invocationem: vel per aliquam miraculosam imaginem, aut alia hujusmodi dæmones eiiciuntur, & tunc ejecti semel non ampliùs ingrediuntur; quia tales expulsiones etiam sine patientis dispositione fiunt: opera enim miraculosa facientis attestantur potentiam, & non recipientis dispositionem; & de his in speciali sermo non agitur: quia nec ad talem expulsionem iste actus requiritur: quia ejecti numquam regrediuntur. Virtus enim illa, quæ dæmones ad exitum cogit, abesse etiam cogit, ut ampliùs intrare non possint; tota enim miraculi ratio, est potentia facientis.

759 *Dæmones qua[...] doque e[...]iiciun[...] miraculosè.*

Alio modo per exorcisticam artem, & exorcistatus ministerium eiiciuntur, & tunc quia cum Exorcistæ auctoritate regulariter, & efficaciter suscipientis dispositio requiritur, quando dæmones sunt ejecti, si patiens paratus in resistendo non perseveret, iterùm ingrediuntur.

Ordinariè ei[...]ciuntur per pot[...]statem exorcist[...]cam.

Declarant à simili de peccatore pænitente. Nam dupliciter aliquis à peccato averti potest, & ad Deum converti, vel miraculosè, ut patet de Paulo Apostolo, de

Hæc expulsio [...]milis est expul[...]sioni peccati.

Magdalena, & aliis, qui non ampliùs ad peccatum sunt reversi: vel modo ordinario per Pænitentiæ Sacramentum, & tunc si peccati habitus non sit destructus, faciliter ad vomitum revertitur: Sic in dæmonum expulsionibus quoad ordinarium modum, & non absolutum contingit.

§. I.

760 *Quomodo exercitantur miraculis, explicatur.*

VErùm hujusmodi positio, etsi vera sit, aliqua tamen indiget expositione. Nam miracula vel ad augendam fidem, vel ad eam confirmandam, vel ad alicujus Sancti gloriam manifestandam, vel ad aliorum utilitatem, puta ad infirmorum sanitatem, & obsessorum liberationem patrantur: ut docent Guilhelmus Vorill. & D. Thom. *in 2. dist. 7. q. 1. art. 3.* Pelbartus *p. 2. Aurei Sacræ Theol. Rosarii, verbo Dæmones V.* & Tostatus *qu. 7. in Matth. c. 8.* Verum est ergo, quòd miracula, quæ ad propagandam fidem, vel confirmandam fiunt, in recipiente dispositionem non requirunt, ut patet de illo cæco à D. Dionysio sanato, dum adhuc paganus esset, de quo suprà *n.* 502. de illa puella, à qua Paulus Apostolus spiritum pythonem ejecit, Act. 16. etiam contradicentibus, ac conquerentibus dominis ipsius; ac de illo obsesso, qui domicilium in monumento habebat, Marci 5 à quo Christus dæmones ejecit, nullam in obsesso dispositionem requirendo Sic in morte, vel immediatè post alicujus personæ magna sanctitate præditæ mortem, ut ipsius gloria qua fruitur in cœlis, manifestetur in terris, multa Deus operatur miracula in hominibus, sine ulla eorum præcedente dispositione, puta infirmos sanando, & obsessos à dæmone liberando. Qui autem hisce signatis causis à dæmone liberantur, imposterùm à dæmone non possidentur: quia illæ expulsiones non principaliter ob ipsius liberati utilitatem fiunt, sed ob fidei propagationem, vel confirmationem, vel ad Sanctum aliquem honorandum; propterea Deus, qui tali de causa miraculum operatus est, etiam ob eandem rationem vult defendere, ac patratum conservare. Aliquando autem miracula fiunt ob misericordiam Dei ad infirmorum, vel obsessorum utilitatem, ut docent allegati Auctores, & in istis (si adulti sint, rationis scilicet compotes) fides, ac fiducia in Deum requiritur: vel ob ipsius infinitam misericordiam, ac fidelitatem, vel ob alicujus Sancti merita, & intercessionem, ut liberationem efficaciter obtineat; & sine hac prævia dispositione patiens miraculi beneficium non obtinet, ut benè docet Suarez *disp. 8. de dist. fidei ab omnibus donis sect. 1.* & sicut fides requiritur, ut à dæmonis possessione efficaciter liberetur, ita eadem requiritur, ut à nova dæmonis invasione præservetur.

Matthæi 8.

Supra num. 67.

Concludendum ergo est, causam, ob quam diabolus corpus, à quo ejectus fuerat, iterùm ingreditur, se ex patientis parte teneri, qui, cùm per malum habitum diabolicis suggestionibus magis, quàm Christo suum auxilium in se credentibus, ac confidentibus pollicenti, credere, & assentiri sit assuetus, ideò post liberationem etiam simili modo tentatus succumbit; ex quo ad diffidentiam inducitur, ratione cujus à Deo denuò sub dæmonis potestate cadere permittitur, qui iterùm corpus illius ingreditur, ac juxta Dei permissionem, suam in eo tyrannidem exercet.

QUÆSTIO II.

Quomodo se habere debeat Exorcista cum eo, qui post liberationem iterùm à dæmone possidetur.

761 *Documenta pro liberatis suspicantibus de nova invasione dæmonis.*

CUm distinctione respondetur: Nam ille, qui à dæmonis possessione liberatus est, vel se iterùm à dęmone possideri suspicatur, sed nihil certitudinis habet; vel certus est, dęmonem iterùm in suum corpus esse ingressum, illudque possidere.

Cùm Vexatis primo modo Exorcista ad investigationem, & probationem recurrere debet, de quibus supra *à num. 618. & sequentibus.* Si enim ex hujusmodi investigatione, ac probatione nullum evidens diabolicę pręsentię signum habuerit, tunc dimittatur vexatus, & illum Exorcista à falsa existimatione removeat, declaran-

clarando, illas esse diaboli deceptiones, & illusiones, ut illum ad diffidendum de divina protectione inducat; horteturque ad divinum continuè auxilium implorandum; ut docuimus supra *n.620.* verbo *quòd si patiens*. Quod intellige, quando tam ex parte Exorcistę, quàm ex parte Vexati perfecta pro dęmone ad obedientiam pręceptis ecclesiasticis exhibendam compellendo fuerit dispositio.

Si verò Exorcista ex evidentibus signis novam dęmonis invasionem certam esse cognoverit, tunc Vexato persuadere potest, ut certam esse invasionem credat; eumque interroget, an cupiat liberari; qui si negativè responderit, & pro tunc Exorcista dęmoni absolutè exitum pręcipere, expediens esse non judicaverit, actum suum suspendere debet; quia de lege ordinaria, si patiens rationis sit compos, ex parte ejus voluntatis actus requiritur, ut ex Christi curationibus constat, in quibus ipse dicebat patienti: *Vis sanus fieri?* Joan.5. *Creditis, quia possum facere hoc?* Matth.9. *Quid vis, ut faciam tibi?* Lucę 18. *Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti*. Marci 11. Si autem liberationis desiderium ostendat, breviter patiens instructionibus communibus superiùs positis *n.622. & sequentibus* instruatur. Et exemplificetur de illo, qui à peccato, quod est gravius vinculum, & acerbior vexatio, solutus, iterùm in peccatum incidit, & iterùm à peccato absolutus evasit; sic etiam iterùm vexatus iterùm liberatur. Ostendat, priores experientias necessarias non esse; sed tantùm pręceptum sufficere expulsivum.

Exemplum Sup. n.573.

§. I.

762

CUM ergo diligenter fuerit instructus, quod mirum non est, si fuerit iterùm propter fragilitatem suam vexatus; quòd liberatio facillima erit: quòd cautior erit imposterùm in resistendo diabolicis suggestionibus: quòd Exorcistę pręceptum pręstabit id, quod priùs: quòd statim facto pręcepto meliùs se habebit, si ipse perfectam suę liberationis fiduciam habuerit; tandem brevi oratione peracta, genuflexo Vexato ante Crucifixi imaginem, sequens potest pręceptum enunciare.

Exorcismus ad dæmonem expellendum post novam invasionem.

Pręceptum expulsivum.

EGO N. minister Christi, & Ecclesiæ auctoritate mihi tradita à Deo, & ab Ecclesia in ordine Exorcistatus: In nomine Sanctissimæ Trinitatis, & in virtute Sanctissimi nominis Domini Nostri Jesu Christi, præcipio vobis spiritibus malignis, qui in corpore istius creaturæ Dei iterùm ingressi estis, ut statim exeatis, & recedatis ab ea, ac destruatis omne maleficium, quod præstitistis in ea; ita quòd ampliùs non habeatis potestatem eam molestandi intrinsecè, vel extrinsecè quacumque ratione, vel quocumque modo; neque apparendi ei sub quacumque forma, vel figura, neque ullo modo eam perturbandi: Exite ergo spiritus immundi, ac recedite ab ea: quia sic vobis præcipio, ut minister Christi, & Ecclesiæ: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

§. II.

763

Documenta servanda pro vexatis liberatis certis de nova invasione.

CUm vexatis autem, qui de regressu dæmonum in corpus suum certi sunt, maxima prudentia procedere debet Exorcista. Nam si conciperent, quòd dæmones pro sua libertate corpora ingrediuntur; vel quòd eis sufficiens resistentia fieri nequit: vel quòd semper sic erit; vel quòd nunc aut aliàs liberari non poterunt; aut quòd fides notabiliter debilitata, & infirmata sit, dum talibus detinentur erroribus, cum majori difficultate, quàm priùs liberabuntur; ideò pro illorum cura utillimum erit, quæ sequuntur ab Exorcista servari.

Pri-

Primò examinandus est diligenter Vexatus pro invenienda vera regressus causa: ut si novum maleficium fuerit factum; si aliquem pavorem, aut timorem habuerit; si in resistendo tentationibus, ac suggestionibus diabolicis ad diffidentiam de Dei protectione inducentibus negligens fuerit; vel si habitus eis assentiendi destructus non fuerit: vel alia hujusmodi causa: qua inventa, circa illam Exorcista quàm maximè immoretur, ut illa totaliter remota, nullus per eam ad vexandum ampliùs revertendi dæmonibus aditus aperiatur.

Secundò diligenter observetur, an credat, vel crediderit post liberationem dæmones non verè exisse: & tunc dæmones eiicere difficile erit: quia si tot adhibitis hæsitavit, & Deum ad Exorcistæ præceptum dæmonem eiicere velle non credidit, quid erit nunc? Ergo donec priùs ista falsa removeatur opinio, tota ministerii exorcistici operatio est suspendenda.

Tertiò breviter communis instructio quoad principalia puncta, de quibus supra *num.622. & sequentibus*, repetatur. Et probetur per ea, quæ sæpiùs vidit, & in seipso expertus est, donec de omnibus sit certissimus: & præcipuè quòd dæmonum regressus ob ejus negligentiam in resistendo diabolicis suggestionibus, & ob minimam, aut nullam in Deum confidentiam fuit; Idcircò facillimum esse commoneat, iterùm eum liberari, si ex præcordiis iterùm in Deum suam fiduciam collocaverit: & quòd similis est expulsio dæmonum à corpore vexato expulsioni peccatorum ab anima peccante. Peccata enim per contritionem, confessionem, & absolutionem delentur: dæmones verò per fiduciam, & confidentiam in Deum, & detestationem in dæmonem, ac per præceptum ab Exorcista contra dæmonem factum expelluntur.

§. III.

764 *I. Quando præcepta ab Exorcista sint formanda.*

QUartò Exorcista præcepta pro experientiis non formet, nisi Vexatus ipse pro majori sua securitate id requisierit. Nam anteà omnia, quæ necessaria sunt, sufficienter vidit. Potest tamen Vexatum ipsum admonere, ut ipsemet per seipsum vexationes removeat juxta regulas superiùs positas *n.651. & sequentibus, & num.658. & sequentibus*, & sic, donec dæmon, sicut priùs, totaliter fuerit depressus, atque subjectus, exerceatur.

Quintò, si Vexatus ex fidei debilitate tentationibus, ac suggestionibus diabolicis ad diffidentiam inducentibus imperfectè restiterit, præcepto lenitivo juvetur, donec perfectè suarum operationum dominus fuerit, ac cunctis dæmonum superior machinamentis; semper tamen breviter fidei actu præmisso, quo necessariò dæmon ad obedientiam præstandam compellatur, ut supra innui *num. 368. & 664.*

Sextò totum exercitium hoc tempore adimplendum ordinatum erit ad destruendum attendendi, & dæmoniacis suggestionibus assentiendi habitum, & ad removendum totaliter causam regressus, diffidentiam scilicet de concursu Dei ad dæmonem expellendum; ac donec firmiter crediderit Deum absque dubio ad Exorcistæ præceptum dæmonem ab eo totaliter expellere velle ratione suæ infinitæ bonitatis, ac invariabilis fidelitatis.

Septimò poterit Exorcista ad probationes venire; ac præcipere, ut confidentiæ in Deum, ac detestationis in dæmonem actus eliciat: ac cætera, de quibus supra *art.5. de dæmone fugiente, & exeunte*, adimplere. Tandem hortari, eumque admonere, ut imposterum major sibi sit cura, majusque de eorum observantia studium, quæ sunt ad præservationem necessaria, Deum jugiter, ac suppliciter exorando, ut ab eo divinum petentibus auxilium præstare dignetur, qui est benedictus, & gloriosus in sæcula.

ARTICULUS VIII.

De Dæmone infestante ea, quæ ad hominem spectat.

EA est dæmonis malitia, & inveteratum adversùs hominem odium, ut nihil detur in orbe tam absconditum, quod non penetret: distans, quod non attingat: fœdum, quod non subeat, ut hominem quoquomodo queat perturbare. Nam cùm ejus personæ malum inferre prohibetur, in rebus saltem ad ejus usum spectantibus virus suum diffundere, ac totalem earum destructionem perquirere non desistit, ut benè docet Tostatus quæst. 126. in cap. 8. Matthæi: *Dæmones*, inquit, *tanto ardore hominibus nocere desiderant, quòd si non possunt nocere eis in seipsis, saltem volunt nocere in quibuscumque rebus eorum*. Quapropter illum ex humanis corporibus expellere non sufficit; sed adhuc verbi Dei, & exorcismi gladio coercendus est in omnibus rebus ad hominis usum spectantibus, animalibus scilicet, domibus, locis habitabilibus, aëre, campis, terræ frugibus, comestibilibus, potabilibus, medicinis, vestimentis, supellectili, ac cæteris quibuscumque aliquo modo homini convenientibus, ut ex omnibus deturbetur hic antiquus, ac veternosus serpens, ejusque venenatum virus possit expulsari.

765 *Dæmon ob odiū in homini eius rebus nocere studet.*

Gladio exorcismi est coercendus

At quia irrationabilia verbi Dei, seu exorcismorum incapacia esse, incomperto est, ad ea verbi divini gladium, seu adjurationem dirigemus secundùm quod ab alio ad nocendum moventur, videlicet vel à Deo ulciscente, vel à dæmone in illis operante. Si à Deo Divinam Majestatem deprecando, ut id malum avertat: Si à dæmone, imperando illi in nomine Jesu, ne noceat, vel ut nocere desistat, juxta doctrinam D. Thomæ 2. 2. *q.* 90. *art.* 3. & alios supra relatos *n.* 357. *&* 358. à maleficiis autem, quibus animalia bruta ad usum hominis spectantia affici consuescunt, incipiemus.

Irrationalia exorcizantur, ut moventur ab alio.

QUÆSTIO I.

Quibus modis animalia bruta à dæmonibus vexentur.

RΕspondetur; tripliciter animalia à dæmonibus molestari. Primò eorum corpora ingrediendo, & in ipsis aliquod vel bonum, vel malum supra bestiarum naturam operando: quo modo permittente Christo porcorum corpora invaserunt. Sed hic modus frequens non est. Secundo modo extrinsecè impedimentum eorum operationibus ponendo: ut equis in via, ne progrediantur; canibus, ne latrent; bobus, ne rectè operentur, & id generis. Tertiò damnum eorum corpori inferendo, ita ut vel moriantur, vel penitus mutilentur.

766 *Vexationes brutis à dæmone inflictæ.*

QUÆSTIO II.

Quomodo sit eis subveniendum.

RΕspondetur, ut debita remedia illis applicari valeant, opus esse prius cognoscere, quando hujusmodi bestiæ sint maleficiis perturbatæ. Conjecturare ergo possumus, in eis dæmonem operari, quando aliquid præter naturæ cursum operantur, quarum operatio ad præceptum dæmoni factum ab Exorcista desistit: tunc enim evidens est diabolicæ præsentiæ signum, cùm bestiæ in operando obediunt præceptis Exorcistæ.

767 *Modus cognoscendi quando bestiæ sunt maleficio affectæ.*

Verùm, cùm dæmon prædictas operationes in bestiis, nisi per relationem ad hominem minimè excitet (nam cùm hominis sint, illas regulariter propter odium, quo hominem ipsum prosequitur cruciat, ut docet Tostatus *qu.* 120. *in cap.* 8. *Matthæi*; non enim nocet bestiis, quæ sunt in deserto) ideò dominus, vel bestiarum custos est in his, quæ hic subiiciuntur, instruendus.

Custos bestiarum quomodo instruendus pro earum liberatione.

Primò

Primò ergo ab Exorcista, vel Parocho instruendus est, & admonendus, ut confiteatur peccata sua: ut, si Deus hæc propter illa permisisset, per pænitentiam ulciscenti Dei justitiæ satisfaciat; idcircò humiliter, devotè, & ex præcordiis peccata sua detestetur, Deumque suppliciter, ut sibi omnia peccata sua dimittat, exoret.

Secundò admonendus, ut firmiter super res suas nihil dæmonem posse, si ipse & pro se, & pro omnibus, quæ ad se spectant, in Deum suam fiduciam constituerit; & quòd dubio procul Deus ipsum, & omnia ipsius sit à quacumque dæmonis invasione, & infestatione protecturus: ut latè prosecuti sumus supra ubi *de fructibus fiduciæ in Deum*.

Tertiò jubeat Exorcista, vel Parochus, ut dominus, vel bestiarum custos genuflexus humiliter, ac devotè, & peccatorum suorum contritionis, & confidentiæ in Deum, ac detestationis in dæmonem sequenti, vel alia simili formula actum eliciat, quam, si legere nesciat, de verbo ad verbum Exorcista dictabit.

Oratione da farsi à Dio da' padroni, ò custodi degli animali maleficiati, per liberarli da' maleficii.

768 *Actus contritionis.*

Signor mio Giesù Christo, eccomi io servo vostro indegnissimo quì prostrato inanzi la Maestà vostra, confesso, che v'hò offeso in varii modi: mà in particolare nell'amar troppo la robba, e le cose à me spettanti, havendo molte volte anteposto la cura, e diligenza nel custodire le cose temporali alla cura, e diligenza nel custodire pura, e senza macchia l'anima mia nel cospetto vostro; e quel tempo, che impiegar dovevo nel lodare, e glorificare il vostro santissimo Nome, ascoltare i divini Officii, e frequentare i santissimi Sacramenti, l'hò impiegato solo negl'interessi temporali, e però meritamente la Maestà vostra hà permesso, che questi miei animali, de' quali mi servo negl'interessi temporali siano dal demonio ministro della vostra giustitia vessati, e mal trattati. Però hora di tutto cuore di tutti i miei peccati ve ne chieggio perdono, protestando, che per l'avvenire non voglio più offendervi: mà coll'ajuto vostro vi voglio amare sopra tutte le cose con tutto il mio cuore, con tutta l'anima mia, e con tutte le forze mie: & affaticarmi, che dagli altri ancora della mia casa siate amato, e servito; così intendo per l'avvenire, tutto quello, che farò, dirò, e penserò, di farlo, dirlo, e pensarlo à laude, e gloria vostra. Vi prego dunque per la grandezza della vostra bontà, e misericordia, per l'infinita vostra clemenza, e pietà, per honor, e gloria del vostro santissimo Nome vogliate perdonarmi i miei peccati, e concedermi gratia, che per l'avvenire non vi offenda, mà che vi ami sopra tutte le cose, & indrizzi in ordine alla gloria vostra non solo tutti i miei pensieri, parole, & operationi; mà tutte le cose ancora à me spettanti: quali hora vi prego vogliate custodire, e liberare da qualsivoglia infortunio, & in particolare questi miei animali ordinati per uso della mia casa vogliate liberare da qualsivoglia maleficio, ligatura, incantesimo, vessatione, e molestia de' demonii, e de' suoi ministri. Così vi prego ancora vogliate proteggere tutte l'altre cose à me spettanti, campi, vigne, prati, frutti, merci, utensilii, e robe di qualsivoglia genere poste sotto la mia cura, preservandole da qualsivoglia infortunio, & avversità: poiche intendo, che per l'avvenire il tutto sia collocato: e custodito dagli Angeli sotto la protettione del vostro santissimo Nome.

Actus amoris erga Deum.

Actus confidentiæ in Dei protectione.

§. I.

§. I.

HAC protestatione peractâ, Exorcista, vel Parochus præceptum, seu exorcismum contra dæmones sequenti formula efformet.

Exorcismus ad dæmones ab animalibus expellendos.

EGO N. ut minister Christi, & Ecclesiæ contra vos, spiritus maligni, qui vestris maleficiis has bestias, & alia ad usum istius hominis spectantia infestatis, venio: & in nomine Jesu præcipio vobis, ut statim exeatis ab hisce animalibus sub dominio, vel cura istius hominis constitutis, & à quibuscunque rebus ad illum pertinentibus, ac totaliter recedatis à loco isto, ac destruatis omne, quod perfecistis maleficium: nec ampliùs potestatem habeatis nocendi eis, ac vexandi ea sive intrinsecè, sive extrinsecè: nec apparendi eis sub quacumque forma, vel figura: nec impediendi eorum operationes naturales, ita ut liberè, & sine ulla molestia, vel retardatione eorum dominus, vel custos eis uti possit, quandocumque opus fuerit. Fugite ergo, ac recedite spiritus maledicti: quia sic præcipio vobis, ut minister Christi, & Ecclesiæ. In Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

769 *Præceptum expulsivum.*

Oratio deprecativa ad Deum pro bestiis à maleficiis liberandis.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Domine, exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

OMnipotens sempiterne Deus, qui ab origine mundi creans hominem ad imaginem, & similitudinem tuam, ad ipsius usum, & levamen fecisti etiam animam viventem super terram in genere suo: jumenta, equos, boves, & oves, cæteraque animalia, & bestias terræ juxta species suas: te humiliter deprecamur, ut hoc animal (*si plura fuerint, dicatur*: ut hæc animalia) liberare digneris à quocumque maleficio, ligatura, signatura, infestatione dæmonum, ac ministrorum ejus, & à qualibet lue, peste, ac morbo contagioso, ut tradita ei (vel eis) sanitate, deservire possit (vel possint) Sed usum domini sui, qui in Ecclesia tua gratiarum tibi referat actiones. Qui vivis, & regnas in sæcula sæculorum.

Oratio deprecativa.

Posteà Exorcista animalia aqua benedicta aspergat, ac benedicat ovilia, fœnum, aquam, sal, & alia hujusmodi benedictione posita infra *n.* 783. ea omnia aqua benedicta aspergendo.

Tandem dominum, vel eorum custodem admoneat, ut illis liberè utatur, & de eis sine ullo timore disponat, nec ea maleficio esse infecta ampliùs cogitet: ac sine ulla hæsitatione Deum pro sua infinita bonitate, ac pietate, & ob honorem Sanctissimi nominis Jesu hujusmodi animalia, seu bestias à quacumque dæmonum infestatione, aut alio infortunio protecturum esse confidat.

QUÆ-

QUÆSTIO III.

Quibus modis à dæmonibus domus soleant molestari.

770. *Molestiæ domibus à dæmonibus effectæ.*

RESpondetur, domus à spiritibus immundis diversimodè vexari solere, ita ut multoties inhabitabiles reddantur. Nam illis quandoque in umbrarum forma ad habitatores, aliosque homines terrendos se ostendunt. Aliquando sibilant, loquuntur, rident, aliosque plures fingunt rumores. Aliquando vasa confringunt, illa evertunt, habitantes perturbant, dormitionem, seu somnum impediunt, aliaque mala gravissima inferunt, ut lapidum jactus, gladiorum, & id generis demonstrationes, sæpissimè percussiones infligendo. Quandoque sub hircorum, vervecum, ac felum forma apparent, vel monstrorum. Aliquando leviores turbationes efficiunt, ut suscitare dormientes, eos tegumentis detegere, coopertoria, & linteola trahere, & alia hujusce generis plura operari: de quibus latissimè, cùm de terriculamentis diurnis, ac nocturnis, aliisque dæmonum apparitionibus aliàs, cùm divinum Numen nobis favere dignabitur, peragemus.

QUÆSTIO IV.

Quomodo domus à spiritibus malignis sint purgandæ.

771. *Investigatio facienda de vexatione domus.*

RESpondetur, Primò, antequam ad infestatum locum Exorcista accedat, interrogandos esse dominos, vel habitatores domus de infestationis tempore, quando scilicet, & quomodo incæperit, & quandiu duraverit: & quo tempore soleat esse molestia major: item de speciali loco: si per totam domum; vel in aliquo speciali cubiculo: Pari modo, an scire, aut imaginari possit vexationis causa: & quid credant. Item si molestent omnes habitantes, vel dominos tantùm; & si hos tantùm in domo, vel etiam extra domum; Item quos, & quantos producant effectus. Item si aliquod umquam adhibitum remedium fuerit; & quodnam, & quale sit præstitum: Si aliquid petierint spiritus, & quid; si major uni, quàm alteri habitatori molestia inferatur: Si extra domum à vicinis, vel ab ipsis habitantibus aliquid audiatur, vel videatur: Si in oratione, vel aliis spiritualibus exercitiis habitatores molestentur.

Instruendi habitatores domus pro liberatione.

Secundò, convocatis vexatæ domus habitatoribus, instruantur ab Exorcista circa ea, quæ in communi instructione *à n. 622. & sequentibus*, credenda proponuntur; præcipuè Deum dęmonibus, ut animæ, vel corpori, vel in rebus ad ipsos homines spectantibus noceant, nisi ob aliquam justam causam, permittere non solere. In anima numquam, ut dęmon eam in mortalem culpam inducat, permittere sine ipsius voluntatis consensu: In corpore verò, & rebus, ex parte ipsius Dei ob ejus gloriam, & Ecclesię suę Sponsę splendorem: ex parte hominum ob bonorum profectum, & ob malorum pœnam, & aliis de causis, de quibus supra latissimè ubi *de permissione à n. 133. inclusivè usque ad 147. exclusivè.*

Tertiò, admonendi sunt habitatores, ne dęmonibus, vel hominibus asserentibus, talem vexationem à quibusdam animabus, vel purgantibus, vel damnatis fieri facilè credant: quia purgantes suffragia petunt, & post suffragia accepta quiescunt, nec ampliùs aliquem perturbant: damnatę verò in inferno recluduntur, ut benè pluribus auctoribus probavimus sup. *n. 80.*

§. I.

772

QUartò, habitatores Exorcistæ se maximè conformare debent, illique fidem præstare, ac suam in Deo fiduciam collocare, nulloque modo divina freti pro-

protectione dæmones pertimescere: quia, ut planè ex divina scriptura constat, nihil possunt dæmones contra eos, qui sine hæsitatione in Deo suam fiduciam collocarunt. Ideò dæmonibus, ac dæmoniacis suggestionibus resistere debent, quas instillare solent, ut homines ad diffidendum de Dei bonitate, ejusque assidua custodia, ac protectione inducant: sed animo virili, ac hilari corde, quæ ab Exorcista præcipiuntur, studeant adimplere.

Supra num. 65. & 66.

Quintò, Exorcista eos moneat, quòd diabolus sæpissimè vexatæ domus habitatoribus falsas solet cogitationes immittere, phantasiæ obiiciendo, quòd domus illa sub eorum spirituum dominio est: quòd numquam discedent; quòd ibi ad aliquem custodiendum thesaurum: vel ad torquendas animas: vel quia in ea domo peccator aliquis mortuus est; vel propter alia hujusmodi debent permanere. Ideoque hujusmodi suggestionibus faciliter aures non præbeant; nam hæc, licèt quandoque eveniant; tamen ut plurimùm sunt falsa, & figmenta.

QUÆSTIO V.

Quid agendum ab Exorcista, & domus habitatoribus in actu liberationis.

IN liberationis actu hunc ordinem servare utillimum erit.

773 *Ordo servandus in liberandis domibus à vexationibus.*

Primò, post instructionem, accepta cruce cum candelis benedictis accensis, & aqua benedicta domus Habitatores unà cum Exorcista stolam ad collum gestante ad portam domus principalem processionaliter accedant, & ibi aliquantulum orent, Litanias Sanctorum, vel aliud hujusmodi recitando.

Secundò, sic processionaliter procedentes locum principaliter vexatum ingrediantur, ubi iterùm orent recitantes Ps. 90. *Qui habitat in adjutorio Altissimi*. Posteà eos hortetur Exorcista ad fidei, ac confidentiæ actus in Deum eliciendos, ita ut Deum ad præceptum Exorcistæ ejus ministri, qui in ejus nomine præcipit, ac ipsius virtute operatur firmiter credant concursurum. Quare Exocista dæmonibus, si adsint, præcipere poterit, ut levem aliquem ex iis, quos causare soliti erant, causent rumorem, sine ulla tamen Exorcistæ, & habitatorum ne minima quidem læsione: quem si efficient, statim præcipiat, ut à tali rumore desistant; posteà habitatores ad credendum hortetur, quòd sicut huic præcepto obedierunt, ita ultimo præcepto obedient expulsivo. Si verò dæmones ad præceptum ab Exorcista factum nullum censent rumorem, sicuti causare consueverant, nec aliud suæ præsentiæ signum exhibeant, subjungat Exorcista, & habitatores commoneat, quòd dæmones nullum signum dederunt, eò quia jam à Deo facultas ulteriùs habitatores divexandi eis facilè est sublata.

Tertiò jubeat, ut dominus, vel habitator, seu domus custos cum cæteris genuflexus contritionis, ac confidentiæ in Deum actus eliciat, dæmonem sequenti, vel alio modo detestando.

Oratione da farsi à Dio dagli habitatori delle Case molestate, per liberarle da dette vessationi diaboliche.

774 *Actus confidentiæ in Deum ad domus à vexationibus diabolicis liberandas.*

SIgnor mio Giesù Christo, ecco, ch'io vilissimo servo vostro indegno prostrato innanzi la Maestà vostra conosco, e confesso, che v'hò più volte gravemente offeso, l'istesso facilmente haveranno fatto ancora gli altri miei di casa, così hora viventi, come anco quelli, che di già sono morti in questa casa; che però di tutte l'offese, ch'io, e tutti quelli di questa casa così viventi, come morti, v'habbiamo fatte, io ve ne dimando perdono, sì come questi, che hora sono presenti quì inginocchiati, inten-

intendono di fare, e confermare questa mia protesta. Vi prego dunque per l'infinita vostra bontà, e misericordia, per la fedeltà nelle promesse vostre, per honor, e gloria del vostro santissimo nome, per l'efficacia della vostra santissima passione, per i meriti della Vergine santissima vostra dilettissima Madre, e degli Angeli nostri custodi, e Santi G. N. nostri devoti vogliate à noi viventi rimettere le nostre colpe, & a'morti purganti, che sono in luogo di salute, rimettere le pene, che patir devono per le loro colpe, offerendomi d'adempire per essi quelle opere satisfattorie, che da' Padri spirituali mi saranno imposte. Così humilmente vi supplico concedere à tutti noi la gratia vostra, e difenderci dall'insidie, e molestie de' demonii, & in particolare da quelle, che sogliono cagionare in questa casa, degnandovi con la virtù, e potestà vostra infinita al precetto, che li farà à nome vostro questo Reverendo vostro ministro, e rappresentante, scacciarli, e bandirli subito fuori lontani da questa casa, siche per l'avvenire non possano più molestare, ne internamente, ne esternamente li habitatori di essa, ne apparirgli sotto qualsivoglia forma, ò figura: poiche intendo, che per l'avvenire e la casa, e li habitatori di essa siano collocati sotto la protettione del vostro santissimo nome.

§. I.

Atto di detestatione contro li demonii.

775 *Actus detestationis in dæmones.*

Et à voi diavoli maladetti ribelli di Dio, perturbatori della pace, e della quiete, per la fede, e confidenza, che hò posto in Giesù Christo, havendo io cura di questa casa, comando nel nome di Giesù Christo, ch'al precetto, che farà questo Padre Sacerdote, dobbiate subito partirvi da questa habitatione: perche essendo da me posta sotto la protettione del santissimo nome di Giesù, nel quale hò posto tutta la mia confidenza, pretendo, che non habbiate più potestà di star' in essa, ne di molestare in modo alcuno li habitatori di quella.

His actibus elicitis, & enunciatis à domino, vel principali habitatore, vel domus custode, Exorcista immediatè stans cæteris genuflexis cum majestate terribili, ac voce grandi, dextera elevata manu ad instar minitantis, exorcismum sequenti, vel simili forma pronunciet.

§. II.

Exorcismus ad expellendos dæmones à domibus vexatis.

776 *Præcepeum expulsivum.*

Contra vos, spiritus apostatici, osores hominum, perturbatores pacis, pleni omni dolo, & fallacia, nequissimi dracones, Ego N. ut minister Christi, & Ecclesiæ venio, & in nomine Domini nostri Jesu Christi præcipio vobis, ut illicò, ac sine mora recedatis ab hac domo, nec amplius potestatem habeatis habitandi, vel discurrendi in ea: vel ejus habitatores divexandi, aut quocumque modo inquietandi, vel perturbandi die, vel nocte: vel eis apparendi sub quacumque forma, vel figura: vel strepitus, tumul-

multus, ac rumores excitandi: aut voces formandi: aut quicqui doperandi: sed prorsus, & eminus ab ea recedatis. Exite ergo spiritus maledicti, ac fugite sine mora: quia sic pręcipio vobis in nomine Jesu: sic volo, sic jubeo, ut minister Christi, & Ecclesię, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

Deinde locum, & habitatores aspergat aqua benedicta.

Eodem modo Exorcista ad omnes cellas, cameras, ac cubicula vexata se gerat, jubeatque omnes genuflectere, & orare, ac præcipuè principalem illius cubiculi habitatorem actum fidei, ac confidentiæ in Deum, nec non detestationis in dęmonem elicere, & præscripto modo, seu breviori ad Exorcistæ libitum, & juxta uniuscujusque devotionem pronunciare: ac posteà Exorcista præposita, seu breviori formula præceptum repetat expulsivum.

§. III.

777 *Orationes deprecativæ recitandæ ab Exorcista.*

POst quodlibet præceptum, seu exorcismum expulsivum Exorcista sequentes orationes deprecativas subjungat, ut Deus virtute sua, quod ab Exorcista operatur, perficere dignetur.

Orationes deprecativæ ad obtinendum à Deo expulsionem dæmonum à domibus, quas infestant.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Fiant aures tuę intendentes.
℟. In vocem deprecationis meę.
℣. Dominus sit in loco isto.
℟. Et cum omnibus habitantibus in eo.
℣. Domine, exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

INclina, quęsumus Domine, aures tuas ad precès nostras, quibus te humiliter deprecamur, ut locum istum (vel domum istam) tua benedictione impleas, & efficias, ut in eo (vel in ea) sit sanitas, castitas, victoria, virtus, humilitas, bonitas, mansuetudo, plenitudo legis, confidentia in nomine tuo, & gratiarum actio tibi Deo trino, & uno: neque contra eum (vel contra eam) ampliùs pręvalere possit teterrimus dęmon: nec possint habitatores ejus à dæmonum illusionibus, pręstigiis, incantationibus, maleficiis, apparitionibus, infeestationibus, ac vexationibus perturbari: sed omnes sentiant in eo (vel in a) tuam omnipotentiam in hac sacerdotali benedictione concurrisse, qua potenter eripiantur, liberentur, ac pręserventur ab omnibus diabolicis insidiis, molestiis, atque nequitiis, & à quocumque malo mentis, & corporis. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Oremus.

VIsita, quęsumus Domine, habitationem istam, & omnes insidias inimici ab ea longè repelle. Angeli tui sancti habitent in ea, qui habitantes in pace custodiant: & benedictio tua sit super eos semper.

Exaudi nos, Domine sancte, Pater omnipotens, ęterne Deus, & mittere

tere digneris sanctum Angelum tuum de cęlis, qui custodiat, foveat, protegat, visitet, atque defendat omnes habitantes in hoc habitaculo. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Deinde aspergatur aqua benedicta; posteà incenso, (si ad sit) thurificetur.

Tandem Exorcista domum, & omnes in ea habitantes genuflexos benedicat, dicens:

Benedictio Dei omnipotentis Patris, ✠ & Filii, ✠ & Spiritus ✠ sancti descendat super hanc domum, & omnes habitantes in ea, & maneat semper. Amen.

QUÆSTIO VI.

Quomodo domus à dæmonum molestiis sint præservandæ.

778 *Modus præservandi domos à molestiis diabolicis.*

Respondetur pro præservatione eligenda esse ex his, quæ dicta sunt de pręservatione à maleficiis supra *nu.* 751. *& sequent.* ea, quæ magis opportuna videntur. Poterunt nihilominus etiam, quæ sequuntur, adimpleri.

Primò domus illius dominus cum tota sua familia saltem tribus diebus ad Sanctissimæ Trinitatis honorem, antequam stratum petant, in domo jam vexata genuflexus Sanctorum recitet Litanias, vel Beatissimæ Virginis, addendo orationem, *Visita quæsumus, &c.* supra positam, una vel duabus candelis benedictis accensis, ac thure benedicto fumigante; ac tandem aqua benedicta domum, ac omnes in ea habitantes aspergat.

Secundò considerent habitatores, quòd dęmones ab illa totaliter domo facti sint exules: & quòd jam Angeli sancti eam in habitationem sibi elegerint; ideò quilibet eorum die, noctuque associatus, vel solus sine timore, aut tremore, immò cum gaudio, ac lætitia in ea discurrat, ambulet, & securus permaneat, Deum semper laudando, ac glorificando, qui numquam in se sperantes, ac confidentes confundit, vel derelinquit; sed semper adjuvat, ac tuetur.

Tandem super omnia habitatores certam liberationis, ac præservationis habeant fidem, quæ inter omnia primum, ac principalissimum præservativum est, & inexpugnabile scutum, in quo omnia nequissimi hostis tela facillimè poterunt retorquere.

QUÆSTIO VII.

Quomodo aves, vermes, mures, locustæ, & alia animalia terram, vel fructus vastantia sint destruenda.

779 *Modus destruendi animalia fructus terræ devastantia.*

Respondetur in primis, à Parocho eorum agrorum, vel fructuum, quos noxia adeò animalia depopulantur, dominos instruendos esse, ut credant, quæ credenda docentur, & quæ adimplenda traduntur, adimpleant, ut superiùs *num.* 767. *& sequentibus*, habetur, & in Deum confidentię, ac detestationis in dæmonem actus eliciant, ut supra *n.* 768. mutatis mutandis, & additis addendis.

Secundò Parochus conditionatum exorcismum efformet, addendo: si fortasse dæmones ipsi sint propinqua, vel saltem remota hujusmodi devastationis causa, sequenti tenore:

Exorcismus contra dæmones, aves, vermes, mures, locustas, & alia animalia producentes, vel ducentes ad campos, ac fructus devastandos.

Præceptum expulsivum conditionatum.

EGo N. ut minister Christi, & Ecclesiæ contra vos, maledicti dæmones, qui ad aliud non collimatis, quàm ad damna hominibus inferen-

ferenda: & cùm a Deo vobis non permittitur, eis nocere in anima, vel in corpore, ſaltem in rebus temporalibus illi officere nitimini, nunc venio, & ſi fortaſſe vos iniquiſſimi has aves, vermes, mures, vel locuſtas, & alia hujuſmodi animalcula has vineas, has fruges, hæc prata, ac fructus devaſtantia, activa paſſivis applicando, produxiſtis, illa de potentia materiæ educendo: vel jam educta naturaliter collegiſtis, & collecta huc deduxiſtis, ac per hos agros, hortos, vineas, plantas, ac fruges diſperſiſtis, auctoritate mihi tradita à Deo, & ab Eccleſia in nomine Jeſu Chriſti præcipio vobis, ut iterùm illa deſtruatis, corrumpatis, & in priſtinam materiam reducatis: vel aliò transferatis, ubi nemini nocere valeant: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

§. I.

TErtiò Deum deprecetur, ut ipſe virtute ſua, vel per Angelos ſuos deſtruat; & ad nihilum hujuſmodi animalcula redigat, à quacumque cauſa ſive naturali, ſive tranſnaturali ad talem perniciem inferendam ſint producta.

Orationes deprecativæ contra aves, vermes, mures, locuſtas, vel alia animalcula arbores, vel fructus devaſtantia.

680 *Orationes deprecativæ contra animalcula fructus terræ devaſtantia.*

℣. Adjutorium noſtrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum.
℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

PReces noſtras, quæſumus Domine, clementer exaudi: ut qui juſtè pro peccatis noſtris affligimur, & hanc avium, vermium, ſeu murium, aut locuſtarum, vel aliorum animalium infeſtationem patimur, pro tui nominis gloria ab ea miſericorditer liberemur, ut procul à tua potentia expulſi nulli noceant: & hos campos, agros, arbores, fruges, vel vineas in tranquillitate, & quiete dimittant: quatenus ex eis ſurgentia, & orta tuæ Majeſtati deſerviant, & noſtræ neceſſitati ſubveniant. Per Chriſtum Dominum noſtrum.
℟. Amen.

Oremus.

OMnipotens ſempiterne Deus omnium bonorum remunerator, & peccatorum maximus miſerator, in cujus nomine omnia genuflectuntur, cæleſtia, terreſtria, & infernalia, tua potentia nobis peccatoribus omnipotenter concede, ut quod de tua miſericordia confiſi agimus, per tuam gratiam efficacem conſequatur effectum: quatenus hos peſtiferos vermes, vel mures, aves, vel locuſtas, aut alia animalcula per nos ſervos tuos maledicendo maledicas, ſegregando ſegreges, exterminando extermines, ut per tuam clementiam ab hac peſte liberati gratiarum actiones majeſtati tuæ liberè referamus. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Deinde aſpergat aqua benedicta.

§. II.

Benedictio communis supra fruges, & vineas.

781 ℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Domine, exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

ORamus pietatem tuam, omnipotens Deus, ut has primitias creaturæ tuæ, quas aeris, & pluviæ temperamento nutrire dignatus es, benedictionis tuæ imbre perfundas: & fructus terræ tuæ usque ad maturitatem perducas. Tribuas quoque populo tuo de tuis muneribus tibi semper gratias agere, ut à fertilitate terræ esurientium animas bonis affluentibus repleas, & egenus, & pauper laudent nomen gloriȩ tuȩ. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Aspergat illas aqua benedicta.

Alia benedictio super easdem.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

TE, Domine Sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, supplices deprecamur, ut misericordia tua jugiter nobis concedas sufficientem messium copiam, fructuum omnium largitatem tribuas: vinearum quoque substantiam abundanter, arborum fȩtus, proventusque omnium rerum: atque ab ipsis omnibus pestiferum sydus, tempestatis procellam, & grandinis fragorem, & universa mala avertere digneris. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Oremus.

OMnipotens sempiterne Deus multiplica super nos misericordiam tuam, & preces nostras benignus exaudi: ut super has fruges famulorum tuorum veniat speratȩ bene✠dictionis ubertas: ut repleti de frugibus tuis in tuo nomine de tua gratia semper exultent. Per Christum Dominum &c.

Aspergantur aqua benedicta.

§. III.

Benedictio fœni, pascuorum, salis, & aquæ pro animalibus à maleficiis liberandis, ac præservandis.

782 ℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.

℣. Do-

℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

OMnipotens æternæ Deus, qui producis fœnum jumentis, & herbam servituti hominum, quique aperis manum tuam, & imples omne animal benedictione, dans escam omnibus in tempore opportuno; exaudi preces servorum tuorum, & super hoc fœnum, pascua, salem, & aquam, tuam sanctissimam ✠ benedictionem infundere digneris, ut quæcumque animalia ex eis sumpserint, ab eis discedant omnes insidiæ latentis inimici, liberentur, ac præserventur ab omni maleficio, noxa, & infestatione dæmoniaca: & à quacumque lue, peste, ac morbo contagioso: ut illis tua divina virtute adjutis, atque protectis, eorum domini, ac custodes gratiarum tibi in Ecclesia tua referant actiones. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Aspergantur deinde aqua benedicta.

Alii exorcismi, conjurationes, ac benedictiones pro dæmonibus coercendis aereas tempestates cientibus, fulmina, ac grandines excitantibus, ac per ipsas, sicut & per vermes, bruchos, locustas, erucas, & id generis animalcula, vineas, campos, & fruges devastantibus, ac destruentibus ex Rituali Romano novissimæ impressionis sunt petendi.

§. IV.

HIc tamen omittendæ non sunt communes aliarum rerum ad usum hominis spectantium benedictiones, quæ maximæ hominum conferunt utilitati. Nam cùm dæmon divinam obscurare benignitatem, ac liberalitatem maximoperè tentet, qua Deus ad nobis abundè dona elargienda excitatur, nos, per hujusmodi benedictiones, ipsius in bonis nobis conferendis abundantiam testamur: Benedictio enim abundantiam significat secundùm illud Genesis 22. *Et benedicentur in semine tuo omnes gentes.* ut eruditè docet Paulus Carraria *tom. 2. de Regulari, ac mystica Regularum Juris canon. interpret. & verit. Reg. 3. art. 1. pun. 5. num. 7.* Idcircò sequentes, ut usitatiores subiiciemus.

Benedictio panis; & vini; & quorumcumque comestibilium.

Adjutorium ✠ nostrum in nomine Domini.
Qui fecit cœlum, & terram.

Exorcismus.

EXorcizo vos creaturæ panis, & vini, & cujuscumque comestibilis, In nomine ✠ illius, qui panes in deserto benedixit, & multiplicavit: qui aquam in vinum convertit, & manna in deserto patribus dedit omne delectamentum in se habentem, ut sitis fortitudo, sanitas, & purificatio huic, & omnibus Dei creaturis ex vobis sumentibus ad effugandos omnes spiritus immundos, omnemque nefariam vim Diaboli, & omnes figuras Sathanæ exterminandas: Per eum, qui venturus est judicare vivos, & mortuos, & sæculum sæculorum. Amen.

Brogn. Man. Exorcist.

Oremus.

OMnipotens Deus, æternæ vitæ, & Angelorum panis vivus, qui Eliam in fortudine subcinericii panis usque ad montem Oreb ambulare fecisti, & quinque panes in deserto tua sancta benedictione multiplicasti, aquam in optimum vinum transubstantiasti, Moysemque, & populum tuum in deserto cibis suavissimis cibasti, purificare, ✠ benedicere, ✠ & sanctificare ✠ digneris has creaturas cibi, & potus, quas in nomine sancto tuo purifico, ✠ benedico, ✠ & sanctifico, ✠ ut omnibus ex eis comedentibus, ac bibentibus sint contra maleficia, insidias, & callidi hostis morbos præsidium, & tutamen: & comedentium corda, viscera, & cuncta corporis membra per Spiritus sancti gratiam benedicentur. Quæ omnia maleficia, incantationes, ligationes, signaturas, & facturas, per hæc comestibilia, & potabilia benedicta destruo, ✠ annihilo, ✠ & à corporibus humanis eradico: ✠ Per te, Jesu Christe, qui vivis, & regnas in sæcula sæculorum. Amen.

Aspergatur aqua benedicta.

Alia benedictio Panis.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DOmine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, bene ✠ dicere digneris hunc panem tua sancta spirituali benedictione: ut sit omnibus sumentibus salus mentis, & corporis: atque contra omnes morbos, & universas inimicorum insidias tutamen. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, panem vivum, qui de cęlo descendit, & dat vitam, & salutem mundo: & tecum vivit, & regnat in unitate Spiritus sancti Deus: per omnia sæcula sæculorum. ℟. Amen.

Aspergatur aqua benedicta.

Alia Benedictio ad quodcumque comestibile.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

BEne † dic, Domine, creaturam istam N. ut sit remedium salutare generi humano: & præsta per invocationem sancti nominis tui, ut quicumque ex ea sumpserint, corporis sanitatem, & animæ tutelam percipiant. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Aspergat aqua benedicta.

Benedictio Salis.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.
Oremus.

DOmine Deus, Pater omnipotens, qui hanc gratiam cęlitùs sali tribuere dignatus es, ut ex illo possint universa condiri, quæ hominibus ad escam procreasti, bene ✠ dic hanc creaturam salis, ad effugandum inimicum: & ei salubrem medicinam immitte, ut proficiat sumentibus ad animæ, & corporis sanitatem. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.
Et aspergat aqua benedicta.

Benedictio Agni, & aliarum carnium.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.
Oremus.

DEus, qui per famulum tuum Moysen, in liberatione populi tui de Ægypto agnum occidi jussisti in similitudinem Domini nostri Jesu Christi, & utrosquè postes domorum de sanguine ejusdem agni perungi præcepisti: quique in priori Testamento carnes animalium in sacrificio offerri voluisti, & in cibum & refectionem hominibus concessisti: quæsumus, ut hanc carnem bene ✠ dicere & sancti ✠ ficare digneris, quam famuli tui ad laudem tuam sumere desiderant, per resurrectionem ejusdem Domini nostri Jesu Christi: Qui tecum vivit, & regnat in sæcula sæculorum. ℟. Amen.
Et mox aspergat aqua benedicta.

Benedictio ovorum.

℣. Adjutorum nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.
Oremus.

SUperveniat, quęsumus Domine, tuę benedicti ✠ onis gratia huic ovorum creaturæ: ut cibus salubris fiat fidelibus tuis in gratiarum actione sumentibus, ob resurrectionem Domini nostri Jesu Christi. Qui tecum vivit, & regnat in sæcula sæculorum. ℟. Amen.
Et aspergat aqua benedicta.

Benedictio quorumcumque fructuum.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

BEne ✠ dic Domine hos fructus, & præsta: ut qui ex eis in tuo sancto nomine vescentur, corporis, & animæ salute potiantur. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Et aspergat aqua benedicta.

Benedictio vini, cervisiæ, vel alterius potabilis materiæ.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DOmine Deus, Pater omnipotens, statutor omnium elementorum, & fructuum, qui per Jesum Christum Filium tuum Dominum nostrum, substantiam hanc in refocillationem sitis, & corporum salutem esse voluisti; te supplices deprecamur, ut ex auditis orationibus nostris, eam tuæ pietatis aspectu sancti ✠ fices: atque ita omnium spirituum immundorum ab ea recedat incursio, ut quicumque ex ea sumpserit, ei gratia tuæ benedictionis adveniat, & mala omnia te propitiante ab eo procul recedant. Per eundem Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit, &c. ℟. Amen.

Et aspergat aqua benedicta.

Alia benedictio vino propria.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DOmine Jesu Christe, qui in Cana Galillææ ex aqua vinum fecisti, qui es vitis vera, multiplica super nos misericordiam tuam, & bene ✠ dicere, & sanctificare digneris hanc creaturam vini, ut quicumque ex eo sumet, divinæ benedictionis tuæ opulentia repleatur, & sanctificetur; & corporis sanitatem, & animæ tutelam percipiat. Qui cum Patre, & Spiritu sancto vivis, & regnas, &c. ℟. Amen.

Et aspergat aqua benedicta.

Benedictio ole i.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

EMitte, quęsumus Domine, Spiritum sanctum tuum paraclitum de cœlis in hanc pinguedinem olivę, quam de viridi ligno producere dignatus es, ad refectionem mentis, & corporis, ut tua sancta bene ✠ dictione sit omnibus hoc unguento cælestis medicinæ perunctis tutamen mentis, & corporis, ad evacuandos omnes dolores, omnesque infirmitates, omnemque ægri-

ægritudinem mentis, & corporis, & si quod illis adversantium spirituum adhæreat nocumentum, ad tactum, & sumptionem sanctificati olei hujus abscedat, nullus spiritualibus nequitiis locus, nulla refugis virtutibus sit facultas, nulla insidiantibus malis latendi licentia relinquatur. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Benedictio quarumcumque medicinarum.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

SUmme Deus, qui summa, & media, imaque custodis, qui omnem creaturam intrinsecùs ambiendo concludis, sancti ✠ ficare, & bene ✠ dicere digneris hanc medicinam, & bene ✠ dictionem tuam super eam digneris effundere, ut per tuam sanctissimam virtutem, & copiosissimam benedictionem per signum sanctæ Crucis ✠ impertitam, omnis virtus diabolica ab hac creatura, quæ hanc medicinam sumptura est, expellatur, & annihiletur, tantamque virtutem merito Passionis tuæ, & vivificæ Crucis † recipiat, ut omnes immundos spiritus, incantationes, ligaturas, signaturas, facturas, & omnia maleficia possit expellere, & divertere à famulo tuo, qui ea utetur, exhibeatque ei plenum sanitatis effectum. Per Christum Dominum &c. ℟. Amen.

Oremus.

BEnedico te, creatura medicinæ, in nomine altissimi Patris, † & Filii, † & Spiritus † sancti, qui te creavit pro tutela humani generis. Et rogamus te, Domine Deus noster, ut hæc creatura medicinæ famulo tuo, qui ea utetur, in nomine Sanctæ Trinitatis efficiatur salutare remedium, sitque perfecta medicina in visceribus ejus. Qui in Trinitate perfecta vivis, & regnas in sæcula sæculorum. ℟. Amen.

Deinde aspergat aqua benedicta.

Benedictio Thalami.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

BEne † dic Domine, thalamum hunc: ut omnes habitantes in eo, in tua pace consistant, & senescant, & multiplicentur in longitudine dierum cum incolumitate mentis, & corporis, & ad regna cœlorum perveniant. Per Christum Dominum nostrum &c. ℟. Amen.

Oremus.

CReator, & conservator humani generis, dator gratiæ spiritualis, largitor æternæ salutis, tu, Domine, emitte benedictionem tuam super hunc thalamum, ut, quicumque in eo requiescet, in virtute cælestis defensionis ad vitam æternam proficiat, & à suis languoribus, & doloribus, omnibusque

busque insidiis, & machinationibus diaboli, & ministrorum ejus liberetur. Per Christum Dominum &c. ℟. Amen.

Posteà aspergat aqua benedicta.

Benedictio Cubiculi.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

℟. Qui fecit cœlum, & terram.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

BEne ✠ dic, Domine Deus omnipotens, locum istum, ut sit in eo sanitas, castitas, victoria, fortitudo, humilitas, bonitas, & mansuetudo, plenitudo legis, & gratiarum actio Deo Patri, & Filio, & Spiritui sancto; & hęc benedictio maneat super hunc locum, & super habitantes in eo, Angeli tuę lucis eum inhabitent, eumque, & ejus habitatores custodiant, & defendant contra omnes insidias inimici; & si quę adversa, & contraria sunt, ab eo in hoc loco machinata, & fabricata, auctoritate majestatis tuę expellant. Per Christum Dominum &c. ℟. Amen.

Oremus.

PRopitiare, Domine, supplicationibus nostris, & bene ✠ dic locum istum dextera tua sancta, & omnes, qui in eo commorantur, illumque visitare, & inhabitantibus gratiam sanitatis impertiri digneris, sicut benedicere dignatus es cubiculo, & domui, in quo exceptus fuit hospitio Propheta Eliseus; & sicut visitasti, & sanasti socrum Petri; mitte, Domine, sanctum Angelum tuum de cælis, qui liberet, & defendat hunc locum ab imminentibus malis cum omnibus, qui in eo commorantur, nullaq; eos nequitia contrariæ potestatis infestet, sed virtute Spiritus Sancti fiat hic tibi debitum, & devota libertate securum servitium. Per Dominum nostrum, &c. Resp. Amen.

Deinde aspergat aqua benedicta.

Benedictio ignis, quo cremabuntur signa maleficii inventa.

Vers. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

Resp. Qui fecit cœlum, & terram.

Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DOmine Deus omnipotens, cui assistit exercitus Angelorum cum tremore, quorum servitium spirituale, & igneum esse cognoscitur, dignare respicere, bene ✠ dicere, & sanctificare hanc creaturam ignis, ut eo combustis maleficii signis, omnes languores, omnesque infirmitates, atque insidiæ inimici effugiant, & separentur à plasmate tuo. Nunquam lædatur à morsu antiqui serpentis, quod pretioso Sanguine Filii tui redemisti. Qui tecum vivit, & regnat, &c. Resp. Amen.

Aspergat aqua benedicta.

Benedictio Thuris, seu Incensi.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

℟. Qui fecit cœlum, & terram.

℣. Dominus vobiscum.

℟. Et cum spiritu tuo.

Ore-

Oremus.

PEr intercessionem Beati Michaelis Archangelis stantis à dextris altaris incensi, & omnium electorum suorum, incensum istud dignetur Dominus bene ✠ dicere, & in odorem suavitatis accipere. Sit, quæsumus Domine, famulis tuis pretioso Sanguine tuo redemptis, defensio perpetua contra omnes spiritus malignos, & omnes incantationes, prestigia, & diabolicas vexationes: sit perpetua expulsio malignorum spirituum, & in quocunque loco odor hujus incensi fuerit, nullum maleficium, nullaque molestatio diabolica possit perdurare, sed statim tua immensa potentia, & virtute tollatur, & abigatur per signum sanctæ Crucis tuæ. Qui vivis, &c. Resp. Amen.

Oremus.

DOmine Deus omnipotens, cui astat exercitus Angelorum cum tremore, dignare bene ✠ dicere, & sancti ✠ ficare hanc creaturam incensi, ut omnes languores, omnesque infirmitates, atque insidiæ inimici odorem incensi hujus sentientes fugiant procul, ut de cætero non audeant lædere, molestare, aut infestare creaturas tuas, aut loca habitationis earum. Per te, Jesu Christe Salvator mundi, qui vivis, &c. Amen.

Aspergat aqua benedicta.

Benedictio Aquæ.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

BEne ✠ dic, omnipotens Deus, hanc aquam, quam ad usum humani generis ad abluendum omnium peccatorum crimina præstitisti, ut invocato super ea nomine tuo sancto, quicunque in ea lotus fuerit, vel ubicunque aspersa fuerit, seu à qualibet creatura rationali potata, salutaris tui munus invisibile per hanc aquam tribuatur, ut omne, quod sordidum est, effugetur, & tuæ pietatis beneficium in omnibus convalescat. Per Dominum nostrum Jesum Christum, &c. Amen.

Oremus.

Ex thesauro Exorcismorum pag. mihi 396.

DOmine Sancte Pater, æterne Deus, exaudi preces nostras, sicut exaudire dignatus es famulum tuum Moysem in mari rubro, propter hoc, quia Pharao in populo tuo cor suum exacerbavit, ut ipsum manu sui exercitus necaret: & sicut Eliseus Propheta, cùm populus tuus aquam gustare non posset, sal accepit, & projecit ad exitus aquarum, & benedixit eas, & dixit: Sanavit Dominus aquas istas, & non erit in eis mors, neque infirmitas, & sanatę sunt aquæ: ita tu, Domine, sana aquam istam, ut ubicunque aspersa fuerit per domos, sive angulos domorum, & ubicunque maleficium diabolicum delatum fuerit, statim confusum, & increpatum abscedat, & fugiat; & sit nobis, Domine, hęc acqua aspersa, aqua omnis virtutis, aqua refrigerans, & diaboli interitus: & liberatus hic famulus tuus N. laudes, & gratias tibi: Domine Sancte Pater omnipotens, agat sempiternas. Per Christum Dominum nostrum &c. Amen.

Bene-

Benedictio vestimentorum.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.
Oremus.

OMnipotens æterne Deus, qui inter cætera mirabilia creaturas tuas diversis ornamentis decorasti: & tunicas pelliceas Adæ, & Evæ fecisti: nosque veste misericordiæ tuæ in hoc sæculo,& in regno tuo pervenientes stola gloriæ circundas: quæsumus, ut hoc indusium, seu hæc indumenta, pro tui nominis amore, purificare, ✠ mundare, ✠ & benedicere ✠ digneris; ut quicumque ea portaverit, & induerit, cœlestis gratiæ plenitudinem in eis, & munimen valeat tuæ benedictionis percipere, ut ab omnibus inimicorum maleficiis, incantationibus, ligaturis, signaturis, & facturis, & insidiis defensus, incolumis te in sæcula glorificare possit. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Deinde aspergat aqua benedicta.

Benedictio Navis.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.
Oremus.

REspice in nos, omnipotens Deus, de cęlo sancto tuo: & dignare benedictione cœlesti huic bene ✠ dicere navi,in qua, sancto comitante Angelo tuo, ambulantes itinere recto, & prospero dirigere, & ab omni periculo, & infortunio eripere digneris, ut ad patriam, & ad portum salutis reversi, te cum alacritate mentis exultantes laudent creatorem universorum. Qui cum Filio tuo benedicto Domino nostro Jesu Christo, & cum Spiritu sancto vivis, & regnas in sęcula sęculorum. Amen.

Deinde aspergat aqua benedicta.

Benedictio ad quodcumque volueris.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.
Oremus.

BEne ✠ dic, Domine, creaturam istam N. vel N. ut sit remedium salutare generi humano; & præsta per invocationem sanctis tui nominis; ut quicumque ex ea sumpserint, vel gustaverint, corporis sanitatem, & animæ tutelam accipiant. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Deinde aspergat aqua benedicta.

A R-

ARTICULUS IX.

De modo, & ordine exorcizandi.

784 Quomodo utendum sit exorcismis.

EX omnibus prædictis in hoc capite facillimè colligi potest, nullum determinatum exorcizandi ordinem necessariò assignari; sed posse Exorcistam pro voto suo ex exorcismis, conjurationibus, ac benedictionibus juxtà patientis conditionem, & vexationem, ipsius dispositionem, ac temporis opportunitatem, eos seligere, qui magis sibi opportuni videbuntur. Non enim idem ordo cum omnibus obsessis, ac maleficiatis est servandus: quia non eædem omnium sunt obsessiones, ac vexationes. Si quis enim Exorcista, cùm sibi aliquis maleficio affectus adducitur, in quo dæmon super sensitivas potentias, ac super linguæ usum ad loquendum potestatem non habet; sed tantùm aliquam aliam corporis partem divexat, puta stomachum, renes, caput, & id generis, Si, inquam Exorcista dæmoni præcipere vellet, ut per os obsessi loqueretur, & ad interrogata responderet, quid ageret Exorcista hujusmodi interrogationibus? surdum alloqueretur, oleum, & operam perderet, ac diù majores Vexato cruciatus augeret. Prædictis ergo exorcismis, objurgationibus, præceptis, ac benedictionibus secundùm obsessorum, Energumenorum, ac maleficio affectorum diversitatem, dispositionem variam, ac diversam temporis, & loci opportunitatem est utendum.

Nihilominus inutile minimè erit, maximè pro tyronibus in exorcistatus ordine, servandam seriem assignare, quæ in hujus artis praxi talis erit.

§. I.

785 Quid considerandum ab Exorcista circa seipsum.

PRimò Exorcista experiatur, num ipsemet debitas conditiones pro munere suo ritè, ac tutò obeundo possideat, nempè num præter ordinis, ac jurisdictionis potestatem, sufficienti sit scientia præditus in ordine ad cognoscendum maleficiorum, & obsessionum causam permissivam, Deum scilicet, ac rationem permissionis: causam efficientem, & operantem, Dæmonem nempè; ministerialem, & cooperantem, Maleficum scilicet: instrumentalem, seu moralem, res naturales nempè; nec non eorum signa tam probabilia, quàm evidentia: num virtutibus sit ornatus, fide theologica scilicet, & maximè respectu eorum, quæ sui muneris sunt, nedum implicitè, sed & explicitè: Spe, seu fiducia firma, & inhæsitanti, quòd dæmonem sit expulsurus, si talis expulsio fuerit salutaris: Charitate erga Deum, & proximum: Fortitudine in sustinendo, & perseverando; & Prudentia in vitandis erroribus circa adjurationem, & in rectis semitis circa eandem eligendis.

§. II.

786 Quid considerandum circa obsessum.

SEcundò, antequã exorcizandi opus aggrediatur, priùs agnoscat, an ille, qui proponitur, energumenus, aut maleficiatus verè, & certè, vel saltem probabiliter sit, aliter si aliqua signa saltem probabilia non habeat, non ultra procedat juxtà regulas *à num.618. inclusivè usque ad num.621. exclusivè*, assignatas.

Tertiò, diligenter advertat, an in Patiente conditiones requisitæ, capacitas scilicet ad intelligendam instructionem; propriæ liberationis desiderium; fides spei firmæ, seu suæ liberationis fiduciæ conjuncta; obedientia, quam in omnibus Exorcistæ præstare debet; ac tandem pura conscientia habeantur: Nam si Energumenus prædictis careat, difficillimè optatam sanitatem consequetur.

Supra n.574. & sequent.

Quartò, quòd exorcizandus contritus, & etiam, si fieri potest, confessus sit, & sacra communione refectus; sitque honestis parentibus, vel amicis associatus, & in locum ad hoc aptum, scilicet quietum, devotum, & à populi multitudine remotum perductus.

Quintò,

§. III.

787
Invocandum est ab Exorcista divinum Numen.

QUintò, cognito, quòd verè maleficiatus, vel Energumenus sit, Exorcista cum omnibus astantibus genuflexus Spiritum Sanctum imploret, ut ab eo in suo ministerio dirigatur:

Antiphona ad invocationem Spiritus Sancti.

Veni, Sancte Spiritus, reple tuorum corda fidelium, & tui amoris in eis ignem accende.

℣. Emitte spiritum tuum, & creabuntur.

℟. Et renovabis faciem terræ.

Oremus.

ADsit nobis, quæsumus Domine, virtus Spiritus Sancti, quæ & corda nostra clementer expurget, & ab omnibus tueatur adversis. Per Christum Dominum nostrum.

DA, quæsumus, nobis, omnipotens, & misericors Deus: ut Sancto Spiritu congregati, hostili nullatenus incursione turbemur.

ACtiones nostras, quæsumus Domine, aspirando præveni, & adjuvando prosequere: ut cuncta nostra oratio, & operatio à te semper incipiat, & per te cœpta finiatur.

DEus, à quo bona cuncta procedunt, largire supplicibus tuis: ut cogitemus, te inspirante, quæ recta sunt: & te gubernante eadem faciamus.

PAteant aures misericordiæ tuæ, Domine, precibus supplicantium: & ut petentibus desiderata concedas: fac eos, quæ tibi sunt placita, postulare. Per Christum, &c. ℟. Amen.

§. IV.

788.
Quid agendum oratione soluta ab Exorcista, & circumstantibus.

SExtò, oratione soluta, sedeant omnes ad instructionem audiendam, quæ non solùm Energumeno; sed circumstantibus etiam plurimùm valebit: in qua instructione Exorcista vulgari idiomate clarè, & distinctè, juxtà Energumeni capacitatem, quæ sint credenda erga Deum, Exorcistam, dæmonem, & seipsum, iuxta doctrinam traditam à *n.622. inclusivè usque ad 646. exclusivè*, declarabit.

Interrogationes faciendæ.

Septimò Exorcista patientem interroget, quo malo, & in qua corporis parte regulariter à dæmone divexetur. Quo respondente, sic & sic: & in tali parte, &c. tunc Exorcista præcepto instructivo dæmonis obedientiam probet juxta regulas supra à *nu.368. usque ad 377. & 665.* ubi *de præcepto instructivo* agitur, assignatas.

Probationes peragendæ.

Octavò, postquam Exorcista Energumenum perfectè instruxerit, eum probet, an perfectè credat, quæ ad expulsionem necessaria sunt juxta regulas traditas supra *à num.646. inclusivè, usque ad 554. exclusivè.*

Nonò, cognito, quòd Energumenus benè dispositus sit, ac perfectè pro sua liberatione probatus, Exorcista illum admoneat de tentationibus, ac suggestionibus, quas in liberatione illi versipellis hostis obiiciet, ut eum ad diffidentiam de divini auxilii concursu inducere valeat: poteritque aliquas earum, quæ ponuntur supra *num.*738. secundùm doctrinam illo articulo traditam adducere. Moneatque, ac doceat illis resistendi modum, suis locis distinctis, nempè *art.* 2. 3. *&* 4. *hujus quarti capitis* assignatum.

§. V.

789
Divinum implorandum auxilium.

DEcimò, invento ab Exorcista Energumeno benè disposito, perfectè probato, & ad dæmoniacis tentationibus resistendum ritè parato, Exorcista unà cum

cum omnibus astantibus genuflexus ante Crucifixi, ac Beatissimæ Virginis imaginem, divinum imploret auxilium pro dæmonis expulsione, humiliter, ac devotè aliquam, vel aliquas ex orationibus positis supra *à num.740.741. & 742.* recitando.

Actus fidei, ac confidentiæ enunciandus.

Undecimò, post orationem sedeat Exorcista, cæteris omnibus genuflexis, & jubeat, ut Energumenus fidem, ac fiduciam, quam mente se habere fatetur, verbis explicet, juxta propriam sui ipsius devotionem. Poterit tamen Exorcista formulam supra *nu.656.* vel alias suis locis distinctis positas proponere juxta obsessionum, ac maleficiorum varietatem. Deinde statim detestationis actum in dæmonem eisdem locis positum renovare.

Nec non actu detestationis.

Duodecimò, Exorcista ea, quæ *à num.743. inclusivè usque ad num.765.exclusivè* habentur, juxtà ordinem ibi positum, & monita ibi tradita prosequatur.

Modus brevis aptissimus ad dæmones expellendos, & maleficia dissolvenda:

790 *Modus brevis dæmones expellendi.*

DUcto Vexato coram Exorcista in loco decenti, devoto, & à populi multitudine remoto, præsentibus aliquibus ex ejus parentibus, vel amicis; ex signis ejus vexatione prægcognita, probet Exorcista ad majorē evidentiam, an verè vexatus sit, & hoc per præceptum probativum, sic conditionaliter dęmoni præcipiendo:.

Præceptum probativum.

In nomine Iesu præcipio tibi, dæmon, si tu es in corpore istius creaturæ Dei, ut me præsente illos humores commoveas vel in stomacho, vel in altera parte corporis, quos solitus es commovere me absente, sine ulla tamen læsione ipsius patientis.

Deinde statim præcipiat, ut à tali commotione desistat.

Cognito ex dęmonis obedientia, quòd infirmitas certitudinaliter à dęmone est excitata, Exorcista breviter Energumenum instruat.

Primò, ut credat, quantum est ex parte sua, ad illum à dæmone liberandum paratissimum esse, si ipse sanitate benè sit usurus, ad Deum nempè magis, ac magis laudandum, & glorificandum, & salutem animæ suæ majori studio procurandam; & confidenter credat, se à Deo tale beneficium obtenturum.

Secundò, Exorcistam à Deo, & ab Ecclesia in Exorcistatus ordine dęmones eiciendi potestatē accepisse: & quòd ipse, cùm sit Exorcista, talem habet facultatem.

Tertiò, dęmonem ad ipsius Exorcistæ præceptum cogendum fore ab ipso Energumeno exire: quia à divina virtute, quæ præsens est, expelletur.

Quartò, Deum ad ipsius obsessi peccata minimè respecturum, dummodò illicò ex corde perfectum doloris, ac contritionis actum cum proposito firmo quamprimùm fideliter confitendi peccata sua, ac satisfaciendi, producat.

Quintò, Exorcista vexatum interroget, an firmiter credat, quod ipse illum docuit: similiter, an confidat, nunc immediatè Deum ob suam infinitam bonitatem, ac misericordiam, eum esse liberaturum. Si hilari fronte respondeat, quòd sic: tunc jubeat, ut genuflexus corde, & ore contritionis actum eliciat, & proferat; deinde humiliter, devotè, ac confidenter à Deo suam liberationem deposcat; dęmonique pręcipiat in nomine Jesu, ut recedat: poteritque Exorcista illum ad hujusmodi actus formandos, & exprimendos adjuvare.

Tandem Exorcista sedens, patiente genuflexo, & cernuo, contra dęmonem pręceptum proferat expulsivum, dicens:

Ego N. ut minister Christi, & Ecclesiæ in nomine Iesu Christi pręcipio tibi, dæmon, ut immediatè, & sine ulla mora exeas ex corpore istius creaturæ Dei, nec ampliùs habeas potestatem nocēdi ei intrinsecè, vel extrinsecè, vel quocūque modo eā perturbādi, In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

Deo gratiæ agendæ.

Post liberationem jubeat, ut immediatè breviter gratiarum actionis actum erga Deum eliciat, poteritque ipsemet Exorcista ei dictare juxta formulam positam supra

pra *num.* 747. Et admonere, ut imposterum spiritualia, ac præservativa remedia adhibeat, ne dæmon amplius illum invadere queat, ac perturbare.

Modus brevissimus ad dæmones expellendos, & maleficia destruenda.

791 *Modus brevissimus dæmones expellendi.*

PRæsentato Energumeno, vel maleficiato ad suam liberationem consequendam perfectissime disposito coram Exorcista, vel Parocho, jubeat Exorcista, vel Parochus, ut dicat, num ipsum Dei, & Ecclesiæ ministrum esse credat, & ut talem se dæmones eiiciendi, ejusq; maleficia destruendi facultatem habere. Qui si hilari vultu, magnaq; devotione, ac fiducia se firmiter credere, ac sine ulla hęsitatione confidere asserat, quòd mox à quacumque dęmonum vexatione liberabitur, nec contra ipsum dęmones quicquam ulteriùs poterunt, Exorcista sedens, patiente ad pedes ejus genuflexo, præceptum contra dęmonem hac, vel alia formula efformet.

Præceptum expulsivum.

In nomine Iesu Christi præcipio tibi, dæmon, ut exeas ex corpore istius creaturæ Dei, nunquam in illud rediturus.

Formato hoc præcepto, jubeat, ut persona liberata surgat, ac suam liberationem contestetur.

Cognito, quòd verè sit liberata, jubeat, ut genuflexa Deo gratias referat, cui soli honor, & gloria in sæcula sęculorum. Amen.

CAPUT V.

De Remediis pro afflictis, & tribulatis.

792 *Eccl.c.17.*

QUamvis Parochorum sit proprium munus, afflictis, ac tribulatis suæ curæ subjectis opem tribuere, sicut eis in Rituali Romano *c.de Visitatione, & cura infirmorum* insinuatur. Verumtamen, quia *unicuique Deus mandavit de proximo suo*; ut quilibet etiam latinæ linguæ ignarus & sibi, & proximo, cùm necessitas postulat, in tribulationibus, ac necessitatibus opportuna possit adhibere remedia, hìc nonnullas vulgari idiomate (sic rogatus) breves instructiones cum quibusdam orationibus deprecativis subiiciam, maximè pro afflictis, ac tribulatis in infirmitatibus naturalibus sublevandis; eosque ab inimicis, ac persecutoribus tuendis. Quod duobus articulis discutietur.

ARTICULUS I.

De afflictis, ac tribulatis in infirmitatibus naturalibus sublevandis.

SUppositis instructionibus pro Parochis, quæ in Rituali Romano *loco cit.* habentur, quas ipsi, cùm necessitas exigit, semper in oculis habere tenentur, sequentes pro omnibus breviter propono.

Istruttione prima.

793

QUello, che desidera nelle sue infermità d'essere da Dio consolato, & ajutato deue

Primieramente considerare, e ricevere quell'infermità, e tribulatione, come venuta dalla mano di Dio per salute dell'anima sua, acciò si emendi di qualche suo peccato, ò difetto, e disponga meglio la vita sua, corregga i suoi costumi, e faccia maggior profitto per l'avvenire nella via del Paradiso. E però deve subito ringratiare Sua Divina Maestà, che si sia compiaciuto di visitarlo con quell'infermità, e tribulatione, e di darli quella piccola Croce.

Secondariamente, deve pregar Iddio, che gli dia ajuto, acciò da questa visitatione, qual si sia, possa cavare quel frutto, e profitto, che Iddio desidera, nè dalla sua impatienza, & ingratitudine venga impedito.

Terzo,

Terzo, se per sorte quell'infermità le fusse stata da Dio mandata per suoi peccati, subito faccia un'atto vero di dolore, e contritione de' suoi peccati con proposito fermo d'emendarsi, e di farne la dovuta penitenza; che levata la causa dell' infermità, si leverà l'effetto, conforme anco Santa Chiesa nell' infrascritte Collette, ò Orationi costuma di domandare.

Infra num. 797. & num. 815.

Quarto, se quell'infermità da Dio gli fusse mandata per la sua negligenza nel caminare nella via della Christiana perfettione, si stabilisca di cuore, di volere per l'avvenire vivere puramente, e con tutte le sue forze affaticarsi per servir Dio con maggior' affetto, e sollecitudine: e però preghi Iddio, che per la sua bontà, e misericordia, e per i meriti della sua sacratissima Passione, si degni perdonarli i suoi peccati, e concederli gratia, di poter per l'avvenire amarlo, e servirlo con tutto il cuore, con tutta l'anima, e con tutte le forze: & adempire quell' opere, che saranno più conformi al suo divino volere.

Quinto, s'offerisca à patire per amor di Dio quell' infermità, e tutte quelle pene, e tormenti, che sono più conformi al suo divin beneplacito.

E per mettere in pratica questi precedenti atti, serviranno le seguenti orationi, prima descritte in latino per i dotti, di poi in volgare per quelli, che non intendono la lingua latina.

I. ORATIO

Ad accipiendam infirmitatem, ut à divina providentia immissam: ac pro ipsa Deo gratias agendum.

794

Domine Jesu Christe, qui ad gloriam tuam, & salutem nostram læta permisces tristibus, & ad profectum nostrum secunda, adversaque evenire permittis, bonitati tuæ gratias ago, quòd mei fueris recordatus, & hac exigua cruce servum inutilem visitaveris. Peto autem gratiam, ut ex hac qualicumque visitatione tua fructus, & proventus, quem tu desideras, consequatur, neque impatientia, vel ingratitudine mea impediatur. Tuam, quæso, manum porrigas infirmo mihi, meque sicut Petrum Apostolum: cùm mergi cœpisset marinis fluctibus, potenti dextera erige, ne sub hac cruce labascam, & concidam.

Oremus.

Deus, qui conspicis, quia ex nostra pravitate affligimur: concede propitius, ut ex tua visitatione consolemur. Qui vivis, & regnas in sæcula sæculorum. Amen.

Sabbatò quatuor temporum Adventus.

II. ORATIO

Ad impetrandam à Deo veniam peccatorum.

795

O Domine Deus meus, confiteor me non vixisse, proh dolor, sicut debuissem, & per gratiam tuam potuissem: Unde jam toto corde doleo, & me non satis dolere doleo. Obsecro igitur te, Domine, & suppliciter rogo, ut non facias mihi secundùm peccata mea, sed secundùm magnam misericordiam tuam, quæ superat peccata totius mundi. Miserere mei, Domine, miserere mei, & adjuva me, sicut tu nosti, quòd mihi necesse est in corpore, & anima. Scis omnia, potes omnia, qui vivis in sæculorum sæcula. Ore-

Oremus.

Feria 6. Cinerum ad Vesp.

TUere, Domine, me famulum tuum, & ab omnibus peccatis clementer emunda: quia nulla mihi nocebit adversitas, si nulla mihi dominetur iniquitas. Per Christum, &c.

III. ORATIO

Ad proficiendum in via perfectionis.

796 DOmine Jesu Christe, ecce ego miser repletus multi miseriis, fateor me hac tua paterna correptione dignum esse, quia tibi, ut debueram, obsequium, ac servitutem non impendi, ac multa bona opera, quæ operari debueram, prætermisi: sed tu, Domine Jesu, cujus est totum, quod est optimum, insere meo pectori amorem tui nominis, & in me præsta religionis augmentum, ut quæ sunt bona, nutrias: ac pietatis studio, quæ sunt nutrita, custodias. Oremus.

Domin. 8. post Pentecost.

LArgire nobis, quæsumus, Domine, semper spiritum cogitandi, quæ recta sunt, propitius & agendi: ut qui sine te esse non possumus, secundùm te vivere valeamus. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

IV. ORATIO

Ad seipsum offerendum divino beneplacito.

797 DUlcissime Domine Jesu Christe, in unione illius charitatis, qua teipsum Patri obtulisti in mortem, offero tibi cor meum, ut de me, & per me fiat beneplacitum tuum. Dulcis Jesu, hoc beneplacitum tuum eligo, & desidero, quantalibet adversa, morbus, & mors instent, & me totum fidelissimæ tuæ providentiæ, ac sanctissimæ voluntati tuæ committo. Spero enim, & rogo, ut me, & omnia, quæ circa me sunt, dirigas ad gloriam tuam, & animæ meæ salutem. O mi amantissime Pater, argue, corripe, castiga, ure, seca hoc tempore, ut in æternum parcas, neque in furore tuo peccata nostra inferni flammis exuras. Scio multis prodesse virgam tuam, cùm dilectos filios corripis, & corripiendo purgas, exerces, probas, priùsquam electos corones. Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum, quomodo, & quamdiù tibi placuerit, me virgæ tuæ paternæ subiici, meamque patientiam in cruce probari. In te, Domine, speravi, non confundar in æternum. Me totum sanctissimæ voluntati tuæ submitto, atque committo. Etiamsi mortem immittas, tamen in te vitæ fontem sperare non desinam. In manibus tuis sunt sortes meæ. Oremus.

Domin. infra Oct. Nativ.

OMnipotens sempiterne Deus, dirige actus nostros in beneplacito tuo. ut in nomine dilecti filii tui mereamur bonis operibus abundare.

Feria 6. post Domin. Pass.

COrdibus nostris, quæsumus Domine, gratiam tuam benignus infunde: ut peccata nostra castigatione voluntaria cohibentes, temporaliter potiùs maceremur, quàm suppliciis deputemur æternis. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

V. ORA-

V. ORATIO

Ad stabiliendam humanæ voluntatis cum divina conformitatem.

O Dulcis Jesu, neque vitam, neque mortem, sed tuum beneplacitum desidero, te expecto: fiat mihi secundùm voluntatem tuam. Si vis, ut moriar, dulcis Jesu, suscipe spiritum meum. Et licèt ad vesperam venerim omnium novissimus, da mihi; ut diutiùs vivam, dulcis Jesu, hoc propono, & pro hoc gratiæ tuæ suffragium rogo, reliquum vitæ meæ corrigere, atque in holocaustum tibi totum offerre ad gloriam tuam, & secundùm beneplacitum tuum.

VI. ORATIO

Ad hoc idem impetrandum, quod summè, & unicè est necessarium.

DOmine Jesu Christe, obsecro te per amorem, quo omnium hominum onera portasti, ut facias me onus tristitiæ meæ cum gratitudine suscipere de manu providentiæ tuæ, & de voluntate paterni cordis tui, & pro tui amore, quamdiù tibi placuerit, cum plenissima mei ipsius resignatione, longanimiter sustinere, ita dumtaxat, ut me tua gratia confirmes, ne unquam te vel in modico offendam, aut à sanctissima voluntate tua vel minimùm recedam. Atque utinam possem omnium, & singulorum, qui pro te passi sunt, hominum pressuras sufferre, ut qualemcumque vicem redderem infinitæ charitati tuæ. Eja benignissime Jesu, ita, quæso, unias voluntatem meam cum sanctissimo beneplacito tuo, ut aliud optare nequeam, quàm quod tu vis.

VII. ORATIO

Ad perfectam sui ipsius in divinam voluntatem resignationem, è Ludovico Blosio.

DUlcissime Domine, Deus meus, memor esto, quæso, benignèque considera me pauperem creaturam tuam esse, te verò Dominum, & Creatorem meum. Ecce ego me in æquissimum judicium tuum offero, & gratissimæ voluntati tuæ integrè resigno, paratus hunc, & alium quemvis cruciatum, quamdiù tibi placuerit, sustinere. Utere me, sicut vis, in tempore, & in æternitate. Quidquid tu Pater cœlestis in me, & de me facere decreveris, facito: nam ad omnia, qua possum humilitate, me totum tibi offero, trado, & resigno. Libenter patiar pro te quidquid super me venire volueris, indifferenter enim volo de manu tua bonum & malum, dulce & amarum, lætum & triste suscipere, & pro omnibus gratias agere. Custodi me solùm, Deus, ab omni peccato, & non timebo mortem, nec infernum, dummodo in æternum me non proiicias, nec deleas de libro vitæ, non mihi nocebit quidquid venerit tribulationis super me. Adesto mihi, Domine Jesu, in omni loco & tempore, sitque hæc mihi consolatio, libenter pro te velle carere omni humano solatio. Et si tua mihi defuerit consolatio, tua voluntas, & justa

justa probatio erit mihi pro summo solatio. Sit nomen sanctum tuum nunc, & in æternum super omnia benedictum.

Oremus.

Domin. infra Octavam Ascensionis.

OMnipotens sempiterne Deus, fac nos tibi semper & devotam gerere voluntatem, & Majestati tuæ sincero corde servire. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

ORATIONE PRIMA.

Per rendere gratie à Dio dell' infermità mandata per utilità dell' anima nostra.

801 SIgnor mio Giesù Christo, che per gloria vostra, e salute nostra accompanate le cose allegre con le triste, e melanconiche, e per il nostro profitto permettete, che accadano le cose prospere insieme con le avverse, rendo gratie alla vostra bontà, che di me vi siete ricordato, e con questa picciola croce havete visitato questo vostro servo inutile. Però vi domando gratia, acciò da questa, qual si sia visitatione, ne segua quel frutto, e profitto, che desidera la Maestà vostra: nè dalla mia impatienza, & ingratitudine venga impedito. Pregovi dunque, e supplico vogliate porgere la mano à me infermo, e con la potente vostra destra vi degniate reggermi, come Pietro Apostolo, quando cominciava sommergersi nell' onde del mare, acciò sotto questa croce non mi perda d'animo; e cada miserabilmente.

ORATIONE SECONDA.

Per impetrar da Dio il perdono de' suoi peccati.

802 O Signor mio Dio, confesso di non essere vissuto (misero me) conforme haverei dovuto, & haverei potuto per mezzo della gratia vostra. Perilche hora di tutto cuore me ne dolgo; e mi dispiace di non dolermi à bastanza. Vi supplico dunque mio Signore, & humilmente vi prego, acciò non riguardiate a' miei peccati: ma alla grandezza della vostra bontà, e misericordia, la qual supera i peccati di tutto il mondo. Habbiate di me pietà ò mio Dio, pietà, pietà ò mio Dio, & ajutatemi, si come voi conoscete, che mi è necessario nell' anima, e nel corpo. Voi sapete il tutto, potete il tutto, che vivete ne secoli de secoli.

ORATIONE TERZA.

Per far profitto nella via della perfettione.

803 SIgnor mio Giesù Christo, eccomi io misero ripieno di molte miserie, confesso essere degno di questa vostra paterna correttione: poiche non vi hò reso quell'ossequio, e servitù, ch'io dovevo: & hò tralasciato d'operare molte buone opere, le quali haverei potuto con l'ajuto vostro operare. Ma voi Giesù mio dolce, di cui è tutto, e dipẽde il tutto, che è ottimo, inserite

nel mio petto l'amore del vostro santo nome, & operate in me l'accrescimento della christiana perfettione: e venite à nutrire in me tutte quell' opere, che sono buone, e perfette: e col studio della vostra pietà custodite quelle, che sono già nutrite.

ORATIONE QUARTA.

Per offerir sè stesso à patire secondo il divino beneplacito.

804

DOlcissimo Signore Giesù Christo, in unione di quella carità, con la quale voi stesso offeristi alla morte al Padre eterno, à voi offerisco il mio cuore, acciò da me, e per me si faccia il vostro beneplacito. Dolce Giesù, questo vostro beneplacito eleggo, e desidero: venghino pure sopra di me avversità, e la morte istessa, tutto me stesso commetto alla fedelissima vostra providenza, e santissima vostra volontà. Imperoche spero, e prego, acciò e me, e tutte le cose circa di me indrizziate alla gloria vostra, e salute dell'anima mia. O mio amantissimo Padre, riprendete, correggete, castigate, ferite, mortificate me servo vostro in questa vita temporale, acciò mi perdoniate in eterno, ne habbiate da punire nel furor vostro i miei peccati coll' eterne fiamme dell' inferno. Conosco, à molti giovare il vostro flagello, mentre correggete i vostri diletti figli, e col correggerli li purgate, esercitate, provate, avanti che eletti li coroniate. In voi Signore hò sperato, non resterò confuso in eterno. Me tutto sottometto, e commetto alla vostra Santissima volontà. Ancorche mi deste la morte, nondimeno non resterò di sperare, e confidare in voi fonte di vita. Nelle vostre mani sono le mie sorti.

ORATIONE QUINTA.

Per stabilire la conformità della humana volontà con la divina.

805

O Dolce Giesù, nè vita, nè morte io desidero, mà solo il vostro divino beneplacito, e vostro aspetto: sia fatto di me secondo il vostro divin volere. Se volete, ch'io muora, dolce Giesù, pigliate il mio spirito. E benche l'ultimo di tutti sù'l tardi io sia venuto, concedetemi, che con voi, & in voi riceva requie sempiterna. Se poi volete, che lungo tempo io viva, dolce Giesù, questo propongo, e per questo domando l'ajuto della gratia vostra di correggere il restante della vita mia, e d'offerire tutto à voi in holocausto à gloria vostra, e secondo il vostro beneplacito.

ORATIONE SESTA.

Per impetrare l'istessa conformità, la quale è somma, & unicamente necessaria.

806

SIgnor mio Giesù Christo, vi prego per l'amore, col quale havete portato i pesi di tutti gli huomini, vogliate fare, ch'io pigli il peso della mia tri-

stezza con gratitudine dalla mano della vostra providenza, e dalla volontà del vostro paterno cuore: e per amor vostro lo porti con patienza, finche piacerà à voi, con pienissima rassegnatione di me stesso: purche voi con la gratia vostra mi confermiate, & fortifichiate, si che già mai non v' offenda, nè anco in un minimo neo, nè dalla vostra santissima volontà pur' un tantino m' allontani. O Dio volesse, ch' io solo potessi sofferire tutte le afflittioni di tutti gli huomini, e di ciascheduno di essi, che per amor vostro hanno patito, acciò in qualche parte potessi corrispondere all' infinita vostra carità. Horsù benignissimo Giesù così vi prego, unite la mia volontà col santissimo vostro beneplacito, acciòche altro desiderar non possa, che quello, che voi volete.

ORATIONE SETTIMA.

Che abbraccia una perfetta rassegnatione di sè stesso nella divina volontà.

807 DOlcissimo Signor Dio mio, ricordatevi, vi prego, e benignamente considerate, ch' io son povera creatura vostra, e che voi siete Signore, e Creator mio. Ecco, ch' io offerisco me stesso nel santissimo giuditio vostro, & intieramente mi rassegno alla gratissima vostra volontà, pronto, e preparato à sopportare questa, e qualsivoglia altra afflittione fin tanto, che piacerà alla Maestà vostra. Servitevi di me, come volete, in tempo, e nell' eternità. Fate pur di me, Padre celeste, & operate in me tutto ciò, che determinato havete di fare: imperòche con quella humiltà, che posso, à tutte le cose tutto me stesso offerisco, dono, e rassegno. Volentieri patirò per voi tutto quello, che vorrete, che mi sopravenga: imperòche indifferentemente voglio dalla vostra mano ricevere il bene, & il male, il dolce, e l'amaro, l'allegro, & il mesto, e per tutte le cose vi voglio ringratiare. Custoditemi solamente, ò mio Dio, da ogni peccato, e non temerò la morte, nè l'inferno, purche in eterno non mi rigettiate, è riproviate, nè cancelliate dal libro della vita, non mi nocerà tutto ciò, che di contrarietà, ò tribulatione mi sopraverrà. Siatemi presente, Signor mio Giesù, in ogni luogo, e tempo: e questa sia la mia consolatione, di voler volentieri esser privo d' ogni humano solazzo per amor vostro. E se mi mancharà la vostra consolatione, la vostra volontà, e giusta provatione mi sarà per sommo solazzo, e dilettatione. Sia hora, & in eterno sopra tutte le cose benedetto, e glorificato il vostro santo nome.

Istruttione seconda.

808 UTilissime sono le precedēti orationi per consolatione de gl'infermi, e tribulati, massime che desiderano d'acquistare in breve tempo la perfettione. Mà perche con la sanità ancora si ponno fare molte opere di perfettione, non essendo alcun' infermo in questo mondo, il quale possa saper di certo, se non per divina rivelatione, se sia la volontà di Dio di beneplacito, che egli stia lungamente oppresso da quell' infermità: ò pure se voglia liberarlo quanto prima, deve ricorrere alla volontà di segno manifestata nella divina scrittura in molti luoghi, ove Iddio notifica all' huomo, che la sua volontà è, che nell' infermità; angustie, e tribulationi si ricorra alla Maestà sua: e promette di concedere infallibilmente, e la sanità, e tutto

Supra num. 372.

quel-

quello, che si domanda, mentre si domandi con gran fiducia, e sia per essere salutare all'anima, ò almeno non sia nocivo, mà però indrizzato à gloria di Dio: overo non impedisca il maggior bene.

809 Acciò dunque la sanità, che brami, ti sia all'anima giovevole, devi indrizzarla, come mezo per poter meglio arrivare all'ultimo fine, cioè à dar gloria, & honore à Sua Divina Maestà, che così costuma ancora S. Chiesa in tutte le orationi, che dice nell'officio, e nella messa, ove domanda à Dio la sanità per gl'infermi; overo che ci liberi dall'avversità, come si può vedere nell'infrascritte *al n.* 815. Domanda dunque à Dio la sanità liberamente, mà insieme domandali un'ajuto grande, & efficace per poterti servir bene della sanità solo per impiegarti à dar gloria à Dio, à servire, & amare con puro cuore Sua Divina Maestà, & impiegarti in opere di misericordia e spirituali, e corporali per sovvenire il tuo prossimo; protestando à Dio, che mentre la sanità fosse per essere nociva all'anima tua, più tosto vuoi patire, e morire, che offendere Dio.

Supra num. 419 & num. 497.

810 Et affinche possi eccitarti à confidare in Dio, di ottenere la gratia, che domandi, considera, che Iddio è presente in ogni luogo, & hà tanta cura di te, come se tu solo ti ritrovassi al mondo; e non solo cerca il tuo bene, mà desidera il tuo maggior bene. Se dunque ti proponi, e risolvi da dovero di servir meglio Iddio, e di far opere di maggior perfettione di quello, che fai nell'infermità, Iddio ti leverà l'infermità, e ti darà la sanità, mentre veda, che certamente sii per adempire quello, che gli prometti.

Supra num. 2 Supra num. 4

811 In oltre solleva la tua mente alla grandezza della bontà, e pietà divina, che è tale, che non può trattenersi, che non communichi i suoi favori, e le sue gratie, mentre ritrova soggetti à riceverle preparati, e ben disposti. Et è come il Sole, che à nessuno nega di communicare i suoi raggi, mentre dalle creature inferiori col fraporre qualche corpo opaco, non vengano impediti.

Supra num. & seq. Supra num. 4

812 Appresso devi considerare la promessa di Dio, che è universale di ajutarci in tutte le necessità è spirituali, e corporali senza eccettuatione alcuna, e promette di concedere tutto quello che li sarà domandato nel nome di Giesù, mentre che sia secondo l'honestà, e retta ragione, & ordinato à gloria, & honore di Sua Divina Maestà; che se in fatti sarà per risultare à gloria sua, credi per certo, che Iddio non mancherà della sua promessa.

Supra num. 4 & seq.

813 Finalmente persevera in queste considerationi, e non ti perdere d'animo: perche molte volte Iddio non concede subito qualche gratia per far prova della costanza, e fiducia de' suoi servi; essendoche la vera, e perfetta confidenza in Dio non si manifesta, se non nelle contrarietà, nelle quali il servo di Dio non s'allontana dalla conformità alla divina volontà, e confidenza posta nella divina Providenza. Per ottenere dunque la bramata sanità, & ajuto in tutte le tribulationi, mirabilmente servirà il recitare con gran devotione, e confidenza in Dio le seguenti orationi, nelle quali si rappresentano à Dio le cure, e gratie fatte da Christo à gl'infermi, obsessi, e tribulati, e si domanda il perdono, e remissione de' peccati, & ajuto in tutte le necessità spirituali, e corporali.

Supra num. & seq.

Oratio ab infirmis, ac tribulatis recitanda ad impetrandum divinum auxilium.

DOmine Deus omnipotens, sapientissimæ, ac clementissime, qui propter misericordiam tuam magnam, salvos facis omnes sperantes in te: qui sanas contritos corde: vulneras, & mederis: mortificas, & vivificas: deducis ad inferos, & reducis; & orantes in sua infirmitate curare consuevisti, auxiliare nobis ad te clamantibus in hac, & in omni tribulatione nostra. Pientissime Deus,

Deus, qui Ezechiam ad te clamantem à morbo liberasti: Job ulcere pessimo percussum sanasti: dæmonem à Sara depulisti: ac Tobiam lumen cœli videre fecisti: Spiritus sancti gratia nos visitare, ac consolare dignare. exurge, Christe, adjuvas nos, qui Chananæam pro filia deprecantem exaudisti: Socrum Petri à febri liberasti: mulierem spiritu infirmitatis annis octodecim inclinatam ad sanitatem perfectam erexisti: filium Principis mori incipientem à febri salvasti: puerum Centurionis verbo sanasti: paralyticos, & leprosos curasti, & mundasti: à spiritibus immundis vexatos, & obsessos liberasti: ac mulierem per tactum fimbriæ tuæ à sanguinis fluxu sanasti, sanitatem mentis, & corporis nobis largire. Benignissime Jesu, qui surdos audire fecisti: claudis gressum restituisti: mutorum ora aperuisti: cæcos illuminasti: Filium mortuum matri viduæ vivum restituisti: Filiam Archisynagogi ad vitam revocasti: Lazarum quatriduanum à mortuis resuscitasti, ne derelinquas nos orphanos in angustiis nostris, neque despicias nos, Deus salutaris noster. Salva nos, Christe Salvator, & Redemptor noster, susceptor & liberator noster, Deus adjutor & protector noster, Refugium nostrum, & cornu salutis nostræ, fortitudo & patientia nostra, auxilium tuum nobis benignus impende, ut gratia tua, ac subsidio tuo sufficienter adjuti, à præsentibus malis liberati quàm maximas tibi referamus gratias, ac majori conatu, ac fervore semper te diligere appetamus.

℣. Adjutor noster esto, ne derelinquas nos.
℟. Neque despicias, nos Deus salutaris noster.
℣. Adjuva nos, Deus auxiliator noster.
℟. Et propter gloriam nominis tui libera nos.
℣. Domine, exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat.

Oremus.

Deus, qui Unigeniti tui patientia antiqui hostis superbiam contrivisti, da nobis quæsumus, quæ idem pro nobis pertulit, dignè recolere, sicque exemplo ejus cuncta nobis adversantia æquanimiter tolerare.

Deus, humani generis benignissime Conditor, & misericordissime reformator, qui hominem invidia diaboli ab æterna felicitate dejectum, unigeniti Filii tui pretioso sanguine redemisti, vivifica nos famulos tuos gratiæ tuæ vigore, & jacentibus manum porrige salutarem: reple nos gaudio cordis, & lætitia spiritus; expelle à nobis omnes hostiles insidias, & mitte nobis medicum salutis, Angelum pacis, qui nos in angustiis positos consolationibus tuis attollat, quibus in præsenti consequamur auxilium, & in futuro præmia obtineamus æterna.

Misericordiam tuam humiliter deprecamur, omnipotens Deus, quæ amissam gratiam nobis reconciliet, atque munus patientiæ in illatis omnibus, semper & ubique protegendo impertiat. Deus sub cujus nutibus vitæ nostræ momenta decurrunt, suscipe preces humiliter ad te clamantium, ut de omni adversitate, & ægritudine liberati, perpetua te gratiarum actione laudemus. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

815 Fer. 6. Dom. 2. Quadrag. ad Vesp.

Aliæ orationes ad obtinendam sanitatem, ex Breviario Romano.

Da, quæsumus Domine, nobis salutem mentis, & corporis: ut bonis operibus inhærendo, tuæ semper virtutis mereamur protectione defendi.

Deus,

Deus, qui conspicis omni nos virtute destitui: interiùs, exteriùsque custodi: ut ab omnibus adversitatibus muniamur in corpore, & à pravis cogitationibus mundemur in mente.

Sabbat. Dom. 1. Quadr. ad Vesp.

Deus, qui nos in tantis periculis constitutos, pro humana scis fragilitate non posse subsistere: da nobis salutem mentis, & corporis: ut ea, quæ pro peccatis patimur, te adjuvante vincamus.

Dom. 4. post Epiph.

Deus infirmitatis humanæ singulare præsidium, auxilii tui super nos famulos tuos ostende virtutem, ut opere misericordiæ tuæ adjuti: Ecclesiæ tuæ Sanctæ incolumes repræsentari mereamur.

Eccles. in Missa pro infirm.

Concede, quæsumus, omnipotens Deus, ut qui protectionis tuæ gratiam quærimus, liberati à malis omnibus secura tibi mente serviamus. Per Christum Dominum nostrum.

Fer. 4. Dom. 3. Quad. ad Vesp.

Benedictio pro infirmis.

816

PArochus, cùm ægrotos sibi visitare contigerit, præter ea, quæ in Rituali Romano *de Visitatione infirmorum*, habentur, poterit etiam ad libitum sequentibus orationibus uti prò sanitate ægrotis à Deo impetranda.

In primis ægrotum in iis instruat, quæ in hoc articulo superiùs habentur, & aliquam, vel aliquas ei orationes ex præmissis devotè recitandas proponat, quæ magis videntur opportunæ. Posteà eum hortetur, humiliter, ac devotè sequentem orationem recitare.

Oratione per impetrare da Dio la sanità di mente, e di corpo.

DOlcissimo Signor mio Giesù Christo, che siete il mio Redentore, Salvatore, Signore, e Protettore, Consolatore degli afflitti, Sollevatore de' caduti, Medico de gl'infermi, che sanate i contriti di cuore, e curate quelli, che nelle loro infermità a voi ricorrono; eccome, vilissimo servo vostro, confuso, e tutto afflitto, conosco, che per l'offese fatte alla Maestà vostra non merito di ricevere da voi gratia alcuna. Conosco però ancora, che siete Dio non solo onnipotente, e sapientissimo, mà ancora benignissimo, pietosissimo, misericordiosissimo, clementissimo, e liberalissimo, prontissimo à perdonare à chi con puro cuore de' suoi errori vi chiede perdono: Però eccomi quì humiliato avanti la Maestà vostra; di puro cuore de' miei peccati vi domando perdono; e vi prego per la grandezza della vostra bontà, e fedeltà nelle promesse vostre: per honor, e gloria del vostro Santissimo nome: per l'efficacia della vostra sacratissima Passione; e per i meriti della Vergine Santissima vostra dilettissima Madre, del mio Angelo Custode, e de' Santi N. e Sante N. miei devoti, vogliate perdonarmi i miei peccati, e darmi gratia, che per l'avvenire m'astenga da qualsivoglia offesa, e vi ami sopra tutte le cose con tutto il mio cuore, con tutta l'anima mia, e con tutte le mie forze. Parimente vi supplico, vogliate liberarmi da questa infermità, e concedermi perfetta sanità di mente, e di corpo, acciò sotto la vostra divina protettione collocato, con più libertà di mente, e di corpo attenda à servirvi, & amarvi, & impiegarmi per amor vostro in ope-

in opere di misericordia e spirituali, e corporali; & adempisca sempre in tutto, e per tutto il vostro divino volere; e di tutto renda gratie à voi mio Dio, che col Padre, e Spirito Santo vivete, e regnate ne' secoli de secoli. Amen.

Hac oratione ab infirmo devotè, ac humiliter recitata, Parochus poterit sequentem, vel aliam ad libitum suum ex approbatis ab Ecclesia formare benedictionem.

Oratio pro infirmis.

POtentia ✠ Dei Patris adjuvet te. Sapientia ✠ Dei Filii instruat te. Virtus spiritus ✠ Sancti liberet te ab omnibus malis, & periculis animæ, & corporis.

Benedicat tibi Dominus, & custodiat te, ostendat Dominus faciem suam tibi, & misereatur tui, convertat Dominus vultum suum ad te, & det tibi pacem, & sanitatem.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Domine, exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus, ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DOmine Sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, qui fragilitatem humanæ conditionis infusa virtutis tuæ dignatione confirmas: ut salutaribus remediis, corpora nostra, & mentes vegetentur, super hunc famulum tuum N. propitius intende, ut omni necessitate corporeæ infirmitatis exclusa, gratia in eo pristinæ sanitatis perfectè reparetur.

Omnipotens æterne Deus, qui benedictionis tuæ gratiam ægris infundendo corporibus, facturam tuam multiplici pietate custodis, ad invocationem Sanctissimi Nominis tui benignus assiste, ut famulum tuum N. ab ægritudine liberatum, & sanitati donatum dextera tua erigas, virtute confirmes, potestate tuearis, atque Ecclesiæ tuæ sanctæ cum omni desiderata prosperitate restituas.

Omnipotens sempiterne Deus, salus æterna credentium exaudi nos pro famulo tuo infirmo, pro quo misericordiæ tuæ imploramus auxilium: ut reddita sibi sanitate, gratiarum tibi in Ecclesia tua referat actiones. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Dominus Jesus Christus apud te ✠ sit, ut te defendat, intra ✠ te sit, ut te conservet, ante ✠ te sit, ut te ducat, post ✠ te sit, ut te custodiat, super ✠ te sit, ut te bene ✠ dicat: Qui cum Patre, & Spiritu Sancto regnat in secula sæculorum. Amen.

Benedictio Dei omnipotentis Pa ✠ tris, & Fi ✠ lii, & Spiritus ✠ Sancti descendat super te, & maneat semper. Amen.

Oratio

Orationes recitandæ ab Ægroto ad acquirendam patientiam, dum durat infirmitas, & tribulatio.

NOsti, omnipotens Deus, quàm vile sit, & fragile hoc manuum tuarum figmentum, quod ex pulvere formatum à levi vento concutitur, frangitur, & tandem iterùm in pulverem evanescit. Adeò nihil est, quod meis ego viribus fidam, qui carne contra spiritum semper reluctante, tot sentio motus indignationis, impatientiæ, pusillanimitatis, diffidentiæ, aliarumque perturbationum, quando vel leviter tangor. Tuam igitur opem imploro, cœlestis medice, divinum tuum pharmacum, quod PATIENTIA dicitur, mihi cupio communicari. Summum nempe in morbis etiam acerbissimis levamentum est Patientia. Tu ergo, Domine, qui exteriùs flagella irrogas, da interiùs indeficientem Patientiam, ita ut laus tua nunquam recedat de ore meo. 818

DA mihi, quæso, Domine, præsenti, & æquo esse animo, ut velut ambidexter læta & tristia, suavia & aspera non aliund, quàm à paternis tuis manibus profecta, suscipiam, mihique dvinitùs esse immissa certissimò credam, quoniam ad filiorum tuorum exercitationem, ac pro fectum dirigis omnia.

DOceat me, obsecro, spiritus tuus, quo confortante possumus omnia, ut sciam animam in patientia possidere usque ad mortem. Tu es Dominus, qui aculeos, & dolores omnium, & singulorum laborantium consideras: ego verò licèt nondum ad sanguinem usque restiterim; tamen carnis imbecillitatem, & recalcitrantis naturæ vim sæpè vel invitùs experior. Tantò igitur magis adjuva, Domine, imperfectum meum, ut virtus in infirmitate perficiatur, & ego sincerè testari possim, *Virga, & baculus tuus ipsa me consolata sunt*. Ad hæc, gratia tua duce, respiciam sæpè in faciem Christi mei, & Filii tui Crucifixi, qui se patientibus omnibus absolutum patientiæ speculum, & exemplar præbet. Sed & lectissimi, ac fidelissimi amici tui in cruce mea me consolentur, qui tanquam aurum in ardenti fornace à te probati, ac purgati, atrocissima quæque supplicia pro te uti patientissimè, ita & fortissimè pertulerunt, tantò nunc capiti similiores in cœlestibus deliciis, quantò anteà patientiores fuerunt in gravibus tormentis. Psal. 22. vers. 4.

Oratio ad augendam Patientiam.

VIta hæc nostra peregrinatio est ab exilio ad patriam. Et ne detineat nos amænitas viæ, quò minùs ad te, Deus, rectò, & celeriter contendamus, excitas nos stimulis, & spinis pungis, ut concupiscamus requiem, & finem itineris. Sunt ergo morbi, fletus, luctus, mœror, adversa omnia, velut calcaria, quibus segnis hic equus, vel veriùs, asinus urgetur, ne semper in via subsistat. Fac nos, Domine, oblivisci viæ, meminisse patriæ: atque, si adiicis pondus adversorum, adde etiam robur, ne succumbamus oneri, ad te perpetuò intenti, & erecti.

cti. Cæterùm tua, Domine, sunt omnia: fac de omnibus sine exceptione quod inscrutabili tuo judicio visum fuerit, hoc uno dempto, ne me tibi inimicum esse patiaris.

Ad repentinam mortem avertendam.

Oratio. I.

819 O Misericordissime Domine Jesu, per lacrymas tuas, per agoniam, & sanguineum sudorem tuum, per mortem tuam rogo te, à subitanea, & improvisa morte libera me.

Oratio. II.

O Benignissime Domine Jesu, per acerbissimam, & ignominiosissimam flagellationem, ac coronationem tuam, per crucem, & passionem tuam amarissimam, per omnem bonitatem tuam, humillimè te precor, ne permittas, me sine Sacramentis morte repentina ex hac vita migrare.

Oratio. III.

O Mi amantissime Jesu, ò Dominus meus, & Deus meus, per omnes labores, ac dolores tuos, per pretiosum sanguinem tuum, per sacrosancta vulnera tua, per illas tuas, ò mi dulcissime Jesu, supremas in cruce voces: *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me*. Per validum illum clamorem tuum: *Pater, In manus tuas commendo spiritum meum*, ardentissimè te rogo, ne subitò hinc tollas me. Manus tuæ, ò mi Redemptor, fecerunt me, & plasmaverunt me totum in circuitu: ne, quæso, sic repentè præcipites me. Da, oro, spatium pœnitentiæ, da felicem, & in gratia tua obitum, ut ego te tota mente diligam, laudem, & benedicam in æternum.

Psal. 21. vèr. 1.
Psal. 50. ver. 6.

ARTICULUS II.

De Afflictis, ac Tribulatis tuendis ab inimicis, ac persecutoribus.

820 *Modus se tuendi ab inimicis, ac persecutoribus.*

UT Parochus, vel Pater spiritualis afflictis, ac tribulatis modum, quo seipsos ab inimicis, ac persecutoribus tueri queant, insinuare possit, eum sequentia considerare non pigeat monumenta. Quæ, ut etiam ab ipsismet afflictis, ac tribulatis latini sermonis ignaris percipiantur, vulgari idiomate proponam.

Drexel. de Conform. volunt. lib. 1. c. 1. §. 4. Isaiæ c. 45. v. 7. Amos c. 3. v. 6.

Primieramente, quando ti ritrovi afflitto, e perseguitato, considera quella tribulatione, come venuta dalla mano di Dio, e dalla sua soavissima dispositione, e providenza. Dio è quello, che regge la destra di quello, che ti percuote. Dio è quello, che muove la lingua di quello, che di te mormora. Dio è quello, che diede forze à quello, che empiamente ti percosse; e però devi subito ringratiar Dio non solo de' beneficii ricevuti; mà ancora delle tribulationi, e contrarietà à te venute, e nel luogo de' beneficii, e favori annoverarle.

Secondo, devi offerir te stesso à patire per amor di Dio, & in satisfattione de' tuoi peccati, queste, e tutte quelle tribulationi, che più piacerà alla Maestà sua di mandarti, nel modo insegnato nell' articolo precedente.

Drexel. de Patientia par. 2. cap. 5.

Terzo, non devi mormorare, nè lamentarti di quelli, che t' hanno offeso, & ingiuriato; mà considerare, che sono stati solo instromento della mano di Dio, per

farti

farti ravvedere de' tuoi peccati, e nella via della perfettione profittare.

Quarto, devi prontamente perdonare per amor di Dio l'ingiuria ricevuta, determinandoti fermamente non solo di non offendere chi t'hà offeso, mà nè anco di dir mal di lui, e di contenere il tuo cuore da pensieri di odio, e di rancore.

Quinto devi considerare, che Iddio è presente in ogni luogo, e vede il tuo cuore, e quello, che patisci per amor suo; sì come anco vede l'ingiuria, & offesa, che hai ricevuta: e mentre tu per amor suo perdoni al tuo nemico: e per satisfare, & osservare quello, che Iddio commanda nel Vangelo, rimetti l'offesa ricevuta, Iddio resta obligato à rimunerarti; perilche devi credere, ch'egli haverà cura di te, e si piglierà à petto di vendicar l'offesa, che ti fù fatta, e ciò à tempo opportuno.

Drexel. de Conform. volunt. lib. 2. c. 5. §. 4. Matthæi c. 5.

Tu dunque sottometti te stesso tutto alla divina protettione, & al suo divin volere, e tien per certo, e per sicuro, che Iddio ti proteggerà, e non ti permetterà se non quello, che sia per essere per tuo maggior bene; anzi farà, che le persecutioni si convertano in tuo utile, e commodo.

Psal. 90. ver. 1.

821

Sesto, considera, che nell'offesa, che ti può fare il tuo nemico, due cose hanno da concorrere, cioè la volontà mala, e perversa d'offenderti, e l'opera esteriore, cioè l'offesa, che ti potrebbe fare. La volontà, quantunque iniqua, e perversa non ti può nocere, nè farti danno alcuno. L'opera esteriore nè anco ti può nuocere, se Iddio non concorre, overo s'egli s'oppone. Sia pur forte, e potente il tuo nemico, quanto può essere, di finissime arme ben guarnito, da huomini forti, e robusti sitibondi del tuo sangue accompagnato, se Dio non concorre all' atto fisico, e materiale dell' offesa: overo s'opponerà, ò per sè stesso, ò per mezo de' suoi ministri gli Angeli celesti: l'inimico perderà le forze, l'arme non ti offenderanno, e gli huomini forti, e robusti s'avviliranno in sè stessi, si perderanno d'animo, nè ti potranno offendere, nè darti alcun danno. Metti dunque tutta la tua confidenza in Dio, e chiamalo ad ogn'hora, & ogni momento per tuo Signore, Salvatore, protettore, difensore; à lui commetti te stesso, e tutte le tue cause, e pregalo, che ti difenda, e protegga. E supplica ancora ogni giorno la Maestà sua, che si compiaccia di perdonare al tuo nemico, e dargli lume, e cognitione de' suoi errori; confonda i suoi machinamenti, e pensieri perversi, distrugga l'insidie contro di te ordite, e lo corregga in quel modo, che è più conveniente al suo divin volere: così sperimenterai, come Iddio con modo maraviglioso convertirà l'amaro in dolce, la mestitia in allegrezza, e la persecutione in consolatione.

Supra num. 147. & 148.

Al che serviranno le seguenti orationi. Per i dotti servirà ancora ciò ch'habbiamo detto di sopra, trattando de' frutti della confidenza in Dio *al numero marginale 200. e seguenti, & al num. 210. e seguenti, e 277. e seguenti.*

Oratione per difendere se stesso da' nimici, e persecutori.

822

Signor mio Giesù Christo dolcissimo, & amantissimo, ecco me servo vostro afflitto, e perseguitato, da voi ricevo questa tribulatione, come venuta dalla volontà del vostro paterno cuore per farmi riconoscere de' miei errori, e nella via della Christiana perfettione profittare. Per amor vostro l'accetto, e sopporto volontieri, e vi ringratio, che degnato vi siete di visitarmi. Offerisco me stesso pronto non solo à patire questa persecutione, mà qualsivoglia altra tribulatione ancora, che più piacerà alla Maestà vostra di mandarmi. Solo vi prego, che vi degnate ancora di darmi patienza, acciò non mi conturbi, nè mi quereli, nè in me s'eccittino pensieri d'odio, ò di vendetta: mà che di tutto cuore à voi dii lode, gloria, & honore.

Io ri-

Io rimetto volentieri, e di tutto cuore, e perdono per amor vostro quest' offesa, e prego la Maestà vostra à perdonare à chi m'hà offeso, e dargli lume, e cognitione, acciò conosca l'error suo, e si emendi. Et quando à i vostri divini impulsi faccia resistenza, voi, che del tutto Signor siete, e che vedete il tutto, correggetelo in quel modo, che al vostro divin beneplacito è più conveniente; confondete i suoi pensieri perversi, e maligni: scoprite le sue insidie, distruggete i suoi machinamenti, & impedite l'offese, che mi potrebbe fare. A voi s'aspetta il difendermi, e proteggermi in ogni hora, & ogni momento, & impedire, che non solo cotesto mio nemico, mà qualsivoglia altra cosa contraria, e nociva non mi possa offendere, poiche voi siete il mio Signore, Redentore, Salvatore, protettore, tutore, difensore, e conservatore, refugio, conforto, vita, salute, e consolatione dell'anima mia, e del mio corpo. Essendo dunque voi il mio protettore, e di che cosa potrò io temere. Essendo voi in mia difesa, e qual forza, qual potenza mi potrà offendere? *Pone me iuxta te, & cuiusvis manus pugnet contra me? Si Deus pro me, quis contra me?*

Job.c. 17. v.3. Roman. c.8. vers.31.

Potrà ancora ad ogn'hora, e più spesso col cuore, e con la bocca dire le seguenti parole:

Voi mio Dio, che siete Signor del tutto, che potete il tutto, che vedete il tutto, e che volete far beneficio à tutti, & in particolare à quelli, che'n voi confidano, e vivono sotto la vostra divina protettione, difendetemi, e proteggetemi da miei nemici.

A questo effetto servirà ancora il recitare spesso quei versetti de Salmi posti di sopra al *n.*604. come anco il recitare il Salmo 53. *Deus in nomine tuo salvum me fac, &c.* & il Salmo 5. *Verba mea auribus percipe, &c.*

Finalmente potrà aggiungere le seguenti orationi, ciascheduno così da quelle, come dalle precedenti eleggendo quella, ò quelle, ò tutte, ò in parte, che più saranno conforme la sua devotione.

Orationes ad tuendum se ab inimicis.
Ex Psalmorum versiculis.

823 Psal. 69. vers.

Deus in adjutorium meum intende: Domine ad adjuvandum me festina.

vers. 2. Confundantur, & revereantur, qui quærunt animam meam.

Avertantur retrorsum, & erubescant, qui volunt mihi mala.

vers. 3. Psal. 30. vers. 1. In te Domine speravi, non confundar in æternum, in justitia tua libera me.

vers. 3. Esto mihi in Deum protectorem, & in locum refugii, ut salvum me facias.

vers. 4. Quoniam firmamentum meum, & refugium meum es tu: & propter nomen tuum dux mihi eris, & enutries me.

vers. 17. Eripe me de manu inimicorum meorum, & à persequentibus me.

Psal. 24. ver. 1. Ad te Domine levavi animam meam: Deus meus in te confido, non erubescam.

vers. 2. Neque irrideant me inimici mei: etenim universi, qui sustinent te, non confundentur.

Con-

Confundantur omnes iniqua agentes supervacuè. vers. 3

Libera nos Deus Israel ex omnibus angustiis nostris.

Judica Domine nocentes me, expugna impugnantes me. vers. 22. Psal. 34. vers. 1.

Apprehende arma & scutum, & exurge in adjutorium mihi. vers. 2.

Effunde frameam, & conclude adversus eos, qui persequuntur me: dic animæ meæ, Salus tua ego sum. vers. 3.

Fiant tamquam pulvis ante faciem venti: & Angelus Domini coarctans illos. vers. 6.

Fiat via illorum tenebræ & lubricum: & Angelus Domini persequens eos. vers. 7.

In Deo laudabo verbum, in Domino laudabo sermonem: in Deo speravi, non timebo, quid faciat mihi homo. Psal. 55. vers. 11.

Diligam te Domine fortitudo mea, Dominus firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus. Psal. 17. vers. 1.

Deus meus adjutor meus, & sperabo in eum. vers. 2.

Protector meus, & cornu salutis meæ, & susceptor meus. vers. 3.

Laudans invocabo Dominum: & ab inimicis meis salvus ero. vers. 4.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Salvos fac servos tuos.
℟. Deus meus sperantes in te.
℣. Esto nobis Domine turris fortitudinis.
℟. A facie inimici.
℣. Nihil proficiat inimicus in nobis.
℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere nobis.
℣. Mitte nobis auxilium de Sancto.
℟. Et de Sion tuere nos.
℣. Domine, exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.

Oremus.

PRotector noster aspice Deus, & inimicorum nostrorum elide superbiam, eorumque contumaciam dexteræ tuæ virtute prosterne, ut tuo auxilio ab eorum periculis tuti, & omni perturbatione submota, liberis tibi mentibus serviamus.

QUæsumus omnipotens Deus, vota humilium respice, atque ad defensionem nostram dexteram tuæ Majestatis extende.

PRæsta, quæsumus, omnipotens Deus, ut qui in tua protectione confidimus, cuncta nobis adversantia, te adjuvante, vincamus. Per Christum Dominum nostrum.

ORATIO.

824

Ad Beatissimam Virginem Mariam Matrem Domini.

O Mater misericordiæ, Mater æterni Regis, perveniant ad te preces meæ. Scio me peccatis meis graves pœnas commeruisse, sed tamen impetra mihi à Filio tuo misericordiam, ut antequam moriar ex animo convertar, & sinceram agam pœnitentiam. O Virgo clementissima consolatrix afflictorum, auxilium Christianorum, adjuva me in hac tribulatione, & ab omnibus

bus insidiis inimicorum tam visibilium, quàm invisibilium, & à cunctis me periculis protege. O Mater Domini, assiste mihi, & subveni tuis patrociniis, ac meritis, in omnibus doloribus meis, & præsertim, in ultima necessitate mea succurre mihi. O Mater afflictorum, non me deseras in hora mortis meæ.

Ad Sanctissimos Angelos.

O Purissimi spiritus, Angeli beatissimi, assistite, quæso mihi, & ab hominum iniquorum offensis me defendite, occurrite mihi in periculis cunctis, & servate me in angustiis, ac consolamini, & maximè præsentes mihi estote migranti ex hoc sæculo, & potenter eripite me ab immundorum spirituum insidiis, & animam meam in vestrum consortium assumite. Tu præcipuè, Angele bone, qui custos es meus fidelissimus, defende me in prælio, ut non peream in tremendo judicio: Nec me deseras in quacunque necessitate, sed tuum mihi benignum impende auxilium. O vos omnes Sancti Angeli Dei, vestris, obsecro, intercessionibus defendar, ut infernalis canis mihi non noceat, & anima mea ad suum Creatorem pura perveniat.

Ad Patronum, aut Patronos cœlites.

O Patrone optime, Sancte N. etiam in te spem aliquam subsidii, & confidentiam collocavi. Tuis, obsecro, deprecationibus apud Deum, & nunc, & in cunctis adversitatibus mihi adsis, & præsertim in extremæ necessitatis articulo. Impetra mihi, quæso, benignam sententiam, ut à Judice meo audire merear: *Veni, benedicte Patris mei, accipe regnum, quod tibi paratum est ab initio mundi*: Ut ita tecum, ò Sancte N. communem, & immortalem Dominum glorificem in sæcula sæculorum. Amen.

Ad majorem Dei, Sanctissimi nominis Iesu, Virginis Mariæ, Angelicorum spirituum, Sanctorumque omnium gloriam.

I N-

I N D E X
RERUM OMNIUM,
Quæ toto hoc volumine continentur.

Prior numerus paginam, secundus paragraphum marginalem designant.

A

 Con-

Dęmon

F

Filii

in

L

Me-

Mul-

INDEX CONCIONUM

Per totum annum occurrentium,

Tam de Dominicis diebus, quàm de D. N. Jesu Christi solemnitatibus, ac de Sanctorum communi; ostendens accuratè, quid singulis diebus ex Manuali Exorcistarum, ac Parochorum Parochi, ac Verbi Dei Praecones Populo fideli audiendum proponant.

PROPRIUM DE TEMPORE.

De

IN SOLEMNITATIBUS JESU CHRISTI D. N.

COM-

COMMUNE SANCTORUM.

In festivitatibus Beatissimæ Virginis Mariæ. *De qua natus est Jesus, qui vocatur Christus, Matth.1. vers.16.*

Maria dominatur dæmonibus. pag.211. num.506.

Nomen ejus invocandum. pag.211.n.507. & sequent.

In festo Sanctorum Angelorum. *Angeli eorum semper vident faciem Patris, qui in cœlis est. Matthæi 18. vers.10.*

De Angelica custodia: & de Angelorum ministeriis. pag.213. n.512. & seqq.

In festo Sanctorum Apostolorum. *Convocatis duodecim Discipulis suis dedit illis potestatem spirituum immundorum, ut eiicerent eos. Matthæi 10. v.1.*

De potestate Apostolis tradita à Christo ad dæmones eiiciendos, ac miracula patranda. pag.207. n.494. & sequent.

De fide, quæ eis necessaria erat ad dæmones eiiciendos, & miracula facienda pag.78. n.179.

In festo unius Martyris. *Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem suam. Lucæ 14.*

De fide actuali erga Christum, qua mediante reliquerunt omnia propter ipsum. pag.64. n.169. & seqq. & pag. 75. n.175. & seqq.

Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Matthæi 16. vers.24.

De modo tribulationes pro Christo perferendi. pag.113. n.252. pag.124. n.255. & seqq. & n 792. & sequent.

In festo plurimorum Martyrum. *Cùm audieritis prælia, & seditiones, nolite terreri. Lucæ 21. vers.9.*

De variis dæmonum tentationibus. p.27. n.72. & p.305. n.749. De resistentia eis ab hominibus facienda. p.269. n.668. & seqq. & p.275. n 687. & seqq.

In festo Confessoris Pontificis. *Ecce Sacerdos magnus, qui in diebus suis placuit Deo.* Ecclesia in Off. Sanctorum Confess. Pontif.

De misericordia erga subditos afflictos exercenda ab Episcopis exemplo Sanctorum. pag.16. n.38. & 39.

In festo Confessoris non Pontificis. *Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris. Lucæ 12. v.35.*

De operibus misericordiæ exercendis Parochis. pag. 17. n.41. à Religiosis. pag. 20. n.56. præcipuè ab obsessis. pag. 221. n.532. & seqq.

De oratione assidua, ac de conditionibus ad impetrationem infallibilem requisitis. p.164. n.387. & seqq. pag.176. num. 408. & sequent.

In festo Sanctarum Virginum: *Simile est regnum cœlorum decem Virginibus, quæ accipientes lampades suas exierunt obviam sponso, & sponsæ. Matth.25. v.1.*

De jejunio, quo carnem suam spiritui subjecerunt; ac inimicos visibiles, & invisibiles vicerunt. pag.220. n.529. & seqq. & pag.228. n.552. & sequent.

In festo Sanctarum mulierum non virginum. *Simile est regnum cœlorum thesauro abscondito in agro Matth.13.*

Ex consideratione thesauri terreni mentem elevaverunt ad contemplationem thesauri cœlestis, ac in Deo solo suam fiduciam collocarunt. De fiducia in Deo collocanda. pag.83. nu.189. & sequent. De contemplanda Dei providentia, bonitate, ac fidelitate. pag.165. n.388. pag.168. n 394. pag.174. nu.405. Exemplum Iudith adduci potest, ejusque orandi modus. pag.200. n.477.

In festo omnium Sanctorum. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum. Matthæi 5. vers.3.*

Sancti in cœlo regnantes dicuntur gladios habere ad nos tuendum. pag.216. n.520. phialas tenere, ut nobis benefaciant. ibi. An licitè à nobis sint orandi pag.217. nu. 521. Cur velit Deus nos Sanctos orare. pag.219. n.526.

F I N I S.